JASHER

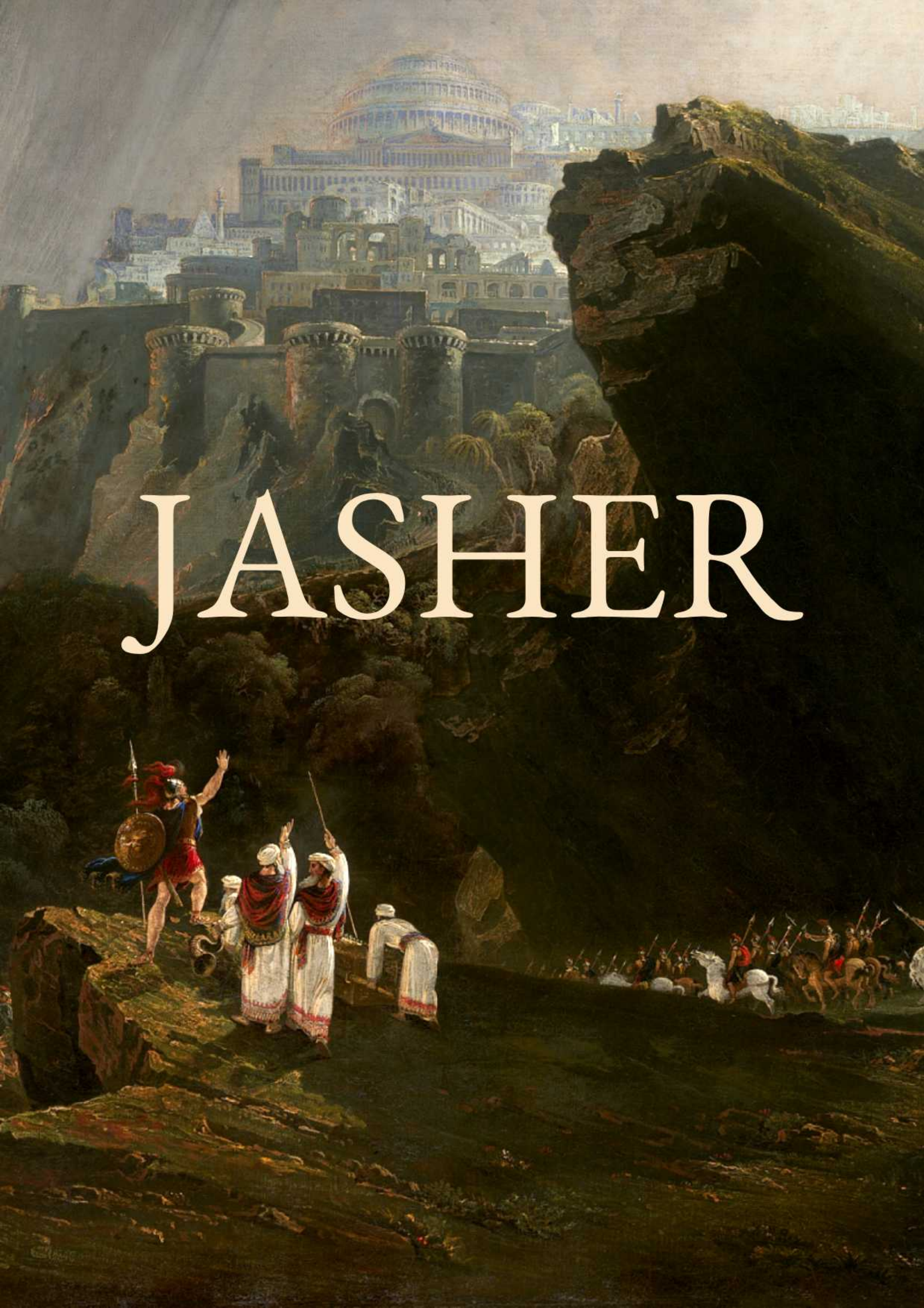

BAB 1

1 Teras Gusti ngadawuh, Hayu Urang ngadamel manusa numutkeun gambar sareng rupa urang, teras Gusti nyiptakeun manusa numutkeun gambar sareng rupa-Na.
2 Allah ngabentuk manusa tina taneuh, tuluy niupkeun napas hirup kana liang irungna, sarta manusa jadi mahluk hirup anu bisa nyarita.
3 PANGERAN ngadawuh, "Teu hade manusa hirup sorangan; Kami bakal nyieunkeun batur nu cocog pikeun manehna."
4 PANGERAN ngajadikeun Adam sare tibra, terus anjeunna sare, tuluy nyokot salah sahiji iga-igana, tuluy dijieun daging, tuluy dibawa ka Adam, terus Adam hudang tina sare, terus aya saurang awewe nangtung di hareupeunna.
5 Jeung anjeunna ngalahir, Ieu tulang tina tulang kuring jeung eta bakal disebut awéwé, sabab ieu geus dicokot ti lalaki; jeung Adam nyebut ngaranna Hawa, sabab manehna teh indung sakabeh jalma nu hirup.
6 Sareng Gusti ngaberkahan aranjeunna sareng nyebat nami Adam sareng Hawa dina dinten anjeunna nyiptakeun aranjeunna, sareng Gusti Allah ngadawuh, Sing subur sareng baranahan sareng eusian bumi.
7 Sareng Gusti Allah nyandak Adam sareng garwana, teras nempatkeun aranjeunna di kebon Eden pikeun ngurus sareng ngajaga éta; sareng anjeunna maréntahkeun aranjeunna sareng nyarios ka aranjeunna, Tina unggal tangkal kebon anjeun tiasa tuang, tapi tina tangkal pangaweruh anu saé sareng jahat anjeun henteu kedah tuang, sabab dina dinten anjeun tuang éta anjeun pasti bakal maot.
8 Sareng nalika Gusti parantos ngaberkahan sareng maréntahkeun aranjeunna, Anjeunna angkat ti aranjeunna, sareng Adam sareng garwana cicing di taman numutkeun paréntah anu diparentahkeun ku Gusti ka aranjeunna.
9 Jeung oray, anu dijieun ku Allah di bumi bareng jeung maranehna, datang ka maranehna pikeun ngahudang maranehna supaya ngalanggar parentah Allah anu geus diparentahkeun ka maranehna.
10 Tuluy oray ngagoda jeung ngayakinkeun awéwé pikeun ngahakan buah tina tangkal pangaweruh, terus awéwé éta ngadéngékeun sora oray, terus manéhna ngalanggar firman Allah, terus nyokot tina tangkal pangaweruh ngeunaan hal anu hadé jeung anu jahat, terus manéhna ngahakan, terus manéhna nyokot tina éta terus dibikeun ka salakina, terus manéhna ngahakan.
11 Adam sareng garwana ngalanggar parentah Allah anu diparentahkeun ka aranjeunna, sareng Allah terang kana éta, sareng amarah-Na hurung ka aranjeunna sareng Anjeunna ngutuk aranjeunna.
12 Sareng Gusti Allah ngusir aranjeunna ti kebon Eden dina dinten éta, pikeun ngolah taneuh ti mana aranjeunna dicandak, sareng aranjeunna angkat sareng cicing di wétan kebon Eden; sareng Adam nikah ka garwana Hawa sareng anjeunna ngalahirkeun dua putra sareng tilu putri.
13 Manehna nyebut ngaran Kain ka anak cikalna, pokna, "Kuring geus meunang lalaki ti PANGERAN," jeung ngaran nu hiji deui manehna nyebut Habel, sabab ceuk manehna, "Urang datang ka dunya kalawan sia-sia, jeung urang bakal dicokot ti dinya kalawan sia-sia."
14 Budak-budak éta geus gedé, tuluy dibéré tanah ku ramana; Kain jadi tukang tani, ari Habil jadi tukang ngangon domba.
15 Saatos sababaraha taun, aranjeunna mawa kurban ka PANGERAN, sareng Kain mawa hasil bumi, sareng Habil mawa domba-domba cikalna anu gajih, sareng Gusti malik sareng nyuhunkeun ka Habil sareng kurbanna, sareng seuneu turun ti PANGERAN ti sawarga sareng ngaduruk éta.
16 Jeung ka Kain jeung kurbanna PANGERAN teu malik, sarta Mantenna teu resep kana eta, sabab manehna geus mawa buah-buahan taneuh anu goréng di payuneun PANGERAN, sarta Kain sirik ka lanceukna Habil ku lantaran ieu, sarta manehna neangan alesan pikeun maehan manehna.
17 Sanggeus sababaraha waktu, Kain jeung Habil, dulurna, indit ka tegalan pikeun ngalakukeun pagaweanna; sarta duanana keur aya di tegalan, Kain keur ngolah jeung ngabajak taneuhna, sarta Habil keur ngangon domba-dombana; sarta domba-domba ngaliwat bagian anu geus dibajak ku Kain, sarta eta teh matak sedih pisan ku sabab eta.
18 Kain nyampeurkeun Habil, lanceukna, bari ambek, pokna, "Naon hubungan urang jeung hidep, nepi ka hidep cicing di tanah hidep?"
19 Habil ngawaler ka lanceukna, Kain, pokna, "Naon hubungan antara kuring jeung maneh, nepi ka maneh ngahakan daging domba kuring jeung make bulu domba?"
20 Ayeuna, copotkeun bulu domba Kami anu geus dipaké ku hidep, terus bales ka Kami pikeun buah jeung dagingna anu geus didahar ku hidep. Sanggeus hidep ngalakukeun ieu, hidep bakal indit ti nagri hidep sakumaha anu geus hidep ucapkeun.
21 Ceuk Kain ka Habil, dulurna, "Lamun kuring maehan maneh poe ieu, saha nu rek nagih getih maneh ti kuring?"
22 Habil ngawaler ka Kain, pokna, "Saenyana Allah anu nyiptakeun urang di bumi, Anjeunna bakal males dendam ka abdi, sareng Anjeunna bakal nungtut getih abdi ti anjeun upami anjeun maehan abdi, sabab PANGERAN teh hakim sareng nu ngadili, sareng Anjeunna anu bakal males manusa numutkeun kajahatanana, sareng jalma jahat numutkeun kajahatan anu dilakukeunana di bumi."
23 Ayeuna, lamun anjeun maehan kuring di dieu, tangtu Allah terang kana pikiran rusiah anjeun, sarta bakal ngahukum anjeun pikeun kajahatan anu anjeun geus nyatakeun rék dilakukeun ka kuring poé ieu.
24 Nalika Kain ngadangu kecap-kecap anu diucapkeun ku Habil lanceukna, amarah Kain mimiti hurung ka Habil lanceukna ku sabab geus ngumumkeun hal ieu.
25 Kain buru-buru hudang, tuluy nyokot beusi pakakas ngawuluku, tuluy ujug-ujug dipaké ngagebugan lanceukna nepi ka maot, terus getih lanceukna diucurkeun ka taneuh, getih Habil ngocor ka taneuh di hareupeun domba-domba.
26 Saatos ieu Kain tobat saatos maehan lanceukna, sareng anjeunna sedih pisan, sareng anjeunna ceurik kusabab lanceukna sareng éta ngajantenkeun anjeunna sedih pisan.
27 Kain ngali liang di tegalan éta, tuluy ngubur mayit lanceukna, tuluy ditaburkeun ku taneuh.
28 PANGERAN terang naon anu dilakukeun ku Kain ka lanceukna, terus PANGERAN nembongan ka Kain sarta

ngadawuh, "Di mana Habil, lanceuk maneh anu keur aya jeung maneh?"
29 Kain pura-pura, pokna, "Teu nyaho, naha kuring nu ngajaga lanceuk kuring?" PANGERAN ngalahir, "Naon anu geus dilakukeun ku maneh?" Sora getih lanceuk maneh ngajerit ka Kami ti taneuh tempat maneh maehan manehna."
30 Maneh geus maehan dulur maneh, geus pura-pura di hareupeun Kami, sarta ngabayangkeun dina hate maneh yen Kami teu ningali maneh, jeung teu nyaho kana sagala lampah maneh.
31 Tapi anjeun ngalakukeun hal ieu, maehan dulur anjeun tanpa alesan, sarta kusabab anjeunna nyarios leres ka anjeun, sareng ayeuna, anjeun bakal dikutuk ti taneuh anu muka sungutna pikeun nampi getih dulur anjeun ti leungeun anjeun, sareng tempat anjeun ngubur anjeunna.
32 Jeung bakal kajadian nalika anjeun ngolah éta, éta moal méré deui kakuatan ka anjeun sapertos mimitina, sabab taneuh bakal ngahasilkeun cucuk sareng jukut cucuk, sareng anjeun bakal ngumbara di bumi dugi ka dinten anjeun maot.
33 Harita Kain kaluar ti payuneun PANGERAN, ti tempat anjeunna aya, tuluy ngumbara di tanah wétaneun Eden, anjeunna sareng sadaya kagunganana.
34 Kain nikah ka pamajikanana dina mangsa harita, terus manéhna ngandung sarta ngalahirkeun anak lalaki, terus manéhna méré ngaran ka manéhna, Enoh, pokna, "Dina mangsa harita PANGERAN mimiti méré manéhna katengtreman jeung katengtreman di bumi."
35 Jeung dina waktu eta Kain oge mimiti ngawangun hiji kota: terus anjeunna ngawangun eta kota sarta anjeunna nyebut ngaran kota eta Enoch, nurutkeun ngaran putrana; sabab dina mangsa eta PANGERAN geus mere anjeunna tempat istirahat di bumi, sarta anjeunna teu gerak jeung ngumbara kawas dina awalna.
36 Jeung Enoch ngalahirkeun Irad, jeung Irad ngalahirkeun Mechuyael, jeung Mechuyael ngalahirkeun Methusael.

BAB 2

1 Sareng éta dina taun ka-130 kahirupan Adam di bumi, anjeunna bobogohan deui sareng Hawa, garwana, teras anjeunna ngandung sareng ngalahirkeun putra anu sami sareng gambarna, sareng anjeunna nyebat namina Set, saurna, Kusabab Gusti parantos nunjuk kuring bibit anu sanés pikeun ngagentos Habil, sabab Kain parantos maehan anjeunna.
2 Set hirup saratus lima taun, tuluy ngalahirkeun hiji putra; sarta Set nyebat ngaran putrana Enos, pokna, "Sabab dina mangsa éta putra-putra manusa mimiti baranahan, sarta nyiksa jiwa jeung haténa ku cara ngalanggar jeung ngalawan ka Allah."
3 Jeung dina jaman Enos, putra-putra manusa terus ngalawan jeung ngalanggar ka Allah, nepi ka ningkatkeun amarah PANGERAN ka putra-putra manusa.
4 Jeung putra-putra manusa indit sarta aranjeunna ngalayanan dewa-dewa séjén, sarta aranjeunna poho ka PANGERAN anu geus nyiptakeun aranjeunna di bumi: sarta dina mangsa harita putra-putra manusa nyieun arca-arca tina kuningan jeung beusi, kai jeung batu, sarta aranjeunna sujud sarta ngalayanan eta.
5 Sareng unggal lalaki ngadamel allahna masing-masing sareng aranjeunna sujud ka aranjeunna, sareng putra-putra manusa ninggalkeun Gusti sapanjang dinten-dinten Enos sareng putra-putrana; sareng amarah Gusti hurung kusabab padamelan sareng kajahatan anu aranjeunna lakukeun di bumi.
6 Sareng Gusti nyababkeun cai Walungan Gihon ngabanjiran aranjeunna, sareng Anjeunna ngancurkeun sareng ngahakan aranjeunna, sareng Anjeunna ngancurkeun sapertiluna bumi, sareng sanaos kitu, putra-putra manusa henteu eureun tina kalakuan jahatna, sareng leungeunna masih diulur pikeun ngalakukeun jahat di payuneun Gusti.
7Dina mangsa harita teu aya nu melak atawa nu metik di taneuh; jeung teu aya dahareun pikeun manusa, sarta paceklik kacida gedena dina mangsa harita.
8 Jeung siki anu dipelak dina mangsa harita di taneuh jadi rungkun cucuk, jukut reungit jeung jukut cucuk; sabab ti jaman Adam aya deklarasi ieu ngeunaan bumi, ngeunaan kutukan Allah, anu ngutuk bumi, kusabab dosa anu Adam pigawé dosa di payuneun Gusti.
9 Nalika manusa terus ngalawan sareng ngalakukeun kajahatan ka Gusti, sareng ngaruksak jalan hirupna, bumi ogé janten ruksak.
10 Énos hirup salapan puluh taun tuluy ngalahirkeun Kainan;
11 Cainan geus dewasa sarta umurna opat puluh taun, sarta anjeunna jadi wijaksana sarta miboga pangaweruh sarta kamampuh dina sagala kawijaksanaan, sarta anjeunna ngawasa sakumna putra manusa, sarta anjeunna mingpin putra-putra manusa kana hikmah sarta pangaweruh; sabab Cainan nyaéta jalma anu wijaksana pisan sarta miboga pamahaman dina sagala kawijaksanaan, sarta kalawan hikmahna anjeunna ngawasa roh-roh jeung sétan-sétan;
12 Ku kawijaksanaan Kainan terang yén Allah bakal ngancurkeun putra-putra manusa kusabab dosa di bumi, sareng yén Gusti bakal ngadatangkeun cai banjir ka aranjeunna dina dinten-dinten terakhir.
13Dina mangsa harita, Kainan nulis dina papan batu, naon anu bakal kajadian dina mangsa nu bakal datang, terus disimpen dina harta bandana.
14 Cainan ngawasa sakumna bumi, sarta anjeunna ngarobah sababaraha putra manusa pikeun ngawula ka Allah.
15 Nalika Kenan yuswa tujuh puluh taun, anjeunna ngalahirkeun tilu putra sareng dua putri.
16 Ieu ngaran-ngaran putra-putra Kenan: Mahlalel anu cikal, Enan anu kadua, jeung Mered anu katilu, jeung sadulur-sadulur awéwéna nyaéta Ada jeung Zila; ieu lima putra Kenan anu lahir ti anjeunna.
17 Sareng Lamech, putra Methusael, janten baraya sareng Kenan ku nikah, sareng anjeunna nyandak dua putrina pikeun garwana, teras Ada ngandung sareng ngalahirkeun putra pikeun Lamech, sareng anjeunna nyebat namina Jabal.
18 Sareng anjeunna ngandung deui sareng ngalahirkeun putra, sareng dingaranan Yubal; sareng Zillah, adina, mandul dina waktos éta sareng teu gaduh anak.
19 Sabab dina mangsa harita, manusa mimiti ngalanggar parentah Allah, sarta ngalanggar parentah-parentah anu diparentahkeun ka Adam, supaya baranahan jeung baranahan di bumi.

20 Jeung sababaraha putra manusa nitah pamajikanana nginum inuman anu bakal ngajadikeun aranjeunna mandul, supaya aranjeunna tetep ngajaga bentuk awakna sareng ku kituna penampilanana anu geulis moal luntur.
21 Nalika putra-putra manusa nitah sababaraha pamajikanana nginum, Zila nginum bareng jeung aranjeunna.
22 Jeung awéwé-awéwé anu keur ngalahirkeun katempona jijik di hareupeun salakina salaku randa, salila salakina hirup kénéh, sabab ngan ukur ka awéwé anu mandul anu ngahiji jeung maranéhna.
23 Sanggeus sababaraha poé jeung sababaraha taun, nalika Zillah geus kolot, PANGERAN muka kandunganana.
24 Tuluy manéhna ngandung terus ngalahirkeun anak lalaki, terus dingaranan Tubal Kain, pokna, "Saatos abdi layu, abdi kéngingkeun anjeunna ti Gusti Nu Maha Kawasa."
25 Anjeunna ngandung deui teras ngalahirkeun putri, anu dingaranan Naama, sabab saurna, "Saatos abdi luntur, abdi nampi kabagjaan sareng kasenangan."
26 Sareng Lamech parantos sepuh sareng sepuh, sareng panonna burem janten anjeunna henteu tiasa ningali, sareng Tubal Kain, putrana, nuju mingpin anjeunna sareng hiji dinten Lamech angkat ka tegalan sareng Tubal Kain putrana sareng anjeunna, sareng nalika aranjeunna leumpang di tegalan, Kain putra Adam maju ka arah aranjeunna; sabab Lamech parantos sepuh pisan sareng henteu tiasa ningali seueur, sareng Tubal Kain putrana masih alit pisan.
27 Tubal Kain nitah bapana pikeun narik panahna, terus ku panah-panah éta anjeunna neunggeul Kain, anu masih jauh, terus anjeunna maehan anjeunna, sabab anjeunna katingalina siga sato.
28 Sanajan Kain keur jauh ti dinya, panah-panah éta nembus kana awakna, terus Kain labuh ka taneuh tuluy maot.
29 PANGERAN males kajahatan Kain nurutkeun kajahatanana ka Habil, dulurna, sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN.
30 Sanggeus Kain maot, Lamekh jeung Tubal indit ningali sato anu geus dipeuncit ku maranehna, terus maranehna ningali, Kain, akina, geus maot di taneuh.
31 Lamekh kacida sedihna ku kalakuanana ieu, terus bari ngepak leungeunna, anjeunna ngagebug putrana nepi ka maot.
32 Pamajikan-pamajikan Lamekh ngadéngé naon anu geus dilakukeun ku Lamekh, terus maranéhna néangan cara pikeun maéhan anjeunna.
33 Ti harita, pamajikan-pamajikan Lamekh ngabenci anjeunna, lantaran anjeunna maehan Kain jeung Tubal-Kain, sarta pamajikan-pamajikan Lamekh misah ti anjeunna, sarta teu daék ngadéngékeun ka anjeunna dina mangsa harita.
34Lamekh sumping ka pamajikan-pamajikanna, terus maksa aranjeunna supaya ngadengekeun kasauranana ngeunaan hal ieu.
35 Tuluy anjeunna nyarios ka garwa-garwana, Ada sareng Sillah, "Dengekeun sora kuring, garwa-garwa Lamekh, perhatikeun kecap-kecap kuring, sabab ayeuna anjeun parantos ngabayangkeun sareng nyarios yén kuring maehan lalaki ku tatu kuring, sareng murangkalih ku bilur kuring kusabab aranjeunna henteu ngalakukeun kekerasan, tapi anjeun kedah terang yén kuring parantos kolot sareng buukna bodas, sareng panon kuring beurat kusabab sepuh, sareng kuring ngalakukeun hal ieu tanpa sadar.
36 Sareng garwa-garwana Lamekh ngadangukeun anjeunna dina hal ieu, sareng aranjeunna uih deui ka anjeunna kalayan naséhat ramana Adam, tapi aranjeunna henteu ngalahirkeun murangkalih pikeun anjeunna ti saprak harita, terang yén amarah Allah ningkat dina jaman éta ngalawan putra-putra manusa, pikeun ngancurkeun aranjeunna ku cai banjir kusabab kalakuan jahatna.
37 Sareng Mahlallel putra Cainan hirup genep puluh lima taun sareng anjeunna ngalahirkeun Jared; sareng Jared hirup genep puluh dua taun sareng anjeunna ngalahirkeun Henokh.

BAB 3

1 Hanok hirup genep puluh lima taun tuluy ngalahirkeun Metusalah; jeung Hanok leumpang jeung Allah sanggeus ngalahirkeun Metusalah, sarta anjeunna ngalayanan PANGERAN, sarta nganggap enteng kalakuan jahat manusa.
2 Jiwa Henokh diwuwuhan ku parentah Gusti, ku pangaweruh sareng pamahaman; sareng anjeunna kalayan wijaksana ngajauhan putra-putra manusa, sareng nyumputkeun dirina ti aranjeunna salami sababaraha dinten.
3 Sanggeus sababaraha taun anjeunna ngawula ka Gusti sareng ngadoa di payuneun anjeunna di bumi, malaikat Gusti nyauran anjeunna ti sawarga, saurna, "Ieu abdi."
4 Anjeunna ngalahir, "Geura hudang, kaluar ti imah anjeun jeung ti tempat anjeun nyumput, tuluy tembongkeun ka manusa, supaya anjeun bisa ngajarkeun ka aranjeunna jalan anu kudu ditempuh ku aranjeunna jeung pagawean anu kudu dilaksanakeun ku aranjeunna pikeun asup ka jalan Allah."
5 Sareng Enoch hudang numutkeun kecap Gusti, teras angkat ti bumi na, ti tempatna sareng ti kamar tempat anjeunna disumputkeun; teras anjeunna angkat ka putra-putra manusa sareng ngajarkeun aranjeunna jalan-jalan Gusti, sareng dina waktos éta ngumpulkeun putra-putra manusa sareng ngawanohkeun aranjeunna kana pitunjuk Gusti.
6 Sareng Anjeunna maréntahkeun éta diumumkeun ka sadaya tempat dimana putra-putra manusa cicing, saurna, Di mana jalma anu hoyong terang jalan-jalan Gusti sareng padamelan anu saé? hayu anjeunna sumping ka Henokh.
7 Sareng sadaya putra manusa teras ngumpul ka anjeunna, sabab sadaya anu hoyong hal ieu angkat ka Enoh, sareng Enoh ngawasa putra-putra manusa numutkeun kecap Gusti, sareng aranjeunna sumping sareng sujud ka anjeunna sareng aranjeunna ngadangu kecap-kecapna.
8 Roh Allah aya dina diri Enoh, sarta anjeunna ngajarkeun ka sakumna rahayatna hikmah Allah jeung jalan-jalan-Na, sarta putra-putra manusa ngalayanan PANGERAN sapanjang hirup Enoh, sarta aranjeunna sumping pikeun ngadangukeun hikmah-Na.
9 Sareng sadaya raja-raja putra manusa, boh anu mimiti sareng anu terakhir, sareng para pangeran sareng hakim-hakimna, sumping ka Enoch nalika aranjeunna nguping hikmahna, sareng aranjeunna sujud ka anjeunna, sareng

aranjeunna ogé nyuhunkeun Enoch pikeun maréntah aranjeunna, anu anjeunna satuju.
10 Aranjeunna ngumpul sadayana, saratus tilu puluh raja sareng pangeran, teras ngangkat Enoch janten raja di luhur aranjeunna sareng sadayana aya dina kakawasaan sareng paréntahna.
11 Jeung Henokh ngajarkeun ka aranjeunna hikmah, pangaweruh, jeung jalan-jalan PANGERAN; sarta Anjeunna nyieun karapihan di antara maranehna, sarta karapihan aya di sakuliah bumi salila hirupna Henokh.
12 Jeung Enoch ngarajaan putra-putra manusa salila dua ratus opat puluh tilu taun, sarta anjeunna ngalakukeun kaadilan jeung kabeneran ka sakumna rahayatna, sarta anjeunna mingpin aranjeunna dina jalan Gusti.
13 Sareng ieu mangrupikeun turunan Henokh, Metusalah, Elisa, sareng Elimelekh, tilu putra; sareng sadulur-sadulur awéwéna nyaéta Melka sareng Nahmah, sareng Metusalah hirup dalapan puluh tujuh taun teras anjeunna ngalahirkeun Lamekh.
14 Sareng éta dina taun ka-lima puluh genep hirup Lamekh nalika Adam maot; yuswana salapan ratus tilu puluh taun nalika anjeunna maot, sareng dua putrana, sareng Enoch sareng Metusalah putrana, ngubur anjeunna kalayan kaagungan anu ageung, sapertos dina panguburan raja-raja, di guha anu parantos diwartoskeun ku Gusti ka anjeunna.
15 Di tempat éta sadaya putra manusa ngaraos sedih sareng ceurik kusabab Adam; ku kituna éta janten adat di antara putra-putra manusa dugi ka ayeuna.
16 Adam maot lantaran anjeunna ngahakan buah tangkal pangaweruh; anjeunna sareng turunan-turunanana saatosna, sapertos anu parantos didawuhkeun ku Gusti Allah.
17 Sareng éta dina taun pupusna Adam anu mangrupikeun taun dua ratus opat puluh tilu pamaréntahan Henokh, dina waktos éta Henokh mutuskeun pikeun misahkeun dirina ti putra-putra manusa sareng nyumputkeun dirina sapertos mimitina pikeun ngalayanan Gusti.
18 Enok ngalakukeun kitu, tapi teu nyumputkeun dirina ti aranjeunna, tapi ngajauhan jalma-jalma salila tilu poé tuluy indit ka aranjeunna salila sapoe.
19 Salila tilu dinten anjeunna aya di kamarna, anjeunna ngadoa sareng muji ka PANGERAN, Allahna, sareng dina dinten anjeunna angkat sareng nembongan ka rahayatna, anjeunna ngajarkeun aranjeunna jalan-jalan PANGERAN, sareng sadaya anu aranjeunna naroskeun ka anjeunna ngeunaan PANGERAN dicaritakeun ka aranjeunna.
20 Sareng anjeunna ngalakukeun sapertos kieu salami mangtaun-taun, sareng saatos éta anjeunna nyumput salami genep dinten, sareng nembongan ka rahayatna sadinten dina tujuh dinten; sareng saatos éta sakali dina sabulan, teras sakali dina sataun, dugi ka sadaya raja, pangeran sareng putra-putra manusa milarian anjeunna, sareng hoyong deui ningali beungeut Enoch, sareng ngadangu kecap-kecapna; tapi aranjeunna henteu tiasa, sabab sadaya putra-putra manusa sieun pisan ka Enoch, sareng aranjeunna sieun nyampeurkeun anjeunna kusabab rasa kagum sapertos Gusti anu aya dina beungeutna; ku kituna teu aya jalma anu tiasa ningali anjeunna, sieun anjeunna bakal dihukum sareng maot.
21 Sareng sadaya raja sareng pangeran mutuskeun pikeun ngumpulkeun putra-putra manusa, sareng sumping ka Enoch, mikir yén aranjeunna sadayana tiasa nyarios ka anjeunna nalika anjeunna sumping ka tengah-tengah aranjeunna, sareng aranjeunna ngalakukeun kitu.
22 Poe eta sumping nalika Enoch angkat sareng sadayana ngumpul teras sumping ka anjeunna, teras Enoch nyarioskeun ka aranjeunna kecap-kecap Gusti sareng anjeunna ngajarkeun aranjeunna hikmah sareng pangaweruh, teras aranjeunna sujud di payuneun anjeunna sareng aranjeunna nyarios, Mugia raja hirup! Mugia raja hirup!
23 Sareng sababaraha waktos saatosna, nalika raja-raja sareng para pangeran sareng putra-putra manusa nyarios ka Enoch, sareng Enoch ngajarkeun aranjeunna jalan-jalan Allah, tingali malaikat PANGERAN teras nyauran Enoch ti sawarga, sareng hoyong ngangkat anjeunna ka sawarga pikeun ngajantenkeun anjeunna maréntah putra-putra Allah di dinya, sapertos anjeunna maréntah putra-putra manusa di bumi.
24 Nalika dina waktos éta Enoch ngadangu ieu anjeunna angkat sareng ngumpulkeun sadaya penduduk bumi, teras ngajarkeun aranjeunna hikmah sareng élmu sareng masihan aranjeunna pitunjuk ilahi, sareng anjeunna nyarios ka aranjeunna, Kuring parantos diwajibkeun naék ka sawarga, ku kituna kuring henteu terang dinten kuring angkat.
25 Ku kituna ayeuna, sateuacan Kami ninggalkeun maraneh, Kami rek ngajarkeun hikmah jeung pangaweruh ka maraneh, sarta bakal mere parentah kumaha carana hirup di dunya ieu; sarta Anjeunna ngalaksanakeunana.
26 Anjeunna ngajarkeun hikmah sareng élmu pangaweruh ka aranjeunna, masihan aranjeunna pituduh, sareng ngahukum aranjeunna, sareng nempatkeun hukum sareng pangadilan pikeun dilaksanakeun di bumi, sareng ngadamel perdamaian di antara aranjeunna, sareng ngajarkeun aranjeunna hirup langgeng, sareng cicing sareng aranjeunna salami sababaraha waktos ngajarkeun aranjeunna sadaya hal ieu.
27 Dina waktu éta, putra-putra manusa aya sareng Enoch, sareng Enoch nuju nyarios ka aranjeunna, sareng aranjeunna ngangkat panonna sareng katingali sapertos kuda ageung turun ti sawarga, sareng kuda éta ngalayang di awang-awang;
28 Aranjeunna nyarioskeun ka Enoch naon anu aranjeunna tingali, teras Enoch nyarios ka aranjeunna, "Kusabab kuring kuda ieu turun ka bumi; waktosna parantos sumping nalika kuring kedah angkat ti anjeun sareng kuring moal katingali deui ku anjeun."
29 Kuda éta lungsur dina waktu éta terus nangtung di hareupeun Enoch, sarta sakumna putra manusa anu aya sareng Enoch ningali anjeunna.
30 Tuluy Enoch nitah deui hiji sora diumumkeun, pokna, "Di mana jalma anu resep nyaho jalan-jalan PANGERAN Allahna? Hayu anjeunna sumping ka Enoch poe ieu sateuacan anjeunna dicandak ti urang."
31 Sareng sadaya putra manusa ngumpul sareng sumping ka Enoh dina dinten éta; sareng sadaya raja di bumi sareng para pangeran sareng penasihatna tetep sareng anjeunna dina dinten éta; sareng Enoh teras ngajarkeun ka putra-putra manusa hikmah sareng pangaweruh, sareng masihan aranjeunna pitunjuk ilahi; sareng anjeunna nitah aranjeunna pikeun ngalayanan Gusti sareng leumpang dina jalan-Na sapanjang hirupna, sareng anjeunna teras-terasan ngadamel karapihan di antara aranjeunna.

32Sanggeus kitu anjeunna nangtung tuluy nunggang kuda; tuluy anjeunna angkat jeung sakumna manusa nuturkeun anjeunna, kira-kira dalapan ratus rebu lalaki; sarta aranjeunna ngiring anjeunna lalampahan sapoe.
33 Poe kadua anjeunna nyarios ka aranjeunna, "Balik ka tenda anjeun, naha anjeun bade angkat? sugan anjeun maot; sareng sababaraha di antarana angkat ti anjeunna, sareng anu tetep angkat sareng anjeunna salami genep dinten perjalanan; sareng Henokh nyarios ka aranjeunna unggal dinten, "Balik ka tenda anjeun, bisi anjeun maot; tapi aranjeunna henteu daék uih deui, sareng aranjeunna angkat sareng anjeunna."
34 Dina poe kagenep aya sababaraha lalaki anu tetep cicing jeung ngait ka anjeunna, sarta aranjeunna nyarios ka anjeunna, "Kami bade ngiring ka tempat anu dituju ku anjeun; demi PANGERAN anu jumeneng, ngan maot anu bakal misahkeun urang."
35 Aranjeunna maksa pisan supaya anjeunna ngiring, nepi ka anjeunna eureun nyarita ka aranjeunna. Aranjeunna ngudag anjeunna tapi teu daék balik deui.
36 Nalika para raja mulang, aranjeunna ngalaksanakeun sensus, supados terang sabaraha jalmi anu sésana anu angkat sareng Enoch; sareng dina dinten katujuh Enoch naék ka sawarga dina angin puyuh, sareng kuda sareng kareta seuneu.
37 Dina dinten kadalapan sadaya raja anu parantos aya sareng Enoch ngutus pikeun mulangkeun jumlah lalaki anu aya sareng Enoch, di tempat éta anjeunna naék ka sawarga.
38 Raja-raja éta angkat ka tempat éta, terus maranéhna manggihan taneuh di dinya pinuh ku salju, jeung di luhur salju aya batu-batu salju nu gedé, terus nu hiji ngomong ka nu séjénna, Hayu urang nembus salju terus tingali, meureun jalma-jalma nu tetep aya jeung Enoch geus maot, ayeuna aya di handapeun batu-batu salju, terus maranéhna néangan tapi teu manggihan manéhna, sabab manéhna geus naék ka sawarga.

BAB 4

1 Jeung sakabéh umur Enoch hirup di bumi téh tilu ratus genep puluh lima taun.
2 Nalika Enoch naék ka sawarga, sadaya raja di bumi bangkit sareng nyandak putrana Methuselah sareng ngurapi anjeunna, teras aranjeunna ngajantenkeun anjeunna janten raja di luhur aranjeunna ngagentos ramana.
3 Sareng Metusalah bertindak leres di payuneun Allah, sapertos anu diajarkeun ku ramana, Enoch, ka anjeunna, sareng anjeunna ogé salami hirupna ngajarkeun hikmah, élmu sareng sieun ka Allah ka putra-putra manusa, sareng anjeunna henteu nyimpang tina jalan anu saé boh ka katuhu atanapi ka kénca.
4 Tapi dina jaman Methuselah anu pamungkas, putra-putra manusa malik ti PANGERAN, aranjeunna ngaruksak bumi, aranjeunna silih rampog sareng silih rampog, sareng aranjeunna ngalawan ka Allah sareng aranjeunna ngalakukeun pelanggaran, sareng aranjeunna ngaruksak jalan hirupna, sareng henteu daék ngadangukeun sora Methuselah, tapi ngalawan ka Anjeunna.
5 PANGERAN kacida benduna ka maranehna, sarta PANGERAN terus-terusan ngancurkeun binih dina mangsa harita, nepi ka teu aya nu melak atawa nu metik di taneuh.
6Sabab nalika aranjeunna melak taneuh supados aranjeunna tiasa kéngingkeun dahareun pikeun hirupna, katingali, cucuk sareng jukut cucuk muncul anu henteu dipelak ku aranjeunna.
7 Tapi tetep waé manusa teu eureun-eureun tina lampah jahatna, leungeunna tetep nguluran pikeun ngalakukeun jahat di payuneun Allah, sarta maranéhna nganyenyeri PANGERAN ku lampah jahatna, sarta PANGERAN kacida ambekna, sarta tobat lantaran geus nyiptakeun manusa.
8 Anjeunna mikir rék ngancurkeun jeung ngabasmi maranéhna, terus anjeunna ngalaksanakeunana.
9 Dina mangsa harita, nalika Lamekh putra Metusalah yuswana saratus genep puluh taun, Set putra Adam maot.
10 Jeung sakabéh umur Set hirupna salapan ratus dua belas taun, tuluy anjeunna pupus.
11 Lamekh yuswana saratus dalapan puluh taun nalika anjeunna nikah ka Asmua, putri Elisa, putra pamanna, Henokh, teras anjeunna ngandung.
12 Dina mangsa harita, manusa-manusa nyebarkeun taneuh, sarta saeutik dahareun anu dihasilkeun, tapi manusa-manusa teu eureun tina lampah jahatna, malah maranehna ngalanggar jeung ngalawan ka Allah.
13 Ti harita, nalika taun mimiti robah, pamajikan Lamekh ngandung terus ngalahirkeun anak lalaki.
14 Metusalah nyebatkeun ngaranna Nuh, pokna, "Dina mangsa harita bumi téh tenang jeung bébas tina karuksakan," terus Lamekh, bapana nyebatkeun ngaranna Menachem, pokna, "Ieu budak bakal ngahibur urang dina padamelan jeung kasusah urang di bumi, anu geus dikutuk ku Allah."
15 Budak éta geus gedé, tuluy disapih, tuluy nurut kana lampah bapana, Metusalah, hirupna sampurna jeung bener di payuneun Allah.
16 Sareng sadaya putra manusa nyimpang tina jalan-jalan Gusti dina waktos éta nalika aranjeunna ngalobaan putra sareng putri di bumi, sareng aranjeunna silih ajarkeun kalakuan jahatna sareng aranjeunna teras-terasan ngalakukeun dosa ka Gusti.
17 Jeung unggal jalma nyieun hiji allah pikeun dirina sorangan, sarta maranehna ngarampog jeung ngarampog unggal jalma tatanggana kitu deui dulurna, sarta maranehna ngaruksak bumi, sarta bumi pinuh ku kekerasan.
18 Sareng para hakim sareng pamimpinna angkat ka putri-putri manusa sareng nyandak pamajikanana sacara paksa ti salakina numutkeun karesepna, sareng putra-putra manusa dina waktos éta nyandak tina ingon-ingon di bumi, sato-sato di lapangan sareng manuk-manuk di udara, sareng ngajarkeun campuran sato tina hiji spésiés sareng anu sanés, supados ngajengkelkeun Gusti; sareng Gusti ningali sakumna bumi sareng éta ruksak, sabab sadaya daging parantos ngaruksak jalanna di bumi, sadaya manusa sareng sadaya sato.
19 PANGERAN ngadawuh, "Kami rek ngabasmi manusa anu Kami ciptakeun ti beungeut bumi, boh manusa boh manuk, kitu deui ingon-ingon jeung sasatoan lianna, sabab Kami tobat kana sagala anu Kami jieun."
20Sadaya jalmi anu nurut kana jalan Gusti, maot dina mangsa harita, sateuacan Gusti ngadatangkeun kajahatan ka manusa anu parantos diumumkeun ku Gusti, sabab ieu ti

Gusti, supados aranjeunna henteu ningali kajahatan anu diucapkeun ku Gusti ngeunaan putra-putra manusa.
21 Nuh meunang sih kurnia ti PANGERAN, sarta PANGERAN milih anjeunna jeung turunan-turunanana pikeun numuwuhkeun turunan ti antara maranehna ka sakuliah bumi.

BAB 5

1 Dina taun kadalapan puluh opat hirupna Nuh, Enoch putra Set pupus, yuswana salapan ratus lima taun nalika pupus.
2 Dina taun ka-saratus tujuh puluh salapan hirupna Nuh, Kenan putra Enos maot, sarta sakabéh umur Kenan salapan ratus sapuluh taun, tuluy anjeunna maot.
3 Dina taun dua ratus tilu puluh opat hirupna Nuh, Mahlallel putra Kenan maot, sarta umur Mahlallel dalapan ratus salapan puluh lima taun, tuluy anjeunna maot.
4 Jeung Yared putra Mahlallel maot dina mangsa harita, dina taun ka-336 hirup Nuh; jeung sakabéh umur Yared salapan ratus genep puluh dua taun, tuluy anjeunna maot.
5 Sareng sadaya anu nuturkeun Gusti maot dina jaman éta, sateuacan aranjeunna ningali kajahatan anu diumumkeun ku Gusti bakal dilakukeun ka bumi.
6 Saatos sababaraha taun, dina opat ratus dalapan puluh taun kahirupan Nuh, nalika sadaya jalmi anu nuturkeun Gusti parantos maot jauh ti antara putra-putra manusa, sareng ngan ukur Metusalah anu tinggaleun, Gusti ngadawuh ka Nuh sareng Metusalah, saurna,
7 Bejakeun ka sakumna manusa, kieu timbalan PANGERAN: "Geura eureun tina lampah jahat maraneh, ulah ngalakukeun sagala rupa, tangtu PANGERAN bakal tobat tina kajahatan anu geus diumumkeun ka maraneh, nepi ka eta moal kajadian."
8Sabab kieu timbalan PANGERAN, “Kami masihan maraneh waktu saratus dua puluh taun; lamun maraneh tobat ka Kami sarta ninggalkeun kalakuan jahat maraneh, Kami oge bakal nyingkah tina kajahatan anu geus Kami bejakeun ka maraneh, sarta eta moal aya deui,” timbalan PANGERAN.
9 Jeung Nuh jeung Metusalah nepikeun sagala pangandika PANGERAN ka manusa, poe demi poe, terus-terusan nyarita ka maranehna.
10Tapi jalma-jalma teu ngadengekeun ka aranjeunna, teu malire kana omongan aranjeunna, malah aranjeunna tetep heuras hate.
11 PANGERAN masihan aranjeunna waktos salami saratus dua puluh taun, saurna, "Upami aranjeunna enya-enya undur deui, Allah bakal tobat tina kajahatan ieu, supados henteu ngancurkeun bumi."
12 Nuh putra Lamekh harita teu acan nikah pikeun boga anak, sabab ceuk anjeunna, "Ayeuna Allah bakal ngancurkeun bumi, naha atuh kuring kudu boga anak?"
13 Jeung Nuh teh jalma anu bener, anjeunna sampurna dina generasina, sarta PANGERAN milih anjeunna pikeun numuwuhkeun turunan ti turunanana di luhur bumi.
14 PANGERAN ngadawuh ka Nuh, "Maneh kudu boga pamajikan, terus kudu boga anak, sabab Kami geus ningali maneh bener di hareupeun Kami dina jaman ayeuna."
15 Jeung maneh bakal ngabina turunan, jeung anak-anak maneh, di tengah-tengah bumi; terus Nabi Nuh indit sarta ngawin saurang, tuluy milih Naama, putri Henokh, anu umurna lima ratus dalapan puluh taun.
16 Nalika Nuh nikah ka Naama, anjeunna yuswa opat ratus salapan puluh dalapan taun.
17 Naama ngandung terus ngalahirkeun anak lalaki, terus dingaranan Yapet, pokna, "Allah geus ngagedekeun kuring di bumi." Terus manehna ngandung deui terus ngalahirkeun anak lalaki, terus dingaranan Sem, pokna, "Allah geus ngajadikeun kuring sésa-sésa, pikeun numuwuhkeun turunan di bumi."
18 Jeung Nuh yuswana lima ratus dua taun nalika Naamah ngalahirkeun Sem, jeung budak lalaki éta gedé sarta hirup nurutkeun jalan PANGERAN, dina sagala hal anu diajarkeun ku Metusalah jeung Nuh, ramana.
19 Sareng Lamekh, ramana Nuh, maot dina mangsa éta; tapi anjeunna leres-leres henteu nurut kana jalan ramana kalayan sepenuh haténa, sareng anjeunna maot dina taun ka-195 hirupna Nuh.
20 Jeung sakabéh umur Lamekh tujuh ratus tujuh puluh taun, tuluy anjeunna pupus.
21 Sadaya putra manusa anu terang ka PANGERAN, maot dina taun éta sateuacan PANGERAN mawa cilaka ka aranjeunna; sabab PANGERAN kersaeun aranjeunna maot, supados henteu ningali cilaka anu bakal ditimbulkeun ku Allah ka dulur-dulur sareng baraya-baraya aranjeunna, sapertos anu parantos diumumkeun ku Mantenna.
22 Dina mangsa éta, PANGERAN nimbalan ka Nuh jeung Metusalah, "Maraneh kudu nangtung jeung ngawawarkeun sagala pangandika anu geus Kami ucapkeun ka maraneh dina mangsa harita, sugan bae maranehna bisa tobat tina lampah jahatna, terus Kami bakal tobat tina kajahatan eta sarta moal mawa eta kajahatan."
23 Nuh jeung Metusalah nangtung, tuluy nyarita ka jalma-jalma, sagala hal anu geus diucapkeun ku Allah ngeunaan maranehna.
24 Tapi manusa teu daék ngadéngékeun, jeung teu daék ngadéngékeun sagala omongan maranéhna.
25 Ti harita PANGERAN ngadawuh ka Nuh, "Tungtungna sakumna mahluk geus datang ka Kami, lantaran kalakuan jahatna, sarta Kami bakal ngancurkeun bumi."
26 Terus candak kai gofer, tuluy jieun bahtera badag, tuluy simpen di dinya.
27Kieu carana nyieunna: panjangna tilu ratus hasta, lébarna lima puluh hasta, jeung jangkungna tilu puluh hasta.
28 Jieun panto nu muka di sisina, tuluy lapiskeun ku tar ti jero jeung ti luarna.
29 Jeung Kami rek ngadatangkeun banjir ka bumi, sarta sakumna mahluk bakal dibasmi, sagala anu aya di bumi bakal binasa ti handapeun langit.
30Maneh jeung kulawarga maneh kudu ngumpulkeun dua pasang tina sagala rupa mahluk hirup, jalu jeung bikang, tuluy bawa ka kapal, pikeun numuwuhkeun bibit di bumi.
31 Kumpulkeun sagala rupa kadaharan anu didahar ku sasatoan, supaya aya dahareun pikeun anjeun jeung pikeun sasatoan.
32 Jeung hidep kudu milih tilu mojang pikeun putra-putra hidep, ti antara putri-putri manusa, supaya maranehna jadi pamajikan pikeun putra-putra hidep.
33 Nuh tuluy ngadamel bahtera di tempat anu diparentahkeun ku Allah, sarta anjeunna ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku Allah.

34 Dina umur lima ratus salapan puluh lima taun, Nabi Nuh mimiti ngadamel bahtera, sareng anjeunna ngadamel bahtera dina lima taun, sapertos anu diparentahkeun ku Gusti.
35 Tuluy Nuh nikah ka tilu putri Elyakim bin Metusalah pikeun putra-putrana, sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Nuh.
36 Harita Metusalah putra Henokh pupus, yuswana salapan ratus genep puluh taun.

BAB 6

1 Saatos pupusna Metusalah, PANGERAN ngadawuh ka Nabi Nuh, "Asup ka bahtera sareng kulawarga anjeun; Kami bakal ngumpulkeun sadaya sasatoan di bumi, sasatoan liar sareng manuk-manuk di awang-awang, sareng sadayana bakal sumping sareng ngurilingan bahtera éta.
2 Anjeun kudu calik di hareupeun panto bahtera, sarta sakabeh sasatoan, sasatoan leutik, jeung manuk-manuk, bakal ngumpul sarta nangtung di hareupeun anjeun, sarta saha waé ti antara maranehna anu bakal datang sarta ngadeku di hareupeun anjeun, anjeun kudu nyokot sarta masrahkeun ka leungeun putra-putra anjeun, anu bakal mawa eta ka bahtera, jeung saha waé anu bakal nangtung di hareupeun anjeun, anjeun kudu ninggalkeun.
3 Poe isukna PANGERAN ngajadikeun hal ieu kajadian, sarta sasatoan, sasatoan leutik, jeung manuk-manuk datang loba pisan sarta ngurilingan bahtera.
4 Nuh angkat ka dinya tuluy calik di lawang bahtera, sarta sakur mahluk nu ngarungkuk di hareupeunana dibawa ka jero bahtera, sarta sakur nu nangtung di hareupeunana ditinggalkeun di bumi.
5 Tuluy aya singa bikang datang, jeung dua anakna, jalu jeung bikang, terus tiluanana ngarungkuk di hareupeun Nuh, terus dua anak singa éta nyerang singa bikang terus ngagebugan manéhna, terus ngusir manéhna ti tempatna, terus manéhna indit, terus maranéhna balik deui ka tempatna masing-masing, terus ngarungkuk di taneuh di hareupeun Nuh.
6 Singa bikang lumpat, tuluy nangtung di tempat singa-singa éta.
7Nuh ningali ieu, sarta kacida reuwasna, tuluy hudang sarta nyokot dua anak sato éta, tuluy diasupkeun kana bahtera.
8Tuluy dibawa ku Nuh ka jero bahtera ti sagala rupa mahluk hirup anu aya di bumi, nepi ka teu aya hiji ogé anu tinggaleun iwal ti anu dibawa ku Nuh ka jero bahtera.
9 Dua-dua sumping ka Nabi Nuh ka jero bahtera, tapi ti sasatoan anu halal jeung manuk anu halal, anjeunna nyandak tujuh pasang, sakumaha anu diparentahkeun ku Allah ka anjeunna.
10Sadaya sasatoan, sasatoan liar, sareng manuk-manuk, masih aya di dinya, sareng aranjeunna ngurilingan bahtera di unggal tempat, sareng hujan teu turun dugi ka tujuh dinten saatosna.
11 Dina poe eta, PANGERAN ngajadikeun sakumna bumi oyag, jeung panonpoe jadi poek, jeung dasar-dasar dunya oyag, jeung sakumna bumi oyag kalawan tarik, jeung kilat ngabeledag, jeung guruh ngaguruh, jeung sagala sumber cai di bumi beulah, saperti anu teu acan kanyahoan ku pangeusi bumi samemehna; jeung Allah ngalakukeun tindakan anu perkasa ieu, pikeun ngareureuwaskeun putra-putra manusa, supaya teu aya deui kajahatan di bumi.
12 Tapi tetep waé manusa teu daék eureun tina lampah jahatna, malah maranéhna beuki ngagedur amarah PANGERAN dina waktu éta, malah teu daék nurut kana éta kabéh.
13 Sanggeus tujuh poé, dina genep ratus taun umur Nabi Nuh, cai banjir datang ka bumi.
14 Sarta sadaya sumber cai di jero cai beulah, sareng jandéla-jandéla di langit dibuka, sareng hujan turun ka bumi opat puluh dinten opat puluh wengi.
15 Nabi Nuh sareng kulawargana, sareng sadaya mahluk hirup anu aya sareng anjeunna, lebet ka bahtera kusabab cai banjir, sareng PANGERAN ngurung anjeunna di jerona.
16Sadaya manusa anu tinggaleun di bumi, janten capé ku kajahatan kusabab hujan, sabab cai beuki tarik ka bumi, sareng sasatoan sareng sasatoan liar masih ngurilingan bahtera.
17 Tuluy jalma-jalma ngumpul, kira-kira tujuh ratus rébu lalaki jeung awéwé, tuluy datang ka Nabi Nuh ka bahtera.
18 Tuluy maranehna nyauran ka Enoh, pokna, "Bukakeun panto pikeun urang supaya urang bisa asup ka bahtera ka anjeun—naha urang kudu maot?"
19 Jeung Nabi Nuh, kalawan sora tarik, ngawaler ka aranjeunna ti jero bahtera, pokna, "Naha aranjeun teu ngalawan ka PANGERAN, sarta nyebutkeun yen Mantenna teu aya? Ku kituna PANGERAN nibankeun ka aranjeun kajahatan ieu, pikeun ngancurkeun jeung ngancurkeun aranjeun ti beungeut bumi.
20 Naha ieu lain hal anu Kami ucapkeun ka maraneh saratus dua puluh taun ka tukang, sarta maraneh teu ngadengekeun kana sora PANGERAN, ayeuna maraneh hayang hirup di bumi?
21 Aranjeunna nyarios ka Nuh, "Kami parantos siap uih deui ka PANGERAN; ngan ukur bukakeun panto kanggo kami supados kami tiasa hirup sareng henteu maot."
22 Nuh ngawaler ka aranjeunna, pokna, "Ayeuna aranjeun ningali kasusah dina diri aranjeun, aranjeun hayang balik deui ka PANGERAN; naha aranjeun teu balik deui salami saratus dua puluh taun ieu, anu geus dipasihkeun ku PANGERAN ka aranjeun salaku jangka waktu anu ditangtukeun?"
23 Tapi ayeuna maraneh datang jeung ngabejaan ieu ka kuring lantaran kasusahan jiwa maraneh, ayeuna oge PANGERAN moal ngadengekeun maraneh, jeung moal ngadengekeun maraneh dina poe ieu, jadi maraneh moal hasil dina kahayang maraneh.
24 Tuluy anak-anak manusa nyampeurkeun rék asup ka bahtera, lantaran hujan, lantaran maranéhna teu kuat nahan hujan nu ngagebrét ka éta bahtera.
25 PANGERAN ngutus sadaya sasatoan jeung sasatoan anu nangtung di sakuriling bahtera. Sarta sasatoan-sasatoan éta ngéléhkeun aranjeunna sarta ngusir aranjeunna ti tempat éta, sarta unggal lalaki indit ka jalanna sorangan sarta aranjeunna paburencay deui ka beungeut bumi.
26 Hujan terus turun ka bumi, opat puluh poé opat puluh peuting, cai beuki ngagebrét ka bumi; sakabéh mahluk anu aya di bumi jeung anu aya di jero cai paraeh, boh manusa, sasatoan, sasatoan leutik, mahluk ngarayap atawa manuk di awang-awang, jeung ngan kari Nuh jeung jalma-jalma anu aya di jero bahtera.

27 Cai beuki ngagedur sarta beuki nambahan ka luhur taneuh, nepi ka kapal teh diangkat ti luhur.
28 Bahtera éta ngambang di luhur cai, terus kapal éta dialungkeun ka luhur cai, nepi ka sakabéh mahluk hirup di jerona robah-robah kawas bubur dina katél.
29Sakumna mahluk hirup anu aya di jero bahtera kacida hariwangna, nepi ka éta bahtera téh siga rék beulah.
30 Sadaya mahluk hirup anu aya di jero bahtera sieun pisan, singa-singa ngagaur, sapi-sapi ngagaur, ajag-ajag babaung, sareng unggal mahluk hirup di jero bahtera nyarios sareng ceurik dina basa sorangan, sahingga sorana dugi ka kajauhan, sareng Nabi Nuh sareng putra-putrana ceurik sareng nangis dina kasusahna; aranjeunna sieun pisan yén aranjeunna parantos dugi ka gerbang maot.
31 Nabi Nuh neneda ka Gusti, sarta ngajerit ka Mantenna ku lantaran hal ieu, sarta pokna, "Duh Gusti, tulungan kami, sabab kami teu boga kakuatan pikeun nahan kajahatan anu geus ngurilingan kami ieu, sabab ombak cai geus ngurilingan kami, walungan nu ngagejlig geus ngagejlig kami, jebakan maot geus datang ka payuneun kami; waler kami, duh Gusti, waler kami, caangkeun raray Gusti ka kami sareng mugia welas asih ka kami, tebus kami sareng salametkeun kami."
32 PANGERAN ngadangukeun sora Nuh, sarta PANGERAN nginget anjeunna.
33 Aya angin niup ka bumi, cai eureun, kapalna eureun.
34Curug-curug di jero cai jeung jandela-jandela di langit ditutup, sarta hujan ti langit dieureunkeun.
35 Dina mangsa harita cai mimiti ngurangan, sarta kapalna ngadarat di Pagunungan Ararat.
36 Tuluy Nuh mukakeun jandéla-jandéla bahtera, sarta Nuh masih kénéh ngajerit ka PANGERAN dina waktu éta, pokna, "Duh PANGERAN, anu ngabentuk bumi, langit, jeung sagala eusina, kaluarkeun jiwa-jiwa kami tina ieu panjara, sarta tina panjara tempat Anjeun nempatkeun kami, sabab abdi geus capé pisan ku ngarenghap."
37 PANGERAN ngadangukeun kana sora Nuh, sarta ngadawuh ka anjeunna, "Nanging, upami anjeun parantos réngsé sataun pinuh, anjeun kedah angkat."
38 Nalika taun robah, nalika Nabi Nuh cicing di jero bahtera salami sataun, cai mimiti garing, sarta Nabi Nuh muka panutup bahtera.
39 Harita, dina tanggal dua puluh tujuh bulan kadua, bumi geus garing, tapi Nabi Nuh jeung putra-putrana, kitu deui jalma-jalma anu aya jeung anjeunna, teu kaluar ti bahtera nepi ka aya parentah ti PANGERAN.
40 Poe eta sumping nalika PANGERAN nitah aranjeunna kaluar, terus aranjeunna kaluar ti bahtera.
41 Tuluy aranjeunna angkat sareng mulih ka tempatna masing-masing, sareng Nuh sareng putra-putrana cicing di tanah anu parantos diwartoskeun ku Gusti ka aranjeunna, sareng aranjeunna ngalayanan Gusti sapanjang hirupna, sareng Gusti ngaberkahan Nuh sareng putra-putrana nalika aranjeunna kaluar ti bahtera.
42 Jeung Anjeunna nimbalan ka aranjeunna, Sing baranahan sarta pinuhan sakumna bumi; sing kuat sarta baranahan kalawan loba di bumi sarta baranahan di dinya.

BAB 7

1 Ieu ngaran-ngaran putra-putra Nuh: Yapet, Ham jeung Sem; sarta sanggeus banjir gede, maranehna geus ngawin awewe samemeh banjir gede.
2 Ieu putra-putra Yapet: Gomer, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mesek, jeung Tiras, tujuh putrana.
3 Putra-putra Gomer nyaéta Askinas, Repat sareng Tegarmah.
4 Putra-putra Magog nyaéta Élikanaf sareng Lubal.
5 Putra-putra Madai nyaéta Akhon, Zelo, Hazoni jeung Lot.
6 Putra-putra Yawan nyaéta Elisa, Tarsis, Kitim sareng Dudonim.
7 Putra-putra Tubal nyaéta Aripi, Kesed jeung Taari.
8 Putra-putra Mesek nyaéta Dedon, Zaron sareng Sebashni.
9 Putra-putra Tiras nyaéta Benib, Gera, Lupirion sareng Gilak; ieu putra-putra Yapet numutkeun kulawargana, sareng jumlahna dina waktos éta sakitar opat ratus genep puluh lalaki.
10 Ieu putra-putra Ham: Kus, Misraim, Put jeung Kanaan, opat putra; putra-putra Kus nyaéta Seba, Hawila, Sabta, Raema jeung Sateka, sarta putra-putra Raema nyaéta Syeba jeung Dedan.
11 Putra-putra Mizraim nyaéta Lud, Anom, Patros, Kaslot, jeung Kaftor.
12 Putra-putra Put nyaéta Gebul, Hadan, Béna jeung Adan.
13 Putra Kanaan nya eta Sidon, Het, Amori, Gergasi, Hiwi, Arki, Seni, Arodi, Zimodi jeung Kamoti.
14 Ieu putra-putra Ham, numutkeun kulawargana, sareng jumlahna dina mangsa harita aya sakitar tujuh ratus tilu puluh lalaki.
15 Ieu putra-putra Sem: Elam, Asyur, Arpaksad, Lud jeung Aram, lima putra; jeung putra-putra Elam: Susan, Makul jeung Harmon.
16 Putra-putra Ashar nyaéta Mirus sareng Mokil, sareng putra-putra Arpakhsad nyaéta Selah, Anar sareng Askol.
17 Putra-putra Lud nyaéta Petor sareng Bizayon, sareng putra-putra Aram nyaéta Us, Kul, Gather sareng Mas.
18 Ieu putra-putra Sem, numutkeun kulawargana; sareng jumlahna dina mangsa harita aya sakitar tilu ratus lalaki.
19 Ieu turunan Sem: Sem puputra Arpaksad, Arpaksad puputra Selah, Selah puputra Eber, sarta Eber boga dua anak, nu hiji ngaranna Peleg, sabab dina jaman Selah manusa dibagi-bagi, sarta dina jaman ahir, bumi dibagi-bagi.
20 Jeung ngaran nu kadua nyaéta Yoktan, hartina dina jamanna kahirupan putra-putra manusa beuki ngurangan.
21 Ieu putra-putra Yoktan: Almodad, Selaf, Hazarmowet, Yerak, Hadurom, Ozel, Dikla, Obal, Abimael, Syeba, Ofir, Hawila jeung Yobab; kabeh ieu putra-putra Yoktan.
22 Peleg, dulurna, puputra Yen, jeung Yen puputra Serug, jeung Serug puputra Nahor, jeung Nahor puputra Terah, jeung Terah yuswa tilu puluh dalapan taun, tuluy puputra Haran jeung Nahor.
23 Kus putra Ham, putra Nuh, nikah ka hiji istri dina mangsa sepuhna, teras ngalahirkeun putra, anu dingaranan Nimrod, pokna, "Dina mangsa éta putra-putra manusa mimiti ngalawan sareng ngalakukeun kajahatan ka Gusti, sareng éta murangkalih ageung, sareng ramana nyaah pisan ka anjeunna, sabab anjeunna putra ti mangsa sepuhna."
24 Jeung pakean kulit anu dijieun ku Allah pikeun Adam jeung garwana, nalika aranjeunna kaluar ti taman, dibikeun ka Kus.

25 Sabab saatos pupusna Adam sareng garwana, pakean-pakean éta dipasihkeun ka Enoh, putra Yared, sareng nalika Enoh diangkat ka Allah, Anjeunna masihan éta ka Metusalah, putrana.
26 Sareng nalika Metusalah pupus, Nabi Nuh nyandak aranjeunna sareng ngabawa aranjeunna ka bahtera, sareng aranjeunna aya sareng anjeunna dugi ka anjeunna kaluar tina bahtera.
27 Nalika aranjeunna angkat, Ham maok pakean-pakean éta ti Nabi Nuh, ramana, teras anjeunna nyandak éta pakean-pakean teras nyumputkeunana ti dulur-dulurna.
28 Nalika Ham ngalahirkeun anak cikalna, Kus, anjeunna masihan pakean éta sacara rusiah ka Ham, sareng aranjeunna cicing di Kus salami sababaraha dinten.
29 Kus ogé nyumputkeun éta barang-barang ti putra-putrana sareng dulur-dulurna, sareng nalika Kus ngalahirkeun Nimrod, anjeunna masihan anjeunna pakean éta kusabab cinta ka anjeunna, sareng Nimrod ageung, sareng nalika anjeunna yuswa dua puluh taun anjeunna nganggo pakean éta.
30 Nimrod jadi kuat nalika anjeunna nganggo pakean éta, sareng Gusti masihan anjeunna kakuatan sareng kakuatan, sareng anjeunna janten pamburu anu gagah di bumi, enya, anjeunna mangrupikeun pamburu anu gagah di tegalan, sareng anjeunna moro sasatoan sareng anjeunna ngawangun altar, sareng anjeunna ngurbankeun sasatoan di luhurna di payuneun Gusti.
31 Nimrod nguatkeun dirina, tuluy bangkit ti antara dulur-dulurna, sarta anjeunna perang ngalawan sakumna musuh-musuh di sakurilingna.
32 Sareng Gusti masrahkeun sadaya musuh dulur-dulurna ka leungeunna, sareng Gusti ngajantenkeun anjeunna suksés ti waktos ka waktos dina perangna, sareng anjeunna ngawasa di bumi.
33 Ku kituna, dina mangsa harita, nalika aya jalma anu ngintunkeun jalma-jalma anu dilatih perang, anjeunna bakal nyarios ka aranjeunna, Sapertos anu dilakukeun ku Gusti ka Nimrod, anu mangrupikeun pamburu anu gagah perkasa di bumi, sareng anu suksés dina perang anu unggul ngalawan dulur-dulurna, yén anjeunna ngabébaskeun aranjeunna tina leungeun musuh-musuhna, mugia Gusti nguatkeun sareng ngabébaskeun urang dinten ieu.
34 Waktu Nimrod yuswa opat puluh taun, harita aya perang antara dulur-dulurna jeung turunan Yapet, nepi ka aranjeunna aya dina kakawasaan musuh-musuhna.
35 Sareng Nimrod angkat dina waktos éta, sareng anjeunna ngumpulkeun sadaya putra Kus sareng kulawargana, sakitar opat ratus genep puluh lalaki, sareng anjeunna ogé nyewa ti sababaraha réréncangan sareng kenalanna sakitar dalapan puluh lalaki, sareng masihan upahna, sareng anjeunna angkat sareng aranjeunna ka perang, sareng nalika anjeunna di jalan, Nimrod nguatkeun manah jalma-jalma anu angkat sareng anjeunna.
36 Anjeunna ngalahir ka aranjeunna, "Ulah sieun, ulah reuwas, sabab sadaya musuh urang bakal diserahkeun ka urang, sareng anjeun tiasa ngalakukeun ka aranjeunna sakumaha anu anjeun pikahoyong."
37 Sadaya lalaki anu angkat aya sakitar lima ratus, teras aranjeunna perang ngalawan musuh-musuhna, teras aranjeunna ngancurkeun sareng nalukkeun aranjeunna, sareng Nimrod nempatkeun perwira-perwira anu tetep di tempatna masing-masing.
38 Anjeunna nyandak sababaraha murangkalihna salaku jaminan, sareng sadayana janten abdi Nimrod sareng dulur-dulurna, sareng Nimrod sareng sadaya jalmi anu aya sareng anjeunna mulih ka bumi.
39 Sanggeus Nimrod mulang ti perang kalawan bungah, sabada ngéléhkeun musuh-musuhna, sakumna dulur-dulurna, bareng jeung jalma-jalma anu geus wawuh ka anjeunna samemehna, ngariung pikeun ngangkat anjeunna jadi raja di antara maranehna, sarta aranjeunna masang makuta karajaan kana sirahna.
40 Sareng anjeunna ngangkat pamingpin, hakim, sareng pamingpin pikeun ngawasa rahayat sareng rahayatna, sapertos adat di kalangan raja-raja.
41 Tuluy anjeunna ngangkat Terah putra Nahor jadi panglima perangna, sarta ngangkat anjeunna leuwih ti sakumna panglima perangna.
42 Sareng nalika anjeunna maréntah numutkeun kahayang haténa, saatos nalukkeun sadaya musuh di sakurilingna, anjeunna mamatahan sareng para penasihatna pikeun ngawangun kota pikeun karatonna, sareng aranjeunna ngalaksanakeunana.
43 Aranjeunna mendakan hiji lebak anu lega di sisi wétan, teras aranjeunna ngawangun hiji kota anu ageung sareng lega pikeun anjeunna, sareng Nimrod nyebat nami kota anu diwangunna Sinar, sabab PANGERAN parantos ngageterkeun musuh-musuhna kalayan kuat sareng ngancurkeun aranjeunna.
44 Nimrod cicing di Shinar, sarta anjeunna ngawasa kalawan aman, sarta anjeunna perang ngalawan musuh-musuhna sarta anjeunna nalukkeun aranjeunna, sarta anjeunna makmur dina sagala perangna, sarta karajaanana jadi kacida gedéna.
45 Sarta sakumna bangsa jeung basa ngadéngé ngeunaan kawéntarna, terus maranéhna ngumpul ka anjeunna, terus sujud ka taneuh, terus mawa kurban ka anjeunna, terus anjeunna jadi juragan jeung raja maranéhna, sarta maranéhna kabéh cicing jeung anjeunna di kota Shinar, jeung Nimrod ngawasa di bumi ka sakabéh putra Nuh, sarta maranéhna kabéh aya dina kakawasaan jeung naséhatna.
46 Sakumna bumi ieu miboga hiji basa jeung kecap anu ngahiji, tapi Nimrod teu nurut kana jalan Gusti, sarta anjeunna leuwih jahat tibatan sakumna jalma anu aya samemehna, ti jaman banjir nepi ka jaman harita.
47 Anjeunna ngadamel dewa-dewa tina kai sareng batu, teras anjeunna sujud ka aranjeunna, teras anjeunna ngalawan ka Gusti, sareng ngajarkeun sadaya rakyatna sareng jalma-jalma di bumi kana jalan-jalan jahatna; sareng Mardon putrana langkung jahat tibatan ramana.
48Saban jalma anu ngadéngé kalakuan Mardon bin Nimrod bakal nyarita, ngeunaan anjeunna, "Ti jalma jahat medalna kajahatan." Ku kituna éta jadi paribasa di sakuliah dunya, "Ti jalma jahat medalna kajahatan," jeung éta jadi hal anu populér ti jaman harita nepi ka ayeuna.
49 Jeung Terah putra Nahor, panglima pasukan Nimrod, dina mangsa harita teh kacida pentingna di payuneun raja jeung rahayatna, sarta raja jeung para panglima nyaah ka anjeunna, sarta aranjeunna ngangkat anjeunna jadi luhur pisan.

50 Teras Terah nikah ka hiji jalmi anu namina Amthelo, putri Kornebo; teras garwana Terah ngandung teras ngalahirkeun putra pikeun anjeunna dina waktos éta.
51 Terah yuswa tujuh puluh taun nalika anjeunna ngalahirkeun putrana, sareng Terah masihan nami Abram, sabab raja parantos ngangkat anjeunna dina jaman éta, sareng ngahormatan anjeunna langkung ti sadaya pamingpinna anu aya sareng anjeunna.

BAB 8

1 Dina peuting Abram lahir, sadaya abdi-abdi Terah, sadaya tukang sihir Nimrod, sareng tukang sihirna sumping teras tuang sareng nginum di bumi Terah, sareng aranjeunna bungah sareng anjeunna dina wengi éta.
2 Nalika sadaya tukang sihir sareng tukang sihir kaluar ti bumi Terah, aranjeunna neuteup ka sawarga wengi éta pikeun ningali béntang-béntang, sareng aranjeunna ningali, sareng tingali hiji béntang anu ageung pisan sumping ti wétan sareng lumpat di sawarga, sareng anjeunna ngelek opat béntang ti opat sisi langit.
3Sadaya jalmi wijaksana raja sareng tukang sihirna héran ningali éta, sareng para wijaksana ngartos kana hal éta, sareng aranjeunna terang hartosna.
4 Tuluy aranjeunna silih carioskeun, "Ieu ngan ukur pertanda budak anu lahir ti Terah peuting ieu, anu bakal ageung sareng baranahan, sareng baranahan, sareng ngawasa sakumna bumi, anjeunna sareng turunanana salamina, sareng anjeunna sareng turunanana bakal maehan raja-raja anu hébat, sareng ngawaris tanahna."
5 Peuting éta, para ahli nujum jeung tukang ramal mulih ka imahna, sarta isuk-isukna sadaya ahli nujum jeung tukang ramal hudang isuk-isuk, terus ngumpul di hiji imah anu geus ditangtukeun.
6 Aranjeunna silih carioskeun, "Tingali, tetempoan anu urang tingali kamari peuting disumputkeun ti raja, teu acan dibéjaan ka anjeunna."
7 Jeung lamun hal ieu kanyahoan ku raja di ahir jaman, anjeunna bakal nanya ka urang, Naha anjeun nyumputkeun perkara ieu ti kuring, sarta mangka urang sadayana bakal maot; ku kituna, ayeuna hayu urang indit jeung ngabejaan raja tetempoan anu urang tingali, jeung tafsiranna, sarta saterusna urang bakal tetep jelas.
8 Tuluy aranjeunna nurut kitu, terus aranjeunna ngadeuheus ka raja, terus sujud ka anjeunna, bari pokna, "Mugia raja hirup salawasna, mugia raja hirup salawasna."
9 Kami ngadangu yen Terah bin Nahor, panglima perang anjeun, parantos ngalahirkeun putra, sareng kamari wengi kami sumping ka bumi anjeunna, teras tuang sareng nginum sareng ngahibur anjeunna.
10 Nalika abdi-abdi Gusti angkat ti bumi Terah, bade mulih ka bumi masing-masing kanggo nginep di dinya, abdi-abdi neuteup ka sawarga, teras ningali hiji béntang ageung sumping ti wétan, sareng béntang anu sami lumpat kalayan gancang pisan, sareng ngelek opat béntang ageung, ti opat sisi langit.
11 Abdi-abdi Gusti reuwas ningali tetempoan anu katingali ku sim kuring, sareng kacida sieunna, sareng sim kuring ngadamel kaputusan dumasar kana tetempoan éta, sareng ku hikmah sim kuring terang interpretasi anu leres, yén hal ieu lumaku pikeun murangkalih anu lahir ti Terah, anu bakal ageung sareng baranahan pisan, sareng janten kuat, sareng maehan sadaya raja di bumi, sareng ngawaris sadaya tanahna, anjeunna sareng turunanana salamina.
12 Ayeuna Gusti sareng Raja, tingali kami parantos leres-leres ngawartosan ka Gusti ngeunaan naon anu kami parantos tingali ngeunaan ieu murangkalih.
13 Upami raja kersa masihan harga ka ramana pikeun ieu murangkalih, urang peuncit anjeunna sateuacan anjeunna dewasa sareng ageung di nagara ieu, sareng kajahatanana beuki ageung ngalawan urang, sahingga urang sareng murangkalih urang binasa ku kajahatanana.
14 Raja ngadangu kecap-kecap éta sareng éta hal téh pikaresepeun di payuneunana, teras anjeunna nimbalan pikeun nyauran Terah, teras Terah sumping ka payuneun raja.
15 Raja ngalahir ka Terah, "Kamari peuting aya beja yen hidep geus ngalahirkeun hiji anak lalaki, sarta kieu kajadianana di sawarga nalika anjeunna lahir."
16 Ayeuna, bikeun budak éta ka abdi, sina urang paehan anjeunna sateuacan kajahatanana nyerang urang, sarta abdi bakal masihan ka anjeun, minangka ganti hargana, imah anjeun anu pinuh ku pérak sareng emas.
17 Terah ngawaler ka raja, "Duh Gusti, abdi parantos ngadangukeun pangandika Gusti, sareng abdi bakal ngalaksanakeun sagala anu dipikahoyong ku raja."
18 Nanging Gusti sareng Raja, abdi bade ngawartosan naon anu kajantenan ka abdi kamari wengi, supados abdi tiasa ningali naséhat naon anu bakal dipasihkeun ku raja ka abdina, teras abdi bade ngawaler ka raja dumasar kana naon anu nembe didugikeun ku anjeunna; teras raja ngalahir, "Sanggakeun."
19 Ceuk Terah ka raja, "Kamari peuting Ayon bin Mored sumping ka abdi, pokna,
20Pék bikeun ka abdi kuda anu ageung sareng éndah anu dipasihkeun ku raja ka anjeun, sareng abdi bakal masihan anjeun pérak sareng emas, jarami sareng tuangeun anu hargana sami sareng éta. Teras abdi nyarios ka anjeunna, "Antosan heula dugi ka abdi ningali ka raja ngeunaan kecap-kecap anjeun, sareng tingali naon waé anu dititah ku raja, éta bakal abdi laksanakeun."
21 Duh Gusti, abdi parantos ngawartosan hal ieu ka Gusti, sareng naséhat anu bakal dipasihkeun ku raja ka abdina, éta anu bakal diturut ku abdi.
22 Raja ngadéngé omongan Térah, terus amarahna ngagedur sarta nganggap Térah téh jelema bodo.
23 Raja ngawaler ka Terah, "Naha anjeun bodo, teu nyaho nanaon, atawa kurang akal, nepi ka anjeun ngalakukeun hal ieu, ngajual kuda anjeun anu geulis pikeun pérak jeung emas atawa malah pikeun jarami jeung dahareun?
24 Naha anjeun kakurangan pérak sareng emas, nepi ka anjeun ngalakukeun hal ieu, kusabab anjeun teu tiasa kéngingkeun jarami sareng tuangeun pikeun tuang kuda anjeun? Naon gunana pérak sareng emas pikeun anjeun, atanapi jarami sareng tuangeun, nepi ka anjeun masihan kuda anu saé anu parantos dipasihkeun ka anjeun, anu teu aya anu sapertos kitu di sakumna dunya?
25 Raja eureun nyarios, teras Terah ngawaler, "Kitu anu parantos diucapkeun ku raja ka abdina;
26 Gusti, raja, naon maksud anjeun nyarios ka abdi, 'Pasihan putra anjeun supados urang peuncit anjeunna,' sareng abdi bakal masihan anjeun pérak sareng emas

pikeun hargana. Naon anu kedah abdi lakukeun ku pérak sareng emas saatos putra abdi pupus? Saha anu bakal ngawaris abdi? Tangtosna nalika abdi pupus, pérak sareng emas éta bakal dipulangkeun deui ka raja abdi anu masihan éta.
27 Nalika raja ngadangu kecap-kecap Terah sareng perumpamaan anu dibawana ngeunaan raja, éta ngajantenkeun anjeunna sedih pisan sareng anjeunna ambek pisan kana hal éta, sareng amarahna ngagedur dina jero haténa.
28 Terah ningali yén raja ambek ka anjeunna, teras ngawaler ka raja, "Sadaya anu dipiboga ku abdi aya dina kakawasaan raja. Naon waé anu dipikahoyong ku raja ka abdina, laksanakeun waé, bahkan putra abdi ogé, anjeunna aya dina kakawasaan raja, tanpa aya nilai pikeun ditukerkeun, anjeunna sareng dua sadérékna anu langkung sepuh tibatan anjeunna."
29 Raja ngawaler ka Terah, "Lain kitu, tapi kuring rek meuli putra bungsu anjeun ku harga anu sarua."
30 Teras Terah ngawaler ka raja, pokna, "Duh Gusti, mugia abdi kersa nyarios sakecap di payuneun Gusti, sareng mugia raja ngadangukeun kecap abdina." Teras Terah ngawaler, "Mugia raja masihan waktos tilu dinten ka abdi dugi ka abdi nimbang-nimbang masalah ieu, sareng konsultasi sareng kulawarga abdi ngeunaan kecap-kecap raja." Sareng anjeunna maksa raja pikeun satuju kana hal ieu.
31 Raja ngadéngékeun ka Terah, terus méré waktu tilu poé ka Terah, tuluy Terah indit ti payuneun raja, mulih ka kulawargana sarta nyaritakeun sagala omongan raja ka maranéhna. Jalma-jalma kacida sieunna.
32 Dina dinten katilu raja ngirim pesen ka Terah, "Kirimkeun putra anjeun ka abdi kalayan harga sapertos anu parantos abdi ucapkeun ka anjeun; sareng upami anjeun henteu ngalakukeun ieu, abdi bakal ngutus jalmi pikeun maehan sadaya anu aya di bumi anjeun, supados anjeun moal gaduh anjing hiji ogé."
33 Terah buru-buru, (sabab raja kacida pentingna), tuluy nyokot budak ti salah sahiji abdina, anu lahir dina poe eta, terus Terah mawa budak eta ka raja sarta narima hadiah pikeun raja.
34 Sareng Gusti aya sareng Terah dina hal ieu, supados Nimrod henteu nyababkeun maotna Abram, sareng raja nyandak murangkalih éta ti Terah sareng ku sadaya kakuatanana ngagebug sirahna ka taneuh, sabab anjeunna ngira éta Abram; sareng ieu disumputkeun ti anjeunna ti dinten éta, sareng éta dipopohokeun ku raja, sabab éta mangrupikeun kahoyong Takdir pikeun henteu sangsara maotna Abram.
35 Terah mawa Abram, putrana, sacara rusiah, sareng ibuna sareng inangna, teras nyumputkeun aranjeunna di hiji guha, sareng anjeunna mawa bekel unggal bulan.
36 PANGERAN aya sareng Abram di jero guha sareng anjeunna ageung, sareng Abram aya di jero guha salami sapuluh taun, sareng raja sareng para pangéranna, tukang ramal sareng ahli wijaksana, ngira yén raja parantos maehan Abram.

BAB 9

1 Haran, putra Terah, lanceukna Abram anu pangkolotna, nikah ka hiji lalaki.
2 Haran yuswa tilu puluh salapan taun nalika anjeunna nikah ka Haran; teras garwana ngandung teras ngalahirkeun putra lalaki, anu dingaranan Lot.
3 Jeung manéhna ngandung deui terus ngalahirkeun saurang putri, terus manéhna nyebut ngaranna Milka; terus manéhna ngandung deui terus ngalahirkeun saurang putri, terus manéhna nyebut ngaranna Sarai.
4 Haran yuswa opat puluh dua taun nalika anjeunna ngalahirkeun Sarai, nyaéta dina taun kasapuluh hirup Abram; sareng dina waktos éta Abram sareng ibuna sareng perawatna kaluar ti guha, sabab raja sareng rahayatna parantos hilap kana kajadian Abram.
5 Nalika Abram kaluar ti guha, anjeunna angkat ka Nuh sareng putrana Sem, teras anjeunna cicing sareng aranjeunna pikeun diajar parentah PANGERAN sareng jalan-jalan-Na, sareng teu aya anu terang dimana Abram aya, sareng Abram ngalayanan Nuh sareng Sem putrana salami lami.
6 Abram aya di bumi Nuh tilu puluh salapan taun, sareng Abram terang ka Gusti ti umur tilu taun, sareng anjeunna nuturkeun jalan Gusti dugi ka dinten pupusna, sapertos anu diajarkeun ku Nuh sareng putrana Sem ka anjeunna; sareng sadaya putra bumi dina waktos éta ngalanggar pisan ka Gusti, sareng aranjeunna ngalawan ka Anjeunna sareng aranjeunna ngalayanan dewa-dewa sanés, sareng aranjeunna hilap ka Gusti anu parantos nyiptakeun aranjeunna di bumi; sareng pangeusi bumi ngadamel pikeun diri aranjeunna, dina waktos éta, unggal jalma ngadamel dewa-dewa pikeun diri aranjeunna; dewa-dewa tina kai sareng batu anu henteu tiasa nyarios, ngadangu, atanapi nganteurkeun, sareng putra-putra manusa ngalayanan aranjeunna sareng aranjeunna janten dewa-dewa aranjeunna.
7 Raja jeung sadaya abdina, kitu deui Terah jeung sakumna kulawargana harita teh jalma-jalma anu mimiti ngabakti ka dewa-dewa anu dijieun tina kai jeung batu.
8 Terah boga dua belas dewa anu ukuranana badag, dijieun tina kai jeung batu, unggal dua belas bulan dina sataun, sarta anjeunna ngalayanan masing-masing dewa unggal bulan, sarta unggal bulan Terah mawa kurban kadaharan jeung kurban inuman ka dewa-dewana; kitu anu dilakukeun ku Terah sapanjang poe.
9Sadaya generasi éta jahat di payuneun PANGERAN, sareng ku kituna aranjeunna masing-masing ngadamel allahna sorangan, tapi aranjeunna ninggalkeun PANGERAN anu parantos nyiptakeun aranjeunna.
10 Jeung teu aya hiji jalma ogé di sakuliah dunya anu wawuh ka PANGERAN (sabab masing-masing jalma ngawula ka Allahna sorangan) iwal ti Nuh jeung kulawargana, sarta sakumna jalma anu aya dina naséhatna wawuh ka PANGERAN dina mangsa harita.
11 Abram putra Térah beuki gedé kakawasaanana di kulawarga Nuh, taya nu nyaho, sarta PANGERAN aya sareng anjeunna.
12 PANGERAN maparin Abram haté anu wijaksana, sarta anjeunna terang yén sagala padamelan generasi éta téh muspra, sarta yén sadaya déwa-déwa maranéhanana téh muspra sarta teu aya gunana.

13 Abram ningali panonpoé keur nyinar ka bumi, terus Abram ngomong ka dirina sorangan, "Panonpoé anu nyinar ka bumi ieu téh Allah, sarta Mantenna anu ku sim kuring rek diabdi."
14 Dina poe eta Abram ngalayanan panonpoé sarta ngadoa ka anjeunna, sarta nalika sonten panonpoé surup sakumaha biasana, sarta Abram ngomong dina jero haténa, "Naha ieu moal mungkin Gusti?"
15 Abram masih kénéh ngomong dina haténa, "Saha anu ngajadikeun langit jeung bumi? Saha anu nyiptakeun di luhur bumi? Di mana Anjeunna?"
16 Peuting mimiti poék ngalingkup anjeunna, tuluy anjeunna neuteup ka kulon, ka kalér, ka kidul, jeung ka wétan, terus anjeunna ningali yén panonpoé geus leungit ti bumi, sarta beurang mimiti poék.
17 Abram ningali béntang-béntang jeung bulan di hareupeunana, terus anjeunna ngalahir, "Pasti ieu Allah anu nyiptakeun sakumna bumi kitu ogé manusa, jeung tingali ieu hamba-hamba-Na téh dewa-dewa di sakurilingna: terus Abram ngalayanan bulan sarta ngadoa ka bulan sapeuting jeput."
18 Isuk-isuk, nalika geus mimiti caang jeung panonpoe geus nyorot ka bumi sakumaha biasana, Abram ningali sagala rupa anu dijieun ku GUSTI Allah di bumi.
19 Abram ngalahir ka dirina sorangan, Pasti ieu lain dewa-dewa anu ngadamel bumi sareng sadaya umat manusa, tapi ieu abdi-abdi Allah, sareng Abram tetep cicing di bumi Nabi Nuh sareng di dinya terang ka PANGERAN sareng jalan-jalan-Na' sareng anjeunna ngalayanan PANGERAN sapanjang hirupna, sareng sadaya generasi éta hilap ka PANGERAN, sareng ngalayanan dewa-dewa sanés anu tina kai sareng batu, sareng ngalawan sapanjang hirupna.
20 Raja Nimrod ngaraja kalawan aman, sarta sakumna bumi aya dina kakawasaanana, sarta sakumna bumi diwangun ku hiji basa jeung hiji kecap anu ngahiji.
21 Sadaya pamingpin Nimrod sareng para pembesarna ngariung; Put, Mesir, Kus sareng Kanaan sareng kulawargana, teras aranjeunna silih carioskeun, Hayu urang ngawangun hiji kota sareng di jerona aya menara anu kuat, anu puncakna dugi ka langit, sareng urang bakal ngajantenkeun diri urang kasohor, supados urang tiasa ngawasa sakumna dunya, supados kajahatan musuh urang lirén ti urang, supados urang tiasa ngawasa aranjeunna kalayan kuat, sareng supados urang henteu paburencay di sakumna bumi kusabab perang aranjeunna.
22 Aranjeunna sadayana angkat ka payuneun raja, teras nyarioskeun hal-hal ieu ka raja, sareng raja satuju sareng aranjeunna dina hal ieu, sareng anjeunna ngalaksanakeunana.
23 Sadaya kulawarga ngumpul, anu jumlahna sakitar genep ratus rébu lalaki, teras aranjeunna milarian lahan anu lega pikeun ngawangun kota sareng menara, teras aranjeunna milarian di sakumna bumi sareng aranjeunna henteu mendakan hiji lebak di wétaneun tanah Shinar, sakitar dua dinten perjalanan, teras aranjeunna angkat ka ditu sareng cicing di dinya.
24 Tuluy aranjeunna mimiti nyieun bata jeung ngaduruk seuneu pikeun ngawangun kota jeung munara anu geus direncanakeun ku aranjeunna rek réngsé.
25 Pangwangunan menara éta téh mangrupa hiji palanggaran jeung dosa pikeun maranéhna, sarta maranéhna mimiti ngawangunna, sarta nalika maranéhna ngawangun ngalawan GUSTI Allah nu aya di sawarga, maranéhna ngabayangkeun dina haténa rék perang ngalawan Mantenna sarta naék ka sawarga.
26 Sareng sadaya jalmi ieu sareng sadaya kulawarga ngabagi diri kana tilu bagian; anu kahiji nyarios Kami bakal naék ka sawarga sareng ngalawan anjeunna; anu kadua nyarios, Kami bakal naék ka sawarga sareng nempatkeun dewa-dewa kami nyalira di dinya sareng ngalayanan aranjeunna; sareng bagian katilu nyarios, Kami bakal naék ka sawarga sareng ngéléhkeun anjeunna ku panah sareng tumbak; sareng Gusti terang sadaya padamelan sareng sadaya pikiran jahatna, sareng Anjeunna ningali kota sareng menara anu aranjeunna nuju ngawangun.
27 Sareng nalika aranjeunna ngawangun, aranjeunna ngawangun kota anu ageung sareng menara anu luhur pisan sareng kuat; sareng kusabab jangkungna, adukan sareng bata henteu dugi ka tukang ngawangun nalika aranjeunna naék ka dinya, dugi ka jalma-jalma anu naék parantos réngsé sataun pinuh, sareng saatos éta, aranjeunna sumping ka tukang ngawangun sareng masihan aranjeunna adukan sareng bata; kitu waé dilakukeun unggal dinten.
28 Jeung tingali ieu bata naék jeung nu séjénna turun sadinten; jeung lamun aya bata murag tina leungeunna terus peupeus, maranéhna bakal ceurik lantaran éta bata, jeung lamun aya lalaki nu murag terus maot, taya sahijieun ogé nu neuteup ka éta bata.
29 PANGERAN terang kana pikiran maranéhna, sarta kajadian nalika maranéhna keur ngawangun, maranéhna ngalungkeun panah ka langit, sarta sadaya panah murag ka maranéhna pinuh ku getih, sarta nalika maranéhna ningali éta panah, maranéhna silih ucap, "Pasti urang geus maehan sakabéh jalma anu aya di sawarga."
30Sabab ieu teh ti PANGERAN pikeun nyasarkeun maranehna, pikeun ngaruntuhkeun maranehna ti muka bumi.
31 Tuluy aranjeunna ngawangun menara jeung kota, sarta aranjeunna ngalakukeun hal ieu unggal dinten dugi ka sababaraha dinten sareng taun kalangkung.
32 Allah ngadawuh ka tujuh puluh malaikat anu nangtung di payuneun Anjeunna, ka jalma-jalma anu aya di gigireun Anjeunna, pokna, "Hayu urang turun sarta ngabingungkeun basa-basa maranehna, nepi ka saurang jalma moal ngarti kana basa tatanggana," sarta maranehna ngalakukeun kitu ka maranehna.
33 Ti poe eta keneh, maranehna poho kana basa tatanggana, sarta maranehna teu ngarti kudu nyarita dina hiji basa, sarta nalika nu ngawangun imah nyokot kapur atawa batu ti leungeun tatanggana anu teu dipesen ku manehna, nu ngawangun imah eta bakal miceun eta batu terus dialungkeun ka tatanggana, nepi ka eta batu bakal maot.
34 Jeung maranéhna ngalakukeun kitu sababaraha poé, sarta maranéhna maehan loba di antarana ku cara kieu.
35 Sareng Gusti ngagebug tilu rombongan anu aya di dinya, sareng Anjeunna ngahukum aranjeunna numutkeun kalakuan sareng rencana aranjeunna; jalma-jalma anu nyarios, Kami bakal naék ka sawarga sareng ngalayanan dewa-dewa kami, janten sapertos monyét sareng gajah; sareng jalma-jalma anu nyarios, Kami bakal ngagebug sawarga ku panah, Gusti maehan aranjeunna, hiji lalaki

ngalangkungan leungeun tatanggana; sareng rombongan katilu jalma-jalma anu nyarios, Kami bakal naék ka sawarga sareng ngalawan anjeunna, Gusti nyebarkeun aranjeunna ka sakumna bumi.
36 Jeung jalma-jalma anu tinggaleun di antara maranehna, nalika maranehna nyaho jeung ngarti kana bencana anu bakal datang ka maranehna, maranehna ninggalkeun eta wangunan, sarta maranehna oge paburencay di sakuliah bumi.
37 Aranjeunna lirén ngawangun kota sareng menara éta; ku kituna tempat éta dingaranan Babel, sabab di dinya PANGERAN ngabingungkeun basa sakumna bumi; éta aya di wétan tanah Sinear.
38 Jeung ngeunaan menara anu diwangun ku manusa, bumi muka sungutna sarta ngelek sapertiluna bagianna, sarta seuneu ogé turun ti sawarga sarta ngaduruk sapertiluna deui, sarta sapertiluna deui sésana nepi ka ayeuna, sarta éta téh bagian anu luhur, sarta kelilingna tilu poé leumpang.
39 Loba pisan jalma anu maot di menara éta, hiji bangsa anu teu kaétang jumlahna.

BAB 10

1 Peleg bin Eber pupus dina mangsa harita, dina taun kaopat puluh dalapan hirup Abram bin Terah, sarta umur Peleg dua ratus tilu puluh salapan taun.
2 Nalika PANGERAN geus ngabubarkeun putra-putra manusa kusabab dosa-dosana di munara, aranjeunna sumebar ka sababaraha golongan, sarta sadaya putra-putra manusa sumebar ka opat juru bumi.
3Sadaya kulawarga janten numutkeun basa, tanah, atanapi kotana.
4 Jeung putra-putra manusa ngawangun loba kota nurutkeun kulawargana, di sagala tempat anu dijugjug ku maranehna, jeung di sakuliah bumi tempat PANGERAN geus nyebarkeun maranehna.
5 Sareng sababaraha di antarana ngawangun kota-kota di tempat-tempat anu saatosna dibasmi, sareng aranjeunna nyebat kota-kota ieu dumasar kana nami aranjeunna nyalira, atanapi nami murangkalihna, atanapi dumasar kana kajadian khususna.
6 Putra-putra Yapet putra Nuh angkat sareng ngawangun kota-kota di tempat-tempat dimana aranjeunna sumebar, sareng aranjeunna nyauran sadaya kota-kota éta dumasar kana namina, sareng putra-putra Yapet dibagi di luhur bumi kana seueur divisi sareng basa.
7Ieu putra-putra Yapet numutkeun kulawargana: Gomer, Magog, Medai, Yawan, Tubal, Mesek sareng Tiras; ieu putra-putra Yapet numutkeun turunanana.
8 Turunan Gomer, nurutkeun kota-kota maranéhanana, nyaéta Francum, anu cicing di tanah Franza, di sisi walungan Franza, di sisi walungan Senah.
9 Jeung turunan Rephat nyaéta urang Bartonim, anu cicing di tanah Bartonia di sisi walungan Ledah, anu ngocorkeun cai na ka laut gedé Gihon, nyaéta, oceanus.
10 Sareng putra-putra Tugarma nyaéta sapuluh kulawarga, sareng ieu namina: Buzar, Parzunac, Balgar, Elicanum, Ragbib, Tarki, Bid, Zebuc, Ongal sareng Tilmaz; sadayana ieu nyebar sareng cicing di kalér sareng ngawangun kota-kota pikeun diri aranjeunna.
11Maranehna ngaranan kota-kota eta nurutkeun ngaranna sorangan, nya eta jalma-jalma anu cicing di sisi walungan Hitla jeung Italak nepi ka ayeuna.
12 Tapi kulawarga Angoli, Balgar sareng Parzunac, aranjeunna cicing di sisi walungan Dubnee anu ageung; sareng nami kota-kota aranjeunna ogé numutkeun namina sorangan.
13 Jeung turunan Yawan nyaéta urang Yawan anu cicing di tanah Makdonia, jeung turunan Medaiare nyaéta Orelum anu cicing di tanah Curson, jeung turunan Tubal nyaéta jalma-jalma anu cicing di tanah Tuskanah di sisi walungan Pashiah.
14 Jeung turunan Mesekh nyaéta Sibasni jeung turunan Tiras nyaéta Rushash, Cushni, jeung Ongolis; sadayana ieu indit jeung ngawangun kota-kota pikeun diri sorangan; éta téh kota-kota anu aya di sisi laut Jabus di sisi walungan Cura, anu ngocor ka walungan Tragan.
15 Sareng putra-putra Elisa nyaéta urang Almanim, sareng aranjeunna ogé angkat sareng ngawangun kota-kota pikeun diri sorangan; éta mangrupikeun kota-kota anu aya di antara gunung Ayub sareng Sibathmo; sareng di antara aranjeunna aya jalma-jalma Lumbardi anu cicing di payuneun gunung Ayub sareng Sibathmo, sareng aranjeunna nalukkeun tanah Italia sareng cicing di dinya dugi ka ayeuna.
16 Jeung turunan Kitim nyaéta urang Romim anu cicing di lebak Canopia di sisi walungan Tibreu.
17 Jeung turunan Dudonim nyaéta jalma-jalma anu cicing di kota-kota di sisi laut Gihon, di tanah Bordna.
18 Ieu kulawarga-kulawarga turunan Yapet nurutkeun kota-kota jeung basa-basa maranéhanana, nalika maranéhanana sumebar sanggeus menara, sarta maranéhanana nyebut kota-kota maranéhanana nurutkeun ngaran jeung kajadian maranéhanana; jeung ieu ngaran sadaya kota maranéhanana nurutkeun kulawarga maranéhanana, anu maranéhanana diwangun dina mangsa harita sanggeus menara.
19 Turunan Ham nyaéta Kus, Mizraim, Put jeung Kanaan nurutkeun turunan jeung kota-kota maranéhanana.
20 Sadayana angkat teras ngadamel kota-kota nalika aranjeunna mendakan tempat anu cocog pikeun aranjeunna, sareng aranjeunna nyebat kota-kota éta dumasar kana nami karuhunna Kus, Misraim, Put sareng Kanaan.
21 Turunan urang Misraim nyaéta urang Ludim, urang Anamim, urang Lehabim, urang Naftukim, urang Patrusim, urang Kaslukhim jeung urang Kafturim, tujuh kulawarga.
22 Sadayana ieu cicing di sisi Walungan Sihor, nyaéta Walungan Mesir, sareng aranjeunna ngawangun kota-kota pikeun diri sorangan sareng nyebatna dumasar kana namina sorangan.
23 Turunan Patros jeung Kaslok kawin campur, terus ti dinya lahir urang Pelisti, urang Azatim, urang Gerarim, urang Gitim, jeung urang Ekronim, dina lima kulawarga; ieu kulawarga ogé ngawangun kota-kota sorangan, sarta ngaran kota-kotana nurutkeun ngaran karuhunna nepi ka ayeuna.
24 Urang Kanaan ogé ngawangun kota-kota pikeun diri sorangan, sarta maranéhna nyebut kota-kota éta dumasar kana ngaranna, sawelas kota jeung nu séjénna teu kaétang jumlahna.

25 Aya opat lalaki ti kulawarga Ham anu angkat ka tanah datar; ieu ngaran-ngaran opat lalaki éta, nyaéta Sadumu, Gomora, Adma jeung Zeboim.
26 Jelema-jelema ieu ngadegkeun opat kota di tanah datar, sarta ngaran-ngaran kota-kota eta make ngaran sorangan.
27 Aranjeunna sareng anak-anakna sareng sadaya barang-barangna cicing di kota-kota éta, sareng aranjeunna baranahan sareng seueur pisan sareng hirup kalayan tentrem.
28 Seir bin Hur, bin Hiwi, bin Kanaan, indit sarta manggihan hiji lebak di hareupeun Gunung Paran, terus anjeunna ngadegkeun hiji kota di dinya, sarta anjeunna jeung tujuh putrana katut kulawargana cicing di dinya, sarta anjeunna nyebut kota anu diwangunna Seir, nurutkeun ngaranna; éta tanah Seir nepi ka ayeuna.
29 Ieu kulawarga-kulawarga turunan Ham, nurutkeun basa jeung kota-kota maranéhanana, nalika maranéhanana paburencay ka nagara maranéhanana sanggeus munara.
30 Jeung sababaraha urang turunan Sem bin Nuh, karuhun sadaya turunan Eber, ogé angkat sareng ngawangun kota-kota di tempat-tempat dimana aranjeunna sumebar, sareng aranjeunna nyebat kota-kota éta dumasar kana namina.
31 Putra-putra Sem nyaéta Elam, Asyur, Arpaksad, Lud sareng Aram, sareng aranjeunna ngawangun kota-kota pikeun diri sorangan sareng nyebat nami sadaya kota-kota éta dumasar kana namina.
32 Sareng Asyur putra Sem sareng murangkalihna sareng kulawargana angkat dina waktos éta, seueur pisan jalmina, teras aranjeunna angkat ka tanah anu jauh anu aranjeunna mendakan, sareng aranjeunna pendak sareng lebak anu lega pisan di tanah anu aranjeunna angkat, teras aranjeunna ngawangun opat kota pikeun diri aranjeunna, sareng aranjeunna nyebatna dumasar kana nami sareng kajadian masing-masing.
33Ieu ngaran-ngaran kota-kota anu diwangun ku urang Asur: Ninewa, Resen, Kalah jeung Rehoboter; sarta urang Asur cicing di dinya nepi ka ayeuna.
34 Urang Aram ogé angkat teras ngawangun hiji kota, sareng aranjeunna nyebat nami kota éta Us dumasar kana nami lanceukna anu pangkolotna, sareng aranjeunna cicing di dinya; éta tanah Us dugi ka ayeuna.
35 Dina taun kadua saatos menara éta, aya hiji lalaki ti kulawarga Asyur, anu namina Bela, angkat ti tanah Ninewe ka tempat cicing sareng kulawargana di mana waé anjeunna mendakan tempat; teras aranjeunna sumping ka payuneun kota-kota dataran ngalawan Sodom, teras aranjeunna cicing di dinya.
36 Tuluy eta lalaki ngadegkeun hiji kota leutik di dinya, sarta dingaranan Bela, nurutkeun ngaranna sorangan; eta tanah Zoar nepi ka ayeuna.
37 Ieu kulawarga-kulawarga turunan Sem nurutkeun basa jeung kota-kota maranéhanana, sanggeus maranéhanana sumebar ka sakuliah bumi sanggeus menara.
38 Jeung unggal karajaan, kota, jeung kulawarga ti kulawarga-kulawarga turunan Nuh ngawangun loba kota sanggeus ieu.
39 Sareng aranjeunna ngadegkeun pamaréntahan di sadaya kota-kota aranjeunna, supados diatur ku paréntah aranjeunna; kitu ogé sadaya kulawarga turunan Nabi Nuh salamina.

BAB 11

1 Nimrod bin Kus masih aya di tanah Sinear, anjeunna maréntah sarta cicing di dinya, sarta anjeunna ngadegkeun kota-kota di tanah Sinear.
2 Ieu ngaran-ngaran opat kota anu diwangunna, sarta ngaranna dingaranan dumasar kana kajadian anu kajadian ka aranjeunna nalika ngawangun menara.
3 Anjeunna nyebat Babel anu kahiji, pokna, "Kusabab PANGERAN di dinya ngabingungkeun basa sakumna bumi; sareng nami anu kadua anjeunna nyebat Erek, sabab ti dinya Gusti nyebarkeun aranjeunna."
4 Nu katilu anjeunna nyauran Eched, cenah aya perang hébat di tempat éta; jeung nu kaopat anjeunna nyauran Kalnah, sabab para panglima jeung jalma-jalma perkasa anjeunna tiwas di dinya, sarta aranjeunna ngaganggu PANGERAN, aranjeunna ngalawan jeung ngalanggar ka Mantenna.
5 Sanggeus Nimrod ngadegkeun kota-kota ieu di tanah Sinear, anjeunna nempatkeun di dinya sésa-sésa rahayatna, para pamingpinna sareng jalma-jalma perkasa anu tinggaleun di karajaanana.
6 Nimrod cicing di Babel, teras anjeunna ngabarukeun deui pamaréntahanana ka sakumna rahayatna, sareng anjeunna maréntah kalayan aman, sareng rahayat sareng para pangéran Nimrod nyebat namina Amrafel, nyarios yén di menara para pangéran sareng jalma-jalmana gugur ku cara anjeunna.
7 Sanajan kitu, Nimrod teu balik deui ka PANGERAN, sarta anjeunna terus ngalakukeun kajahatan sarta ngajarkeun kajahatan ka anak-anak manusa; sarta Mardon, putrana, leuwih goreng ti batan ramana, sarta terus nambahan kana kajahatan ramana.
8 Mantenna nyababkeun manusa ngalakukeun dosa, ku kituna aya nu nyebutkeun, Ti jalma jahat asalna kajahatan.
9 Harita aya perang antara kulawarga-kulawarga turunan Ham, nalika aranjeunna cicing di kota-kota anu diwangun ku aranjeunna.
10 Sareng Kedorlaomer, raja Elam, angkat ti kulawarga-kulawarga turunan Ham, teras anjeunna perang sareng aranjeunna sareng anjeunna nalukkeun aranjeunna, teras anjeunna angkat ka lima kota di dataran teras anjeunna perang ngalawan aranjeunna sareng anjeunna nalukkeun aranjeunna, sareng aranjeunna aya dina kakawasaanana.
11 Aranjeunna ngawula ka anjeunna dua belas taun, sareng mayar pajeg taunan.
12 Harita Nahor putra Serug pupus dina taun ka-49 hirup Abram putra Terah.
13 Dina taun kalima puluh hirupna Abram putra Terah, Abram kaluar ti imah Nabi Nuh, tuluy indit ka imah ramana.
14 Abram wanoh ka PANGERAN, sarta anjeunna nuturkeun jalan jeung parentah-parentahna, sarta PANGERAN Allahna nyarengan anjeunna.
15 Terah, ramana, harita, masih jadi panglima pasukan Raja Nimrod, sarta anjeunna masih nyembah dewa-dewa asing.
16 Abram sumping ka bumi ramana teras ningali dua belas dewa nangtung di dinya di kuil-kuilna, sareng amarah Abram hurung nalika anjeunna ningali patung-patung ieu di bumi ramana.

17 Abram ngawaler, "Demi PANGERAN anu jumeneng, ieu arca-arca moal tetep aya di bumi bapa kuring; kitu ogé PANGERAN anu nyiptakeun kuring bakal ngalakukeun ka kuring upami kuring henteu ngancurkeun sadayana dina tilu dinten."
18 Abram angkat ninggalkeun aranjeunna, amarahna ngagedur. Abram buru-buru indit ti kamar ka buruan luar imah bapana, sarta anjeunna mendakan bapana keur calik di buruan jeung sadaya abdi-abdina. Abram sumping sarta calik di payuneun bapana.
19 Abram naros ka ramana, "Rama, wartosan abdi di mana Allah anu nyiptakeun langit sareng bumi, sareng sadaya putra manusa di bumi, sareng anu nyiptakeun anjeun sareng abdi." Teras Terah ngawaler ka Abram, putrana, "Tingali jalmi-jalmi anu nyiptakeun urang sadayana aya sareng urang di bumi."
20 Abram ngalahir ka ramana, "Juragan, mugia Gusti nunjukkeun ka abdi." Teras Terah mawa Abram ka rohangan di buruan jero, sareng Abram ningali, sareng katingali yen sakumna rohangan pinuh ku dewa-dewa anu dijieun tina kai sareng batu, dua belas arca anu ageung sareng anu sanésna teu kaétang.
21 Ceuk Terah ka putrana, "Ieu jalma-jalma anu nyiptakeun sagala rupa anu anjeun tingali di bumi, sareng anu nyiptakeun kuring sareng anjeun, sareng sadaya umat manusa."
22Téhrah sujud ka déwa-déwana, tuluy angkat ninggalkeun éta tempat, kitu deui Abram, putrana, indit bareng jeung anjeunna.
23 Sanggeus Abram indit ti dinya, anjeunna angkat ka ibuna, calik di payuneun ibuna, sarta anjeunna nyarios ka ibuna, "Rama abdi parantos nunjukkeun ka abdi jalmi-jalmi anu ngadamel langit sareng bumi, sareng sadaya putra manusa."
24 Ayeuna, buru-buru candak anak embe ti domba, teras jieun daging anu ngeunah, bade dikurbankeun ka dewa-dewa bapa, sugan ku jalan kitu abdi tiasa ditampi ku aranjeunna.
25 Ibuna ngalakukeun kitu, tuluy nyokot anak embe, tuluy dijieun kadaharan anu ngeunah, tuluy dibawa ka Abram. Abram nyokot kadaharan anu ngeunah ti ibuna tuluy dibawa ka payuneun déwa-déwa bapana, tuluy anjeunna nyampeurkeun ka aranjeunna pikeun didahar; jeung Terah, bapana, teu nyahoeun.
26 Dina poe eta Abram calik di antara maranehna, katingali yen maranehna teu boga sora, teu bisa ngadenge, teu bisa gerak, jeung teu aya hiji oge di antarana anu bisa nguluran leungeunna rek dahar.
27 Abram ngahina aranjeunna, pokna, "Tangtosna kadaharan anu ngeunah anu kuring siapkeun teu nyugemakeun aranjeunna, atanapi panginten éta kirang teuing pikeun aranjeunna, sareng ku sabab kitu aranjeunna henteu daék tuang; ku kituna énjing kuring bakal nyiapkeun daging anu seger sareng ngeunah, langkung saé sareng langkung seueur tibatan ieu, supados kuring tiasa ningali hasilna."
28 Poe isukna Abram nitah indungna ngeunaan kadaharan anu ngeunah, terus indungna hudang terus nyokot tilu anak embe anu alus ti domba, terus dijieunna kadaharan anu ngeunah pisan, sakumaha anu dipikaresep ku putrana, terus dibikeun ka putrana Abram; tapi Terah, ramana, teu nyahoeun.
29 Abram nyandak kadaharan anu ngeunah ti ibuna, teras dibawa ka rohangan suci pikeun dewa-dewa ramana; anjeunna nyampeurkeun aranjeunna supados aranjeunna tuang, teras anjeunna ngaladénan éta kadaharan, sareng Abram calik di payuneun aranjeunna sadinten jeput, mikir sugan aranjeunna tiasa tuang.
30 Abram ningali aranjeunna, sareng katingalina aranjeunna teu tiasa nyarios atanapi ngadangu, sareng teu aya hiji ogé anu nguluran leungeunna kana tuangeun.
31 Peutingna, di imah éta Abram dikurniaan Roh Allah.
32 Tuluy anjeunna ngagorowok, pokna, "Cilaka bapa kuring jeung generasi jahat ieu, anu haténa condong kana kasombongan, anu ngabakti ka brahala-brahala kai jeung batu anu teu bisa dahar, teu bisa ngambeu, teu bisa ngadéngé atawa nyarita, anu boga sungut teu bisa nyarita, panon teu bisa ningali, ceuli teu bisa ngadéngé, leungeun teu bisa ngarasa, jeung suku teu bisa gerak; sarua jeung aranjeunna anu nyieunna jeung anu percaya ka aranjeunna."
33 Nalika Abram ningali sadaya hal éta, anjeunna ambek ka ramana, teras anjeunna buru-buru nyandak kampak, teras sumping ka kamar para déwa, teras anjeunna meulah sadaya déwa ramana.
34 Sanggeus anjeunna réngsé meulah patung-patung éta, anjeunna neundeun kampak éta ka leungeun déwa agung anu aya di hareupeun aranjeunna, terus anjeunna kaluar; jeung Terah, bapana, balik ka imah, sabab anjeunna ngadéngé sora kampak di panto; jadi Terah asup ka imah pikeun nyaho naon anu kajadian.
35 Sanggeus ngadéngé sora kampak di rohangan patung, Térah lumpat ka rohangan patung, terus nepungan Abram nu keur kaluar.
36 Terah lebet ka rohangan éta terus manggihan brahala-brahala geus murag jeung peupeus, jeung kampakna aya dina leungeun nu panggedéna, nu can peupeus, jeung kadaharan nu ngeunah nu dijieun ku Abram, putrana, masih aya di hareupeun maranéhna.
37 Waktu Terah ningali hal éta, amarahna kacida ngagedurna, terus buru-buru ninggalkeun kamar éta ka Abram.
38 Anjeunna mendakan putrana Abram masih calik di jero imah, terus anjeunna naros, "Naon padamelan anu anjeun pigawe pikeun dewa-dewa kuring?"
39 Abram ngawaler ka Terah, ramana, "Sanés kitu Juragan, sabab abdi parantos nyayagikeun tuangeun anu ngeunah di payuneun aranjeunna, sareng nalika abdi nyampeurkeun aranjeunna sareng tuangeun anu tiasa didahar ku aranjeunna, aranjeunna sadayana langsung nguluran leungeunna kanggo tuang sateuacan anu agung nguluran leungeunna kanggo tuang."
40 Si kalong badag ningali kalakuan maranéhna di hareupeun anjeunna, sarta amarahna kacida ngagedurna ka maranéhna, terus manéhna indit nyokot kampak nu aya di jero imah, tuluy nyampeurkeun maranéhna sarta meulahkeun éta kampak kabéh, tapi kampakna masih aya dina leungeunna sakumaha nu katingali ku anjeun.
41 Terah kacida ambekna ka Abram, putrana, sarta anjeunna nyarios ka Abram, putrana kalawan ambek,

"Naon carita anu dicaritakeun ku anjeun? Anjeun bohong ka abdi."
42 Naha aya roh, jiwa, atawa kakawasaan dina ieu déwa-déwa pikeun ngalakukeun sagala anu geus dipiwarang ku Gusti ka abdi? Naha éta téh lain kai jeung batu, lain Kami anu nyieunna, nepi ka anjeun bisa bohong, nyebutkeun yén déwa gedé anu aya di dinya ngéléhkeun maranéhna? Anjeun anu neundeun kampak dina leungeunna, terus nyebutkeun yén anjeunna ngéléhkeun maranéhna kabéh.
43 Abram ngawaler ka ramana, "Kumaha anjeun tiasa ngabakti ka brahala-brahala anu teu aya kakuatanana pikeun ngalakukeun nanaon? Naha brahala-brahala anu anjeun percanten tiasa nyalametkeun anjeun? Naha aranjeunna tiasa ngadangukeun doa anjeun nalika anjeun nyauran aranjeunna? Naha aranjeunna tiasa nyalametkeun anjeun tina leungeun musuh anjeun, atanapi naha aranjeunna bakal perang pikeun anjeun ngalawan musuh anjeun, sahingga anjeun kedah ngabakti kai sareng batu anu teu tiasa nyarios atanapi ngadangu?"
44 Ayeuna tangtu teu hade pikeun anjeun atawa pikeun putra-putra manusa anu aya patalina jeung anjeun, ngalakukeun hal-hal ieu; naha anjeun bodo pisan, bodo pisan atawa kurang akal nepi ka anjeun daék ngalayanan kai jeung batu, terus ngalakukeun hal-hal kawas kieu?
45 Jeung poho ka PANGERAN Allah anu ngadamel langit jeung bumi, sarta anu nyiptakeun maraneh di bumi, sarta ku kituna mawa cilaka anu gede ka maraneh dina perkara ieu ku cara ngabakti ka batu jeung kai?
46 Naha karuhun urang baheula teu ngalakukeun dosa dina hal ieu, nepi ka PANGERAN, Allah nu ngawasa alam semesta, ngadatangkeun cai banjir ka aranjeunna sarta ngancurkeun sakumna bumi?
47 Kumaha anjeun tiasa teras-terasan ngalakukeun ieu sareng ngalayanan déwa-déwa anu tina kai sareng batu, anu teu tiasa ngadangu, atanapi nyarios, atanapi ngabébaskeun anjeun tina panindasan, ku kituna nurunkeun amarah Allah anu murbeng alam semesta ka anjeun?
48 Ku kituna, pun Bapa ulah ngalakukeun ieu, sareng ulah mawa cilaka ka anjeun sareng ka kulawarga anjeun.
49 Abram buru-buru luncat ti payuneun ramana, terus nyokot kampak tina arca panggedéna ramana, nu dipaké ku Abram meulahkeun éta kampak tuluy lumpat.
50 Jeung Terah, ningali sagala anu geus dilakukeun ku Abram, buru-buru indit ti imahna, tuluy anjeunna indit ka raja, tuluy sumping ka payuneun Nimrod, nangtung di payuneunana, tuluy sujud ka raja; terus raja nanya, "Naon anu dipikahayang ku anjeun?"
51 Anjeunna ngalahir, "Juragan, mugia ngadangukeun abdi—50 taun ka pengker aya murangkalih anu lahir pikeun abdi, sareng kitu anu parantos dilakukeun ku anjeunna ka déwa-déwa abdi sareng kitu anu parantos diucapkeunana; sareng ayeuna, juragan sareng raja, mugia anjeunna sumping ka payuneun anjeun, sareng ngadili anjeunna numutkeun hukum, supados urang tiasa dibébaskeun tina kajahatanana."
52 Raja ngutus tilu abdina, tuluy aranjeunna angkat mawa Abram ka payuneun raja. Nimrod sareng sadaya panglima sareng abdina calik di payuneun anjeunna dina dinten éta, sareng Terah ogé calik di payuneun aranjeunna.
53 Raja ngalahir ka Abram, "Naon anu ku hidep dilakukeun ka rama hidep jeung ka dewa-dewana?" Abram ngawaler, "Dewa anu ageung anu aya di bumi ieu geus ngalakukeun ka aranjeunna sakumaha anu geus hidep déngé."
54 Raja ngalahir ka Abram, "Naha maranéhna boga kakawasaan pikeun nyarita, dahar, jeung ngalakukeun sakumaha anu geus diomongkeun ku Bapa?" Abram ngawaler, "Lamun maranéhna teu boga kakawasaan, naha bet Bapa ngalayanan maranéhna jeung nyababkeun manusa nyasabkeun ku kalakuan Bapa?"
55 Naha anjeun ngabayangkeun yén maranéhna bisa nyalametkeun anjeun atawa ngalakukeun hal-hal leutik atawa gedé, nepi ka anjeun kudu ngalayanan maranéhna? Jeung naha anjeun teu ngarasa ka Gusti nu ngawasa sakumna alam, anu nyiptakeun anjeun sarta anu kakawasaanana pikeun maehan jeung ngajaga hirup?
56 0 raja anu bodo, basajan, jeung teu nyaho nanaon, cilaka anjeun salamina.
57 Abdi ngira Gusti bade ngajarkeun jalan anu lempeng ka abdi-abdi Gusti, tapi Gusti henteu ngalakukeun ieu, malah ngeusian sakumna bumi ku dosa-dosa Gusti sareng dosa-dosa umat Gusti anu parantos nuturkeun jalan Gusti.
58 Naha anjeun teu terang, atanapi teu acan nguping, yén kajahatan anu anjeun lakukeun ieu, karuhun urang ngalakukeun dosa dina jaman baheula, sareng Gusti anu langgeng ngadatangkeun cai banjir ka aranjeunna sareng ngancurkeun sadayana, sareng ogé ngancurkeun sakumna bumi kusabab aranjeunna? Sareng naha anjeun sareng umat anjeun bakal hudang ayeuna sareng ngalakukeun padamelan sapertos kieu, pikeun nurunkeun amarah Gusti Allah alam semesta, sareng mawa kajahatan ka anjeun sareng sakumna bumi?
59 Ayeuna tinggalkeun kalakuan jahat anu anjeun pigawé ieu, teras ngabakti ka Allah Nu Maha Kawasa, sabab nyawa anjeun aya dina panangan-Na, maka anjeun bakal bagja.
60 Lamun haté anjeun anu jahat teu daék ngadéngékeun kecap-kecap Kami pikeun ngabalukarkeun anjeun ninggalkeun kalakuan anjeun anu jahat, sarta ngalayanan Allah anu langgeng, mangka anjeun bakal maot kalawan éra dina poé-poé ahir, anjeun, rahayat anjeun, jeung sakumna anu aya patalina jeung anjeun, ngadéngékeun kecap-kecap anjeun atawa leumpang dina kalakuan anjeun anu jahat.
61 Sanggeus Abram eureun nyarita di hareupeun raja jeung para pamingpin, Abram neuteup ka sawarga, tuluy ngalahir, "PANGERAN ningali sakumna jalma jahat, sarta Mantenna bakal ngahukum maranehna."

BAB 12

1 Nalika raja ngadangu kecap-kecap Abram, anjeunna maréntahkeun supaya Abram dipanjara; sareng Abram dikurung sapuluh dinten di panjara.
2 Saatos sababaraha dinten éta, raja maréntahkeun supados sadaya raja, para pangeran, sareng para gubernur ti sababaraha propinsi, sareng para wijaksana kedah sumping ka payuneun anjeunna, sareng aranjeunna calik di payuneun anjeunna, sareng Abram masih aya di jero tahanan.
3 Raja ngalahir ka para pamingpin jeung para wijaksana, "Naha aranjeun geus ngadéngé naon anu dilakukeun ku

Abram, putra Térah, ka ramana? Kitu anu dilakukeun ku anjeunna ka anjeunna, sareng Kami nitah anjeunna dibawa ka payuneun Kami, sareng kieu anu parantos diucapkeun ku anjeunna; haténa teu asa-asa, sareng anjeunna teu ngajenghok di payuneun Kami, sareng ayeuna anjeunna dikurung di panjara."
4 Ku kituna, putuskeun hukuman naon anu pantes pikeun jalma ieu anu ngahina raja; anu nyarios sareng ngalakukeun sagala hal anu anjeun déngé.
5 Aranjeunna sadayana ngawaler ka raja, "Sing saha anu ngahina raja kudu digantung dina tangkal; tapi kumargi anjeunna parantos ngalakukeun sagala anu dititahkeunana, sareng parantos ngahina dewa-dewa urang, anjeunna kedah diduruk dugi ka maot, sabab ieu hukum dina hal ieu."
6 Upami raja kersa ngalakukeun ieu, mugia anjeunna nitah abdi-abdina pikeun ngahurungkeun seuneu beurang peuting dina tungku bata anjeun, teras kami bakal ngalungkeun jalma ieu ka jerona. Raja ngalaksanakeun kitu, teras anjeunna nitah abdi-abdina pikeun nyiapkeun seuneu salami tilu dinten tilu wengi dina tungku raja, anu aya di Kasdim; teras raja nitah aranjeunna pikeun nyandak Abram ti panjara teras mawa anjeunna kaluar pikeun dibeuleum.
7Sadaya abdi raja, para pangéran, para bangsawan, para gubernur, sareng para hakim, sareng sadaya penduduk nagara éta, sakitar salapan ratus rébu lalaki, nangtung di payuneun tungku pikeun ningali Abram.
8Sadaya awéwé sareng murangkalih ngarumpul di luhur hateup sareng menara kanggo ningali naon anu kajantenan ka Abram, sareng aranjeunna sadayana nangtung babarengan ti kajauhan; sareng teu aya hiji lalaki anu tinggaleun anu henteu sumping dina dinten éta kanggo ningali kajadian éta.
9 Nalika Abram sumping, tukang sihir raja sareng para wijaksana ningali Abram, teras aranjeunna ngagorowok ka raja, pokna, "Gusti, ieu pasti lalaki anu kami terang yén éta murangkalih anu nalika lahir béntang ageung ngelek opat béntang, anu kami béwarakeun ka raja lima puluh taun ka pengker."
10 Ayeuna bapana ogé ngalanggar parentah Gusti, ngahina Gusti ku cara mawa budak deui ka Gusti, tapi Gusti malah maehan.
11 Nalika raja ngadangu kecap-kecap éta, anjeunna ambek pisan, teras anjeunna nitah Terah dibawa ka payuneun anjeunna.
12 Raja ngalahir, "Naha anjeun ngadangu naon anu diomongkeun ku tukang sihir éta? Ayeuna caritakeun ka abdi kalawan saleresna, kumaha kalakuan anjeun; sareng upami anjeun nyarios anu leres, anjeun moal dihukum."
13 Ningali amarah raja kacida gedéna, Terah ngalahir ka raja, "Gusti, leres pisan anu diomongkeun ku para wijaksana." Raja ngalahir, "Kumaha anjeun tiasa ngalakukeun ieu, ngalanggar parentah abdi sareng masihan abdi murangkalih anu sanés ti anjeun, sareng nyandak nilai pikeun anjeunna?"
14Terah ngawaler ka raja, "Kusabab harita abdi kacida sedihna ka anak abdi, sareng abdi nyandak putra ti abdi awéwé abdi, teras abdi mawa anjeunna ka raja."
15 Raja ngalahir, "Saha anu méré naséhat ka hidep? Bejakeun ka hidep, ulah nyumputkeun nanaon ti hidep, bisi hidep maot."
16 Terah kacida sieunna di payuneun raja, terus ngalahir ka raja, "Putra cikal kuring, Haran, anu maparin saran ka kuring pikeun ngalakukeun ieu; harita Abram lahir di Haran, umurna tilu puluh dua taun.
17 Tapi Haran teu méré naséhat naon-naon ka ramana, sabab Terah nyarita kieu ka raja pikeun nyalametkeun nyawana ti raja, sabab anjeunna kacida sieunna; terus raja ngalahir ka Terah, "Anak anjeun Haran anu méré naséhat ka anjeun pikeun ieu kudu maot di seuneu bareng jeung Abram; sabab hukuman pati geus ka anjeunna lantaran geus ngalawan kahayang raja dina ngalakukeun hal ieu."
18 Haran harita ngarasa hayang nuturkeun lampah Abram, tapi anjeunna tetep nyimpen éta dina jero haténa.
19 Haran ngomong dina haténa, "Ayeuna raja geus nangkep Abram lantaran hal-hal anu dilakukeun ku Abram, jeung bakal kajadian, lamun Abram meunang ngalawan raja, kuring bakal nuturkeun manéhna, tapi lamun raja meunang, kuring bakal ngudag raja."
20 Sanggeus Terah nyarita kieu ka raja ngeunaan Haran, putrana, raja maréntahkeun supaya Haran direbut jeung Abram.
21 Tuluy aranjeunna mawa duanana, Abram jeung Haran lanceukna, pikeun dialungkeun kana seuneu; jeung sakumna pangeusi tanah eta, kitu deui abdi-abdi raja, para panggedhe, jeung sakumna awewe jeung barudak leutik aya di dinya, nangtung di dinya pikeun aranjeunna.
22 Abdi-abdi raja nyandak Abram sareng lanceukna, teras aranjeunna ngalaan sadaya pakean aranjeunna kecuali pakean handap anu dianggo ku aranjeunna.
23 Tuluy leungeun jeung sukuna dibeungkeut ku tali linen, terus para abdi raja ngangkat duanana terus dialungkeun kana hawu.
24 PANGERAN mikanyaah Abram sarta welas asih ka anjeunna, sarta PANGERAN lungsur sarta nyalametkeun Abram tina seuneu sarta anjeunna teu kaduruk.
25 Tapi sadaya tali anu ngabeungkeut anjeunna kaduruk, sedengkeun Abram tetep cicing jeung leumpang di jero seuneu.
26 Haran maot nalika anjeunna dialungkeun kana seuneu, sareng anjeunna kaduruk janten lebu, sabab haténa henteu sampurna sareng Gusti; sareng jalma-jalma anu ngalungkeun anjeunna kana seuneu, seuneu nyebar ka aranjeunna, sareng aranjeunna kaduruk, sareng dua belas lalaki di antarana maot.
27 Abram leumpang di tengah-tengah seuneu salila tilu poé tilu peuting, sarta sadaya abdi raja ningali anjeunna leumpang di tengah-tengah seuneu, sarta aranjeunna sumping sarta ngawartosan raja, pokna, "Tingali Abram leumpang di tengah-tengah seuneu, malah pakean handapna anu dianggo ku anjeunna teu kaduruk, tapi tali anu ngabeungkeut anjeunna kaduruk."
28 Nalika raja ngadangu kecap-kecap éta, haténa leuleus sareng anjeunna henteu percanten ka aranjeunna; janten anjeunna ngutus para pangéran anu satia pikeun ningali masalah ieu, sareng aranjeunna angkat sareng ningali éta sareng nyarioskeun éta ka raja; sareng raja hudang pikeun ningali éta, sareng anjeunna ningali Abram leumpang ka ditu ka dieu di tengah-tengah seuneu, sareng anjeunna ningali mayit Haran kaduruk, sareng raja heran pisan.
29 Raja nitah Abram dikaluarkeun tina seuneu; terus abdi-abdina nyampeurkeun rék ngaluarkeun anjeunna, tapi

maranéhna teu bisa, lantaran seuneuna aya di sakurilingna jeung seuneuna naék ka arah maranéhna.
30 Abdi-abdi raja kabur ti dinya, terus raja ngahukum aranjeunna, pokna, "Buru-buru bawa Abram kaluar ti seuneu supaya anjeun ulah nepi ka maot."
31 Para abdi raja nyampeurkeun deui pikeun mawa Abram kaluar, terus seuneu ngagedur ka aranjeunna sarta ngaduruk beungeutna nepi ka dalapan urang di antarana maot.
32 Nalika raja ningali yén para abdina teu tiasa nyampeurkeun seuneu, bisi aranjeunna kaduruk, raja nyauran Abram, "He abdi Allah anu aya di sawarga, kaluar ti tengah-tengah seuneu sareng sumping ka dieu ka payuneun abdi." Abram ngadangukeun sora raja, teras anjeunna kaluar ti seuneu teras sumping sareng nangtung di payuneun raja.
33 Nalika Abram kaluar, raja sareng sadaya abdina ningali Abram sumping ka payuneun raja, nganggo pakean handapna, sabab éta henteu kaduruk, tapi tali anu ngabeungkeut anjeunna kaduruk.
34 Raja ngalahir ka Abram, "Kumaha anjeun teu kaduruk ku seuneu?"
35 Abram ngawaler ka raja, "Allah anu nguasai langit jeung bumi, anu ku sim kuring dipercaya, sarta anu kagungan sagala kakawasaan-Na, Anjeunna nyalametkeun sim kuring tina seuneu anu ku Gusti digebruskeun ka sim kuring."
36 Haran, dulur Abram, diduruk jadi lebu, terus maranéhna néangan mayitna, tapi jasadna kapanggih geus kahuruan.
37 Haran yuswana dalapan puluh dua taun nalika anjeunna maot dina seuneu Kasdim. Raja, para pangéran, sareng penduduk tanah éta, ningali yén Abram disalametkeun tina seuneu éta, aranjeunna sumping sareng sujud ka Abram.
38 Abram ngalahir ka aranjeunna, "Ulah sujud ka abdi, tapi sujud ka Gusti nu Maha Kawasa anu ngadamel anjeun, sareng ngalayanan Anjeunna, sareng turutan jalan-Na sabab Anjeunna anu nyalametkeun abdi tina seuneu ieu, sareng Anjeunna anu nyiptakeun jiwa sareng roh sadaya manusa, sareng ngabentuk manusa dina kandungan indungna, sareng ngalahirkeun anjeunna ka dunya, sareng Anjeunna anu bakal nyalametkeun jalma-jalma anu percanten ka Anjeunna tina sagala kanyeri."
39 Jeung hal ieu karasaeun endah pisan di panon raja jeung para pangéran, yén Abram disalametkeun tina seuneu jeung Haran kaduruk; jeung raja méré Abram loba hadiah sarta manéhna méré dua kapala abdi ti karaton raja; nu hiji ngaranna Oni jeung nu hiji deui ngaranna Eliezer.
40 Raja-raja, para pangéran, jeung para abdi-abdi méré Abram loba pisan hadiah pérak, emas, jeung mutiara, terus raja katut para pangéranna nitah anjeunna indit kalawan salamet.
41 Abram angkat ti raja kalawan salamet, sarta loba abdi raja anu nuturkeun anjeunna, sarta kira-kira tilu ratus lalaki ngagabung jeung anjeunna.
42 Dina poe eta Abram balik ka imah bapana, anjeunna sareng jalmi-jalmi anu ngiring anjeunna, teras Abram ngabakti ka PANGERAN, Allahna, sapanjang hirupna, sareng anjeunna leumpang dina jalan-jalanna sareng nurut kana hukum-Na.
43 Ti mimiti poe eta Abram ngarahkeun hate manusa supaya ngabakti ka PANGERAN.
44 Harita Nahor jeung Abram nikah ka putri-putri Haran, dulurna. Garwa Nahor teh Milka, ari ngaran garwa Abram teh Sarai. Sarai, garwa Abram, mandul; harita teu boga anak.
45 Saatos dua taun ti saprak Abram kaluar tina seuneu, nyaéta dina taun ka-52 hirupna, Raja Nimrod calik di Babel dina tahta, sareng raja sare teras ngimpi yén anjeunna nangtung sareng pasukan sareng tentarana di hiji lebak di payuneun tungku raja.
46 Anjeunna ngangkat panonna teras ningali hiji lalaki anu siga Abram kaluar ti tungku, sareng anjeunna sumping teras nangtung di payuneun raja bari mawa pedangna anu dicabut, teras luncat ka raja bari mawa pedangna, nalika raja kabur ti éta lalaki, sabab anjeunna sieun; sareng nalika anjeunna lumpat, lalaki éta ngalungkeun endog kana sirah raja, sareng endog éta janten walungan anu ageung.
47 Raja ngimpi yén sadaya pasukanna tilelep di walungan éta teras maot, teras raja kabur sareng tilu lalaki anu aya di payuneun anjeunna sareng anjeunna kabur.
48 Raja ningali jalma-jalma ieu, sarta aranjeunna nganggo pakean bangsawan kawas pakean raja-raja, sarta mibanda penampilan sarta kaagungan raja-raja.
49 Nalika aranjeunna keur lumpat, walungan robah deui jadi endog di hareupeun raja, terus kaluar ti endog éta manuk ngora nu datang ka hareupeun raja, terus hiber ka sirahna sarta nyabut panon raja.
50Raja kacida sedihna ningali éta, terus hudang tina sare, haténa kacida hariwangna; sarta anjeunna ngarasa sieun pisan.
51 Isuk-isukna raja hudang tina pangkonanna kalawan sieun, terus nitah sadaya jalma wijaksana jeung tukang sihir datang ka payuneun anjeunna, tuluy raja nyaritakeun impianna ka aranjeunna.
52 Sareng saurang abdi raja anu wijaksana, anu namina Anuki, ngawaler ka raja, pokna, "Ieu teu aya deui iwal ti kajahatan Abram sareng turunanana anu bakal ngalawan Gusti sareng raja kuring dina dinten-dinten akhir."
53 Jeung tingali poena bakal datang nalika Abram jeung turunanana katut barudak kulawargana bakal perang ngalawan raja kuring, sarta maranehna bakal ngéléhkeun sadaya pasukan raja jeung pasukanna.
54 Jeung ngeunaan naon anu anjeun carioskeun ngeunaan tilu lalaki anu anjeun tingali sapertos anjeun, sareng anu lolos, ieu hartosna ngan ukur anjeun anu bakal lolos sareng tilu raja ti antara raja-raja di bumi anu bakal sareng anjeun dina perang.
55 Jeung anu katempo ku hidep ti walungan anu robah jadi endog kawas mimitina, jeung manuk ngora anu nyabut panon hidep, ieu hartina teu aya deui iwal ti turunan Abram anu bakal maehan raja dina mangsa nu bakal datang.
56 Ieu impian raja abdi, sareng ieu tafsiranana, sareng impian éta leres, sareng tafsiran anu dipasihkeun ku abdi Gusti ka Gusti leres.
57 Ayeuna, raja abdi, tangtos anjeun terang yén ayeuna parantos lima puluh dua taun ti saprak para wijaksana anjeun ningali ieu nalika lahirna Abram, sareng upami raja abdi ngantepkeun Abram cicing di bumi éta bakal cilaka pikeun juragan sareng raja abdi, sabab salami Abram hirup, anjeun sareng karajaan anjeun moal diadegkeun, sabab ieu parantos dipikanyaho ti baheula nalika lahirna; sareng naha

raja abdi henteu maehan anjeunna, supados kajahatanana tiasa dijauhkeun tina anjeun dina dinten-dinten engké?
58 Nimrod ngadangukeun sora Anuki, teras anjeunna ngutus sababaraha abdina sacara rusiah pikeun nangkep Abram, sareng mawa anjeunna ka payuneun raja pikeun dihukum pati.
59 Jeung Eliezer, abdi Abram anu dibikeun ku raja ka anjeunna, harita aya di payuneun raja, sarta anjeunna ngadangu naon anu diparentahkeun ku Anuki ka raja, jeung naon anu diomongkeun ku raja pikeun ngabalukarkeun maotna Abram.
60 Terus Eliezer ngalahir ka Abram, "Buru-buru hudang jeung salametkeun nyawa anjeun, supaya anjeun teu maot ku leungeun raja, sabab kitu anu ditempo ku anjeunna dina impian ngeunaan anjeun, jeung kitu anu ditafsirkeun ku Anuki, jeung kitu ogé Anuki méré naséhat ka raja ngeunaan anjeun."
61 Abram ngadéngékeun sora Eliezer, terus Abram buru-buru lumpat ka imah Nuh jeung putrana Sem pikeun nyalametkeun diri, terus manéhna nyumput di dinya terus manggihan tempat anu aman; para abdi raja datang ka imah Abram pikeun néangan manéhna, tapi maranéhna teu manggihan manéhna, terus maranéhna néangan di sakuliah nagara tapi manéhna teu kapanggih, terus maranéhna néangan ka unggal arah tapi manéhna teu kapanggih.
62 Nalika abdi-abdi raja teu mendakan Abram, aranjeunna balik deui ka raja, tapi amarah raja ka Abram lirén, sabab aranjeunna teu mendakan anjeunna, sareng raja ngahapus tina pikiranana perkara Abram.
63 Abram nyumput di imah Nuh salila sabulan, nepi ka raja poho kana hal ieu, tapi Abram masih sieun ka raja; jeung Terah datang ningali Abram, putrana sacara rusiah di imah Nuh, jeung Terah kacida pentingna di payuneun raja.
64 Abram ngalahir ka ramana, "Naha anjeun teu terang yen raja boga niat maehan kuring, jeung ngabasmi ngaran kuring ti ieu dunya ku cara naséhat ti para juru naséhatna anu jahat?"
65 Ayeuna saha nu boga anjeun di dieu jeung naon nu boga anjeun di ieu tanah? Hayu urang indit ka tanah Kanaan babarengan, supaya urang bisa salamet tina kakawasaanana, supaya anjeun ulah nepi ka binasa ku anjeunna di ahir jaman.
66 Naha anjeun teu terang atanapi teu acan kantos nguping, yén sanés kusabab cinta Nimrod masihan anjeun sadaya kahormatan ieu, tapi ngan ukur pikeun kauntungan anjeunna anjeunna masihan sadaya kahadean ieu ka anjeun?
67 Jeung lamun manehna ngalakukeun ka anjeun kahadean anu leuwih gede tibatan ieu, tangtu ieu ngan ukur perkara dunya anu sia-sia, sabab kakayaan jeung kakayaan moal aya gunana dina poe amarah jeung bendu.
68 Ayeuna dengekeun sora kaula, hayu urang angkat ka tanah Kanaan, jauh tina jangkauan cilaka ti Nimrod; sarta ngabakti ka PANGERAN anu nyiptakeun anjeun di bumi, sarta eta bakal hade pikeun anjeun; sarta miceun sagala hal anu sia-sia anu anjeun buru-buru.
69 Abram eureun nyarita, nalika Nuh jeung Sem putrana ngawaler ka Terah, pokna, "Leres pisan eta omongan Abram ka hidep."
70 Terah ngadéngékeun kana omongan Abram, putrana, sarta Terah ngalaksanakeun sagala anu diomongkeun ku Abram, sabab ieu téh ti PANGERAN, nyaéta raja ulah nepi ka ngabalukarkeun Abram maot.

BAB 13

1 Terah mawa putrana Abram jeung putuna Lot, putra Haran, jeung Sarai minantuna, garwa putrana Abram, jeung sakumna kulawargana, tuluy indit ti Ur Kasdim ka tanah Kanaan. Sanggeus nepi ka tanah Haran, aranjeunna cicing di dinya, sabab eta tanah teh kacida alusna pikeun tegalan, sarta cukup lega pikeun jalma-jalma anu ngiring ka maranehna.
2 Jalma-jalma di tanah Haran ningali yén Abram téh bageur tur jujur di payuneun Allah jeung manusa, sarta yén PANGERAN Allahna aya sareng anjeunna, sarta sababaraha urang di tanah Haran datang sarta ngagabung jeung Abram, sarta anjeunna ngajarkeun aranjeunna parentah PANGERAN jeung jalan-jalan-Na; sarta jalma-jalma ieu cicing jeung Abram di imahna sarta aranjeunna taat ka anjeunna.
3 Abram cicing di tanah éta salami tilu taun, sareng saatos tilu taun PANGERAN nembongan ka Abram sareng ngadawuh ka anjeunna, "Kami PANGERAN anu ngaluarkeun anjeun ti Ur Kasdim, sareng anu ngabébaskeun anjeun tina panangan sadaya musuh anjeun."
4 Ku kituna ayeuna, upami anjeun ngadengekeun sora Kami sareng nurut kana parentah, katangtuan sareng hukum Kami, maka Kami bakal ngajantenkeun musuh-musuh anjeun runtuh di payuneun anjeun, sareng Kami bakal ngalikeun turunan anjeun sapertos béntang di langit, sareng Kami bakal ngirim berkah ka sadaya padamelan leungeun anjeun, sareng anjeun moal kakurangan nanaon.
5 Ayeuna geura hudang, candak pamajikan anjeun sareng sadaya barang-barang anjeun teras angkat ka tanah Kanaan sareng cicing di dinya, sareng Kami bakal janten Allah anjeun, sareng Kami bakal ngaberkahan anjeun." Teras Abram hudang teras nyandak pamajikanana sareng sadaya barang-barangna, teras anjeunna angkat ka tanah Kanaan sapertos anu parantos ditimbalan ku PANGERAN ka anjeunna; sareng Abram yuswa lima puluh taun nalika anjeunna angkat ti Haran.
6 Abram sumping ka tanah Kanaan, terus cicing di tengah-tengah kota, terus ngadegkeun kémahna di antara urang Kanaan, nu nyicingan éta tanah.
7 Sareng PANGERAN nembongan ka Abram nalika anjeunna sumping ka tanah Kanaan, teras ngadawuh ka anjeunna, Ieu tanah anu Kami pasihan ka anjeun sareng ka turunan anjeun salamina, sareng Kami bakal ngajantenkeun turunan anjeun sapertos béntang di langit, sareng Kami bakal masihan ka turunan anjeun janten warisan sadaya tanah anu anjeun tingali.
8 Abram ngadegkeun altar di tempat Allah geus nimbalan ka anjeunna, sarta di dinya Abram ngamulyakeun jenengan PANGERAN.
9 Dina mangsa harita, sanggeus tilu taun Abram cicing di tanah Kanaan, dina taun eta Nabi Nuh pupus, nyaéta taun kalima puluh dalapan hirupna Abram; sarta sakabéh umur Nabi Nuh hirup salapan ratus lima puluh taun, tuluy anjeunna pupus.
10 Abram cicing di tanah Kanaan, anjeunna sareng garwana, sareng sadaya harta banda anjeunna, sareng

sadaya jalmi anu ngiringan anjeunna, sareng jalmi-jalmi anu ngiringan anjeunna ti antara jalmi-jalmi di tanah éta; tapi Nahor, dulurna Abram, sareng Terah ramana, sareng Lot bin Haran sareng sadaya harta banda aranjeunna cicing di Haran.
11 Dina taun kalima Abram cicing di tanah Kanaan, jalma-jalma Sodom jeung Gomora katut sakumna kota-kota di dataran éta ngalawan ti kakawasaan Kedorlaomer, raja Elam; sabab sakumna raja-raja di kota-kota di dataran éta geus ngawula ka Kedorlaomer salila dua belas taun, sarta méré pajeg taunan ka anjeunna, tapi dina mangsa harita, dina taun ka-13, aranjeunna ngalawan ka anjeunna.
12 Dina taun kasapuluh Abram cicing di tanah Kanaan, aya perang antara Nimrod raja Sinear jeung Kedorlaomer raja Elam, terus Nimrod datang merangan Kedorlaomer sarta nalukkeun anjeunna.
13 Sabab harita Kedorlaomer teh salah sahiji panglima pasukan Nimrod, sarta nalika sakumna jalma di menara paburencay jeung anu sésana ogé paburencay di sakuliah bumi, Kedorlaomer indit ka tanah Elam terus ngarajaan eta sarta ngalawan ka juraganna.
14 Dina mangsa harita nalika Nimrod ningali yén kota-kota di dataran éta geus barontak, anjeunna sumping kalawan adigung jeung amarah pikeun perang ngalawan Kedorlaomer, sarta Nimrod ngumpulkeun sadaya pangéran jeung rahayatna, kira-kira tujuh ratus rébu lalaki, sarta indit ngalawan Kedorlaomer, sarta Kedorlaomer kaluar pikeun nepungan anjeunna kalawan lima rébu lalaki, sarta aranjeunna nyiapkeun diri pikeun perang di lebak Babel anu aya di antara Elam jeung Shinar.
15 Raja-raja éta perang di dinya, Nimrod jeung rahayatna éléh ku rahayat Kedorlaomer, sarta kira-kira genep ratus rébu urang Nimrod gugur, kaasup Mardon putra raja.
16 Nimrod kabur teras mulih ka nagrina kalawan rasa éra sareng hina, sareng anjeunna aya dina kakawasaan Kedorlaomer salami lami, sareng Kedorlaomer uih deui ka nagrina teras ngutus para panglima pasukanna ka raja-raja anu cicing di sakurilingna, ka Ariokh raja Elasar, sareng ka Tidal raja Goyim, teras ngadamel perjanjian sareng aranjeunna, sareng aranjeunna sadayana taat kana paréntahna.
17 Dina taun ka-lima belas Abram cicing di tanah Kanaan, nyaéta taun ka-tujuh puluh hirup Abram, PANGERAN nembongan ka Abram dina taun éta sarta ngandika ka anjeunna, "Kami PANGERAN anu ngaluarkeun anjeun ti Ur Kasdim pikeun masihan anjeun tanah ieu salaku warisan."
18 Ku kituna ayeuna hidep kudu hirup di payuneun Kami, sing sampurna, sarta turutan parentah Kami, sabab Kami baris masrahkeun ieu tanah ka hidep jeung ka turunan hidep, ti mimiti Walungan Mesir nepi ka Walungan Eufrat anu gede.
19 Jeung anjeun bakal balik ka karuhun anjeun dina kaayaan anu tentrem sareng dina umur anu saé, sareng generasi kaopat bakal uih deui ka dieu di tanah ieu sareng bakal ngawaris éta salamina; teras Abram ngawangun altar, sareng anjeunna nyauran nami PANGERAN anu nembongan ka anjeunna, sareng anjeunna ngurbankeun kurban dina altar ka PANGERAN.
20 Harita Abram mulih ka Haran pikeun nepungan ramana jeung indungna, kitu deui kulawarga ramana, sarta Abram jeung garwana katut sagala barang-barangna mulih ka Haran, sarta Abram cicing di Haran salila lima taun.
21 Seueur jalmi Haran, sakitar tujuh puluh dua lalaki, nuturkeun Abram sareng Abram ngajarkeun aranjeunna parentah PANGERAN sareng jalan-jalan-Na, sareng anjeunna ngajarkeun aranjeunna pikeun terang ka PANGERAN.
22 Dina mangsa harita PANGERAN nembongan ka Abram di Haran, sarta ngadawuh ka anjeunna, "Tingali, Kami geus ngandika ka maneh dua puluh taun ka tukang, kieu:
23 Indit ti tanah hidep, ti tempat lahir hidep jeung ti imah bapa hidep, ka tanah anu geus Kami tunjukkeun ka hidep pikeun dibikeun ka hidep jeung ka anak-anak hidep, sabab di dinya Kami bakal ngaberkahan hidep, ngajadikeun hidep bangsa anu gede, sarta ngajadikeun ngaran hidep kawentar, sarta ku hidep kulawarga-kulawarga di bumi bakal diberkahan.
24 Ayeuna geura hudang, geura indit ti dieu, hidep jeung pamajikan hidep, kitu deui sakumna jalma anu lahir di imah hidep, kitu deui sakumna jalma anu hidep jieun di Haran, bawa eta jalma-jalma kaluar ti dieu, tuluy geura balik deui ka tanah Kanaan.
25 Abram angkat ka tanah Kanaan, tuluy ngajak Sarai, garwana, jeung sagala harta bandana, kitu deui sakur anu lahir di imahna, kitu deui jalma-jalma anu geus lahir di Haran.
26 Abram angkat ka tanah Kanaan, numutkeun pangandika PANGERAN. Jeung Lut putra Haran lanceukna indit bareng jeung anjeunna, sarta Abram yuswa tujuh puluh lima taun nalika anjeunna angkat ti Haran pikeun balik deui ka tanah Kanaan.
27 Anjeunna sumping ka tanah Kanaan numutkeun pangandika PANGERAN ka Abram, teras anjeunna masang kémahna sareng cicing di tangkal kiara Mamre, sareng sareng anjeunna nyaéta Lot putra lanceukna, sareng sadaya harta banda anjeunna.
28 PANGERAN nembongan deui ka Abram sarta ngadawuh, "Ka turunan anjeun Kami baris masihan ieu tanah." Di dinya anjeunna ngadegkeun altar pikeun PANGERAN anu nembongan ka anjeunna, anu masih aya nepi ka ayeuna di tatangkalan di Mamre.

BAB 14

1 Jaman harita di tanah Sinear aya hiji jalma wijaksana anu pinter dina sagala rupa kawijaksanaan, sarta rupana kasep, tapi anjeunna miskin jeung teu boga nanaon; ngaranna Rikayon, sarta anjeunna hésé hirup.
2 Sareng anjeunna mutuskeun angkat ka Mesir, ka Oswiris putra Anom raja Mesir, pikeun nunjukkeun ka raja hikmahna; sabab panginten anjeunna bakal mendakan sih rahmat di payuneunana, pikeun ngatik anjeunna sareng masihan anjeunna nafkah; sareng Rikayon ngalakukeun kitu.
3 Nalika Rikayon sumping ka Mesir, anjeunna naroskeun ka penduduk Mesir ngeunaan raja éta, sareng penduduk Mesir nyarioskeun ka anjeunna adat raja Mesir, sabab harita adat raja Mesir nyaéta anjeunna angkat ti karaton karajaan sareng katingali di luar negeri ngan ukur sadinten dina sataun, sareng saatos éta raja bakal uih deui ka karatonna pikeun cicing di dinya.

4 Dina dinten raja angkat, anjeunna ngaluarkeun putusan di nagara éta, sareng unggal jalmi anu gaduh gugatan sumping ka payuneun raja dina dinten éta pikeun naroskeun pamundutna.
5 Nalika Rikayon ngadangu adat di Mesir sareng anjeunna henteu tiasa sumping ka payuneun raja, anjeunna sedih pisan sareng sedih pisan.
6 Peutingna Rikayon kaluar terus manggihan hiji imah anu geus runtuh, baheulana imah panggang roti di Mesir, terus anjeunna cicing di dinya sapeuting jeput bari nalangsa lantaran lapar, nepi ka sare teu karasa.
7 Rikayon mikirkeun naon anu kudu dilakukeun di kota éta nepi ka raja datang, jeung kumaha carana hirup di dinya.
8 Isuk-isuk anjeunna hudang terus leumpang, terus papanggih jeung jalma-jalma nu ngajual sayuran jeung rupa-rupa siki nu disadiakeun pikeun warga.
9 Rikayon ogé hoyong ngalakukeun hal anu sami supados kéngingkeun nafkah di kota, tapi anjeunna teu wawuh kana adat istiadat masarakat éta, sareng anjeunna sapertos jalma lolong di antara aranjeunna.
10 Tuluy anjeunna angkat meuli sayuran pikeun dijual pikeun hirupna, terus jalma réa ngumpul di sabudeureun anjeunna sarta ngahina anjeunna, sarta nyokot sayuran ti anjeunna sarta teu nyésakeun nanaon.
11 Anjeunna hudang ti dinya bari nalangsa, tuluy ngarenghap ka tempat roti tempat anjeunna cicing sapeuting jeput, terus anjeunna nginep di dinya peuting kaduana.
12 Peuting éta anjeunna mikir deui kumaha carana nyalametkeun dirina tina kalaparan, sarta anjeunna ngarencanakeun hiji rencana pikeun bertindak.
13 Isuk-isuk anjeunna hudang, tuluy ngalakukeun hal anu cerdas, tuluy nyewa tilu puluh lalaki anu gagah ti antara jalma-jalma anu mawa pakarang perangna, tuluy dipingpin ka luhureun makam Mesir, tuluy disimpen di dinya.
14 Anjeunna maréntahkeun ka aranjeunna, kieu timbalan raja, "Kudu kuat jeung kudu wani, ulah aya nu dikubur di dieu nepi ka meunang dua ratus keping pérak, terus anjeunna bisa dikubur." Jelema-jelema éta ngalakukeun sakumaha anu dipiwarang ku Rikayon ka urang Mesir sapanjang taun éta.
15 Jeung dina dalapan bulan Rikayon jeung anak buahna ngumpulkeun loba pisan kakayaan pérak jeung emas, terus Rikayon nyokot loba pisan kuda jeung sasatoan lianna, terus anjeunna nyewa deui jalma-jalma, terus anjeunna méré kuda ka aranjeunna, terus aranjeunna tetep cicing jeung anjeunna.
16 Nalika taun sumping, nalika raja angkat ka kota, sadaya penduduk Mesir ngumpul pikeun nyarioskeun ka anjeunna ngeunaan padamelan Rikayon sareng anak buahna.
17 Raja angkat dina dinten anu parantos ditangtukeun, sareng sadaya urang Mesir sumping ka payuneun anjeunna sareng ngageroan anjeunna, pokna,
18 Mugia raja hirup salamina. Naon anu dipidamel ku anjeun di kota ieu ka abdi-abdi anjeun, naha anjeun teu ngantep mayit dikubur dugi ka seueur pérak sareng emas dipasihkeun? Naha aya anu sapertos kieu di sakumna dunya, ti jaman raja-raja anu sateuacanna bahkan ti jaman Adam, dugi ka ayeuna, yén jalma-jalma anu maot henteu kedah dikubur ngan ukur pikeun harga anu ditangtukeun?
19 Urang terang yen raja-raja sok narik pajeg taunan ti nu hirup, tapi anjeun teu ngan saukur ngalakukeun ieu, tapi ti nu maot ogé anjeun narik pajeg unggal dintenna.
20 Ayeuna, duh raja, urang teu kuat deui nandangan ieu, sabab sakumna kota ancur ku lantaran ieu, sareng naha anjeun teu terang?
21 Raja ngadéngé éta kabéh omongan maranéhna, sarta anjeunna kacida ambekna, lantaran anjeunna teu nyaho nanaon ngeunaan éta kajadian.
22 Raja ngalahir, "Saha jeung di mana jalmana anu wani ngalakukeun kajahatan kieu di tanah kuring tanpa parentah kuring? Pasti anjeun bakal ngawartosan kuring."
23 Tuluy aranjeunna nyaritakeun sagala kalakuan Rikayon sareng balad-baladna ka anjeunna, sareng amarah raja janten panas, teras anjeunna nitah Rikayon sareng balad-baladna dibawa ka payuneun anjeunna.
24 Sareng Rikayon nyandak sakitar sarébu murangkalih, putra sareng putri, teras ngagemkeun aranjeunna ku sutra sareng sulaman, teras anjeunna nempatkeun aranjeunna dina kuda sareng ngirimkeun aranjeunna ka raja ku perantaraan anak buahna, sareng anjeunna ogé nyandak seueur pérak sareng emas sareng batu mulia, sareng kuda anu kuat sareng éndah, salaku hadiah pikeun raja, anu anjeunna sumping ka payuneun raja sareng sujud ka taneuh di payuneun anjeunna; sareng raja, abdi-abdina sareng sadaya penduduk Mesir héran kana padamelan Rikayon, sareng aranjeunna ningali kabeungharan sareng hadiah anu anjeunna bawa ka raja.
25 Sareng éta pisan nyenangkeun raja sareng anjeunna heran kana éta; sareng nalika Rikayon calik di payuneun anjeunna, raja naroskeun ka anjeunna ngeunaan sadaya padamelanna, sareng Rikayon nyarioskeun sadaya kecapna kalayan wijaksana di payuneun raja, abdi-abdina sareng sadaya penduduk Mesir.
26 Nalika raja ngadangu kecap-kecap Rikayon sareng kawijaksanaanana, Rikayon mendakan sih kurnia di payuneunana, sareng anjeunna nampi sih kurnia sareng kahadean ti sadaya abdi raja sareng ti sadaya penduduk Mesir, kusabab kawijaksanaan sareng biantarana anu saé pisan, sareng ti saprak harita aranjeunna mikanyaah anjeunna pisan.
27 Raja ngawaler ka Rikayon, "Ngaran anjeun moal disebut deui Rikayon, tapi Firaun, sabab anjeun geus narik pajeg ti jalma-jalma nu geus maot." Raja nyauran éta ngaran Firaun.
28 Raja sareng rahayatna mikanyaah Rikayon kusabab kawijaksanaanana, sareng aranjeunna konsultasi sareng sadaya penduduk Mesir pikeun ngajantenkeun anjeunna janten pupuhu raja.
29Sakumna pangeusi Mesir jeung para ahlina ngalakukeun kitu, sarta eta dijieun jadi hukum di Mesir.
30 Sareng aranjeunna ngangkat Rikayon Firaun janten pupuhu di handapeun Oswiris raja Mesir, sareng Rikayon Firaun maréntah Mesir, unggal dinten ngalaksanakeun kaadilan ka sakumna kota, tapi Oswiris raja bakal ngadili rahayat nagara éta sadinten dina sataun, nalika anjeunna kaluar pikeun némbongan.
31 Sareng Firaun Rikayon sacara licik ngarebut pamaréntahan Mesir, sareng anjeunna narik pajeg ti sadaya penduduk Mesir.

32 Sadaya penduduk Mesir mikanyaah pisan ka Firaun Rikayon, sareng aranjeunna ngadamel paréntah pikeun nyauran unggal raja anu bakal ngawasa aranjeunna sareng turunanana di Mesir, Firaun.
33 Ku kituna sadaya raja anu ngarajaan di Mesir ti harita ka hareup disebut Firaun dugi ka ayeuna.

BAB 15

1 Dina taun éta aya paceklik anu parah di sakuliah tanah Kanaan, sareng penduduk tanah éta teu tiasa tetep cicing kusabab paceklik éta parah pisan.
2 Abram jeung sagala barang-barangna angkat ka Mesir lantaran paceklik, sarta nalika aranjeunna nepi ka Walungan Mizraim, aranjeunna cicing di dinya sawatara waktu pikeun istirahat tina kacapean di jalan.
3 Abram jeung Sarai keur leumpang di sisi Walungan Mizraim, Abram ningali Sarai, garwana, yen eta awewe teh geulis pisan.
4 Abram ngalahir ka Sarai, garwana, "Kusabab Allah nyiptakeun hidep kalawan rupa anu geulis kitu, sim kuring sieun ku urang Mesir bisi sim kuring dipaehan terus diculik, sabab di dieu mah jalma-jalma teu sieun ka Allah."
5 Ku kituna hidep kudu kieu: Sebutkeun yen hidep dulur kuring ka saha waé anu nanya ka hidep, supaya hidep cing salamet, jeung supaya urang hirup jeung ulah nepi ka dipaehan.
6 Abram nitah kitu ka sakumna jalma anu sumping ka Mesir lantaran paceklik; kitu deui kaponakanana, Lot, anjeunna nitah, "Lamun urang Mesir nanya ngeunaan Sarai, sebutkeun yen manehna teh dulurna Abram."
7 Tapi sanajan kitu, Abram teu percaya ka maranéhna, tapi anjeunna malah mawa Sarai, neundeunna dina hiji peti, tuluy nyumputkeun éta peti di antara wadah-wadah maranéhna, sabab Abram kacida hariwangna ka Sarai lantaran kajahatan urang Mesir.
8 Abram jeung sagala barang-barangna buru-buru indit ti Walungan Misraim ka Mesir; kakara maranéhna asup ka gapura kota, para pangawal nyampeurkeun maranéhna, pokna, "Bayarkeun perpuluhan ka raja tina naon waé anu aya di antara aranjeun, terus aranjeun bisa asup ka kota." Abram jeung jalma-jalma anu aya di dinya nurut.
9 Abram sareng jalmi-jalmi anu aya sareng anjeunna sumping ka Mesir, sareng nalika aranjeunna sumping, aranjeunna mawa peti tempat Sarai disumputkeun sareng urang Mesir ningali peti éta.
10 Abdi-abdi raja nyampeurkeun Abram, pokna, "Naon anu aya dina peti ieu anu teu acan katingali ku urang? Ayeuna buka peti ieu sareng pasihan perpuluhan ka raja tina sagala eusina."
11 Abram ngawaler, "Ieu peti moal dibuka, tapi sadayana anu anjeun pikahoyong bakal dibikeun." Para perwira Firaun ngawaler, "Ieu peti batu mulia, mangga pasihan sapersapuluhna ka kami."
12 Abram ngawaler, "Sadaya anu dipikahayang ku hidep bakal dibikeun, tapi hidep ulah muka petina."
13 Para perwira raja neken Abram, nepi ka peti éta dibuka kalawan paksa, terus katingali aya awéwé geulis di jerona.
14 Nalika para perwira raja ningali Sarai, aranjeunna kagum ku kageulisanana, sareng sadaya pangeran sareng abdi Firaun ngumpul pikeun ningali Sarai, sabab anjeunna geulis pisan. Sareng para perwira raja lumpat sareng ngawartosan Firaun sadayana anu aranjeunna tingali, sareng aranjeunna muji Sarai ka raja; sareng Firaun maréntahkeun pikeun mawa anjeunna, sareng awéwé éta sumping ka payuneun raja.
15 Raja ningali Sarai, sarta Sarai kacida pikaresepeunana, sarta raja kagum ku kageulisanana, sarta raja bungah pisan ku kaéndahanana, sarta méré hadiah ka jalma-jalma anu mawa beja ngeunaan Sarai.
16 Tuluy éta awéwé dibawa ka karaton Firaun, sarta Abram nalangsa ku lantaran pamajikanana, sarta anjeunna neneda ka PANGERAN supaya anjeunna dibebaskeun tina leungeun Firaun.
17 Sareng Sarai ogé ngado'a dina waktos éta sareng nyarios, "Duh Gusti Allah, Gusti parantos nyarios ka Gusti abdi Abram pikeun angkat ti tanahna sareng ti bumi ramana ka tanah Kanaan, sareng Gusti parantos jangji bakal ngalakukeun anu saé ka anjeunna upami anjeunna bakal ngalaksanakeun paréntah Gusti; ayeuna tingali kami parantos ngalakukeun naon anu Gusti paréntahkeun ka kami, sareng kami ninggalkeun tanah sareng kulawarga kami, sareng kami angkat ka tanah asing sareng ka jalma-jalma anu kami henteu acan kenal sateuacanna.
18 Kami sumping ka ieu tanah pikeun nyingkahan paceklik, sareng kacilakaan anu jahat ieu parantos nimpa abdi; ku kituna ayeuna, duh Gusti Allah, leupaskeun kami sareng salametkeun kami tina panangan penindas ieu, sareng laksanakeun anu saé ka abdi demi welas asih Gusti.
19 PANGERAN ngadangukeun sora Sarai, sarta PANGERAN ngutus malaikat pikeun nyalametkeun Sarai tina kakawasaan Firaun.
20Raja sumping ka dinya, calik di payuneun Sarai, terus malaikat PANGERAN nangtung di luhureun Sarai, terus ngalahir, "Ulah sieun, PANGERAN geus ngadangukeun pamenta hidep."
21 Raja nyampeurkeun Sarai sarta naros, "Saha eta lalaki anu mawa anjeun ka dieu?" Jawab Sarai, "Lalaki teh lanceuk kuring."
22 Raja ngalahir, "Kami wajib ngangkat anjeunna jadi pamingpin, ngangkat anjeunna jadi luhur, sarta ngalakukeun sagala kahadean anu diparentahkeun ku anjeun ka Abram; sarta dina waktu éta raja ngirimkeun pérak, emas, jeung batu-batu mulia anu loba pisan ka Abram, kitu deui ingon-ingon, budak lalaki, jeung budak awéwé; sarta raja nitah Abram dibawa, sarta anjeunna diuk di buruan karaton raja, sarta raja ngamulyakeun Abram dina peuting éta.
23 Raja nyampeurkeun Sarai rek nyarita, terus ngulurkeun leungeunna rek noel Sarai, tapi malaikat eta ngagebug Sarai kalawan tarik pisan, nepi ka anjeunna sieun pisan sarta teu wani nyampeurkeun Sarai.
24Barang raja nyampeurkeun Sarai, malaikat éta ngagebug Sarai nepi ka taneuh, terus raja ngalakukeun kitu ka Sarai sapeuting jeput, nepi ka raja kacida sieunna.
25 Peuting éta malaikat ngagebug sadaya abdi raja sareng sakumna kulawargana, kumargi Sarai, sareng aya ratapan anu ageung di antara jalma-jalma kulawarga Firaun.
26 Raja Firaun ningali cilaka anu tumiba ka anjeunna, pokna, "Pasti kusabab awéwé ieu hal ieu kajadian ka abdi." Anjeunna nyingkah rada jauh ti awéwé éta sarta nyarita hal-hal anu matak pikaresepeun ka anjeunna.

27 Raja ngalahir ka Sarai, "Coba caritakeun ka abdi perkawis lalaki anu anjeun ajak sumping ka dieu." Sarai ngawaler, "Ieu lalaki teh caroge abdi, sareng abdi parantos nyarios ka anjeun yen anjeunna teh dulur abdi, sabab abdi sieun anjeun maehan anjeunna ku kajahatan."
28 Raja ngajauhan Sarai, sarta bala bala malaikat PANGERAN eureun ti anjeunna jeung kulawargana; sarta Firaun nyaho yén anjeunna disiksa ku lantaran Sarai, sarta raja kacida reuwasna ku hal ieu.
29 Isukna raja nyauran Abram sarta naros, "Naon anu anjeun pigawé ka abdi? Ku naon anjeun nyarios, 'Anjeunna dulur abdi,' ku sabab abdi ngawin anjeunna, sareng ieu wabah anu beurat parantos sumping ka abdi sareng kulawarga abdi."
30 Ayeuna ieu pamajikan anjeun, candak anjeunna teras angkat ti nagara urang supados urang sadayana teu maot kusabab anjeunna." Teras Firaun nyandak deui ingon-ingon, palayan lalaki sareng palayan awéwé, sareng pérak sareng emas, kanggo dipasihkeun ka Abram, teras Sarai garwana dipulangkeun ka anjeunna.
31 Raja nyandak hiji mojang anu lahir ti selir-selirna, tuluy dibikeun ka Sarai pikeun jadi abdina.
32 Raja ngalahir ka putrina, "Putri mah leuwih hade jadi dayang di imah ieu tibatan jadi bendara di imah kuring, sanggeus urang ningali cilaka anu karandapan ku urang lantaran ieu awewe."
33 Abram angkat ti Mesir jeung sagala harta bandana; terus Firaun nitah sababaraha urang prajuritna pikeun ngiring anjeunna jeung sakumna anu ngiring anjeunna.
34 Abram mulih ka tanah Kanaan, ka tempat altar anu baheula dijieunna, tempat anjeunna mimitina ngadegkeun kémahna.
35 Lut bin Haran, dulur Abram, boga loba pisan ingon-ingon, domba, jeung tenda, sabab PANGERAN kacida welas asihna ka maranehna ku lantaran Abram.
36 Waktu Abram cicing di tanah éta, para pangangon Lot pasea jeung pangangon Abram, lantaran harta banda maranéhna geus loba teuing pikeun maranéhna cicing babarengan di tanah éta, jeung tanah éta teu cukup pikeun maranéhna hirup babarengan lantaran ingon-ingon maranéhna.
37 Nalika para pangangon Abram angkat ngangon domba-dombana, aranjeunna henteu kersa lebet ka tegalan jalma-jalma di tanah éta, tapi ingon-ingon para pangangon Lut ngalakukeun hal anu béda, sabab aranjeunna diidinan ngangon di tegalan jalma-jalma di tanah éta.
38 Jalma-jalma di tanah éta ningali kajadian ieu unggal dinten, teras aranjeunna sumping ka Abram sareng pasea sareng anjeunna kusabab para pangangon Lut.
39 Abram ngalahir ka Lut, "Naon anu anjeun pigawé ka abdi, ngajantenkeun abdi hina di antara pangeusi ieu tanah, anjeun nitah tukang ngangon anjeun pikeun ngangon ingon-ingon anjeun di tegalan batur? Naha anjeun teu terang yén abdi téh urang asing di ieu tanah di antara urang Kanaan, sareng kunaon anjeun badé migawé kieu ka abdi?"
40 Abram unggal dinten pasea sareng Lot kumargi hal ieu, tapi Lot teu ngadéngékeun Abram, sareng anjeunna teras-terasan ngalakukeun hal anu sami sareng penduduk tanah éta sumping sareng ngawartosan Abram.
41 Abram ngalahir ka Lut, "Iraha deui hidep bakal jadi batu sandungan pikeun kuring jeung jalma-jalma di ieu tanah? Ayeuna mah ulah aya deui pasea di antara urang, sabab urang teh dulur."
42 Tapi mugia hidep misah ti sim kuring, angkat teras pilih tempat cicing sareng ingon-ingon hidep sareng sadaya barang-barang hidep, tapi hidep sareng kulawarga hidep sing jauh ti sim kuring.
43 Jeung ulah sieun ninggalkeun Kami, sabab lamun aya nu nganyenyeri hidep, bejakeun ka Kami, sarta Kami bakal males dendam ka manehna, ngan mending nyingkah ti Kami.
44Sanggeus Abram ngucapkeun sagala kecap ieu ka Lut, Lut hudang tuluy neuteup ka lebak Walungan Yordan.
45 Anjeunna ningali yén sakumna tempat ieu disiram ku cai anu saé, sareng saé pikeun manusa ogé nyayogikeun jukut pikeun ingon-ingon.
46 Lut angkat ti Abram ka dinya, tuluy ngadegkeun kémahna di Sodom, sarta aranjeunna papisah.
47 Abram cicing di tangkal kiara di Mamre, anu aya di Hebron, sarta anjeunna masang kémahna di dinya, sarta Abram cicing di dinya mangtaun-taun.

BAB 16

1 Harita Kedorlaomer, raja Elam, ngirim utusan ka sadaya raja tatangga, ka Nimrod, raja Sinear anu harita aya di handapeun kakawasaanana, sareng ka Tidal, raja Goyim, sareng ka Ariok, raja Elasar, anu ngadamel perjanjian sareng anjeunna, saurna, "Hayu urang sumping ka dieu sareng bantosan abdi, supados urang tiasa ngéléhkeun sadaya kota Sodom sareng pendudukna, sabab aranjeunna parantos ngalawan ka abdi salami tilu belas taun ieu.
2 Opat raja ieu maju ka ditu ka dieu jeung sakumna pasukanna, kira-kira dalapan ratus rebu prajuritna, terus aranjeunna indit sakumaha mistina, sarta maehan unggal lalaki anu kapanggih di jalan.
3 Lima raja ti Sadumu jeung Gomora, Sinab raja ti Admah, Semeber raja ti Zeboim, Bera raja ti Sadumu, Bersa raja ti Gomora, jeung Bela raja ti Zoar, kaluar pikeun nepungan aranjeunna, terus aranjeunna ngumpul di Lebak Sidim.
4Salapan raja ieu perang di Lebak Sidim; sarta raja-raja Sodom jeung Gomora éléh ku raja-raja Elam.
5 Lebak Sidim pinuh ku liang kapur, sarta raja-raja Elam ngudag raja-raja Sodom, sarta raja-raja Sodom katut kémah-kémahna kabur sarta murag kana liang kapur, sarta sakabéh anu sésana indit ka gunung pikeun nyalametkeun diri, sarta lima raja Elam datang ngudag maranéhna sarta ngudag maranéhna nepi ka gerbang Sodom, sarta maranéhna ngarebut sagala rupa anu aya di Sodom.
6 Aranjeunna ngarampog sadaya kota Sodom sareng Gomora, sareng aranjeunna ogé ngarampog Lot, putra lanceuk Abram, sareng harta bandana, sareng aranjeunna ngarampog sadaya barang-barang kota Sodom, teras aranjeunna angkat; sareng Unic, abdi Abram, anu aya dina perang, ningali ieu, sareng nyarioskeun ka Abram sadayana anu dilakukeun ku raja-raja ka kota-kota Sodom, sareng yén Lot ditawan ku aranjeunna.
7 Abram ngadéngé hal éta, terus bangkit jeung kira-kira tilu ratus dalapan belas lalaki anu aya di dinya, terus ngudag raja-raja éta peuting éta sarta ngéléhkeun maranéhna, sarta kabéhanana gugur di hareupeun Abram jeung balad-baladna, sarta teu aya anu nyésa iwal ti opat

raja anu kabur, sarta maranéhna indit ka jalanna masing-masing.
8 Abram ngarebut deui sagala harta banda Sodom, kitu deui Lot jeung harta bandana, pamajikan-pamajikanna, budak-budakna, jeung sagala barang-barangna, nepi ka Lot teu kakurangan nanaon.
9 Sanggeus ngéléhkeun raja-raja éta, anjeunna sareng baladna ngaliwat Lebak Sidim tempat raja-raja éta perang babarengan.
10 Raja Bera ti Sadumu jeung balad-baladna kaluar ti liang-liang kapur tempat maranéhna murag, rék nepungan Abram jeung balad-baladna.
11 Raja Sem, Adonisedék ti Yerusalem, angkat sareng jalma-jalmana pikeun nepungan Abram sareng rahayatna, mawa roti sareng anggur, teras aranjeunna cicing babarengan di Lebak Melek.
12 Tuluy Adonisédek ngaberkahan Abram, sarta Abram méré sapersapuluh tina sagala barang jarahan musuh-musuhna, sabab Adonisédek téh imam di payuneun Allah.
13 Raja-raja Sodom jeung Gomora anu aya di dinya, katut para abdina, nyampeurkeun Abram sarta ménta supaya Abram mulangkeun para abdina anu geus ditawan, sarta nyokot sakabéh harta banda.
14 Abram ngawaler ka raja-raja Sodom, pokna, "Demi PANGERAN anu jumeneng, anu nyiptakeun langit jeung bumi, anu nebus nyawa kuring tina sagala kasusahan, anu nyalametkeun kuring poe ieu ti musuh-musuh kuring, sarta masrahkeun aranjeunna ka leungeun kuring, kuring moal nyokot nanaon milik anjeun, supaya isukan anjeun teu sombong, pokna, 'Abram jadi beunghar tina harta banda urang anu disimpen ku anjeunna.'"
15 Sabab PANGERAN, Allah kuring, anu ku sim kuring dipercaya, geus ngadawuh ka sim kuring, "Maneh moal kakurangan nanaon, sabab Kami bakal ngaberkahan maneh dina sagala pagawean leungeun maneh."
16 Ayeuna tingali, ieu sadayana kagungan anjeun, candak teras angkat; demi PANGERAN anu jumeneng, abdi moal nyandak ti anjeun hiji jalmi ogé, boh tali sapatu atanapi benang, iwal ti biaya tuangeun jalmi-jalmi anu angkat sareng abdi ka medan perang, kitu deui bagian jalmi-jalmi anu angkat sareng abdi, Anar, Askol, sareng Mamre, aranjeunna sareng jalmi-jalmina, ogé jalmi-jalmi anu tetep ngajaga barang-barang, aranjeunna kedah nyandak bagian jarahanana.
17 Raja-raja Sadumu méré sagala anu dipénta ku Abram, sarta maranéhna maksa anjeunna nyokot naon waé anu dipikahoyong ku Abram, tapi Abram teu daék.
18 Raja-raja Sodom jeung jalma-jalma lianna diusir ku anjeunna, sarta anjeunna marentahkeun ka aranjeunna ngeunaan Lot, terus aranjeunna indit ka tempatna masing-masing.
19 Lut, putra lanceukna, ogé diutus indit sareng harta bandana, teras anjeunna angkat sareng aranjeunna, sareng Lut uih ka bumi na, ka Sodom, sareng Abram sareng jalma-jalmana uih ka bumi aranjeunna di dataran luhur Mamre, anu aya di Hebron.
20 Harita PANGERAN nembongan deui ka Abram di Hebron, sarta ngadawuh ka Abram, "Ulah sieun, ganjaran anjeun kacida gedena di payuneun Kami, sabab Kami moal ninggalkeun anjeun, nepi ka Kami ngalikeun anjeun, ngaberkahan anjeun, sarta ngajadikeun turunan anjeun kawas béntang di sawarga, anu teu bisa diukur atawa diitung."
21Sadaya tanah anu katingali ku anjeun bakal dibikeun ka turunan anjeun, ka aranjeunna bakal dibikeun jadi warisan salamina, ngan sing kuat jeung ulah sieun, leumpang di payuneun Kami sarta sing sampurna.
22 Dina taun katujuh puluh dalapan hirup Abram, dina taun éta ogé Reu putra Peleg pupus, sareng sadaya umur Reu dua ratus tilu puluh salapan taun, teras anjeunna pupus.
23Sarai, putri Haran, garwa Abram, harita masih kénéh mandul; teu ngalahirkeun anak lalaki atawa awéwé pikeun Abram.
24 Sanggeus nyaho yen manehna teu boga anak, tuluy nyokot Hagar, abdina, anu dibikeun ku Firaun ka Abram, pikeun dipibojoan.
25 Sabab Hagar diajar sagala kalakuan Sarai sakumaha anu diajarkeun ku Sarai ka anjeunna, anjeunna teu kakurangan dina nuturkeun kalakuan anu saé.
26Saur Sarai ka Abram, "Ieu Hagar, abdi abdi, geura ka dinya, supados anjeunna ngalahirkeun dina pangkon abdi, supados abdi ogé tiasa kéngingkeun murangkalih ti anjeunna."
27 Saatos sapuluh taun Abram cicing di tanah Kanaan, nyaéta taun ka-85 hirup Abram, Sarai masrahkeun Hagar ka Abram.
28 Abram nurut kana parentah Sarai, garwana, tuluy ngajak Hagar, abdina, sarta Abram ngalahir ka Hagar, terus Hagar ngandung.
29Barang Hagar sadar yen manehna geus ngandung, manehna bungah pisan, sarta juraganna dihina ku manehna, sarta manehna ngomong dina jero haténa, "Ieu ngan saukur kanyataan yen kuring leuwih hade di payuneun Allah tibatan juragan kuring Sarai, sabab salila juragan kuring aya di dieu, manehna teu ngandung, tapi PANGERAN geus ngajadikeun kuring ngandung dina waktu anu singget ku jalan Mantenna."
30Barang Sarai ningali yén Hagar ngandung ku Abram, Sarai sirik ka abdina, sarta Sarai ngomong dina haténa, "Ieu pasti lain lain, ngan ukur manéhna pasti leuwih hadé tibatan kuring."
31 Sarai nyarios ka Abram, "Kasalahan kuring aya dina anjeun, sabab nalika anjeun neneda ka PANGERAN pikeun ngagaduhan murangkalih, naha anjeun henteu neneda pikeun kuring, supados PANGERAN masihan kuring turunan ti anjeun?"
32 Nalika Kami nyarios ka Hagar di payuneun hidep, anjeunna nganggap enteng kana omongan Kami, sabab anjeunna parantos ngandung, sareng hidep kersaeun nyarios nanaon ka anjeunna; mugia PANGERAN anu ngahukum antara kami sareng hidep kana naon anu hidep pigawé ka kami.
33 Abram ngalahir ka Sarai, "Haji anjeun aya dina kakawasaan anjeun, pigawe sakumaha anu anjeun pikirkeun sae." Sarai nganiaya Hajar, nepi ka Hajar kabur ka gurun.
34 Malaikat PANGERAN mendakan anjeunna di tempat anjeunna ngungsi, di sisi sumur, teras Anjeunna ngadawuh ka anjeunna, "Tong sieun, sabab Kami bakal ngalikeun turunan anjeun, sabab anjeun bakal ngalahirkeun anak lalaki, sareng anjeun bakal nyauran anjeunna Ismail;

ayeuna balik deui ka Sarai, juragan anjeun, sareng tunduk ka anjeunna."
35 Hajar nyebut tempat sumur éta Beer-lahai-roi, ayana di antara Kades jeung gurun Bered.
36 Harita Hagar balik deui ka bumi dununganana, sarta dina ahir jaman Hagar ngalahirkeun putra ka Abram, sarta Abram nyebatna Ismail; Abram yuswa dalapan puluh genep taun nalika ngalahirkeun anjeunna.

BAB 17

1 Dina mangsa harita, dina taun ka-91 kahirupan Abram, turunan Kitim perang ngalawan turunan Tubal, sabab nalika PANGERAN nyebarkeun putra-putra manusa ka sakuliah bumi, turunan Kitim angkat sareng ngawujudkeun diri di dataran Canopia, teras aranjeunna ngawangun kota-kota di dinya sareng cicing di sisi walungan Tibreu.
2 Turunan Tubal cicing di Tuscana, sareng watesna dugi ka walungan Tibreu, sareng turunan Tubal ngawangun hiji kota di Tuscanan, sareng aranjeunna nyebat nami Sabina, dumasar kana nami Sabina putra Tubal ramana, sareng aranjeunna cicing di dinya dugi ka ayeuna.
3 Harita urang Kitim perang ngalawan urang Tubal, sarta urang Tubal éléh ku urang Kitim, sarta urang Kitim maehan tilu ratus tujuh puluh lalaki ti antara urang Tubal.
4 Harita turunan Tubal sumpah ka turunan Kitim, pokna, "Maraneh ulah kawin campur jeung urang, jeung ulah aya lalaki anu mikeun anakna awewe ka salah sahiji turunan Kitim."
5 Harita, putri-putri Tubal teh geulis pisan, lantaran harita di sakuliah dunya teu aya awewe anu sageulis putri-putri Tubal.
6Sadaya anu resep kana kaéndahan awéwé angkat ka putri-putri Tubal sareng ngawin ti aranjeunna, sareng putra-putra manusa, raja-raja sareng pangeran, anu resep pisan kana kaéndahan awéwé, ngawin dina jaman éta ti putri-putri Tubal.
7 Sanggeus tilu taun ti saprak urang Tubal sumpah ka urang Kitim yen moal mikeun anak-anak awewena pikeun dipibogana, aya kira-kira dua puluh lalaki ti urang Kitim anu indit rek ngawin sababaraha anak awewe Tubal, tapi teu manggihan hiji-hiji acan.
8Sabab turunan Tubal tetep kana sumpahna pikeun teu kawin campur jeung maranehna, sarta maranehna moal ngalanggar sumpahna.
9 Dina mangsa panén, urang Tubal indit ka sawah-sawahna pikeun ngumpulkeun hasil panénna, nalika para nonoman Kitim ngumpul teras angkat ka kota Sabinah, teras unggal lalaki nyandak saurang mojang ti putri-putri Tubal, teras aranjeunna sumping ka kota-kotana masing-masing.
10Bangsa Tubal ngadéngé hal éta terus maranéhna indit perang jeung maranéhna, tapi maranéhna teu bisa ngéléhkeun maranéhna, lantaran gunung éta kacida luhurna ti maranéhna, sarta nalika maranéhna sadar yén maranéhna teu bisa ngéléhkeun maranéhna, maranéhna balik deui ka tanahna.
11 Dina awal taun, urang Tubal indit sarta nyewa kira-kira sapuluh rebu lalaki ti kota-kota anu aya di deukeutna, terus aranjeunna indit perang ngalawan urang Kitim.
12 Sareng turunan Tubal angkat perang ngalawan turunan Kitim, pikeun ngancurkeun tanahna sareng nganyenyeri aranjeunna, sareng dina perang ieu turunan Tubal ngéléhkeun turunan Kitim, sareng turunan Kitim, ningali yén aranjeunna sangsara pisan, ngangkat murangkalih anu aranjeunna gaduh ti putri-putri Tubal, kana témbok anu parantos diwangun, pikeun aya di payuneun panon turunan Tubal.
13 Jeung urang Kitim nyarita ka maranehna, “Naha maraneh datang pikeun perang ngalawan putra jeung putri maraneh sorangan, jeung naha kami teu dianggap daging jeung tulang maraneh ti harita nepi ka ayeuna?”
14 Nalika bani Tubal ngadéngé hal éta, maranéhna eureun perang jeung bani Kitim, terus maranéhna indit.
15 Aranjeunna balik deui ka kota-kota masing-masing, sareng urang Kitim harita ngumpul sareng ngawangun dua kota di sisi laut, anu hiji dingaranan Purtu sareng anu sanésna Ariza.
16 Abram putra Térah harita yuswana salapan puluh salapan taun.
17 Dina waktos éta PANGERAN nembongan ka anjeunna sareng ngadawuh ka anjeunna, "Kami bakal ngadamel perjanjian antara Kami sareng anjeun, sareng Kami bakal ngalikeun turunan anjeun, sareng ieu perjanjian anu Kami jieun antara Kami sareng anjeun, yén unggal budak lalaki kedah disunat, anjeun sareng turunan anjeun saatos anjeun."
18 Sanggeus umur dalapan poé, anak sapi kudu disunat, sarta ieu perjangjian bakal aya dina daging maraneh pikeun jadi perjangjian anu langgeng.
19 Ku kituna, ngaran hidep moal disebut deui Abram, tapi Ibrahim, jeung pamajikan hidep moal disebut deui Sarai, tapi Sarah.
20 Sabab Kami bakal ngaberkahan hidep duaan, sarta Kami bakal ngalikeun turunan hidep, nepi ka hidep jadi bangsa anu gede, sarta raja-raja bakal turun ti hidep.

BAB 18

1 Ibrahim bangkit sarta ngalaksanakeun sagala parentah Allah ka anjeunna, sarta anjeunna nyandak lalaki-lalaki kulawargana jeung jalma-jalma anu dibeuli ku duitna, tuluy disunat sakumaha parentah Allah ka anjeunna.
2 Teu aya hiji ogé anu teu disunat, sarta Ibrahim jeung Ismail putrana disunat dina kulit kulupna; Ismail yuswa tilu belas taun nalika disunat.
3 Dina poe katilu Ibrahim kaluar ti kémahna terus calik di lawang panto bari ngarasakeun panas panonpoé, bari awakna karasa nyeri.
4 PANGERAN nembongan ka anjeunna di tegalan Mamre, sarta ngutus tilu malaikat-Na pikeun nganjang ka anjeunna, sarta anjeunna keur calik di panto kémah, sarta anjeunna ngangkat panonna sarta ningali, aya tilu lalaki datang ti kajauhan, sarta anjeunna hudang sarta lumpat nepungan aranjeunna, sarta anjeunna sujud ka aranjeunna sarta mawa aranjeunna ka imahna.
5 Anjeunna ngalahir ka aranjeunna, "Upami ayeuna kuring mendakan sih kurnia di payuneun anjeun, mangga sumping ka dieu sareng tuang roti sakedik." Anjeunna mesen aranjeunna, sareng aranjeunna sumping ka dieu teras anjeunna masihan cai sareng ngumbah suku, teras anjeunna nempatkeun aranjeunna di handapeun tangkal di lawang kemah.

6 Ibrahim lumpat nyokot anak sapi anu empuk tur alus, terus buru-buru meuncit eta anak sapi, tuluy dibikeun ka abdina, Eliezer, pikeun diolah.
7 Ibrahim sumping ka kemah Sarah, tuluy ngalahir, "Gancang siapkeun tipung anu lemes tilu ukuran, uleni, tuluy jieun kueh pikeun nutupan panci anu eusina daging." Engké Sarah ngalakukeun kitu.
8 Ibrahim buru-buru mawa mentega, susu, daging sapi jeung domba ka hareupeun maranéhna, tuluy dibikeun ka maranéhna pikeun didahar méméh daging anak sapi éta asak, sarta maranéhna langsung ngadahar.
9 Sanggeus aranjeunna réngsé dahar, salah sahijina nyarios ka anjeunna, "Kuring rek balik deui ka anjeun engké, sarta Sarah, pamajikan anjeun, bakal boga anak lalaki."
10 Ti harita, jalma-jalma éta tuluy indit ka tempat-tempat anu geus ditangtukeun pikeun maranéhna.
11 Dina mangsa harita sakumna jalma di Sodom sareng Gomora, sareng ti sakumna lima kota, jahat pisan sareng dosa ka Gusti sareng aranjeunna ngajengkelkeun Gusti ku kalakuan-kalakuan anu pikasieuneun, sareng aranjeunna beuki sepuh kalayan pikasieuneun sareng hina di payuneun Gusti, sareng kajahatan sareng kajahatan aranjeunna dina mangsa harita ageung di payuneun Gusti.
12 Di tanahna, maranéhna boga hiji lebak anu lega pisan, kira-kira satengah poé leumpang, sarta di dinya aya sumber cai jeung loba jukut liar di sakuriling cai.
13Sakumna jalma di Sadumu jeung Gomora indit ka dinya opat kali sataun, bareng jeung pamajikan, anak-anakna, katut sagala harta bandana, sarta aranjeunna ngabagjakeun di dinya bari nari jeung ngibing.
14 Dina mangsa kabungah, aranjeunna sadayana bakal hudang teras nyekel pamajikan tatanggana, sareng sababaraha, putri-putri parawan tatanggana, teras aranjeunna ngaraosan éta, sareng unggal lalaki ningali pamajikan sareng putrina aya dina leungeun tatanggana sareng henteu nyarios sakecap-kecap acan.
15 Ti isuk nepi ka peuting, terus ti harita, lalaki-lalakina balik ka imahna masing-masing, kitu deui awewe-awewena ka tendana masing-masing; kitu nu sok dilakukeun opat kali sataun.
16 Ogé nalika aya urang asing sumping ka kota-kota éta sareng mawa barang-barang anu parantos dipésér ku anjeunna pikeun dianggo di dinya, jalma-jalma di kota-kota éta bakal ngumpul, lalaki, awéwé sareng murangkalih, ngora sareng kolot, teras angkat ka lalaki éta sareng ngarampas barang-barangna ku cara paksa, masihan sakedik ka unggal lalaki dugi ka sadaya barang-barang anu di bawa ku nu bogana ka tanah éta béak.
17 Lamun nu boga barang pasea jeung maranehna, pokna, "Naon pagawean nu geus dilakukeun ka kuring?", maranehna bakal nyampeurkeun manehna hiji-hiji, terus masing-masing nembongkeun saeutik nu dicokotna bari nyeungseurikeun manehna, pokna, "Kuring ngan nyokot saeutik nu dibikeun ka kuring." Sanggeus ngadenge ieu ti maranehna kabeh, manehna bakal hudang tuluy indit bari sedih jeung nalangsa, tapi maranehna kabeh bakal hudang tuluy ngudag manehna, terus ngusir manehna kaluar ti kota bari ribut jeung ribut.
18 Aya hiji lalaki ti nagara Elam anu keur leumpang santai, calik dina kalde na, bari mawa jubah anu alus rupa-rupa warnana, jubahna diiket ku tali kana kalde.
19 Waktu panonpoe surup, eta lalaki keur ngumbara ngaliwatan jalan Sodom, terus manehna cicing di dinya peuting-peuting, tapi taya sahijieun anu ngidinan manehna asup ka imahna. Harita di Sodom aya hiji lalaki jahat jeung bangor, pinter ngalakukeun kajahatan, ngaranna Hedad.
20 Anjeunna neuteup ka luhur, terus ningali jalma nu keur ngumbara di jalan kota, terus anjeunna nyampeurkeun anjeunna sarta nanya, "Ti mana asal anjeun jeung rek ka mana?"
21 Jelema éta ngawaler, "Abdi bade angkat ti Hebron ka Elam, tempat asal abdi, sareng kumargi panonpoe parantos surup, teu aya anu ngijinkeun abdi lebet ka bumi anjeunna, sanaos abdi gaduh roti, cai, ogé jarami sareng tuangeun kanggo kalde abdi, sareng abdi teu kakurangan nanaon."
22 Hedad ngawaler, "Sadaya anu anjeun peryogikeun ku abdi bakal disayogikeun, tapi anjeun teu kenging cicing di jalan sapeuting jeput."
23 Tuluy Hedad mawa anjeunna ka imahna, tuluy anjeunna nyabut jubah kalde ku tali, tuluy mawa ka imahna, terus anjeunna méré jarami jeung dahareun ka kalde, sedengkeun nu ngumbara dahar jeung nginum di imah Hedad, terus anjeunna nginep di dinya peuting éta.
24 Isuk-isuk kénéh, éta nu ngumbara hudang isuk-isuk rék nuluykeun lalampahanana, tapi Hedad ngalahir, “Eureun heula, geura dahar heula ku roti, terus indit.” Éta lalaki nurut, terus cicing di dinya, dahar jeung nginum bareng beurangna, waktu éta lalaki hudang rék indit.
25 Ceuk Hedad ka anjeunna, "Ayeuna beurang geus rek surup, mending cicing sapeuting jeput supaya haté anjeun tenang." Anjeunna maksa anjeunna cicing di dinya sapeuting jeput, sarta dina poé kadua anjeunna hudang isuk-isuk rék indit, tapi Hedad maksa anjeunna, pokna, "Coba dahar heula ku roti, terus indit." Anjeunna ogé cicing jeung tuang bareng jeung anjeunna dina poé kadua, tuluy éta lalaki hudang pikeun nuluykeun lalampahanana.
26 Ceuk Hedad ka anjeunna, "Ayeuna geus magrib, cicing di dieu jeung Bapa pikeun ngahibur haté hidep, sarta isuk-isuk hidep kudu hudang isuk-isuk terus indit."
27 Eta lalaki teu kersa cicing, terus nangtung tuluy masang pelana kalde na, sarta bari anjeunna masang pelana kalde na, pamajikan Hedad nyarita ka salakina, "Ieu lalaki geus cicing di urang dua poe, dahar jeung nginum, teu mere nanaon ka urang, ayeuna rek indit teu mere nanaon?" Ceuk Hedad ka manehna, "Jempe wéh."
28 Tuluy lalaki éta masang pelana kalde pikeun indit, sarta anjeunna ménta ka Hedad pikeun méré tali jeung jubah pikeun ngabeungkeutkeun éta kalde.
29 Hedad naros ka anjeunna, "Kumaha saur anjeun?" Walonna, "Juragan, mugia abdi dipasihan tali sareng jubah warna-warni anu didamel ku anjeun anu disumputkeun di bumi anjeun kanggo dijaga."
30 Hedad ngawaler ka lalaki éta, pokna, "Ieu tafsiran impian anjeun, tali anu anjeun tingali, hartina hirup anjeun bakal dipanjangkeun kawas tali, sareng ningali jubah anu diwarnaan ku sagala rupa warna, hartina anjeun bakal gaduh kebon anggur dimana anjeun bakal melak tangkal-tangkal buah-buahan."
31 Tuluy nu ngumbara ngawaler, pokna, "Sanés kitu Juragan, sabab abdi hudang nalika masihan anjeun tali sareng ogé jubah anu ditenun ku rupa-rupa warna, anu anjeun leupaskeun tina kalde pikeun disimpen kanggo abdi;

teras Hedad ngawaler sareng nyarios, "Leres abdi parantos nyarioskeun tafsiran impian anjeun sareng éta mangrupikeun impian anu saé, sareng ieu tafsiranana."
32 Ayeuna putra-putra manusa masihan abdi opat keping pérak, anu mangrupikeun tugas abdi pikeun ngajelaskeun impian, sareng abdi ngan ukur peryogi tilu keping pérak ti anjeun.
33 Eta lalaki ambek pisan ngadéngé omongan Hedad, terus ceurik balilihan, terus mawa Hedad ka Serak, hakim Sodom.
34 Eta lalaki ngajukeun perkarana ka Serak hakim, terus Hedad ngawaler, pokna, "Lain kitu, tapi kieu kaayaanana; terus hakim ngomong ka nu ngumbara, "Jelema ieu Hedad nyarita ka anjeun kalawan bener, sabab anjeunna kawentar di kota-kota kusabab bisa napsirkeun impian kalawan akurat."
35 Eta lalaki ngagorowok ngadéngé omongan hakim, pokna, "Sanés kitu Juragan, sabab harita abdi masihan anjeunna tali sareng jubah anu aya dina kalde, supados disimpen di bumina; sareng duanana pasea di payuneun hakim, anu hiji nyarios, "Kitu masalahna," sareng anu hiji deui nyatakeun sanés."
36 Hedad ngalahir ka eta lalaki, “Berekeun opat keping perak anu ku sim kuring ditagihkeun pikeun tafsir impian; sim kuring moal méré sangu naon-naon; jeung beulikeun biaya opat tuangeun anu anjeun tuang di bumi sim kuring.”
37 Eta lalaki ngomong ka Hedad, "Kuring rek mayar naon anu kuring dahar di imah anjeun, ngan ukur menta tali jeung jubah anu disumputkeun di imah anjeun."
38 Hedad ngawaler di payuneun hakim sareng nyarios ka lalaki éta, Naha kuring henteu nyarioskeun tafsiran impian anjeun? tali hartosna yén dinten-dinten anjeun bakal dipanjangkeun sapertos tali, sareng jubah, yén anjeun bakal gaduh kebon anggur dimana anjeun bakal melak sagala rupa tangkal buah.
39 Ieu tafsiran anu leres tina impian anjeun, ayeuna pasihan abdi opat keping pérak anu abdi peryogikeun salaku kompensasi, sabab abdi moal masihan anjeun sangu.
40 Eta lalaki ngajerit ngadenge omongan Hedad, terus duanana pasea di hareupeun hakim, terus hakim marentahkeun ka abdi-abdina, anu ngusir aranjeunna ti imah kalawan buru-buru.
41 Tuluy aranjeunna angkat bari pasea ti hakim, nalika jalma-jalma Sodom ngadéngé éta pasea, terus aranjeunna ngumpul di sabudeureun aranjeunna sarta ngagorowok ngalawan jalma asing éta, sarta aranjeunna ngusir anjeunna kaluar ti kota.
42 Eta lalaki nuluykeun lalampahanana numpak kalde kalawan kasedih haténa, bari ceurik jeung nalangsa.
43 Bari anjeunna angkat, anjeunna ceurik ningali naon anu kajantenan ka anjeunna di kota Sodom anu ruksak.

BAB 19

1 Kota-kota Sodom miboga opat hakim pikeun opat kota, sarta ieu ngaranna, Serak di kota Sodom, Sharkad di Gomora, Zabnak di Admah, jeung Menon di Zeboim.
2 Sareng Eliezer abdi Ibrahim masihan aranjeunna nami anu béda, sareng anjeunna ngarobih Serak janten Shakra, Sharkad janten Shakrura, Zebnac janten Kezobim, sareng Menon janten Matzlodin.
3 Ku kahayang opat hakimna, jalma-jalma Sodom jeung Gomora ngadegkeun ranjang di jalan-jalan kota-kota, jeung lamun aya lalaki nu datang ka tempat-tempat ieu, maranéhna bakal nangkep manéhna terus dibawa ka salah sahiji ranjang maranéhna, terus dipaksa ngagoler di dinya.
4 Nalika anjeunna ngagoler, aya tilu lalaki nangtung di gigireun sirahna sareng tilu lalaki di gigireun sukuna, teras ngukur panjang ranjangna, sareng upami lalaki éta kirang ti ranjang, genep lalaki ieu bakal ngalungkeun anjeunna di unggal tungtung, sareng nalika anjeunna ngajerit ka aranjeunna, aranjeunna henteu ngajawab.
5 Jeung lamun anjeunna leuwih panjang tibatan ranjang, dua sisi ranjang di unggal tungtung bakal dihijikeun, nepi ka lalaki éta nepi ka gerbang maot.
6 Lamun anjeunna terus-terusan ngagorowok ka aranjeunna, aranjeunna bakal ngajawab, "Kitu anu kudu dilakukeun ka jalma anu datang ka nagara urang."
7 Sanggeus jalma-jalma ngadéngé sagala rupa anu dilakukeun ku jalma-jalma di kota-kota Sodom, maranéhna eureun heula datang ka dinya.
8 Nalika aya jalma miskin datang ka nagarana, aranjeunna bakal masihan anjeunna pérak sareng emas, sareng ngaluarkeun pengumuman di sakumna kota supados henteu masihan anjeunna roti sakedik ogé kanggo didahar, sareng upami jalma asing éta cicing di dinya sababaraha dinten, teras maot kusabab kalaparan, henteu tiasa kéngingkeun roti sakedik ogé, maka nalika anjeunna pupus sadaya jalma di kota éta bakal sumping sareng nyandak pérak sareng emas anu dipasihkeun ka anjeunna.
9Jeung jalma-jalma anu bisa mikawanoh pérak atawa emas anu dibikeun ka anjeunna, nyokot deui éta pérak, sarta nalika anjeunna pupus, aranjeunna ogé ngalaan pakeanana, sarta aranjeunna bakal pasea pikeun ngarebut éta pérak, sarta saha waé anu ngéléhkeun tatanggana nyokot éta pérak.
10 Saatos éta, mayitna digotong teras dikubur di handapeun rungkun-rungkun di gurun pasir; kitu anu dilakukeunana sapanjang dinten ka saha waé anu sumping ka aranjeunna teras maot di tanahna.
11 Sanggeus sababaraha waktu, Sarah ngutus Eliezer ka Sodom, pikeun nepungan Lot sarta nanyakeun kaayaanana.
12 Eliezer angkat ka Sodom, terus anjeunna papanggih jeung hiji lalaki ti Sodom nu keur gelut jeung hiji jalma nu teu dikenal, terus eta lalaki ti Sodom ngalaan sagala pakean eta lalaki miskin terus indit.
13Jeung lalaki miskin ieu ngajerit ka Eliezer sarta neneda ka anjeunna pikeun naon anu geus dilakukeun ku lalaki Sodom ka anjeunna.
14 Tuluy anjeunna ngalahir, "Ku naon anjeun ngalakukeun kitu ka jalma miskin anu sumping ka nagara anjeun?"
15 Urang Sadumu ngawaler ka Eliezer, "Naha ieu jelema teh dulur anjeun, atawa naha anjeun diangkat ku urang Sadumu jadi hakim, nepi ka anjeun nyarita perkara ieu jelema?"
16 Eliezer pasea jeung lalaki Sodom lantaran jalma miskin éta, terus nalika Eliezer nyampeurkeun rék nyokot deui pakean jalma miskin éta ti lalaki Sodom, manéhna buru-buru ngagebugan tarang Eliezer ku batu.
17 Getih ngocor loba pisan tina tarang Eliezer, sarta nalika jalma éta ningali getih, anjeunna nyekel Eliezer bari pokna, "Bere upah kuring pikeun ngaleungitkeun getih jahat anu

aya dina tarang anjeun, sabab kitu adat jeung hukum di nagara urang."
18 Ceuk Eliezer, "Anjeun geus nyilakakeun kuring jeung menta kuring mayar upah anjeun." Eliezer teu ngadengekeun omongan lalaki Sadumu.
19 Tuluy eta lalaki nyekel Eliezer terus dibawa ka Shakra, hakim Sodom, pikeun diadili.
20 Eta jalma nyarita ka hakim, pokna, "Juragan, ieu jelema geus ngalakukeun hal anu salah, lantaran kuring ngagebug manehna ku batu nepi ka getihna ngocor tina tarangna, sarta manehna teu kersaeun méré upah kuring."
21 Hakim ngalahir ka Eliezer, "Ieu jalma ngomong bener ka hidep, bayarkeun upahna, sabab ieu adat di nagara urang." Eliezer ngadéngé omongan hakim éta, terus anjeunna ngangkat batu terus neunggeul hakim éta, nepi ka batu éta neunggeul kana tarang hakim, getihna ngocor tarik pisan. Eliezer ngalahir, "Lamun kieu adat di nagara hidep, bikeun ka ieu jalma naon anu kuduna dibikeun ku Kami ka manéhna, sabab ieu geus jadi kaputusan hidep, hidep anu mutuskeun."
22 Tuluy Eliezer ninggalkeun lalaki Sodom ka hakim éta, terus anjeunna indit.
23 Nalika raja-raja Elam perang ngalawan raja-raja Sodom, raja-raja Elam ngarebut sadaya harta banda Sodom, sareng aranjeunna ngaboyong Lot sareng harta-hartana, sareng nalika éta dibéjaan ka Ibrahim anjeunna angkat perang ngalawan raja-raja Elam, sareng anjeunna ngarebut deui sadaya harta banda Lot sareng harta banda Sodom ti leungeunna.
24 Harita garwana Lot ngalahirkeun saurang putri, tuluy dingaranan Paltith, pokna, "Kusabab Allah geus nyalametkeun anjeunna jeung sakumna kulawargana ti raja-raja Elam; Paltith, putri Lot, geus dewasa, terus salah sahiji lalaki Sodom ngawin manehna."
25 Aya hiji jalma miskin datang ka kota rek néangan nafkah, terus anjeunna cicing di kota sababaraha poé, terus sakumna jalma-jalma Sodom ngaluarkeun bewara ngeunaan kabiasaanana pikeun teu méré dahar ka jalma éta sakeupeul roti, nepi ka anjeunna maot di taneuh, sarta jalma-jalma Sodom ngalakukeun kitu.
26 Paltith, putri Lut, ningali lalaki ieu ngagoler di jalan-jalan kalaparan, jeung taya sahijieun anu méré nanaon ka anjeunna pikeun ngajaga anjeunna tetep hirup, sarta anjeunna ampir maot.
27 Hate manehna pinuh ku karunya ka eta lalaki, terus manehna méré dahar roti ka eta lalaki sacara rusiah salila sababaraha poe, sarta eta lalaki teh cageur deui.
28 Sabab nalika anjeunna angkat ngala cai, anjeunna nempatkeun roti kana kendi cai, sareng nalika anjeunna sumping ka tempat lalaki miskin éta, anjeunna nyandak roti tina kendi teras masihan anjeunna tuang; kitu anu anjeunna lakukeun salami sababaraha dinten.
29 Jeung sakumna jalma di Sodom jeung Gomora heran, kumaha ieu jelema bisa nahan kalaparan salila sakitu lilana.
30 Tuluy aranjeunna silih carioskeun, "Ieu téh ngan saukur kusabab anjeunna tuang sareng nginum, sabab moal aya jalmi anu tiasa nahan kalaparan salami sababaraha dinten atanapi hirup sapertos jalmi ieu, tanpa robah rarayna; teras tilu lalaki nyumput di tempat jalmi miskin éta, pikeun terang saha anu mawa roti ka anjeunna.
31 Poe eta Paltith, putri Lot, angkat ka ditu pikeun nyokot cai, tuluy neundeun roti kana kendi cai na, terus manehna indit ka imah lalaki miskin eta pikeun nyokot cai, terus manehna ngaluarkeun roti tina kendi eta terus dibikeun ka lalaki miskin eta, terus didahar ku lalaki miskin eta.
32 Tilu lalaki éta ningali naon anu dilakukeun ku Paltith ka lalaki miskin éta, terus aranjeunna nyarios ka manéhna, "Jadi anjeun anu ngadukung anjeunna, sareng ku kituna anjeunna henteu kalaparan, henteu robih penampilanana atanapi maot sapertos anu sanés."
33 Tilu lalaki éta kaluar ti tempat panyumputan, terus ngarebut Paltith jeung roti anu aya dina leungeun lalaki miskin éta.
34 Aranjeunna nyandak Paltith teras mawa anjeunna ka payuneun hakim-hakimna, teras aranjeunna nyarios ka aranjeunna, "Kitu anu dilakukeun ku anjeunna, sareng anjeunna anu nyayogikeun roti ka jalmi miskin éta, ku kituna anjeunna henteu maot salami ieu; ayeuna ku kituna jelaskeun ka kami hukuman anu pantes pikeun awéwé ieu kusabab parantos ngalanggar hukum kami."
35 Jalma-jalma Sodom jeung Gomora ngumpul tuluy ngaduruk di jalan kota, terus awewe eta dicerek terus dialungkeun kana seuneu, terus awewe eta dibeuleum jadi lebu.
36 Di kota Adma aya hiji awewe anu maranehna ngalakukeun hal nu sarua ka manehna.
37Sabab aya hiji jalma nu ngumbara ka kota Adma, rek nginep di dinya sapeuting jeput, rek balik isuk-isuk, terus manehna diuk di hareupeun panto imah bapana mojang eta, sabab panonpoe geus surup nalika manehna nepi ka dinya; terus mojang eta ningali anjeunna keur diuk di lawang imah.
38 Tuluy anjeunna ménta cai nginum ka manéhna, terus manéhna nanya, "Saha anjeun?" Walonna, "Poé ieu kuring keur di jalan, terus nepi ka dieu waktu panonpoé surup, jadi kuring rék cicing di dieu sapeuting jeput, jeung isuk-isuk kuring bakal hudang isuk-isuk terus nuluykeun lalampahan."
39Mojang éta asup ka imah, terus mawa roti jeung cai pikeun didahar jeung diinum ku lalaki éta.
40 Kajadian ieu kanyahoan ku urang Adma, terus maranehna kumpul sarta mawa mojang eta ka pangadilan, supaya maranehna ngadili manehna ku kalakuanana.
41 Hakim ngalahir, "Hukuman pati kudu ditimpahkeun ka ieu awéwé lantaran manéhna ngalanggar hukum urang, sarta ku kituna ieu kaputusan ngeunaan manéhna."
42 Jalma-jalma di kota-kota éta ngumpul tuluy mawa mojang éta ka luar, tuluy diolesan ku madu ti sirah nepi ka dampal suku, sakumaha anu geus diputuskeun ku hakim, tuluy maranéhna nempatkeun manéhna di hareupeun sakumpulan nyiruan anu harita keur aya dina sayangna, terus nyiruan-nyiruan éta hiber ka manéhna sarta nyeureud manéhna nepi ka sakujur awakna bareuh.
43 Mojang éta ngajerit lantaran aya nyiruan, tapi taya sahijieun anu merhatikeun atawa welas asih ka manéhna, sarta ceurikna nepi ka sawarga.
44 PANGERAN ambek kana hal ieu jeung kana sagala pagawean kota-kota Sodom, sabab maranehna loba dahareun, jeung ngarasa tentrem di antara maranehna, tapi tetep teu daék ngurus jalma-jalma miskin jeung nu butuh,

sarta dina mangsa harita kalakuan jahat jeung dosa-dosana jadi gede di payuneun PANGERAN.
45 PANGERAN nimbalan dua malaikat anu sumping ka bumi Ibrahim, pikeun ngancurkeun Sadumu jeung kota-kota di jerona.
46Sanggeus dahar jeung nginum, para malaikat kaluar ti panto kémah Ibrahim, tuluy nepi ka Sodom peuting-peuting. Lut keur calik di gapura Sodom. Waktu ningali maranéhna, anjeunna nangtung pikeun nepungan maranéhna, terus sujud ka taneuh.
47 Terus anjeunna maksa pisan ka aranjeunna, tuluy mawa aranjeunna ka imahna, sarta masihan aranjeunna dahareun pikeun didahar, sarta aranjeunna cicing sapeuting jeput di imahna.
48 Malaikat-malaikat éta ngalahir ka Lut, "Geura hudang, geura indit ti dieu, anjeun jeung sagala barang-barang anjeun, bisi anjeun tumpes ku kajahatan ieu kota, sabab PANGERAN bakal ngancurkeun ieu tempat."
49 Para malaikat nyekel leungeun Lot, pamajikanana, anak-anakna, jeung sagala barang-barangna, tuluy dibawa ka luar kota-kota.
50 Tuluy aranjeunna nyarios ka Lut, "Kabur geura pikeun nyalametkeun nyawa anjeun!" Lut kabur jeung sagala harta bandana.
51 Ti dinya PANGERAN nurunkeun hujan walirang jeung seuneu ti sawarga ka Sadumu jeung Gomora, kitu deui ka kota-kota lianna.
52 Tuluy Anjeunna ngarubuhkeun kota-kota ieu, sakumna dataran sareng sadaya pangeusi kota-kota éta, sareng anu tumbuh di taneuh; sareng Ado garwana Lot malik ka tukang pikeun ningali karusakan kota-kota éta, sabab welas asihna ka putri-putrina anu cicing di Sodom, sabab aranjeunna henteu ngiring anjeunna.
53 Sanggeus malik ka tukang, eta tempat jadi tihang uyah, sarta eta tempat masih aya nepi ka ayeuna.
54 Sapi-sapi anu nangtung di tempat éta unggal dinten ngaletak uyah dugi ka tungtung sukuna, sareng isuk-isuk éta bakal tumbuh deui, sareng aranjeunna ngaletak deui éta dugi ka ayeuna.
55 Lot jeung dua putrina anu tetep cicing di dinya kabur ka guha Adulam, terus cicing di dinya sawatara waktu.
56 Isuk-isuk kénéh Ibrahim hudang rék ningali naon anu geus kajadian ka kota-kota Sodom; terus anjeunna ningali haseup kota-kota éta naék kawas haseup tina tungku seuneu.
57 Lot jeung dua putrina cicing di jero guha, terus maranehna nitah bapana nginum anggur, terus maranehna sare jeung bapana, sabab ceuk maranehna teu aya lalaki di bumi ieu anu bisa numuwuhkeun turunan ti maranehna, sabab maranehna nyangka yen sakumna bumi geus ancur.
58 Tuluy duanana ngarénghap jeung ramana, terus ngandung sarta ngalahirkeun anak lalaki, anu cikal méré ngaran ka anakna Moab, pokna, "Kuring nu jadi anakna ti bapa. Anjeunna téh karuhun urang Moab nepi ka ayeuna."
59 Anu bungsu ogé nyebat anakna Benami; éta anu jadi karuhun urang Amon nepi ka ayeuna.
60 Saatos ieu, Lot sareng dua putrina angkat ti dinya, teras anjeunna cicing di sisi Walungan Yordan sareng dua putrina sareng putra-putrana, sareng putra-putra Lot ageung, teras aranjeunna angkat sareng ngawin istri-istri ti tanah Kanaan, sareng aranjeunna ngalahirkeun murangkalih sareng aranjeunna baranahan sareng ningkat.

BAB 20

1 Harita Ibrahim angkat ti tangkal kiara di Mamre, tuluy indit ka tanah Filistin, terus cicing di Gerar; dina taun kadua puluh lima Ibrahim aya di tanah Kanaan, dina taun ka-saratus hirupna Ibrahim, anjeunna sumping ka Gerar di tanah Filistin.
2 Sanggeus aranjeunna sumping ka tanah éta, anjeunna nyarios ka Sarah, garwana, "Sing saha waé anu naroskeun ka anjeun, sebutkeun yén anjeun adi kuring, supados urang tiasa nyingkahan kajahatan penduduk tanah éta."
3 Waktu Ibrahim keur cicing di tanah Filistin, abdi-abdi Abimelek, raja Filistin, ningali yén Sarah téh geulis pisan, terus maranéhna nanya ka Ibrahim ngeunaan Sarah, sarta Ibrahim ngawaler, "Éta téh dulur kuring."
4 Para abdi Abimelek angkat ka Abimelek, pokna, "Aya hiji lalaki ti tanah Kanaan anu sumping ka dieu, gaduh sadérék awéwé anu geulis pisan."
5 Abimelek ngadangu omongan abdi-abdina anu muji Sarah ka anjeunna, teras Abimelek ngutus para perwirana, teras aranjeunna mawa Sarah ka raja.
6 Sarah sumping ka bumi Abimelek, sarta raja ningali yén Sarah téh geulis pisan, sarta anjeunna kacida nyenangkeunana.
7 Anjeunna nyampeurkeun anjeunna sarta naros, "Saha lalaki anu anjeun ajak sumping ka tanah urang?" Sarah ngawaler, "Anjeunna teh lanceuk kuring, sareng urang sumping ti tanah Kanaan, bade cicing di mana waé urang mendakan tempat."
8 Abimelek ngalahir ka Sarah, "Tanah abdi aya di payuneun hidep, tempatkeun lanceuk hidep di mana waé di ieu tanah anu hidep pikaresep, sareng éta bakal janten kawajiban urang pikeun ngangkat sareng ngaluhurkeun anjeunna langkung ti sakumna jalma di tanah ieu kumargi anjeunna lanceuk hidep."
9 Tuluy Abimelek nimbalan ka Ibrahim, terus Ibrahim sumping ka dinya.
10 Abimelek ngalahir ka Ibrahim, "Kuring geus marentahkeun supaya hidep dihormat sakumaha anu dipikahayang ku hidep pikeun Sarah, dulur hidep."
11 Ibrahim angkat ninggalkeun raja, dibarengan ku hadiah raja.
12Sapertos wanci sonten, sateuacan jalma-jalma sare tibra, raja calik dina tahta, teras anjeunna sare tibra, teras anjeunna ngagoler dina tahta sareng sare dugi ka énjing.
13 Anjeunna ngimpi aya malaikat PANGERAN sumping ka anjeunna bari nyekel pedang nu dicabut, terus malaikat éta nangtung di gigireun Abimelek, hayang maehan anjeunna ku pedang. Raja sieun pisan dina impianna, terus nanya ka malaikat éta, "Naon dosa kuring ka anjeun, nepi ka anjeun datang maehan kuring ku pedang anjeun?"
14 Malaikat éta ngawaler ka Abimelek, "Anjeun bakal maot kusabab awéwé anu anjeun bawa ka bumi anjeun kamari peuting, sabab anjeunna istri, garwa Ibrahim anu sumping ka bumi anjeun. Ayeuna, balikkeun éta lalaki ka pamajikanana, sabab anjeunna pamajikan Ibrahim; sareng upami anjeun henteu mulangkeun anjeunna, anjeun pasti bakal maot, anjeun sareng sadaya anu anjeun gaduh."

15 Peuting éta aya sora rame di nagri Pelisti, sarta pangeusi nagri éta ningali hiji lalaki nangtung bari nyekel pedang nu dicabut, terus anjeunna maehan pangeusi nagri éta ku pedang, terus anjeunna maehan aranjeunna.
16Dina peuting éta malaikat PANGERAN ngagebug sakumna tanah urang Filistin, sarta aya kaributan anu gede dina peuting éta jeung isukna.
17 Sarta unggal kandungan ditutup, kitu deui sagala kaluaran anakna, sarta panangan PANGERAN aya dina aranjeunna ku lantaran Sarah, garwa Ibrahim, anu geus dicokot ku Abimelek.
18 Isuk-isuk Abimelek hudang kalawan sieun jeung bingung, terus nitah abdi-abdina pikeun datang, sarta nyaritakeun impianna ka aranjeunna, sarta jalma-jalma kacida sieunna.
19 Aya hiji lalaki anu nangtung di antara para abdi raja ngawaler ka raja, pokna, "Duh Raja, mugia ieu awéwé dipulangkeun deui ka salakina, sabab éta téh salakina, sabab raja Mesir ogé ngalaman hal anu sarua nalika lalaki ieu sumping ka Mesir."
20 Ceuk anjeunna ngeunaan pamajikanana, "Eta teh dulur kuring," sabab kitu kabiasaanana lamun anjeunna datang cicing di tanah tempat anjeunna ngumbara."
21 Tuluy Firaun nitah awéwé ieu pikeun dibojoan, sarta PANGERAN ngadatangkeun bala bala anu parah ka anjeunna, nepi ka anjeunna mulangkeun awéwé éta ka salakina.
22 Ku kituna, nun raja anu maha agung, mugia anjeun terang naon anu kajantenan kamari wengi ka sakumna nagri, sabab aya kahariwang anu ageung pisan, kanyeri sareng ratapan anu ageung, sareng kami terang yén éta kusabab awéwé anu anjeun candak.
23 Ayeuna, balikkeun ieu awéwé ka salakina, bisi kajadian ka urang kawas ka Firaun raja Mesir jeung rahayatna, sarta bisi urang maot. Abimelek buru-buru nyauran Sarah, terus Sarah datang ka payuneun anjeunna, terus Ibrahim nyauran Sarah, terus Sarah datang ka payuneun anjeunna.
24 Abimelek ngalahir, "Naon pagawean maraneh, nyebatkeun yen maraneh dulur, padahal kuring geus ngawin awewe ieu?"
25 Ibrahim ngawaler, "Kusabab abdi ngira bakal maot kusabab pamajikan abdi." Teras Abimelek nyandak domba sareng sapi, sareng abdi-abdi lalaki sareng awéwé, sareng sarébu pérak, teras dipasihkeun ka Ibrahim, sareng Sarah dipulangkeun deui ka anjeunna.
26 Abimelek ngalahir ka Ibrahim, "Ieu tanah aya di payuneun hidep, cicing di dinya di mana waé hidep milih."
27 Ibrahim jeung Sarah, garwana, kaluar ti payuneun raja kalawan hormat jeung hormat, tuluy aranjeunna cicing di tanah éta, malah di Gerar.
28Sakumna nu nyicingan tanah Filistin jeung para abdi raja masih kénéh ngarasa nyeri, lantaran wabah anu ditimpakan ku malaikat ka aranjeunna sapanjang peuting lantaran Sarah.
29 Abimelek nimbalan ka Ibrahim, pokna, "Mugi abdi-abdi anjeun didoakeun ka PANGERAN, Allah anjeun, supados Anjeunna ngaleungitkeun jalma-jalma nu maot ieu ti antara urang."
30 Ibrahim neneda pikeun Abimelekh sareng rahayatna, sareng Gusti ngadangukeun doa Ibrahim, sareng Anjeunna nyageurkeun Abimelekh sareng sadaya rahayatna.

BAB 21

1 Dina mangsa harita, sanggeus sataun opat bulan Ibrahim cicing di tanah Filistin di Gerar, Allah nganjang ka Sarah, sarta PANGERAN nginget-nginget deui Sarah, terus Sarah ngandung sarta ngalahirkeun anak lalaki pikeun Ibrahim.
2 Ibrahim nyebat putra anu lahir ka anjeunna, anu dilahirkeun ku Sarah, Ishak.
3 Ibrahim nyunatan Ishak, putrana, nalika yuswana dalapan dinten, sakumaha anu diparentahkeun ku Allah ka turunanana; sareng Ibrahim yuswana saratus taun sareng Sarah salapan puluh taun, nalika Ishak lahir.
4 Budak éta geus gedé sarta disapih, tuluy Ibrahim ngayakeun pésta anu gedé dina poé Ishak disapih.
5 Sem, Eber, jeung sakumna rahayat di tanah éta, kitu deui Abimelek raja urang Filistin, jeung para abdina, kitu deui Pikol, kapala pasukanana, sumping pikeun dahar jeung nginum sarta ngabungahkeun pésta anu diayakeun ku Ibrahim dina poé Ishak, putrana, disapih.
6 Terah, ramana Ibrahim, jeung Nahor saderekna, oge datang ti Haran, katut sakumna barang-barangna, sabab maranehna kacida bungahna nalika ngadenge yen Sarah geus boga anak lalaki.
7 Aranjeunna sumping ka Ibrahim, teras tuang sareng nginum dina pésta anu diayakeun ku Ibrahim dina dinten Ishak disapih.
8 Terah jeung Nahor bungah pisan ka Ibrahim, sarta aranjeunna cicing di dinya lila-lila di tanah urang Filistin.
9 Harita Serug bin Reu maot, dina taun kahiji lahirna Ishak bin Ibrahim.
10 Serug umurna dua ratus tilu puluh salapan taun, tuluy anjeunna pupus.
11 Jaman harita, Ismail putra Ibrahim geus dewasa; yuswana opat belas taun nalika Sarah ngalahirkeun Ishak ka Ibrahim.
12 Allah nyarengan Ismail putra Ibrahim, nepi ka anjeunna ageung, diajar ngagunakeun panah sarta jadi pamaén panah.
13 Waktu Ishak yuswa lima taun, anjeunna calik sareng Ismail di lawang kémah.
14 Ismael sumping ka Ishak, terus calik di hareupeunna, terus Ishak nyokot panahna, tuluy dihunuskeun, rek maehan Ishak.
15 Sarah ningali tindakan anu dipikahoyong ku Ismail ka putrana Ishak, sareng éta ngajantenkeun anjeunna sedih pisan ku ayana putrana, teras anjeunna ngirim pesen ka Ibrahim, sareng nyarios ka anjeunna, "Usir abdi awéwé ieu sareng putrana, sabab putrana moal janten ahli waris sareng putra kuring, sabab kitu anu dipilari ku anjeunna ka anjeunna ayeuna."
16 Ibrahim ngadéngékeun sora Sarah, terus hudang isuk-isuk kénéh, terus nyokot dua belas roti jeung sabotol cai nu dibikeun ka Hagar, terus dititah indit jeung anakna, terus Hagar indit ka gurun Paran jeung jalma-jalma nu aya di gurun éta. Ismail téh tukang panah, lila pisan cicing di gurun éta.
17 Anjeunna sareng ibuna angkat ka tanah Mesir, teras cicing di dinya, teras Hagar nyandakkeun jodoh pikeun putrana ti Mesir, namina Meriba.
18 Sareng garwana Ismael ngandung sareng ngalahirkeun opat putra sareng dua putri, sareng Ismael sareng ibuna

sareng garwa sareng murangkalihna angkat sareng uih deui ka gurun.
19 Aranjeunna ngadamel kémah di gurun tempat aranjeunna cicing, teras aranjeunna teras-terasan ngumbara teras istirahat unggal bulan sareng unggal taun.
20 Allah maparin ka Ismail domba, sapi, jeung tenda-tenda lantaran Ibrahim, ramana, sarta eta lalaki beuki loba ingon-ingonna.
21 Ismael cicing di gurun pasir jeung di tenda-tenda, ngumbara jeung istirahat lila pisan, sarta anjeunna teu ningali beungeut ramana.
22Sababaraha waktu ti harita, Ibrahim nyarios ka Sarah, garwana, "Abdi bade angkat nepungan putra abdi Ismail, sabab abdi hoyong pisan nepungan anjeunna, kumargi abdi parantos lami teu nepungan anjeunna."
23 Ibrahim tuluy numpak onta ka gurun pikeun néangan putrana, Ismail, sabab anjeunna ngadéngé yén Ismael keur cicing di jero kémah di gurun jeung sagala barang-barangna.
24 Ibrahim angkat ka gurun, terus nepi ka kémah Ismael kira-kira wanci tengah poé, terus nanya ka Ismael, terus manggihan pamajikan Ismael keur diuk di kémah jeung anak-anakna, ari Ismael, salakina, jeung indungna teu aya di dinya.
25 Ibrahim nanya ka garwana Ismail, "Kamana Ismail angkat?" Jawabna, "Anjeunna parantos ka tegalan bade moro," sareng Ibrahim masih kénéh naék onta, sabab anjeunna teu kersa turun ka taneuh sapertos anu parantos disumpah ka Sarah, garwana, yén anjeunna moal turun tina onta.
26 Ibrahim ngalahir ka garwana Ismail, "Putri, pasihan abdi cai sakedik supados abdi tiasa nginum, sabab abdi parantos capé ku perjalanan."
27 Garwa Ismail ngawaler ka Ibrahim, "Urang teu boga cai jeung roti," terus manehna tetep diuk di jero kemah teu merhatikeun Ibrahim, teu nanya saha Ibrahim teh.
28 Tapi manéhna keur ngagebugan anak-anakna di jero kémah, bari nyumpahan maranéhna, sarta manéhna ogé nyumpahan salakina Ismail sarta ngahina manéhna, sarta Ibrahim ngadéngé omongan pamajikan Ismail ka anak-anakna, sarta manéhna ambek pisan sarta teu sugema.
29 Ibrahim nyauran awéwé éta kaluar ti kémahna, terus awéwé éta datang sarta nangtung di hareupeun Ibrahim, sabab Ibrahim masih kénéh naék onta.
30 Ibrahim ngalahir ka garwana Ismail, "Lamun salaki anjeun Ismail geus balik, pok caritakeun kieu ka anjeunna,
31 Aya hiji lalaki kolot pisan ti nagri Filistin datang ka dieu rék néangan anjeun, kitu rupa jeung awakna; kuring teu nanya saha anjeunna, jeung kumargi anjeun teu aya di dieu anjeunna nyarios ka kuring, "Lamun Ismail salaki anjeun balik, bejakeun ka anjeunna kieu, 'Lamun anjeun balik, cabut paku kémah anu geus dipasang di dieu, tuluy pasang paku séjén di tempatna."
32 Sanggeus Ibrahim réngsé méré parentah ka éta awéwé, anjeunna malik tuluy mulih numpak onta.
33 Sanggeus Ismail jeung indungna balik ti pangudag-udag, tuluy balik deui ka kémahna, terus garwana nyarita kieu ka anjeunna,
34 Aya hiji lalaki kolot pisan ti nagri Filistin datang néangan anjeun, kitu rupana jeung awakna; kuring teu nanya saha anjeunna, jeung kumargi anjeun teu aya di bumi, anjeunna nyarios ka kuring, 'Lamun caroge anjeun balik, bejakeun ka anjeunna, kieu ceuk lalaki kolot éta, 'Singkirkeun paku kemah anu anjeun pasang di dieu teras pasangkeun paku anu sanés.'"
35 Ismail ngadéngé omongan pamajikanana, terus anjeunna nyaho yén éta téh bapana, sarta pamajikanana teu ngahargaan anjeunna.
36 Ismail ngartos kana kecap-kecap ramana anu parantos diucapkeun ka garwana, teras Ismail ngadangukeun kana sora ramana, teras Ismail miceun awéwé éta teras angkat.
37 Ti harita Ismail angkat ka tanah Kanaan, tuluy nikah deui jeung pamajikanana, tuluy dibawa ka kémahna, tempat anjeunna cicing harita.
38 Sanggeus tilu taun, Ibrahim ngalahir, "Kuring rek indit deui nepungan putra kuring Ismail, sabab geus lila kuring teu panggih jeung anjeunna."
39 Tuluy anjeunna numpak onta, tuluy angkat ka gurun, terus nepi ka kémah Ismael kira-kira wanci tengah poé.
40 Anjeunna nanya ka Ibrahim, terus pamajikanana kaluar ti kémah, pokna, "Juragan teu aya di dieu, anjeunna keur moro di tegal jeung ngurus onta." Ceuk Ibrahim, "Juragan, mangga lebet ka kémah, tuang roti sakeupeul, sabab anjeun pasti geus capé ku perjalanan."
41 Ibrahim ngawaler, "Kuring moal eureun, kuring buru-buru nuluykeun lalampahan, tapi pasihan kuring cai nginum saeutik, sabab kuring haus." Awéwé éta buru-buru lumpat ka jero kémah, tuluy mawa cai jeung roti ka Ibrahim, nu disimpen di hareupeunna, tuluy dijurung ku Ibrahim supaya dahar. Ibrahim dahar jeung nginum, haténa jadi tenang, tuluy ngaberkahan putrana, Ismail.
42 Sanggeus réngsé tuang, anjeunna muji ka PANGERAN, tuluy ngalahir ka garwana Ismail, "Lamun Ismail geus datang, pok caritakeun ieu ka anjeunna,
43 Aya hiji lalaki kolot ti nagri Pelisti datang ka dieu nanya ka anjeun, tapi anjeun teu aya di dieu. Kuring mawakeun roti jeung cai pikeun anjeunna, tuluy anjeunna dahar jeung nginum, nepi ka haténa jadi tenang.
44 Anjeunna ngadawuh kieu ka kaula: Lamun Ismail salaki anjeun mulih, bejakeun ka anjeunna, Paku kémah anu anjeun gaduh téh alus pisan, ulah dicabut tina kémahna.
45 Sanggeus Ibrahim réngsé nitah awéwé éta, anjeunna tuluy naék kuda mulih ka bumina ka tanah Filistin; sarta nalika Ismael sumping ka kémahna, garwana kaluar pikeun nepungan anjeunna kalawan kabagjaan sarta haté anu riang.
46 Ceuk manehna, "Aya hiji lalaki kolot datang ti tanah Filistin, kitu rupana, terus manehna nanya ka anjeun, tapi anjeun teu aya di dieu." Jadi kuring mawa roti jeung cai, terus manehna dahar jeung nginum, nepi ka haténa tenang.
47 Anjeunna ngadawuh kieu ka kaula, Lamun Ismail salaki anjeun sumping, bejakeun ka anjeunna, Paku kemah anu anjeun gaduh teh alus pisan, ulah dicabut tina kemahna.
48 Ismail terang yén éta téh ramana, sareng garwana parantos ngahormatan anjeunna, sareng PANGERAN ngaberkahan Ismail.

BAB 22

1 Ti dinya Ismael angkat mawa pamajikanana, anak-anakna, ingon-ingonna, jeung sagala barang-barangna, tuluy indit ka tanah Filistin, ka ramana.

2 Ibrahim nyaritakeun ka putrana Ismail ngeunaan transaksi sareng pamajikan kahiji anu dicandak ku Ismail, numutkeun naon anu dilakukeun ku istrina.
3 Ismael jeung turunan-turunanana cicing di dinya lila pisan jeung Ibrahim, sarta Ibrahim cicing di dinya urang Filistin lila pisan.
4 Jeung mangsa-mangsa beuki lila nepi ka dua puluh genep taun, terus sanggeus éta Ibrahim jeung para abdina katut sagala barang-barangna indit ti tanah Filistin ka tempat anu jauh pisan, terus maranéhna nepi ka deukeut Hebron, terus maranéhna cicing di dinya, jeung para abdina Ibrahim ngali sumur cai, terus Ibrahim jeung sagala barang-barangna cicing di sisi cai, terus para abdina Abimelek raja Filistin ngadéngé laporan yén para abdina Ibrahim geus ngali sumur cai di wates tanah éta.
5 Aranjeunna sumping teras pasea sareng abdi-abdi Ibrahim, sareng aranjeunna ngarampog sumur ageung anu parantos digali ku aranjeunna.
6Raja Abimelek, raja urang Filistin, ngadéngé hal éta, terus anjeunna jeung Pikol, kapala pasukanana jeung dua puluh urang prajuritna, datang ka Ibrahim, terus Abimelek nyarita ka Ibrahim ngeunaan para abdina, terus Ibrahim ngahukum Abimelek ngeunaan sumur anu dirampog ku para abdina.
7 Abimelek ngalahir ka Ibrahim, "Demi PANGERAN anu jumeneng, anu nyiptakeun sakumna bumi, dugi ka ayeuna abdi teu acan kantos nguping kalakuan abdi-abdi abdi ka abdi-abdi anjeun."
8 Ibrahim nyandak tujuh anak domba bikang tuluy dibikeun ka Abimelek, bari pilahirna, "Candak ieu ti sim kuring, pikeun jadi bukti yen sim kuring anu ngagali ieu sumur."
9 Abimelek nyandak tujuh anak domba bikang anu dibikeun ku Ibrahim ka anjeunna, sabab Ibrahim ogé parantos masihan seueur sapi sareng ingon-ingon, teras Abimelek sumpah ka Ibrahim ngeunaan sumur éta, ku kituna anjeunna nyebat sumur éta Bersyeba, sabab di dinya aranjeunna duaan sumpah ngeunaan éta.
10 Tuluy duanana ngadamel perjangjian di Bersyeba, tuluy Abimelek mulih ka tanah urang Filistin jeung Pikol, panglima pasukanana, katut sakumna baladna. Ibrahim cicing di Bersyeba lila pisan.
11 Ibrahim melak tangkal kai anu lega di Bersyeba, sarta anjeunna ngadamel opat gapura anu nyanghareup ka opat sisi bumi, sarta anjeunna melak kebon anggur di dinya, supados upami aya anu ngumbara sumping ka Ibrahim, anjeunna bakal lebet ka gapura mana waé anu aya di jalanna, teras cicing di dinya, tuang, nginum, wareg, teras angkat.
12 Sabab imah Ibrahim salawasna dibuka pikeun putra-putra manusa anu ngaliwat sareng ngalangkung, anu unggal dinten sumping tuang sareng nginum di imah Ibrahim.
13 Saha waé anu lapar teras sumping ka bumi Ibrahim, Ibrahim bakal masihan anjeunna roti supados anjeunna tiasa tuang sareng nginum sareng wareg, sareng saha waé anu sumping ka bumina tanpa baju bakal dipasihan pakean sakumaha anu dipikahoyong, sareng masihan anjeunna pérak sareng emas sareng ngawartosan anjeunna yén Gusti anu parantos nyiptakeun anjeunna di bumi; ieu dilakukeun ku Ibrahim sapanjang hirupna.
14 Ibrahim jeung anak-anakna katut sagala harta bandana cicing di Bersyeba, sarta anjeunna masang kémahna nepi ka Hebron.
15 Nahor, dulur Ibrahim, jeung ramana katut sagala harta banda maranehna cicing di Haran, sabab maranehna teu milu jeung Ibrahim ka tanah Kanaan.
16 Jeung Nahor lahir ti Milka, putri Haran, saderek Sarah, garwa Ibrahim.
17 Ieu ngaran-ngaran jalmi-jalmi anu lahir ti anjeunna: Us, Bus, Kemuel, Kesed, Haso, Pildas, Tidlaf, sareng Betuel, dalapan jalmi putrana, ieu putra-putra Milka anu lahir ti Nahor, saderek Ibrahim.
18 Nahor boga hiji gundik ngaranna Reuma, sarta anjeunna oge ngalahirkeun opat putra ti Nahor: Zebah, Gahas, Takhas jeung Maaka.
19 Putra-putra Nahor anu lahir nyaéta dua belas putra sajaba ti putri-putrina, sareng aranjeunna ogé ngagaduhan putra-putra anu lahir di Haran.
20 Putra-putra Us, putra cikal Nahor, nyaéta Abi, Keref, Gadin, Melus, jeung Debora, adina.
21 Putra-putra Bus nyaéta Berachel, Naamath, Syewa, jeung Madonu.
22 Putra-putra Kemuel nyaéta Aram sareng Rekob.
23 Putra-putra Kesed nyaéta Anamlek, Mesai, Benon jeung Yifi; sarta putra-putra Hazo nyaéta Pildas, Meki jeung Oper.
24 Putra-putra Pildas nyaéta Arud, Kamum, Mered jeung Molok.
25 Putra-putra Tidlaf nyaéta Mushan, Kushan jeung Mutsi.
26 Putra-putra Betuel nyaéta Sekar, Laban sareng Rebecca, adina.
27 Ieu kulawarga-kulawarga turunan Nahor, anu lahir di Haran; Aram bin Kemuel jeung Rekob saderekna angkat ti Haran, terus manggihan hiji lebak di tanah sisi Walungan Eprat.
28 Tuluy aranjeunna ngadegkeun hiji kota di dinya, sarta eta kota dingaranan Petor bin Aram, anu nepi ka ayeuna disebut Aram-Naherayim.
29 Turunan Kesed ogé angkat ka tempat cicing di mana waé anu aranjeunna mendakan tempat, teras aranjeunna angkat sareng mendakan hiji lebak anu aya di payuneun tanah Sinear, teras aranjeunna cicing di dinya.
30 Di dinya aranjeunna ngadegkeun hiji kota, anu dingaranan kota éta Kesed, dumasar kana ngaran karuhunna, nepi ka ayeuna tanah éta disebut tanah Kasdim. Urang Kasdim cicing di dinya sarta aranjeunna baranahan sarta loba pisan.
31 Teras Terah, ramana Nahor sareng Ibrahim, angkat teras nyandak istri anu sanés nalika anjeunna parantos sepuh, namina Pelilah, teras anjeunna ngandung sareng ngalahirkeun putra anu dingaranan Zoba.
32 Ti saprak Terah ngalahirkeun Zoba, anjeunna masih kénéh hirup dua puluh lima taun.
33 Terah pupus dina taun éta, nyaéta dina taun katilu puluh lima ti saprak Ishak putra Ibrahim lahir.
34 Umur Terah dua ratus lima taun, tuluy dikurebkeun di Haran.
35 Zoba putra Térah hirup tilu puluh taun tuluy ngalahirkeun Aram, Akhlis jeung Mérik.
36Aram bin Zoba bin Terah, gaduh tilu garwa sareng anjeunna ngalahirkeun dua belas putra sareng tilu putri;

sareng PANGERAN masihan ka Aram bin Zoba kabeungharan sareng harta banda, sareng seueurna sapi, domba sareng sapi, sareng lalaki éta janten langkung beunghar.
37Aram bin Zoba jeung dulurna katut sakumna kulawargana indit ti Haran, terus maranehna indit ka tempat cicing di mana bae, sabab harta banda maranehna geus loba teuing pikeun cicing di Haran; sabab maranehna teu bisa cicing di Haran bareng jeung dulur-dulurna, turunan Nahor.
38Aram bin Zoba angkat jeung dulur-dulurna, terus mendak hiji lebak nu rada jauh ka arah wétan, terus maranéhna cicing di dinya.
39 Aranjeunna ogé ngawangun hiji kota di dinya, anu dingaranan Aram, dumasar kana ngaran lanceukna anu pangkolotna; éta téh Aram Zoba nepi ka ayeuna.
40 Jeung Ishak putra Ibrahim keur ageung dina mangsa harita, sarta Ibrahim, ramana, ngajarkeun anjeunna jalan PANGERAN pikeun mikawanoh PANGERAN, sarta PANGERAN aya sareng anjeunna.
41 Waktu Ishak yuswa tilu puluh tujuh taun, Ismail lanceukna keur ulin jeung anjeunna di jero kemah.
42 Jeung Ismail ngabageakeun dirina ka Ishak, pokna, "Umur kuring tilu belas taun nalika PANGERAN nimbalan ka rama kuring pikeun nyunatan urang, sarta kuring ngalakukeun nurutkeun pangandika PANGERAN anu diucapkeun ka rama kuring, sarta kuring masrahkeun jiwa kuring ka PANGERAN, sarta kuring henteu ngalanggar pangandika-Na anu diparentahkeun ka rama kuring."
43 Ishak ngawaler ka Ismail, "Naha anjeun adigung ka abdi, ngeunaan saeutik daging anjeun anu anjeun candak tina awak anjeun, anu diparentahkeun ku PANGERAN ka anjeun?"
44 Demi PANGERAN anu jumeneng, Allahna karuhun abdi Ibrahim, upami PANGERAN nimbalan ka karuhun abdi, 'Candak ayeuna putra anjeun Ishak teras sanggakeun anjeunna ka payuneun Kami,' Kami moal nolak, malah bakal satuju kalayan bungah.
45 PANGERAN ngadangu kecap Ishak ka Ismail, sarta eta karasa hade ku PANGERAN, sarta Mantenna kersa nguji Ibrahim dina perkara ieu.
46 Poe eta sumping, putra-putra Allah sumping sarta ngadeuheus ka PANGERAN, sarta Iblis oge sumping bareng jeung putra-putra Allah ka PANGERAN.
47 PANGERAN ngalahir ka Iblis, "Ti mana asal maneh?" Iblis ngawaler, "Ti ngurilingan bumi, ti leumpang ka ditu ka dieu."
48 PANGERAN ngalahir ka Sétan, "Naon jangji anjeun ka Kami ngeunaan sadaya jalma di bumi?" Sétan ngawaler, "Kami parantos ningali sadaya jalma di bumi anu ngalayanan Gusti sareng émut ka Gusti nalika aranjeunna meryogikeun nanaon ti Gusti."
49 Sareng nalika Gusti masihan naon anu dipénta ku aranjeunna, aranjeunna calik kalayan tenang, ngantunkeun Gusti sareng henteu émut deui ka Gusti.
50 Naha anjeun ningali Ibrahim putra Terah, anu mimitina teu gaduh anak, sareng anjeunna ngalayanan Gusti sareng ngadegkeun altar-altar pikeun Gusti di mana waé anjeunna sumping, sareng anjeunna ngurbankeun kurban di luhurna, sareng anjeunna teras-terasan nyatakeun nami Gusti ka sadaya murangkalih di bumi.
51 Ayeuna Ishak putrana lahir, anjeunna geus ninggalkeun hidep, anjeunna geus ngayakeun pésta gedé pikeun sakumna pangeusi tanah éta, sarta anjeunna geus poho ka PANGERAN.
52Sabab di antara sagala rupa anu geus dipidamelna, anjeunna teu mawa kurban ka anjeun, boh kurban beuleuman boh kurban karapihan, boh sapi, domba atawa embe, tina sagala rupa anu dipeuncit dina poe putrana disapih.
53 Ti saprak putrana lahir nepi ka ayeuna, anjeunna yuswa tilu puluh tujuh taun, teu acan ngadegkeun altar di payuneun Gusti, teu acan mawa kurban naon-naon ka Gusti, sabab anjeunna ningali yén Gusti parantos masihan naon anu dipénta ku anjeunna, janten anjeunna ninggalkeun Gusti.
54 PANGERAN ngadawuh ka Iblis, "Naha anjeun geus mikirkeun hamba Kami Ibrahim? Sabab teu aya deui anu kawas anjeunna di dunya, jalma anu sampurna jeung bener di payuneun Kami, anu sieun ku Allah sarta nyingkahan kajahatan; demi Kami anu hirup, upama Kami nitah manehna, Bawa anak maneh Ishak ka dieu, manehna moal nolak manehna ti Kami, komo deui upama Kami nitah manehna pikeun ngurbankeun kurban beuleuman ti domba atawa sapi-sapi ingon-ingonna di payuneun Kami."
55 Sétan ngawaler ka PANGERAN, "Coba caritakeun ka Ibrahim sakumaha anu geus diucapkeun ku Gusti, supaya Anjeunna ningali naha anjeunna moal ngalanggar atawa miceun kecap-kecap Gusti."

BAB 23

1 Harita PANGERAN nimbalan ka Ibrahim, "Ibrahim!" Ibrahim ngawaler, "Ieu abdi."
2 Tuluy Mantenna nimbalan ka anjeunna, "Candak ayeuna putra anjeun, putra anjeun anu ngan hiji-hijina anu anjeun pikanyaah, nyaéta Ishak, teras angkat ka tanah Moria, teras persembahkan anjeunna di dinya pikeun kurban beuleuman di salah sahiji gunung anu bakal dipidangkeun ka anjeun, sabab di dinya anjeun bakal ningali méga sareng kamulyaan PANGERAN."
3 Ibrahim ngagerendeng dina haténa, "Kumaha carana abdi misahkeun putra abdi Ishak ti Sarah, ibuna, supados anjeunna dikurbankeun ka PANGERAN?"
4 Ibrahim lebet ka kémah, terus calik di hareupeun Sarah, garwana, sarta ngalahirkeun ieu kecap-kecap ka Sarah,
5 Putra abdi Ishak parantos ageung sareng anjeunna teu acan diajar ngalayanan Gusti na, ayeuna énjing abdi bade angkat sareng mawa anjeunna ka Sem, sareng Eber putrana, sareng di dinya anjeunna bakal diajar jalan-jalan Gusti, sabab éta bakal ngajarkeun anjeunna pikeun terang Gusti ogé terang yén nalika anjeunna teras-terasan ngadoa di payuneun Gusti, Anjeunna bakal ngajawab anjeunna, ku kituna di dinya anjeunna bakal terang cara ngalayanan Gusti Gusti na.
6 Sarah ngawaler, "Saé pisan, Juragan, pigawé sakumaha anu parantos disaurkeun, tapi ulah jauhkeun anjeunna ti abdi, sareng ulah lami teuing cicing di dinya, sabab abdi parantos napel kana jiwana."
7 Ibrahim ngalahir ka Sarah, "Anak, hayu urang neneda ka PANGERAN, Allah urang, mugia Mantenna maparin kasaean ka urang."

8 Sarah nyandak putrana Ishak sareng anjeunna cicing di dinya sapeuting jeput, teras Sarah nyium sareng ngarangkul anjeunna, sareng masihan pitunjuk dugi ka énjing.
9 Ari pokna ka Ibrahim, "Anaking, kumaha carana abdi tiasa misah ti hidep?" Ibrahim terus nyium jeung ngarangkul Ibrahim, sarta méré parentah ka Ibrahim ngeunaan éta.
10 Sarah ngalahir ka Ibrahim, "Juragan, mugia Gusti ati-ati ka putra ieu, sabab abdi teu gaduh putra atanapi putri deui iwal ti anjeunna."
11 Ulah ditinggalkeun. Lamun lapar, bere roti, lamun haus, bere cai nginum; ulah diwidian leumpang, ulah diuk di handapeun panonpoé.
12 Ulah ngantep manehna indit sorangan di jalan, ulah maksa manehna tina naon wae anu dipikahayangna, tapi pigawe sakumaha anu dipiwarangna ka maneh.
13 Sarah ceurik tarik pisan sapeuting jeput lantaran Ishak, sarta anjeunna méré pitunjuk ka Ishak nepi ka isuk.
14 Isukna Sarah milih pakean anu alus pisan jeung geulis tina pakean-pakean anu aya di imahna, anu dibikeun ku Abimelek ka anjeunna.
15 Tuluy anjeunna ngagemkeun éta ka Ishak, putrana, sareng anjeunna masangkeun serban kana sirahna, sareng anjeunna ngabungkus batu permata dina luhur serban, sareng anjeunna masihan aranjeunna bekel kanggo perjalanan, teras aranjeunna angkat, sareng Ishak angkat sareng ramana Ibrahim, sareng sababaraha abdina ngiringan aranjeunna pikeun nganteurkeun aranjeunna tina perjalanan.
16 Sarah indit bareng jeung maranehna, sarta manehna ngiring ka jalan pikeun nganteurkeun maranehna, sarta maranehna nitah manehna, "Balik deui ka kemah."
17 Nalika Sarah ngadangu kecap-kecap Ishak putrana, anjeunna ceurik tarik pisan, sareng Ibrahim, salakina, ceurik sareng anjeunna, sareng putrana ceurik sareng aranjeunna kalayan ceurik anu tarik; ogé jalma-jalma anu angkat sareng aranjeunna ceurik tarik pisan.
18 Sarah nyepeng Ishak, putrana, terus dirangkul bari terus ceurik bareng jeung anjeunna, sarta Sarah ngomong, "Saha nu nyaho lamun sanggeus poe ieu kuring bakal panggih deui jeung hidep?"
19 Aranjeunna masih ceurik babarengan, Ibrahim, Sarah sareng Ishak, sareng sadaya anu ngiringan aranjeunna di jalan ceurik sareng aranjeunna, sareng Sarah saatos éta malik ti putrana, ceurik sedih, sareng sadaya palayan lalaki sareng palayan awéwéna uih deui ka tenda.
20 Ibrahim angkat sareng Ishak putrana pikeun ngurbankeun anjeunna ka payuneun PANGERAN, sakumaha anu diparentahkeun ku Mantenna ka anjeunna.
21 Ibrahim mawa dua nonomanna, Ismail putra Hagar jeung Eliezer, abdina, tuluy indit bareng jeung aranjeunna, sarta nalika aranjeunna keur leumpang di jalan, eta nonoman nyarita kieu ka dirina sorangan,
22 Ceuk Ismail ka Eliezer, "Ayeuna Rama Ibrahim bade ngiring Ishak kanggo ngurbankeun anjeunna ka PANGERAN, sapertos anu diparentahkeun ku Mantenna."
23 Ayeuna nalika anjeunna uih deui, anjeunna bakal masrahkeun sagala kakayaanana ka abdi, pikeun diwariskeun ka anjeunna, sabab abdi putra cikalna.
24 Eliezer ngawaler Ismail, "Leres pisan Ibrahim parantos miceun anjeun sareng ibu anjeun, sareng sumpah yén anjeun moal ngawaris naon waé tina sagala anu dipibogana, sareng saha anu bakal dipasihkeun ka anjeunna sadaya anu dipibogana, sareng sadaya harta banda na, kecuali ka abdi abdina, anu parantos satia di bumi na, anu parantos ngalayanan anjeunna siang wengi, sareng parantos ngalakukeun sagala anu dipikahoyong ku anjeunna? Ka abdi anjeunna bakal ngawariskeun sadaya anu dipibogana nalika anjeunna pupus."
25 Nalika Ibrahim nuju angkat sareng Ishak putrana, Sétan sumping sareng nembongan ka Ibrahim dina wujud lalaki anu parantos sepuh pisan, rendah haté sareng tobat, teras anjeunna nyampeurkeun Ibrahim sareng nyarios ka anjeunna, "Naha anjeun bodo atanapi bodo, anjeun badé ngalakukeun hal ieu ka putra anjeun anu hiji-hijina dinten ieu?"
26 Sabab Allah maparin anak ka hidep dina mangsa hidep nu bakal datang, dina mangsa hidep geus kolot, naha hidep rek maehan manehna poe ieu lantaran manehna teu ngalakukeun kekerasan, sarta naha hidep rek maehan nyawa anak hidep hiji-hijina ti bumi?
27 Naha anjeun teu terang sareng teu ngartos yén hal ieu moal asalna ti PANGERAN? Sabab PANGERAN moal tiasa ngalakukeun kajahatan sapertos kitu ka manusa di dunya ku cara nimbalan ka anjeunna, 'Indit peuncit anak anjeun.'"
28 Ibrahim ngadéngé ieu sarta terang yén éta téh kecap-kecap Sétan anu nyoba ngajauhkeun manéhna ti jalan PANGERAN, tapi Ibrahim teu ngadéngékeun sora Sétan, sarta Ibrahim ngahukum manéhna sangkan indit.
29 Sétan balik deui ka Ishak, terus némbongan ka Ishak dina wujud hiji nonoman anu geulis tur kasep.
30 Anjeunna nyampeurkeun Ishak sarta naros, "Naha hidep teu terang jeung teu ngarti, yen ayeuna bapa hidep anu bodo teh mawa hidep ka tempat peuncitan kalawan haratis?"
31 Ku kituna, anaking, ulah ngadéngékeun atawa maliré anjeunna, sabab anjeunna téh jalma kolot anu bodo, jeung ulah ngantep jiwa anjeun anu berharga jeung awak anjeun anu geulis leungit ti bumi.
32 Ishak ngadéngé kitu, tuluy ngalahir ka Ibrahim, "Naha Ama, ieu jelema téh geus diomongkeun ku Bapa?"
33 Ibrahim ngawaler ka Ishak, putrana, pokna, "Ati-ati ka anjeunna, ulah ngadengekeun omonganana, ulah malire ka anjeunna, sabab anjeunna teh Sétan, anu keur usaha ngajauhkeun urang tina parentah-parentah Allah ayeuna."
34 Ibrahim tetep ngahukum Sétan, terus Sétan indit ninggalkeun maranéhna, ningali manéhna teu bisa ngéléhkeun maranéhna, manéhna nyumput ti maranéhna, terus manéhna indit ngaliwat di hareupeun maranéhna di jalan; terus manéhna robah jadi walungan leutik di jalan, terus Ibrahim jeung Ishak katut dua nonomanna nepi ka tempat éta, terus maranéhna ningali walungan leutik nu gedé jeung kuat kawas cai nu kuat.
35 Tuluy aranjeunna asup ka walungan leutik terus meuntas, cai mimiti nepi ka suku walungan leutik.
36 Aranjeunna teras lebet ka jero walungan anu caina nepi ka beuheungna, sareng aranjeunna sadayana sieun ku cai éta; sareng nalika aranjeunna meuntas walungan éta, Ibrahim ngakuan tempat éta, sareng anjeunna terang yén sateuacanna teu aya cai di dinya.

37 Ibrahim ngalahir ka Ishak, putrana, "Kami terang ieu tempat anu teu aya walungan atawa cai, ku kituna ayeuna Sétan anu ngalakukeun ieu ka urang, pikeun ngajauhkeun urang tina parentah-parentah Allah."
38 Ibrahim ngahukum anjeunna, pokna, "Mugia PANGERAN ngahukum anjeun, he Sétan, sing nyingkah ti dieu sabab urang hirup nurutkeun parentah Allah."
39 Iblis reuwas ngadéngé sora Ibrahim, terus indit ninggalkeun maranéhna, sarta tempat éta jadi deui taneuh garing kawas mimitina.
40 Ibrahim angkat sareng Ishak ka tempat anu parantos ditimbalan ku Allah.
41 Dina poe katilu Ibrahim ngarérét ka tempat anu geus ditimbalan ku Allah ka anjeunna ti kajauhan.
42 Tuluy aya tihang seuneu nembongan ka anjeunna anu manjang ti bumi ka sawarga, jeung aya méga kamulyaan di luhur gunung, sarta kamulyaan PANGERAN nembongan dina méga éta.
43 Ibrahim ngalahir ka Ishak, "Anaking, naha hidep ningali di gunung éta, anu urang tingali ti kajauhan, naon anu katingali ku sim kuring?"
44 Ishak ngawaler ka ramana, "Abdi ningali aya tihang seuneu sareng mega, sareng kamulyaan PANGERAN katingali dina mega éta."
45 Ibrahim terang yén Ishak putrana parantos ditampi di payuneun PANGERAN pikeun kurban durukan.
46 Ibrahim ngalahir ka Eliezer jeung ka Ismail putrana, "Anjeun ningali naon anu urang tingali di gunung anu kajauhan?"
47 Aranjeunna ngawaler, "Kami teu ningali nanaon, ngan saukur gunung-gunung lianna di bumi." Ibrahim terang yén aranjeunna teu ditampi ku Gusti pikeun ngiring, teras Ibrahim ngalahir, "Maraneh cicing di dieu jeung kalde, ari abdi jeung Ishak anak abdi bade ka ditu, sembahyang di dinya di payuneun Gusti, terus balik deui ka aranjeun."
48 Eliezer jeung Ismael cicing di dinya sakumaha anu diparentahkeun ku Ibrahim.
49 Ibrahim nyandak suluh pikeun kurban beuleuman teras ditumpangkeun ka Ishak, putrana, anjeunna ogé nyandak seuneu sareng péso, teras aranjeunna duaan angkat ka dinya.
50 Waktu aranjeunna keur arindit, Ishak ngalahir ka ramana, "Kuring ningali seuneu jeung suluh, terus di mana anak domba anu rek dijieun kurban beuleuman di payuneun PANGERAN?"
51 Ibrahim ngawaler, Ishak, putrana, pokna, "PANGERAN parantos milih hidep pikeun jadi kurban beuleuman anu sampurna, tibatan anak domba."
52 Ishak ngawaler ka ramana, "Sagala anu ditimbalan ku PANGERAN ka hidep, ku hidep rek dilampahkeun kalawan bungah jeung bagja."
53 Ibrahim naros deui ka Ishak, putrana, "Naha aya pikiran atanapi naséhat dina haté anjeun ngeunaan ieu, anu teu pantes? Wartosan ka abdi, anak, ulah disumputkeun ti abdi."
54 Ishak ngawaler ka Ibrahim, ramana, "Demi PANGERAN anu jumeneng sareng demi nyawa hidep, teu aya nanaon dina manah sim kuring anu ngajantenkeun sim kuring nyimpang, boh ka katuhu atanapi ka kenca tina kecap anu parantos diucapkeun ka hidep."
55 Boh anggota awak boh otot teu obah atawa ngaléngkah dina hal ieu, jeung teu aya pikiran atawa naséhat jahat dina haté kuring ngeunaan ieu.
56 Tapi haté abdi bungah sareng riang dina hal ieu, sareng abdi nyarios, Puji Gusti anu parantos milih abdi dinten ieu janten kurban anu dibeuleum di payuneun Anjeunna.
57 Ibrahim bungah pisan ngadéngé omongan Ishak, terus maranéhna nuluykeun lalampahanana ka tempat anu geus dijangjikeun ku PANGERAN.
58 Ibrahim nyampeurkeun ka dinya rek ngadegkeun altar, Ibrahim ceurik, terus Ishak nyokot batu jeung lempung nepi ka altarna réngsé diwangun.
59 Ibrahim nyandak suluh teras neundeunna dina altar anu parantos didamelna.
60 Tuluy Ishak putrana dibeungkeut, tuluy ditumpangkeun kana suluh anu aya di luhur altar, rek dipeuncit pikeun kurban beuleuman di payuneun PANGERAN.
61 Ishak ngalahir ka ramana, "Beungkeutkeun abdi pageuh-pageuh, tuluy simpen abdi dina altar, bisi abdi malik terus obah, bisi leupas tina kakuatan peso anu nyabak awak abdi, sarta eta peso ngotoran kurban beuleuman." Ibrahim nurut kitu.
62 Ishak tetep nyarios ka ramana, "Duh Rama, upami Rama parantos maehan sareng ngaduruk abdi kanggo kurban, candak sésa lebu abdi kanggo dibawa ka Sarah, ibu abdi, sareng carioskeun ka anjeunna, 'Ieu seungit Ishak; tapi ulah nyarioskeun ieu ka anjeunna upami anjeunna calik caket sumur atanapi di tempat anu luhur, bisi anjeunna ngantunkeun nyawana ka abdi teras maot.
63 Ibrahim ngadéngé omongan Ishak, terus ceurik tarik nalika Ishak nyarita kitu; jeung cimata Ibrahim ngeclak ka Ishak putrana, terus Ishak ceurik tarik pisan, terus ngomong ka ramana, "Buru-buru, bapa, pigawé ka abdi kahoyong PANGERAN Allah urang sakumaha anu diparentahkeun-Na ka anjeun."
64 Hate Ibrahim jeung Ishak bungah ku hal anu diparentahkeun ku PANGERAN ka maranehna; tapi panonna ceurik bari hate bungah.
65 Ibrahim ngabeungkeut putrana Ishak, tuluy neundeun anjeunna dina altar di luhur kai, terus Ishak ngajulkeun beuheungna kana altar di hareupeun ramana, terus Ibrahim ngulurkeun leungeunna nyokot péso pikeun meuncit putrana salaku kurban beuleuman di payuneun PANGERAN.
66 Harita malaikat-malaikat anu welas asih sumping ka payuneun PANGERAN sarta nyarios ka Anjeunna ngeunaan Ishak, pokna,
67 0 Gusti, Gusti teh Raja anu welas asih sareng welas asih ka sakumna anu Gusti ciptakeun di sawarga sareng di bumi, sareng Gusti ngadukung sadayana; ku kituna pasihan panebusan sareng panebusan pikeun ngagentos abdi Gusti Ishak, sareng mugia welas asih ka Ibrahim sareng Ishak putrana, anu ayeuna nuju ngalaksanakeun parentah Gusti.
68 Duh Gusti, naha Gusti ningali kumaha Ishak putra abdi Ibrahim diiket ka pangbantéyan sapertos sato? Ku kituna, mugia Gusti ngahudangkeun welas asih ka aranjeunna.
69 Harita PANGERAN nembongan ka Ibrahim ti sawarga, tuluy ngalahir, "Ulah nyiksa eta budak, ulah nanaon ka manehna, sabab ayeuna Kami nyaho yen maneh sieun ku Allah ku lantaran ngalakukeun ieu, jeung teu nahan anak maneh, anak tunggal maneh, ti Kami."

70 Ibrahim ngarérét, terus ningali aya domba jalu nu tandukna nyangkut dina rungkun cucuk; éta domba jalu nu diciptakeun ku GUSTI Allah di bumi nalika Mantenna ngadamel bumi jeung langit.
71 Sabab ti harita PANGERAN geus nyiapkeun domba jalu ieu, pikeun jadi kurban beuleuman pikeun ngagantikeun Ishak.
72 Sareng domba jalu ieu nuju maju ka Ibrahim nalika Sétan nyekel anjeunna sareng ngaitkeun tandukna kana rungkun, supados anjeunna henteu maju ka Ibrahim, supados Ibrahim tiasa maehan putrana.
73 Ibrahim ningali domba jalu nu keur nyampeurkeun anjeunna jeung Sétan nu nahan anjeunna, tuluy mawa anjeunna ka hareupeun altar, tuluy ngaleupaskeun putrana Ishak tina ikatanana, tuluy nempatkeun domba jalu éta di tempatna, terus Ibrahim meuncit domba jalu éta di luhur altar, terus dikurbankeun pikeun ngagantikeun putrana Ishak.
74 Ibrahim nyiramkeun sabagian getih domba jalu kana altar, bari anjeunna ngagorowok, "Ieu pikeun ngagantikeun anak kuring, sareng mugia ieu dinten ieu dianggap getih anak kuring di payuneun Gusti."
75 Sareng sadaya anu dilakukeun ku Ibrahim dina kasempetan ieu di gigireun altar, anjeunna bakal ngagorowok sareng nyarios, Ieu aya di kamar putra abdi, sareng mugia dinten ieu dipertimbangkeun di payuneun Gusti pikeun ngagentos putra abdi; sareng Ibrahim ngarengsekeun sadaya ibadah di gigireun altar, sareng ibadah éta ditampi di payuneun Gusti, sareng dianggap sapertos Ishak; sareng Gusti ngaberkahan Ibrahim sareng turunanana dina dinten éta.
76 Sétan angkat ka Sarah, terus némbongan ka manéhna dina wujud hiji lalaki kolot anu rendah haté tur lemah lembut, ari Ibrahim masih kénéh keur ngaduruk kurban di payuneun PANGERAN.
77 Anjeunna ngalahir ka anjeunna, "Naha anjeun teu acan terang sagala padamelan anu dilakukeun ku Ibrahim ka putra tunggal anjeun dinten ieu? Sabab anjeunna nyandak Ishak teras ngadamel altar, teras maehan anjeunna, teras ngurbankeun anjeunna di luhur altar, sareng Ishak ceurik di payuneun ramana, tapi anjeunna teu ningali ka anjeunna, sareng teu welas asih ka anjeunna.
78 Sétan ngulang deui kecap-kecap ieu, terus manéhna indit ninggalkeun manéhna, jeung Sarah ngadéngé sadaya kecap Sétan, terus manéhna ngabayangkeun manéhna téh saurang lalaki kolot ti antara putra-putra manusa anu geus babarengan jeung anakna, sarta geus datang sarta nyaritakeun hal-hal ieu ka manéhna.
79 Sarah ceurik tarik pisan lantaran putrana geus maot; terus manehna ngabungkukkeun awakna kana taneuh bari ngalungkeun lebu kana sirahna, terus ngomong, "Aduh anakku, Ishak anakku, mending kuring nu maot poe ieu tinimbang hidep." Terus manehna ceurik bari ngomong, "Hate kuring sedih ningali hidep, he anakku, Ishak anakku, mending kuring nu maot poe ieu ngaganti hidep."
80 Manehna terus ceurik, sarta pokna, "Kuring sedih ku hidep sanggeus kuring ngurus jeung ngatik hidep; ayeuna kabagjaan kuring robah jadi kasedih ku hidep, kuring anu sono ka hidep, sarta ceurik jeung neneda ka Gusti nepi ka kuring ngandung hidep dina umur salapan puluh taun; sarta ayeuna hidep geus ngalayanan poe ieu pikeun péso jeung seuneu, pikeun dijieun kurban."
81 Tapi abdi ngalilipur diri sareng anjeun, putra abdi, kumargi éta mangrupikeun kecap Gusti, sabab anjeun parantos ngalaksanakeun paréntah Gusti anjeun; sabab saha anu tiasa ngalanggar kecap Gusti urang, anu aya dina panangan-Na nyawa unggal mahluk hirup?
82 Gusti teh adil, duh Gusti, sadaya padamelan Gusti teh sae sareng leres; sabab abdi ogé bingah ku pangandika Gusti anu diparentahkeun ku Gusti, sareng nalika panon abdi ceurik bari pait, haté abdi bingah.
83 Sarah nyenderkeun sirahna kana dada salah sahiji dayangna, sarta anjeunna jadi teu bisaeun nangtung kawas batu.
84 Saatos éta anjeunna hudang teras ngurilingan naroskeun dugi ka anjeunna sumping ka Hebron, sareng anjeunna naroskeun ka sadaya jalmi anu anjeunna tepang di jalan, sareng teu aya anu tiasa nyarioskeun naon anu kajantenan ka putrana.
85 Sareng anjeunna sumping sareng para abdi awéwé sareng para abdi lalaki ka Kireath-arba, nyaéta Hebron, sareng anjeunna naroskeun perkawis Putrana, sareng anjeunna cicing di dinya nalika anjeunna ngutus sababaraha abdina pikeun milarian ka mana Ibrahim angkat sareng Ishak; aranjeunna angkat milarian anjeunna di bumi Sem sareng Eber, sareng aranjeunna henteu mendakan anjeunna, sareng aranjeunna milarian di sakumna tanah sareng anjeunna henteu aya di dinya.
86 Jeung tingali, Sétan sumping ka Sarah dina wujud hiji lalaki kolot, terus anjeunna sumping sarta nangtung di hareupeunana, sarta anjeunna nyarios ka manéhna, "Kuring geus nyarita bohong ka anjeun, sabab Ibrahim teu maehan putrana sarta anjeunna teu maot; sarta nalika manéhna ngadéngé kecap éta, kabagjaanana kacida gedéna kusabab putrana, nepi ka jiwana kaluar tina kabagjaan; manéhna maot sarta dikumpulkeun ka rahayatna.
87 Saatos Ibrahim réngsé ngalaksanakeun padamelanna, anjeunna uih deui sareng Ishak putrana ka para nonomanna, teras aranjeunna angkat babarengan ka Bersyeba, teras mulih ka bumi.
88 Ibrahim néangan Sarah, tapi teu manggihan manéhna, terus manéhna nanya-nanya ngeunaan manéhna, terus maranéhna ngomong ka manéhna, "Manéhna indit ka Hebron pikeun néangan anjeun duaan ka tempat anu geus dijugjug, sabab manéhna geus dibéjaan kitu."
89 Ibrahim sareng Ishak angkat ka anjeunna di Hebron, sareng nalika aranjeunna mendakan yén anjeunna parantos maot, aranjeunna ngadawuh bari ceurik ka anjeunna; teras Ishak ngarubuhkeun awakna kana beungeut indungna sareng ceurik ka anjeunna, sareng anjeunna nyarios, "O ibu abdi, ibu abdi, kumaha anjeun ninggalkeun abdi, sareng ka mana anjeun angkat? Oh kumaha, kumaha anjeun ninggalkeun abdi!"
90 Ibrahim jeung Ishak ceurik tarik pisan, kitu deui sakumna abdi-abdina ceurik bareng jeung maranehna kusabab Sarah, sarta maranehna ngadu'akeun Sarah kalawan ratapan anu kacida beuratna.

BAB 24

1 Sarah yuswana saratus dua puluh tujuh taun, tuluy Sarah pupus; Ibrahim hudang ti payuneun nu geus maot, néangan tempat pikeun ngubur Sarah, garwana; tuluy anjeunna angkat ka urang Het, nu nyicingan éta tanah, pokna,
2 Abdi teh jalmi asing anu ngumbara di tanah anjeun, janten mugia abdi dipasihan tempat pikeun ngubur jalmi-jalmi anu tos maot di tanah anjeun, supados abdi tiasa ngubur jalmi-jalmi anu tos maot.
3Batur Het arunjukan ka Ibrahim, "Ieu tanah aya di payuneun hidep, kuburkeun mayit hidep di makam hidep anu pangpilihna, sabab moal aya nu ngahalangan hidep ngubur mayit hidep."
4 Ibrahim ngalahir, "Upami aranjeun satuju, mangga geura neda ka Epron bin Zohar, supados anjeunna kersa masihan guha Makpela ka abdi, anu aya di tungtung lahanna, sareng abdi bade ngagaleuhna ti anjeunna kanggo naon waé anu dipikahoyong ku anjeunna."
5 Ari Epron cicing di antara urang Het, terus aranjeunna nyauran anjeunna, terus anjeunna sumping ka Ibrahim, terus Epron ngalahir, "Sadaya pamundut anjeun bakal dicumponan ku abdi." Ibrahim ngawaler, "Henteu, guha sareng tegalan anu anjeun gaduh bade digaleuh ku abdi, supados janten tempat pakuburan salamina."
6 Epron ngawaler, "Ieu tegalan jeung guha aya di payuneun hidep, mangga pasihan naon waé anu hidep pikahayang." Ibrahim ngawaler, "Ngan ku harga pinuh, sim kuring bade ngagaleuhna ti hidep, ti jalma-jalma anu lebet ka gapura kota hidep, sareng ti turunan hidep salamina."
7Epron jeung sakumna dulur-dulurna ngadéngé éta hal, terus Ibrahim nimbangkeun opat ratus syikal pérak ka Epron, dipasrahkeun ka Epron jeung sakumna dulur-dulurna. Ibrahim nuliskeun ieu transaksi, sarta anjeunna nuliskeunana sarta nyaksian éta kalawan opat saksi.
8 Ieu ngaran-ngaran saksi-saksina: Amigal bin Abishna urang Het, Adikorom bin Asunah urang Hewi, Abdon bin Ahiram urang Gomer, Bakdil bin Abidis urang Sidon.
9 Ibrahim nyandak surat pameseran éta, tuluy disimpen dina peti hartana, sarta ieu kecap-kecap anu ditulis ku Ibrahim dina éta kitab, nyaéta:
10 Guha jeung tegalan anu dibeuli ku Ibrahim ti Epron urang Het, ti turunanana, ti jalma-jalma anu kaluar ti kotana, jeung ti turunanana salawasna, bakal jadi hak milik Ibrahim, turunanana, jeung turunanana, pikeun dikubur salamina; sarta anjeunna masang cap ka eta tegalan sarta nyaksian eta kalawan saksi-saksi.
11 Tegalan, guha, jeung sagala tempat di dinya geus sah jadi milik Ibrahim jeung turunanana, ti urang Het; eta teh ayana di hareupeun Mamre di Hebron, di tanah Kanaan.
12 Saatos éta, Ibrahim nguburkeun Sarah, garwana, di dinya, sareng tempat éta sareng sadaya daérahna janten tempat pakuburan milik Ibrahim sareng turunanana.
13 Ibrahim nguburkeun Sarah kalawan pinuh ku kaagungan sapertos anu dirayakeun nalika panguburan raja-raja, sareng anjeunna dikubur nganggo pakean anu saé pisan sareng éndah.
14 Sem, putra-putrana Eber jeung Abimelek, bareng jeung Anar, Askol jeung Mamre, katut sakumna pamingpin di tanah éta nuturkeun usungan éta.
15 Jeung umur Sarah saratus dua puluh tujuh taun tuluy anjeunna pupus, sarta Ibrahim ngayakeun kasedih anu pohara beuratna, sarta anjeunna ngalaksanakeun upacara kasedih salami tujuh dinten.
16Sakumna nu nyicingan tanah éta ngalilipur Ibrahim jeung Ishak, putrana, ku lantaran Sarah.
17 Nalika mangsa kasedih maranéhna geus liwat, Ibrahim ngutus putrana Ishak indit ka imah Sem jeung Eber, pikeun diajar jalan-jalan PANGERAN jeung parentah-Na, sarta Ibrahim cicing di dinya salila tilu taun.
18 Harita Ibrahim angkat jeung sadaya abdina, tuluy mulih ka Bersyeba, sarta Ibrahim jeung sadaya abdina cicing di Bersyeba.
19 Dina taun éta ogé Abimelek, raja urang Filistin, pupus; yuswana saratus salapan puluh tilu taun nalika pupusna. Ibrahim angkat sareng rahayatna ka tanah urang Filistin, sareng aranjeunna ngalilipur sakumna kulawarga sareng sadaya abdi-abdina, teras anjeunna mulih ka bumi.
20 Saatos Abimelekh pupus, urang Gerar nyandak Benmalik, putrana, anu yuswana kakara dua belas taun, teras dikurebkeun pikeun ngagentos ramana.
21 Ari ngaranna Abimelek, nurutkeun ngaran ramana, sabab kitu kabiasaanana di Gerar. Abimelek jadi raja ngagantikeun Abimelek, ramana, sarta anjeunna calik dina tahta.
22 Jeung Lot putra Haran ogé maot dina mangsa harita, dina taun katilu puluh salapan hirupna Ishak, sarta sakabéh umur Lot hirup saratus opat puluh taun tuluy anjeunna maot.
23 Ieu putra-putra Lot, anu lahir ti putri-putrina, anu cikal ngaranna Moab, anu kadua ngaranna Benami.
24 Dua putra Lut angkat ka tanah Kanaan, tuluy ngalahirkeun anak-anakna, nyaéta Ed, Mayon, Tarsus, jeung Kanvil, opat putrana, anu jadi karuhunna urang Moab nepi ka ayeuna.
25Sadaya kulawarga turunan Lot angkat ka mana waé anu aranjeunna sumping, sabab aranjeunna baranahan sareng beuki loba.
26 Tuluy aranjeunna angkat sarta ngadegkeun kota-kota di tanah tempat aranjeunna cicing, sarta ngaran-ngaran kota-kota anu diwangun ku maranehna teh make ngaran maranehna sorangan.
27 Nahor putra Terah, dulur Ibrahim, pupus dina mangsa harita dina taun kaopat puluh hirupna Ishak, sarta sakabéh umur Nahor nyaéta saratus tujuh puluh dua taun sarta anjeunna pupus sarta dikurebkeun di Haran.
28 Nalika Ibrahim ngadangu yen dulurna geus maot, anjeunna nalangsa pisan, sarta anjeunna ngadu'a lila-lila kusabab dulurna.
29 Ibrahim nyauran Eliezer, kapala abdina, pikeun maparin parentah ngeunaan kulawargana, terus Ibrahim sumping sarta nangtung di payuneun anjeunna.
30 Ibrahim ngawaler, "Kuring geus kolot, teu nyaho iraha bakal maot; sabab geus kolot pisan; ayeuna geura hudang, indit, ulah néangan pamajikan pikeun anak kuring ti dieu jeung ti ieu tanah, ti antara putri-putri urang Kanaan anu cicing di antara urang."
31 Tapi geura indit ka tanah kalahiran kuring, tuluy pilih pamajikan pikeun anak kuring ti dinya, nyaéta PANGERAN, Allah langit jeung bumi, anu geus nyokot kuring ti imah bapa kuring sarta mawa kuring ka tempat ieu, sarta ngadawuh ka kuring, Ka turunan anjeun Kami bakal masrahkeun tanah ieu jadi warisan salamina,

Anjeunna bakal ngutus malaikat-Na miheulaan anjeun sarta ngaberkahan lalampahan anjeun, sangkan anjeun bisa meunangkeun pamajikan pikeun anak kuring ti kulawarga kuring jeung ti imah bapa kuring.
32 Abdi éta ngawaler ka dununganana Ibrahim, "Abdi bade angkat ka bumi bapa, ka rorompok bapa, bade milarian istri kanggo putra bapa ti dinya; tapi upami éta awéwé teu kersa ngiring ka ieu nagri, naha abdi kedah ngajak putra bapa deui ka nagri asalna?"
33 Ibrahim ngalahir, "Ati-ati ulah mawa anak kuring ka dieu deui, sabab PANGERAN, anu geus ngabakti ka kuring, Mantenna bakal ngutus malaikat-Na miheulaan hidep sarta bakal ngalancarkeun lalampahan hidep."
34 Eliezer ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku Ibrahim, sarta Eliezer sumpah ka Ibrahim, juraganna, ngeunaan hal ieu; sarta Eliezer nyandak sapuluh onta ti onta juraganna, jeung sapuluh lalaki ti abdi-abdi juraganna, tuluy indit ka Haran, kota Ibrahim jeung Nahor, pikeun néangan pamajikan pikeun Ishak putra Ibrahim; sarta nalika aranjeunna indit, Ibrahim ngutus ka imah Sem jeung Eber, sarta aranjeunna mawa Ishak putrana ti dinya.
35 Ishak mulih ka bumi ramana di Bersyeba, ari Elieser jeung balad-baladna geus nepi ka Haran; terus eureun di kota deukeut tempat cai, terus onta-ontana dititah ngadeku di sisi cai, terus onta-ontana cicing di dinya.
36 Eliezer, abdina Ibrahim, neneda, "Duh Allahna juragan Ibrahim, mugia Gusti maparin jalan anu sae dinten ieu sareng mugia Gusti maparin kasaean ka juragan, supados Gusti milihkeun jodona kanggo putra juragan abdi ti kulawargana."
37 PANGERAN ngadangukeun parentah Eliezer, demi Ibrahim, abdi-Na, sarta anjeunna teu kahaja pendak sareng putri Betuel, putra Milka, garwa Nahor, dulurna Ibrahim, sarta Eliezer sumping ka bumi Eliezer.
38 Tuluy Eliezer nyaritakeun sagala kahariwanganana ka aranjeunna, sarta yen anjeunna teh abdina Ibrahim, sarta aranjeunna kacida bungahna ku anjeunna.
39 Aranjeunna sadayana muji ka PANGERAN anu parantos ngalaksanakeun ieu hal, teras masihan anjeunna Ribka, putri Betuel, pikeun dipigarwa ku Ishak.
40Mojang éta téh geulis pisan rupana, masih parawan kénéh, ari Ribka harita umurna sapuluh taun.
41 Peuting éta Betuel, Laban, jeung anak-anakna ngayakeun pésta, terus Elieser jeung balad-baladna datang, tuluy dahar, nginum, sarta ngabungahkeun haténa.
42 Isuk-isuk kénéh Eliezer hudang jeung jalma-jalma nu aya di dinya, tuluy nyauran sakumna kulawarga Betuel, pokna, "Abdi bade mulih ka juragan." Tuluy aranjeunna buru-buru nitah Ribka indit jeung Debora, pangasuhna, anak Us, pikeun méré pérak jeung emas, budak lalaki jeung budak awéwé ka manéhna, sarta aranjeunna ngaberkahan manéhna.
43 Tuluy Eliezer jeung jalma-jalmana diutus indit; ari para abdina mawa Ribka, terus Ribka indit ka tanah Kanaan, ka dununganana.
44 Ishak nyandak Rebeka jadi garwana, tuluy dibawa ka jero kemah.
45 Ishak yuswa opat puluh taun nalika anjeunna nikah ka Rebecca, putri Betuel, pamanna.

BAB 25

1 Harita Ibrahim geus sepuh, nikah deui ka hiji awewe, ngaranna Ketura, ti tanah Kanaan.
2 Simran ngalahirkeun genep putra: Zimran, Yoksan, Medan, Midian, Isbak jeung Suah. Putra-putra Simran nyaéta Abihen, Molik jeung Narim.
3 Putra-putra Yoksan nyaéta Syeba sareng Dedan, putra-putra Medan nyaéta Amida, Yoab, Goki, Elisa sareng Notah; sareng putra-putra Midian nyaéta Efa, Eper, Henokh, Abida sareng Eldaa.
4 Putra-putra Isbak nyaéta Makiro, Beyodua sareng Tator.
5 Putra-putra Suah nyaéta Bildad, Mamdad, Munan jeung Meban; éta kabéh kulawarga-kulawarga turunan Ketura, awéwé Kanaan, anu lahir pikeun Ibrahim, urang Ibrani.
6 Ibrahim ngutus sadayana jalmi-jalmi éta, sarta masihan aranjeunna hadiah, teras aranjeunna angkat ninggalkeun Ishak putrana, pikeun cicing di mana waé anu aranjeunna mendakan tempat.
7 Sadayana angkat ka gunung di wétan, teras aranjeunna ngawangun genep kota anu dicicingan dugi ka ayeuna.
8 Tapi turunan Syeba jeung Dedan, turunan Yoksan, jeung anak-anakna, teu cicing di kota-kota dulur-dulurna, malah terus ngumbara jeung masang kemah di tegalan jeung gurun nepi ka ayeuna.
9 Turunan Midian, putra Ibrahim, angkat ka wétan tanah Kus, terus aranjeunna manggihan hiji lebak anu lega di daérah wétan, terus aranjeunna cicing di dinya sarta ngadegkeun hiji kota, sarta aranjeunna cicing di dinya, nyaéta tanah Midian nepi ka ayeuna.
10 Ari Midian cicing di kota anu diadegkeun ku anjeunna, anjeunna sareng lima putrana katut sadaya harta banda anjeunna.
11Ieu ngaran-ngaran putra-putra Midian nurutkeun ngaran-ngaran di kota-kota masing-masing: Efa, Eper, Henokh, Abida jeung Eldaa.
12 Putra-putra Efa nyaéta Metah, Mesar, Abi sareng Zanua; putra-putra Efer nyaéta Efron, Zur, Alirun sareng Medin; putra-putra Henokh nyaéta Rehuel, Rekem, Azi, Alyoshub sareng Alad.
13 Putra-putra Abida nyaéta Chur, Melud, Kerury, Molkhi; jeung putra-putra Eldaa nyaéta Miker, Reba, Malkia jeung Gabol; ieu ngaran-ngaran urang Midian nurutkeun kulawargana; jeung sanggeus éta kulawarga-kulawarga Midian nyebar ka sakuliah tanah Midian.
14 Ieu turunan Ismail, putra Ibrahim, anu dilahirkeun ku Hagar, abdina Sarah.
15 Ismael nikah ka hiji jalma ti Mesir, ngaranna Riba, nyaéta Mériba.
16 Riba ngalahirkeun ka Ismail: Nebayot, Kedar, Adbeel, Mibsam jeung Bosmat, saderek awewena.
17 Ismael miceun Riba, pamajikanana, tuluy indit ti dinya terus balik ka Mesir ka imah bapana, terus cicing di dinya, sabab manéhna jahat pisan di hareupeun Ismael jeung di hareupeun Ibrahim, bapana.
18 Ti harita Ismail nikah ka saurang ti tanah Kanaan, ngaranna Malkut, terus ngalahirkeun Nisma, Duma, Masa, Kedad, Tema, Yetur, Nafis jeung Kedma.
19 Ieu putra-putra Ismael, sareng ieu namina, nyaéta dua belas pangeran numutkeun bangsa-bangsana; sareng kulawarga-kulawarga Ismael saatos éta sumebar, sareng Ismael nyandak putra-putrana sareng sadaya harta anu

anjeunna kéngingkeun, sareng jiwa-jiwa kulawargana sareng sadaya milikna, teras aranjeunna angkat cicing di mana waé aranjeunna mendakan tempat.

20 Tuluy aranjeunna angkat ka ditu ka dieu, terus cicing di deukeut gurun Paran, ti mimiti Hawila nepi ka Syur, di sisi Mesir nu rek ka Asur.

21 Ismael jeung putra-putrana cicing di tanah éta, sarta maranéhna boga anak, sarta maranéhna baranahan sarta nambahan loba pisan.

22Ieu ngaran-ngaran putra-putra Nebayot, putra cikal Ismael: Mend, Send, Mayon; putra-putra Kedar nyaéta Alyon, Kesem, Kamad jeung Eli.

23 Putra-putra Adbeel nyaéta Kamad sareng Yabin; putra-putra Mibsam nyaéta Obaja, Ebedmelek sareng Yeus; ieu kulawarga-kulawarga putra Riba, garwana Ismael.

24 Putra-putra Misma, putra Ismael, nyaéta Samua, Zakaryon jeung Obed; sarta putra-putra Duma nyaéta Kesed, Eli, Makhmad jeung Amed.

25 Putra-putra Masa nyaéta Melon, Mula sareng Ebidadon; putra-putra Chadad nyaéta Azur, Minzar sareng Ebedmelek; putra-putra Tema nyaéta Seir, Sadon sareng Yakol.

26 Putra-putra Yetur nyaéta Mérit, Yais, Alyo, jeung Pakot; putra-putra Napis nyaéta Ébed-Taméd, Abiyasaf, jeung Mir; putra-putra Kedma nyaéta Kalip, Takhti, jeung Omir; ieu putra-putra Malkut, garwa Ismael, nurutkeun kulawargana.

27 Ieu kabeh kulawarga-kulawarga Ismail nurutkeun turunanana, sarta aranjeunna cicing di tanah-tanah tempat aranjeunna ngadegkeun kota-kota nepi ka ayeuna.

28 Sareng Rebecca putri Betuel, garwa putra Ibrahim Ishak, mandul dina waktos éta, anjeunna teu gaduh turunan; sareng Ishak cicing sareng ramana di tanah Kanaan; sareng PANGERAN aya sareng Ishak; sareng Arpakhsad putra Sem putra Nuh maot dina waktos éta, dina taun ka-48 kahirupan Ishak, sareng sadaya dinten Arpakhsad hirup opat ratus tilu puluh dalapan taun, teras anjeunna maot.

BAB 26

1 Dina taun ka-59 Ishak putra Ibrahim hirup, Ribka garwana masih kénéh mandul.

2 Rabeka ngalahir ka Ishak, "Juragan, abdi parantos ngadangu yen Sarah, ibu Gusti, gabug, salami hirupna, dugi ka Ibrahim, Gusti, ngado'akeun anjeunna, teras anjeunna ngandung ti anjeunna.

3 Ayeuna nangtung, neneda ka Allah, tangtu Mantenna bakal ngadangukeun doa hidep sarta nginget-nginget urang ku lantaran welas asih-Na.

4 Ishak ngawaler ka garwana, Rebekah, pokna, "Ibrahim parantos neneda ka Allah supados abdi ngalikeun turunan anjeunna, ku kituna ayeuna mandul ieu kedah disababkeun ku anjeun."

5 Rebecca ngalahir ka anjeunna, "Tapi ayeuna anjeun ogé hudang sareng ngadoa, supados Gusti ngadangukeun doa anjeun sareng masihan kuring murangkalih." Sareng Ishak ngadangukeun kecap-kecap garwana, teras Ishak sareng garwana angkat ka tanah Moria pikeun ngadoa di dinya sareng milarian Gusti, sareng nalika aranjeunna parantos sumping ka tempat éta Ishak nangtung sareng ngadoa ka Gusti pikeun garwana sabab anjeunna mandul.

6 Ishak neneda, "Duh GUSTI, Allah nu kagungan langit jeung bumi, anu kasaean jeung welas asih-Na ngeusian bumi, Gusti anu nyandak pun bapa ti bumi sareng ti tempat kalahiranna, teras mawa anjeunna ka ieu tanah, sareng Gusti ngadawuh ka anjeunna, 'Ka turunan anjeun Kami bakal masihan ieu tanah,' sareng Gusti parantos jangji ka anjeunna sareng nyatakeun ka anjeunna, 'Kami bakal ngalikeun turunan anjeun sapertos béntang di langit sareng sapertos keusik di laut,' ayeuna mugia kecap-kecap Gusti anu diucapkeun ka pun bapa téh leres."

7Sabab Gusti teh PANGERAN, Allah urang, panon urang ngan ukur ka Gusti, pikeun masihan urang turunan manusa, sakumaha anu dijangjikeun ku Gusti ka urang.

8 PANGERAN ngadangukeun pamenta Ishak putra Ibrahim, sarta PANGERAN ngabulkeun pamenta anjeunna, nepi ka Ribka garwana ngandung.

9 Kira-kira tujuh bulan ti harita, barudak-barudak silih gelut di jero kandunganana, sarta anjeunna ngarasa nyeri pisan nepi ka capé ku aranjeunna, sarta anjeunna nyarios ka sadaya awéwé anu aya di nagara éta harita, "Naha anjeun kantos ngalaman hal sapertos anu kajantenan ka abdi?" Sareng aranjeunna ngawaler ka anjeunna, "Teu."

10 Manehna nyarita ka maranehna, "Naha kuring sorangan di antara sakabeh awewe anu aya di dunya ieu?" Manehna indit ka tanah Moria pikeun neneda ka PANGERAN ku lantaran hal ieu; terus manehna indit ka Sem jeung Eber putrana pikeun nanya ka maranehna ngeunaan hal ieu, sarta supaya maranehna neneda ka PANGERAN dina hal ieu ngeunaan manehna.

11 Sareng anjeunna ogé nyuhunkeun ka Ibrahim pikeun naroskeun ka PANGERAN ngeunaan sagala anu parantos kajantenan ka anjeunna.

12 Aranjeunna sadayana naroskeun ka PANGERAN ngeunaan hal ieu, teras aranjeunna ngadugikeun kecap ti PANGERAN ka anjeunna, "Dua murangkalih aya dina kandungan anjeun, sareng dua bangsa bakal muncul ti aranjeunna; bangsa anu hiji bakal langkung kuat tibatan anu sanés, sareng anu langkung ageung bakal ngawula ka anu langkung ngora.

13 Sanggeus waktuna ngalahirkeun geus réngsé, manéhna ngadeku, terus katingali aya anak kembar dina kandunganana, sakumaha anu geus ditimbalan ku PANGERAN.

14 Anu kahiji kaluar, awakna beureum kawas baju buluan, terus sakumna jalma di dinya nyebut ngaranna Esau, pokna, "Ieu anak geus sampurna ti mimiti kandungan."

15 Ti harita lahir lanceukna, leungeunna nyekel keuneung Esau, ku kituna ngaranna Yakub.

16 Ishak, putra Ibrahim, yuswana genep puluh taun nalika anjeunna ngalahirkeun aranjeunna.

17 Budak-budak éta geus dewasa nepi ka umur lima belas taun, terus maranéhna ngahiji jeung masarakat manusa. Ésau téh jelema anu licik jeung tukang nipu, sarta ahli moro di tegalan, ari Yakub mah jelema anu sampurna jeung wijaksana, cicing di ténda, ngurus domba jeung diajar parentah PANGERAN sarta parentah bapa jeung indungna.

18 Ishak jeung anak-anakna cicing di tanah Kanaan jeung Ibrahim, ramana, sakumaha anu diparentahkeun ku Allah ka aranjeunna.

19 Ismael putra Ibrahim angkat sareng putra-putrana katut sadaya harta banda, teras aranjeunna uih deui ka tanah Hawila, teras cicing di dinya.

20 Sadaya putra-putra ti gundik-gundik Ibrahim angkat ka tanah wétan, sabab Ibrahim parantos ngusir aranjeunna ti putrana, sareng masihan aranjeunna hadiah, teras aranjeunna angkat.
21 Ibrahim masrahkeun sagala rupa kagunganana ka Ishak, putrana, kitu deui sagala harta banda anu dipibogana.
22 Tuluy Mantenna nimbalan ka anjeunna, "Naha hidep teu nyaho jeung teu ngarti yen PANGERAN teh Allah di sawarga jeung di bumi, teu aya deui Allah sajaba ti Mantenna?"
23Mantenna anu nyandak abdi ti bumi bapa abdi, ti tempat lahir abdi, teras masihan abdi sagala kasenangan di dunya; anu nyalametkeun abdi tina naséhat jalma jahat, sabab ka Mantenna abdi percanten.
24 Mantenna mawa abdi ka tempat ieu, sarta nyalametkeun abdi ti Ur Kasdim; sarta Mantenna ngadawuh ka abdi, "Ka turunan anjeun Kami bakal masihan sadaya tanah ieu, sarta aranjeunna bakal ngagaduhan éta tanah nalika aranjeunna nurut kana parentah-parentah Kami, aturan-aturan sareng pangadilan-pangadilan Kami anu parantos Kami paréntahkeun ka anjeun, sareng anu bakal Kami paréntahkeun ka aranjeunna."
25 Ayeuna anaking, dengekeun parentah Kami, sarta turutan parentah-parentah Kami anu geus diparentahkeun ka hidep. Ulah nyimpang ka jalan anu bener, boh ka katuhu boh ka kenca, supaya hidep salamet salamina jeung anak-anak hidep.
26 Jeung sing inget kana sagala rupa padamelan PANGERAN anu endah, jeung kana kasaean-Na anu geus dipidangkeun ka urang, ku jalan ngaleupaskeun urang tina leungeun musuh urang, sarta PANGERAN Allah urang ngajadikeun eta musuh-musuh ragrag kana leungeun urang; ayeuna ku kituna turutan sagala anu geus diparentahkeun ka maneh, jeung ulah nyingkah tina parentah-parentah Allah maneh, jeung ulah ngalayanan saha-saha salian ti Mantenna, supaya maneh jeung turunan maneh salamet.
27 Ajarkeun ka anak-anak anjeun jeung turunan anjeun parentah jeung parentah-parentah PANGERAN, sarta ajarkeun ka aranjeunna jalan anu lempeng anu kudu diturutan, supaya maranehna salawasna bagja.
28 Ishak ngawaler ka ramana, "Naon anu diparentahkeun ku Gusti, éta anu bakal kuring laksanakeun, sareng kuring moal nyimpang tina parentah Gusti, Allah kuring, kuring bakal ngajaga sagala anu diparentahkeun ka kuring." Ibrahim ngaberkahan putrana Ishak, sareng ogé putra-putrana; sareng Ibrahim ngajarkeun Yakub kana parentah Gusti sareng jalan-jalan-Na.
29 Jeung harita Ibrahim pupus, dina taun kalima belas hirup Yakub jeung Esau, putra-putra Ishak, sarta sakabéh umur Ibrahim nyaéta saratus tujuh puluh lima taun, sarta anjeunna pupus sarta dikumpulkeun ka kaumna dina umur anu geus kolot pisan, geus kolot sarta wareg ku umur, sarta Ishak jeung Ismael putra-putrana nguburkeun anjeunna.
30 Nalika penduduk Kanaan ngadangu yen Ibrahim geus maot, aranjeunna sadayana sumping sareng raja-raja, para pamingpin, sareng sadaya jalmina pikeun nguburkeun Ibrahim.
31 Sadaya penduduk tanah Haran, sadaya kulawarga kulawarga Ibrahim, sadaya pangeran sareng para bangsawan, sareng putra-putra Ibrahim ti gundik-gundikna, sadayana sumping nalika aranjeunna nguping pupusna Ibrahim, sareng aranjeunna males kasaean Ibrahim, sareng ngalilipur Ishak putrana, sareng aranjeunna ngubur Ibrahim di guha anu dipésér ti Efron urang Het sareng putra-putrana, pikeun tempat pakuburan.
32 Sakumna pangeusi Kanaan, kitu deui sakumna jalma anu geus wawuh ka Ibrahim, ceurik lantaran Ibrahim sataun pinuh, sarta lalaki jeung awéwé silih sedih lantaran anjeunna.
33Sadaya murangkalih sareng sadaya penduduk tanah éta ceurik kusabab Ibrahim, sabab Ibrahim parantos saé ka sadayana, sareng kusabab anjeunna leres di payuneun Allah sareng manusa.
34 Jeung teu aya deui jalma anu sieun ka Allah kawas Ibrahim, sabab ti mimiti ngora keneh anjeunna sieun ka Allahna, sarta geus ngabakti ka PANGERAN, sarta geus nurut kana sagala parentahna sapanjang hirupna, ti mimiti leutik nepi ka pupusna.
35 PANGERAN aya sareng anjeunna sareng ngabébaskeun anjeunna tina naséhat Nimrod sareng rahayatna, sareng nalika anjeunna perang ngalawan opat raja Elam anjeunna nalukkeun aranjeunna.
36 Anjeunna mawa sadaya jalmi di bumi pikeun ngawula ka Allah, sarta ngajarkeun aranjeunna jalan-jalan Gusti, sarta ngajantenkeun aranjeunna terang ka Gusti.
37 Anjeunna ngadamel hiji rungkun tuluy melak kebon anggur di dinya, sarta anjeunna salawasna nyiapkeun dahareun jeung inuman di kemahna pikeun jalma-jalma anu ngaliwat ka dinya, supaya aranjeunna bisa wareg di imahna.
38 Sareng PANGERAN Allah nyalametkeun sakumna bumi kumargi Ibrahim.
39 Saatos pupusna Ibrahim, Allah ngaberkahan putrana Ishak sareng putra-putrana, sareng PANGERAN aya sareng Ishak sapertos Anjeunna sareng Ibrahim, ramana, sabab Ishak tetep nurut kana sagala parentah PANGERAN sapertos anu diparentahkeun ku Ibrahim, ramana, sareng henteu nyimpang ka katuhu atanapi ka kénca tina jalan anu diparentahkeun ku ramana.

BAB 27

1 Sanggeus Ibrahim pupus, Esau sering moro ka tegal.
2 Nimrod, raja Babul, nyaéta Amrafel, ogé sering angkat sareng prajurit-prajuritna pikeun moro di tegalan, sareng leumpang sareng prajurit-prajuritna dina dinten anu tiis.
3 Nimrod salawasna ngajaga Esau, sabab Nimrod salawasna boga rasa sirik ka Esau.
4 Dina hiji poe Esau indit ka tegal rek moro, terus anjeunna manggihan Nimrod keur leumpang di tegal gurun jeung dua urangna.
5 Sadaya prajuritna anu gagah prakosa sareng baladna aya sareng anjeunna di gurun, tapi aranjeunna ngajauhan anjeunna, sareng aranjeunna angkat ti anjeunna ka arah anu béda-béda pikeun moro, sareng Esau nyumput pikeun Nimrod, sareng anjeunna ngintip anjeunna di gurun.
6 Nimrod jeung balad-baladna teu wawuh ka anjeunna, sarta Nimrod jeung balad-baladna sering leumpang di tegalan dina poe anu tiis, pikeun nyaho di mana balad-baladna moro di tegalan.
7 Nimrod jeung dua urang lalakina nepi ka tempat aranjeunna aya, nalika Esau ujug-ujug kaluar ti tempat

panyumputanna, tuluy nyabut pedangna, tuluy buru-buru lumpat ka Nimrod terus motong sirahna.
8 Esau tarung kalawan kacida sengitna ngalawan dua lalaki anu aya sareng Nimrod, sareng nalika aranjeunna nyauran anjeunna, Esau malik ka aranjeunna teras maehan aranjeunna ku pedangna.
9 Sadaya prajurit Nimrod anu parantos ninggalkeun anjeunna ka gurun, ngadangu sora ceurik ti kajauhan, sareng aranjeunna kenal kana sora dua lalaki éta, teras aranjeunna lumpat pikeun terang sababna, nalika aranjeunna mendakan raja aranjeunna sareng dua lalaki anu aya sareng anjeunna maot di gurun.
10 Nalika Esau ningali pasukan Nimrod nu gagah berani datang ti kajauhan, anjeunna kabur, teras kabur; teras Esau nyandak pakean Nimrod anu berharga, anu diwariskeun ku ramana Nimrod ka Nimrod, sareng anu dianggo ku Nimrod pikeun ngawasa sakumna tanah, teras anjeunna kabur sareng nyumputkeun éta pakean di bumina.
11 Esau nyandak pakean-pakean éta teras lumpat ka jero kota nyingkahan balad-balad Nimrod, teras anjeunna sumping ka bumi ramana bari capé pisan kusabab perang, sareng anjeunna ampir maot kusabab kasedih nalika anjeunna nyampeurkeun lanceukna Yakub teras calik di payuneun anjeunna.
12 Tuluy anjeunna nyarios ka Yakub, rayina, "Ayeuna keneh abdi bade maot, naha kedah gaduh hak karuhun?" Yakub bertindak bijaksana ka Esau dina hal ieu, sareng Esau ngajual hak karuhunna ka Yakub, sabab kitu anu dimaksad ku PANGERAN.
13Lahan milik Esau di guha di tegalan Makpela, anu geus dibeuli ku Ibrahim ti urang Het pikeun kuburan, ku Esau dijual ka Yakub, sarta Yakub meulina ti lanceukna, Esau, kalawan harga anu sarua.
14 Yakub nyerat sadayana ieu dina hiji buku, sareng anjeunna nyaksian hal anu sami sareng saksi-saksi, sareng anjeunna ngégél éta, sareng buku éta tetep aya dina panangan Yakub.
15 Nalika Nimrod putra Kus maot, jalma-jalmana ngangkat anjeunna sareng mawa anjeunna kalayan reuwas, teras ngubur anjeunna di kotana, sareng sadaya umur Nimrod hirup dua ratus lima belas taun teras anjeunna maot.
16 Jeung mangsa-mangsa Nimrod ngarajaan rahayat di tanah éta téh saratus dalapan puluh lima taun; jeung Nimrod maot ku pedang Esau dina kaayaan éra jeung hina, sarta turunan Ibrahim nyababkeun maotna Nimrod sakumaha anu katingali dina impianna.
17 Sareng nalika Nimrod pupus, karajaanana dibagi kana seueur divisi, sareng sadaya bagian anu diparéntah ku Nimrod dipulangkeun deui ka raja-raja di nagara éta, anu ngarebut deui aranjeunna saatos pupusna Nimrod, sareng sadaya jalma kulawarga Nimrod salami lami janten budak ka sadaya raja-raja sanés di nagara éta.

BAB 28

1 Dina mangsa harita, saatos pupusna Ibrahim, dina taun eta PANGERAN ngadatangkeun paceklik anu beurat di tanah Kanaan, sareng nalika paceklik keur ngamuk di tanah Kanaan, Ishak angkat ka Mesir kusabab paceklik, sapertos anu dilakukeun ku Ibrahim, ramana.
2Peuting éta PANGERAN nembongan ka Ishak sarta ngadawuh, "Ulah ka Mesir, tapi kudu indit ka Gerar, ka Abimelek raja urang Filistin, terus cicing di dinya nepi ka paceklik eureun."
3 Ishak angkat ka Gerar sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN, sarta anjeunna cicing di dinya sataun pinuh.
4 Nalika Ishak sumping ka Gerar, jalma-jalma di tanah éta ningali yén garwana Ribka téh geulis pisan, terus jalma-jalma di Gerar nanya ka Ishak ngeunaan garwana, sarta Ishak ngawaler, "Éta téh dulur kuring," sabab Ishak sieun nyebutkeun yén éta téh pamajikanana, bisi dibunuh ku jalma-jalma di tanah éta lantaran manéhna."
5 Para pamingpin Abimelek angkat ka raja sarta muji éta awéwé, tapi raja teu ngawaler, teu maliré kana omongan maranéhna.
6Tapi anjeunna ngadangu aranjeunna nyarios yén Ishak nyatakeun yén anjeunna sadérékna, janten raja nyimpen éta dina haténa.
7 Sanggeus Ishak cicing di tanah éta salila tilu bulan, Abimelek neuteup ka jandela, sarta ningali, Ishak keur ulin jeung Ribka, garwana, anu cicing di imah raja, imah Ishak aya di hareupeun imah raja.
8 Raja ngalahir ka Ishak, "Ku naon anjeun nyarios ka pamajikan anjeun, 'Anjeunna dulur kuring?' Gampang pisan salah sahiji jalma penting di dieu ngalakukeun hubungan seksual sareng anjeunna, sareng anjeun bakal mawa dosa ka urang."
9 Ishak ngawaler ka Abimelek, "Kusabab abdi sieun maot kusabab pamajikan abdi, abdi nyarios, Anjeunna teh dulur abdi."
10 Harita Abimelek nitah sadaya pamingpin sareng para gegedenna, teras aranjeunna nyandak Ishak sareng garwana Ribka teras dibawa ka payuneun raja.
11 Raja nitah supaya aranjeunna make pakean bangsawan, terus nitah aranjeunna numpak kuda di jalan-jalan kota, terus diumumkeun ka sakuliah nagara, kieu, "Ieu lalakina jeung ieu pamajikanna; saha waé anu nyabak lalaki ieu atawa pamajikanna pasti bakal dipaehan." Ishak balik ka karaton raja jeung pamajikanna, sarta PANGERAN aya sareng Ishak, anjeunna terus jadi beunghar jeung teu kakurangan nanaon.
12 PANGERAN ngajadikeun Ishak dipikaresep ku Abimelek jeung ku sakumna rahayatna, sarta Abimelek kalakuanana hade ka Ishak, sabab Abimelek inget kana sumpah jeung perjangjian anu aya antara ramana jeung Ibrahim.
13 Abimelek ngalahir ka Ishak, "Ieu bumi aya di payuneun hidep; cicing di mana waé anu dipikahayang ku hidep nepi ka hidep balik ka tanah hidep." Abimelek méré Ishak kebon jeung kebon anggur, kitu ogé tempat anu pangsaéna di tanah Gerar, pikeun dipelak, dipanén, jeung didahar hasil taneuhna nepi ka mangsa paceklik kaliwat.
14 Ishak nyebarkeun hasil di tanah éta, sarta dina taun éta kénéh meunang saratus kali lipet, sarta anjeunna diberkahan ku PANGERAN.
15 Eta jalma jadi beunghar, boga domba jeung sapi, kitu deui loba pisan anak-anak palayan.
16 Sanggeus mangsa paceklik geus kaliwat, PANGERAN nembongan ka Ishak sarta ngadawuh, "Geura hudang, indit ti dieu, terus balik deui ka tanah maneh, ka tanah Kanaan." Ishak tuluy balik ka Hebron di tanah Kanaan, katut sagala

barang-barangna sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN.
17 Saatos ieu, Selah putra Arpakhsad maot dina taun éta, nyaéta taun kadalapan belas hirup Yakub sareng Esau; sareng sadaya dinten Selah hirup opat ratus tilu puluh tilu taun teras anjeunna maot.
18 Dina waktos éta Ishak ngutus putra bungsuna Yakub ka bumi Sem sareng Eber, sareng anjeunna diajar parentah Gusti, sareng Yakub cicing di bumi Sem sareng Eber salami tilu puluh dua taun, sareng Esau lanceukna henteu angkat, sabab anjeunna henteu daék angkat, sareng anjeunna tetep cicing di bumi ramana di tanah Kanaan.
19 Esau terus-terusan moro di tegalan pikeun mawa naon waé anu bisa dibeulina, kitu ogé Esau unggal dintenna.
20 Esau teh jelema anu licik jeung sok ngabobodo, sok ngabobodo jeung ngayakin anu jahat, ari Esau mah jelema anu gagah berani di tegalan, terus sok moro kawas biasana; terus nepi ka tegalan Seir, nyaeta Edom.
21 Anjeunna cicing di tanah Seir bari moro di tegalan salila sataun opat bulan.
22 Di dinya Esau ningali putri hiji urang Kanaan, ngaranna Yehudith, putri Beeri, bin Eper, ti kulawarga-kulawarga Het, turunan Kanaan.
23 Esau nikah ka eta awéwé, umurna opat puluh taun waktu eta awéwé dibawa ka Hebron, tanah tempat cicing bapana, terus cicing di dinya.
24 Jeung kajadian dina mangsa harita, dina taun ka-sapuluh hirupna Ishak, nyaéta dina taun ka-lima puluh hirupna Yakub, dina taun éta Sem putra Nuh pupus; Sem yuswa genep ratus taun nalika pupusna.
25 Sanggeus Sem pupus, Yakub mulang ka Hebron, ramana, di tanah Kanaan.
26 Dina taun kalima puluh genep Yakub hirup, aya jalma-jalma datang ti Haran, terus Rebeka dibéjaan ngeunaan lanceukna, Laban, putra Betuel.
27 Harita, pamajikan Laban gabug, teu boga anak, kitu deui kabeh dayang-dayangna teu boga anak.
28 Ti harita PANGERAN inget ka Adinah, garwa Laban, terus ngandung sarta ngalahirkeun anak kembar, terus Laban nyebut ngaran anak-anakna duaan, Lea nu pangkolotna, jeung Rahel nu pangleutikna.
29 Jelema-jelema éta daratang terus nyaritakeun hal ieu ka Ribka, sarta Ribka bungah pisan lantaran PANGERAN geus ngalongok lanceukna sarta geus boga anak.

BAB 29

1 Ishak putra Ibrahim geus kolot pisan, panonna mimiti meureup lantaran geus kolot, geus laleutik teu bisa ningali.
2 Harita Ishak nyauran putrana, Esau, pokna, "Candak pakarang anjeun, panah jeung panah anjeun, geura ka tegal, néangan daging rusa pikeun kuring, tuluy jieun kadaharan anu ngeunah, tuluy bawa ka dieu, supaya kuring bisa ngadaharna, supaya kuring bisa ngaberkahan anjeun méméh kuring maot, sabab kuring ayeuna geus kolot jeung ubanan."
3 Esau nurut kitu; terus nyokot pakarangna tuluy indit ka tegalan rek moro daging rusa, sakumaha biasana, pikeun dibawa ka ramana sakumaha anu diparentahkeun ku anjeunna, supaya bapana bisa ngaberkahan anjeunna.
4 Rebeka ngadéngé sagala omongan Ishak ka Esau, terus buru-buru nyauran Yakub, putrana, pokna, "Kitu ceuk bapa hidep ka lanceuk hidep, Esau, jeung kuring geus ngadéngé kitu. Ayeuna geura buru-buru, pigawé sakumaha anu rek diomongkeun ku kuring ka hidep."
5 Geura hudang, ka ditu ka tempat domba, candak dua anak embe nu alus, rek dibawa ka dieu pikeun bapa hidep, tuluy bawa ka ditu kadaharan nu ngeunah, samemeh adi hidep datang ti buruan, supaya bapa hidep bisa ngaberkahan hidep.
6 Yakub buru-buru ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku ibuna, teras ngadamel kadaharan anu ngeunah teras dihaturkeun ka ramana sateuacan Esau sumping ti buruan.
7 Ishak naros ka Yakub, "Saha hidep, anaking?" Walon Yakub, "Abdi Esau, anak cikal hidep. Abdi parantos ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku hidep. Ayeuna hudang, teras tuang hasil buruan hidep, supados hidep ngaberkahan abdi sapertos anu parantos didugikeun ku hidep."
8 Ishak hudang, tuluy tuang jeung nginum, sarta haténa jadi tenang, tuluy ngaberkahan Yakub, sarta Yakub indit ti ramana; sarta sanggeus Ishak ngaberkahan Yakub sarta Yakub geus indit ti dinya, Esau datang ti moro ti tegal, sarta anjeunna ogé nyieun kadaharan anu ngeunah sarta dibawa ka ramana pikeun didahar sarta diberkahan.
9 Ishak naros ka Esau, "Saha jalmina anu ngala daging buruan sareng mawana sateuacan anjeun sumping, sareng anu ku Kami diberkahan?" Esau terang yén Yakub lanceukna ngalakukeun kitu, sareng Esau ambek pisan ka Yakub lanceukna.
10 Ceuk Esau, "Naha anjeunna henteu pantes disebat Yakub? Kusabab anjeunna parantos dua kali ngarebut hak katurunan kuring, sareng ayeuna anjeunna parantos ngarebut berkah kuring." Esau ceurik tarik pisan; sareng nalika Ishak ngadangu sora Esau anu ceurik, Ishak nyarios ka Esau, "Kumaha atuh, anakku? Lanceuk anjeun sumping kalayan nipu sareng ngarebut berkah anjeun; sareng Esau ngabenci lanceukna Yakub kusabab berkah anu dipasihkeun ku ramana, sareng amarahna ageung pisan ka anjeunna.
11 Yakub sieun pisan ka lanceukna, Esau, terus anjeunna kabur ka imah Eber putra Sem, terus nyumput di dinya kusabab lanceukna. Yakub yuswa genep puluh tilu taun nalika anjeunna angkat ti tanah Kanaan ti Hebron, terus Yakub nyumput di imah Eber opat belas taun kusabab lanceukna, Esau, terus di dinya anjeunna terus diajar jalan-jalan Gusti sareng parentah-parentah-Na.
12 Nalika Esau ningali yén Yakub geus kabur ti anjeunna, sareng yén Yakub geus sacara licik meunangkeun berkah éta, maka Esau nalangsa pisan, sareng anjeunna ogé kesel ka ramana sareng indungna; sareng anjeunna ogé hudang sareng nyandak garwana teras angkat ti ramana sareng indungna ka tanah Seir, sareng anjeunna cicing di dinya; sareng Esau ningali di dinya saurang awéwé ti antara putri-putri Het anu namina Bosmath, putri Elon urang Het, sareng anjeunna nyandak anjeunna janten pamajikan salian ti garwa kahijina, sareng Esau nyebat namina Adah, nyarios yén berkah éta parantos kaliwat ti anjeunna dina waktos éta.

13 Esau cicing di tanah Seir genep bulan teu panggih jeung indung bapana, tuluy Esau mawa pamajikan-pamajikanna balik deui ka tanah Kanaan, terus dua pamajikanana ditempatkeun di imah bapana di Hebron.
14 Pamajikan-pamajikan Esau ngaganggu jeung nganyenyeri Ishak jeung Rebecca ku kalakuan-kalakuanana, sabab maranehna teu nurut kana jalan PANGERAN, tapi ngabakti ka dewa-dewa kai jeung batu milik bapana sakumaha anu diajarkeun ku bapana, sarta maranehna leuwih jahat ti batan bapana.
15 Aranjeunna nurut kana kahayang jahatna, ngurban sareng ngaduruk dupa ka Baal, dugi ka Ishak sareng Rebecca bosen ku aranjeunna.
16 Rebeka ngawaler, "Abdi geus bosen hirup ku ayana awéwé-awéwé Het. Lamun Yakub milih pamajikan ti antara awéwé-awéwé Het kawas ieu, naon gunana hirup pikeun abdi?"
17 Dina mangsa harita, Ada, garwana Esau, ngandung terus ngalahirkeun anak lalaki, sarta Esau nyebut ngaran eta anak lalaki teh Elifas, sarta Esau yuswa genep puluh lima taun nalika eta anak ngalahirkeun.
18 Sareng Ismael putra Ibrahim pupus dina dinten-dinten éta, dina taun ka-genep puluh kaopat kahirupan Yakub, sareng sadaya dinten-dinten Ismael hirup nyaéta saratus tilu puluh tujuh taun teras anjeunna pupus.
19 Nalika Ishak ngadangu yen Ismail geus maot, anjeunna nalangsa, sarta Ishak nalangsa lila-lila.
20 Saatos opat belas taun Yakub cicing di bumi Eber, Yakub hoyong tepang sareng ramana sareng ibuna, teras Yakub sumping ka bumi ramana sareng ibuna di Hebron, sareng Esau dina waktos éta hilap naon anu dilakukeun ku Yakub ka anjeunna ku cara ngarebut berkah ti anjeunna dina waktos éta.
21 Waktu Esau ningali Yakub datang ka ibu ramana, anjeunna inget kana naon anu dilakukeun ku Yakub ka anjeunna, sarta anjeunna ambek pisan ka Yakub sarta narékahan pikeun maehan anjeunna.
22 Ishak putra Ibrahim geus sepuh pisan, sarta Esau ngalahir, "Ayeuna mangsa pupusna pun bapa geus deukeut, sarta lamun anjeunna geus maot, abdi bade maehan dulur abdi Yakub."
23 Sanggeus béja ka Rabeka, manéhna buru-buru nimbalan Yakub, putrana, sarta nimbalan, "Geura indit ka Haran, ka lanceuk kuring, Laban, cicing di dinya sawatara waktu, nepi ka amarah lanceuk anjeun lirén, tuluy anjeun bakal balik deui."
24 Ishak nyauran Yakub sarta ngalahir ka anjeunna, "Ulah nyokot pamajikan ti awéwé-awéwé Kanaan, sabab kitu parentah ka urang Ibrahim, karuhun urang, numutkeun pangandika PANGERAN, kieu, 'Ka turunan anjeun Kami bakal masihan tanah ieu; lamun anak-anak anjeun nurut kana perjangjian Kami anu geus dijieun jeung anjeun, maka Kami ogé bakal ngalaksanakeun ka anak-anak anjeun naon anu geus Kami ucapkeun ka anjeun sarta Kami moal ngantunkeun aranjeunna.'
25 Ayeuna anaking, dengekeun parentah Kami, ulah waka nikah ka awewe urang Kanaan. Geura indit ka Haran, ka bumi Betuel, ramana indung hidep. Terus ka Haran, ka imahna Betuel, ramana indung hidep.
26 Ku kituna ati-ati ulah nepi ka poho ka PANGERAN Allah maraneh jeung sagala parentah-Na di tanah anu rek dijugjug, tuluy ngahiji jeung jalma-jalma di dinya sarta ngudag kalakuan anu teu puguh sarta ninggalkeun PANGERAN Allah maraneh.
27Tapi lamun geus nepi ka tanah pikeun ngabakti ka PANGERAN, ulah nyimpang ka katuhu atawa ka kenca ti jalan anu geus diparentahkeun ka hidep jeung anu geus diajarkeun ka hidep.
28 Mugia Allah Nu Maha Kawasa maparin sih kurnia ka hidep di payuneun jalma-jalma di bumi, sangkan hidep bisa nyokot pamajikan di dinya nurutkeun karesep hidep, anu bageur tur lempeng dina jalan Pangeran.
29 Mugia Allah maparin berkah ka hidep sareng ka turunan hidep sapertos berkah Ibrahim, ramana hidep, sareng ngajantenkeun hidep subur sareng ngalikeun anak, sareng mugia hidep janten jalmi anu seueur di tanah anu hidep tuju, sareng mugia Allah mulangkeun hidep ka tanah ieu, tanah tempat hidep cicing, kalayan anak-anak sareng harta banda anu ageung, kalayan kabagjaan sareng kasenangan.
30 Sanggeus Ishak réngsé maréntahkeun Yakub jeung ngaberkahan anjeunna, anjeunna masihan anjeunna seueur hadiah, sareng pérak sareng emas, teras anjeunna ngantep anjeunna angkat; sareng Yakub nurut kana ramana sareng ibuna; anjeunna nyium aranjeunna teras angkat ka Padan-aram; sareng Yakub yuswa tujuh puluh tujuh taun nalika anjeunna angkat ti tanah Kanaan ti Bersyeba.
31 Waktu Yakub indit ka Haran, Esau nyauran putrana Elifas, tuluy nyarios sacara rusiah ka anjeunna, pokna, "Geura candak pedang anjeun, udag Yakub, tuluy eureun heula di jalan, terus udag anjeunna, tuluy paehan anjeunna ku pedang anjeun di salah sahiji gunung, candak sagala barang-barangna, tuluy balik deui."
32Elipas putra Esau teh jelema anu lincah tur ahli dina ngagunakeun panah, sakumaha anu diajarkeun ku ramana, sarta anjeunna teh pamburu anu kawéntar di tegalan sarta lalaki anu gagah berani.
33Elipas ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku ramana, sareng harita Elilipas yuswa tilu belas taun, teras Elilipas angkat sareng sapuluh dulur indungna teras ngudag Yakub.
34 Anjeunna nuturkeun Yakub kalawan pageuh, sarta ngintip di wates tanah Kanaan di sebrang kota Sikem.
35 Yakub ningali Elifas jeung balad-baladna ngudag anjeunna, ari Yakub eureun di tempat anu dituju, hayang nyaho naon anu keur kajadian, da anjeunna teu nyaho naon anu kajadian. Terus Elifas nyabut pedangna tuluy maju ka arah Yakub jeung balad-baladna. Yakub nanya ka aranjeunna, "Naon anu kudu dilakukeun ku aranjeun, nepi ka aranjeun datang ka dieu jeung ngudag ku pedang?"
36Elipas nyampeurkeun Yakub, pokna, "Kitu parentah rama, ayeuna mah abdi moal nyimpang tina parentah rama; nalika Yakub ningali yén Ésau geus nyarita ka Élipas pikeun ngagunakeun kakuatan, Yakub nyampeurkeun sarta ngajurung Élipas jeung balad-baladna, pokna,
37 Tingali sagala anu kuring gaduh sareng anu dipasihkeun ku bapa sareng indung kuring ka kuring, candak ka anjeun teras angkat ti dieu, sareng ulah maehan kuring, sareng mugia ieu dianggap hiji kasaean pikeun anjeun.
38 PANGERAN ngajadikeun Yakub meunang sih kurnia ti Elifas bin Esau, jeung balad-baladna, sarta maranehna nurut kana parentah Yakub, sarta maranehna teu maehan anjeunna, sarta Elifas jeung balad-baladna nyokot sagala

barang-barang Yakub, kitu deui perak jeung emas anu dibawa ti Bersyeba; teu aya anu disesakeun pikeun anjeunna.
39Elipas jeung balad-baladna indit ninggalkeun anjeunna terus balik deui ka Esau di Bersyeba, terus nyaritakeun sagala hal anu kajadian ka aranjeunna jeung Yakub, kitu deui sagala barang anu geus dirampas ti Yakub dibikeun ka anjeunna.
40 Esau ambek ka Elifas putrana jeung ka jalma-jalmana anu bareng jeung anjeunna, lantaran Yakub teu dipaehan.
41 Aranjeunna ngawaler ka Esau, "Kusabab Yakub geus nunuhun supaya ulah maehan anjeunna, kami jadi welas asih ka anjeunna, sarta kami nyokot sagala barang-barangna sarta mawa ka anjeun." Esau nyokot sagala pérak jeung emas anu dicokot ku Elifas ti Yakub sarta disimpen di imahna.
42 Harita Esau ningali yen Ishak geus ngaberkahan Yakub sarta geus nimbalan ka anjeunna, "Ulah nyokot pamajikan ti urang Kanaan, sarta ningali yen urang Kanaan teh goreng ka Ishak jeung Rebecca,
43 Tuluy anjeunna angkat ka bumi Ismail, pamanna, sarta salian ti garwa-garwana anu langkung sepuh, anjeunna ogé nikah ka Mahlat, putri Ismail, adina Nebayot.

BAB 30

1 Yakub angkat teras neraskeun perjalanan ka Haran, teras sumping ka Gunung Moria, teras anjeunna cicing di dinya sapeuting jeput caket kota Lus; sareng PANGERAN nembongan ka Yakub dina wengi éta, sareng ngadawuh ka anjeunna, "Kami PANGERAN, Allah Ibrahim sareng Allah Ishak, karuhun anjeun; tanah tempat anjeun ngagoler, Kami bakal masihan ka anjeun sareng ka turunan anjeun."
2 Jeung tingali Kami aya sareng anjeun sareng bakal ngajaga anjeun ka mana waé anjeun angkat, sareng Kami bakal ngalikeun turunan anjeun sapertos béntang di Sawarga, sareng Kami bakal ngajantenkeun sadaya musuh anjeun murag di payuneun anjeun; sareng nalika aranjeunna perang ngalawan anjeun, aranjeunna moal ngéléhkeun anjeun, sareng Kami bakal mulangkeun anjeun ka tanah ieu kalayan kabagjaan, sareng murangkalih, sareng kabeungharan anu ageung.
3 Yakub hudang tina sare, sarta anjeunna bungah pisan ku tetenjoan anu katingalina; sarta anjeunna nyebut eta tempat teh Betel.
4 Yakub hudang ti dinya kalawan bungah pisan, sarta nalika anjeunna leumpang, sukuna karasa hampang ku kabungah, tuluy anjeunna angkat ti dinya ka tanah turunan Wetan, teras anjeunna uih deui ka Haran teras calik di sisi sumur pangangon.
5 Di dinya anjeunna mendakan sababaraha jalmi anu nuju angkat ti Haran kanggo ngurus ingon-ingonna, teras Yakub naroskeun ka aranjeunna, sareng aranjeunna ngawaler, "Kami ti Haran."
6 Tuluy anjeunna naros ka aranjeunna, "Naha anjeun wawuh ka Laban, putra Nahor?" Jawab aranjeunna, "Kami wawuh ka anjeunna, sareng tingali Rahel, putrina, nuju sumping kanggo ngangon domba ramana."
7Sabot anjeunna keur ngobrol jeung maranehna, Rahel, anak Laban, datang ngangon domba bapana, sabab eta teh pangangon.
8 Barang Yakub ningali Rahel, putri Laban, dulur indungna, lumpat ka dinya terus nyium Rahel bari ceurik tarik.
9 Yakub ngawartosan ka Rahel yén anjeunna putra ti Rebeka, sadérék ramana, teras Rahel lumpat ngawartosan ka ramana, tapi Yakub terus ceurik lantaran teu boga nanaon pikeun dibawa ka bumi Laban.
10Barang Laban ngadéngé yén Yakub, putra sadérékna, sumping, anjeunna lumpat nyium Yakub, ngarangkul Yakub, tuluy dibawa ka imah, dibéré roti, terus Yakub tuang.
11 Yakub nyaritakeun ka Laban naon anu dilakukeun ku Esau lanceukna ka anjeunna, jeung naon anu dilakukeun ku Elifas putrana ka anjeunna di jalan.
12 Yakub cicing di bumi Laban salami sabulan, sareng Yakub tuang sareng nginum di bumi Laban. Saatos éta Laban nyarios ka Yakub, "Bejakeun ka abdi, sabaraha upah anjeun, sabab kumaha anjeun tiasa damel ka abdi tanpa bayaran?"
13 Laban teu gaduh putra tapi ngan ukur putri-putri, sareng garwa-garwa sareng palayan-palayanna anu sanés masih gabug dina waktos éta; sareng ieu nami-nami putri-putri Laban anu dilahirkeun ku garwana Adinah ka anjeunna; nami anu langkung kolot nyaéta Lea sareng nami anu langkung ngora nyaéta Rachel; sareng Lea panonna lemes, tapi Rachel geulis sareng katingalina saé, sareng Yakub mikanyaah anjeunna.
14 Yakub ngalahir ka Laban, "Abdi bade ngalayanan hidep tujuh taun kanggo meunangkeun Rahel, putri hidep anu bungsu." Laban satuju, sarta Yakub ngalayanan Laban tujuh taun kanggo meunangkeun Rahel, putrina.
15 Dina taun kadua Yakub cicing di Haran, nyaéta dina taun ka-79 hirupna Yakub, dina taun éta ogé Eber putra Sem pupus, yuswana opat ratus genep puluh opat taun.
16Barang Yakub ngadangu yen Eber geus maot, anjeunna nalangsa pisan, sarta anjeunna nalangsa jeung ceurik lila-lila ku lantaran Eber geus maot.
17 Dina taun katilu Yakub cicing di Haran, Bosmat, putri Ismail, garwana Esau, ngalahirkeun putra, anu dingaranan Rehuel.
18 Dina taun kaopat Yakub cicing di bumi Laban, PANGERAN nganjang ka Laban sareng nginget anjeunna kusabab Yakub, sareng putra-putrana lahir, sareng anak cikalna nyaéta Beor, anu kadua nyaéta Alib, sareng anu katilu nyaéta Chorash.
19 PANGERAN maparin Laban kabeungharan jeung kahormatan, putra-putri lalaki jeung putri-putri, sarta Laban jadi beuki loba lantaran Yakub.
20 Jaman harita Yakub sok ngalayanan Laban dina sagala rupa pagawean, boh di imah boh di kebon, sarta berkah PANGERAN aya dina sagala rupa milik Laban, boh di imah boh di kebon.
21 Dina taun kalima Yehudith, putri Beeri, garwana Esau, pupus di tanah Kanaan, sareng anjeunna teu gaduh putra, tapi putri-putri.
22 Ieu ngaran-ngaran putri-putrina anu dilahirkeun ka Esau: anu cikal ngaranna Marzit, anu bungsu ngaranna Puit.
23 Sanggeus Yehudith pupus, Esau angkat ka Seir pikeun moro di tegalan, sakumaha biasana, sarta Esau cicing di tanah Seir lila pisan.

24Dina taun kagenep, salian ti garwa-garwana anu sanes, Esau nikah ka Ahlibama, putri Zebeon urang Hiwi, teras dibawa ka tanah Kanaan.
25 Ti harita Ahlibama ngandung terus ngalahirkeun tilu putra pikeun Esau, nyaeta Yeus, Yaalan, jeung Korah.
26 Jaman harita, di tanah Kanaan, aya pasea antara tukang ngangon sapi Esau jeung tukang ngangon sapi pangeusi tanah Kanaan, lantaran ingon-ingon jeung harta banda Esau geus loba teuing pikeun anjeunna cicing di tanah Kanaan, di imah bapana, jeung tanah Kanaan teu kuat nampung anjeunna lantaran ingon-ingonna.
27 Nalika Esau ningali yén pasea anjeunna beuki parah sareng penduduk tanah Kanaan, anjeunna angkat sareng nyandak garwa-garwana, putra-putrana sareng putri-putrina, sareng sadaya harta banda anjeunna, sareng ingon-ingon anu dipibogana, sareng sadaya harta banda anu anjeunna kéngingkeun di tanah Kanaan, teras anjeunna angkat ti penduduk tanah éta ka tanah Seir, sareng Esau sareng sadaya harta banda anjeunna cicing di tanah Seir.
28 Tapi sakapeung Esau sok indit nepungan ramana jeung indungna di tanah Kanaan, terus Esau nikah ka urang Hori, terus manehna masrahkeun anak-anakna ka putra-putra Seir, urang Hori.
29 Tuluy anjeunna masrahkeun Marzit, putri cikalna, ka Anah, putra Zebeon, dulur pamajikanana, jeung Puit masrahkeun ka Azar, putra Bilhan urang Hori. Esau cicing di pagunungan, anjeunna jeung anak-anakna, sarta maranehna baranahan sarta loba pisan.

BAB 31

1 Dina taun katujuh, padamelan Yakub anu diabdikeun ka Laban parantos réngsé, Yakub nyarios ka Laban, "Berekeun pamajikan kuring, sabab dinten-dinten padamelan kuring parantos réngsé." Laban nurut kana éta, sareng Laban sareng Yakub ngumpulkeun sadaya jalmi di tempat éta teras aranjeunna ngayakeun pésta.
2 Peutingna Laban sumping ka imah, terus Yakub jeung jalma-jalma nu aya di pesta éta sumping, terus Laban mareuman sakabéh lampu nu aya di jero imah.
3 Yakub naros ka Laban, "Ku naon anjeun ngalakukeun kieu ka kami?" Laban ngawaler, "Kitu adat kabiasaan kami di tanah ieu."
4Sanggeus éta Laban mawa Lea, putrina, ka Yakub, terus Yakub datang ka dinya, tapi Yakub teu nyaho yen Lea teh putrina.
5 Ti dinya Laban masrahkeun Zilpa, inangna, ka Lea, jadi inangna.
6Sadaya jalmi anu aya di pésta éta terang naon anu dilakukeun ku Laban ka Yakub, tapi aranjeunna henteu nyarioskeun éta ka Yakub.
7 Peuting éta, tatangga-tatangga daratang ka imah Yakub, terus dahar nginum bari bungah, ulin rebana jeung ngibing di hareupeun Lea, bari ngawaler, "Helea, Helea."
8 Yakub ngadéngé omongan maranéhna tapi teu ngarti hartina, tapi anjeunna nyangka kitu meureun kabiasaan maranéhna di ieu tanah.
9 Tatangga-tatangga nyarioskeun hal-hal ieu ka Yakub peuting-peuting éta, sarta sadaya lampu anu aya di bumi anu dipareuman ku Laban peuting éta.
10 Isuk-isuk, wanci beurang, Yakub malik ka garwana, terus ningali, yen eta teh Lea anu keur ngagoler dina lahunan Yakub, terus Yakub ngalahir, "Ayeuna mah kuring ngarti naon anu diomongkeun ku tatangga-tatangga kamari peuting, Helea," ceuk maranehna, ari kuring mah teu nyaho.
11 Yakub nyauran Laban sarta nanya, "Naon anu anjeun pigawé ka abdi? Abdi ngawula ka anjeun pikeun meunangkeun Rahel, naha anjeun nipu abdi sareng masihan abdi Lea?"
12 Laban ngawaler ka Yakub, "Di tempat urang mah teu biasa ngawin nu ngora heula ti batan nu kolot. Ku kituna, lamun hidep hayang ngawin adina, pigawé manéhna salaku pamajikan hidep, sakumaha mistina hidep ngalayanan hidep ka hidep salila tujuh taun deui."
13 Yakub nurut kitu, anjeunna ogé nikah ka Rahel, teras anjeunna ngalayanan Laban tujuh taun deui, sareng Yakub ogé sumping ka Rahel, sareng anjeunna langkung mikanyaah Rahel tibatan Lea, sareng Laban masihan anjeunna abdi awéwéna Bilha pikeun janten abdi awéwé.
14 Nalika PANGERAN ningali yén Lea teu dipikaresep, PANGERAN muka kandunganana, terus manéhna ngandung sarta ngalahirkeun opat putra ka Yakub dina mangsa harita.
15 Ieu ngaran-ngaranna: Rubin, Simeon, Lewi, jeung Yuda, sarta sanggeus éta manéhna eureun ngalahirkeun.
16 Harita Rahel mandul, teu boga anak, Rahel sirik ka adina, Lea, sarta nalika Rahel sadar yen manehna teu boga anak pikeun Yakub, manehna nyandak Bilha, abdina, sarta ngalahirkeun dua putra ka Yakub, Dan jeung Naftali.
17 Sanggeus Lea sadar yen manehna geus eureun ngalahirkeun, manehna oge mikeun Zilpa, abdina, ka Yakub pikeun dipibojo. Yakub oge sumping ka Zilpa, terus ngalahirkeun dua putra ka Yakub, Gad jeung Aser.
18 Ti harita Lea ngandung deui terus ngalahirkeun Yakub, dua anak lalaki jeung hiji anak awewe, ngaranna: Isaskar, Sebulon, jeung adina Dina.
19 Harita Rahel masih kénéh mandul, terus Rahel neneda ka PANGERAN, pokna, "Duh Gusti, mugia emut sareng maparin kasaean ka abdi, sabab ayeuna caroge abdi tangtos bakal miceun abdi, sabab abdi teu acan ngalahirkeun anak pikeun anjeunna."
20Ayeuna, nun GUSTI Allah, mugia dangukeun panyuhun abdi di payuneun Gusti, sareng tingali kasangsaraan abdi, sareng pasihan abdi murangkalih sapertos salah sahiji palayan awéwé, supados abdi henteu nandangan deui hinaan abdi.
21 Allah ngadangukeun anjeunna sareng muka kandunganana, teras Rahel ngandung sareng ngalahirkeun putra, teras anjeunna nyarios, "PANGERAN parantos ngaleungitkeun kaéra kuring," teras anjeunna nyebat namina Yusuf, saurna, "Mugia-mugia PANGERAN nambihan putra deui ka kuring." Sareng Yakub yuswa salapan puluh hiji taun nalika ngalahirkeun anjeunna.
22 Harita, Rebekah, ibu Yakub, ngutus Debora, inangna, anak Us, jeung dua urang abdi Ishak ka Yakub.
23 Aranjeunna sumping ka Yakub di Haran, teras nyarios, "Rebecca parantos ngutus kami ka anjeun, supados anjeun uih deui ka bumi ramana anjeun ka tanah Kanaan." Yakub ngadangukeun kana cariosan ibuna.
24 Harita, tujuh taun deui Yakub ngawula ka Laban pikeun meunangkeun Rahel geus réngsé, sarta sanggeus opat belas

taun anjeunna cicing di Haran, Yakub nyarita ka Laban, "Berekeun pamajikan-pamajikan kuring, terus kuring rek indit, supaya kuring bisa balik ka tanah kuring, sabab indung kuring nitah kuring ti tanah Kanaan supaya kuring balik deui ka imah bapa kuring."
25 Walon Laban, "Ulah kitu. Mun hidep geus ni'mat ka hidep, ulah waka ninggalkeun kuring. Tangtukeun heula upah hidep, tangtu kuring bakal mayarna, terus cicing di dieu."
26 Yakub ngawaler, "Ieu upah anu kedah dibikeun ka abdi, nyaéta dinten ieu abdi bade ngaliwat sadaya domba anjeun sareng misahkeun unggal domba anu bintik-bintik sareng belang-belang sareng anu coklat di antara domba sareng embe, sareng upami anjeun kersa ngalakukeun hal ieu kanggo abdi, abdi bade uih deui sareng ngurus domba anjeun sareng ngurus aranjeunna sapertos anu samemehna."
27 Laban nurut kana parentah Yakub, terus nyokot sagala rupa anu geus diomongkeun ku Yakub ti antara ingon-ingonna, tuluy dibikeun ka Yakub.
28 Yakub masrahkeun sagala anu dicokot ti domba-domba Laban ka putra-putrana, ari Yakub ngurus sésana domba-domba Laban.
29Barang abdi-abdi Ishak anu diutus ka Yakub ningali yén Yakub teu daék mulang ka tanah Kanaan jeung ka ramana, aranjeunna tuluy ngantunkeun anjeunna, mulang ka tanah Kanaan.
30 Debora tetep cicing di Haran jeung Yakub, sarta anjeunna teu balik deui jeung abdi-abdi Ishak ka tanah Kanaan, sarta Debora cicing di Haran jeung pamajikan jeung anak-anak Yakub.
31 Yakub ngawula ka Laban genep taun deui, sareng nalika domba-domba éta baranahan, Yakub misahkeun anu bintik-bintik sareng belang-belang ti dinya, sapertos anu parantos ditangtukeun ku anjeunna ka Laban, sareng Yakub ngalakukeun kitu di bumi Laban salami genep taun, sareng lalaki éta beuki seueur sareng anjeunna ngagaduhan sapi, budak awéwé sareng budak lalaki, onta, sareng kalde.
32 Yakub gaduh dua ratus sapi, sareng sapi-sapi na ageung sareng katingalina éndah sareng ngahasilkeun pisan, sareng sadaya kulawarga putra-putra manusa hoyong kéngingkeun sababaraha sapi Yakub, sabab éta sapi-sapi téh kacida makmurna.
33 Seueur jalmi anu sumping kanggo mésér sababaraha domba Yakub, teras Yakub masihan aranjeunna domba kanggo abdi lalaki atanapi abdi awéwé atanapi kanggo kalde atanapi onta, atanapi naon waé anu dipikahoyong ku Yakub ti aranjeunna, aranjeunna masihan anjeunna.
34 Yakub meunangkeun kabeungharan, kahormatan, jeung harta banda ngaliwatan transaksi ieu jeung putra-putra manusa, sarta putra-putra Laban sirik ka anjeunna ku kahormatan ieu.
35 Sanggeus sababaraha waktu, anjeunna ngadéngé omongan putra-putra Laban, "Yakub geus ngarampog sagala rupa kagungan rama urang, sarta tina éta kagungan rama urang anjeunna meunangkeun sagala kamulyaan ieu."
36 Yakub ningali beungeut Laban jeung anak-anakna, geus teu siga baheula deui ka anjeunna.
37Sanggeus genep taun, PANGERAN nembongan ka Yakub, sarta ngandika ka anjeunna, "Geura hudang, kaluar ti ieu tanah, terus balik deui ka tanah kalahiran hidep, Kami bakal nyarengan hidep."
38 Yakub angkat dina waktos éta teras naékkeun anak-anakna, garwa-garwana, sareng sadaya barang-barangna kana onta, teras angkat ka tanah Kanaan, nepungan Ishak, ramana.
39 Laban teu terang yen Yakub geus indit ti dinya, sabab poe eta Laban keur ngagunting bulu domba.
40 Rahel maok arca-arca bapana, tuluy dicokot sarta disumputkeun dina onta tempat diukna, tuluy indit.
41 Sareng ieu mangrupikeun cara arca-arca éta; dina nyandak lalaki anu lahir munggaran teras maéhan anjeunna teras nyabut rambut tina sirahna, teras nyandak uyah sareng ngagaram sirahna teras ngolesan ku minyak, teras nyandak tablet tambaga alit atanapi tablet emas teras nyerat namina dina éta, teras nempatkeun tablet di handapeun létahna, teras nyandak sirah sareng tablet di handapeun létah teras nempatkeun éta di bumi, teras ngahurungkeun lampu di payuneun éta sareng sujud ka dinya.
42 Sareng nalika aranjeunna sujud ka dinya, éta nyarios ka aranjeunna dina sagala hal anu aranjeunna nyuhunkeun, ngalangkungan kakawasaan nami anu ditulis di jerona.
43 Aya ogé anu nyieunna dina rupa-rupa arca manusa, tina emas jeung pérak, terus dibawa ka dinya dina mangsa anu dipikanyaho ku maranéhna, sarta éta arca-arca narima pangaruh béntang-béntang, sarta nyaritakeun hal-hal anu bakal datang, sarta ku cara kieu arca-arca anu dipaling ku Rachel ti bapana.
44 Rahel maok arca-arca bapana, supaya Laban teu nyaho ka mana Yakub indit.
45 Laban mulih ka bumi teras naroskeun perkawis Yakub sareng kulawargana, tapi anjeunna teu kapendak. Laban milarian arca-arcana pikeun terang ka mana Yakub angkat, tapi teu mendakanana. Anjeunna teras milarian arca-arca anu sanés, teras naroskeun ka aranjeunna. Aranjeunna nyarioskeun yén Yakub parantos kabur ka tanah Kanaan, tempat bapana cicing.
46 Ti dinya Laban buru-buru ngudag Yakub, mawa sadulur-sadulurna katut para abdina, nepi ka Yakub katewak di Pagunungan Gilead.
47 Laban ngalahir ka Yakub, "Ku naon hidep kabur jeung nipu hidep, terus mawa anak-anak hidep katut anak-anak hidep jadi tawanan pedang?"
48 Jeung anjeun teu ngidinan kuring nyium aranjeunna jeung ngantep aranjeunna indit kalawan bungah, malah anjeun maok dewa-dewa kuring terus indit.
49 Waler Yakub ka Laban, "Abdi sieun anjeun maksa putri-putri anjeun ngarebut ti abdi. Ayeuna saha waé anu anjeun mendakan dewa-dewa anjeun, anjeunna kedah dipaéhan."
50 Laban tuluy néangan arca-arca éta sarta nalungtik di unggal kémah jeung parabot Yakub, tapi teu kapanggih.
51 Laban ngalahir ka Yakub, "Urang rek nyieun perjangjian, eta bakal jadi kasaksian antara urang jeung hidep; lamun hidep nyiksa anak-anak hidep, atawa nyokot pamajikan sejen salian ti anak-anak hidep, Allah bakal jadi saksi antara urang jeung hidep dina perkara ieu."
52 Tuluy maranehna nyokot batu terus nyieun tumpukan, terus Laban ngalahir, "Ieu tumpukan jadi saksi antara urang jeung hidep." Ku kituna eta tumpukan dingaranan Gilead.

53 Yakub jeung Laban ngurban di gunung, terus dahar di dinya deukeut tumpukan éta, terus nginep di gunung sapeuting jeput. Isuk-isuk kénéh Laban hudang, terus ceurik jeung anak-anakna, terus nyium anak-anakna, terus balik deui ka imahna.
54 Anjeunna buru-buru ngutus putrana Beor, anu yuswana tujuh belas taun, sareng Abichor bin Us, bin Nahor, sareng sapuluh jalmi anu dibarengan ku aranjeunna.
55 Aranjeunna buru-buru angkat, ngalangkung heula Yakub, nepi ka jalan séjén ka tanah Séir.
56 Aranjeunna sumping ka Esau teras nyarios ka anjeunna, "Kieu saurna dulur anjeun, Laban, raka indung anjeun, putra Betuel, kieu:
57 Naha anjeun kantos nguping naon anu dilakukeun ku Yakub lanceuk anjeun ka abdi, anu mimitina sumping ka abdi bari taranjang sareng bulistir, teras abdi nepungan anjeunna, teras mawa anjeunna ka bumi abdi kalayan kahormatan, sareng abdi ngajantenkeun anjeunna hébat, sareng abdi masihan anjeunna dua putri abdi pikeun pamajikan sareng ogé dua palayan abdi.
58 Allah ngaberkahan anjeunna ku lantaran abdi, sareng anjeunna beuki loba, sareng ngagaduhan putra, putri sareng abdi-abdi.
59 Anjeunna ogé gaduh seueur pisan domba sareng sapi, onta sareng kalde, ogé pérak sareng emas anu seueur; sareng nalika anjeunna ningali yén kakayaanana ningkat, anjeunna ninggalkeun abdi nalika abdi angkat ngagunting domba abdi, teras anjeunna hudang sareng kabur sacara rusiah.
60 Tuluy anjeunna ngangkat pamajikan-pamajikanna ka luhur onta, sarta anjeunna mawa sagala ingon-ingon jeung harta banda anu dipibanda di tanah Kami, sarta anjeunna ngangkat beungeutna pikeun indit ka Ishak, ramana, ka tanah Kanaan.
61 Jeung anjeunna teu ngidinan kuring nyium putri-putri kuring jeung anak-anakna, sarta anjeunna mingpin putri-putri kuring jadi tawanan anu ditawan ku pedang, sarta anjeunna ogé maok dewa-dewa kuring terus kabur.
62 Ayeuna anjeunna ku Kami ditinggalkeun di gunung Walungan Yabuk, anjeunna sareng sadaya kagunganana; anjeunna teu kakurangan nanaon.
63 Lamun hidep hayang indit ka manehna, mending indit, di dinya hidep bakal manggihan manehna, sarta hidep bisa ngalakukeun ka manehna sakumaha karep hidep.” Utusan-utusan Laban datang ka Esau sarta ngawartosan eta sadayana.
64 Esau ngadéngé omongan utusan Laban, sarta amarahna kacida ngagedurna ka Yakub, sarta anjeunna inget kana kabencina, sarta amarahna ngagedur dina jero haténa.
65 Esau buru-buru ngumpulkeun genep puluh urang lalaki ti kulawargana, nyaéta urang Seir urang Hori, jeung jalma-jalmana, tilu ratus opat puluh urang, terus mawa opat ratus lalaki nu nyekel pedang, terus indit ka Yakub rék maehan manéhna.
66 Esau ngabagi jumlah ieu jadi sababaraha bagian, tuluy anjeunna nyokot genep puluh lalaki ti antara anak-anakna, palayan-palayanna, jeung jiwa-jiwa kulawargana jadi hiji kapala, terus masrahkeun aranjeunna ka Elifas, putra cikalna.
67 Jeung kapala-kapala anu sésana ku anjeunna dibikeun ka genep putra Seir urang Hori pikeun ngurus, sarta anjeunna ngangkat unggal lalaki pikeun generasi jeung turunanana.
68 Sakumna pasukan indit sakumaha mistina, sarta Esau indit ka tengah-tengah maranehna nuju ka Yakub, sarta anjeunna gancang mingpin maranehna.
69 Utusan-utusan Laban angkat ti Esau ka tanah Kanaan, tuluy sumping ka bumi Rebecca, ibu Yakub sareng Esau.
70 Aranjeunna ngawartosan ka putri, "Esau, putra anjeun, nuju ngalawan Yakub, dulurna, sareng opat ratus jalmi, sabab anjeunna ngadangu yen Yakub bade sumping, sareng anjeunna parantos angkat kanggo perang sareng Yakub, kanggo ngéléhkeun anjeunna sareng ngarebut sadaya kagunganana."
71 Rebecca buru-buru nitah tujuh puluh dua lalaki ti abdi-abdi Ishak pikeun nepungan Yakub di jalan; sabab ceuk pikirna, "Mungkin Esau bakal perang di jalan nalika anjeunna nepungan Yakub."
72 Para utusan ieu angkat ka jalan pikeun nepungan Yakub, teras aranjeunna nepungan anjeunna di jalan walungan di sisi walungan Jabuk anu sabalikna, sareng Yakub nyarios nalika anjeunna ningali aranjeunna, "Ieu kémah parantos ditakdirkeun pikeun kuring ti Gusti," sareng Yakub nyebat nami tempat éta Makhnayim.
73 Yakub wawuh ka sakumna kulawarga ramana, terus anjeunna nyium sareng ngarangkul aranjeunna teras ngiring ka aranjeunna, sareng Yakub naroskeun perkawis ramana sareng ibuna, sareng aranjeunna ngawaler, "Aranjeunna teu aya masalah."
74 Utusan-utusan ieu ngalahir ka Yakub, "Rebeka, ibu hidep, ngutus kami ka hidep, pokna, 'Anaking, hidep geus ngadéngé yén Esau, dulur hidep, geus indit ngalawan hidep di jalan jeung jalma-jalma ti bani Seir urang Hori.
75 Ku kituna, anaking, déngékeun sora kaula, sarta tingali ku naséhat anjeun naon anu rék dilakukeun, sarta nalika anjeunna sumping ka anjeun, menta ka anjeunna, sarta ulah nyarita kasar ka anjeunna, sarta pasihan anjeunna hadiah tina naon anu anjeun gaduh, sarta tina naon anu geus dikurniakeun ku Gusti ka anjeun.
76 Jeung lamun manehna nanya ka hidep ngeunaan urusan hidep, ulah nyumputkeun nanaon ti manehna, sugan manehna bisa eureun amarahna ka hidep sarta ku cara kitu hidep bakal nyalametkeun nyawa hidep, hidep jeung sagala milik hidep, sabab eta kawajiban hidep pikeun ngahormat manehna, sabab manehna teh lanceuk hidep.
77 Barang Yakub ngadéngé omongan ibuna anu diomongkeun ku utusan-utusan éta, Yakub ceurik tarik pisan, tuluy ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku ibuna.

BAB 32

1 Harita Yakub ngirim utusan ka lanceukna, Esau, ka tanah Seir, sarta anjeunna nepikeun kecap-kecap pangjurung.
2 Tuluy anjeunna nimbalan ka aranjeunna, "Kieu bejakeun ka Juragan Esau, kieu, 'Juragan Yakub, abdi Gusti, ulah nganggap yen berkah ti pun bapa teh mangpaat pikeun abdi.
3 Sabab geus dua puluh taun kuring di Laban, sarta anjeunna nipu kuring sarta ngarobah gajih kuring sapuluh kali, sakumaha anu geus dicaritakeun ka juragan kuring.
4 Sareng abdi ngalayanan anjeunna di bumi na kalayan susah payah, sareng saatos éta Gusti ningali kasangsaraan

abdi, padamelan abdi sareng padamelan leungeun abdi, sareng Anjeunna ngajantenkeun abdi mendakan sih kurnia sareng kasaean di payuneun-Na.
5 Ti harita, ku ayana welas asih jeung kasaean Gusti anu ageung, abdi ngagaduhan sapi, kalde, sapi jalu, sareng abdi awéwé.
6 Ayeuna abdi bade mulih ka tanah air abdi sareng ka bumi abdi, ka pun bapa sareng pun ibu, anu aya di tanah Kanaan; sareng abdi parantos ngintunkeun wartos ka juragan abdi supados kersa nampi sih kurnia ti juragan, supados anjeunna henteu nyangka yén abdi parantos meunang kabeungharan ku abdi sorangan, atanapi yén berkah anu dipasihkeun ku pun bapa ka abdi parantos mangpaat pikeun abdi.
7 Tuluy utusan-utusan éta angkat ka Esau, sarta manggihan anjeunna di wates tanah Edom nu keur nuju ka Yakub, jeung opat ratus lalaki ti bani Seir urang Hori nangtung bari nyekel pedang.
8 Tuluy utusan-utusan Yakub nyaritakeun ka Esau sagala omongan Yakub ngeunaan Esau.
9 Esau ngawaler kalawan adigung jeung hina, pokna, "Kuring geus ngadéngé jeung bener-bener geus dicaritakeun ka kuring naon anu dilakukeun ku Yakub ka Laban, anu ngangkat anjeunna di imahna jeung méré putri-putrina pikeun pamajikanana, sarta anjeunna ngalahirkeun putra-putri lalaki jeung awéwé, sarta nambahan kakayaan jeung kakayaan di imah Laban ngaliwatan harta bandana."
10 Nalika anjeunna ningali yén kakayaanana loba pisan sareng kakayaanana ageung, anjeunna kabur sareng sadaya barang-barangna, ti bumi Laban, sareng anjeunna ngabawa putri-putri Laban ngajauhan ramana, sapertos tawanan anu ditawan ku pedang tanpa nyarioskeun ka anjeunna.
11 Yakub teu ngan ukur ngalakukeun kitu ka Laban, tapi ka abdi ogé geus ngalakukeun kitu, malah geus dua kali nipu abdi, naha abdi kedah cicing waé?
12 Ku kituna ayeuna kuring sareng pasukan kuring sumping pikeun nepungan anjeunna, sareng kuring bakal ngalakukeun ka anjeunna sakumaha anu dipikahoyong ku haté kuring.
13 Para utusan balik deui ka Yakub sarta nyarita ka anjeunna, "Kami geus nepi ka lanceuk anjeun, Esau, sarta geus nyaritakeun sagala kasauran anjeun ka anjeunna, sarta kieu waleranana, sarta anjeunna sumping nepungan anjeun kalawan opat ratus jalma."
14 Ayeuna sing nyaho jeung tingali naon anu kudu dilakukeun, tuluy neneda ka Allah supaya dibebaskeun ti Mantenna.
15Barang ngadéngé omongan lanceukna ka utusan-utusan Yakub, Yakub kacida sieunna sarta kacida sedihna.
16 Yakub neneda ka PANGERAN Allahna, pokna, "Duh PANGERAN, Allah karuhun abdi, Ibrahim sareng Ishak, Gusti parantos ngandika ka abdi nalika abdi angkat ti bumi rama abdi,
17 Kami teh PANGERAN, Allahna Ibrahim, karuhun anjeun, jeung Allahna Ishak. Ka maneh Kami baris masihan ieu tanah jeung turunan anjeun, sarta Kami bakal ngajadikeun turunan anjeun kawas béntang di langit, sarta maneh bakal nyebar ka opat sisi langit, sarta ku lantaran maneh jeung ku lantaran turunan anjeun sadaya kulawarga di bumi bakal dibere berkah.
18 Gusti parantos ngalaksanakeun jangji-jangji-Na, masihan abdi kakayaan, anak-anak, sareng ingon-ingon, sakumaha anu dipikahoyong ku abdi, Gusti parantos masihan sagala anu dipénta ku abdi, janten abdi teu kakurangan nanaon.
19 Tapi ti harita anjeun ngalahir ka abdi, "Mulih ka kolot anjeun sareng ka tempat lahir anjeun, sareng abdi bakal tetep ngalakukeun anu saé ka anjeun."
20 Ayeuna kuring geus datang, sarta anjeun geus nyalametkeun kuring ti Laban, kuring bakal ragrag kana leungeun Esau anu bakal maehan kuring, enya, bareng jeung indung-indung anak-anak kuring.
21 Ku kituna, nun GUSTI Allah, mugia abdi dibebaskeun tina leungeun dulur abdi, Esau, sabab abdi kacida sieunna ku anjeunna.
22 Jeung lamun teu aya kabeneran di jero diri Kami, pigawé éta demi Ibrahim jeung Ishak, bapa Kami.
23 Sabab abdi terang yén ku lantaran kasaean sareng welas asih abdi kéngingkeun ieu kakayaan; ku kituna ayeuna abdi neneda ka Gusti supados Gusti nyalametkeun abdi dinten ieu kalayan kasaean Gusti sareng ngawaler panyuhun abdi.
24 Yakub eureun neneda ka PANGERAN, tuluy misahkeun jalma-jalma anu aya di dinya, kitu deui domba jeung sapi, jadi dua golongan. Satengahna dipasrahkeun ka Damsik, putra Eliezer, abdi Ibrahim, pikeun ngurus hiji golongan jeung anak-anakna. Satengahna deui dipasrahkeun ka lanceukna, Elianus putra Eliezer, pikeun ngurus hiji golongan jeung anak-anakna.
25 Tuluy anjeunna maréntahkeun ka aranjeunna, pokna, "Jaga diri ti kemah-kemah maraneh, ulah deukeut-deukeut teuing, sabab lamun Esau datang ka hiji kemah terus maehan eta kemah, kemah nu sejen nu ti kajauhan bakal lolos."
26 Yakub nginep di dinya peuting éta, sarta sapanjang peuting éta anjeunna méré parentah ka abdi-abdina ngeunaan pasukan jeung barudakna.
27 Sareng PANGERAN ngadangukeun doa Yakub dina dinten éta, sareng PANGERAN teras ngaleupaskeun Yakub tina panangan Esau lanceukna.
28 PANGERAN ngutus tilu malaikat ti sawarga, tuluy aranjeunna angkat ti payuneun Esau sarta sumping ka anjeunna.
29 Malaikat-malaikat ieu nembongan ka Esau sareng baladna sapertos dua rébu lalaki, nunggang kuda anu dilengkepan ku sagala rupa pakakas perang, teras aranjeunna nembongan di payuneun Esau sareng sadaya baladna teras dibagi kana opat pasukan, kalayan opat kapala pasukan.
30 Hiji pasukan maju terus, terus manggihan Esau datang jeung opat ratus lalaki nuju ka Yakub, lanceukna. Pasukan ieu lumpat ka arah Esau jeung baladna sarta ngareureuwaskeun maranehna, terus Esau murag tina kuda bari reuwas, sarta kabeh baladna misah ti anjeunna di tempat eta, sabab maranehna kacida sieunna.
31 Sakumna pasukan ngagorowok nuturkeun aranjeunna nalika aranjeunna kabur ti Esau, sarta sadaya prajurit ngawaler, pokna,
32 Tangtos urang téh abdi-abdi Yakub, anu mangrupikeun abdi Allah, sareng saha anu tiasa ngalawan urang?" Esau ngawaler ka aranjeunna, "Dupi, juragan sareng lanceuk abdi Yakub nyaéta juragan aranjeun, anu teu acan kantos

tepang salami dua puluh taun ieu, sareng ayeuna abdi parantos sumping ka anjeunna dinten ieu, naha aranjeun ngalakukeun sapertos kieu ka abdi?"
33 Para malaikat ngawaler, "Demi PANGERAN anu jumeneng, lain Yakub anu ku anjeun disebutkeun dulur anjeun, urang moal ngantepkeun hiji ogé ti anjeun sareng rahayat anjeun, ngan kusabab Yakub urang moal ngalakukeun nanaon ka aranjeunna."
34 Sareng pasukan ieu ngaliwat ti Esau sareng pasukanna teras angkat, sareng Esau sareng pasukanna parantos angkat ti aranjeunna sakitar sajalur nalika pasukan kadua sumping ka anjeunna kalayan sagala rupa senjata, sareng aranjeunna ogé ngalakukeun ka Esau sareng pasukanna sapertos anu dilakukeun ku pasukan anu kahiji ka aranjeunna.
35 Sanggeus aranjeunna eureun, pasukan katilu datang ka arah anjeunna, sarta aranjeunna sadayana sieun, nepi ka Esau murag tina kudana, sarta sakumna pasukan ngagorowok, pokna, "Tangtosna urang teh abdi-abdi Yakub, abdi Allah, saha anu tiasa ngalawan urang?"
36 Esau ngawaler deui, "Eta mah, Yakub, juragan abdi, juragan aranjeun teh dulur abdi, geus dua puluh taun abdi teu ningali rupana, jeung teu ngadéngé poé ieu yén anjeunna bade sumping. Abdi angkat poé ieu pikeun nepungan anjeunna, naha aranjeun ngalakukeun hal ieu ka abdi?"
37 Aranjeunna ngawaler, "Demi PANGERAN anu jumeneng, upami Yakub sanés dulur anjeun sapertos anu anjeun carioskeun, kami moal nyésakeun sésa-sésa ti anjeun sareng balad anjeun. Nanging kumargi Yakub anu anjeun carioskeun dulur anjeun, kami moal campur tangan sareng anjeun atanapi balad anjeun."
38 Pasukan katilu ogé ngaliwat ti aranjeunna, sareng anjeunna masih neraskeun perjalanan sareng jalmi-jalmina ka arah Yakub, nalika pasukan kaopat sumping ka arah anjeunna, sareng aranjeunna ogé ngalakukeun ka anjeunna sareng jalmi-jalmina sapertos anu dilakukeun ku anu sanés.
39 Waktu Esau ningali kajahatan anu dilakukeun ku opat malaikat ka anjeunna sareng ka balad-baladna, anjeunna janten sieun pisan ka Yakub lanceukna, teras anjeunna angkat nepungan anjeunna kalayan daméy.
40 Esau nyumputkeun rasa bencina ka Yakub, sabab anjeunna sieun ku nyawana kusabab Yakub lanceukna, sareng kusabab anjeunna ngabayangkeun yén opat pasukan anu diserangna éta téh abdi-abdi Yakub.
41 Yakub nginep di kémah-kémahna jeung para abdina, terus anjeunna mutuskeun rék méré ka Esau hadiah ti sagala harta banda jeung sagala harta bandana; isuk-isuk Yakub hudang jeung balad-baladna, terus milih hiji hadiah ti antara ingon-ingon pikeun Esau.
42 Ieu jumlah kado anu dipilih ku Yakub ti antara domba-dombana pikeun dibikeun ka Esau, dulurna: Anjeunna milih dua ratus opat puluh ekor ti domba-dombana, tuluy milih tilu puluh ti onta jeung kalde masing-masing, jeung ti sakumpulan sapi anjeunna milih lima puluh sapi.
43 Tuluy anjeunna misahkeun eta kabeh jadi sapuluh rombongan, tuluy dipisahkeun, tuluy dipasrahkeun ka sapuluh abdina, masing-masing rombongan misah.
44 Anjeunna maréntahkeun ka aranjeunna, saurna, "Jaga diri masing-masing ti silih, sareng jieun jarak antara rombongan, sareng nalika Esau sareng jalmi-jalmi anu aya sareng anjeunna pendak sareng anjeun teras naroskeun, 'Sapa anjeun, sareng ka mana anjeun angkat, sareng saha anu gaduh ieu sadayana di payuneun anjeun,' anjeun kedah nyarios ka aranjeunna, 'Kami abdi-abdi Yakub, sareng kami sumping ka dieu pikeun pendak sareng Esau kalayan damai, sareng tingali Yakub sumping di tukangeun kami.'"
45 Sareng anu aya di payuneun urang nyaéta hadiah anu dikirimkeun ti Yakub ka lanceukna, Esau.
46 Lamun aya nu nanya ka hidep, 'Ku naon anjeunna telat datang nepungan lanceukna,' pok hidep kudu ngajawab, 'Anjeunna pasti datang ti tukangeun urang nepungan lanceukna kalawan bungah,' lantaran ceuk hidep, 'Kuring rek ngahibur manehna ku hadiah nu dibikeun ka manehna, terus kuring rek nepungan manehna, sugan wae manehna narima usul kuring.'
47 Ku kituna sadaya hadiah disalurkeun ka abdi-abdina, teras miheulaan anjeunna dina dinten éta, sareng anjeunna nginep wengi éta sareng perkemahanna di sisi walungan Yabuk, sareng anjeunna hudang tengah wengi, teras anjeunna nyandak garwa-garwana sareng abdi-abdina, sareng sadaya barang-barangna, teras anjeunna ngalangkungan aranjeunna ka seberang Yabuk.
48 Sanggeus Yakub mikeun sagala barang-barangna ka sakuliah walungan, Yakub ditinggalkeun sorangan, terus aya hiji lalaki nu papanggih jeung Yakub, terus peuting éta Yakub gulat jeung Yakub nepi ka isuk-isuk, nepi ka sendi pingping Yakub pegat lantaran gulat jeung Yakub.
49 Wanci subuh Yakub ditinggalkeun ku eta lalaki, terus diberkahan, tuluy angkat. Yakub meuntas walungan wanci subuh, terus anjeunna pincang lantaran pingpingna.
50 Panonpoé medal nalika anjeunna geus meuntas walungan leutik, terus anjeunna nepi ka tempat ingon-ingon jeung barudakna.
51 Aranjeunna teras angkat dugi ka tengah dinten, sareng nalika aranjeunna angkat, hadiah parantos disalurkeun sateuacanna.
52 Yakub ngarérét, terus ningali, Esau keur datang ti kajauhan jeung loba pisan jalma, kira-kira opat ratus urang, sarta Yakub kacida sieunna ku lanceukna.
53 Yakub buru-buru ngabagi-bagi anak-anakna ka pamajikan-pamajikanna jeung ka dayang-dayangna, ari Dinah, putrina, diasupkeun kana peti, tuluy diserahkeun ka abdi-abdina.
54 Anjeunna ngalangkung heula ka anak-anakna sareng garwa-garwana pikeun nepungan lanceukna, teras anjeunna sujud ka taneuh, enya anjeunna sujud tujuh kali dugi ka anjeunna nyampeurkeun lanceukna, sareng Gusti ngajantenkeun Yakub mendakan sih kurnia sareng kahadean di payuneun Esau sareng jalmi-jalmina, sabab Gusti parantos ngadangukeun doa Yakub.
55 Sieun jeung sieun ka Yakub, lanceukna, Esau, lantaran Esau kacida sieunna ka Yakub ku naon anu geus dilakukeun ku malaikat-malaikat Allah ka Esau, sarta amarah Esau ka Yakub robah jadi kahadean.
56Barang Esau ningali Yakub lumpat ka arah anjeunna, anjeunna ogé lumpat ka arah anjeunna teras ngarangkul Yakub, terus ngarangkul beuheungna, tuluy aranjeunna silih rangkul bari ceurik.
57 Allah nempatkeun rasa sieun jeung welas asih ka Yakub dina haté jalma-jalma anu sumping jeung Esau, sarta aranjeunna ogé nyium Yakub sarta ngarangkul anjeunna.

58 Jeung Elifas putra Esau, jeung opat sadulurna, putra-putra Esau, ceurik bareng jeung Yakub, terus aranjeunna nyium jeung ngarangkul anjeunna, sabab kabeh jalma sieun ka Yakub.
59 Esau ngarérét, terus ningali awéwé-awéwé jeung turunan-turunanana, turunan Yakub, keur leumpang di tukangeun Yakub bari sujud di jalan ka Esau.
60 Esau naros ka Yakub, "Saha ieu dulur-dulur? Naha ieu teh anak-anak anjeun atanapi abdi-abdi anjeun?" Yakub ngawaler, "Eta teh anak-anak kuring anu dipaparinkeun ku Allah ka abdi."
61 Waktu Yakub keur ngobrol jeung Esau jeung balad-baladna, Esau neuteup ka sakumna pasukan, terus nanya ka Yakub, "Ti mana anjeun meunangkeun sakumna pasukan anu kamari tepang sareng abdi?" Yakub ngawaler, "Ieu teh pikeun meunangkeun sih kurnia ti Gusti ka abdi."
62 Barang-barang geus disuguhkeun ka Esau, Yakub maksa pisan ka Esau, pokna, "Muhun, candak ieu kado anu tos dibikeun ka Juragan." Esau nanya, "Naha ieu téh? Sing tetep waé anu dipibogana ku anjeun."
63 Waler Yakub, "Kawajiban abdi masihan ieu sadayana, kumargi abdi parantos ningali raray anjeun, supados anjeun tetep hirup kalayan tentrem."
64 Esau nolak narima éta kado, terus Yakub ngawaler, "Juragan, upami abdi kersa nampi kado ti abdi, mugi kersa nampi éta kado, sabab abdi ningali raray Gusti téh siga ningali raray anu siga déwa, kumargi Gusti kersa nampi ka abdi."
65 Esau nyandak hadiah éta, sarta Yakub ogé masihan pérak, emas, jeung bedolin ka Esau, lantaran Yakub kacida maksa-maksakeunana, nepi ka Yakub nyokot éta barang-barang.
66 Tuluy Esau ngabagi-bagi ingon-ingon anu aya di kemahna, satengahna dibikeun ka jalma-jalma anu datang jeung anjeunna, sabab eta teh barang-barang upahan, satengahna deui dibikeun ka anak-anakna.
67 Perak, emas, jeung bedolium teh diserahkeun ka Elifas putra cikalna, terus Esau nyarita ka Yakub, "Mugia urang cicing di dieu, urang indit lalaunan, nepi ka urang nepi ka imah urang, supaya urang bisa cicing bareng di dinya."
68 Yakub ngawaler ka lanceukna, "Juragan, abdi bade nurut kana timbalan Juragan, nanging Juragan tangtos terang yen barudak masih leuleus, sareng domba sareng sapi sareng anak-anakna anu aya sareng Juragan, kedah angkat lalaunan, sabab upami aranjeunna angkat gancang, sadayana bakal maot, sabab Juragan tangtos terang kana beban sareng kacapean aranjeunna."
69 Ku kituna, mugia juragan abdi miheulaan abdi, sareng abdi bade leumpang lalaunan demi barudak sareng ingon-ingon, dugi ka abdi sumping ka tempat juragan abdi di Seir.
70 Esau ngalahir ka Yakub, "Abdi bade nitipkeun sababaraha jalmi anu ngiring ka abdi kanggo ngurus anjeun di jalan, sareng nanggung kacapean sareng beban anjeun." Yakub ngawaler, "Naon anu diperyogikeun ku abdi, Juragan, upami abdi kenging sih kurnia ti Gusti?"
71 Kami rek datang ka Seir pikeun cicing di ditu sakumaha anu geus dijangjikeun ku hidep. Mangga geura indit jeung rahayat hidep, sabab Kami rek nuturkeun hidep.
72 Yakub nyarios kieu ka Esau supados anjeunna ngajauhkeun Esau sareng jalmi-jalmina, supados Yakub engké tiasa angkat ka bumi ramana ka tanah Kanaan.
73 Esau ngadengekeun kana sora Yakub, terus Esau balik jeung opat ratus lalaki anu bareng jeung anjeunna dina lalampahan ka Seir, terus Yakub jeung sagala harta bandana indit poe eta nepi ka tungtung tanah Kanaan di wates-watesna, terus anjeunna cicing di dinya sawatara waktu.

BAB 33

1 Sababaraha waktu ti harita, Yakub angkat ti wates tanah éta, terus sumping ka tanah Syalem, nyaéta kota Sikem, di tanah Kanaan, terus anjeunna linggih di hareupeun kota éta.
2 Tuluy anjeunna meuli sapedah lahan di dinya ti turunan Hemor, jalma-jalma di dinya, hargana lima syikal.
3 Yakub ngadegkeun imah di dinya, masang kémahna, jeung nyieun kandang pikeun ingon-ingonna, ku kituna eta tempat dingaranan Sukot.
4 Yakub cicing di Sukot salami sataun genep bulan.
5 Harita aya sababaraha awéwé ti pangeusi tanah éta indit ka kota Sikem pikeun ngibing jeung ngabageakeun putri-putri urang kota éta, sarta nalika aranjeunna indit, Rahel jeung Lea, pamajikan Yakub, jeung kulawargana ogé indit pikeun ningali kabageaan putri-putri kota éta.
6 Dinah, putri Yakub, ogé ngiring sareng aranjeunna sareng ningali putri-putri di kota éta, teras aranjeunna cicing di dinya sateuacan putri-putri ieu sedengkeun sadaya jalmi kota nangtung di gigireun aranjeunna pikeun ningali kabungahan aranjeunna, sareng sadaya jalmi penting di kota éta aya di dinya.
7 Jeung Sikem putra Hemor, pamingpin nagara eta oge nangtung di dinya ningali aranjeunna.
8 Sikem ningali Dinah, putri Yakub, keur calik jeung indungna di hareupeun putri-putri di kota éta, sarta eta mojang teh kacida pikaresepeunana, terus anjeunna nanya ka babaturan jeung rahayatna, pokna, "Putri saha anu calik di antara para wanita, anu kuring teu wawuh di kota ieu?"
9 Aranjeunna ngawaler, "Leres ieu putri Yakub, putra Ishak urang Ibrani, anu parantos lami cicing di ieu kota, sareng nalika aya beja yén putri-putri di nagara éta bade angkat pikeun bingah, anjeunna angkat sareng ibuna sareng para palayan awéwéna calik di antara aranjeunna sapertos anu anjeun tingali."
10 Sikem ningali ka Dinah, putri Yakub, sarta nalika anjeunna ningali ka dinya, haténa jadi katarik ka Dinah.
11 Tuluy anjeunna nitah maksa Dinah ka imah Sikem, tuluy maksa anjeunna ka dinya, tuluy ngagoler jeung manehna, sarta anjeunna kacida mikanyaahna, sarta nempatkeun Dinah di imahna.
12 Tuluy aranjeunna sumping ka Yakub sarta ngawartosan hal éta. Nalika Yakub ngadangu yen Sikem geus ngahinakeun Dinah, putrina, Yakub ngutus dua belas abdina pikeun ngajemput Dinah ti bumi Sikem.
13 Nalika aranjeunna sumping, Sikem kaluar sareng jalmi-jalmina teras ngusir aranjeunna ti bumina, sareng anjeunna henteu ngantep aranjeunna sumping ka payuneun Dinah, tapi Sikem calik sareng Dinah nuju nyium sareng ngarangkul anjeunna di payuneun panon aranjeunna.
14 Abdi-abdi Yakub balik deui ka anjeunna sarta ngawartosan, pokna, "Waktu kami sumping, anjeunna sareng jalmi-jalmina ngusir kami, sareng kitu anu dilakukeun ku Sikem ka Dinah di payuneun kami."

15 Yakub ogé terang yén Sikem geus ngahina putrina, tapi anjeunna teu nyarios nanaon, sedengkeun putra-putrana keur ngangon ingon-ingonna di tegalan, sarta Yakub cicing waé nepi ka aranjeunna balik.
16 Sateuacan putra-putrana mulih, Yakub ngutus dua mojang ti antara putri-putri palayanna pikeun ngurus Dinah di bumi Sikem, sareng cicing sareng anjeunna, sareng Sikem ngutus tilu sobatna ka ramana Hemor putra Kidekem, putra Pered, pokna, "Panalungtik mojang ieu pikeun dipigarwa."
17 Hemor bin Kidekem urang Hiwi sumping ka bumi Sikem putrana, terus calik di payuneun anjeunna. Hemor naros ka putrana, "Sikem, naha teu aya awéwé di antara putri-putri bangsa anjeun anu anjeun kersa nikah ka awéwé Ibrani anu sanés bangsa anjeun?"
18 Ceuk Sikem, "Hiji-hijina nu kudu dipiboga ku hidep pikeun hidep, da hidep mah resep pisan ka hidep." Hamor nurut kana parentah hidep, lantaran Sikem teh kacida dipikanyaahna ku anjeunna.
19 Sanggeus Yakub kaluar ti imahna Sikem, putrana, samemeh anjeunna sumping ka Yakub, putra-putra Yakub geus datang ti tegalan, sabada ngadéngé hal anu dilakukeun ku Sikem, putra Hemor.
20 Eta lalaki-lalaki kacida nalangsaeunana ku kaayaan adina, sarta kabeh balik ka imah bari ambek pisan, samemeh waktuna ngumpulkeun ingon-ingon.
21 Aranjeunna sumping teras calik di payuneun ramana teras nyarios ka anjeunna kalayan amarah, pokna, "Pasti maot kedah ditanggung ku lalaki ieu sareng kulawargana, sabab PANGERAN, Allah sakumna bumi, parantos maréntahkeun ka Nuh sareng murangkalihna yén lalaki henteu kedah ngarampog, atanapi ngalakukeun jina; ayeuna tingali Sichem parantos ngaruksak sareng ngalakukeun jina sareng sadérék awéwé urang, sareng teu aya hiji ogé ti sakumna jalma di kota éta anu nyarios ka anjeunna."
22 Tangtos anjeun terang sareng ngartos yén hukuman pati kedah dijatuhkeun ka Sikem, katut ka ramana, sareng ka sakumna kota kumargi hal anu parantos dilakukeunana.
23Sabot aranjeunna keur ngobrol di hareupeun ramana, Hemor, ramana Sikem, sumping ka Yakub pikeun nyarioskeun kecap-kecap putrana ngeunaan Dinah, sarta anjeunna calik di hareupeun Yakub jeung putra-putrana.
24 Hemor nyarios ka aranjeunna, "Anak kami Sikem mikanyaah ka putri anjeun; mugia anjeun masihan anjeunna ka anjeunna pikeun dipibojo sareng nikah sareng kami; pasihan putri-putri anjeun ka kami, sareng kami bakal masihan putri-putri kami ka anjeun, sareng anjeun bakal cicing sareng kami di tanah kami sareng urang bakal janten hiji bangsa di tanah éta."
25 Sabab tanah urang lega pisan, jadi cicing di dinya, dagang, jeung boga tanah sorangan, terus pigawé sakumaha anu dipikahayang ku aranjeun, jeung moal aya anu ngahalangan aranjeun ku omongan sakecap ogé ka aranjeun.
26 Sanggeus Hemor eureun nyarita ka Yakub jeung putra-putrana, Sikem geus datang ti tukang, terus anjeunna calik di hareupeun Yakub jeung putra-putrana.
27 Ti dinya Sikem nyarios ka Yakub jeung putra-putrana, "Mugia-mugia hidep kersa mikeun anak awewe hidep ka kuring, sarta naon waé anu dipiwarang ku hidep, tangtu kuring bakal ngalakukeunana pikeun manehna."
28 Penta mas kawin jeung hadiah anu loba ka kuring, tangtu kuring bakal méréna, sarta naon waé anu dipiwarang ku anjeun, pasti kuring laksanakeun, sarta saha waé anu ngalawan kana parentah anjeun, kudu dipaéhan; ngan bikeun mojang éta ka kuring pikeun dipigarwa.
29 Simeon jeung Lewi ngawaler ka Hemor jeung Sikem putrana kalawan nipu, pokna, "Sagala anu geus diomongkeun ku aranjeun, tangtu bakal diturut."
30 Sareng tingali adi urang aya di bumi anjeun, tapi ulah ngahubungi anjeunna dugi ka kami ngirim pesen ka rama urang Ishak ngeunaan masalah ieu, sabab kami moal tiasa ngalakukeun nanaon tanpa idin ti anjeunna.
31 Sabab Anjeunna terang kana lampah Ibrahim, karuhun urang, sarta naon waé anu diomongkeun ku Anjeunna ka urang, urang bakal nyaritakeun ka aranjeun, urang moal nyumputkeun nanaon ti aranjeun.
32 Simeon jeung Lewi nyarita kieu ka Sikem jeung ramana pikeun néangan alesan, sarta pikeun ménta naséhat naon anu kudu dilakukeun ka Sikem jeung kotana dina perkara ieu.
33 Nalika Sikem sareng ramana ngadangu kecap-kecap Simeon sareng Lewi, éta karasaeun saé ku aranjeunna, teras Sikem sareng ramana kaluar mulih ka bumi.
34 Sanggeus aranjeunna angkat, putra-putra Yakub nyarios ka ramana, pokna, "Kami terang yen maot teh kudu ditanggung ku jalma-jalma jahat ieu jeung ku kotana, lantaran maranehna ngalanggar parentah Allah ka Nabi Nuh jeung ka anak-anakna katut turunanana."
35 Jeung deuih lantaran Sikem geus ngalakukeun hal ieu ka Dinah, adi urang, ku cara ngahinakeun dirina, kalakuan jahat kitu moal pernah dilakukeun di antara urang.
36 Ayeuna, nyaho jeung tingali naon anu rek dilakukeun, sarta néangan akal jeung alesan naon anu kudu dilakukeun ka maranehna, sangkan sakumna pangeusi ieu kota bisa maehan.
37 Ceuk Simeon ka aranjeunna, "Ieu naséhat anu merenah pikeun aranjeun: bejakeun ka aranjeunna supaya nyunatan unggal lalaki di antara aranjeunna sapertos urang disunat, sareng upami aranjeunna henteu hoyong ngalakukeun ieu, urang bakal nyandak putri urang ti aranjeunna teras angkat."
38 Jeung lamun maranehna satuju ngalakukeun ieu jeung bakal ngalakukeun eta, mangka nalika maranehna geus tibra ku nyeri, urang bakal nyerang maranehna ku pedang urang, kawas ka jalma anu tenang jeung resep damai, sarta urang bakal maehan unggal lalaki di antara maranehna.
39 Naséhat Simeon nyenangkeun aranjeunna, sarta Simeon jeung Lewi mutuskeun rék ngalakukeun ka aranjeunna sakumaha anu diusulkeun.
40 Isukna, Sikem jeung Hemor, ramana, sumping deui ka Yakub jeung putra-putrana, rek nyarita perkara Dinah, sarta rek ngadengekeun jawaban putra-putra Yakub kana omongan maranehna.
41 Putra-putra Yakub nyarita ka aranjeunna kalawan nipu, pokna, "Sadaya kasauran aranjeun parantos diwartoskeun ka rama Ishak, sareng kasauran aranjeun nyenangkeun anjeunna."
42 Tapi anjeunna nyarios ka urang, kieu, "Kitu parentah ti Allah, Gusti nu ngawasa sakumna bumi, ka Ibrahim, yen saha waé anu sanés turunan anjeunna anu hoyong ngawin salah sahiji putrina, kedah nyunatan unggal lalaki milik

anjeunna, sapertos urang disunat, teras urang tiasa masihan putri urang pikeun dipigarwa."
43 Ayeuna kami parantos ngawartosan ka aranjeun sadaya kalakuan kami anu diomongkeun ku rama kami ka kami, sabab kami moal tiasa ngalakukeun ieu anu diomongkeun ku aranjeun ka kami, mikeun putri kami ka lalaki anu teu disunat, sabab éta mangrupikeun hiji aib pikeun kami.
44 Tapi ku ieu kami satuju ka anjeun, pikeun masrahkeun putri kami ka anjeun, sareng kami ogé bakal nyandak putri-putri anjeun, sareng bakal cicing di antara anjeun sareng janten hiji bangsa sapertos anu anjeun parantos ucapkeun, upami anjeun ngadangukeun kami, sareng satuju janten sapertos kami, pikeun nyunatan unggal lalaki milik anjeun, sapertos kami disunat.
45 Lamun aranjeun teu ngadengekeun parentah kami, supaya unggal lalaki disunat sakumaha kami disunat, sakumaha anu geus diparentahkeun ku kami, maka kami bakal datang ka aranjeun, nyokot putri kami ti aranjeun terus indit.
46 Sikem jeung Hemor, ramana, ngadéngé omongan putra-putra Yakub, sarta éta hal téh kacida nyenangkeunana, sarta Sikem jeung Hemor, ramana, buru-buru ngalaksanakeun kahayang putra-putra Yakub, sabab Sikem kacida bogohna ka Dinah, sarta haténa kacida katajina ka Dinah.
47 Sekem jeung Hemor, ramana, buru-buru ka gapura kota, tuluy ngumpulkeun sakumna lalaki di kotana, tuluy nyarita ka aranjeunna kecap-kecap putra-putra Yakub, pokna,
48 Kami sumping ka ieu jalma-jalma, putra-putra Yakub, teras kami nyarios ka aranjeunna ngeunaan putrina, sareng ieu jalma-jalma satuju pikeun ngalakukeun numutkeun kahoyong kami, sareng tingali tanah kami lega pisan pikeun aranjeunna, sareng aranjeunna bakal cicing di dinya, sareng dagang di dinya, sareng kami bakal janten hiji bangsa; kami bakal nyandak putri-putri aranjeunna, sareng putri-putri kami bakal kami pasrahkeun ka aranjeunna pikeun dipiboga.
49 Tapi ngan ukur ku sarat ieu jalma-jalma ieu satuju ngalakukeun hal ieu, nyaéta unggal lalaki di antara urang kudu disunat sakumaha aranjeunna disunat, sakumaha anu diparentahkeun ku Allah ka aranjeunna, sareng nalika urang parantos ngalaksanakeun parentah aranjeunna pikeun disunat, maka aranjeunna bakal cicing di antara urang, sareng ingon-ingon sareng harta banda aranjeunna, sareng urang bakal janten hiji bangsa sareng aranjeunna.
50 Nalika sadaya lalaki di kota éta ngadangu kecap-kecap Sikem sareng ramana Hemor, sadaya lalaki di kota éta satuju kana usul éta, sareng aranjeunna nurut pikeun disunat, sabab Sikem sareng ramana Hemor dipikahormat pisan ku aranjeunna, salaku pamingpin di nagara éta.
51 Isukna, Sikem jeung Hemor, ramana, hudang isuk-isuk keneh, terus ngumpulkeun sakumna lalaki di kotana ka tengah kota, terus nyauran putra-putra Yakub, anu nyunatan unggal lalaki nu aya di jero kota dina poe eta jeung poe isukna.
52 Tuluy aranjeunna nyunatan Sikem jeung Hemor ramana, katut lima dulur Sikem, tuluy masing-masing baralik ka imahna, sabab ieu hal teh ti PANGERAN ngalawan kota Sikem, jeung ti PANGERAN aya naséhat Simeon dina hal ieu, supaya PANGERAN bisa masrahkeun kota Sikem ka leungeun dua putra Yakub.

BAB 34

1 Jumlah lalaki anu disunat téh genep ratus opat puluh lima lalaki, jeung dua ratus opat puluh genep budak.
2 Tapi Kidekem, putra Pered, ramana Hemor, sareng genep sadulurna, teu ngadengekeun Sikem sareng ramana Hemor, sareng aranjeunna teu kersa disunat, sabab usul putra-putra Yakub pikageuleuheun ka aranjeunna, sareng amarahna kacida ageungna, sahingga jalma-jalma di kota éta teu ngadengekeun aranjeunna.
3 Peutingna poé kadua, maranéhna manggihan dalapan budak leutik anu can disunat, lantaran indungna nyumputkeun maranéhna ti Sikem jeung Hemor, ramana, jeung ti jalma-jalma di kota éta.
4 Sekem jeung Hamor, ramana, nitah supaya aranjeunna disunat, tapi Kidekem jeung genep dulurna nyerang aranjeunna ku pedang, terus hayang maehan aranjeunna.
5 Aranjeunna ogé hoyong maehan Sikem sareng Hemor ramana, sareng aranjeunna ogé hoyong maehan Dinah sareng aranjeunna kusabab hal ieu.
6 Tuluy aranjeunna nanya ka aranjeunna, "Naon ieu anu ku aranjeun dipigawe? Naha teu aya awewe di antara putri-putri dulur-dulur aranjeun, urang Kanaan, anu nepi ka aranjeun hayang ngawin putri-putri urang Ibrani, anu samemehna aranjeun teu wawuh, nepi ka aranjeun ngalakukeun kalakuan anu teu kungsi diparentahkeun ku karuhun aranjeun?"
7Naha anjeun ngabayangkeun yén anjeun bakal hasil ku tindakan anu parantos anjeun lakukeun ieu? Sareng naon anu bakal anjeun jawab dina hal ieu ka dulur-dulur anjeun, urang Kanaan, anu bakal sumping énjing sareng naroskeun ka anjeun ngeunaan hal ieu?
8Lamun lampah aranjeun teu katempo hade jeung teu katempo hade ku maranehna, naon nu rek dilakukeun ku aranjeun pikeun nyawa aranjeun, jeung pikeun nyawa kuring pikeun nyawa urang, lantaran aranjeun teu ngadengekeun omongan urang?
9 Lamun jalma-jalma di ieu tanah jeung sakumna dulur-dulur anjeun, turunan Ham, ngadéngé kalakuan anjeun, pokna,
10 Ku lantaran aya saurang awéwé Ibrani, Sikem jeung Hemor, ramana, kitu deui sakumna pangeusi kotana, ngalakukeun hiji hal anu teu acan wawuh ka maranéhna jeung anu teu kungsi diparentahkeun ku karuhunna, ka mana anjeun rek ngapung atawa nyumputkeun éra anjeun, sapanjang hirup anjeun di hareupeun dulur-dulur anjeun, pangeusi tanah Kanaan?
11 Ayeuna, urang teu kuat nahan kana hal anu geus dilakukeun ku aranjeun, jeung urang teu kuat dibeungbeuratan ku beban anu teu diparentahkeun ku karuhun urang.
12 Isukan urang rek indit ngumpulkeun sakumna dulur-dulur urang, dulur-dulur urang Kanaan anu cicing di tanah ieu, terus urang kabeh bakal datang sarta maehan aranjeun jeung sakumna jalma anu percaya ka aranjeun, nepi ka moal aya hiji-hijina anu nyésa ti aranjeun atawa ti maranehna.
13 Nalika Hemor sareng Sikem putrana sareng sadaya jalmi di kota éta ngadangu kecap-kecap Kidekem sareng saderek-saderekna, aranjeunna sieun pisan kana nyawana

ku kecap-kecap éta, sareng aranjeunna tobat kana naon anu parantos dilakukeun.
14 Sikem jeung Hemor, ramana, ngawaler ka Kidekem, ramana, jeung sadulur-sadulurna, pokna, "Sadaya kecap anu diucapkeun ku aranjeun ka kami teh leres."
15 Ayeuna ulah ngomong, atawa ngabayangkeun dina hate anjeun yen kusabab kanyaah urang Ibrani urang ngalakukeun hal ieu anu teu diparentahkeun ku karuhun urang.
16 Tapi kumargi urang sadar yén sanés niat sareng kahayang aranjeunna pikeun satuju kana kahoyong urang ngeunaan putri aranjeunna sapertos urang ngadopsi anjeunna, kecuali dina sarat ieu, janten urang ngadangukeun sora aranjeunna sareng ngalakukeun tindakan ieu anu anjeun tingali, supados kéngingkeun kahoyong urang ti aranjeunna.
17 Sareng nalika pamundut kami parantos ditampi ti aranjeunna, kami bakal uih deui ka aranjeunna sareng ngalakukeun ka aranjeunna naon anu anjeun piwarang ka kami.
18 Sim kuring ngajurung aranjeun pikeun ngantosan sareng ngantosan dugi ka daging urang cageur sareng urang janten kuat deui, teras urang bakal babarengan ngalawan aranjeunna, sareng ngalakukeun ka aranjeunna naon anu aya dina haté anjeun sareng dina haté sim kuring.
19 Dinah, putri Yakub, ngadangu sagala kecap anu diomongkeun ku Kidekem sareng saderek-saderekna, kitu deui naon anu dijawab ku Hemor sareng Sikem putrana, sareng jalma-jalma di kotana.
20 Tuluy manehna buru-buru nitah salah saurang dayang-dayangna, anu diutus ku ramana pikeun ngurus anjeunna di bumi Sikem, ka Yakub, ramana, jeung ka saderek-saderekna, pokna kieu:
21Kitu piwuruk Kidekem jeung sadulur-sadulurna ngeunaan aranjeun, kitu deui piwuruk Hemor, Sikem, jeung urang kota eta.
22 Waktu Yakub ngadéngé éta omongan, anjeunna kacida ambekna ka aranjeunna, sarta amarahna mimiti ngagedur ka aranjeunna.
23 Simeon jeung Lewi tuluy sumpah, pokna, "Demi PANGERAN anu jumeneng, Allah nu ngawasa sakumna bumi, isukan waktu kieu, moal aya hiji jalma ogé anu tinggaleun di sakuliah kota."
24 Dua puluh nonoman anu teu disunat nyumput, terus ieu nonoman ngalawan Simeon jeung Lewi, terus Simeon jeung Lewi maehan dalapan belas urang nonoman, terus dua urang nonoman kabur ka sababaraha liang kapur di kota, terus Simeon jeung Lewi néangan maranéhna, tapi teu manggihan.
25 Simeon jeung Lewi terus ngurilingan kota, terus maehan sakumna jalma di kota eta ku pedang, teu aya hiji-hijina anu ditinggalkeun ku maranehna.
26 Di tengah-tengah kota aya kajadian ribut, jeung sora jalma-jalma di dinya nepi ka luhur ka sawarga, sarta kabeh awewe jeung barudak ceurik tarik.
27 Simeon jeung Lewi maehan sakumna kota, teu aya saurang ogé lalaki anu ditinggalkeun di sakuliah kota.
28 Hemor jeung Sikem putrana dipaehan ku pedang, terus Dinah dibawa ti imah Sikem tuluy indit ti dinya.
29 Putra-putra Yakub balik deui ka ditu, tuluy manggih jalma-jalma anu tiwas, sarta ngarampog sagala harta banda anu aya di kota jeung di tegalan.
30 Waktu keur ngarampog barang-barang, aya tilu ratus lalaki nu nangtung tuluy ngalungkeun kekebul ka arah maranéhna bari dibarung ku batu. Simeon malik ka maranéhna tuluy maehan maranéhna ku pedang. Simeon malik ka hareupeun urang Léwi, tuluy asup ka kota.
31 Tuluy aranjeunna mawa domba, sapi, jeung ingon-ingonna, kitu deui para wanita jeung budak leutik lianna, tuluy aranjeunna mawa eta kabeh kabur, terus aranjeunna mukakeun panto terus kaluar sarta sumping ka Yakub, ramana, kalawan sumanget.
32 Waktu Yakub ningali sagala rupa anu geus dilakukeun ku maranehna ka kota eta, kitu deui barang-barang rampasan anu dirampas ti maranehna, Yakub ambek pisan ka maranehna, terus Yakub ngalahir, "Naon anu geus dilakukeun ku maraneh ka kuring? Kuring geus meunang tempat cicing di antara urang Kanaan di tanah eta, jeung taya sahijieun oge anu ngaganggu kuring."
33 Ayeuna aranjeun geus ngalakukeun hal anu matak pikageuleuheun ka kuring ku jalma-jalma di ieu tanah, di antara urang Kanaan jeung urang Periz, jeung kuring ngan saeutik pisan, sarta maranehna bakal ngumpul ngalawan kuring sarta maehan kuring nalika maranehna ngadenge pagawean anjeun jeung dulur-dulurna, sarta kuring jeung kulawarga kuring bakal ancur.
34 Simeon, Lewi, jeung sadulur-sadulurna ngawaler ka Yakub, ramana, "Urang teh cicing di dieu, naha Sikem rek ngalakukeun kieu ka adi urang? Naha Sikem cicing waé? Naha adi urang kudu dihina kawas awewe palacur di jalan?"
35 Jeung jumlah awewe anu ditawan ku Simeon jeung Lewi ti kota Sikem, anu teu dipaehan ku maranehna, aya dalapan puluh lima awewe anu tacan kungsi ngalaman hubungan jeung lalaki.
36 Di antara aranjeunna aya hiji mojang ngora anu geulis rupana sareng kasep rupana, anu namina Bunah, sareng Simeon ngawin anjeunna, sareng jumlah lalaki anu ditawan sareng henteu dipaéhan nyaéta opat puluh tujuh lalaki, sareng sésana dipaéhan.
37 Sadaya nonoman lalaki sareng awéwé anu ditawan ku Simeon sareng Lewi ti kota Sikem, janten abdi-abdi putra-putra Yakub sareng turunan-turunanana, dugi ka dinten putra-putra Yakub angkat ti tanah Mesir.
38 Nalika Simeon sareng Lewi kaluar ti kota, dua nonoman anu tinggaleun, anu nyumput di kota, sareng henteu maot di antara jalma-jalma di kota éta, hudang, sareng nonoman-nonoman ieu lebet ka kota sareng ngurilingan éta, sareng mendakan kota éta sepi tanpa lalaki, sareng ngan ukur awéwé anu ceurik, sareng nonoman-nonoman ieu ngajerit sareng nyarios, "Tingali, ieu kajahatan anu dilakukeun ku putra-putra Yakub urang Ibrani ka kota ieu dina dinten ieu aranjeunna ngancurkeun salah sahiji kota Kanaan, sareng henteu sieun ku nyawana di sakumna tanah Kanaan."
39 Jelema-jelema ieu kaluar ti kota terus indit ka kota Tapnah, terus nepi ka dinya, terus nyaritakeun ka warga Tapnah sagala hal anu geus karandapan ku maranehna, kitu deui sagala hal anu geus dilakukeun ku putra-putra Yakub ka kota Sikem.

40 Beja éta nepi ka Yashub, raja Tapnach, terus anjeunna ngutus jalma ka kota Sikem pikeun nepungan nonoman-nonoman éta, sabab raja teu percaya kana caritaan éta, pokna, "Kumaha bisa aya dua jalma nu ngancurkeun kota sakitu gedéna kawas Sikem?"
41 Utusan-utusan Yasub balik deui ka anjeunna, pokna, "Kami geus nepi ka kota, tapi eta kota geus ancur, euweuh lalaki di dinya, ngan aya awewe nu keur ceurik; domba jeung sapi oge euweuh, sabab sagala rupa nu aya di kota teh geus dijarah ku putra-putra Yakub."
42 Yashub heran, pokna, "Kumaha dua jalma bisa ngalakukeun hal kieu, ngancurkeun kota sakitu gedéna, padahal ngan hiji jalma waé teu bisa nahan aranjeunna?"
43 Sabab hal anu sarupa kitu teu acan pernah kajadian ti jaman Nimrod, komo ti jaman baheula keneh, hal anu sarupa kitu teu acan pernah kajadian; terus Yashub, raja Tapnach, nitah rahayatna, "Sing wani, urang rek indit jeung merangan urang Ibrani ieu, jeung ngalakukeun ka maranehna sakumaha anu maranehna lakukeun ka kota ieu, jeung urang bakal males dendam ka rahayat kota eta."
44 Raja Yasub ti Tapnakh, rembugan jeung para panaséhatna ngeunaan hal ieu, sarta para panaséhatna ngalahir ka anjeunna, "Anjeun moal bisa ngéléhkeun urang Ibrani sorangan, sabab maranéhna kudu kuat pikeun ngalakukeun padamelan ieu ka sakumna kota."
45 Lamun dua urang ti antara maranehna ngancurkeun sakumna kota, sarta taya sahijieun anu bisa nahan maranehna, tangtu lamun maneh ngalawan maranehna, maranehna bakal bangkit ngalawan urang sarta ngancurkeun urang oge.
46 Tapi upami anjeun kersa ngirim utusan ka sadaya raja-raja anu aya di sakuriling urang, sareng ngantepkeun aranjeunna ngahiji, maka urang bakal angkat sareng aranjeunna sareng merangan putra-putra Yakub; maka anjeun bakal meunang ngalawan aranjeunna.
47 Yasub ngadangu kecap-kecap ti para juru naséhatna, sarta kecap-kecap éta nyenangkeun anjeunna sareng rahayatna, teras anjeunna ngalakukeun kitu; sareng Yasub raja Tapnach ngirim pesen ka sadaya raja urang Amori anu ngepung Sichem sareng Tapnach, pokna,
48 Hayu urang bareng jeung Bapa, urang bakal maehan Yakub urang Ibrani katut sakumna putra-putrana, sarta urang bakal ngabasmi maranehna ti bumi, sabab kitu anu dilakukeunana ka kota Sikem, naha maraneh teu nyaho?
49 Raja-raja urang Emor ngadéngé kajahatan anu dilakukeun ku putra-putra Yakub ka kota Sikem, sarta aranjeunna kacida reuwasna.
50 Tujuh raja urang Amori ngumpul jeung sakumna pasukanana, kira-kira sapuluh rebu lalaki nu mawa pedang, terus aranjeunna datang pikeun merangan putra-putra Yakub; jeung Yakub ngadéngé yén raja-raja urang Amori geus ngumpul pikeun merangan putra-putrana, jeung Yakub kacida sieunna, sarta éta ngaganggu haténa.
51 Yakub ngagorowok ka Simeon jeung Lewi, pokna, "Naon ieu kalakuan aranjeun? Naha aranjeun nganyenyeri kuring, nepi ka ngajak sakumna urang Kanaan ngalawan kuring jeung kulawarga kuring? Sabab kuring jeung kulawarga kuring keur teu aya nanaon, tapi aranjeun geus ngalakukeun hal ieu ka kuring, sarta ngahudang sumanget jalma-jalma di ieu tanah ngalawan kuring ku kalakuan aranjeun."
52 Yuda ngawaler ka ramana, "Naha dulur-dulur kuring, Simeon jeung Lewi, maehan sakumna warga Sikem tanpa alesan? Tangtosna éta kusabab Sikem geus ngahinakeun adi urang, sarta ngalanggar parentah Allah urang ka Nuh jeung anak-anakna, sabab Sikem maksa adi urang, sarta ngalakukeun jina jeung manehna."
53 Sikem ngalakukeun sagala kajahatan ieu sareng teu aya hiji ogé ti pangeusi kotana anu ngahalangan anjeunna, pokna, "Naha anjeun ngalakukeun kieu?" Tangtosna kusabab ieu dulur-dulur kuring angkat sareng ngagebug kota éta, sareng PANGERAN masrahkeun éta ka leungeun aranjeunna, sabab pangeusina parantos ngalanggar paréntah Allah urang. Naha éta hartosna aranjeunna ngalakukeun sadayana ieu tanpa alesan?"
54 Ayeuna kunaon anjeun sieun atawa susah, jeung kunaon anjeun ambek ka dulur-dulur kuring, jeung kunaon amarah anjeun hurung ka aranjeunna?
55 Tangtosna Allah urang anu parantos masrahkeun kota Sikem sareng rahayatna ka leungeun aranjeunna, Anjeunna ogé bakal masrahkeun sadaya raja Kanaan anu badé ngalawan urang, sareng urang bakal ngalakukeun ka aranjeunna sapertos anu dilakukeun ku dulur-dulur urang ka Sikem.
56 Ayeuna sing tenang jeung sing miceun rasa sieun, tapi sing percaya ka PANGERAN, Allah urang, sarta neneda ka Mantenna sangkan ngabantu jeung nyalametkeun urang, sarta masrahkeun musuh urang ka leungeun urang.
57 Yuda nyauran salah sahiji abdi ramana, pokna, "Coba tingali raja-raja anu bade ngalawan urang, aya di mana jeung pasukanana."
58 Abdi éta angkat ningali ka kajauhan, teras naék ka Gunung Sihon, sarta ningali sadaya pasukan raja nangtung di tegalan, teras anjeunna uih deui ka Yuda sarta nyarios, "Raja-raja parantos aya di tegalan sareng sadaya pasukanna, hiji bangsa anu seueur pisan, sapertos keusik di basisir laut."
59 Yuda ngalahir ka Simeon jeung Lewi, katut dulur-dulurna, "Sing kuat jeung sing wani, sabab PANGERAN Allah urang aya jeung urang, ulah sieun ka maranehna."
60Hayu urang maju, masing-masing lalaki nyiapkeun pakarang perangna, panahna jeung pedangna, urang bakal indit jeung merangan jalma-jalma anu teu disunat ieu; PANGERAN teh Allah urang, Anjeunna bakal nyalametkeun urang.
61 Tuluy aranjeunna bangkit, sarta masing-masing nyepeng pakarang perangna, boh nu gede boh nu leutik, sawelas putra Yakub, katut sadaya abdi-abdi Yakub.
62 Sadaya abdi-abdi Ishak anu aya di Hebron sumping ka aranjeunna bari mawa sagala rupa pakarang perang, sareng putra-putra Yakub sareng abdi-abdina, anu jumlahna saratus dua belas lalaki, angkat ka raja-raja éta, sareng Yakub ogé angkat sareng aranjeunna.
63 Putra-putra Yakub ngutus ka Ishak, ramana, putra Ibrahim, ka Hebron, anu disebut Kireat-Arba, pokna,
64Mugi-mugi Gusti ngabela urang sadayana, mugia Gusti nangtayungan urang tina leungeun urang Kanaan anu datang ngalawan urang, sareng mugia Gusti ngaleupaskeun aranjeunna ka leungeun urang.
65 Ishak putra Ibrahim neneda ka PANGERAN pikeun putra-putrana, sarta anjeunna unjukan, "Duh GUSTI Allah, Gusti parantos jangji ka rama abdi, kieu, Kami bakal

ngalikeun turunan anjeun sapertos béntang di langit, sareng Gusti ogé parantos jangji ka abdi, sareng mugia Gusti ngalaksanakeun jangji anjeun, ayeuna raja-raja Kanaan nuju ngahiji, pikeun perang ngalawan murangkalih abdi kumargi aranjeunna henteu ngalakukeun kekerasan."
66 Ku kituna, nun GUSTI Allah, Allah sakumna bumi, mugia Gusti ngarobah naséhat raja-raja ieu supados aranjeunna henteu kénging ngalawan putra-putra abdi.
67 Sareng mugia raja-raja ieu sareng rahayatna kenging kasieunan ka putra-putra abdi sareng nurunkeun kasombonganana, supados aranjeunna ngajauh ti putra-putra abdi.
68 Sareng ku panangan Gusti anu kuat sareng panangan anu diulurkeun, salametkeun putra-putra abdi sareng abdi-abdina ti aranjeunna, sabab kakawasaan sareng kakawasaan aya dina panangan Gusti pikeun ngalakukeun sadayana ieu.
69 Sareng putra-putra Yakub sareng abdi-abdina angkat ka raja-raja ieu, sareng aranjeunna percanten ka PANGERAN Allahna, sareng nalika aranjeunna angkat, Yakub ramana ogé ngado'a ka PANGERAN sareng nyarios, Duh PANGERAN Allah, Allah anu kawasa sareng mulya, anu parantos ngarajaan ti jaman baheula, ti harita dugi ka ayeuna sareng salamina;
70 Anjeun teh Mantenna anu ngahudangkeun perang sareng ngeureunkeunana, dina panangan Anjeun aya kakawasaan sareng kaperkasaan pikeun ngaluhurkeun sareng ngarubuhkeun; mugia doa abdi ditampi di payuneun Anjeun supados Anjeun malik ka abdi kalayan welas asih Anjeun, pikeun ngingetkeun manah raja-raja ieu sareng rakyatna ku kasieunan putra-putra abdi, sareng ngareureuwaskeun aranjeunna sareng kémah-kémahna, sareng kalayan kasaean Anjeun anu ageung, salametkeun sadaya jalma anu percanten ka Anjeun, sabab Anjeun anu tiasa ngawasa urang sareng nurunkeun bangsa-bangsa dina kakawasaan urang.

BAB 35

1 Raja-raja urang Emor datang ka tegalan, tuluy ngariung jeung para juru naséhatna pikeun ngabahas naon anu kudu dilakukeun ka putra-putra Yakub, sabab maranéhna masih sieun ka putra-putra Yakub, pokna, "Tingali, aya dua urang Israil anu maehan sakumna kota Sikem."
2 PANGERAN ngadangukeun doa Ishak jeung Yakub, sarta Anjeunna ngeusian hate sadaya panaséhat raja-raja ieu ku rasa sieun jeung sieun anu kacida, nepi ka aranjeunna sapuk ngagorowok,
3 Naha anjeun bodo dinten ieu, atanapi naha anjeun teu gaduh akal, yén anjeun badé perang ngalawan urang Ibrani, sareng kunaon anjeun resep kana karusakan anjeun nyalira dinten ieu?
4 Aya dua urang di antarana anu datang ka kota Sikem tanpa rasa sieun atawa reuwas, terus maranehna maehan sakumna pangeusi kota, nepi ka euweuh saurang oge anu bisa nandingan maranehna, kumaha maraneh bisa ngalawan maranehna kabeh?
5 Tangtos anjeun terang yén Allahna kacida mikanyaahna ka aranjeunna, sareng parantos ngalakukeun hal-hal anu luar biasa pikeun aranjeunna, sapertos anu teu acan kantos dilakukeun ti jaman baheula, sareng di antara sadaya dewa-dewa bangsa-bangsa, teu aya anu tiasa ngalakukeun sapertos padamelan-Na anu luar biasa.
6 Pasti Anjeunna nyalametkeun karuhunna Ibrahim, urang Ibrani, tina leungeun Nimrod, sareng tina leungeun sakumna rahayatna anu parantos sering hoyong maehan anjeunna.
7 Anjeunna ogé nyalametkeun anjeunna tina seuneu anu dialungkeun ku Raja Nimrod ka anjeunna, sareng Allahna nyalametkeun anjeunna tina éta seuneu.
8 Jeung saha deui anu bisa ngalakukeun hal nu sarupa? Pasti Ibrahim anu maehan lima raja Elam, nalika aranjeunna ngaganggu putra lanceukna anu harita cicing di Sodom.
9 Tuluy abdina anu satia di karatonna ditawan jeung sababaraha urang prajuritna, tuluy diudag raja-raja Elam dina hiji peuting sarta dipaehan, sarta sagala harta bandana anu geus dirampas ku dulurna dipulangkeun deui ka putra lanceukna.
10 Jeung tangtu aranjeun nyaho yen Allahna urang Ibrani ieu kacida bingahna ka maranehna, jeung maranehna oge bingah ka Mantenna, sabab maranehna nyaho yen Mantenna geus ngaleupaskeun maranehna ti sakumna musuh-musuh maranehna.
11 Jeung tingali ku lantaran kanyaahna ka Allahna, Ibrahim nyandak hiji-hijina putrana anu dipikacinta teras niatna pikeun nganteurkeun anjeunna salaku kurban beuleuman ka Allahna, sareng upami sanés kusabab Allah anu nyegah anjeunna ngalakukeun ieu, anjeunna pasti bakal ngalakukeun éta ku lantaran kanyaahna ka Allahna.
12 Allah ningali sagala padamelan-Na, terus sumpah ka Mantenna, sarta jangji ka Mantenna yen Mantenna bakal nyalametkeun putra-putrana jeung sakumna turunanana tina sagala kasusah anu bakal nimpa maranehna, lantaran Mantenna geus ngalakukeun hal ieu, sarta ku lantaran kanyaah-Na ka Allah-Na, Mantenna ngeureunkeun welas asih-Na ka anak-Na.
13 Jeung naha maraneh teu acan ngadenge naon anu dilakukeun ku Allah maranehna ka Firaun raja Mesir jeung ka Abimelek raja Gerar, ku cara nyokot pamajikan Ibrahim, anu nyebutkeun, Manehna teh dulur kuring, bisi maranehna maehan Ibrahim lantaran manehna, terus mikir rek nyokot manehna jadi pamajikan? Jeung Allah ngalakukeun ka maranehna jeung ka rahayatna sagala anu maraneh geus ngadenge.
14 Jeung urang sorangan geus ningali kalawan panon urang yen Esau, dulurna Yakub, datang ka anjeunna jeung opat ratus lalaki, kalawan niat maehan anjeunna, sabab anjeunna inget yen anjeunna geus ngarebut berkah ramana ti anjeunna.
15 Anjeunna angkat nepungan anjeunna nalika anjeunna sumping ti Siria, pikeun maehan indung sareng murangkalihna, sareng saha deui anu nyalametkeun anjeunna tina leungeunna iwal ti Allahna anu dipercaya ku anjeunna? Anjeunna nyalametkeun anjeunna tina leungeun dulurna sareng ogé tina leungeun musuh-musuhna, sareng pasti anjeunna bakal ngajagaan aranjeunna deui.
16 Saha anu teu terang yén éta téh Allah maranéhna anu méré kakuatan ka maranéhna pikeun ngalakukeun kajahatan ka kota Sikem sapertos anu geus kadéngé ku hidep?

17 Naha ku kakuatan sorangan dua jalma bisa ngancurkeun kota sakitu gedéna kawas Sikem lamun lain ku lantaran Allahna anu dipercaya ku maranéhna? pokna sarta anjeunna ngalakukeun ieu ka maranéhna pikeun maehan pangeusi kota di kotana.
18 Jeung naha anjeun bisa ngéléhkeun jalma-jalma anu geus datang babarengan ti kota anjeun pikeun perang ngalawan sakabéhna, sanajan sarébu kali leuwih loba anu datang pikeun mantuan anjeun?
19 Tangtosna anjeun terang sareng ngartos yén anjeun sanés sumping pikeun merangan aranjeunna, tapi anjeun sumping pikeun merangan Allahna anu milih aranjeunna, sareng ku kituna anjeun sadayana sumping dinten ieu pikeun dibinasakeun.
20 Ku kituna ayeuna ulah ngalakukeun kajahatan anu rek ditimbulkeun ku aranjeun, sabab leuwih hade ulah perang jeung maranehna, sanajan jumlahna saeutik, sabab Allah maranehna aya jeung maranehna.
21 Nalika raja-raja urang Emor ngadéngé sagala omongan para panasehatna, haténa pinuh ku sieun, sareng aranjeunna sieun ka putra-putra Yakub sareng henteu daék ngalawan aranjeunna.
22 Aranjeunna ngadéngékeun omongan para panasehatna, sarta ngadéngékeun sagala omonganana, sarta omongan para panasehat teh matak pikaresepeun pisan para raja, sarta aranjeunna nurut kana eta.
23 Raja-raja éta malik sarta ngajauhan putra-putra Yakub, sabab maranéhna teu wani ngadeukeutan maranéhna pikeun perang, lantaran maranéhna kacida sieunna ka maranéhna, sarta haténa lebur ku kasieun ka maranéhna.
24 Sabab ieu asalna ti PANGERAN ka aranjeunna, sabab Mantenna ngadangukeun doa abdi-abdina Ishak sareng Yakub, sabab aranjeunna percanten ka Mantenna; sareng sadaya raja-raja ieu mulih sareng kémahna dina dinten éta, masing-masing ka kotana nyalira, sareng dina waktos éta aranjeunna henteu perang sareng putra-putra Yakub.
25 Putra-putra Yakub tetep aya di tempatna nepi ka peuting di hareupeun Gunung Sihon, sarta ningali yén raja-raja éta teu datang merangan aranjeunna, putra-putra Yakub mulang ka imahna.

BAB 36

1 Harita PANGERAN nembongan ka Yakub, dawuhana-Na, "Geura indit ka Betel, cicing di dinya, tuluy jieun altar pikeun PANGERAN anu nembongan ka maneh, anu geus nyalametkeun maneh jeung anak-anak maneh tina kasusahan."
2 Yakub angkat ka Betel sareng putra-putrana sareng sadaya barang-barangna numutkeun pangandika PANGERAN.
3 Yakub yuswa salapan puluh salapan taun nalika anjeunna angkat ka Betel, sareng Yakub sareng putra-putrana sareng sadaya jalmi anu aya sareng anjeunna, tetep di Betel di Lus, sareng anjeunna ngawangun altar di dinya pikeun PANGERAN anu nembongan ka anjeunna, sareng Yakub sareng putra-putrana cicing di Betel genep bulan.
4 Harita Debora, putri Us, inangna Rebeka, anu kungsi ngasuh Yakub, pupus; terus Yakub nguburkeun eta awewe di handapeun tangkal kiara di Betel.
5Rébéka, putri Betuel, ibuna Yakub, ogé pupus dina waktos éta di Hebron, nyaéta Kireat-Arba, sareng anjeunna dikurebkeun di guha Makpela anu dipésér ku Ibrahim ti urang Het.
6 Umur Rebecca saratus tilu puluh tilu taun, tuluy anjeunna pupus. Nalika Yakub ngadangu yén indungna Rebecca tos maot, anjeunna ceurik tarik pisan pikeun indungna, sareng ngadamel duka cita anu ageung pikeun anjeunna, sareng pikeun Deborah, pangasuhna, di handapeun tangkal ek, sareng anjeunna nyebat nami tempat éta Allon-bakhut.
7 Jeung Laban urang Siria maot dina mangsa harita, sabab Allah ngahukum anjeunna lantaran anjeunna ngalanggar perjangjian anu aya antara anjeunna sareng Yakub.
8 Yakub yuswa saratus taun nalika PANGERAN nembongan ka anjeunna, sarta ngaberkahan anjeunna sarta nyebat ngaranna Israil, sarta Rahel, garwa Yakub, ngandung dina mangsa harita.
9 Harita Yakub jeung sagala barang-barangna angkat ti Betel ka imah bapana, ka Hebron.
10Sabari aranjeunna nuju di jalan, sareng teu acan jauh deui ka Eprata, Rahel ngalahirkeun putra lalaki, sareng anjeunna ngalahirkeun kalayan beurat pisan teras maot.
11 Yakub nguburkeun Rahel di jalan ka Eprata, nyaéta Betlehem, sarta anjeunna ngadegkeun tugu di luhur kuburan Rahel, anu masih aya nepi ka ayeuna; umur Rahel opat puluh lima taun, tuluy Rahel pupus.
12 Yakub ngaranan putrana anu lahir ka Rahel, Benyamin, sabab lahirna di tanah beulah katuhu.
13 Saatos Rahel pupus, Yakub masang kémahna di kémah Bilha, abdina.
14 Ku hal éta, Rubin sirik ka indungna, Lea, sarta anjeunna kacida ambekna, tuluy anjeunna hudang kalawan ambekna, tuluy asup ka kémah Bilha, tuluy ngangkat ranjang bapana.
15 Harita bagian hak karuhun, sajaba ti jabatan raja jeung imam, dicabut ti putra-putra Rubin, sabab anjeunna geus ngahinakeun ranjang bapana, sarta hak karuhun dibikeun ka Yusuf, jabatan raja ka Yuda, jeung imam ka Lewi, sabab Rubin geus ngahinakeun ranjang bapana.
16 Ieu turunan Yakub anu lahir di Padan-Aram, putra-putrana dua belas urang.
17 Putra-putra Lea nyaéta Rubin anu cikal, Simeon, Lewi, Yuda, Isakhar, Zebulon, jeung Dinah, dulurna awéwé; sarta putra-putra Rahel nyaéta Yusuf jeung Benyamin.
18 Putra-putra ti Zilpa, abdina Lea, nyaéta Gad sareng Aser, sareng putra-putra ti Bilha, abdina Rahel, nyaéta Dan sareng Naptali; ieu putra-putra Yakub anu lahir di Padan-Aram.
19 Yakub sareng putra-putrana katut sadaya barang-barangna angkat ka Mamre, nyaéta Kireat-Arba, anu aya di Hebron, tempat Ibrahim sareng Ishak ngumbara, sareng Yakub sareng putra-putrana katut sadaya barang-barangna, cicing sareng ramana di Hebron.
20 Jeung lanceukna, Esau, jeung putra-putrana, katut sagala harta bandana, indit ka tanah Seir, terus cicing di dinya, sarta miboga tanah milik di tanah Seir, sarta turunan-turunan Esau baranahan sarta loba pisan di tanah Seir.
21 Ieu turunan Esau anu lahir di tanah Kanaan, putra-putra Esau sadayana lima.

22 Ada ngalahirkeun anak cikalna pikeun Esau, nyaéta Élipas, anu ogé ngalahirkeun Rehuel, jeung Ahlibama ngalahirkeun Yeus, Yaalam jeung Korah.
23 Ieu turunan-turunan Esau anu lahir di tanah Kanaan; putra-putra Elifas bin Esau nyaéta Téman, Omar, Zefo, Gatam, Kenas jeung Amalek, sarta putra-putra Rehuel nyaéta Nahat, Zerah, Sama jeung Miza.
24 Putra-putra Yeus nyaéta Timna, Alwa, jeung Yetet; jeung putra-putra Yaalam nyaéta Alah, Pinor jeung Kenas.
25 Putra-putra Korah nyaéta Téman, Mibzar, Magdiel sareng Eram; éta mangrupikeun kulawarga-kulawarga turunan Esau numutkeun kapala-kapala di tanah Seir.
26 Ieu ngaran-ngaran putra-putra Seir urang Hori, anu cicing di tanah Seir: Lotan, Syobal, Zibeon, Ana, Disan, Ezer jeung Dishon, tujuh urang putrana.
27 Putra-putra Lotan nyaéta Hori, Heman sareng sadérék awéwéna, Timna, anu sumping ka Yakub sareng putra-putrana, tapi aranjeunna henteu ngadéngékeun anjeunna, teras anjeunna angkat sareng janten gundik Elifas putra Esau, anu ngalahirkeun Amalek pikeun anjeunna.
28 Putra-putra Syobal nyaéta Alwan, Manahat, Ebal, Syefo, jeung Onam. Putra-putra Zibeon nyaéta Aya jeung Ana. Ana éta anu manggihan urang Yemim di gurun nalika anjeunna keur ngangon kalde bapana Zibeon.
29Sabari anjeunna keur ngurus kalde bapana, anjeunna sok nungtun ka gurun pikeun ngurus kalde-kalde bapana.
30Aya hiji poe nalika anjeunna mawa aranjeunna ka salah sahiji gurun di sisi laut, di sebrang gurun jalma-jalma, sareng nalika anjeunna keur méré dahareun ka aranjeunna, katingali aya angin topan anu kacida gedena ti sisi laut anu sabalikna, nimpa kalde-kalde anu keur méré dahareun di dinya, sareng aranjeunna sadayana eureun.
31 Sanggeus éta, kira-kira saratus dua puluh sato badag jeung pikasieuneun kaluar ti gurun di sisi séjén laut, terus maranéhna nepi ka tempat kalde-kalde éta, terus maranéhna nangtung di dinya.
32 Ti tengah ka handap, éta sasatoan téh bentukna siga anak manusa, ti tengah ka luhur, aya nu siga biruang, jeung aya ogé nu siga keepha, buntutna aya di tukangeunana ti antara taktakna nu nepi ka taneuh, siga buntut duchephath, terus sasatoan-sasatoan ieu datang, naék kalde, terus dibawa ka ditu, terus indit nepi ka ayeuna.
33 Salah sahiji sato ieu nyampeurkeun Anah terus ngagebugan manéhna ku buntutna, terus kabur ti dinya.
34 Nalika anjeunna ningali padamelan ieu, anjeunna kacida sieunna kana nyawana, teras anjeunna kabur ka kota.
35 Anjeunna nyaritakeun ka putra-putrana sareng dulur-dulurna sagala anu kajantenan ka anjeunna, sareng seueur jalmi anu milarian kalde tapi teu mendakanana, sareng Anah sareng dulur-dulurna teu angkat deui ka tempat éta ti dinten éta, sabab aranjeunna sieun pisan kana nyawana.
36 Putra-putra Anah, putra Seir, nyaéta Dison sareng saderekna awéwé, Ahlibama; putra-putra Dison nyaéta Hemdan, Esban, Yitran sareng Keran; putra-putra Eser nyaéta Bilhan, Zaawan sareng Akan; putra-putra Dison nyaéta Us sareng Aran.
37 Ieu kulawarga-kulawarga turunan Seir urang Hori, nurutkeun kapala-kapala di tanah Seir.
38 Esau sareng putra-putrana cicing di tanah Seir urang Hori, penduduk tanah éta, sareng aranjeunna ngagaduhan tanah milik di dinya sareng baranahan sareng ningkat pisan, sareng Yakub sareng putra-putrana sareng sadaya milikna, cicing sareng ramana Ishak di tanah Kanaan, sapertos anu diparentahkeun ku Gusti ka Ibrahim ramana.

BAB 37

1 Dina taun ka-15 hirup Yakub, nyaéta taun kasalapan Yakub cicing sareng putra-putrana di tanah Kanaan, anjeunna sumping ti Padan-Aram.
2 Dina mangsa harita Yakub jeung anak-anakna indit ti Hebron, terus balik deui ka kota Sikem, katut sagala barang-barangna, terus cicing di dinya, sabab anak-anak Yakub meunang tegalan anu alus jeung subur pikeun ingon-ingonna di kota Sikem, kota Sikem harita geus diwangun deui, jeung di dinya aya kira-kira tilu ratus lalaki jeung awewe.
3 Yakub, putra-putrana, jeung sagala barang-barangna cicing di lahan anu dibeuli ku Yakub ti Hemor, bapana Sikem, waktu anjeunna sumping ti Padan-Aram sateuacan Simeon jeung Lewi ngarebut kota éta.
4 Raja-raja Kanaan jeung Emor anu ngepung kota Sikem ngadéngé yén putra-putra Yakub geus datang deui ka Sikem sarta cicing di dinya.
5 Aranjeunna naros, "Naha putra-putra Yakub urang Ibrani ieu bakal sumping deui ka kota sareng cicing di dinya, saatos aranjeunna ngéléhkeun sareng ngusir pendudukna? Naha aranjeunna ayeuna bakal uih deui sareng ngusir jalma-jalma anu cicing di kota atanapi maehan aranjeunna?"
6 Raja-raja Kanaan kumpul deui, tuluy ngahiji rék perang ngalawan Yakub jeung putra-putrana.
7 Raja Yasub ti Tapnach ogé ngirim utusan ka sadaya raja tatanggana, ka Elan raja Gaas, ka Ihuri raja Silo, ka Paraton raja Hazar, ka Susi raja Sarton, ka Laban raja Betchoran, sareng ka Sabir raja Otnaymah, pokna,
8 Hayu urang datang ka dieu, tulungan Kami, urang maehan Yakub urang Ibrani ieu, katut putra-putrana, katut sagala harta bandana, sabab maranehna geus datang deui ka Sikem rek ngarebut eta tanah jeung maehan pendudukna kawas baheula.
9 Raja-raja ieu ngumpul tuluy sumping jeung pasukan-pasukanna, hiji bangsa anu loba pisan kawas keusik di basisir, sarta aranjeunna aya di sebrang Tapnach.
10 Raja Yasub ti Tapnakh maju ka ditu ka dieu jeung sakumna pasukanana, tuluy masang kemah di luar kota, di hareupeun Tapnakh. Raja-raja ieu dibagi jadi tujuh pasukan, tujuh pasukan pikeun ngalawan putra-putra Yakub.
11 Aranjeunna ngirimkeun bewara ka Yakub sareng putrana, pokna, "Hayu urang sadayana ka dieu supados urang tiasa ngobrol babarengan di lebak, sareng males dendam ka urang Sikem anu anjeun peuncit di kotana, sareng ayeuna anjeun kedah uih deui ka kota Sikem sareng cicing di dinya, sareng maehan pendudukna sapertos sateuacanna.
12 Putra-putra Yakub ngadéngé hal éta, sarta amarahna kacida ngagedurna ku omongan raja-raja Kanaan, sarta sapuluh putra Yakub buru-buru nangtung, sarta masing-masing nyepeng pakarang perangna; sarta aya saratus dua abdi-abdina anu siap tempur.
13 Sadaya jalmi ieu, putra-putra Yakub sareng abdi-abdina, angkat ka raja-raja ieu, sareng Yakub ramana aya sareng

aranjeunna, sareng aranjeunna sadayana nangtung dina tumpukan batu di Sikem.
14 Yakub neneda ka PANGERAN pikeun putra-putrana, teras anjeunna ngulurkeun leungeunna ka PANGERAN, teras pokna, "Duh Gusti, Gusti teh Allah Nu Maha Kawasa, Gusti teh Rama kami, Gusti nu ngabentuk kami sareng kami teh hasil karya panangan Gusti; mugi Gusti ngabebaskeun putra-putra abdi ku welas asih Gusti tina panangan musuh-musuhna, anu ayeuna sumping pikeun merangan aranjeunna sareng nyalametkeun aranjeunna tina panangan aranjeunna, sabab dina panangan Gusti aya kakuatan sareng kakawasaan, pikeun nyalametkeun sababaraha urang ti seueur jalma."
15 Sareng mugia putra-putra abdi, abdi-abdi Gusti, dipaparin kakuatan sareng kawani pikeun ngalawan musuh-musuhna, pikeun nalukkeun aranjeunna, sareng ngajantenkeun musuh-musuhna éléh di payuneun aranjeunna, sareng ulah ngantep putra-putra abdi sareng abdi-abdina maot ku panangan urang Kanaan.
16 Nanging upami Gusti kersa nyabut nyawa putra-putra abdi sareng abdi-abdina, mugia kalayan welas asih Gusti anu ageung, candak aranjeunna ku perantaraan para abdi Gusti, supados dinten ieu aranjeunna henteu binasa ku raja-raja urang Emor.
17 Nalika Yakub eureun neneda ka PANGERAN, bumi oyag ti tempatna, jeung panonpoé jadi poék, sarta sadaya raja-raja ieu sieun pisan sarta aranjeunna ngarasa reuwas pisan.
18 PANGERAN ngadangukeun doa Yakub, sarta PANGERAN nimbulkeun rasa sieun jeung reuwas ka sakumna raja-raja jeung bala tentarana, ka putra-putra Yakub.
19Sabab PANGERAN nitah aranjeunna ngadéngé sora kareta perang, jeung sora kuda anu gagah ti putra-putra Yakub, jeung sora pasukan anu kacida gedéna anu ngiring aranjeunna.
20 Raja-raja ieu kacida reuwasna ka putra-putra Yakub, sarta nalika aranjeunna nangtung di tempatna, putra-putra Yakub maju ka aranjeunna, dibarengan ku saratus dua belas lalaki, bari ngagorowok tarik pisan.
21 Nalika para raja ningali putra-putra Yakub maju ka arah aranjeunna, aranjeunna beuki panik, sareng condong mundur ti payuneun putra-putra Yakub sapertos mimitina, sareng henteu ngalawan aranjeunna.
22Tapi maranehna teu mundur, pokna, "Bakal jadi aib pikeun urang mundur ti hareupeun urang Ibrani dua kali kieu."
23 Putra-putra Yakub nyampeurkeun sarta maju ngalawan raja-raja katut balad-baladna, sarta aranjeunna ningali eta bangsa teh kacida kuatna, lobana kawas keusik laut.
24 Putra-putra Yakub neneda ka PANGERAN, pokna, "Dupi Gusti, mugia abdi ditulungan sareng diwaler, sabab abdi percanten ka Gusti, sareng mugia abdi ulah dugi ka maot ku leungeun jalmi-jalmi anu teu disunat ieu, anu dinten ieu parantos ngalawan abdi."
25 Putra-putra Yakub nyandang pakarang perangna masing-masing, sarta masing-masing nyepeng tameng jeung lembingna, tuluy maju ka medan perang.
26 Yuda, putra Yakub, lumpat heula ti payuneun dulur-dulurna, jeung sapuluh abdina, tuluy anjeunna indit ka arah raja-raja éta.
27 Jeung Yasub, raja Tapnach, ogé maju heula jeung pasukanna ti payuneun Yuda, jeung Yuda ningali Yasub jeung pasukanna datang ka arah anjeunna, jeung amarah Yuda hurung, jeung amarahna ngagedur di jero dirina, terus anjeunna nyampeurkeun ka medan perang nu mana Yuda ngala nyawana.
28 Yasub jeung sakumna pasukanana maju ka Yuda, anjeunna nunggang kuda anu kacida kuatna jeung perkasa, sarta Yasub teh lalaki anu gagah berani, ti sirah nepi ka suku pinuh ku beusi jeung kuningan.
29 Bari anjeunna nunggang kuda, anjeunna némbakkeun panah ku dua leungeunna ti hareup jeung ti tukang, sakumaha kabiasaanana dina sagala perangna, sarta anjeunna tara luput ti tempat anu ditujukeun panahna.
30 Nalika Yashub sumping pikeun ngalawan Yuda, sareng nuju ngalungkeun seueur panah ka Yuda, PANGERAN ngabeungkeut leungeun Yashub, sareng sadaya panah anu diluncurkeun ku anjeunna mantul ka baladna sorangan.
31 Sanajan kitu, Yashub terus maju ka arah Yuda, pikeun nangtang anjeunna ku panah, tapi jarak antara aranjeunna sakitar tilu puluh hasta, sareng nalika Yuda ningali Yashub ngalungkeun panahna ka anjeunna, anjeunna lumpat ka anjeunna kalayan kakuatan amarahna.
32Yuda ngangkat batu badag ti taneuh, beuratna genep puluh syikal, terus Yuda lumpat ka arah Yashub, terus batu éta nembrak kana tamengna, nepi ka Yashub reuwas ku éta batu, tuluy murag tina kudana ka taneuh.
33Tameng éta beulah ti leungeun Yashub, sarta ku kakuatan serangan éta, tameng éta murag ka jarak kira-kira lima belas hasta, sarta éta tameng murag di hareupeun pasukan kadua.
34 Raja-raja anu sumping sareng Yashub ningali ti kajauhan kakuatan Yuda, putra Yakub, sareng naon anu parantos dilakukeun ku anjeunna ka Yashub, sareng aranjeunna sieun pisan ka Yuda.
35 Aranjeunna ngumpul di deukeut kémah Yashub, ningali kaayaanana anu bingung, terus Yuda nyabut pedangna terus maehan opat puluh dua lalaki ti kémah Yashub, terus sakabéh kémah Yashub kabur ti payuneun Yuda, jeung euweuh saurang ogé anu tahan ngalawan anjeunna, terus aranjeunna ninggalkeun Yashub terus kabur ti anjeunna, jeung Yashub masih kénéh ngagolér dina taneuh.
36 Barang Yasub ningali yen sakumna pasukanana geus kabur ti anjeunna, anjeunna buru-buru bangkit ngalawan Yuda kalawan sieun, tuluy nangtung ngalawan Yuda.
37 Jeung Yashub tarung sakali ngalawan Yuda, nempatkeun tameng ka tameng, jeung balad Yashub kabur kabeh, sabab maranehna sieun pisan ka Yuda.
38 Yashub nyepeng tumbakna rék ngagebug sirah Yuda, tapi Yuda buru-buru ngadeukeutkeun tamengna kana sirahna, kana tumbak Yashub, nepi ka tameng Yuda keuna ku tumbak Yashub, sarta tamengna ogé beulah.
39 Barang Yuda ningali tamengna beulah, anjeunna buru-buru nyabut pedangna terus neunggeul Yashub kana pigeulang sukuna, nepi ka sukuna potong, nepi ka Yashub labuh ka taneuh, tumbakna murag tina leungeunna.
40 Yuda buru-buru nyokot tumbak Yashub, tuluy neukteuk sirah Yashub tuluy dialungkeun kana dampal sukuna.
41 Nalika putra-putra Yakub ningali naon anu dilakukeun ku Yuda ka Yashub, aranjeunna sadayana lumpat ka barisan raja-raja anu sanés, teras putra-putra Yakub perang

ngalawan tentara Yashub, sareng tentara sadaya raja anu aya di dinya.
42 Putra-putra Yakub ngarubuhkeun lima belas rébu lalaki, terus maranéhna ngagebugan maranéhna kawas keur ngagebugan tangkal waluh, sésana kabur pikeun nyalametkeun nyawana.
43 Yuda masih nangtung di gigireun mayit Yashub, sarta ngalaan baju kere Yashub.
44 Yuda ogé nyabut beusi sareng kuningan anu aya di sakuriling Yashub, sareng katingali salapan lalaki ti para panglima Yashub sumping pikeun ngalawan Yuda.
45 Yuda buru-buru ngangkat batu ti taneuh, tuluy digebugan ku eta batu kana sirah salah sahijina, nepi ka tangkorakna beulah, jeung mayitna ogé murag tina kuda ka taneuh.
46 Dalapan perwira anu tinggaleun, ningali kakuatan Yuda, kacida sieunna teras kabur, terus Yuda jeung sapuluh prajuritna ngudag aranjeunna, terus nyusul sarta maehan aranjeunna.
47 Putra-putra Yakub masih kénéh ngéléhkeun pasukan raja-raja, sarta loba anu dibunuh ku maranéhna, tapi raja-raja éta tetep wani ngalawan para kaptenna, sarta teu mundur ti tempatna, sarta maranéhna ngagorowok ngalawan pasukan-pasukanna anu kabur ti payuneun putra-putra Yakub, tapi taya sahijieun anu ngadéngékeun ka maranéhna, sabab maranéhna sieun ku nyawana bisi maranéhna maot.
48 Saenggeus ngéléhkeun pasukan raja-raja, sadaya putra Yakub balik deui ka payuneun Yuda, sareng Yuda masih kénéh maehan dalapan panglima Yasub, sareng ngalaan pakean aranjeunna.
49 Urang Lewi ningali Elon, raja Gaas, nuju ka arah anjeunna, sareng opat belas panglimana anu bade maehan anjeunna, tapi urang Lewi teu terang pasti.
50 Elon jeung para perwirana nyampeurkeun beuki deukeut, terus Lewi malik ka tukang, terus ningali yen perang geus datang ti tukang, terus Lewi lumpat jeung dua belas abdina, terus maranehna indit terus maehan Elon jeung para perwirana ku pedang.

BAB 38

1 Raja Ihuri ti Silo sumping pikeun ngabantosan Elon, teras anjeunna nyampeurkeun Yakub, nalika Yakub ngatarikkeun panahna anu dicekelna teras nembus Ihuri anu nyababkeun maotna.
2 Nalika Ihuri raja Silo pupus, opat raja anu sésana kabur ti tempatna sareng para kapten anu sanés, sareng aranjeunna nyobian mundur, pokna, Urang teu gaduh kakuatan deui ngalawan urang Ibrani saatos aranjeunna maehan tilu raja sareng para kaptenna anu langkung kuat tibatan urang.
3 Nalika putra-putra Yakub ningali yén raja-raja anu sésana parantos angkat ti tempatna, aranjeunna ngudag aranjeunna, sareng Yakub ogé sumping ti tumpukan kai di Sikem ti tempat anjeunna nangtung, teras aranjeunna ngudag raja-raja éta sareng nyampeurkeun aranjeunna sareng abdi-abdina.
4 Raja-raja, para kapala-kapala, jeung sésa-sésa pasukanna, ningali yén putra-putra Yakub nyampeurkeun maranéhna, maranéhna sieun ku nyawa maranéhna sarta kabur nepi ka kota Chazar.
5 Putra-putra Yakub ngudag aranjeunna dugi ka gapura kota Chazar, sareng aranjeunna maehan raja-raja sareng pasukanana, sakitar opat rébu lalaki, sareng nalika aranjeunna maehan pasukan raja-raja, Yakub sibuk ku panahna, ngawasaan raja-raja, sareng anjeunna maehan sadayana.
6 Anjeunna maehan Paraton raja Chazar di gapura kota Chazar, sareng saatos éta anjeunna maehan Susi raja Sarton, Laban raja Bethchorin, sareng Shabir raja Machnaymah, sareng anjeunna maehan aranjeunna sadayana ku panah, hiji panah ka masing-masing, sareng aranjeunna maot.
7 Putra-putra Yakub ningali yén sadaya raja parantos maot sareng aranjeunna parantos mundur, teras neraskeun perang sareng pasukan raja-raja di payuneun gapura Chazar, sareng aranjeunna masih maehan sakitar opat ratus lalaki.
8 Tilu abdi Yakub gugur dina perang éta, sarta nalika Yuda ningali yén tilu abdina geus maot, anjeunna kacida sedihna, sarta amarahna ngagedur ka urang Amori.
9 Sadaya prajurit anu sésana ti pasukan raja-raja sieun pisan kana nyawana, teras aranjeunna lumpat teras meulah gapura témbok kota Chazar, teras aranjeunna sadayana lebet ka kota pikeun kasalametan.
10 Aranjeunna nyumput di tengah-tengah kota Chazar, sabab kota Chazar teh kacida gedena tur lega, sarta nalika sadaya pasukan ieu geus asup ka kota, putra-putra Yakub ngudag aranjeunna ka kota.
11Opat lalaki gagah prakosa anu geus berpengalaman dina perang kaluar ti kota, nangtung di lawang kota, bari nyekel pedang jeung tumbak, tuluy nangtung di hareupeun putra-putra Yakub, sarta teu ngidinan aranjeunna asup ka kota.
12 Naptali lumpat terus nyampeurkeun maranéhna, terus pedangna ngagebug dua urang, nepi ka sirahna diteukteuk sakaligus.
13 Anjeunna malik ka dua nu séjénna, sarta katingalina maranéhna geus kabur, tuluy diudag, ditéwak, digebugan, terus dipaéhan.
14 Putra-putra Yakub sumping ka kota, sarta ningali aya deui témbok kota, terus aranjeunna néangan gapura témbok éta, tapi teu kapanggih. Yuda luncat ka luhur témbok, terus Simeon jeung Lewi nuturkeun anjeunna, sarta tiluanana turun ti témbok ka jero kota.
15 Simeon jeung Lewi maehan sakumna lalaki anu lumpat ka kota pikeun nyalametkeun diri, kitu deui pangeusi kota katut pamajikan jeung barudakna, dipaehan ku pedang, sarta sora ceurik jalma-jalma di kota kadéngéna nepi ka sawarga.
16 Jeung Dan jeung Naftali luncat ka luhur tembok pikeun ningali naon anu nyababkeun sora ratapan, sabab putra-putra Yakub ngarasa hariwang ka dulur-dulurna, sarta aranjeunna ngadéngé pangeusi kota nyarita bari ceurik jeung ménta dihampura, pokna, "Candak sagala anu aya di kota ieu terus indit, ngan ulah maehan kami."
17 Sanggeus urang Yuda, Simeon, jeung Lewi eureun ngagebugan urang kota, aranjeunna nanjak kana tembok terus nyauran Dan jeung Naftali, anu aya di luhur tembok, kitu deui dulur-dulurna lianna, terus Simeon jeung Lewi ngawartosan aranjeunna ngeunaan jalan asup ka kota, terus kabeh putra Yakub datang pikeun nyokot barang-barang jarahan.

18 Putra-putra Yakub ngarampog barang-barang jarahan ti kota Hazar, domba jeung sapi, kitu deui harta banda, sarta sagala rupa barang anu bisa dirampas, tuluy indit ti kota poe eta keneh.
19 Poé isukna putra-putra Yakub angkat ka Sarton, sabab maranéhna ngadéngé yén jalma-jalma Sarton anu tetep cicing di kota éta ngumpul rék perang jeung maranéhna lantaran geus maehan raja maranéhna, jeung Sarton téh kota anu luhur pisan jeung dibenteng, sarta kota éta boga bénténg anu jero di sakurilingna.
20Tihang bentengna panjangna kira-kira lima puluh hasta jeung rubakna opat puluh hasta, sarta teu aya tempat pikeun jalma asup ka kota lantaran bentengna. Putra-putra Yakub ningali benteng kota, terus néangan jalan asup ka dinya, tapi teu manggihan.
21 Sabab lawang asup ka kota aya di tukang, jeung unggal lalaki anu hayang asup ka kota ngaliwat jalan éta terus ngurilingan sakuliah kota, terus sanggeus éta asup ka kota.
22 Putra-putra Yakub ningali yén maranéhna teu manggihan jalan asup ka kota, ambekna kacida gedéna, sarta pangeusi kota ningali yén putra-putra Yakub keur datang ka maranéhna, kacida sieunna ka maranéhna, sabab maranéhna geus ngadéngé ngeunaan kakuatan maranéhna jeung naon anu geus dilakukeun ka Hazar.
23 Sareng penduduk kota Sarton teu tiasa kaluar ka arah putra-putra Yakub saatos ngumpul di kota pikeun ngalawan aranjeunna, bisi aranjeunna tiasa lebet ka kota, tapi nalika aranjeunna ningali yén aranjeunna nuju ka arah aranjeunna, aranjeunna sieun pisan ka aranjeunna, sabab aranjeunna parantos nguping ngeunaan kakuatan aranjeunna sareng naon anu parantos aranjeunna lakukeun ka Chazar.
24 Jadi, urang Sarton buru-buru ngarebut sasak jalan kota ti tempatna, samemeh putra-putra Yakub datang, terus aranjeunna mawa eta sasak ka kota.
25 Putra-putra Yakub sumping teras milarian jalan ka jero kota, tapi teu mendakanana. Pangeusi kota naék ka luhur témbok, teras ningali putra-putra Yakub nuju milarian jalan ka jero kota.
26 Penduduk kota éta ngahina putra-putra Yakub ti luhur témbok, terus nyumpahan aranjeunna, sarta putra-putra Yakub ngadéngé éta hinaan, sarta aranjeunna ambek pisan, sarta amarahna ngagedur dina diri maranéhanana.
27 Putra-putra Yakub ambek ka aranjeunna, terus aranjeunna hudang tuluy luncat ngaliwatan benteng kalawan tanaga anu sakitu lobana, sarta ku tanaga aranjeunna ngaliwat benteng anu rubakna opat puluh hasta.
28 Sanggeus ngaliwatan benteng, aranjeunna nangtung di handapeun témbok kota, sarta mendakan sadaya gapura kota dikubeng ku panto beusi.
29 Putra-putra Yakub nyampeurkeun rék mukakeun panto-panto gapura kota, tapi jalma-jalma teu ngantepkeun, lantaran ti luhur témbok kota aranjeunna ngalungkeun batu jeung panah ka dinya.
30 Jumlah jalma-jalma anu aya di luhur témbok aya kira-kira opat ratus lalaki, sarta nalika putra-putra Yakub ningali yén jalma-jalma di kota éta teu ngantep aranjeunna mukakeun gapura kota, aranjeunna luncat teras naék ka luhur témbok, sareng urang Yuda naék heula ka bagian wétan kota.
31Gad jeung Aser nuturkeun anjeunna ka pojok kulon kota, Simeon jeung Lewi ka kalér, jeung Dan jeung Rubin ka kidul.
32 Jelema-jelema anu aya di luhur témbok, nyaéta jalma-jalma nu aya di kota, ningali yén putra-putra Yakub keur nyampeurkeun maranéhna, maranéhna kabur ti témbok, turun ka jero kota, tuluy nyumput di tengah-tengah kota.
33 Kaom Isakar jeung kaom Naftali anu tetep aya di handapeun témbok ngadeukeutan terus ngadobrak gapura-gapura kota, terus ngaduruk gapura-gapura kota, nepi ka beusina lebur. Sakumna putra-putra Yakub asup ka kota, aranjeunna jeung sakumna lalakina, terus tarung jeung urang-urang kota Sarton, terus maehan maranehna ku pedang, jeung taya saurang-urang acan anu bisa nahan maranehna.
34 Kira-kira dua ratus lalaki kabur ti kota, terus aranjeunna nyumput di hiji munara di kota, terus Yuda ngudag aranjeunna nepi ka munara, terus anjeunna ngarubuhkeun munara éta, nu tuluy nibanan jalma-jalma éta, nepi ka aranjeunna kabeh tiwas.
35 Putra-putra Yakub nanjak ka hateup menara éta, terus ningali aya menara séjén anu jangkung jeung kuat ti kajauhan di kota éta, puncakna nepi ka langit. Putra-putra Yakub buru-buru turun ka dinya jeung sakabéh lalakina, terus indit ka menara éta, terus manggihan éta menara pinuh ku kira-kira tilu ratus lalaki, awéwé, jeung barudak.
36 Putra-putra Yakub maehan jalma-jalma anu aya di munara nepi ka loba pisan, terus aranjeunna kabur ninggalkeun eta jalma-jalma.
37 Simeon jeung Lewi ngudag maranehna, nepi ka dua belas lalaki anu gagah tur perkasa kaluar ti tempat maranehna nyumput.
38 Dua belas lalaki éta ngayakeun perang anu kuat ngalawan Simeon sareng Levi, sareng Simeon sareng Levi teu tiasa ngéléhkeun aranjeunna, sareng lalaki-lalaki anu gagah berani éta meulah tameng Simeon sareng Levi, sareng salah sahijina nyerang sirah Levi ku pedangna, nalika Levi buru-buru nempatkeun leungeunna kana sirahna, sabab anjeunna sieun ku pedang, sareng pedang éta nyerang leungeun Levi, sareng éta ngan ukur peryogi sakedik leungeun Levi dipotong.
39Lewi nyepeng pedang lalaki gagah berani éta, tuluy nyokot pedang éta ti lalaki éta, tuluy diteunggeul kana sirah lalaki éta, nepi ka sirahna dipeulah.
40Sawelas lalaki nyampeurkeun Lewi pikeun tarung ngalawan anjeunna, sabab aranjeunna ningali salah sahijina tiwas, sarta putra-putra Yakub tarung, tapi putra-putra Yakub teu bisa ngéléhkeun aranjeunna, sabab jalma-jalma éta kacida kuatna.
41 Putra-putra Yakub sadar yén maranéhna teu bisa ngéléhkeun maranéhna, Simeon ngajerit tarik pisan, nepi ka sawelas lalaki anu kuat éta reuwas ngadéngé sora Simeon anu ngajerit.
42 Ti kajauhan, urang Yuda apal kana sora Simeon nu ngagorowok, terus urang Naftali jeung urang Yuda lumpat mawa tameng-tamengna ka Simeon jeung Lewi, terus manggihan yen maranehna keur tarung ngalawan jalma-jalma nu perkasa eta, tapi teu bisa ngéléhkeun maranehna sabab tameng-tamengna geus peupeus.

43 Naptali ningali yén tameng Simeon sareng Lewi parantos peupeus, teras anjeunna nyandak dua tameng ti abdi-abdina teras mawa éta tameng ka Simeon sareng Lewi.
44 Dina poe eta Simeon, Lewi jeung Yuda tarung ngalawan sawelas prajurit anu gagah berani nepi ka wanci surup panonpoe, tapi maranehna teu bisa ngéléhkeun eta tiluan.
45 Yakub kacida sedihna, terus neneda ka PANGERAN, sarta anjeunna jeung putrana Naftali indit ngalawan pasukan-pasukan perkasa eta.
46 Yakub nyampeurkeun terus narik panahna, tuluy nyampeurkeun jalma-jalma anu gagah perkasa, terus maehan tilu urang prajuritna ku panah, sarta dalapan urang anu sésana malik deui, sarta katingali, perang keur lumangsung ngalawan aranjeunna di hareup jeung di tukang, sarta aranjeunna kacida sieuneunana ku nyawana, sarta teu bisa nangtung di hareupeun putra-putra Yakub, sarta aranjeunna kabur ti payuneun aranjeunna.
47 Nalika aranjeunna kabur, aranjeunna papanggih jeung Dan jeung Aser anu keur nyampeurkeun aranjeunna, terus ujug-ujug aranjeunna nyerang aranjeunna, terus perang jeung maranehna, terus maehan dua urang di antarana, terus Yuda jeung dulur-dulurna ngudag aranjeunna, terus maehan sésana.
48 Sadaya putra Yakub mulih sareng ngurilingan kota, milarian naha aranjeunna mendakan lalaki, sareng aranjeunna mendakan sakitar dua puluh nonoman di jero guha di kota, sareng Gad sareng Aser maehan sadayana, sareng Dan sareng Naptali nyerang sésana lalaki anu kabur sareng lumpat ti menara kadua, sareng aranjeunna maehan sadayana.
49 Putra-putra Yakub maehan sakumna penduduk kota Sarton, tapi awéwé-awéwé sareng murangkalihna ditinggalkeun di kota éta sareng henteu dipaéhan.
50 Sadaya penduduk kota Sarton éta jalma-jalma anu kuat, salah sahijina ngudag sarébu jalma, sareng dua jalma moal kabur ti sapuluh rébu jalma anu sésana.
51 Putra-putra Yakub maehan sakumna penduduk kota Sarton ku pedang, nepi ka taya saurang ogé anu bisa nandingan aranjeunna, sarta para awéwé ditinggalkeun di kota.
52 Putra-putra Yakub ngarampog sadaya barang jarahan kota, sareng ngarebut naon waé anu dipikahoyong, sareng aranjeunna ngarampog domba sareng sapi sareng harta benda ti kota, sareng putra-putra Yakub ngalakukeun ka Sarton sareng pendudukna sapertos anu aranjeunna lakukeun ka Chazar sareng pendudukna, sareng aranjeunna malik sareng angkat.

BAB 39

1 Nalika putra-putra Yakub angkat ti kota Sarton, aranjeunna parantos leumpang sakitar dua ratus hasta nalika aranjeunna pendak sareng penduduk Tapnach anu nuju ka arah aranjeunna, sabab aranjeunna kaluar pikeun perang sareng aranjeunna, sabab aranjeunna parantos ngéléhkeun raja Tapnach sareng sadaya prajuritna.
2 Jadi sakabéh anu sésana di kota Tapnah kaluar pikeun ngalawan putra-putra Yakub, sarta aranjeunna mikir rék ngarebut deui barang-barang jarahan jeung barang-barang rampasan anu geus direbut ti Chazar jeung Sarton.
3 Sésa-sésa urang Tapnach perang ngalawan putra-putra Yakub di tempat éta, sarta putra-putra Yakub ngéléhkeun aranjeunna, sarta aranjeunna kabur ti payuneun aranjeunna, sarta aranjeunna ngudag aranjeunna nepi ka kota Arbelan, sarta aranjeunna sadayana gugur di payuneun putra-putra Yakub.
4 Putra-putra Yakub balik deui ka Tapnach, rek ngarampog barang-barang ti Tapnach, sarta nalika aranjeunna sumping ka Tapnach, aranjeunna ngadangu yen urang Arbelan geus kaluar pikeun nepungan aranjeunna pikeun nyalametkeun barang-barang rampog dulur-dulurna, sarta putra-putra Yakub ninggalkeun sapuluh lalakina di Tapnach pikeun ngarampog kota, sarta aranjeunna kaluar ka arah urang Arbelan.
5 Jeung lalaki-lalaki Arbelan kaluar jeung pamajikan-pamajikanna pikeun perang ngalawan putra-putra Yakub, sabab pamajikan-pamajikanna geus berpengalaman dina perang, jeung aranjeunna kaluar, kira-kira opat ratus lalaki jeung awewe.
6Sadaya putra Yakub ngagorowok tarik pisan, sarta aranjeunna sadayana lumpat ka arah penduduk Arbelan, kalawan sora anu tarik tur pikasieuneun.
7 Penduduk Arbelan ngadéngé sora surak putra-putra Yakub, jeung amukan maranéhanana kawas sora singa jeung kawas amukan laut jeung ombakna.
8Sieun jeung reuwas kacida ngageuingkeun hate maranehna ku lantaran putra-putra Yakub, sarta maranehna kacida sieunna ka eta putra-putra, terus maranehna mundur kabur ti hareupeun putra-putra Yakub ka jero kota, terus putra-putra Yakub ngudag aranjeunna nepi ka gapura kota, terus maranehna nepungan aranjeunna di jero kota.
9 Putra-putra Yakub tarung ngalawan aranjeunna di kota, sareng sadaya awéwéna aub dina ngabanting putra-putra Yakub, sareng perang sengit pisan di antara aranjeunna sapanjang dinten éta dugi ka sonten.
10 Putra-putra Yakub teu bisa ngéléhkeun maranéhna, sarta putra-putra Yakub ampir-ampiran binasa dina perang éta, sarta putra-putra Yakub ngajerit ka PANGERAN sarta meunang kakuatan anu kacida gedéna menjelang sonten, sarta putra-putra Yakub maehan sakumna pangeusi Arbelan ku pedang, lalaki, awéwé jeung barudak leutik.
11 Jeung ogé sésa-sésa jalma anu kabur ti Sarton, putra-putra Yakub maehan aranjeunna di Arbelan, jeung putra-putra Yakub ngalakukeun ka Arbelan jeung Tapnach sakumaha anu aranjeunna lakukeun ka Chazar jeung Sarton, jeung nalika para awéwé ningali yén sadaya lalaki parantos maot, aranjeunna naék ka hateup kota sareng maehan putra-putra Yakub ku cara ngahujankeun batu sapertos hujan.
12 Putra-putra Yakub buru-buru asup ka kota, terus ngarebut kabeh awewe terus dipaehan ku pedang, ari putra-putra Yakub ngarampog sagala barang jarahan, domba, sapi, jeung ingon-ingon.
13 Putra-putra Yakub ngalakukeun ka Makhnaima sapertos anu dilakukeun ka Tapnah, ka Hazar sareng ka Silo, teras aranjeunna angkat ti dinya.
14 Dina poé kalima, putra-putra Yakub ngadéngé yén urang Gaas geus ngumpul pikeun perang ngalawan maranéhna, lantaran maranéhna geus maehan raja jeung para panglimana, sabab aya opat belas panglima di kota

Gaas, jeung putra-putra Yakub geus maehan maranéhna kabéh dina perang nu kahiji.
15 Putra-putra Yakub dina poe eta ngaranggeum pakarang perangna, terus maju perang ngalawan pangeusi Gaas. Di Gaas aya hiji jalma anu kuat tur perkasa ti urang Amori, sarta Gaas teh kota anu pangkuatna jeung pangsaena di antara sakabeh kota Amori, sarta eta kota boga tilu tembok.
16 Putra-putra Yakub sumping ka Gaas, sarta aranjeunna mendakan gapura-gapura kota dikonci, jeung kira-kira lima ratus lalaki nangtung di luhur témbok luar, jeung jalma-jalma anu lobana kawas keusik di basisir laut keur ngahadang putra-putra Yakub ti luar kota di tukangeunana.
17 Putra-putra Yakub nyampeurkeun pikeun mukakeun gapura kota, sarta nalika aranjeunna keur ngadeukeutan, jebul jalma-jalma anu keur ngahadang di tukangeun kota kaluar ti tempatna terus ngepung putra-putra Yakub.
18 Putra-putra Yakub dikurung di antara urang Gaas, sarta perangna aya di hareup jeung di tukang, sarta sakumna lalaki anu aya di luhur tembok ngalungkeun panah jeung batu ti luhur tembok ka arah aranjeunna.
19 Urang Yuda, ningali yén urang Gaas beuki beurat teuing pikeun aranjeunna, ngajerit tarik pisan. Sadaya urang Gaas reuwas ngadéngé sora jerit Yuda, sareng jalma-jalma murag tina témbok nalika ngadéngé jeritna anu tarik, sareng sadaya anu aya di luar sareng di jero kota sieun pisan kana nyawana.
20 Putra-putra Yakub masih kénéh nyampeurkeun rék ngadobrak panto kota, tapi urang Gaas ngalungkeun batu jeung panah ka aranjeunna ti luhur témbok, terus ngajingjing aranjeunna kabur ti gapura.
21 Putra-putra Yakub balik deui ngalawan urang Gaas anu aya di luar kota, terus aranjeunna nyerang ka urang Gaas kalawan dahsyat, siga nu keur nabrak tangkal waluh, nepi ka aranjeunna teu kuat nandangan putra-putra Yakub, sabab aranjeunna sieun ku sora urang Yuda anu ngajerit.
22 Putra-putra Yakub maehan sadaya lalaki anu aya di luar kota, sareng putra-putra Yakub masih ngadeukeutan pikeun asup ka kota, sareng tarung di handapeun témbok kota, tapi aranjeunna teu tiasa sabab sadaya penduduk Gaas anu tetep aya di kota parantos ngepung témbok Gaas ka unggal arah, janten putra-putra Yakub teu tiasa ngadeukeutan kota pikeun tarung sareng aranjeunna.
23 Putra-putra Yakub nyampeurkeun ka hiji juru pikeun tarung di handapeun témbok, pangeusi Gaas ngalungkeun panah jeung batu ka aranjeunna kawas hujan, terus aranjeunna kabur ti handapeun témbok.
24 Urang Gaas anu aya di luhur témbok ningali yén putra-putra Yakub teu bisa ngéléhkeun maranéhna ti handapeun témbok, tuluy ngahina putra-putra Yakub ku kecap-kecap ieu, pokna,
25 Naon masalahna jeung aranjeun dina perang ieu nepi ka aranjeun teu bisa meunang? Naha aranjeun bisa ngalakukeun ka kota Gaas anu perkasa jeung pangeusina kawas anu aranjeun lakukeun ka kota-kota urang Emor anu teu pati kuat? Tangtu aranjeun ngalakukeun hal-hal kitu ka jalma-jalma anu lemah di antara urang, sarta maehan maranehna di lawang kota, sabab maranehna teu boga kakuatan nalika maranehna sieun ku sora aranjeun anu ngagorowok.
26 Naha ayeuna anjeun sanggup tarung di tempat ieu? Pasti di dieu anjeun sadayana bakal maot, sareng kami bakal males dendam ka kota-kota anu parantos diruksak ku anjeun.
27 Urang Gaas ngahina pisan putra-putra Yakub sareng ngahina aranjeunna ku dewa-dewa aranjeunna, sareng teras-terasan ngalungkeun panah sareng batu ka aranjeunna ti luhur témbok.
28Urang Yuda jeung dulur-dulurna ngadéngé omongan urang Gaas, amarahna kacida gedéna, nepi ka urang Yuda sirik ka Allahna dina hal ieu, terus manéhna ngajerit, "Duh PANGERAN, mugia pitulung ka urang sareng dulur-dulur urang."
29 Tuluy anjeunna lumpat ti kajauhan ku sagala tanaga, bari nyekel pedang anu dicabut dina leungeunna, tuluy anjeunna luncat ti taneuh, terus ku tanaga anjeunna, anjeunna nanjak tembok, terus pedangna murag tina leungeunna.
30 Urang Yuda ngagorowok di luhur témbok, sarta sakabéh lalaki anu aya di luhur témbok sieun pisan, sarta sababaraha di antarana murag ti témbok ka jero kota sarta maot, sarta jalma-jalma anu masih aya di luhur témbok, nalika maranéhna ningali kakuatan Yuda, maranéhna kacida sieunna sarta kabur ka kota pikeun nyalametkeun diri.
31 Aya sababaraha urang anu wani ngalawan Yuda di luhur témbok, terus maranéhna ampir-ampiran rék maehan anjeunna nalika maranéhna ningali teu aya pedang di leungeun Yuda, terus maranéhna mikir rék ngalungkeun anjeunna ti témbok ka dulur-dulurna, terus dua puluh lalaki ti kota éta datang pikeun ngabantu maranéhna, terus maranéhna ngepung Yuda terus maranéhna ngagorowok ka anjeunna, terus nyampeurkeun anjeunna bari mawa pedang nu dicabut, terus Yuda jadi sieun, terus Yuda ngagorowok ka dulur-dulurna ti luhur témbok.
32 Yakub jeung putra-putrana narik panah ti handapeun témbok, terus neunggeul tilu lalaki anu aya di luhur témbok, terus Yuda terus ceurik, "Duh Gusti, tulungan kami, duh Gusti, salametkeun kami!" ceuk anjeunna ngagorowok tarik di luhur témbok, jeung sorana kadéngé ti kajauhan.
33Sanggeus ngagorowok ieu anjeunna ngagorowok deui, sarta sakumna lalaki anu ngepung Yuda di luhur témbok sieun pisan, sarta masing-masing ngalungkeun pedangna tina leungeunna ngadéngé sora ngagorowok Yuda jeung ngadegdegna, tuluy kabur.
34 Urang Yuda nyokot pedang-pedang anu murag ti leungeunna, terus urang Yuda perang jeung maranehna sarta maehan dua puluh urang lalakina di luhur tembok.
35 Kira-kira dalapan puluh lalaki jeung awéwé masih kénéh naék kana témbok ti kota sarta aranjeunna sadayana ngepung Yuda, sarta PANGERAN nimbulkeun rasa sieun ka Yuda dina haténa, nepi ka aranjeunna teu tiasa ngadeukeutan Mantenna.
36 Yakub jeung sakur nu aya di dinya narik panah ti handapeun tembok, terus maehan sapuluh lalaki di luhur tembok, terus maranehna labuh ka handapeun tembok, di hareupeun Yakub jeung putra-putrana.
37Barang jalma-jalma di luhur témbok ningali yén dua puluh urang prajuritna geus gugur, maranéhna tetep lumpat ka arah Yuda bari mawa pedang nu dicabut, tapi maranéhna teu bisa nyampeurkeun manéhna lantaran sieun pisan ku kakuatan Yuda.

38Salah sahiji prajurit anu gagah berani, anu ngaranna Arud, nyampeurkeun Yuda rék ngagebug sirahna ku pedang. Yuda buru-buru neundeun tamengna kana sirahna, terus pedangna ngagebug tameng éta, nepi ka beulah jadi dua.
39 Sareng lalaki anu gagah ieu saatos anjeunna ngéléhkeun Yuda lumpat pikeun nyalametkeun nyawana, ku kasieunan Yuda, sareng sukuna lungsur kana témbok sareng anjeunna murag di antara putra-putra Yakub anu aya di handapeun témbok, sareng putra-putra Yakub ngéléhkeun anjeunna sareng maéhan anjeunna.
40 Sirah Yuda nyeri pisan ku pukulan ti jalma nu gagah perkasa eta, nepi ka Yuda ampir maot.
41 Urang Yuda ngajerit di luhur témbok lantaran nyeri anu disababkeun ku pukulan éta, nalika Dan ngadéngé éta, amarahna ngagedur di jero haténa, terus anjeunna hudang terus indit ti kajauhan terus lumpat luncat ti taneuh terus naék ka témbok kalawan amarahna anu pinuh ku tanaga.
42 Nalika Dan sumping ka luhur témbok deukeut Yuda, sadaya lalaki anu aya di luhur témbok kabur ngalawan Yuda, teras aranjeunna naék ka témbok kadua, teras ngalungkeun panah sareng batu ka Dan sareng Yuda ti témbok kadua, sareng nyobian ngusir aranjeunna ti témbok.
43Panah jeung batu-batu éta nembus Dan jeung Yuda, nepi ka ampir-ampiran maranehna tiwas di luhureun tembok, jeung ka mana waé Dan jeung Yuda kabur ti tembok, maranehna diserang ku panah jeung batu ti tembok kadua.
44 Yakub jeung putra-putrana masih aya di lawang kota, di handap témbok nu kahiji, sarta maranéhna teu bisa narik panahna ngalawan pangeusi kota, lantaran maranéhna teu katingali ku maranéhna, lantaran aya di témbok nu kadua.
45 Nalika Dan sareng Yuda teu kuat deui nahan batu sareng panah anu murag ka aranjeunna ti témbok kadua, aranjeunna duaan luncat ka témbok kadua caket jalma-jalma di kota éta, sareng nalika jalma-jalma di kota anu aya di témbok kadua ningali yén Dan sareng Yuda parantos sumping ka aranjeunna di témbok kadua, aranjeunna sadayana ngajerit teras turun ka handap di antara témbok-témbok éta.
46 Yakub jeung putra-putrana ngadéngé sora ti jalma-jalma di kota éta, sarta maranéhna masih kénéh aya di lawang kota, sarta maranéhna hariwang ku Dan jeung Yuda anu teu katingali ku maranéhna, lantaran maranéhna aya di témbok kadua.
47 Kaom Naftali naék kalawan amarahna anu pinuh ku tanaga, tuluy luncat ka luhur témbok anu kahiji pikeun ningali naon anu nyababkeun sora surak anu kadéngé di kota éta, sarta kaom Isakhar jeung Zebulon nyampeurkeun pikeun meulah panto kota, tuluy maranéhna mukakeun gapura kota sarta asup ka jero kota.
48 Naftali luncat ti témbok kahiji ka témbok kadua, tuluy datang pikeun ngabantu dulur-dulurna, kitu deui urang Gaas anu aya di luhur témbok. Ningali Naftali téh nu katilu anu datang pikeun ngabantu dulur-dulurna, maranéhna kabur tuluy turun ka kota. Yakub, putra-putrana, jeung nonoman-nonomanna asup ka kota.
49 Urang Yuda, Dan, jeung Naftali turun ti jero tembok ka jero kota terus ngudag pangeusi kota, ari Simeon jeung Lewi mah ti luar kota, teu nyaho yen gapura geus dibuka, terus maranehna naék ti dinya ka tembok terus turun ka dulur-dulurna ka jero kota.
50 Sareng sadaya penduduk kota parantos turun ka jero kota, sareng putra-putra Yakub sumping ka aranjeunna ti arah anu béda-béda, sareng perang ngalawan aranjeunna ti payun sareng ti tukang, sareng putra-putra Yakub ngéléhkeun aranjeunna kalayan dahsyat, sareng maehan sakitar dua puluh rébu lalaki sareng awéwé, teu aya hiji ogé anu tiasa nangtung ngalawan putra-putra Yakub.
51 Getih ngocor loba pisan di jero kota, siga walungan leutik, getihna ngocor kawas walungan leutik ka luar kota, nepi ka gurun Betchorin.
52 Ti kajauhan, urang Betchorin ningali getih ngocor ti kota Gaas, terus kira-kira tujuh puluh lalaki ti antara aranjeunna lumpat ningali getih éta, terus aranjeunna sumping ka tempat getih éta.
53 Aranjeunna nuturkeun tapak getih teras sumping ka témbok kota Gaas, teras ningali getih ngocor ti kota, sareng aranjeunna ngadangu sora ceurik ti pangeusi Gaas, sabab éta naék ka sawarga, sareng getih éta terus ngocor kalayan loba sapertos walungan leutik.
54 Sadaya putra Yakub masih kénéh ngagebugan warga Gaas, sareng aub dina maehan aranjeunna dugi ka sonten, sakitar dua puluh rébu lalaki sareng awéwé, sareng urang Korin nyarios, "Pasti ieu padamelan urang Ibrani, sabab aranjeunna masih kénéh ngalaksanakeun perang di sadaya kota urang Emor."
55 Jalma-jalma éta buru-buru lumpat ka Betchorin, sarta masing-masing nyokot pakarang perangna, sarta aranjeunna ngagorowok ka sakumna pangeusi Betchorin, anu ogé geus nyiapkeun pakarang perangna pikeun indit jeung perang ngalawan putra-putra Yakub.
56 Sanggeus putra-putra Yakub réngsé maehan urang Gaas, aranjeunna ngurilingan kota pikeun ngarampog sadaya barang-barang anu tiwas. Nepi ka jero kota, aranjeunna papanggih jeung tilu lalaki anu kacida gagahna, anu teu mawa pedang.
57 Putra-putra Yakub sumping ka tempat aranjeunna aya, terus jalma-jalma anu gagah perkasa kabur, terus salah sahijina ngarebut Zebulon, anu katingali ku anjeunna budak ngora kénéh jeung awakna pondok, terus digebruskeun ka taneuh ku tanaga anu kuat.
58 Yakub lumpat ka anjeunna bari mawa pedangna, terus Yakub ngagebug anjeunna ku pedang ti handapeun cangkengna, terus meulahkeun anjeunna jadi dua bagian, nepi ka mayitna murag ka Zebulon.
59 Nu kadua nyampeurkeun terus nyekel Yakub nepi ka ngagebruskeun manéhna ka taneuh, terus Yakub malik ka manéhna terus ngagorowok ka manéhna, ari Simeon jeung Léwi lumpat terus ngagebug pingping Yakub ku pedang terus ngagebruskeun manéhna ka taneuh.
60 Jelema anu gagah prakosa hudang tina taneuh kalawan ambek anu pinuh ku kakuatan, sarta Yuda datang ka anjeunna sateuacan anjeunna nangtung, terus ngagebug sirahna ku pedang, nepi ka sirahna beulah nepi ka maot.
61 Jeung jalma nu katilu kawasa, ningali babaturanana geus tiwas, lumpat ti hareupeun putra-putra Yakub, terus putra-putra Yakub ngudag anjeunna di jero kota; jeung nalika jalma kawasa éta keur kabur, anjeunna manggihan salah sahiji pedang pangeusi kota, terus anjeunna nyokot pedang éta terus malik ka putra-putra Yakub terus ngalawan aranjeunna ku pedang éta.

62 Jelema anu gagah berani lumpat ka Yuda rek neunggeul sirahna ku pedang, tapi Yuda teu boga tameng; bari anjeunna niat neunggeul anjeunna, Naftali buru-buru nyokot tamengna terus ditancepkeun kana sirah Yuda, terus pedang eta jelema anu gagah berani neunggeul kana tameng Naftali, terus Yuda lolos tina pedang eta.
63 Simeon jeung Lewi lumpat ka lalaki nu gagah berani bari mawa pedang, terus nyerang manehna kalawan tarik, terus dua pedang eta nembus awak lalaki nu gagah berani eta terus meulah awakna jadi dua bagian, panjangna.
64 Putra-putra Yakub harita maehan tilu jalma perkasa, kitu deui sakumna pangeusi Gaas, nepi ka poe rek surup.
65 Putra-putra Yakub ngurilingan Gaas sarta ngarampog sagala barang rampasan kota, kaasup barudak jeung awewe, teu diidinan hirup, sarta putra-putra Yakub ngalakukeun ka Gaas sakumaha anu geus dilakukeun ka Sarton jeung Silo.

BAB 40

1 Putra-putra Yakub ngarampog sagala barang rampasan ti Gaas, tuluy kaluar ti kota peuting-peuting.
2 Aranjeunna nuju angkat ka arah puri Betchorin, sareng penduduk Betchorin nuju ka puri pikeun nepungan aranjeunna, sareng dina wengi éta putra-putra Yakub tarung sareng penduduk Betchorin, di puri Betchorin.
3 Sadaya penduduk Bethchorin éta lalaki anu gagah perkasa, salah sahijina teu kersa kabur ti payuneun sarébu lalaki, sareng aranjeunna perang dina wengi éta ngalawan puri, sareng sora aranjeunna kadéngé dina wengi éta ti kajauhan, sareng bumi oyag ku sora aranjeunna.
4 Sadaya putra Yakub sieun ku jalma-jalma éta, sabab aranjeunna henteu biasa tarung dina poék, sareng aranjeunna bingung pisan, sareng putra-putra Yakub ngajerit ka Gusti, pokna, "Tulung ka kami, Gusti, leupaskeun kami supados kami henteu maot ku leungeun jalma-jalma anu teu disunat ieu."
5 PANGERAN ngadangukeun sora putra-putra Yakub, sarta PANGERAN nimbulkeun kasieun jeung kabingungan anu gede ka urang Betchorin, sarta maranehna gelut di antara maranehna sorangan dina poek peuting, sarta silih peuncit dina jumlah anu loba.
6 Putra-putra Yakub, anu terang yén PANGERAN parantos mawa roh jahat ka antara jalma-jalma éta, sareng yén aranjeunna silih tarung, angkat ti antara gerombolan jalma-jalma Betchorin teras angkat ka turunan puri Betchorin, teras langkung jauh, teras aranjeunna cicing di dinya kalayan aman sareng para nonomanna dina wengi éta.
7 Urang Betchorin tarung sapeuting jeput, hiji lalaki ngalawan dulurna, jeung hiji deui ngalawan tatanggana, terus maranehna ngagorowok ka unggal arah ka arah puri, jeung sora maranehna kadéngé ti kajauhan, jeung sakumna bumi oyag ku sora maranehna, sabab maranehna leuwih kuat tibatan sakabeh jalma di bumi.
8Sakumna nu nyicingan kota-kota urang Kanaan, urang Het, urang Emor, urang Hewi, jeung sakumna raja-raja Kanaan, kitu deui anu aya di sakuliah Walungan Yordan, ngadéngé sora nu ngagorowok dina peuting éta.
9 Ceuk aranjeunna, "Ieu teh perang urang Ibrani anu keur merangan tujuh kota anu geus deukeut ka dinya; saha anu bisa nahan diri ngalawan urang Ibrani eta?"
10Sakumna nu nyicingan kota-kota urang Kanaan, kitu deui nu aya di sakuliah Walungan Yordan, kacida sieunna ku putra-putra Yakub, pokna, "Urang bakal dihukum sakumaha nu geus dilakukeun ka kota-kota eta, sabab saha nu bisa nahan kakuatan maranehna?"
11 Peuting éta, urang Korin kadéngéna tarik pisan, terus beuki tarik; terus maranéhna silih pukul nepi ka isuk, nepi ka loba nu tiwas.
12 Isuk-isuk geus medal, sarta sadaya putra Yakub hudang nalika subuh terus angkat ka puri, terus aranjeunna maehan jalma-jalma anu tinggaleun ti urang Korin ku cara anu dahsyat, sarta aranjeunna sadayana tiwas di puri.
13 Poé kagenep némbongan, sarta sakumna pangeusi Kanaan ningali ti kajauhan sakumna rahayat Betchorin geus paéh di puri Betchorin, sarta pabalatak kawas bangké domba jeung embe.
14 Putra-putra Yakub mawa sadaya barang rampasan anu direbut ti Gaas teras angkat ka Betchorin, sareng aranjeunna mendakan kota éta pinuh ku jalmi sapertos keusik laut, teras aranjeunna perang ngalawan aranjeunna, sareng putra-putra Yakub ngéléhkeun aranjeunna di dinya dugi ka sonten.
15 Putra-putra Yakub ngalakukeun ka Betchorin sakumaha anu dilakukeun ka Gaas sareng Tapnach, sareng sakumaha anu dilakukeun ka Hazar, Sarton sareng Silo.
16 Putra-putra Yakub nyokot barang-barang jarahan ti Betchorin jeung sagala barang jarahan ti kota-kota, terus dina poe eta maranehna balik ka imahna di Sikem.
17 Putra-putra Yakub mulih ka kota Sikem, terus aranjeunna cicing di luar kota, tuluy istirahat di dinya ti perang, terus nginep di dinya sapeuting jeput.
18 Sadaya abdi-abdina sareng sadaya barang rampasan anu dirampas ti kota-kota, aranjeunna angkat ka luar kota, sareng henteu lebet ka kota, sabab aranjeunna mikir, "Sanaos aya deui perang ngalawan urang, sareng aranjeunna bakal sumping ngepung urang di Sikem."
19Peuting éta jeung isukna Yakub, putra-putrana, jeung abdi-abdina cicing di lahan anu dibeuli ku Yakub ti Hemor ku harga lima syikal, sarta sagala barang rampasan dibawa ku aranjeunna.
20Sadaya barang rampasan anu dirampas ku putra-putra Yakub aya di tegalan éta, lobana kawas keusik di basisir.
21 Jalma-jalma di eta tanah niténan ti kajauhan, sarta sakumna jalma-jalma di eta tanah sieun ku putra-putra Yakub anu geus ngalakukeun hal ieu, sabab ti jaman baheula tacan aya raja anu kungsi ngalakukeun hal kawas kitu.
22 Tujuh raja Kanaan mutuskeun rék daméy jeung putra-putra Yakub, sabab maranéhna kacida sieuneunana ku lantaran sieun ka putra-putra Yakub.
23 Dina poe eta, dina poe katujuh, Yafia, raja Hebron, ngirim utusan sacara rusiah ka raja Ai, ka raja Gibeon, ka raja Salem, ka raja Adulam, ka raja Lakis, ka raja Hazar, jeung ka sakumna raja Kanaan anu aya di handapeun maranehna, pokna,
24 Hayu urang ka ditu, urang indit ka ditu ka dieu, supaya urang bisa ngajugjug turunan Yakub, sarta Kami rek nyieun perjangjian jeung maranehna, sangkan tanah maraneh ulah dibasmi ku pedang turunan Yakub, kawas anu dilakukeun ka Sikem jeung kota-kota di sakurilingna, sakumaha anu geus kadenge jeung katempo ku maraneh.

25 Jeung lamun maraneh datang ka kami, ulah mawa loba jalma, tapi unggal raja kudu mawa tilu kapala perwirana, jeung unggal kapala perwira mawa tilu perwirana.
26 Hayu urang sadayana ka Hebron, urang bakal babarengan indit ka putra-putra Yakub, sarta menta ka aranjeunna sangkan aranjeunna ngadamel perjangjian karapihan jeung urang.
27 Raja-raja di Hebron nurut kana parentah raja, sabab raja-raja di dinya aya dina parentahna, sarta raja-raja di Kanaan kumpul pikeun nepungan putra-putra Yakub, pikeun ngadamaikeun aranjeunna. Putra-putra Yakub balik deui ka lahan di Sikem, lantaran aranjeunna teu percaya ka raja-raja di eta tanah.
28 Putra-putra Yakub mulih ka tegalan éta salami sapuluh dinten, sareng teu aya anu sumping pikeun perang sareng aranjeunna.
29 Nalika putra-putra Yakub ningali yén teu aya perang, aranjeunna sadayana ngumpul teras angkat ka kota Sikem, sareng putra-putra Yakub tetep cicing di Sikem.
30Sanggeus opat puluh poé, sakumna raja-raja urang Emor ngumpul ti mana-mana, tuluy daratang ka Hebron, ka Yafia, raja Hebron.
31 Jeung jumlah raja-raja anu datang ka Hebron, pikeun ngadadasaran putra-putra Yakub, aya dua puluh hiji raja, jeung jumlah kapten anu datang jeung maranehna aya genep puluh salapan, jeung pasukanna aya saratus dalapan puluh salapan, jeung kabeh raja-raja ieu jeung pasukanna istirahat di Gunung Hebron.
32 Raja Hebron angkat sareng tilu panglima sareng salapan prajuritna, sareng raja-raja ieu mutuskeun pikeun angkat ka putra-putra Yakub pikeun ngadamel perdamaian.
33 Aranjeunna arunjukan ka raja Hebron, "Anjeun kedah miheulaan kami sareng jalmi-jalmi anjeun, teras carioskeun ka putra-putra Yakub, sareng kami bakal ngiring ka anjeun sareng ngabuktikeun kecap-kecap anjeun." Raja Hebron ngalaksanakeun kitu.
34 Putra-putra Yakub ngadangu yen sadaya raja Kanaan parantos ngumpul sareng istirahat di Hebron, teras putra-putra Yakub ngutus opat abdina janten mata-mata, pokna, "Indit sareng telik raja-raja ieu, teras parios sareng pariksa jalma-jalmana naha aranjeunna sakedik atanapi seueur, sareng upami jumlahna ngan sakedik, itung sadayana teras uih deui.
35 Abdi-abdi Yakub angkat sacara rusiah ka raja-raja ieu, sareng ngalakukeun sakumaha anu diparentahkeun ku putra-putra Yakub, sareng dina dinten éta aranjeunna uih deui ka putra-putra Yakub, sareng nyarios ka aranjeunna, Kami sumping ka raja-raja éta, sareng jumlahna ngan saeutik, sareng kami ngitung sadayana, sareng tingali, aranjeunna dua ratus dalapan puluh dalapan, raja sareng lalaki.
36 Putra-putra Yakub ngawaler, "Jumlahna ngan saeutik, ku kituna urang moal sadayana kaluar ka aranjeunna." Isuk-isuk putra-putra Yakub hudang teras milih genep puluh dua lalaki ti antara aranjeunna, sareng sapuluh putra Yakub angkat sareng aranjeunna; teras aranjeunna nganggo senjata perangna, sabab aranjeunna nyarios, "Aranjeunna sumping pikeun perang sareng urang, sabab aranjeunna henteu terang yén aranjeunna sumping pikeun ngadamel perdamaian sareng aranjeunna."
37 Putra-putra Yakub angkat sareng abdi-abdina ka gapura Sikem, nuju ka raja-raja éta, sareng Yakub ramana aya sareng aranjeunna.
38Barang aranjeunna kaluar, raja Hebron sareng tilu perwirana sareng salapan jalmina nuju nuju ngalawan putra-putra Yakub. Putra-putra Yakub ngarérét ti kajauhan, sareng ningali ti kajauhan Yafia, raja Hebron, sareng para perwirana nuju nuju ka aranjeunna. Putra-putra Yakub nangtung di gapura Sikem, henteu teras-terasan.
39 Raja Hebron terus maju, anjeunna sareng para perwirana, dugi ka anjeunna caket ka putra-putra Yakub, teras anjeunna sareng para perwirana sujud ka aranjeunna dugi ka taneuh, sareng raja Hebron calik sareng para perwirana di payuneun Yakub sareng putra-putrana.
40 Putra-putra Yakub naros ka anjeunna, "Naon anu kajantenan ka anjeun, raja Hebron? Naha anjeun sumping ka kami dinten ieu? Naon anu anjeun peryogikeun ti kami?" Raja Hebron ngalahir ka Yakub, "Juragan, sadaya raja-raja Kanaan dinten ieu parantos sumping pikeun ngadamel perdamaian sareng anjeun."
41 Putra-putra Yakub ngadéngé omongan raja Hebron, sarta maranéhna teu satuju kana usulna, sabab putra-putra Yakub teu percaya ka anjeunna, lantaran maranéhna nganggap raja Hebron geus nipu maranéhna.
42 Raja Hebron terang tina omongan putra-putra Yakub, yen maranehna teu percaya kana omonganana, terus raja Hebron nyampeurkeun Yakub, terus ngalahir, "Juragan, mugia anjeun yakin yen sadaya raja-raja ieu sumping ka anjeun kalayan cara damai, sabab aranjeunna henteu sumping sareng sadaya prajuritna, sareng henteu mawa senjata perangna, sabab aranjeunna sumping pikeun milari perdamaian ti juragan sareng putra-putrana."
43 Putra-putra Yakub ngawaler ka raja Hebron, pokna, "Utuskeun utusan ka sadaya raja ieu, sareng upami anjeun nyarios leres ka kami, hayu aranjeunna masing-masing sumping ka payuneun kami nyalira, sareng upami aranjeunna sumping ka kami tanpa senjata, maka kami bakal terang yén aranjeunna milarian perdamaian ti kami."
44 Raja Yafia ti Hebron nitah salah saurang prajuritna ka raja-raja, terus aranjeunna sumping ka payuneun putra-putra Yakub, tuluy sujud ka aranjeunna. Raja-raja ieu calik di payuneun Yakub sareng putra-putrana, tuluy nyarios ka aranjeunna,
45 Kami geus ngadéngé sagala rupa anu geus dilakukeun ku aranjeun ka raja-raja urang Emor ku pedang jeung leungeun aranjeun anu kacida kuatna, nepi ka taya sahijieun anu bisa nahan aranjeun, sarta kami sieun ku aranjeun demi nyawa kami, bisi kajadian ka kami kawas anu geus kajadian ka aranjeunna.
46 Ku kituna, kami sumping ka aranjeun pikeun ngadamel perjangjian karapihan antara urang, sareng ayeuna jieun perjangjian karapihan sareng kasatiaan sareng kami, yén aranjeun moal campur tangan sareng kami, salami kami henteu campur tangan sareng aranjeun.
47 Putra-putra Yakub terang yén maranéhna téh sabenerna rék néangan katengtreman ti maranéhna, terus putra-putra Yakub ngadéngékeun ka maranéhna, terus nyieun perjanjian jeung maranéhna.
48 Putra-putra Yakub jangji ka aranjeunna yen moal campur tangan jeung aranjeunna, sarta sadaya raja-raja Kanaan ogé jangji ka aranjeunna, sarta putra-putra Yakub

ngajadikeun aranjeunna jadi pagawe upeti ti mimiti poe eta ka hareup.
49Sanggeus kitu, sadaya panglima raja-raja ieu sareng balad-baladna sumping ka payuneun Yakub, bari mawa hadiah pikeun Yakub sareng putra-putrana, teras aranjeunna sujud ka anjeunna nepi ka taneuh.
50 Raja-raja ieu teras ngadesek putra-putra Yakub sareng nyuhunkeun ka aranjeunna pikeun mulangkeun sadaya rampasan anu direbut ti tujuh kota urang Amori, sareng putra-putra Yakub ngalaksanakeunana, sareng aranjeunna mulangkeun sadaya anu direbut, awéwé, murangkalih, ingon-ingon sareng sadaya rampasan anu dirampas, teras aranjeunna ngantepkeun aranjeunna angkat, sareng aranjeunna masing-masing angkat ka kotana masing-masing.
51 Sareng sadaya raja-raja ieu deui sujud ka putra-putra Yakub, sareng aranjeunna ngirim atanapi mawa seueur hadiah ka aranjeunna dina waktos éta, sareng putra-putra Yakub ngutus raja-raja ieu sareng jalma-jalmana, sareng aranjeunna angkat kalayan damai ti aranjeunna ka kota-kota masing-masing, sareng putra-putra Yakub ogé uih deui ka bumi aranjeunna, ka Sichem.
52 Ti harita aya katengtreman antara putra-putra Yakub sareng raja-raja Kanaan, dugi ka turunan Israil ngarebut tanah Kanaan.

BAB 41

1 Nalika robah taun, putra-putra Yakub angkat ti Sikem, teras sumping ka Hebron, ka Ishak, ramana, teras aranjeunna cicing di dinya, tapi domba sareng ingon-ingonna aranjeunna tuang unggal dinten di Sikem, sabab dina waktos éta aya tegalan anu saé sareng subur, sareng Yakub sareng putra-putrana sareng sadaya kulawargana cicing di lebak Hebron.
2 Dina mangsa harita, dina taun éta, nyaéta taun ka-10 Yakub hirup, dina taun ka-10 Yakub sumping ti Padan-Aram, Lea, garwa Yakub, pupus; yuswana lima puluh hiji taun nalika anjeunna pupus di Hebron.
3 Yakub jeung putra-putrana nguburkeun mayitna di guha di tegalan Makpela di Hebron, anu dibeuli ku Ibrahim ti urang Het, pikeun dijadikeun tempat pakuburan.
4 Putra-putra Yakub cicing sareng ramana di lebak Hebron, sareng sadaya penduduk tanah éta terang kana kakuatan aranjeunna sareng kawéntarna nyebar ka sakumna tanah.
5 Yusup putra Yakub sareng saderekna Benyamin, putra-putra Rahel, garwa Yakub, masih anom kénéh dina mangsa harita, sareng teu acan angkat sareng saderek-saderekna nalika perang di sadaya kota urang Amori.
6 Nalika Yusuf ningali kakuatan dulur-dulurna, sareng kaagungan aranjeunna, anjeunna muji sareng ngagungkeun aranjeunna, tapi anjeunna nganggap dirina langkung luhur tibatan aranjeunna, sareng ngagungkeun dirina di luhur aranjeunna; sareng Yakub, ramana, ogé langkung nyaah ka anjeunna tibatan putra-putrana, sabab anjeunna putra ti sepuhna, sareng ngalangkungan cinta ka anjeunna, anjeunna ngadamelkeun jubah anu warna-warni pikeun anjeunna.
7 Nalika Yusup ningali yén ramana langkung nyaah ka anjeunna tibatan dulur-dulurna, anjeunna teras-terasan ngaluhurkeun dirina tibatan dulur-dulurna, sareng anjeunna ngadugikeun laporan goréng ka ramana ngeunaan aranjeunna.
8 Putra-putra Yakub ningali kalakuan Yusup ka aranjeunna, sareng ningali yén ramana langkung nyaah ka anjeunna tibatan sadayana, aranjeunna ngabenci anjeunna sareng teu tiasa nyarios ka anjeunna kalayan saé sapanjang dinten.
9 Yusup geus umur tujuh belas taun, sarta anjeunna masih kénéh nganggap dirina leuwih ti dulur-dulurna, sarta anjeunna boga niat hayang jadi leuwih ti dulur-dulurna.
10 Harita anjeunna ngimpi, tuluy anjeunna sumping ka saderek-saderekna sarta nyaritakeun impianna ka aranjeunna, pokna, "Kuring ngimpi, urang sadayana keur ngabeungkeut gandum di tegalan, terus gandum kuring nangtung sarta nangkub kana taneuh, sarta gandum maraneh ngurilingan gandum eta sarta sujud ka dinya.
11 Saderek-saderekna ngawaler, "Naon hartina impian anu tadi? Naha anjeun ngabayangkeun rék maréntah atawa ngawasa urang?"
12 Anjeunna tetep sumping ka dinya, nyarioskeun hal éta ka Yakub, ramana, sarta Yakub nyium Yusup nalika anjeunna ngadangu kecap-kecap éta ti Yakub, sarta Yakub ngaberkahan Yusup.
13 Nalika putra-putra Yakub ningali yén ramana parantos ngaberkahan sareng nyium Yusuf, sareng yén anjeunna nyaah pisan ka anjeunna, aranjeunna janten sirik ka anjeunna sareng beuki ngabenci anjeunna.
14 Saatos éta, Yusup ngimpi deui, teras nyarioskeun impian éta ka ramana di payuneun dulur-dulurna, teras Yusup nyarios ka ramana sareng dulur-dulurna, "Kuring ngimpi deui, sareng tingali panonpoé, bulan, sareng sawelas béntang sujud ka kuring."
15Ramana ngadangu kecap-kecap Yusup jeung impianana, sarta ningali yen dulur-dulurna ngabenci ka Yusup ku lantaran hal eta, Yakub ngahukum Yusup di hareupeun dulur-dulurna, pokna, "Naon hartina impian anu hidep impikeun teh, jeung ngahinakeun diri hidep di hareupeun dulur-dulur hidep anu leuwih kolot ti batan hidep?"
16 Naha anjeun ngabayangkeun dina haté anjeun yén kuring sareng ibu anjeun sareng sawelas dulur anjeun bakal sumping sareng sujud ka anjeun, sahingga anjeun nyarios sapertos kitu?
17 Dulur-dulurna sirik ka Yakub ku lantaran kecap-kecap jeung impianna, sarta aranjeunna tetep ngabenci anjeunna, sarta Yakub nyimpen impian éta dina haténa.
18 Hiji mangsa putra-putra Yakub angkat ngangon domba ramana di Sikem, sabab harita aranjeunna masih jadi tukang ngangon domba; sarta nalika putra-putra Yakub keur ngangon domba di Sikem poe eta, aranjeunna reureuh, sarta waktu ngumpulkeun sapi geus kaliwat, sarta aranjeunna teu acan datang.
19 Yakub ningali yén putra-putrana keur ngantosan di Sikem, terus Yakub ngomong ka jero haténa, "Meureun urang Sikem geus bangkit merangan maranéhna, ku kituna maranéhna ngantosan sumping poé ieu."
20 Yakub nyauran putrana Yusup, tuluy nimbalan, "Dulur-dulur hidep keur ngangon ingon-ingon di Sikem ayeuna, tapi tacan balik deui. Mangga geura tingali di mana ayana, terus bejakeun ka sim kuring kumaha kaayaan dulur-dulur hidep jeung ingon-ingon hidep."
21 Yakub ngutus putrana, Yusuf, ka lebak Hebron, sarta Yusuf sumping néangan dulur-dulurna di Sikem, tapi teu

manggihan aranjeunna. Yusup ngurilingan tegalan deukeut Sikem, pikeun ningali ka mana dulur-dulurna geus indit, sarta anjeunna nyasar di gurun, sarta teu nyaho ka mana kudu indit.
22 Malaikat PANGERAN mendakan anjeunna keur ngumbara di jalan ka tegalan, terus Yusup ngalahir ka malaikat PANGERAN, "Kuring néangan dulur-dulur kuring; naha anjeun teu acan ngadéngé di mana aranjeunna keur ngahakan?" Malaikat PANGERAN ngalahir ka Yusup, "Kuring ningali dulur-dulur anjeun keur ngahakan di dieu, sareng kuring ngadéngé aranjeunna nyarios yén aranjeunna badé angkat ngahakan di Dotan."
23 Yusup ngadéngékeun kana sora malaikat PANGERAN, tuluy indit ka dulur-dulurna di Dotan, sarta manggihan aranjeunna keur ngangon domba di Dotan.
24 Yusup geus nyampeurkeun dulur-dulurna, tapi samemeh anjeunna nyampeurkeun, aranjeunna geus mutuskeun rek maehan anjeunna.
25 Ceuk Simeon ka dulur-dulurna, "Ayeuna mah jelema nu sok ngimpi téh keur datang ka urang. Hayu urang paehan manéhna tuluy urang lebetkeun kana salah sahiji liang di gurun. Lamun bapana néangan manéhna, tangtu bakal disebutkeun aya sato galak nu ngahakan manéhna."
26 Rubin ngadéngé omongan dulur-dulurna ngeunaan Yusup, terus ngomong ka maranéhna, "Ulah kitu, sabab kumaha urang bisa nyaah ka Yakub, ka bapa urang? Asupkeun manéhna ka jero liang ieu supaya maot di dinya, tapi ulah nepi ka ngucurkeun getihna." Rubin nyarita kitu téh pikeun nyalametkeun manéhna ti leungeun maranéhna, supaya manéhna bisa dibawa balik ka bapana.
27 Sanggeus Yusup sumping ka saderek-saderekna, anjeunna calik di payuneun aranjeunna, terus aranjeunna nyerek anjeunna terus ngagebug anjeunna nepi ka taneuh, sarta ngalaan jubah warna-warni anu dianggo ku anjeunna.
28 Tuluy maranéhna mawa manéhna terus dialungkeun ka jero liang, jeung di jero liang éta euweuh cai, ngan aya oray jeung kalajengking. Jeung Yusup sieun ku oray jeung kalajengking anu aya di jero liang éta. Jeung Yusup ngajerit tarik, jeung PANGERAN nyumputkeun oray jeung kalajengking di jero liang éta, jeung éta teu nganyenyeri Yusup.
29 Ti jero liang, Yusup ngageroan dulur-dulurna, pokna, "Naon anu geus kuring pigawé ka aranjeun, jeung naon dosa kuring? Naha aranjeun teu sieun ka PANGERAN ngeunaan kuring? Naha kuring lain tulang jeung daging aranjeun, jeung Yakub lain bapa aranjeun? Naha aranjeun ngalakukeun hal ieu ka kuring ayeuna, jeung kumaha aranjeun bisa ningali Yakub, bapa urang?"
30 Anjeunna teras ngajerit sareng nyauran dulur-dulurna ti jero liang, teras anjeunna nyarios, "O Yuda, Simeon, sareng Lewi, dulur-dulur kuring, angkat kuring ti tempat anu poék dimana anjeun parantos nempatkeun kuring, sareng sumping dinten ieu pikeun welas asih ka kuring, putra-putra PANGERAN, sareng putra-putra Yakub karuhun kuring. Sareng upami kuring parantos ngalakukeun dosa ka anjeun, naha anjeun sanés putra-putra Ibrahim, Ishak, sareng Yakub? Upami aranjeunna ningali yatim piatu, aranjeunna welas asih ka anjeunna, atanapi anu lapar, aranjeunna masihan anjeunna roti kanggo didahar, atanapi anu haus, aranjeunna masihan anjeunna cai kanggo diinum, atanapi anu taranjang, aranjeunna nutupan anjeunna ku pakean!
31 Kumaha anjeun bakal nahan welas asih anjeun ti dulur anjeun, sabab kuring asalna tina daging jeung tulang anjeun, jeung lamun kuring geus ngalakukeun dosa ka anjeun, pasti anjeun bakal ngalakukeun ieu kusabab bapa kuring!
32 Ti jero sumur, Yusup nyarita kitu, tapi dulur-dulurna teu bisa ngadengekeun atawa malire kana omongan Yusup, terus Yusup ceurik bari ceurik.
33 Yusup ngalahir, "Hayu atuh Rama terang, poe ieu, kalakuan dulur-dulur kuring ka kuring, jeung omonganana ka kuring poe ieu."
34 Sadaya dulur-dulurna ngadéngé ceurikna di jero sumur, terus dulur-dulurna kaluar ti sumur, supaya teu ngadéngé ceurikna jeung ceurikna di jero sumur.

BAB 42

1 Tuluy aranjeunna angkat teras calik di sisi sabalikna, sakitar jarak sapeuting panah, teras aranjeunna calik di dinya kanggo tuang roti, sareng nalika aranjeunna tuang, aranjeunna ngareuah-reuah naon anu kedah dilakukeun ka anjeunna, naha bade maehan anjeunna atanapi bade mulangkeun anjeunna ka ramana.
2 Keur aranjeunna keur ngayakeun rembugan, barang geus kitu aranjeunna neuteup ka dinya, terus nenjo aya sakumpulan urang Ismael nu keur datang ti kajauhan, ngaliwatan jalan Gilead, rek ka Mesir.
3 Ceuk Yuda ka aranjeunna, "Naon untungna urang maehan dulur urang? Sugan bae Allah nu ngahukum anjeunna ti urang. Tah ieu naséhat nu kudu dilakukeun ka anjeunna: Tingali ieu rombongan urang Ismael nuju ka Mesir,
4 Ayeuna, hayu urang miceun anjeunna ka aranjeunna, sareng ulah nepi ka leungeun urang nyerang anjeunna, sareng aranjeunna bakal mingpin anjeunna sareng aranjeunna, sareng anjeunna bakal leungit di antara jalma-jalma di tanah éta, sareng urang moal maehan anjeunna ku leungeun urang sorangan. Sareng usulan éta nyugemakeun dulur-dulurna sareng aranjeunna ngalakukeun numutkeun kecap Yuda.
5Sabari aranjeunna keur ngobrolkeun hal ieu, sateuacan rombongan urang Ismael datang ka aranjeunna, tujuh urang dagang ti Midian ngaliwat, sarta nalika aranjeunna ngaliwat aranjeunna haus, aranjeunna ngangkat panonna sarta ningali liang tempat Yusuf dikubur, sarta aranjeunna ningali, sarta katingali sagala rupa manuk keur ngahakan anjeunna.
6 Urang Midian ieu lumpat ka sumur pikeun nginum cai, sabab maranéhna nyangka éta sumur ngandung cai, sarta nalika nepi ka hareupeun sumur éta, maranéhna ngadéngé sora Yusup nu keur ceurik jeung ceurik di jero sumur éta, terus maranéhna neuteup ka handap ka jero sumur éta, terus maranéhna ningali aya hiji nonoman anu geulis rupana sarta geulis rupana.
7 Tuluy aranjeunna nyauran anjeunna sareng naros, "Saha anjeun sareng saha anu mawa anjeun ka dieu, sareng saha anu nempatkeun anjeun dina liang ieu, di gurun?" Sareng aranjeunna sadayana ngabantosan ngangkat Yusup, aranjeunna narik anjeunna kaluar, sareng ngangkat

anjeunna tina liang, teras nyandak anjeunna teras angkat dina perjalananana sareng ngalangkungan dulur-dulurna.
8 Aranjeunna nyarios ka aranjeunna, "Naha anjeun ngalakukeun ieu, nyandak abdi kami ti kami teras angkat? Tangtosna kami nempatkeun nonoman ieu kana liang kusabab anjeunna ngalawan ka kami, sareng anjeun sumping sareng mawa anjeunna ka luhur sareng ngabawa anjeunna; ayeuna teras pulangkeun abdi kami deui."
9 Urang Midian ngawaler ka putra-putra Yakub, "Naha ieu abdi aranjeun, atanapi jalmi ieu nu ngalayanan aranjeun? Sugan aranjeun sadayana abdi-abdina, sabab anjeunna langkung geulis sareng langkung kasep tibatan aranjeun sadayana, naha aranjeun sadayana nyarios bohong ka kami?"
10 Ku kituna, kami moal ngadengekeun kana omongan anjeun, moal ngalayanan anjeun, sabab kami geus manggihan budak éta di jero liang di gurun, terus kami candak anjeunna; ku kituna kami baris nuluykeun lalampahan kami.
11 Sadaya putra Yakub nyampeurkeun aranjeunna teras nyampeurkeun aranjeunna teras nyarios ka aranjeunna, "Balikkeun abdi kami, naha anjeun sadayana kedah maot ku pedang?" Urang Midian ngagorowok ngalawan aranjeunna, teras aranjeunna nyabut pedangna, teras nyampeurkeun aranjeunna pikeun ngalawan putra-putra Yakub.
12 Jeung tingali Simeon hudang tina korsi na ngalawan aranjeunna, terus luncat ka taneuh terus nyabut pedangna terus nyampeurkeun urang Midian sarta anjeunna ngagorowok tarik pisan di hareupeun aranjeunna, nepi ka sorana kadéngé ti kajauhan, jeung taneuh oyag ngadéngé sora Simeon.
13Urang Midian kacida reuwasna ku sora Simeon jeung ku sora manehna nu ngagorowok, nepi ka aranjeunna sujud ka handap kalawan kacida reuwasna.
14 Ceuk Simeon ka aranjeunna, "Leres pisan abdi teh Simeon, putra Yakub urang Ibrani, anu ngan ukur sareng dulur abdi, parantos ngancurkeun kota Sikem sareng kota-kota urang Emor. Kitu deui Allah bakal ngahukum abdi, upami sadaya dulur anjeun, urang Midian, sareng ogé raja-raja Kanaan, sumping sareng anjeun, aranjeunna moal tiasa ngalawan abdi."
15Ayeuna balikkeun deui budak nu geus dicokot ku hidep, bisi daging hidep ku sim kuring dibikeun ka manuk-manuk jeung sasatoan di bumi.
16 Urang Midian beuki sieun ka Simeon, terus aranjeunna nyampeurkeun putra-putra Yakub kalawan sieun jeung sieun, bari ngomongkeun hal-hal anu pikasediheun, pokna,
17 Tangtosna anjeun nyarios yén nonoman éta téh abdi anjeun, sareng anjeunna ngalawan ka anjeun, sareng ku kituna anjeun nempatkeun anjeunna dina liang; teras naon anu anjeun badé laksanakeun ka abdi anu ngalawan ka dunungananana? Ayeuna jual anjeunna ka kami, sareng kami bakal masihan anjeun sadayana anu anjeun peryogikeun pikeun anjeunna; sareng PANGERAN kersa ngalakukeun ieu supados putra-putra Yakub henteu maehan dulurna.
18 Urang Midian ningali yén Yusup téh kasep rupana jeung geulis rupana, terus maranéhna hayang pisan meulina ti dulur-dulurna.
19 Putra-putra Yakub ngadéngékeun ka urang Midian, terus maranéhna ngajual lanceukna, Yusuf, ka maranéhna ku harga dua puluh pérak, tapi Ruben, lanceukna, teu aya di dinya, terus urang Midian mawa Yusuf terus nuluykeun lalampahan ka Gilead.
20 Aranjeunna nuju angkat di jalan, urang Midian tobat kana kalakuanana, ku cara meuli nonoman éta, terus silih tanya, "Naon ieu anu geus dilakukeun ku urang, urang nyokot nonoman ieu ti urang Ibrani, anu rupana kasep jeung geulis."
21 Sugan ieu nonoman téh dipaling ti tanah urang Ibrani, naha urang ngalakukeun hal ieu? Mun anjeunna kapanggih di leungeun urang, urang pasti bakal dipaéhan.
22 Ayeuna pasti jalma-jalma anu gagah tur perkasa geus ngajual anjeunna ka urang, kakuatan salah sahijina anu anjeun tingali ayeuna; meureun maranéhna maok anjeunna ti tanahna ku kakuatan jeung leungeunna anu kuat, sarta ku kituna geus ngajual anjeunna ka urang ku harga anu saeutik anu urang pasihan ka aranjeunna.
23Sabot aranjeunna keur ngobrol, aranjeunna nenjo rombongan urang Ismail anu mimiti datang, anu katempo ku putra-putra Yakub, keur maju ka urang Midian. Urang Midian silih ucap, "Hayu urang jual budak ieu ka rombongan urang Ismail anu keur datang ka urang, supaya urang nyokot saeutik anu geus urang bikeun ka anjeunna, sarta urang bakal dibebaskeun tina kajahatanana."
24 Tuluy aranjeunna ngalakukeun kitu, sarta nepi ka urang Ismael, terus urang Midian ngajual Yusup ka urang Ismael ku harga dua puluh keping pérak anu dibikeun ka dulur-dulurna.
25 Urang Midian nuluykeun lalampahanana ka Gilead, terus urang Ismael mawa Yusup, terus ditumpakan kana salah sahiji onta, terus dibawa ka Mesir.
26 Yusuf ngadangu yen urang Ismael bade ka Mesir, teras Yusuf nalangsa sareng ceurik ku hal ieu anu ngajantenkeun anjeunna kedah dipisahkeun ti tanah Kanaan, ti ramana, sareng anjeunna ceurik bari nunggang onta, sareng salah sahiji jalmina ningali anjeunna, sareng nitah anjeunna turun tina onta sareng leumpang, sareng sanaos kitu Yusuf teras ceurik sareng ceurik, sareng anjeunna nyarios, Aduh rama abdi, rama abdi.
27 Aya hiji urang Ismael nangtung tuluy nepak pipi Yusup, tapi anjeunna tetep ceurik; Yusup capé pisan di jalan, teu bisa nuluykeun lantaran kanyeri haténa, terus aranjeunna nepak anjeunna di jalan, bari ngaganggu anjeunna supaya anjeunna eureun ceurik.
28 PANGERAN ningali ambisi jeung kasusahan Yusup, terus PANGERAN nurunkeun gelap jeung kabingungan ka jalma-jalma eta, sarta leungeun unggal jalma anu ngagebug anjeunna jadi lieur.
29 Tuluy silih tanya, "Naon ieu anu dilakukeun ku Allah ka urang di jalan?" Maranéhna teu nyaho yén ieu kajadian ka maranéhna téh lantaran Yusup." Tuluy aranjeunna nuluykeun lalampahanana, ngaliwat jalan ka Eprata, tempat Rahel dikurebkeun.
30 Yusuf nepi ka makam indungna, terus buru-buru lumpat ka makam indungna, tuluy ngajugjug kana éta makam bari ceurik.
31 Yusuf ceurik tarik ka makam indungna, pokna, "Ema, ema, ema anu ngalahirkeun abdi, geura hudang, geura tempo putra ema, kumaha anjeunna dijual jadi budak beulian, taya nu welas asih ka anjeunna."

32 Hudang, tepangkeun putra anjeun, ceurik sareng abdi kumargi kasusah abdi, sareng tepangkeun manah dulur-dulur abdi.
33 Hudangkeun indung kuring, hudangkeun, hudangkeun tina sare anjeun pikeun kuring, sareng arahkeun perang anjeun ngalawan dulur-dulur kuring. Oh kumaha aranjeunna parantos ngarampog jubah kuring, sareng ngajual kuring dua kali pikeun budak, sareng misahkeun kuring ti bapa kuring, sareng teu aya anu welas asih ka kuring.
34 Hudangkeun, bela perkara anjeun ka maranehna di payuneun Allah, tingali saha anu bakal dibenerkeun ku Allah dina pangadilan, jeung saha anu bakal dihukum.
35 Hudang, ema, hudang, hudang tina sare anjeun teras tingali kumaha kaayaan bapa kuring sareng kuring dinten ieu, sareng lipur anjeunna sareng tengtremkeun haténa.
36 Yusuf terus nyarita kieu, terus anjeunna ceurik tarik pisan di luhureun makam indungna; terus anjeunna eureun nyarita, sarta tina kasedih haténa anjeunna jadi jempe kawas batu di luhureun makam.
37 Yusuf ngadangu sora ti handapeun taneuh, anu ngawaler ka anjeunna kalawan kasedih, kalawan sora ceurik jeung neneda, kieu:
38 Putra abdi, putra abdi Yusuf, abdi parantos ngadangu sora ceurik anjeun sareng sora ratapan anjeun; abdi parantos ningali cimata anjeun; abdi terang kasusah anjeun, putra abdi, sareng éta nganyenyeri abdi kusabab anjeun, sareng kasedih anu ageung ditambahkeun kana kasedih abdi.
39 Ku kituna, putra abdi, Yusuf putra abdi, sing ngarep-ngarep ka PANGERAN, sareng sing sabar ngantosan Mantenna sareng tong hariwang, sabab PANGERAN aya sareng anjeun, Anjeunna bakal nyalametkeun anjeun tina sagala kasusah.
40 Geura hudang, anaking, indit ka Mesir jeung dunungan anjeun, ulah sieun, sabab PANGERAN aya sareng anjeun, anaking." Manehna terus nyarita kitu ka Yusup, tapi manehna teu nyarita nanaon.
41 Ngadangu hal éta, Yusup ngarasa héran pisan, terus ceurik; sarta sanggeus éta, salah saurang urang Ismael ningali Yusup ceurik bari ceurik di luhureun kuburan, amarahna jadi ka Yusup, terus ngusir Yusup ti dinya, terus ngagebugan jeung nyumpahan Yusup.
42 Yusup ngalahir ka jalma-jalma éta, "Mugia-mugia abdi kenging sih kurnia ti aranjeun, supados aranjeun tiasa mulang deui ka bumi pun bapa, sareng anjeunna bakal masihan aranjeun kakayaan anu melimpah."
43 Aranjeunna ngawaler, "Anjeun lain budak beulian, sareng di mana bapa anjeun? Sareng upami anjeun gaduh bapa, anjeun moal dua kali dijual janten budak beulian kalayan harga anu murah sapertos kitu; sareng amarahna masih kénéh ka anjeunna, sareng aranjeunna teras-terasan nganiaya sareng ngahukum anjeunna, sareng Yusuf ceurik balilihan.
44 Sareng Gusti ningali kasangsaraan Yusup, sareng Gusti ngahukum deui jalma-jalma ieu, sareng ngahukum aranjeunna, sareng Gusti nyababkeun gelap nutupan aranjeunna di bumi, sareng kilat nyamber sareng guludug ngaguruh, sareng bumi oyag ku sora guludug sareng angin anu tarik, sareng jalma-jalma éta sieun sareng henteu terang ka mana aranjeunna kedah angkat.
45 Sato-sato jeung onta-onta eureun, terus dipingpin ku aranjeunna, tapi onta-onta teu daék indit, terus digebugan, terus diduruk dina taneuh; terus jalma-jalma éta silih tanya, "Naon ieu anu dilakukeun ku Allah ka urang? Naon dosa urang, jeung naon dosa urang nepi ka urang ngalaman kieu?"
46 Salah sahijina ngawaler, "Meureun ieu kajadian poé ieu téh lantaran dosa nganiaya budak ieu. Ku kituna, geura neneda ka Mantenna sangkan ngahampura urang, supaya urang nyaho saha nu jadi lantaran musibah ieu. Mun Gusti welas asih ka urang, urang bakal nyaho yén ieu kajadian téh lantaran dosa nganiaya budak ieu."
47 Eta jalma-jalma nurut kana parentahna, sarta maranehna neneda ka Yusup sarta ngadesek supaya ngahampura maranehna; sarta pokna, "Kami geus dosa ka PANGERAN jeung ka Bapa, ayeuna menta ka Allah Bapa supaya Mantenna ngaleungitkeun maot ieu ti antara kami, sabab kami geus dosa ka Mantenna."
48 Yusuf nurut kana omongan maranéhna, sarta PANGERAN ngadangukeun Yusuf, sarta PANGERAN ngaleungitkeun wabah anu geus ditimpakan ka jalma-jalma éta alatan Yusuf, sarta sato-sato éta naék ti taneuh sarta maranéhna nuluykeun lalampahanana, sarta badai anu ngamuk eureun sarta bumi jadi tenang, sarta jalma-jalma éta nuluykeun lalampahanana pikeun indit ka Mesir, sarta jalma-jalma éta nyaho yén musibah ieu geus nimpa maranéhna alatan Yusuf.
49 Aranjeunna silih carioskeun, "Urang terang yén éta kusabab kasusahna, cilaka ieu menimpa urang; ayeuna naha urang kudu mawa maot ieu ka jiwa urang? Hayu urang sawalakeun naon anu kudu dilakukeun ka budak ieu."
50Aya nu ngawaler, "Memang anjeunna nitah urang mawa anjeunna deui ka ramana; ayeuna hayu urang bawa anjeunna deui ka tempat anu bakal diwartoskeun ku anjeunna, sarta nyokot ti kulawargana harga anu urang pasihan pikeun anjeunna teras urang angkat."
51Aya nu ngawaler deui, "Ieu naséhat téh alus pisan, tapi urang teu bisa ngalakukeun kitu lantaran jalanna jauh pisan, jeung urang teu bisa nyimpang ti jalan."
52 Aya hiji deui nu ngawaler, "Ieu naséhat nu kudu diturut, urang moal ngalanggar; ayeuna urang rék ka Mesir, terus lamun geus nepi ka Mesir, urang bakal ngajual manéhna ka ditu kalawan harga nu mahal, supaya urang bisa leupas tina kajahatanana."
53 Eta hal nyenangkeun hate jalma-jalma, sarta maranehna nurut kana parentahna, sarta maranehna nuluykeun lalampahanana ka Mesir jeung Yusup.

BAB 43

1 Nalika putra-putra Yakub ngajual dulurna, Yusuf, ka urang Midian, haténa kacida nyerina ku lantaran anjeunna, sarta aranjeunna tobat tina kalakuanana, sarta aranjeunna néangan anjeunna pikeun mulangkeun anjeunna, tapi teu manggihan anjeunna.
2 Rubin balik deui ka liang tempat Yusup dikurebkeun, rek ngangkat anjeunna kaluar, terus dipulangkeun ka ramana, ari Ruben nangtung di sisi liang, teu ngadéngé nanaon, terus ngageroan Yusup! Yusup! tapi taya nu ngajawab atawa nyarita sakecap-kecap acan.

3 Ceuk Ruben, "Yusup maot lantaran sieun, atawa aya oray nu nyababkeun maotna." Ruben turun ka jero sumur, terus néangan Yusup, tapi teu manggihan manéhna di jero sumur, terus kaluar deui.
4 Rubin nyoéhkeun pakeanana bari ngomong, "Budak éta teu aya di dinya, kumaha carana abdi ngahampura bapa upami anjeunna tos maot?" Anjeunna angkat ka dulur-dulurna, mendakan aranjeunna nalangsa ku lantaran Yusuf, sarta anjeunna ngaréngsékeun kumaha carana ngahampura bapana, sarta anjeunna nyarios ka dulur-dulurna, "Abdi sumping ka sumur, sareng Yusuf teu aya di dinya, kumaha urang kedah nyarios ka bapa urang, sabab bapa abdi ngan ukur badé milarian budak éta ti abdi."
5Saderek-saderekna ngawaler, "Kitu jeung kieu kalakuan kami, sarta sanggeus kitu hate kami asa-asa ku lantaran kalakuan ieu, ayeuna kami keur néangan alesan kumaha carana ngadamaikeun bapa kami."
6 Rubin nanya ka aranjeunna, "Naon anu dilakukeun ku aranjeun, nepi ka aranjeun nepi ka mawa buuk bodas ka liang kubur kalawan sedih? Eta kalakuan aranjeun teh teu hade."
7 Rubin calik bareng jeung maranehna, terus maranehna nangtung tuluy silih sumpah yen moal nyaritakeun hal ieu ka Yakub, terus maranehna nyarita, "Sing saha anu ngabejaan ieu ka bapa atawa ka kulawargana, atawa ka salah sahiji urang di ieu nagri, urang bakal ngalawan manehna sarta maehan manehna ku pedang."
8 Putra-putra Yakub silih sieun ku baturna, ti nu bungsu nepi ka nu pangkolotna, sarta taya sahijieun anu nyarita sakecap-kecap acan, sarta aranjeunna nyumputkeun eta hal dina hate masing-masing.
9 Ti harita aranjeunna calik, mikiran hal anu rek diomongkeun ka Yakub, ramana, ngeunaan sagala hal ieu.
10 Isaskar ngalahir ka aranjeunna, "Upami aranjeun satuju kana hal ieu, candak jubah Yusup, tuluy soékkeun, tuluy peuncit hiji anak embe, tuluy celupkeun kana getihna."
11 Kirimkeun ka bapa urang, sarta lamun anjeunna ningali éta, anjeunna bakal nyebutkeun aya sato galak nu ngahakan anjeunna, ku kituna coékkeun jubahna, sarta tingali getihna bakal aya dina jubahna, sarta ku cara kieu urang bakal bébas tina gerentes bapa urang.
12 Naséhat Isakar téh nyenangkeun maranéhna, sarta maranéhna nurut kana naséhat Isakar.
13 Aranjeunna buru-buru nyandak jubah Yusup teras nyoéhkeunana, teras meuncit anak embe, tuluy jubahna dicelupkeun kana getih anak embe, teras diinjak-injak kana taneuh, tuluy jubah éta dikirimkeun ka Yakub, ramana, ku perantaraan Naftali, sarta nitah anjeunna pikeun ngucapkeun kieu:
14 Kami parantos ngumpulkeun ingon-ingon sareng parantos sumping ka jalan ka Sikem sareng langkung jauh, nalika kami mendakan jubah ieu di jalan di gurun anu tos baseuh ku getih sareng ku taneuh; ayeuna urang terang naha éta jubah putra anjeun atanapi sanés.
15 Naptali indit ka ramana, tuluy masihan jubah ka bapana, sarta anjeunna nyarioskeun sagala parentah ti saderek-saderekna.
16 Yakub ningali jubah Yusup, anjeunna terang kana éta, terus anjeunna sujud ka taneuh, terus jadi teu gerak kawas batu, terus hudang terus ngajerit tarik pisan bari ceurik, pokna, "Éta jubah putra abdi, Yusup!"
17 Yakub buru-buru nitah salah saurang abdina ka putra-putrana, anu tuluy nyampeurkeun aranjeunna, sarta mendakan aranjeunna keur datang ka jalan jeung ingon-ingon.
18 Wanci peuting putra-putra Yakub sumping ka ramana, sareng katingalina pakean aranjeunna robek sareng sirahna pinuh ku kekebul, sareng aranjeunna mendakan ramana nuju ceurik tarik pisan.
19 Yakub naros ka putra-putrana, "Coba caritakeun ka abdi, naon kajahatan anu ujug-ujug dilakukeun ku aranjeun ka abdi dinten ieu?" Aranjeunna ngawaler, "Kami nuju ka ditu saatos domba-domba dikumpulkeun, sareng dugi ka kota Sikem, di jalan di gurun, sareng mendakan jubah ieu pinuh ku getih dina taneuh, sareng kami terang éta sareng kami ngirim ka anjeun upami anjeun terang."
20 Yakub ngadéngé omongan putra-putrana, terus ngagorowok tarik, pokna, "Ieu baju anak kuring, aya sato galak nu ngahakan manéhna; Yusup geus disabet-sabet, lantaran kuring ngutus manéhna poé ieu pikeun ningali naha kaayaan anjeun jeung kaayaan domba-domba, sarta pikeun méré beja deui ti anjeun ka kuring, terus manéhna indit sakumaha nu kuring piwarang, jeung ieu kajadian ka manéhna poé ieu nalika kuring nyangka anak kuring aya jeung anjeun."
21 Putra-putra Yakub ngawaler, "Anjeunna teu sumping ka dieu, sareng ti waktos kami angkat ti dieu dugi ka ayeuna, anjeunna teu acan kantos katingali."
22 Barang Yakub ngadéngé omongan maranéhna, anjeunna ngajerit deui tarik, tuluy hudang, nyoéhkeun pakeanana, tuluy ngagem karung, bari ceurik balilihan bari sedih, sarta ceurik tarik bari ngagorowok,
23 Yusup putra abdi, Yusup putra abdi, dinten ieu abdi ngutus anjeun pikeun ngawartosan kaayaan dulur-dulur anjeun, sareng anjeun parantos dicabik-cabik. Ieu kajadian ka putra abdi ku panangan abdi.
24 Abdi sedih ku ka anjeun, Yusuf putra abdi, sedih ku ka anjeun; amis pisan anjeun ka abdi salami hirup, sareng ayeuna kumaha paitna maot anjeun ka abdi.
25 0 yén abdi parantos maot ngagentos anjeun, Yusuf putra abdi, sabab abdi sedih pikeun anjeun putra abdi, oh putra abdi, putra abdi. Yusuf putra abdi, di mana anjeun, sareng ka mana anjeun parantos dibawa? hudang, hudang ti tempat anjeun, sareng sumping sareng tingali kasedih abdi pikeun anjeun, oh putra abdi Yusuf.
26 Hayu atuh itung cimata nu ngucur ti panon kuring, tuluy bawa ka payuneun PANGERAN, supaya amarah-Na nyingkah ti kuring.
27 0 Yusuf putra abdi, kumaha anjeun murag, ku leungeun hiji jalma anu teu acan aya anu murag ti mimiti dunya dugi ka ayeuna; sabab anjeun parantos dipaéhan ku cara digebug ku musuh, ditimpa ku kakejaman, tapi pastina abdi terang yén ieu parantos kajantenan ka anjeun, kusabab seueurna dosa abdi.
28 Ayeuna hudang, tingali kumaha paitna kasusah kuring pikeun anjeun, anakku, sanaos kuring sanés anu ngurus anjeun, sanés anu ngawangun anjeun, sanés anu masihan anjeun napas sareng jiwa, tapi Gusti anu ngawangun anjeun sareng ngawangun tulang anjeun sareng nutupan éta ku daging, sareng niup napas kahirupan dina liang irung anjeun, teras Anjeunna masihan anjeun ka kuring.

29 Ayeuna Allah anu masrahkeun hidep ka abdi, Anjeunna parantos nyandak hidep ti abdi, sareng kitu anu parantos kajadian ka hidep.
30 Yakub terus nyarita kawas kieu ngeunaan Yusup, sarta anjeunna ceurik balilihan; anjeunna labuh ka taneuh sarta jempe.
31Sadaya putra Yakub ningali kasusah ramana, aranjeunna tobat kana kalakuanana, sareng aranjeunna ogé ceurik balilihan.
32 Yuda hudang, tuluy ngangkat sirah ramana tina taneuh, tuluy neundeunna dina lahunan bapana, sarta anjeunna ngusap cimata ramana tina pipina, sarta Yuda ceurik tarik pisan, sedengkeun sirah ramana nyarande kana lahunan bapana, teu obah kawas batu.
33 Putra-putra Yakub ningali kasangsaraan ramana, terus ceurik tarik pisan, ari Yakub mah tetep ngagoler dina taneuh kawas batu.
34 Sadaya putrana, abdi-abdina, sareng putu-putu abdi-abdina nangtung di sakurilingna pikeun ngalilipur anjeunna, tapi anjeunna teu kersa dililipur.
35 Sakumna kulawarga Yakub hudang sarta ngarasa sedih anu kacida gedéna kusabab kasusah Yusuf jeung bapana, sarta beja éta nepi ka Ishak, putra Ibrahim, bapana Yakub, sarta anjeunna ceurik tarik kusabab Yusuf, anjeunna jeung sakumna kulawargana, sarta anjeunna indit ti tempat cicingna di Hebron, jeung jalma-jalmana, sarta anjeunna ngalilipur Yakub putrana, sarta anjeunna nolak dililipur.
36 Sanggeus kitu, Yakub hudang ti taneuh, cipanonna ngucur maseuhan pipina, tuluy ngalahir ka putra-putrana, "Geura hudang, candak pedang jeung panah maraneh, terus ka tegal, tuluy pilari mayit anak kami, tuluy bawa ka kami, supaya kami bisa nguburkeunana."
37 Pilari ogé di antara sasatoan-satoan sareng moro éta, sareng anu bakal sumping heula sateuacan anjeun candak sareng bawa ka abdi, sugan dinten ieu Gusti bakal welas asih ka abdi, sareng nyiapkeun di payuneun anjeun naon anu nyabak anak abdi, sareng bawa ka abdi, sareng abdi bakal males dendam ka anak abdi.
38 Putra-putrana nurut kana parentah ramana, isuk-isuk keneh hudang, terus masing-masing nyepeng pedang jeung panahna, tuluy indit ka tegal rek moro sasatoan.
39 Yakub masih ceurik bari ceurik bari leumpang ka ditu ka dieu di jero imah, bari ngepak-ngepak leungeunna bari pokna, "Yusup anak kuring, Yusup anak kuring!"
40 Putra-putra Yakub angkat ka gurun pikeun néwak sato-sato éta, terus aya ajag datang ka arah maranéhna, terus maranéhna néwak éta ajag terus dibawa ka bapana, pokna, "Ieu nu munggaran kapanggih ku kami, sarta kami geus mawa manéhna ka anjeun sakumaha nu diparentahkeun ku anjeun, tapi mayit putra anjeun teu kapanggih."
41 Yakub nyokot éta sato ti leungeun putra-putrana, tuluy ngajerit tarik ceurik bari nyekel éta sato, sarta nyarita ka éta sato kalawan hate anu nyeri, “Kunaon manéh ngahakan putra kuring, Yusuf, jeung kumaha manéh teu sieun ka Allah nu aya di bumi, atawa kana kasusah kuring pikeun putra kuring, Yusuf?”
42 Jeung anjeun ngahakan anak kuring tanpa alesan, lantaran anjeunna teu ngalakukeun kekerasan, sarta ku kituna anjeun ngajadikeun kuring salah kusabab anjeunna, ku kituna Allah bakal nungtut jalma anu dianiaya.
43 PANGERAN muka sungut sato éta pikeun ngalilipur Yakub ku kecap-kecapna, tuluy sato éta ngawaler ka Yakub sarta ngucapkeun ieu kecap-kecap ka anjeunna,
44 Demi Allah anu jumeneng anu nyiptakeun urang di bumi, sareng demi jiwa anjeun anu jumeneng, abdi teu acan ningali putra anjeun, sareng teu acan nyabak-nyabak anjeunna, tapi ti nagri anu jauh abdi sumping ka dieu kanggo milarian putra abdi anu angkat ti abdi dinten ieu, sareng abdi teu terang naha anjeunna masih hirup atanapi parantos maot.
45 Poe ieu abdi sumping ka tegalan bade milarian putra abdi, teras putra-putra anjeun mendakan abdi, teras nyepeng abdi sareng nambihan kasedih abdi, sareng dinten ieu abdi parantos dibawa ka payuneun anjeun, sareng ayeuna abdi parantos nyarioskeun sadaya kecap abdi ka anjeun.
46 Ayeuna, he anak manusa, kuring aya dina panangan anjeun, sareng pigawé ka kuring dinten ieu sakumaha anu anjeun pikirkeun saé, tapi demi Allah anu nyiptakeun kuring, kuring henteu ningali putra anjeun, atanapi nyabak anjeunna, sareng daging manusa henteu lebet kana sungut kuring sapanjang hirup kuring.
47 Nalika Yakub ngadangu kecap-kecap sato éta, anjeunna reuwas pisan, teras ngaleupaskeun sato éta tina leungeunna, sareng sato éta angkat.
48 Yakub terus ceurik tarik pisan poe demi poe kusabab Yusup, sarta anjeunna ngaraos sedih lila-lila kusabab putrana.

BAB 44

1 Putra-putra Ismael anu parantos mésér Yusup ti urang Midian, anu parantos mésér anjeunna ti dulur-dulurna, angkat ka Mesir sareng Yusup, teras aranjeunna sumping ka wates Mesir, sareng nalika aranjeunna caket ka Mesir, aranjeunna pendak sareng opat lalaki ti putra Medan putra Ibrahim, anu parantos angkat ti tanah Mesir dina perjalananana.
2 Urang Ismael nanya ka aranjeunna, "Naha aranjeun hoyong mésér budak ieu ti kami?" Aranjeunna nyarios, "Serahkeun anjeunna ka kami." Aranjeunna masrahkeun Yusup ka aranjeunna, sareng aranjeunna ningali yén anjeunna nonoman anu geulis pisan, teras aranjeunna mésér anjeunna ku harga dua puluh uang logam.
3 Urang Ismael nuluykeun lalampahanana ka Mesir, sarta urang Medan ogé balik deui ka Mesir dina poé éta, sarta urang Medan silih ucap, "Kami geus ngadéngé yén Potifar, saurang perwira Firaun, kapala pengawal, néangan saurang abdi anu hadé anu bakal ngalayanan anjeunna, sarta ngajadikeun anjeunna pangawas imahna jeung sagala barang-barangna."
4 Hayu urang jual anjeunna ka anjeunna pikeun naon waé anu urang pikahoyong, manawi anjeunna sanggup masihan naon anu urang peryogikeun.
5 Urang Medanim ieu angkat ka bumi Potipar, teras nyarios ka anjeunna, "Kami parantos ngadangu yén anjeun milarian abdi anu saé pikeun ngalayanan anjeun. Kami gaduh abdi anu bakal nyenangkeun anjeun, upami anjeun tiasa masihan naon anu kami pikahoyong, sareng kami bakal ngajual anjeunna ka anjeun."

6 Potifar ngalahir, "Bawa anjeunna ka dieu, ku Kami rek dipariksa, lamun anjeunna nyenangkeun Kami, Kami bakal mere naon anu Anjeun butuhkeun pikeun anjeunna."
7 Urang Medanim angkat mawa Yusup teras ditempatkeun di payuneun Potifar, sareng anjeunna ningali anjeunna, sareng anjeunna nyenangkeun pisan, sareng Potifar nyarios ka aranjeunna, "Bejakeun ka abdi naon anu anjeun peryogikeun pikeun nonoman ieu?"
8 Aranjeunna ngawaler, "Opat ratus keping pérak anu dipikahoyong ku kami kanggo anjeunna," saur Potifar, "Abdi bade masihan éta ka anjeun upami anjeun mawa catetan penjualan anjeunna ka abdi, sareng nyarioskeun sajarahna, sabab panginten anjeunna dicolong, sabab nonoman ieu sanés budak, atanapi putra budak, tapi abdi ningali dina dirina penampilan jalmi anu saé sareng kasep."
9 Urang Medan indit mawa urang Ismael anu ngajual anjeunna ka aranjeunna, terus aranjeunna nyarita ka anjeunna, "Anjeunna teh budak beulian, terus kami ngajual anjeunna ka aranjeunna."
10Potifar ngadéngé omongan urang Ismael nalika anjeunna mikeun duit ka urang Medanim, terus urang Medanim narima duit éta terus indit, kitu ogé urang Ismael.
11 Potifar mawa Yusup ka imahna pikeun ngalayanan anjeunna, sareng Yusup kéngingkeun sih-rahmat di payuneun Potifar, sareng anjeunna masihan kapercayaan ka anjeunna, sareng ngajantenkeun anjeunna pangawas imahna, sareng sadaya milikna diserahkeun ka anjeunna.
12 PANGERAN nyarengan Yusup, sarta anjeunna jadi jalma anu mukti, sarta PANGERAN ngaberkahan kulawarga Potifar ku lantaran Yusup.
13 Potifar masrahkeun sagala anu dipibogana ka Yusuf, sareng Yusuf anu ngatur sagala hal asup sareng kaluar, sareng sadayana di bumi Potifar diatur ku kahoyongna.
14 Yuswa Yusup dalapan belas taun, masih ngora kénéh, panonna geulis tur kasep rupana, di sakuliah Mesir teu aya jalma nu sarupa jeung anjeunna.
15 Waktu anjeunna aya di bumi dununganana, kaluar-lebet ngalayanan dununganana, Selika, garwa dununganana, neuteup ka Yusup, sarta Yusup neuteup ka anjeunna, katingalina anjeunna nonoman anu geulis tur kasep.
16 Manehna ngidam kaéndahanana dina haténa, sarta jiwana katarik ka Yusuf, sarta manehna ngarayu anjeunna poe demi poe, sarta Zelika ngarayu Yusuf poe demi poe, tapi Yusuf teu ningali ka pamajikan dununganana.
17 Ceuk Selika ka anjeunna, "Kasep pisan rupa jeung awak anjeun, enya kuring geus ningali sadaya budak, tapi tacan pernah ningali budak anu sakitu geulisna kawas anjeun." Ceuk Yusup ka anjeunna, "Saéstuna Anjeunna anu nyiptakeun kuring dina kandungan indung kuring, Anjeunna anu nyiptakeun sakumna umat manusa."
18 Ceuk manehna ka anjeunna, "Endah pisan panon anjeun, anu geus matak pikabitaeun sakumna pangeusi Mesir, lalaki jeung awewe." Ceuk anjeunna, "Endah pisan panon anjeun nalika urang masih hirup, tapi lamun anjeun ningali panon anjeun di jero kuburan, anjeun pasti bakal ngajauh ti aranjeunna."
19 Ceuk manehna ka anjeunna, "Endah pisan jeung pikaresepeun pisan kecap-kecap anjeun. Mangga candak kecapi anu aya di bumi, teras maénkeunana ku leungeun anjeun, hayu urang dengekeun kecap-kecap anjeun."
20 Anjeunna ngalahir ka manehna, "Endah pisan sareng pikaresepeun kecap-kecap kuring nalika kuring muji Gusti sareng kamulyaan-Na." Manehna ngalahir, "Endah pisan rambut anjeun, tingali sisir emas anu aya di bumi, candak, teras gulung rambut anjeun."
21 Anjeunna ngalahir ka manehna, "Rek nepi ka iraha maneh nyarita kitu? Ulah nyarita kieu ka kuring, geura hudang, ngurus urusan imah maneh."
22 Ceuk manehna ka anjeunna, "Teu aya sasaha di bumi abdi, sareng teu aya anu kedah diurus iwal ti kecap-kecap sareng kahoyong anjeun; tapi sanaos kitu, anjeunna teu tiasa mawa Yusuf ka anjeunna, sareng anjeunna ogé teu neuteup ka anjeunna, tapi neuteup ka handap.
23 Dina haténa, Zelika miharep Yusuf saré sareng anjeunna, sareng nalika Yusuf calik di bumi ngalakukeun padamelanna, Zelika sumping sareng calik di payuneun anjeunna, sareng anjeunna ngarayu anjeunna unggal dinten ku omonganana pikeun saré sareng anjeunna, atanapi ningali anjeunna, tapi Yusuf henteu ngadangukeun anjeunna.
24 Ceuk manehna ka anjeunna, "Lamun maneh teu nurut kana parentah kuring, kuring rek ngahukum maneh ku hukuman maot, sarta maksa maneh ku kuk beusi."
25 Yusup ngalahir ka manehna, "Saenyana Allah anu nyiptakeun manusa ngaleupaskeun belenggu tahanan, sareng Anjeunna anu bakal ngaleupaskeun abdi tina panjara sareng tina hukuman anjeun."
26 Tapi nalika manéhna teu bisa ngayakinkeun manéhna, lantaran haténa masih kénéh ka manéhna, napsuna nyababkeun manéhna gering parna.
27 Sadaya awéwé Mesir sumping nganjang ka anjeunna, sareng aranjeunna naros ka anjeunna, "Naha anjeun dina kaayaan anu lemah sapertos kieu? Anjeun anu teu kakurangan nanaon; tangtosna salaki anjeun mangrupikeun pangeran anu agung sareng dihormat di payuneun raja, naha anjeun kedah kakurangan naon waé anu dipikahoyong ku haté anjeun?"
28 Zelika ngawaler ka aranjeunna, pokna, "Dina dinten ieu bakal dibéjaan ka anjeun, ti mana asalna gangguan anu anjeun tingali ku abdi ieu." Anjeunna nitah para palayan awéwéna pikeun nyiapkeun tuangeun pikeun sadaya awéwé, teras anjeunna ngadamel pésta pikeun aranjeunna, sareng sadaya awéwé tuang di bumi Zelika.
29 Tuluy manéhna méré péso ka maranéhna pikeun mesék jeruk nipis pikeun didahar, sarta manéhna nitah maranéhna sangkan maké baju nu mahal ka Yusup, sarta manéhna kudu némbongan di hareupeun maranéhna, sarta Yusup sumping di hareupeun maranéhna sarta sakabéh awéwé neuteup ka Yusup, sarta teu bisa ngalieuk ti manéhna, sarta maranéhna kabéh motong leungeunna ku péso nu dicekelna, sarta sakabéh jeruk nipis nu aya di leungeun maranéhna pinuh ku getih.
30Maranehna teu nyaho naon anu geus dilakukeun, tapi tetep neuteup kaéndahan Yusup, sarta teu malik neuteup anjeunna.
31 Zelika ningali naon anu geus dilakukeun ku maranehna, terus manehna nanya ka maranehna, "Naon pagawean anu geus dilakukeun ku maraneh? Tingali, Kami mere maraneh jeruk nipis pikeun didahar, tapi leungeun maraneh geus tatu."

32 Sadaya awéwé ningali leungeunna, sareng katingalina éta pinuh ku getih, sareng getihna ngocor kana pakeanna, teras aranjeunna nyarios ka anjeunna, "Budak di bumi anjeun ieu parantos ngéléhkeun kami, sareng kami henteu tiasa malik panon kami ti anjeunna kusabab kaéndahanana."
33 Manehna nyarita ka maranehna, "Pasti ieu kajadian ka aranjeun nalika aranjeun ningali anjeunna, sarta aranjeun teu bisa nahan diri ti anjeunna; kumaha atuh kuring bisa nahan diri lamun anjeunna terus-terusan aya di imah kuring, sarta kuring ningali anjeunna unggal poe asup jeung kaluar ti imah kuring? kumaha atuh kuring bisa nahan diri tina turunna atawa malah binasa kusabab ieu?"
34 Aranjeunna nyarios ka anjeunna, "Kecap-kecap éta leres, sabab saha anu tiasa ningali bentuk anu éndah ieu di bumi teras nahan diri ti anjeunna, sareng naha anjeunna sanés abdi sareng palayan anjeun di bumi anjeun, sareng naha anjeun henteu nyarioskeun ka anjeunna naon anu aya dina haté anjeun, sareng ngantepkeun jiwa anjeun binasa ku hal ieu?"
35 Ceuk manehna ka aranjeunna, "Kuring unggal poe narékahan pikeun ngayakinkeun anjeunna, tapi anjeunna teu satuju kana kahayang kuring, jeung kuring geus jangji ka anjeunna sagala hal anu hade, tapi kuring teu bisa meunangkeun balesan ti anjeunna; ku kituna, kaayaan kuring ayeuna keur turun sakumaha anu anjeun tingali."
36 Selika gering pisan lantaran hayangna ka Yusup, sarta anjeunna kacida bogohna ka Yusup, sarta sakumna kulawarga Selika jeung salakina teu nyaho nanaon kana hal ieu, yén Selika gering lantaran bogohna ka Yusup.
37 Sakumna jalma di imahna naranya ka manehna, "Ku naon anjeun gering jeung lemah, teu kakurangan nanaon?" Walonna, "Teu nyaho naon anu beuki ngaganggu pikiran kuring."
38 Sadaya awéwé sareng réréncanganna sumping unggal dinten kanggo ningali anjeunna, sareng aranjeunna nyarios sareng anjeunna, sareng anjeunna nyarios ka aranjeunna, Ieu ngan ukur tiasa kajantenan ku cinta Yusuf; sareng aranjeunna nyarios ka anjeunna, Bujuk anjeunna sareng tangkep anjeunna sacara rusiah, sugan anjeunna tiasa ngadangukeun anjeun, sareng ngeureunkeun maot ieu ti anjeun.
39 Jeung Zelika beuki parah ku rasa bogohna ka Yusup, sarta manehna terus ngaleutikan, nepi ka manehna ampir teu kuat deui pikeun nangtung.
40 Dina hiji poe, Yusup keur ngalakukeun pagawean dunungananana di imahna, terus Yusup datang sacara rusiah terus ujug-ujug nyerang anjeunna, terus Yusup ngalawan manehna, padahal Yusup leuwih kuat ti batan manehna, terus ngarubuhkeun Yusup ka taneuh.
41 Zelika ceurik lantaran kahayang haténa ka anjeunna, sarta manéhna ngado'a ka anjeunna kalawan ceurik, sarta cimatana ngocor ka pipina, sarta manéhna nyarita ka anjeunna kalawan sora pamenta jeung kanyeri haténa, pokna,
42 Naha anjeun kantos ngadangu, ningali, atanapi terang awéwé anu geulis sapertos abdi, atanapi langkung saé tibatan abdi, anu unggal dinten nyarios ka anjeun, murag kusabab cinta ka anjeun, masihan sadaya kahormatan ieu ka anjeun, tapi anjeun tetep teu ngadéngé sora abdi?
43 Jeung lamun éta téh lantaran sieun ku juragan anjeun, bisi anjeunna ngahukum anjeun, sabab raja hirup, moal aya cilaka anu kakeunaan ku juragan anjeun ku hal ieu; ayeuna, dengekeun abdi, sareng satuju demi kahormatan anu parantos dipasihkeun ka anjeun, sareng singkirkeun maot ieu ti abdi, sareng naha abdi kedah maot demi anjeun?" Anjeunna eureun nyarios.
44 Waler Yusup ka manehna, "Ulah dititah, serahkeun urusan ieu ka dunungan. Juragan teu nyaho naon-naon anu aya di bumi ieu, sabab sagala rupa anu dipibogana ku anjeunna parantos diserahkeun ka abdi, kumaha abdi tiasa ngalakukeun hal-hal ieu di bumi dunungan?"
45 Sabab anjeunna ogé parantos ngahormatan pisan ka abdi di bumina, sareng anjeunna ogé parantos ngajantenkeun abdi janten pangawas bumina, sareng anjeunna parantos ngangkat abdi, sareng teu aya anu langkung ageung di bumi ieu tibatan abdi, sareng dunungan abdi teu nahan nanaon ti abdi, iwal ti anjeun anu garwana, kumaha anjeun tiasa nyarios kecap-kecap ieu ka abdi, sareng kumaha abdi tiasa ngalakukeun kajahatan anu ageung ieu sareng dosa ka Gusti sareng ka salaki anjeun?
46 Ayeuna ulah ngadéngékeun kuring, ulah nyarita deui kawas kieu, sabab kuring moal ngadéngékeun omongan anjeun." Tapi Selika teu ngadéngékeun ka Yusup nalika anjeunna nyarita kitu ka manéhna, tapi unggal poé Selika ngarayu Yusup supaya ngadéngékeun manéhna.
47 Sanggeus éta, walungan Mesir pinuh di sakuliah sisi-sisina, sarta sakabéh pangeusi Mesir kaluar, kitu ogé raja jeung para pangéran kaluar bari mawa rebana jeung jogét-jogét, sabab éta mangrupa hiji kabungahan anu gedé di Mesir, sarta hiji liburan dina waktu cai Laut Sihor ngagenclang, sarta maranéhna indit ka dinya pikeun ngabungahkeun sadinten.
48 Nalika urang Mesir angkat ka walungan pikeun ngabagjakeun, sakumaha adat kabiasaananana, sadaya jalmi di bumi Potipar ngiring, tapi Zelika teu kersa ngiring, sabab saurna, "Abdi teu damang," sareng anjeunna cicing nyalira di bumi, sareng teu aya jalmi sanés anu sareng anjeunna di bumi.
49 Anjeunna hudang teras naék ka kuilna di bumi, teras nganggo pakean bangsawan, teras masangkeun batu permata tina batu oniks, anu dihias ku pérak sareng emas, teras ngahias raray sareng kulitna ku sagala rupa cairan panyucian awéwé, teras ngawangikeun kuil sareng bumi ku kasia sareng kemenyan, teras nyebarkeun mur sareng gaharu, teras calik di lawang kuil, di lorong bumi, anu dilangkungan ku Yusuf pikeun ngalakukeun padamelanna, sareng katingalina Yusuf sumping ti kebon, teras lebet ka bumi pikeun ngalakukeun padamelan dunungananana.
50 Anjeunna sumping ka tempat anu kudu diliwatanana, sarta ningali sagala pagawean Zelika, tuluy malik deui.
51 Nalika Selika ningali Yusup malik ti anjeunna, anjeunna ngageroan anjeunna, pokna, "Aya naon Yusup? Hayu damel, sareng tingali Kami bakal nyayogikeun rohangan kanggo anjeun dugi ka anjeun lebet ka tempat anjeun."
52 Yusuf mulih ka bumi, teras angkat ti dinya ka tempat calikna, teras anjeunna calik pikeun ngalakukeun padamelan dunungananana sapertos biasana, sareng Zelika sumping ka anjeunna teras nangtung di payuneun anjeunna nganggo pakean bangsawan, sareng seungit tina pakeanana nyebar ka kajauhan.

53 Manehna buru-buru nyekel Yusup jeung pakeanana, terus ngomong ka anjeunna, "Demi hirup raja, lamun anjeun teu ngalaksanakeun pamundut kuring, anjeun bakal maot poe ieu." Manehna buru-buru ngulurkeun leungeunna nu hiji deui terus nyabut pedang tina handapeun pakeanana, terus ditempelkeun kana beuheung Yusup, terus ngomong, "Hudang, laksanakeun pamundut kuring, lamun henteu, anjeun bakal maot poe ieu."
54 Jeung Yusup sieun ku manehna ningali manehna ngalakukeun hal ieu, terus anjeunna hudang rek kabur ti dinya, terus eta awewe nyekel bagian hareup pakean Selika, sarta dina kasieunan kaburna eta pakean anu direbut ku Selika soék, terus Yusup ninggalkeun pakean eta di leungeun Selika, terus anjeunna kabur terus kaluar, sabab anjeunna sieun.
55 Nalika Zelika ningali yén pakean Yusup geus soék, sarta anjeunna ninggalkeun éta dina leungeunna, sarta geus kabur, manéhna sieun ku nyawana, bisi beja ngeunaan manéhna sumebar, sarta manéhna hudang sarta bertindak licik, sarta ngaleupaskeun pakean anu dipakéna, sarta manéhna ngagem pakean séjénna.
56 Tuluy manehna nyokot pakean Yusup, terus neundeunna di gigireunana, terus manehna indit sarta calik di tempat manehna calik nalika gering, samemeh jalma-jalma di imahna indit ka walungan, terus manehna nyauran hiji budak ngora anu harita aya di imah, sarta nitah budak eta pikeun nyauran jalma-jalma di imahna ka dinya.
57 Barang ningali aranjeunna, manehna nyarita ka aranjeunna kalawan sora anu tarik bari ceurik, "Tempo ieu barang-barang Ibrani anu dibawa ku dunungan anjeun ka abdi di bumi, sabab anjeunna sumping ka dieu bade bobo sareng abdi."
58 Sabab waktu anjeun kaluar, anjeunna sumping ka imah, sareng ningali yén teu aya jalmi di jero imah, anjeunna sumping ka abdi, teras nyepeng abdi, kalayan niat badé bobo sareng abdi.
59 Tuluy kuring nyepeng pakeanana terus nyoéhkeunana, tuluy ngagorowok tarik ngalawan manéhna, sarta nalika kuring geus ngangkat sora kuring, manéhna sieun ku nyawana terus ninggalkeun pakeanana di hareupeun kuring, terus kabur.
60 Jelema-jelema di imahna teu nyarita nanaon, tapi amarahna kacida ngagedurna ka Yusup, terus maranehna indit ka dununganana sarta nyaritakeun omongan tukang tipuna.
61 Potifar balik ka imah bari ambek, terus pamajikanana ngagorowok, pokna, "Ku naon anjeun maksa kuring mawa budak lalaki ka imah kuring? Potifar datang ka imah kuring rek ngabodor. Potifar oge kitu."
62 Potifar ngadéngé omongan pamajikanana, terus nitah Yusup dihukum ku hukuman anu beurat pisan, sarta anjeunna dihukum kitu waé.
63 Nalika aranjeunna keur ngagebug anjeunna, Yusup ngajerit tarik pisan, sarta anjeunna neuteup ka sawarga, pokna, "Duh Gusti Allah, Gusti terang yen abdi teu salah tina sagala hal ieu, sareng naha dinten ieu abdi kedah maot ku bohong, ku leungeun jalma-jalma jahat anu teu disunat ieu, anu Gusti terang?"
64 Nalika jalma-jalma Potifar keur ngagebugan Yusup, anjeunna terus ceurik jeung ceurik, sarta aya hiji budak nu umurna sawelas bulan di dinya, terus PANGERAN muka sungut budak éta, sarta Anjeunna ngucapkeun kecap-kecap ieu di hareupeun jalma-jalma Potifar, anu keur ngagebugan Yusup, pokna,
65 Naon anu anjeun pikahoyong ti lalaki ieu, sareng kunaon anjeun ngalakukeun kajahatan ieu ka anjeunna? Ibu abdi nyarios bohong sareng bohong; kitu transaksina.
66 Tuluy budak éta nyaritakeun kalawan bener sagala kajadian ka aranjeunna, sarta sagala kecap-kecap Zelika ka Yusuf poe demi poe diumumkeun ku anjeunna ka aranjeunna.
67 Sadaya lalaki ngadéngé omongan budak éta sarta aranjeunna héran pisan kana omongan budak éta, sarta budak éta eureun nyarita sarta jadi jempé.
68 Potifar kacida erana ngadéngé omongan putrana, terus nitah jalma-jalmana ulah nganiaya Yusup deui, sarta jalma-jalma éta eureun nganiaya Yusup.
69 Potifar mawa Yusup terus nitah supaya anjeunna dibawa ka pangadilan di hareupeun para imam, anu mangrupa hakim milik raja, supaya anjeunna bisa ngadili perkara ieu.
70 Potifar jeung Yusup sumping ka payuneun para imam anu jadi hakim raja, terus anjeunna ngalahir ka aranjeunna, "Mugia aranjeun mutuskeun, naon hukuman anu pantes pikeun saurang abdi, sabab kitu anu geus dilakukeun ku anjeunna."
71 Para imam naros ka Yusup, "Naha anjeun ngalakukeun hal ieu ka juragan anjeun?" Yusup ngawaler, "Sanés kitu, Juragan, kitu pisan masalahna." Potifar ngalahir ka Yusup, "Sadaya anu kagungan abdi parantos dipasrahkeun ka anjeun, sareng abdi henteu nahan nanaon ti anjeun iwal ti pamajikan abdi, sareng kumaha anjeun tiasa ngalakukeun kajahatan ieu?"
72 Yusup ngawaler, "Sanés kitu Juragan, demi PANGERAN anu jumeneng, sareng demi nyawa Juragan, kecap anu kadéngé ku Juragan ti garwa Juragan téh bohong, sabab kitu kaayaanana dinten ieu."
73 Sataun geus kaliwat ti saprak kuring aya di imah anjeun; naha anjeun ningali kajahatan dina diri kuring, atanapi hal naon waé anu nyababkeun anjeun nungtut nyawa kuring?
74 Para imam arunjukan ka Potifar, "Mugi-mugi anjeun maparinkeun pakean Yusuf anu soéh ka payun, sareng urang tingali soéhna, sareng upami éta soéh aya di payuneun pakean éta, maka beungeutna pasti malik ka anjeunna sareng anjeunna pasti nyepeng anjeunna, pikeun sumping ka anjeunna, sareng kalayan tipu daya garwa anjeun ngalakukeun sagala anu parantos diucapkeunana."
75 Aranjeunna mawa pakean Yusup ka payuneun para imam anu janten hakim, sareng aranjeunna ningali cimata aya di payuneun Yusup, sareng sadaya imam hakim terang yén anjeunna parantos maksa anjeunna, sareng aranjeunna nyarios, Hukuman pati sanés kanggo budak ieu sabab anjeunna henteu ngalakukeun nanaon, tapi hukumanana nyaéta, anjeunna kedah ditempatkeun di panjara kusabab laporan anu dikaluarkeun ku anjeunna ngalawan pamajikan anjeun.
76 Potifar ngadéngé omongan maranéhna, terus ngasupkeun Yusuf ka panjara, tempat para tahanan raja dikurung, sarta Yusuf dikurung salila dua belas taun.
77 Sanajan kitu, pamajikan dununganana teu eureun-eureun nyarita ka anjeunna poe demi poe pikeun ngadengekeun kasauranana, sarta sanggeus tilu bulan,

Zelika terus indit ka imah Yusup nu dikurung poe demi poe, sarta manehna ngarayu Yusup pikeun ngadengekeun kasauranana, sarta Zelika ngalahir ka Yusup, "Rek sabaraha lila maneh cicing di imah ieu? Tapi ayeuna dengekeun sora Kami, sarta Kami bakal ngaluarkeun maneh ti imah ieu."
78 Yusup ngawaler ka manéhna, pokna, "Leuwih hade kuring cicing di imah ieu tibatan ngadéngékeun omongan anjeun, ngalakukeun dosa ka Allah." Manéhna ngomong ka manéhna, "Lamun anjeun teu nurut kana kahayang kuring, kuring bakal nyabut panon anjeun, ngabeungkeut suku anjeun, sarta bakal masrahkeun anjeun ka jalma-jalma anu anjeun teu acan wawuh samemehna."
79 Yusup ngawaler ka anjeunna, "Tingali, Allah nu ngawasa sakumna dunya téh kawasa pikeun nyalametkeun abdi tina sagala rupa anu anjeun tiasa laksanakeun ka abdi, sabab Anjeunna mukakeun panon anu lolong, ngaleupaskeun anu dibeungkeut, sareng ngajaga sadaya jalma asing anu teu wawuh kana ieu tanah."
80 Nalika Zelika teu tiasa ngayakinkeun Yusuf pikeun ngadangukeun anjeunna, anjeunna lirén ngarayu anjeunna; sareng Yusuf masih dikurung di bumi panjara. Sareng Yakub ramana Yusuf, sareng sadaya dulur-dulurna anu aya di tanah Kanaan masih sedih sareng ceurik dina waktos éta kusabab Yusuf, sabab Yakub nolak dihibur pikeun putrana Yusuf, sareng Yakub ceurik tarik, sareng ceurik sareng sedih salami sababaraha dinten éta.

BAB 45

1 Dina mangsa harita, dina taun éta, nyaéta taun Yusup indit ka Mesir sanggeus saderek-saderekna ngajual anjeunna, Ruben putra Yakub angkat ka Timna tuluy nikah ka Eliuram, putri Abi urang Kanaan.
2 Eliuram, garwana Ruben, ngandung terus ngalahirkeun opat putra: Hanok, Palu, Kesron jeung Karmi; Simeon, lanceukna, nikah ka adina, Dina, anu tuluy ngalahirkeun lima putra: Memuel, Yamin, Ohad, Yakin jeung Zohar.
3 Ti harita anjeunna sumping ka Buna, awéwé Kanaan, anu ditawan ku Simeon ti kota Sikem. Buna ngalayanan Dinah, sarta ngalayananana. Simeon datang ka Dinah, sarta ngalahirkeun Saul pikeun anjeunna.
4 Harita Yuda angkat ka Adulam, tuluy nepungan hiji lalaki ti Adulam, ngaranna Hirah. Yuda ningali putri hiji lalaki ti Kanaan, ngaranna Aliyat, putri Sua, tuluy ngawin manehna, terus ngalahirkeun ka Yuda tilu putra: Er, Onan jeung Silo.
5 Lewi jeung Isakar indit ka tanah wetan, terus nikah ka putri-putri Yobab bin Yoktan bin Eber; Yobab bin Yoktan boga dua putri; nu cikal ngaranna Adinah, nu ngora ngaranna Arida.
6 Lewi nikah ka Adinah, jeung Isakar nikah ka Arida, terus aranjeunna nepi ka tanah Kanaan, ka imah bapana, tuluy ngalahirkeun tilu putra pikeun Lewi, nyaeta Gerson, Kehat jeung Merari.
7 Arida ngalahirkeun opat putra ka Isakar, nyaéta Tola, Pua, Ayub jeung Samaria. Dan indit ka tanah Moab tuluy nikah ka Aflalet, putri Kamudan urang Moab, tuluy dibawa ka tanah Kanaan.
8Aflaleth gabug, teu boga anak. Sanggeus éta, Allah inget ka Aflalet, pamajikan Dan, terus ngandung sarta ngalahirkeun hiji lalaki, anu dingaranan Kusim.
9 Gad jeung Naftali indit ka Haran, terus ti dinya nikah ka anak-anak Amuram bin Us, bin Nahor.
10 Ieu ngaran-ngaran putri-putri Amuram; anu cikal ngaranna Merimah, anu bungsu ngaranna Uzith; Naftali ngawin Merimah, jeung Gad ngawin Uzith; tuluy dibawa ka tanah Kanaan, ka imah bapana.
11Merima ngalahirkeun opat putra ti Naftali: Yahzeel, Guni, Yaezer jeung Salem; Uzit ngalahirkeun tujuh putra ti Gad: Zefion, Hagi, Syuni, Ezbon, Eri, Arodi jeung Arali.
12Aser angkat ka ditu, tuluy nikah ka Adon, putri Aflal, putra Hadad, putra Ismael, tuluy dibawa ka tanah Kanaan.
13Ari Adon, garwana Aser, pupus dina mangsa harita; anjeunna teu gaduh turunan; sareng saatos pupusna Adon, Aser angkat ka sisi walungan anu sanés teras nikah ka Hadura, putri Abimael, putra Eber, putra Sem.
14Mojang éta téh geulis rupana, wijaksana, sarta baheulana garwana Malkiel bin Elam, putu Sem.
15 Hadurah ngalahirkeun hiji putri ka Malkiel, anu dingaranan Serakh. Saatos éta, Malkiel maot, teras Hadurah angkat sareng cicing di bumi ramana.
16 Saatos pupusna garwana di Aser, anjeunna angkat sareng ngawin Hadurah, teras ngabawa anjeunna ka tanah Kanaan, sareng Serah, putrina, ogé dibawa sareng aranjeunna, sareng anjeunna yuswa tilu taun, sareng mojang éta diurus di bumi Yakub.
17Mojang éta téh geulis pisan rupana, sarta anjeunna nurut kana aturan-aturan turunan Yakub anu suci; anjeunna teu kakurangan nanaon, sarta PANGERAN maparin hikmah jeung pangarti ka anjeunna.
18 Hadura, garwana Aser, ngandung terus ngalahirkeun opat putra: Yimna, Yiswa, Yiswi jeung Beria.
19 Sebulon angkat ka Midian, tuluy nikah ka Merisa, putri Molad, putra Abida, putra Midian, tuluy dibawa ka tanah Kanaan.
20 Sarta Merusha ngababarkeun ka Sebulon Sered, Elon jeung Yachleel; tilu putra.
21 Yakub ngutus ka Aram, putra Zoba, putra Terah, pikeun ngawin Benyamin, putrana, Mekhalia, putri Aram. Benyamin sumping ka tanah Kanaan ka kulawarga Yakub. Benyamin yuswa sapuluh taun nalika anjeunna ngawin Mekhalia, putri Aram.
22 Mekhalia ngandung terus ngalahirkeun lima putra ka Benjamin: Bela, Beker, Asbel, Gera jeung Naaman; terus Benyamin nikah ka Aribat, putri Samaria, putra Ibrahim, salian ti garwana nu kahiji, umurna dalapan belas taun. Aribat ngalahirkeun lima putra ka Benjamin: Aki, Vosh, Mupim, Chupim, jeung Ord.
23Dina mangsa harita, Yuda indit ka imah Sem, tuluy ngawin Tamar, anak Elam, putu Sem, pikeun Er, anak cikalna.
24 Er sumping ka Tamar, garwana, terus anjeunna jadi garwana. Nalika anjeunna sumping ka anjeunna, anjeunna ngancurkeun turunanana sacara lahiriah, sareng kalakuanana jahat di payuneun PANGERAN, sareng PANGERAN maehan anjeunna.
25Sanggeus Er, anak cikal Yuda, pupus, Yuda nyarita ka Onan, "Siap ka pamajikan lanceuk maneh, terus kawin ka

manehna sangkan jadi dulur pangdeukeutna, supaya lanceuk maneh boga turunan."
26 Onan nikah ka Tamar, tuluy anjeunna nikah ka anjeunna, sarta Onan ogé resep kana kalakuan lanceukna, sarta kalakuanana goréng di payuneun PANGERAN, sarta PANGERAN ogé maehan anjeunna.
27 Sanggeus Onan maot, Yuda nyarita ka Tamar, "Maneh cicing di imah bapa maneh nepi ka anak kuring Silo dewasa." Yuda teu resep deui ka Tamar, teu daék méré manéhna ka Silo, sabab ceuk pikirna, "Meureun Onan ogé bakal maot kawas dulur-dulurna."
28 Tamar angkat ka bumi ramana, terus cicing di bumi ramana sababaraha lila.
29 Nalika taun robah, Aliyat garwana Yuda maot; sareng Yuda dihibur ku karana garwana, sareng saatos pupusna Aliyat, Yuda angkat sareng sobatna Hirah ka Timna pikeun ngagunting bulu domba.
30 Tamar ngadéngé yén Yuda geus ka Timna rék ngagunting bulu domba, sarta Silo geus déwasa, sarta Yuda teu resep ka manéhna.
31 Tamar hudang, tuluy ngaleupaskeun pakean randana, tuluy make cindung jeung nutupan awakna sagemblengna, tuluy indit ka jalan raya nu aya di sisi jalan ka Timna.
32 Yuda ngalangkung, ningali anjeunna teras ngadopsi anjeunna. Yuda sumping ka anjeunna, teras anjeunna ngandung ku anjeunna. Nalika badé ngalahirkeun, katingali aya kembar dina kandunganna. Anu kahiji dingaranan Peres, sareng anu kadua dingaranan Zerah.

BAB 46

1 Harita, Yusup masih dikurung di panjara di Mesir.
2 Harita para abdi-abdi Firaun nangtung di payuneun anjeunna, kapala juru minuman sareng kapala tukang roti kagungan raja Mesir.
3 Juru laden anggur nyandak anggur teras disayagikeun ka raja kanggo diinum, sareng tukang roti nyayogikeun roti ka raja kanggo didahar, sareng raja nginum anggur sareng tuang roti éta, anjeunna sareng para abdina sareng para menteri anu tuang di méja raja.
4 Sabot aranjeunna keur dahar jeung nginum, juru minuman jeung tukang roti cicing di dinya, sarta para menteri Firaun manggihan loba laleur dina anggur anu dibawa ku juru minuman, sarta batu-batu nitra kapanggih dina roti juru roti.
5 Kapala pangawal ngangkat Yusup jadi pangawal para perwira Firaun, sarta para perwira Firaun dikurung salila sataun.
6 Dina ahir taun, duanana ngimpi dina hiji peuting, di tempat panjara, sarta isuk-isukna Yusuf sumping ka aranjeunna pikeun ngalayanan aranjeunna sapertos biasana, sarta anjeunna ningali aranjeunna, sarta katingali raray aranjeunna sedih jeung sedih.
7 Yusup naros ka aranjeunna, "Ku naon dinten ieu raray anjeun sedih sareng sedih?" Aranjeunna ngawaler, "Kami ngimpi, sareng teu aya anu tiasa ngajelaskeunana." Yusup ngawaler, "Caritakeun impian anjeun ka abdi, sareng Allah bakal masihan jawaban anu sae sapertos anu anjeun pikahoyong."
8 Juru laden anggur nyaritakeun impianna ka Yusup, pokna, "Dina impian kuring, aya tangkal anggur nu gedé di hareupeun kuring, sarta dina tangkal anggur éta kuring ningali tilu dahan, tangkal anggur éta gancang kembangan sarta jangkungna kacida gedéna, sarta gugusan-gugusanna asak sarta jadi buah anggur."
9 Kuring nyokot buah anggur terus diperes dina cangkir, tuluy diasupkeun ka leungeun Firaun, terus anjeunna nginum. Yusup ngalahir, "Tilu dahan anu aya dina tangkal anggur éta hartina tilu poé."
10 Tapi dina tilu dinten deui, raja bakal nitah anjeun dibawa kaluar sareng anjeunna bakal mulangkeun anjeun kana jabatan anjeun, sareng anjeun kedah masihan anggur ka raja sapertos mimitina nalika anjeun janten juru minumanna; tapi mugia abdi kéngingkeun sih rahmat di payuneun anjeun, supados anjeun émut ka abdi ka Firaun nalika anjeun parantos saé, sareng laksanakeun kasaean ka abdi, sareng ngaluarkeun abdi ti panjara ieu, sabab abdi dipaling ti tanah Kanaan sareng dijual janten budak di tempat ieu.
11 Jeung deuih, naon anu dicaritakeun ka anjeun ngeunaan garwa dunungan kuring teh bohong, sabab kuring diasupkeun ka jero panjara ieu kalawan percuma; terus juru minuman ngawaler ka Yusup, pokna, "Upami raja nurut ka kuring sapertos anu mimitina, sapertos anu terakhir diinterpretasikeun ku anjeun, kuring bakal ngalakukeun sagala anu dipikahoyong ku anjeun, nyaéta ngaluarkeun anjeun ti panjara ieu."
12 Tukang roti, ningali yén Yusup geus ngahartikeun impian éta kalawan bener, anjeunna ogé nyampeurkeun, sarta nyaritakeun sakabéh impianna ka Yusup.
13 Waler anjeunna, "Dina impian kuring ningali tilu karanjang bodas di luhur sirah kuring. Kuring ningali, dina karanjang pangluhurna aya rupa-rupa kadaharan panggang pikeun Firaun, sarta manuk-manuk keur ngahakan éta kadaharan tina sirah kuring."
14 Yusup ngawaler, "Tilu karanjang anu ku hidep katingali téh hartina tilu poé, tapi tilu poé deui Firaun bakal ngagebug sirah hidep, tuluy ngagantung hidep dina kai, sarta manuk-manuk bakal ngahakan daging hidep, sakumaha anu hidep tingali dina impian hidep."
15 Dina mangsa harita, ratu rék ngalahirkeun, sarta dina poé éta anjeunna ngalahirkeun putra ka raja Mesir, sarta aranjeunna ngumumkeun yén raja geus meunangkeun putra cikalna sarta sakumna rahayat Mesir babarengan jeung para perwira jeung abdi-abdi Firaun bungah pisan.
16 Dina dinten katilu kalahiranna, Firaun ngayakeun pésta pikeun para perwira sareng abdi-abdina, pikeun pasukan ti tanah Zoar sareng tanah Mesir.
17 Sakumna rahayat Mesir jeung para abdi Firaun daratang pikeun dahar jeung nginum bareng jeung raja dina pésta putrana, sarta pikeun ngabagjakeun raja anu keur bungah.
18Sadaya perwira raja sareng para abdina sami-sami ngaraos bingah salami dalapan dinten dina pésta éta, sareng aranjeunna sami-sami ngaraos bingah ku sagala rupa alat musik, ku rebana sareng ku jogét di karaton salami dalapan dinten.
19 Juru laden, anu ditafsirkeun ku Yusup kana impianna, poho ka Yusup, sarta anjeunna teu nyebutkeun Yusup ka raja sakumaha anu geus dijangjikeun ku raja, sabab hal ieu asalna ti PANGERAN pikeun ngahukum Yusup sabab anjeunna percaya ka manusa.

20 Ti harita Yusup cicing di panjara salila dua taun, nepi ka anjeunna ngalaksanakeun tugasna dua belas taun.

BAB 47

1 Harita Ishak putra Ibrahim masih kénéh hirup di tanah Kanaan; anjeunna geus sepuh pisan, saratus dalapan puluh taun, ari Esau putrana, dulurna Yakub, aya di tanah Edom, sarta anjeunna jeung putra-putrana boga tanah milik di dinya di antara turunan Seir.
2 Esau ngadéngé yén waktuna ramana geus deukeut ka maot, terus anjeunna jeung putra-putrana katut kulawargana indit ka tanah Kanaan, ka imah ramana. Yakub jeung putra-putrana indit ti tempat cicingna di Hebron, terus maranéhna datang ka Ishak ramana, terus manggihan Esau jeung putra-putrana di jero kémah.
3 Yakub jeung putra-putrana calik di payuneun Ishak, ramana, sarta Yakub masih kénéh keur nalangsa ku lantaran Yusup, putrana.
4 Ishak ngalahir ka Yakub, "Bawa putra-putra anjeun ka dieu, supaya Kami ngaberkahan aranjeunna." Yakub tuluy mawa sawelas putrana ka payuneun Ishak, ramana.
5 Ishak neundeun leungeunna ka sakabéh putra Yakub, tuluy nyekel jeung ngarangkul aranjeunna, sarta nyium aranjeunna hiji-hiji, terus Ishak ngaberkahan aranjeunna dina poé éta, sarta ngalahir ka aranjeunna, "Mugia Allah karuhun anjeun ngaberkahan anjeun sarta ningkatkeun turunan anjeun kawas béntang di langit."
6 Ishak ogé ngaberkahan putra-putra Esau, saurna, "Mugia-mugia Allah ngajantenkeun anjeun pikasieuneun sareng pikasieuneun ku saha waé anu ningali anjeun, sareng ku sadaya musuh anjeun."
7 Ishak nyauran Yakub sareng putra-putrana, teras sadayana sumping sareng calik di payuneun Ishak, teras Ishak nyarios ka Yakub, "PANGERAN, Allah sakumna bumi, parantos ngadawuh ka abdi, 'Ka turunan anjeun, Kami bakal masihan ieu tanah janten warisan upami turunan anjeun nurut kana aturan sareng jalan Kami, sareng Kami bakal ngalaksanakeun sumpah anu Kami sumpah ka Ibrahim, ramana anjeun.'"
8 Ayeuna anaking, ajarkeun ka anak-anak anjeun jeung ka turunan anjeun sangkan sieun ka PANGERAN, sarta hirup dina jalan anu hade anu bakal nyenangkeun PANGERAN Allah anjeun, sabab lamun anjeun tetep nurut kana jalan jeung parentah-Na, PANGERAN bakal ngajaga perjangjian-Na jeung Ibrahim ka anjeun, sarta bakal ngaberkahan anjeun jeung turunan anjeun salamina.
9 Sanggeus Ishak réngsé nimbalan ka Yakub jeung ka anak-anakna, anjeunna tuluy pupus, tuluy dikumpulkeun jeung kaumna.
10 Yakub jeung Esau ngarungkuk ka Ishak, ramana, sarta ceurik. Ishak pupus di tanah Kanaan, di Hebron, yuswana saratus dalapan puluh taun, terus dibawa ku putra-putrana ka guha Makpela, anu dibeuli ku Ibrahim ti urang Het pikeun tempat pakuburan.
11 Raja-raja Kanaan angkat sareng Yakub sareng Esau pikeun nguburkeun Ishak, sareng raja-raja Kanaan ngahormatan Ishak nalika pupusna.
12 Putra-putra Yakub sareng putra-putra Esau angkat bari teu nganggo sapatu, bari ceurik bari ngalengis dugi ka Kireat-Arba.
13 Yakub sareng Esau nguburkeun Ishak, ramana, di guha Makpela, anu aya di Kireat-Arba di Hebron, sareng aranjeunna nguburkeun anjeunna kalayan kahormatan anu ageung, sapertos dina upacara pemakaman raja-raja.
14 Yakub, putra-putrana, Esau, putra-putrana, jeung raja-raja Kanaan lianna ngayakeun hiji acara duka cita anu kacida beuratna, sarta aranjeunna nguburkeun anjeunna sarta ngalayad anjeunna lila pisan.
15 Nalika Ishak pupus, anjeunna ninggalkeun ingon-ingon, harta banda, jeung sagala kakayaanana ka putra-putrana; terus Esau nyarita ka Yakub, "Muhun, sadaya anu ditinggalkeun ku rama urang bade dibagi dua bagian, sareng abdi anu milih." Yakub ngawaler, "Urang bade ngalakukeun kitu."
16 Yakub nyandak sagala rupa anu ditinggalkeun ku Ishak di tanah Kanaan, ingon-ingon jeung harta banda, tuluy dibagi dua bagian di hareupeun Esau jeung putra-putrana, sarta ngalahir ka Esau, "Ieu sadayana aya di payuneun hidep, pilih satengahna anu rek dicokot."
17 Yakub ngalahir ka Esau, "Dengekeun ieu omongan Kami, PANGERAN, Allah nu miboga langit jeung bumi, geus ngandika ka karuhun urang, Ibrahim jeung Ishak, kieu, 'Kami baris masihan ieu tanah ka turunan maraneh pikeun jadi warisan salawasna.'"
18 Ayeuna sadaya anu ditinggalkeun ku rama urang aya di payuneun anjeun, sareng tingali sadaya tanah aya di payuneun anjeun; pilih ti dinya naon anu anjeun pikahoyong.
19 Lamun hidep hayang ieu tanah, candak ieu pikeun hidep jeung anak-anak hidep salamina, sarta kuring bakal nyokot ieu kakayaan, sarta lamun hidep hayang eta kakayaan, candak ieu ka hidep, sarta kuring bakal nyokot ieu tanah pikeun kuring jeung anak-anak kuring sangkan diwariskeun salamina.
20 Harita Nebayot, putra Ismail, aya di tanah éta sareng putra-putrana, sareng Esau angkat dina dinten éta teras naroskeun ka anjeunna, saurna.
21Kitu ceuk Yakub ka kaula, jeung kieu walonna, "Mangga pasihan naséhat, urang sadayana bade ngadangukeun."
22 Nebayot naros, "Naon anu diomongkeun ku Yakub ka anjeun? Urang Kanaan sadayana hirup kalawan aman di tanahna, sareng Yakub nyarios yén anjeunna bakal ngawaris éta sareng turunanana salamina."
23 Ayeuna geura candak sagala kakayaan bapa hidep, terus tinggalkeun Yakub dulur hidep di ieu tanah, sakumaha anu geus dijangjikeun ku anjeunna.
24 Esau hudang teras uih deui ka Yakub, teras ngalaksanakeun sagala anu diparentahkeun ku Nebayot putra Ismael; teras Esau nyandak sadaya kakayaan anu ditinggalkeun ku Ishak, jiwa, sasatoan, ingon-ingon sareng harta banda, sareng sadaya kakayaan; anjeunna henteu masihan nanaon ka Yakub lanceukna; sareng Yakub nyandak sadaya tanah Kanaan, ti walungan Mesir dugi ka walungan Eufrat, teras anjeunna ngarebut éta janten milik anu langgeng, sareng pikeun turunan-turunanana salamina.
25 Yakub ogé ngarebut ti lanceukna, Esau, guha Makpela di Hebron, anu dibeuli ku Ibrahim ti Epron pikeun dikubur ku anjeunna sareng turunanana salamina.

26 Yakub nyeratkeun sadayana ieu dina buku pameseran, teras anjeunna nandatangan éta, sareng anjeunna nyaksian sadayana ieu sareng opat saksi anu satia.
27 Ieu kecap-kecap anu ditulis ku Yakub dina éta kitab, ungelna: Tanah Kanaan jeung sakabéh kota-kota urang Het, urang Hewi, urang Yebus, urang Emor, urang Peris, jeung urang Gergas, sakabéh tujuh bangsa ti mimiti walungan Mesir nepi ka walungan Eufrat.
28 Kota Hebron jeung guha nu aya di dinya, kabeh dibeuli ku Yakub ti lanceukna, Esau, kalawan harga nu hade, pikeun jadi milik pusaka turunan salamina.
29 Yakub nyandak buku pameseran sareng tanda tangan, parentah sareng undang-undang sareng buku anu diwahyukeun, teras anjeunna nyimpen éta dina wadah taneuh supados éta tiasa tahan lami, teras anjeunna masrahkeun éta ka panangan putra-putrana.
30 Esau nyokot sagala rupa barang anu ditinggalkeun ku ramana saatos pupusna ti Yakub lanceukna, sarta anjeunna nyokot sagala harta banda, ti manusa jeung sasatoan, onta jeung kalde, sapi jeung domba, pérak jeung emas, batu jeung bedolium, jeung sagala kakayaan anu kagungan Ishak putra Ibrahim; teu aya hiji-hijina anu teu dicokot ku Esau pikeun dirina sorangan, tina sagala rupa anu ditinggalkeun ku Ishak saatos pupusna.
31 Esau nyandak sadayana ieu, teras anjeunna sareng putra-putrana mulih ka tanah Seir urang Hori, ngajauhan Yakub lanceukna sareng putra-putrana.
32 Esau boga tanah milik di antara turunan Seir, jeung ti harita Esau teu balik deui ka tanah Kanaan.
33 Sakumna tanah Kanaan jadi warisan pikeun urang Israil pikeun warisan anu langgeng, sarta Esau jeung sakabéh turunanana ngarebut pagunungan Seir.

BAB 48

1 Dina mangsa harita, saatos pupusna Ishak, PANGERAN nimbalan sarta nyababkeun paceklik ka sakuliah dunya.
2 Harita Firaun, raja Mesir, keur calik dina tahta di tanah Mesir, keur ngagoler dina ranjangna sarta ngimpi, sarta dina impianna Firaun ningali yen anjeunna nangtung di sisi walungan Mesir.
3Sabot anjeunna nangtung, anjeunna ningali tujuh sapi anu gendut jeung awakna alus katempona kaluar ti walungan.
4 Tujuh sapi deui, awakna kuru jeung bangor, datang ti tukangeun maranehna, terus tujuh sapi bangor eta ngalegleg sapi-sapi nu bangor eta, tapi rupana tetep gering kawas mimitina.
5 Anjeunna hudang deui, tuluy sare deui, sarta ngimpi deui, ningali tujuh ranggeuy gandum tumuwuh dina hiji gagang, jagjag tur alus. Tuluy aya tujuh ranggeuy gandum anu ipis jeung garing ku angin ti wetan, tumuwuh di tukangeunana, sarta ranggeuy gandum anu ipis éta ngelek anu jagjag. Firaun hudang tina impianna.
6 Isukna raja inget kana impianna, sarta sumangetna kacida hariwangna ku impianna, terus raja buru-buru nimbalan sadaya tukang sihir Mesir sareng para wijaksana, teras aranjeunna sumping sareng nangtung di payuneun Firaun.
7 Raja ngalahir ka aranjeunna, "Kuring ngimpi, sareng teu aya anu ngajelaskeunana; teras aranjeunna nyarios ka raja, "Caritakeun impian anjeun ka abdi-abdi anjeun sareng hayu urang ngadangukeunana."
8 Raja nyaritakeun impianna ka aranjeunna, sarta aranjeunna sadayana ngawaler, "Mugia raja hirup salamina; sareng ieu tafsiran impian anjeun."
9 Tujuh sapi anu saé anu anjeun tingali ngalambangkeun tujuh putri anu bakal lahir pikeun anjeun dina dinten-dinten akhir, sareng tujuh sapi anu anjeun tingali naék saatosna, teras ngelek éta, mangrupikeun tanda yén putri-putri anu bakal lahir pikeun anjeun sadayana bakal maot nalika raja hirup.
10 Jeung naon anu anjeun tingali dina impian kadua ngeunaan tujuh ranggeuy gandum anu pinuh ku kualitas anu tumuwuh dina hiji gagang, ieu tafsiranana, yén anjeun bakal ngawangun pikeun diri anjeun dina mangsa ka hareup tujuh kota di sakuliah tanah Mesir; jeung naon anu anjeun tingali tina tujuh ranggeuy gandum anu garing anu tumuwuh di tukangeunana sareng ngelek éta bari anjeun ningali éta ku panon anjeun, éta pikeun tanda yén kota-kota anu anjeun bakal bangun sadayana bakal ancur dina mangsa ka hareup, dina kahirupan raja.
11 Nalika aranjeunna nyarioskeun kecap-kecap ieu, raja henteu ngadéngékeun kana kecap-kecap éta, sareng anjeunna henteu museurkeun kana haténa, sabab raja terang dina kawijaksanaanna yén aranjeunna henteu masihan tafsiran anu leres tina impian éta; sareng nalika aranjeunna réngsé nyarios di payuneun raja, raja ngawaler ka aranjeunna, pokna, "Naon anu anjeun carioskeun ka abdi? Tangtosna anjeun parantos nyarioskeun bohong sareng bohong; ku kituna ayeuna pasihan tafsiran anu leres tina impian abdi, supados anjeun henteu maot."
12 Raja nitah deui jalma-jalma wijaksana lianna, terus maranehna datang ka payuneun raja, terus raja nyaritakeun impianna ka maranehna, terus maranehna ngajawab nurutkeun tafsiran nu kahiji, terus raja ambek pisan, terus raja ngalahir ka maranehna, “Maraneh teh bohong jeung teu puguh dina omongan maraneh.”
13 Raja maréntahkeun supaya hiji pengumuman di sakuliah Mesir diumumkeun, unina, "Raja sareng para pamingpinna parantos mutuskeun, saha waé anu wijaksana anu terang sareng ngartos tafsir impian, sareng henteu sumping ka payuneun raja dinten ieu, kedah dipaéhan."
14 Jeung saha waé anu bisa ngajelaskeun ka raja harti impianana, bakal dibéré sagala anu dipénta ku raja. Sarta sakumna jalma wijaksana di tanah Mesir sumping ka payuneun raja, bareng jeung sakumna tukang sihir jeung tukang sihir anu aya di Mesir, di Gosyen, di Raamses, di Takhpanches, di Zoar, jeung di sakuliah tempat di wates Mesir, sarta aranjeunna sadayana nangtung di payuneun raja.
15Sadaya bangsawan, para pangéran, sareng para abdi raja, sumping ti sakumna kota Mesir, teras sadayana calik di payuneun raja, sareng raja nyarioskeun impianna ka para wijaksana, sareng para pangéran, sareng sadaya anu calik di payuneun raja reuwas ku visi éta.
16Sadaya jalmi wijaksana anu aya di payuneun raja béda-béda pamadeganana ngeunaan impian-impian éta; aya anu ngajelaskeunana ka raja, pokna, "Tujuh sapi anu saé éta téh tujuh raja, anu asalna ti turunan raja bakal diangkat jadi pamingpin Mesir."
17 Tujuh sapi goréng éta téh tujuh pangeran, anu bakal ngalawan maranéhna dina mangsa ahir sarta ngancurkeun maranéhna; jeung tujuh bulir gandum éta téh tujuh

pangeran gedé milik Mesir, anu bakal gugur di leungeun tujuh pangeran musuh-musuhna anu kurang kuat, dina perang juragan raja urang.
18 Aya sababaraha urang anu ngajelaskeun ka raja kieu, pokna, "Tujuh sapi anu hade teh hartina kota-kota Mesir anu kuat, jeung tujuh sapi anu goreng hartina tujuh bangsa di tanah Kanaan, anu bakal datang ngalawan tujuh kota Mesir dina ahir jaman sarta ngancurkeun eta kota-kota."
19 Jeung naon anu anjeun tingali dina impian kadua, ngeunaan tujuh ranggeuy gandum anu alus jeung anu goréng, mangrupakeun tanda yén pamaréntahan Mesir bakal balik deui ka turunan anjeun sapertos mimitina.
20 Dina mangsa pamaréntahanana, rahayat Mesir bakal ngalawan tujuh kota Kanaan anu leuwih kuat ti batan maranéhna, sarta bakal ngancurkeun éta kota, sarta pamaréntahan Mesir bakal balik deui ka turunan anjeun.
21 Aya sababaraha urang anu ngalahir ka raja, "Ieu tafsiran impian anjeun; tujuh sapi anu bageur éta nyaéta tujuh ratu, anu bakal dipigarwa ku anjeun dina mangsa nu bakal datang, jeung tujuh sapi anu goréng éta nunjukkeun yén éta awéwé-awéwé bakal maot dina mangsa raja hirup."
22 Tujuh bulir gandum anu saé sareng anu goréng anu anjeun tingali dina impian anu kadua nyaéta opat belas murangkalih, sareng bakal aya dina dinten-dinten akhir yén aranjeunna bakal nangtung sareng gelut di antara aranjeunna, sareng tujuh di antarana bakal ngéléhkeun tujuh anu langkung kuat.
23 Aya sababaraha urang anu nyarios ka raja, pokna, "Tujuh sapi anu saé ieu nunjukkeun yén tujuh anak bakal lahir pikeun anjeun, sareng éta bakal maehan tujuh anak ti anak anjeun dina mangsa nu bakal datang; sareng tujuh bulir gandum anu saé anu anjeun tingali dina impian anu kadua, nyaéta para pangeran anu bakal dilawan ku tujuh pangeran anu kirang kuat sareng ngancurkeun aranjeunna dina mangsa nu bakal datang, sareng males dendam ka anak-anak anjeun, sareng pamaréntahan bakal uih deui ka turunan anjeun."
24 Raja ngadangu sagala omongan jalma-jalma wijaksana Mesir jeung tafsiran impian-impianana, tapi teu aya hiji ogé anu nyenangkeun raja.
25 Raja terang kalawan wijaksana yén kecap-kecap éta téh teu sagemblengna bener, sabab ieu téh ti PANGERAN pikeun ngahalangan kecap-kecap jalma-jalma wijaksana di Mesir, supaya Yusuf bisa kaluar ti imah panjara, sarta supaya anjeunna jadi jalma anu hébat di Mesir.
26 Raja ningali yén teu aya saurang ogé di antara para wijaksana sareng tukang sihir Mesir anu tiasa nyarios leres ka anjeunna, sareng raja ngamuk, sareng amarahna ngagedur dina haténa.
27 Raja nitah supaya sadaya tukang sihir jeung tukang sihir kaluar ti payuneun raja, terus aranjeunna kaluar ti payuneun raja kalawan rasa era jeung hina.
28 Raja maréntahkeun supaya aya pengumuman di sakuliah Mesir pikeun maehan sadaya tukang sihir anu aya di Mesir, sarta hiji-hiji acan ulah aya anu diidinan hirup.
29 Para kapala pengawal raja bangkit, terus masing-masing nyabut pedangna, terus mimiti maehan tukang sihir jeung tukang-tukang sihir Mesir.
30Sanggeus kitu, Merod, kapala juru inuman raja, sumping ka dinya, tuluy sujud ka payuneun raja, tuluy calik di payuneunana.
31 Juru laden anggur ngalahir ka raja, "Mugia raja hirup salawasna, sareng pamaréntahanana dijungjung luhur di nagara ieu."
32 Harita, dua taun ka tukang, Gusti bendu ka abdi Gusti, teras abdi dikurung di jero tahanan, salami sababaraha lami, sareng kapala tukang roti.
33Di dieu aya hiji abdi Ibrani milik kapala pangawal, ngaranna Yusup, sabab dununganana ambek ka anjeunna sarta ngasupkeun anjeunna ka jero panjara, sarta anjeunna ngalayanan kami di dinya.
34Sababaraha waktu ti harita, nalika kami aya di jero rohangan, dina hiji peuting, kuring jeung kapala tukang roti, kami ngimpi, masing-masing nurutkeun tafsiran impianna.
35 Isuk-isuk kami sumping teras nyarioskeun éta ka abdi éta, teras anjeunna ngajelaskeun impian kami, ka unggal jalmi numutkeun impianna, anjeunna leres-leres ngajelaskeunana.
36Sapertos anu diterangkeun ku anjeunna ka kami, kitu ogé kajadianana; teu aya kecap-kecapna anu murag ka taneuh.
37 Ku kituna, gusti sareng raja ulah maehan urang Mesir tanpa alesan; tingali budak éta masih dikurung di bumi ku kapala pangawal dununganana, di bumi pangurung.
38Upami raja kersa ngajurung anjeun sumping ka payuneun gusti, mugia anjeunna ngawartosan ka gusti, tafsiran impian anu diimpikeun ku gusti anu leres.
39 Raja ngadangu omongan kapala juru minuman, terus maréntahkeun supaya jalma-jalma wijaksana Mesir ulah dipaéhan.
40 Raja nitah abdi-abdina pikeun mawa Yusup ka payuneun anjeunna, sarta raja nimbalan ka aranjeunna, "Hayu urang ka dinya, ulah ngareureuwaskeun anjeunna bisi anjeunna bingung jeung teu nyaho kudu nyarita kalawan bener."
41 Abdi-abdi raja angkat ka dinya, terus buru-buru dikaluarkeun ti jero panjara, terus abdi-abdi raja nyukur buukna, terus anjeunna ngaganti pakean panjarana, terus anjeunna datang ka payuneun raja.
42 Raja keur calik dina tahta karajaanana, nganggo baju karajaan anu disarung ku epod emas, emas murni anu aya dina éta barang ngagurilap, batu akik beureum, batu mirah, jeung batu zamrud, kitu deui sagala batu mulia anu aya dina sirah raja, matak héran pisan. Yusup kacida héraneunana ningali raja.
43 Tahta tempat raja calik dilapis ku emas jeung pérak, jeung batu oniks, sarta mibanda tujuh puluh undakan.
44 Jeung geus jadi kabiasaan di sakuliah tanah Mesir, unggal lalaki anu datang ka raja pikeun nyarita, boh anjeunna pangeran atawa jalma anu dipikahormat ku raja, anjeunna bakal naék ka tahta raja nepi ka léngkah katilu puluh hiji, sarta raja bakal turun ka léngkah katilu puluh genep, terus nyarita jeung anjeunna.
45 Lamun anjeunna salah sahiji rahayat biasa, anjeunna bakal naék ka undakan katilu, terus raja bakal turun ka undakan kaopat terus nyarita ka anjeunna, jeung kabiasaan maranéhanana nyaéta, leuwih ti éta, saha waé anu ngarti kana tujuh puluh basa, anjeunna bakal naék kana tujuh puluh undakan, terus naék terus nyarita nepi ka anjeunna nepi ka raja.

46 Jeung saha waé anu teu bisa ngalengkepan tujuh puluh taun, manéhna bakal naék tangga sakumaha lobana basa anu dipikanyaho ku manéhna.
47 Jaman harita di Mesir aya adat istiadat, teu aya nu ngarajaan maranéhna, tapi kudu bisa nyarita dina tujuh puluh basa.
48 Nalika Yusup sumping ka payuneun raja, anjeunna sujud ka taneuh di payuneun raja, teras anjeunna naék ka undakan katilu, sareng raja calik dina undakan kaopat teras nyarios sareng Yusup.
49 Raja ngalahir ka Yusup, "Abdi ngimpi, sareng teu aya anu tiasa nerangkeunana kalayan leres. Dinten ieu abdi maréntahkeun sadaya tukang sihir Mesir sareng para ahli sihirna kedah sumping ka payuneun abdi, sareng abdi nyarioskeun impian abdi ka aranjeunna, sareng teu aya anu tiasa nerangkeunana kalayan leres.
50 Ti harita keneh kuring ngadenge yen anjeun teh jelema wijaksana, sarta bisa nerangkeun kalawan bener unggal impian anu anjeun denge.
51 Yusup ngawaler ka Firaun, pokna, "Hayu Firaun nyaritakeun impian anu diimpikeunana; tangtu tafsiran éta téh kagungan Allah; terus Firaun nyaritakeun impianna ka Yusup, nyaéta impian sapi jeung impian gandum, terus raja eureun nyarita."
52 Yusup tuluy dikurniaan ku Roh Allah di payuneun raja, sarta anjeunna terang sagala hal anu bakal kajadian ka raja ti mimiti poe eta ka hareup, sarta anjeunna terang tafsiran anu bener tina impian raja, sarta anjeunna nyarios di payuneun raja.
53 Yusup meunang sih kurnia ti raja, sarta raja ngadéngékeun sagala omongan Yusup. Yusup ngalahir ka raja, "Ulah nyangka éta téh dua impian, sabab éta ngan hiji impian, sabab naon anu dipilih ku Allah pikeun dilakukeun di sakuliah tanah éta geus diungkabkeun ka raja dina impianna, jeung ieu tafsiran anu bener tina impian anjeun:
54 Tujuh sapi anu alus jeung bulir gandum hartina tujuh taun, kitu deui tujuh sapi anu goreng jeung bulir gandum hartina tujuh taun; eta teh ngan hiji impian.
55 Tujuh taun ka hareup bakal aya mangsa makmur anu kacida gedéna di sakuliah nagri, sarta sanggeus éta bakal aya tujuh taun paceklik anu kacida gedéna, sarta sagala mangsa makmur bakal poho ti nagri éta, sarta paceklik bakal ngahakan pangeusi nagri éta.
56 Raja ngimpi hiji impian, sarta impian éta diulang deui ka Firaun sabab hal éta geus ditetepkeun ku Allah, sarta Allah bakal geura-giru ngalaksanakeunana.
57 Ayeuna Kami rek mere naséhat ka hidep, nyalametkeun hidep jeung nyawa rahayat di ieu nagri tina bahaya paceklik, anu hidep pilari di sakuliah karajaan hidep hiji jalma anu wijaksana tur ngarti kana sagala urusan pamaréntahan, sarta ngangkat anjeunna jadi pangawas nagri Mesir.
58 Jelema anu ku hidep diangkat mingpin Mesir kudu ngangkat pajabat-pajabat di handapeunna, pikeun ngumpulkeun sagala rupa dahareun dina taun-taun anu bakal datang, sarta pikeun nyimpen gandum di gudang-gudang anu geus ditangtukeun.
59 Eta dahareun kudu disimpen salila tujuh taun paceklik, supaya eta dahareun bisa kapanggih pikeun hidep, pikeun rahayat hidep, jeung pikeun sakumna nagri hidep, sarta supaya hidep jeung nagri hidep ulah nepi ka tumpur ku paceklik.
60 Sakumna pangeusi nagri ieu kudu diparentahkeun pikeun ngumpulkeun sagala rupa hasil kebonna, salila tujuh taun anu mucekil, sarta nyimpenna dina gudang-gudangna, supaya dina mangsa paceklik bisa kapanggih pikeun hirupna.
61 Ieu tafsiran anu leres tina impian anjeun, sareng ieu naséhat anu dipasihkeun pikeun nyalametkeun jiwa anjeun sareng jiwa sadaya rahayat anjeun.
62 Raja ngawaler ka Yusup, "Saha anu tiasa nyarios sareng saha anu terang yén kecap-kecap anjeun leres?" Anjeunna ngalahir ka raja, "Ieu bakal janten tanda pikeun anjeun ngeunaan sadaya kecap kuring, yén éta leres sareng naséhat kuring saé pikeun anjeun."
63 Pamajikan anjeun ayeuna calik dina korsi ngalahirkeun, sareng anjeunna bakal ngalahirkeun putra pikeun anjeun sareng anjeun bakal bingah sareng anjeunna; nalika putra anjeun kaluar tina kandungan indungna, putra cikal anjeun anu lahir dua taun ka pengker bakal maot, sareng anjeun bakal dihibur ku putra anu bakal lahir pikeun anjeun dinten ieu.
64 Sanggeus Yusup ngucapkeun kecap-kecap ieu ka raja, anjeunna sujud ka raja teras kaluar. Nalika Yusup kaluar ti payuneun raja, tanda-tanda anu diucapkeun ku Yusup ka raja kajadian dina dinten éta.
65 Sareng ratu ngalahirkeun putra dina dinten éta sareng raja ngadangu warta anu pikabungaheun ngeunaan putrana, sareng anjeunna bungah, sareng nalika wartawan parantos angkat ti payuneun raja, abdi-abdi raja mendakan putra cikal raja parantos maot dina taneuh.
66 Jeung aya sora ratapan jeung sora halimun nu gede di karaton raja, sarta raja ngadéngé éta, terus nanya, "Naon sora jeung sora halimun nu kadéngé ku kaula di karaton?" terus dibéjaan ka raja yén putra cikalna geus maot; tuluy raja nyaho yén sagala kecap-kecap Yusuf nu diucapkeunana téh bener, sarta raja kacida bungahna ku ayana anak nu lahir dina poé éta, sakumaha nu diucapkeun ku Yusuf.

BAB 49

1Sanggeus kajadian kitu, raja nimbalan ngumpulkeun sadaya perwira sareng abdi-abdina, sareng sadaya pangeran sareng para bangsawan raja, teras sadayana sumping ka payuneun raja.
2Raja ngalahir ka aranjeunna, "Maraneh geus ningali jeung ngadenge sagala omongan urang Ibrani ieu, kitu deui sagala tanda anu diumumkeun ku anjeunna yen bakal kajadian, tapi hiji ge acan aya hiji oge anu ragrag ka taneuh."
3Anjeun terang yén anjeunna parantos masihan tafsiran anu leres ngeunaan impian éta, sareng éta pasti bakal kajadian, ku kituna ayeuna cobian naséhat, sareng terang naon anu anjeun kedah laksanakeun sareng kumaha nagara éta bakal dibébaskeun tina paceklik.
4Tingali ayeuna jeung tingali naha aya anu sarupa kitu, anu dina haténa aya hikmah jeung pangaweruh, tuluy Kami bakal ngangkat anjeunna mingpin ieu tanah.
5Maraneh geus ngadenge naon anu diwurukkeun ku urang Ibrani ngeunaan hal ieu pikeun nyalametkeun tanah ieu tina

paceklik, jeung kaula nyaho yen tanah ieu moal bisa salamet tina paceklik kajaba ku naséhat ti urang Ibrani, anu geus mere naséhat ka kaula.
6 Aranjeunna sadayana ngawaler ka raja, "Naséhat urang Ibrani ngeunaan ieu téh sae. Ku kituna, Gusti, sadaya tanah aya dina kakawasaan Gusti, mangga pigawé naon anu kapihatur ku Gusti."
7Sing saha anu ku hikmat hidep dipilih, sarta anu ku hikmat hidep dipikanyaho bijaksana sarta sanggup nyalametkeun nagara ku kawijaksanaanana, anjeunna anu bakal diangkat ku raja pikeun mingpin nagara éta.
8Raja ngalahir ka sadaya perwira, "Kuring nyangka, kumargi Allah parantos ngawartosan sadaya anu parantos diucapkeun ku Anjeunna ka urang Ibrani ieu, teu aya deui anu langkung wijaksana sareng bijaksana di sakumna nagara sapertos anjeunna. Upami anjeun nganggap sae, kuring bakal ngangkat anjeunna janten pamingpin nagara ieu, sabab anjeunna bakal nyalametkeun nagara ieu ku hikmahna."
9 Para perwira ngawaler ka raja, pokna, "Tapi dina hukum Mesir geus kaunggel, yen teu aya jalma anu kudu ngawasa Mesir, atawa jadi jalma kadua ti raja, kajaba jalma anu nyaho kana sagala basa manusa."
10Ku kituna, Gusti, Raja, ieu jalmi Ibrani ngan ukur tiasa nyarios basa Ibrani, kumaha anjeunna tiasa janten jalmi kadua di handapeun pamaréntahan kami, jalmi anu teu acan terang basa kami?
11 Ayeuna sim kuring neda mugia anjeun ngintunkeun anjeunna ka payuneun anjeun, sareng mugia anjeunna sumping ka payuneun anjeun, sareng uji anjeunna dina sagala hal, sareng laksanakeun sakumaha anu anjeun pikirkeun pantes.
12 Raja ngalahir, "Enjing bade dilaksanakeun, sareng hal anu parantos didugikeun ku anjeun teh sae." Sareng sadaya perwira sumping ka payuneun raja dina dinten éta.
13 Dina peuting éta Gusti ngutus salah sahiji malaikat anu ngalayanan Anjeunna, teras anjeunna sumping ka tanah Mesir ka Yusuf, sareng malaikat Gusti nangtung di luhur Yusuf, sareng katingalina Yusuf keur ngagoler dina ranjang peuting-peuting di bumi dununganana di jero panjara, sabab dununganana parantos nempatkeun anjeunna deui ka panjara kusabab garwana.
14 Malaikat éta ngahudangkeun anjeunna tina sare, terus Yusup hudang tuluy nangtung, malaikat PANGERAN nangtung di hareupeun anjeunna; malaikat PANGERAN ngandika ka Yusup, sarta dina peuting éta malaikat ngajarkeun sagala basa manusa ka Yusup, sarta anjeunna nyauran ngaranna Yusuf.
15 Malaikat PANGERAN ninggalkeun anjeunna, sarta Yusup balik deui ka ranjangna, sarta Yusup reuwas ku tetenjoan anu katingali ku anjeunna.
16 Isukna raja nimbalan sadaya perwira sareng abdi-abdina, teras sadayana sumping sareng calik di payuneun raja, teras raja nitah Yusup dibawa, sareng abdi-abdi raja angkat sareng mawa Yusup ka payuneun Firaun.
17 Raja kaluar teras naék kana undakan tahta, sareng Yusuf nyarios ka raja dina sagala rupa basa, sareng Yusuf nyampeurkeun anjeunna teras nyarios ka raja dugi ka anjeunna sumping ka payuneun raja dina undakan ka-70, teras anjeunna calik di payuneun raja.
18 Raja kacida bungahna ku ayana Yusup, kitu deui sadaya pajabat raja kacida bungahna nalika aranjeunna ngadangu sadaya kecap-kecap Yusup.
19 Raja jeung para perwirana nganggap sae pikeun ngangkat Yusup jadi pamingpin Mesir kadua ti raja, sarta raja ngalahir ka Yusup, pokna,
20 Ayeuna anjeun parantos masihan naséhat ka abdi pikeun nunjuk hiji jalmi anu wijaksana pikeun mingpin tanah Mesir, supados ku kawijaksanaanana tiasa nyalametkeun tanah ieu tina paceklik; kumargi Allah parantos ngawartosan sadayana ieu ka anjeun, sareng sadaya kecap anu anjeun ucapkeun, di sakumna tanah ieu teu aya jalmi anu wijaksana sareng wijaksana sapertos anjeun.
21 Ngaran anjeun moal disebut deui Yusup, tapi Zafnat Paaneah; anjeun bakal jadi jalma kadua ti kuring, sarta numutkeun kecap anjeun bakal aya sagala urusan pamaréntahan kuring, sarta numutkeun kecap anjeun rahayat kuring bakal kaluar jeung asup.
22 Ti kakawasaan anjeun ogé, para abdi dalem sareng para perwira abdi bakal nampi gaji anu dipasihkeun ka aranjeunna unggal bulan, sareng sadaya rakyat di nagara ieu bakal sujud ka anjeun; ngan ukur dina tahta abdi abdi anu langkung luhur tibatan anjeun.
23 Raja nyabut cincin tina ramo-ramona, tuluy dianggokeun kana ramo Yusup, sarta Yusup dianggoan ku raja pakean bangsawan, sarta makuta emas dipasangkeun kana sirahna, sarta ranté emas dipasangkeun kana beuheungna.
24 Raja nitah para abdina pikeun nitah anjeunna naék kana kareta kadua milik raja, anu nangtung di hareupeun kareta raja. Raja nitah anjeunna naék kana kuda anu gedé tur kuat, sarta dipingpin ngaliwatan jalan-jalan di tanah Mesir.
25 Raja nitah supaya sakumna anu ngawih rebana, kecapi, jeung alat musik lianna indit bareng jeung Yusup; sarebu rebana, sarebu mekolot, jeung sarebu nebalim nuturkeun anjeunna.
26 Jeung lima rébu lalaki, mawa pedang nu herang dina leungeunna, sarta maranéhna indit bari ulin di hareupeun Yusup, jeung dua puluh rébu jalma-jalma penting raja nu maké sabuk kulit nu ditutupan ku emas, indit di sisi katuhu Yusup, jeung dua puluh rébu di sisi kéncana, sarta sakabéh awéwé jeung parawan naék ka hateup atawa nangtung di jalan-jalan ulin jeung bungah ka Yusup, sarta neuteup kana penampilan Yusup jeung kaéndahanana.
27Raja-raja miheulaan jeung di tukangeunana, ngahias jalan ku menyan jeung kasia, jeung sagala rupa seungit anu nikmat, kitu deui mur jeung gaharu anu sumebar di sapanjang jalan, terus dua puluh lalaki ngawawarkeun ieu kecap-kecap di hareupeunana di sakuliah tanah kalawan sora tarik:
28 Naha anjeun ningali lalaki ieu anu dipilih ku raja janten raja kadua? sadaya urusan pamaréntahan bakal diatur ku anjeunna, sareng saha waé anu ngalanggar paréntahna, atanapi anu henteu sujud di payuneun anjeunna, bakal maot, sabab anjeunna ngalawan raja sareng raja kaduana.
29 Sanggeus para utusan eureun ngumumkeun, sakumna rahayat Mesir sujud ka taneuh di payuneun Yusup sarta pokna, "Mugia raja hirup, kitu deui putrana hirup." Sarta sakumna pangeusi Mesir sujud di sapanjang jalan, sarta nalika para utusan nyampeurkeun aranjeunna, aranjeunna

sujud, sarta aranjeunna bungah ku sagala rupa rebana, mechol jeung nebal di payuneun Yusup.
30 Yusup nu numpak kudana neuteup ka sawarga, tuluy ngagorowok, "Mantenna ngangkat jalma miskin tina lebu, ngangkat jalma miskin tina tumpukan kokotor. Duh PANGERAN Nu Maha Kawasa, bagja jalma anu percaya ka Gusti."
31 Yusup ngurilingan tanah Mesir jeung para abdi jeung para perwira Firaun, sarta aranjeunna némbongkeun sakumna tanah Mesir jeung sagala harta karun raja ka anjeunna.
32 Poe eta keneh Yusup balik deui ka payuneun Firaun, terus raja maparin ka Yusup tanah milik di Mesir, tanah milik kebon anggur jeung kebon anggur, terus raja maparin ka Yusup tilu rebu talenta perak jeung sarebu talenta emas, batu oniks jeung bedolium, kitu deui rupa-rupa hadiah.
33 Poé isukna raja nitah sakumna rahayat Mesir pikeun mawa kurban jeung hadiah ka Yusuf, sarta sing saha anu ngalanggar parentah raja kudu dipaéhan; terus maranéhna nyieun tempat ibadah di jalan kota, sarta ngamparkeun pakean di dinya, sarta sing saha anu mawa naon waé ka Yusuf kudu neundeun éta di tempat ibadah.
34Sakumna urang Mesir nyieun anting-anting emas, anting-anting emas, anting-anting emas, rupa-rupa parabot emas jeung pérak, kitu deui batu oniks jeung bedolium, masing-masing méré tina sagala kakayaanana.
35 Yusuf nyandak sadayana ieu teras disimpen dina perbendaharaan raja, sareng sadaya pejabat sareng bangsawan raja ngahormatan Yusuf, sareng aranjeunna masihan anjeunna seueur hadiah, kumargi raja parantos milih anjeunna janten wakil raja anu kadua.
36 Raja nimbalan ka Potifera, putra Ahiram, imam di On, pikeun nyokot putrina anu ngora, Osnat, tuluy dibikeun ka Yusup pikeun dipigarwa.
37 Eta mojang teh geulis pisan, masih parawan, teu acan kungsi dipikawanoh ku lalaki, terus ditikahkeun ku Yusup ka manehna; terus raja ngalahir, "Kami teh Firaun, iwal ti anjeun, moal aya deui nu wani ngangkat leungeun atawa sukuna pikeun ngatur umat Kami di sakuliah tanah Mesir."
38 Yuswa Yusup tilu puluh taun nalika anjeunna nangtung di payuneun Firaun, sareng Yussup angkat ti payuneun raja, sareng anjeunna janten abdi kadua raja di Mesir.
39 Raja masihan Yusup saratus abdi pikeun ngalayanan anjeunna di bumina, sareng Yusup ogé ngirim sareng mésér seueur abdi sareng aranjeunna cicing di bumi Yusup.
40 Yusup tuluy ngawangun imah anu megah pisan kawas imah raja-raja, di hareupeun karaton raja, sarta anjeunna nyieun hiji kuil anu gedé di jero imah éta, anu katingalina elegan pisan sarta merenah pikeun tempat cicingna; salila tilu taun Yusup ngadegkeun imahna.
41 Yusup ngadamel tahta anu mewah pisan tina emas sareng pérak, teras dilapis ku batu oniks sareng bedolium, teras di luhurna anjeunna ngadamel gambar sakumna tanah Mesir, sareng gambar walungan Mesir anu nyiram sakumna tanah Mesir; sareng Yusup calik kalayan aman dina tahta na di bumi na sareng PANGERAN nambihan hikmah Yusup.
42 Sadaya penduduk Mesir, kitu ogé para abdi Firaun sareng para pajabatna, kacida nyaahna ka Yusup, sabab ieu hal téh asalna ti PANGERAN ka Yusup.
43 Yusup miboga pasukan perang, nu jumlahna opat puluh rebu genep ratus lalaki, nu sanggup mawa senjata pikeun ngabantu raja jeung Yusup ngalawan musuh, sajaba ti para perwira raja, abdi-abdina, jeung pangeusi Mesir nu teu kaétang jumlahna.
44 Yusup masihan ka prajurit-prajuritna anu gagah perkasa jeung ka sakumna pasukanana tameng, tumbak, topi, baju perang, jeung batu pikeun dialungkeun.

BAB 50

1 Dina mangsa harita urang Tarsis datang ngalawan turunan Ismael, terus perang jeung maranehna, sarta turunan Tarsis ngarampog urang Ismael lila pisan.
2 Turunan Ismael jumlahna saeutik dina mangsa harita, sarta aranjeunna teu bisa ngéléhkeun turunan Tarsis, sarta aranjeunna ditindas kalawan kacida.
3 Para kokolot urang Ismael ngirim catetan ka raja Mesir, pokna, "Sim kuring nyuhunkeun Gusti ngirimkeun ka abdi-abdi Gusti, para perwira sareng pasukan pikeun ngabantosan kami merangan urang Tarsis, sabab kami parantos lami pisan kakurangan."
4 Piraon ngutus Yusup jeung jalma-jalma anu perkasa jeung pasukan anu aya bareng jeung anjeunna, kitu deui jalma-jalma perkasa ti karaton raja.
5 Aranjeunna angkat ka tanah Hawila ka turunan Ismael, pikeun ngabantosan aranjeunna ngalawan turunan Tarsis, sareng turunan Ismael perang ngalawan turunan Tarsis, sareng Yusuf ngéléhkeun urang Tarsis sareng anjeunna nalukkeun sadaya tanahna, sareng turunan Ismael cicing di dinya dugi ka ayeuna.
6 Nalika tanah Tarsis ditaklukkeun, sadaya urang Tarsis kabur, teras sumping ka wates dulur-dulurna, nyaéta bani Yawan, sareng Yusuf sareng sadaya prajuritna anu gagah berani sareng pasukanana uih deui ka Mesir, teu aya hiji ogé anu leungit.
7 Dina taun kadua Yusup ngarajaan Mesir, PANGERAN masihan hasil bumi anu loba pisan di sakuliah tanah salami tujuh taun sakumaha anu dijangjikeun ku Yusup, sabab PANGERAN ngaberkahan sagala hasil bumi dina mangsa harita salami tujuh taun, sarta maranehna dahar nepi ka wareg pisan.
8 Harita Yusuf boga pajabat-pajabat di handapeun anjeunna, anu ngumpulkeun sagala dahareun dina taun-taun anu mulya, sarta numpuk gandum unggal taun, tuluy disimpen dina perbendaharaan Yusuf.
9 Jeung iraha waé maranéhna ngumpulkeun dahareun, Yusup nitah maranéhna mawa gandum dina bulir-bulir gandum, kitu deui sababaraha taneuh kebon, sangkan éta gandum ulah ruksak.
10 Saban taun, Yusup ngalakukeun hal anu sarua, sarta anjeunna numpuk gandum kawas keusik laut, loba pisan, lantaran barang-barangna kacida lobana, teu kaétang lobana.
11Sapanjang tujuh taun kamakmuran, sakumna urang Mesir ngumpulkeun sagala rupa dahareun dina gudangna, tapi aranjeunna henteu ngalakukeunana sapertos anu dilakukeun ku Yusuf.
12Sadaya katuangan anu dikumpulkeun ku Yusup sareng urang Mesir salami tujuh taun kamakmuran, disimpen

kanggo tanah éta salami tujuh taun paceklik, kanggo nyumponan kabutuhan sakumna tanah.

13Urang Mesir ngeusian gudang jeung tempat panyumputanna ku gandum, pikeun nyumponan kabutuhan mangsa paceklik.

14 Yusup nyimpen sagala rupa kadaharan anu dikumpulkeun di sakuliah Mesir, tuluy nutup gudang-gudangna sarta nempatkeun pangawal pikeun ngajaga eta gudang-gudang.

15 Osnat, garwana Potifera, ngalahirkeun dua putra, Manasye jeung Epraim, sarta Yusup yuswa tilu puluh opat taun nalika aranjeunna lahir.

16 Budak-budak éta geus gedé, tuluy nurut kana parentahna, teu nyimpang tina jalan anu diajarkeun ku bapana, boh ka katuhu boh ka kénca.

17 PANGERAN aya sareng budak-budak éta, sareng aranjeunna ageung sareng gaduh pamahaman sareng kaahlian dina sagala hikmah sareng dina sagala urusan pamaréntahan, sareng sadaya perwira raja sareng jalma-jalma ageung ti pangeusi Mesir ngaluhurkeun budak-budak éta, sareng aranjeunna dibesarkan di antara putra-putra raja.

18 Tujuh taun kamakmuran di sakuliah nagri geus réngsé, sarta tujuh taun paceklik datang deui saenggeusna sakumaha anu geus diomongkeun ku Yusup, sarta paceklik nyebar ka sakuliah nagri.

19Sakumna urang Mesir ningali yén paceklik geus mimiti di tanah Mesir, terus sakumna urang Mesir muka gudang gandumna, sabab paceklik geus kacida ngagedéanna.

20 Sarta aranjeunna mendakan sadaya katuangan anu aya dina gudangna, pinuh ku hama sareng teu pantes didahar, sareng paceklik nyebar di sakumna nagara, sareng sadaya penduduk Mesir sumping sareng ngadu'a ka Firaun, sabab paceklik éta beurat pisan ka aranjeunna.

21 Aranjeunna arunjukan ka Firaun, "Pasihan abdi-abdi anjeun tuangeun, naha abdi-abdi sareng murangkalih kedah maot kalaparan di payuneun anjeun?"

22 Piraon ngawaler, "Ku naon maraneh sasambat ka Kami? Naha Yusuf teu nitah nyimpen gandum salila tujuh taun kamakmuran pikeun mangsa paceklik? Ku naon maraneh teu ngadengekeun parentahna?"

23 Urang Mesir ngawaler ka raja, pokna, "Demi juragan, abdi-abdi parantos ngalaksanakeun sagala parentah Yusup, sabab abdi-abdi ogé ngumpulkeun sadaya hasil bumi salami tujuh taun kamakmuran sareng nyimpenna di gudang dugi ka ayeuna."

24 Nalika paceklik nyebar ka para abdi Gusti, abdi-abdi muka gudang, sareng katingali sadaya hasil bumi pinuh ku hama sareng teu tiasa didahar.

25 Nalika raja ngadangu sagala hal anu geus kajadian ka urang Mesir, raja kacida sieunna ku paceklik, sarta anjeunna kacida sieunna; sarta raja ngawaler ka rahayat Mesir, pokna, "Kusabab ieu sadayana geus kajadian ka aranjeun, geura indit ka Yusup, pigawé naon waé anu dipiwarangna, ulah ngalanggar parentahna."

26 Sakumna urang Mesir kaluar ka Yusup, pokna, "Mugia urang sadayana dipaparin dahareun, naha urang sadayana kedah maot di payuneun Gusti lantaran kalaparan? Sabab urang sadayana parantos ngumpulkeun hasil bumi salami tujuh taun sapertos anu diparentahkeun ku Gusti, sareng urang nyimpenna, sareng kitu anu kajantenan ka urang."

27 Sanggeus Yusup ngadéngé sagala omongan urang Mesir jeung naon anu geus kajadian ka maranéhna, Yusup muka sagala gudang hasil bumina tuluy ngajualna ka urang Mesir.

28 Paceklik nyebar ka sakuliah nagri, sarta paceklik nyebar ka sakuliah nagara, ngan di tanah Mesir wungkul aya hasil bumi nu bisa dijual.

29 Sakumna urang Mesir daratang ka Yusup rek meuli gandum, lantaran paceklik kacida ngagedéna, sarta gandumna ruksak, sarta unggal poe Yusup ngajual gandum ka sakumna urang Mesir.

30Sakumna nu nyicingan tanah Kanaan, urang Filistin, nu aya di sakuliah Walungan Yordan, urang wetan, jeung kota-kota di tanah-tanah nu jauh jeung nu deukeut, ngadéngé yén aya gandum di Mesir, terus maranéhna daratang ka Mesir rék meuli gandum, lantaran paceklik geus kacida ngagedéanna.

31 Yusup muka gudang gandum sarta ngangkat mantri-mantri pikeun ngurus eta gudang, sarta unggal poe maranehna nangtung sarta ngajual ka sakur anu datang.

32 Yusup terang yén dulur-dulurna ogé bakal sumping ka Mesir mésér gandum, sabab paceklik geus nyebar di sakuliah dunya. Yusup nitah sakumna rahayatna pikeun ngumumkeun éta paceklik ka sakuliah tanah Mesir, pokna,

33 Raja, putrana, sareng para pembesarna, parantos kersa ngadawuh, "Sing saha waé anu hoyong mésér gandum di Mesir, ulah ngirim abdi-abdina ka Mesir kanggo mésér, tapi putra-putrana, kitu ogé urang Mesir atanapi Kanaan anu sumping ti toko-toko di Mesir teras ngajualna ka sakuliah nagara, anjeunna bakal maot, sabab moal aya anu mésér kecuali kanggo nyumponan kabutuhan kulawargana."

34Jeung saha waé anu mingpin dua atawa tilu sasatoan kudu dipaéhan, sabab hiji jalma ngan ukur mingpin sasatoanna sorangan.

35 Yusup nempatkeun pangawal di gapura-gapura Mesir, sarta maréntahkeun ka aranjeunna, kieu, "Sing saha waé anu rék meuli gandum, ulah nepi ka asup ka dinya méméh ngaranna, ngaran bapana, jeung ngaran bapana dicatet, sarta naon waé anu ditulis beurang, kirimkeun ngaranna ka abdi sonten supaya abdi terang ngaranna."

36 Yusup nempatkeun pajabat-pajabat di sakuliah tanah Mesir, sarta maréntahkeun aranjeunna pikeun ngalakukeun sagala hal éta.

37 Yusup ngalaksanakeun sagala hal ieu, sarta ngadamel aturan-aturan ieu, supados anjeunna terang iraha dulur-dulurna kedah sumping ka Mesir mésér gandum; sareng rahayat Yusup nitah unggal dintenna pikeun ngumumkeun di Mesir numutkeun kecap-kecap sareng aturan-aturan ieu anu diparentahkeun ku Yusup.

38Sakumna nu nyicingan di tanah wétan jeung kulon, kitu deui di sakuliah dunya, ngadéngé ngeunaan undang-undang jeung aturan anu geus ditetapkeun ku Yusup di Mesir, terus nu nyicingan di tempat-tempat anu pangjauhna daratang meuli gandum di Mesir unggal poé, terus indit.

39Sadaya pajabat Mesir ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku Yusup, sareng sadaya anu sumping ka Mesir kanggo mésér gandum, para penjaga gapura kedah nyerat nami sareng nami bapana, teras unggal dinten mawa éta gandum ka payuneun Yusup sonten.

BAB 51

1 Yakub ngadéngé yén aya gandum di Mesir, terus anjeunna nyauran putra-putrana pikeun mésér gandum ka Mesir, sabab paceklik ogé keur karasa pisan.
2 Kami ngadangu yen di Mesir aya gandum, sareng sadaya jalmi di bumi angkat ka ditu mésér, naha anjeun kedah nunjukkeun diri anjeun wareg di payuneun sakumna dunya? Mangga angkat ka Mesir sareng mésér sakedik gandum kanggo urang anu sumping ka ditu, supados urang henteu maot.
3 Putra-putra Yakub nurut kana parentah ramana, terus aranjeunna angkat ka Mesir meuli gandum di antara jalma-jalma anu datang ka dinya.
4 Yakub, ramana, marentahkeun ka aranjeunna, pokna, "Lamun maraneh asup ka kota ulah asup babarengan di hiji gapura, bisi aya nu nyicingan di dinya."
5 Putra-putra Yakub angkat ka Mesir, sarta putra-putra Yakub ngalaksanakeun sagala parentah ramana, sarta Yakub teu ngutus Benyamin, sabab saurna, "Bisi aya kacilakaan anu kajadian ka anjeunna di jalan kawas lanceukna." Sapuluh putra Yakub angkat.
6 Nalika putra-putra Yakub nuju angkat, aranjeunna tobat kana naon anu parantos dilakukeun ka Yusuf, teras aranjeunna silih carioskeun, pokna, "Urang terang yén dulur urang Yusuf angkat ka Mesir, sareng ayeuna urang bakal milarian anjeunna ka mana waé urang angkat, sareng upami urang mendakan anjeunna urang bakal nyandak anjeunna ti dunungananana pikeun tebusan, sareng upami henteu, ku cara paksa, sareng urang bakal maot pikeun anjeunna."
7 Sareng putra-putra Yakub satuju kana hal ieu sareng nguatkeun diri kusabab Yusuf, pikeun ngabébaskeun anjeunna tina panangan dunungananana, sareng putra-putra Yakub angkat ka Mesir; sareng nalika aranjeunna caket ka Mesir aranjeunna misah ti silih, sareng aranjeunna sumping ngalangkungan sapuluh gerbang Mesir, sareng penjaga gerbang nyerat namina dina dinten éta, sareng mawa aranjeunna ka Yusuf sonten.
8 Yusuf macakeun ngaran-ngaran ti nu jaga gapura kota, terus anjeunna manggihan yén dulur-dulurna geus asup ka sapuluh gapura kota, terus Yusuf maréntahkeun supaya éta diumumkeun ka sakuliah tanah Mesir, pokna,
9 Hayu kaluar, sakumna nu ngajaga toko, tutup sadaya gudang gandum sareng ngan ukur hiji anu dibuka, supados anu sumping tiasa mésér ti dinya.
10Sadaya kapala-kapala Yusuf ngalakukeun kitu harita keneh, sarta aranjeunna nutup sadaya gudang sareng ngan hiji anu ditinggalkeun.
11 Yusup masihan nami-nami saderek-saderekna ka jalmi anu ditugaskeun ngurus gudang, sarta anjeunna nyarios ka anjeunna, "Saha waé anu badé mésér gandum ka anjeun, tanyakeun namina. Upami aya jalmi anu namina sapertos kieu anu sumping ka payuneun anjeun, tangkep aranjeunna teras kirimkeun ka kami." Engké aranjeunna ngalaksanakeunnana.
12 Nalika putra-putra Yakub sumping ka kota, aranjeunna ngahiji di kota pikeun milarian Yusuf sateuacan aranjeunna mésér gandum.
13 Aranjeunna angkat ka témbok-témbok tempat para palacur, teras aranjeunna milarian Yusuf di témbok-témbok tempat para palacur salami tilu dinten, sabab aranjeunna ngira yén Yusuf bakal sumping ka témbok-témbok tempat para palacur, sabab Yusuf téh geulis pisan sareng rupana saé, sareng putra-putra Yakub milarian Yusuf salami tilu dinten, tapi aranjeunna henteu mendakan anjeunna.
14 Jelema anu ditugaskeun ngurus gudang barang terus néangan ngaran-ngaran anu dibikeun ku Yusup ka anjeunna, tapi teu kapanggih.
15 Tuluy anjeunna ngirim pesen ka Yusup, "Tilu dinten kapengker, jalmi-jalmi anu namina ku Bapa disebatkeun ka abdi teu acan sumping. Yusup ngirim abdi-abdi pikeun milarian jalmi-jalmi éta di sakuliah Mesir, sareng mawa aranjeunna ka payuneun Yusup.
16 Abdi-abdi Yusup angkat ka Mesir, tapi teu mendakan aranjeunna. Sanggeus éta, abdi-abdi Yusup angkat ka Gosyen, tapi aranjeunna teu aya di dinya. Sanggeus éta, abdi-abdi Yusup angkat ka kota Rameses, tapi teu mendakan aranjeunna.
17 Yusup terus ngirim genep belas abdi pikeun néangan dulur-dulurna, terus maranéhna nyebar ka opat juru kota, terus opat abdi asup ka imah para palacur, terus maranéhna manggihan sapuluh lalaki nu keur néangan dulurna.
18 Tuluy opat lalaki éta mawa aranjeunna ka payuneun anjeunna, tuluy aranjeunna sujud ka anjeunna, sedengkeun Yusuf keur calik dina tahta di kuilna, nganggo pakean bangsawan, jeung dina sirahna aya makuta emas anu ageung, jeung sadaya jalma anu gagah perkasa calik di sakurilingna.
19 Putra-putra Yakub ningali ka Yusup, awakna, kaéndahananana, jeung kaagunganana katempona endah pisan, terus aranjeunna sujud deui ka anjeunna nepi ka taneuh.
20 Yusup ningali saderek-saderekna, terus anjeunna wawuh ka aranjeunna, ngan saderek-saderekna mah teu wawuh ka anjeunna, sabab Yusup teh kacida dipikahormatna ku maranehna, ku kituna saderek-saderekna teu wawuh ka anjeunna.
21 Yusup ngalahir ka aranjeunna, "Ti mana asal maraneh?" Aranjeunna ngawaler, "Abdi-abdi anjeun sumping ti tanah Kanaan bade mésér gandum, sabab paceklik nuju nyebar di sakuliah dunya. Abdi-abdi anjeun ngadangu yen aya gandum di Mesir, janten aranjeunna sumping ka ditu ka dieu kanggo mésér gandum kanggo nyumponan kabutuhanana."
22 Yusup ngawaler, "Lamun aranjeun datang rek meuli sakumaha anu geus disebutkeun, naha aranjeun asup ti sapuluh gapura kota? Bisa jadi aranjeun datang rek ngintip ieu tanah."
23 Aranjeunna sadayana ngawaler Yusup, "Sanés kitu Juragan, leres, abdi-abdi anjeun sanés mata-mata, tapi sumping kanggo mésér gandum, sabab abdi-abdi anjeun sadayana dulur, putra ti hiji jalmi di tanah Kanaan, sareng rama abdi parantos maréntahkeun ka abdi-abdi, saurna, 'Upami anjeun lebet ka kota, ulah lebet babarengan di hiji gapura, bisi aya nu nyicingan di tanah éta.'"
24 Yusup ngawaler deui ka aranjeunna, pokna, "Eta anu ku Kami diomongkeun ka aranjeun teh, aranjeun datang rek ngintip ieu tanah, ku kituna aranjeun kabeh datang ngaliwatan sapuluh gapura kota; aranjeun datang rek ningali kaayaan tanah eta anu teu beresih."
25 Pasti unggal jalma anu datang meuli gandum bakal indit, padahal anjeun geus tilu poé di nagara éta, terus naon anu

anjeun pigawé di jero témbok-témbok tempat anjeun geus tilu poé ieu nganjang? Pasti mata-mata ngalakukeun hal-hal kawas kieu.
26 Aranjeunna ngawaler ka Yusup, "Juragan, mugia teu kersa nyarios sapertos kitu, sabab abdi dua belas dulur, putra-putra Yakub, rama abdi, di tanah Kanaan, putra Ishak, putra Ibrahim, urang Ibrani, sareng tingali anu bungsu aya sareng rama abdi ayeuna di tanah Kanaan, sareng hiji deui teu aya, sabab anjeunna leungit ti urang, sareng urang panginten anjeunna aya di tanah ieu, janten urang milarian anjeunna di sakumna tanah, sareng parantos sumping ka bumi-bumi para palacur pikeun milarian anjeunna di dinya."
27 Yusup ngalahir ka aranjeunna, "Naha aranjeun geus néangan anjeunna di sakuliah dunya, nepi ka ngan Mesir anu tinggaleun pikeun aranjeun néangan anjeunna? Jeung naon anu kudu dilakukeun ku dulur aranjeun di imah-imah para palacur, sanajan anjeunna aya di Mesir? Naha aranjeun teu acan nyebutkeun, Yén aranjeun téh ti turunan Ishak, turunan Ibrahim, jeung naon anu kudu dilakukeun ku turunan Yakub di imah-imah para palacur?"
28 Aranjeunna ngawaler, "Kusabab kami ngadangu aya urang Ismael anu maok anjeunna ti kami, sareng dibéjaan yén aranjeunna ngajual anjeunna ka Mesir, sareng abdi anjeun, dulur kami, geulis pisan sareng rupana saé, janten kami ngira anjeunna pasti bakal aya di bumi para palacur, ku kituna abdi anjeun angkat ka ditu pikeun milarian anjeunna sareng masihan tebusan pikeun anjeunna."
29 Yusup tetep ngawaler, "Maraneh teh bohong, ngaku yen maraneh teh putra-putra Ibrahim. Demi Firaun, maraneh teh mata-mata, ku kituna maraneh geus datang ka imah-imah awewe palacur, supaya ulah kanyahoan."
30 Yusup ngalahir ka aranjeunna, "Ayeuna upami anjeun mendakan anjeunna, sareng dununganana nyuhunkeun harga anu ageung ka anjeun, naha anjeun badé masihan éta kanggo anjeunna?" Sareng aranjeunna ngawaler, "Éta bakal dibikeun."
31 Tuluy anjeunna ngawaler, "Lamun dununganana teu kersa ngajual anjeunna ku harga anu mahal, naon anu rek dilakukeun ka anjeunna?" Aranjeunna ngawaler, "Lamun anjeunna teu mikeun anjeunna ka urang, urang bakal maehan anjeunna, terus dulur urang dibawa ka ditu."
32 Yusup ngalahir ka aranjeunna, "Eta anu ku Kami geus diomongkeun ka maraneh; maraneh teh mata-mata, sabab maraneh datang rek maehan pangeusi tanah ieu, sabab kami ngadenge yen dua dulur maraneh maehan sakumna pangeusi Sikem, di tanah Kanaan, lantaran adi maraneh, jeung ayeuna maraneh datang ka Mesir pikeun ngalakukeun hal anu sarua lantaran dulur maraneh."
33 Ngan ku ieu kuring bakal nyaho yen maraneh teh jalma anu jujur; lamun maraneh nitah saurang ti antara maraneh pikeun ngajemput adi bungsu maraneh ti bapa maraneh, sarta mawa manehna ka dieu ka kuring, sarta ku cara ngalakukeun hal ieu kuring bakal nyaho yen maraneh bener.
34 Yusup nyaur tujuh puluh prajuritna anu gagah berani, terus nimbalan, "Bawa jalma-jalma ieu ka panjara."
35 Tuluy sapuluh lalaki éta dicekel ku prajurit-prajurit anu gagah berani, tuluy diasupkeun ka jero panjara, terus di dinya tilu poé.
36 Dina dinten katilu Yusup nitah aranjeunna kaluar ti panjara, teras anjeunna nyarios ka aranjeunna, "Lakukeun ieu kanggo diri anjeun upami anjeun jalma anu jujur, supados anjeun tiasa hirup, salah sahiji dulur anjeun kedah dikurung di panjara, sedengkeun anjeun angkat sareng mawa gandum kanggo kulawarga anjeun ka tanah Kanaan, sareng candak adi anjeun anu bungsu, teras bawa anjeunna ka dieu ka abdi, supados abdi terang yén anjeun jalma anu jujur nalika anjeun ngalakukeun hal ieu."
37 Yusup kaluar ti aranjeunna teras lebet ka kamar, ceurik tarik pisan, sabab welas asihna ka aranjeunna, teras anjeunna ngumbah beungeutna, teras uih deui ka aranjeunna, teras nyandak Simeon ti aranjeunna teras nitah anjeunna dibeungkeut, tapi Simeon teu daék, sabab anjeunna jalmi anu kuat pisan sareng aranjeunna teu tiasa ngabeungkeut anjeunna.
38 Yusup nyauran jalma-jalmana anu gagah berani, terus tujuh puluh lalaki anu gagah berani datang ka payuneun anjeunna bari mawa pedang anu dicabut, sarta putra-putra Yakub reuwas ningali aranjeunna.
39 Tuluy Yusup nimbalan ka aranjeunna, "Tangkep ieu lalaki teras kurung anjeunna di panjara dugi ka dulur-dulurna sumping ka anjeunna." Sareng jalma-jalma Yusuf anu gagah berani buru-buru nangkep Simeon pikeun ngabeungkeut anjeunna, sareng Simeon ngajerit tarik pisan sareng sorana kadéngé ti kajauhan.
40Sakumna prajurit Yusup anu gagah berani ngadéngé éta sora, terus sujud ka handap bari sieun pisan tuluy kabur.
41 Sadaya jalmi anu aya sareng Yusup kabur, sabab aranjeunna sieun pisan kana nyawana, sareng ngan ukur Yusup sareng putrana Menase anu tinggaleun di dinya, sareng Menase putra Yusup ningali kakuatan Simeon, sareng anjeunna ambek pisan.
42 Menase putra Yusup maju ka arah Simeon, terus Menase ngagebugan Simeon ku leungeunna nepi ka beuheungna eureun.
43Manas terus nyekel Simeon, terus ngabeungkeut manéhna terus dibawa ka imah panjara, sarta sakabéh putra Yakub reuwas ningali kalakuan budak éta.
44 Ceuk Simeon ka dulur-dulurna, "Ulah aya di antara aranjeun anu nyebutkeun yen ieu teh peupeusan urang Mesir, tapi ieu teh peupeusan kulawarga bapa kuring."
45 Sanggeus kitu, Yusup nitah supaya anjeunna ditimbalan pikeun ngurus gudang barang, ngeusian karung-karungna ku gandum sabisa-bisa dibawa, sarta mulangkeun duit unggal jalma kana karungna, sarta méré bekel pikeun perjalanan ka aranjeunna. Kitu anu dilakukeun ku Yusup ka aranjeunna.
46 Yusup marentahkeun ka aranjeunna, pokna, "Ati-ati ulah ngalanggar parentah Kami pikeun mawa dulur maraneh sakumaha anu geus Kami piwarang, sarta lamun maraneh mawa dulur maraneh ka dieu ka Kami, Kami bakal nyaho yen maraneh teh jalma jujur, sarta maraneh bakal dagang di ieu tanah, sarta Kami bakal mulangkeun dulur maraneh ka maraneh, sarta maraneh bakal balik deui ka bapa maraneh kalawan salamet."
47 Aranjeunna sadayana ngawaler, "Sakumaha anu ditimbalan ku juragan kami, kami bakal ngalaksanakeunana." Sareng aranjeunna sujud ka anjeunna dugi ka taneuh.
48Tiap-tiap lalaki ngangkat gandumna kana kalde, tuluy indit ka tanah Kanaan ka ramana. Sanggeus nepi ka panginepan, Lewi muka karungna rek mere dahareun ka

kaldena. Barang ningali duitna masih aya dina karungna, duitna masih keneh aya dina karungna.
49 Eta jelema kacida sieunna, terus ngomong ka dulur-dulurna, "Duit kuring geus dipulangkeun, jeung ieu aya dina karung kuring." Eta jelema-jelema kacida sieunna, terus ngomong, "Naon ieu anu dilakukeun ku Allah ka urang?"
50 Aranjeunna sadayana nyarios, "Di mana sih kurnia PANGERAN ka karuhun urang, ka Ibrahim, Ishak, sareng Yakub, dugi ka ayeuna PANGERAN parantos masrahkeun urang ka raja Mesir pikeun ngarencanakeun ngalawan urang?"
51 Ceuk Yuda ka aranjeunna, "Urang teh jelema dosa di payuneun PANGERAN, Allah urang, lantaran geus ngajual dulur urang, daging urang sorangan, naha bet nanya, 'Di mana sih welas asih PANGERAN ka karuhun urang?'"
52 Ceuk Rubin ka aranjeunna, "Lain geus diomongkeun ku Kami ka aranjeun, ulah ngalakukeun dosa ka eta budak, tapi aranjeun teu ngadengekeun. Ayeuna Allah nu nagih hukuman ka urang, kumaha wani aranjeun ngomong, Di mana sih welas asih PANGERAN ka karuhun urang, padahal aranjeun geus ngalakukeun dosa ka PANGERAN?"
53 Aranjeunna nginep di dinya peuting, isuk-isuk hudang, tuluy ngamuatkeun gandum ka kalde-kaldena, tuluy diusung, tuluy angkat ka imah bapana di tanah Kanaan.
54 Yakub jeung kulawargana kaluar nepungan putra-putrana, sarta Yakub ningali, Simeon, dulurna, teu aya di dinya, terus Yakub nanya ka putra-putrana, "Di mana dulur maraneh, Simeon, anu teu katingali ku Kami?" Putra-putrana nyaritakeun sagala hal anu karandapan ku aranjeunna di Mesir.

BAB 52

1 Tuluy aranjeunna arasup ka imahna, terus unggal lalaki muka karungna, terus ningali aya duit masing-masing di dinya, nu matak aranjeunna jeung bapana reuwas pisan.
2 Yakub naros ka aranjeunna, "Naon anu ku aranjeun dipilampah ka abdi? Abdi parantos ngutus Yusuf lanceuk aranjeun pikeun naroskeun kaayaan aranjeun, sareng aranjeun ngawaler, 'Anjeunna didahar ku sato galak.'"
3 Simeon indit jeung aranjeun meuli dahareun, terus aranjeun nyarita yen raja Mesir geus ngurung anjeunna di panjara, terus aranjeun hayang mawa Benyamin pikeun maehan anjeunna oge, sarta mawa buuk kuring nu ubanan ka kuburan kalawan kasedih kusabab Benyamin jeung dulurna Yusup.
4 Ku kituna, anak abdi moal ngiring ka ditu sareng aranjeun, sabab lanceukna parantos maot sareng anjeunna nyalira, sareng anjeunna tiasa waé ngalaman cilaka di jalan anu anjeun lalui sapertos anu kajantenan ka lanceukna.
5 Rubin ngalahir ka ramana, "Duanana anak kuring kudu dipeuncit lamun kuring teu mawa anak anjeun sarta nempatkeun anjeunna di hareupeun anjeun." Yakub ngalahir ka putra-putrana, "Maraneh cicing di dieu, ulah ka Mesir, sabab anak kuring moal indit ka Mesir jeung anjeun, atawa maot kawas lanceukna."
6 Ceuk Yuda ka aranjeunna, "Ulah dititah nepi ka hasil panénna béak, terus anjeunna bakal nitah, 'Cabut dulur aranjeun,' lantaran nyawana jeung kulawargana bakal kaancam ku paceklik."
7 Dina mangsa éta, paceklik kacida gedéna di sakuliah nagri, sarta sakumna jalma di bumi indit ka Mesir pikeun meuli dahareun, sabab paceklik kacida gedéna di antara maranéhna, sarta putra-putra Yakub cicing di Kanaan sataun dua bulan nepi ka hasil panénna béak.
8 Sanggeus gandumna béak, sakumna kulawarga Yakub kalaparan, sarta sadaya orok putra-putra Yakub ngumpul sarta nyampeurkeun Yakub, sarta aranjeunna ngurilingan anjeunna, sarta aranjeunna nyarios ka anjeunna, "Bere kami roti, naha kami sadayana kedah binasa kalaparan di payuneun Gusti?"
9 Yakub ngadéngé omongan putra-putrana, terus ceurik tarik pisan, sarta anjeunna karunya ka aranjeunna, terus nyauran putra-putrana, terus aranjeunna daratang sarta calik di payuneun anjeunna.
10 Yakub ngalahir ka aranjeunna, "Naha anjeun teu ningali kumaha anak-anak anjeun ceurik ka abdi dinten ieu, pokna, 'Bere kami roti,' padahal teu aya? Ayeuna geura balik deui meuli saeutik dahareun pikeun urang."
11 Yuda ngawaler ka ramana, "Upami ramana kersa nitah dulur kami, kami bade ka ditu mésér gandum kanggo ramana, tapi upami ramana teu kersa nitah anjeunna, kami moal ka ditu. Raja Mesir parantos maréntahkeun ka ramana, 'Maraneh teu kenging ningali beungeut kuring upami dulur maraneh teu aya sareng maraneh. Raja Mesir teh raja anu kuat tur perkasa. Upami urang angkat ka anjeunna tanpa dulur urang, urang sadayana bakal dipaehan.'"
12 Naha anjeun teu terang sareng teu acan nguping yén raja ieu kacida kuatna sareng wijaksana, sareng teu aya anu sapertos anjeunna di sakumna dunya? Tingali sadaya raja di bumi sareng urang teu acan ningali anu sapertos raja éta, raja Mesir; pasti di antara sadaya raja di bumi teu aya anu langkung agung tibatan Abimelek raja urang Filistin, tapi raja Mesir langkung agung sareng langkung kuat tibatan anjeunna, sareng Abimelek ngan ukur tiasa dibandingkeun sareng salah sahiji perwirana.
13 Rama, anjeun teu acan ningali karaton sareng tahta-Na, sareng sadaya abdi-abdina nangtung di payuneun anjeunna; anjeun teu acan ningali raja éta dina tahta-Na dina kaagungan sareng penampilan karajaan-Na, nganggo jubah karajaan sareng makuta emas ageung dina sirahna; anjeun teu acan ningali kahormatan sareng kamulyaan anu dipasihkeun ku Gusti ka anjeunna, sabab teu aya anu sapertos anjeunna di sakumna bumi.
14 Rama, anjeun teu acan ningali hikmah, pangarti sareng pangaweruh anu dipasihkeun ku Allah dina haténa, atanapi ngadangu sora-Na anu amis nalika Anjeunna nyarios ka urang.
15 Rama, abdi teu terang saha anu ngawartosan anjeunna nami abdi sareng sagala anu kajantenan ka urang, tapi anjeunna ogé naroskeun ka Bapa, 'Naha Rama masih kénéh hirup? Kumaha damangna?'
16 Maneh teu acan ningali urusan pamarentahan Mesir diatur ku anjeunna, tanpa nanya ka Firaun, juraganna; maneh teu acan ningali rasa sieun jeung kareueus anu ditepikeun ku anjeunna ka sakumna urang Mesir.
17 Jeung ogé nalika urang indit ti anjeunna, urang ngancam bakal ngalakukeun ka Mesir sapertos ka kota-kota urang Amori anu sanés, sareng urang ambek pisan kana sadaya

kecap-kecap anu anjeunna ucapkeun ngeunaan urang salaku mata-mata, sareng ayeuna nalika urang sumping deui ka payuneun anjeunna, kasieunan anjeunna bakal tumiba ka urang sadayana, sareng moal aya hiji ogé ti urang anu tiasa nyarios ka anjeunna boh hal anu sakedik atanapi hal anu ageung.
18 Ayeuna Rama, mugia budak ieu diwidian ngiring, supados urang sadayana tiasa mésér dahareun kanggo hirup urang, supados urang henteu maot ku kalaparan. Yakub nyarios, "Naha aranjeun jahat pisan ka abdi, ngawartosan ka raja yén aranjeun gaduh dulur? Naon anu anjeun pigawé ka abdi?"
19 Ceuk Yuda ka Yakub, ramana, "Pasrahkeun budak éta ka Ama, urang rék ka Mesir meuli gandum, terus balik deui. Lamun budak éta teu aya, Ama nu nanggung dosa ka Ama salamina."
20 Naha anjeun ningali sadaya orok kami ceurik kusabab anjeun kalaparan sareng teu aya kakuatan dina panangan anjeun pikeun nyugemakeun aranjeunna? Ayeuna mugia welas asih anjeun hudang ka aranjeunna sareng kirimkeun dulur kami sareng kami teras angkat.
21 Kumaha carana Gusti nunjukkeun kasaean ka karuhun urang ka anjeun nalika anjeun nyarios yén raja Mesir bakal nyandak putra anjeun? Demi Gusti anu hirup, abdi moal ninggalkeun anjeunna dugi ka abdi mawa anjeunna sareng nempatkeun anjeunna di payuneun anjeun; tapi doakeun kami ka Gusti, supados Anjeunna masihan kami kasaean, supados anjeunna nampi kami kalayan saé sareng bageur di payuneun raja Mesir sareng baladna, sabab upami kami henteu ngantosan, pasti kami bakal uih deui pikeun kadua kalina sareng putra anjeun.
22 Yakub ngalahir ka putra-putrana, "Sim kuring percaya ka GUSTI Allah, yen Mantenna bakal nyalametkeun maraneh sarta maparin sih kurnia ka maraneh di payuneun raja Mesir jeung di payuneun sakumna baladna."
23 Ayeuna geura indit ka eta jelema, bawa ka anjeunna hiji kado ti hasil bumi di nagara ieu, tuluy bawa ka payuneun anjeunna, mugia Allah Nu Maha Kawasa maparin rahmat ka aranjeun, supaya Anjeunna ngutus dulur-dulur aranjeun, Binyamin jeung Simeon, milu jeung aranjeun.
24 Sadaya jalmi bangkit, teras aranjeunna nyandak Benyamin, dulurna, sareng aranjeunna nyandak hadiah anu ageung tina anu pangsaéna di tanah éta, sareng aranjeunna ogé nyandak dua bagian perak.
25 Yakub marentahkeun ka putra-putrana ngeunaan Benyamin, saurna, "Sing ati-ati di jalan, ulah misah ti anjeunna di jalan, boh di Mesir boh di ditu."
26 Yakub nangtung ti antara putra-putrana, tuluy ngulurkeun leungeunna sarta neneda ka PANGERAN pikeun putra-putrana, pokna, "Duh PANGERAN, Allah nu kagungan langit jeung bumi, mugi sing émut kana jangji Gusti ka rama abdi Ibrahim, mugia emut kana jangji Gusti ka rama abdi Ishak, mugia putra-putra abdi dipaparin kasaean, ulah dibikeun ka raja Mesir. Mugia Gusti maparin rahmat ka sadaya putra-putra abdi, tebus sadaya putra-putra abdi, salametkeun aranjeunna tina kakawasaan Mesir, sareng kirimkeun dua sadulurna ka aranjeunna."
27Sadaya garwa putra-putra Yakub sareng putra-putrana neuteup ka sawarga sareng aranjeunna sadayana ceurik di payuneun Gusti, sareng ngajerit ka Mantenna supados ngabébaskeun karuhunna tina panangan raja Mesir.
28 Yakub nyerat catetan pikeun raja Mesir, tuluy masrahkeun ka Yuda jeung ka putra-putrana pikeun raja Mesir, pokna,
29 Ti abdi Gusti Yakub, putra Ishak, putra Ibrahim urang Ibrani, pangeran Allah, ka raja anu kawasa sareng wijaksana, anu ngungkabkeun rusiah, raja Mesir, salam.
30 Mugia kauninga ku Gusti, raja Mesir, yen paceklik teh kacida parahna di tanah Kanaan, sareng abdi ngutus putra-putra abdi ka Gusti pikeun mésérkeun sakedik dahareun ti Gusti pikeun nyumponan kabutuhan urang.
31 Sabab putra-putra abdi ngurilingan abdi sareng abdi anu parantos sepuh pisan teu tiasa ningali ku panon abdi, sabab panon abdi janten beurat pisan kumargi sepuh, ogé ku ceurik unggal dinten pikeun putra abdi, pikeun Yusuf anu leungit ti payuneun abdi, sareng abdi parantos maréntahkeun putra-putra abdi supados aranjeunna henteu lebet ka gerbang kota nalika aranjeunna sumping ka Mesir, kusabab penduduk tanah éta.
32 Kami ogé nitah maranéhna pikeun ngurilingan Mesir néangan putra Kami, Yusuf, sugan maranéhna manggihan anjeunna di dinya, sarta maranéhna ngalakukeun kitu, sarta anjeun nganggap maranéhna salaku mata-mata nagara éta.
33 Naha urang teu acan ngadéngé yén anjeun ngahartikeun impian Firaun sareng nyarios leres ka anjeunna? Kumaha anjeun teu terang ku hikmah anjeun naha putra-putra abdi téh mata-mata atanapi sanés?
34 Ku kituna, gusti sareng raja, abdi parantos ngutus putra abdi miheulaan Gusti, sapertos anu parantos Gusti pidawuhkeun ka putra-putra abdi; abdi nyuhunkeun ka Gusti supados ningali anjeunna dugi ka anjeunna uih deui ka abdi kalayan tentrem sareng dulur-dulurna.
35 Sabab naha anjeun teu terang, atanapi teu acan nguping naon anu dilakukeun ku Gusti urang ka Firaun nalika anjeunna nyandak indung kuring Sarah, sareng naon anu dilakukeun ka Abimelek raja Filistin kusabab anjeunna, sareng ogé naon anu dilakukeun ku rama urang Ibrahim ka salapan raja Elam, kumaha anjeunna ngéléhkeun aranjeunna sadayana sareng sababaraha lalaki anu aya sareng anjeunna?
36 Jeung ogé naon anu dilakukeun ku dua putra kuring, Simeon jeung Lewi, ka dalapan kota urang Emor, kumaha maranéhna ngancurkeun éta kota lantaran adina, Dinah?
37 Jeung ogé kusabab dulurna Benyamin, aranjeunna ngalilipur diri ku kaleungitan dulurna, Yusuf; naon anu bakal aranjeunna lakukeun pikeun anjeunna nalika aranjeunna ningali leungeun bangsa mana waé anu ngéléhkeun aranjeunna, demi anjeunna?
38 Naha anjeun teu terang, raja Mesir, yén kakawasaan Allah aya sareng urang, sareng yén Allah ogé salawasna ngadangukeun doa urang sareng henteu ngantunkeun urang sapanjang dinten?
39 Nalika putra-putra abdi nyarioskeun perkawis anjeun sareng aranjeunna, abdi neneda ka Gusti sanés kusabab anjeun, sabab upami kitu anjeun bakal binasa sareng balad-balad anjeun sateuacan putra abdi Benyamin sumping ka payuneun anjeun, tapi abdi ngira kumargi putra abdi Simeon aya di bumi anjeun, panginten anjeun tiasa ngalakukeun anu saé ka anjeunna, ku kituna abdi henteu ngalakukeun hal ieu ka anjeun.
40 Ayeuna tingali putra abdi, Binyamin, sumping ka anjeun sareng putra-putra abdi, sing ati-ati sareng tengetan

anjeunna, sareng Allah bakal neuteup anjeun sareng di sakumna karajaan anjeun.
41 Ayeuna kuring geus nyaritakeun sagala eusi haté kuring ka anjeun, jeung tingali putra-putra kuring keur datang ka anjeun jeung dulur-dulurna, nalungtik beungeut bumi pikeun kapentingan aranjeunna sarta ngirimkeun aranjeunna balik kalawan damai jeung dulur-dulurna.
42 Yakub masrahkeun éta catetan ka putra-putrana ka Yuda pikeun diurus ku raja Mesir.

BAB 53

1 Putra-putra Yakub angkat, tuluy mawa Benyamin jeung sagala rupa kado, tuluy angkat ka Mesir, sarta nangtung di payuneun Yusup.
2 Yusup ningali Benyamin, rayina, aya di dinya, terus anjeunna ngucapkeun salam ka aranjeunna, tuluy aranjeunna sumping ka bumi Yusup.
3 Yusup nitah ka kapala imahna pikeun méré dahareun ka dulur-dulurna, sarta anjeunna ngalaksanakeun kitu ka aranjeunna.
4 Wanci tengah poé, Yusup nimbalan jalma-jalma sina datang ka payuneun anjeunna sareng Benyamin, teras jalma-jalma éta ngawartosan ka kapala bumi Yusup ngeunaan artos anu dipulangkeun dina karungna, sareng anjeunna nyarios ka aranjeunna, "Maraneh bakal salamet, ulah sieun." Teras anjeunna mawa Simeon, dulurna, ka aranjeunna.
5 Ceuk Simeon ka saderek-saderekna, "Gubernur urang Mesir teh geus hade pisan ka abdi, teu nahan abdi sakumaha anu geus katingali ku aranjeun, sabab waktu aranjeun kaluar ti kota, anjeunna ngaleupaskeun abdi sarta hade pisan ka abdi di imahna."
6 Yuda nyekel leungeun Benyamin, terus aranjeunna sumping ka payuneun Yusup, terus sujud ka anjeunna nepi ka taneuh.
7 Tuluy jalma-jalma mikeun kado ka Yusup, terus aranjeunna calik di payuneun anjeunna, terus Yusup nanya ka aranjeunna, "Kumaha damang aranjeun, naha anak-anak aranjeun damang, naha rama aranjeun anu geus kolot?" ceuk maranehna, "Saé pisan," terus Yuda nyokot catetan anu dikirimkeun ku Yakub terus dibikeun ka Yusup.
8 Yusuf maca surat éta sarta apal kana tulisan bapana, sarta anjeunna hayang ceurik, terus anjeunna asup ka kamar jero sarta ceurik tarik pisan; terus anjeunna kaluar.
9 Anjeunna neuteup ka lanceukna, Benyamin, terus nanya, "Naha ieu lanceuk hidep anu ku hidep dicaritakeun ka hidep?" Benyamin nyampeurkeun ka Yusup, terus Yusup neundeun leungeunna kana sirah Yusup bari ngalahir, "Mugia Allah maparin sih rahmat ka hidep, anak hidep."
10 Nalika Yusup ningali lanceukna, putra ti indungna, anjeunna hoyong ceurik deui, teras anjeunna lebet ka kamar, teras ceurik di dinya, teras ngumbah beungeutna, teras kaluar sareng nahan ceurik, teras anjeunna nyarios, "Sadiakeun tuangeun."
11 Yusup mawa cangkir nginum, dijieunna tina pérak anu éndah dihias ku batu oniks jeung bedolium, tuluy Yusup nepak cangkir éta ka saderek-saderekna nalika aranjeunna keur tuang sareng anjeunna.
12 Yusup ngalahir ka jalma-jalma éta, "Ti ieu cangkir, kuring nyaho yén Rubin, anak cikalna, Simeon, Lewi, Yuda, Isakar, jeung Zebulon téh anak-anak ti hiji indung. Mangga calik tuang nurutkeun asal-usul hidep."
13 Anjeunna ogé nempatkeun anu sanésna dumasar kana kalahiranna, sareng anjeunna nyarios, "Kuring terang yén adi bungsu anjeun ieu teu gaduh dulur lalaki, sareng kuring, sapertos anjeunna, teu gaduh dulur lalaki, ku kituna anjeunna kedah calik tuang sareng kuring."
14 Benyamin naék ka payuneun Yusuf teras calik dina tahta, sareng jalma-jalma ningali kalakuan Yusuf, sareng aranjeunna reuwas ka aranjeunna; sareng jalma-jalma tuang sareng nginum dina waktos éta sareng Yusuf, teras anjeunna masihan hadiah ka aranjeunna, sareng Yusuf masihan hiji hadiah ka Benyamin, sareng Manasye sareng Epraim ningali kalakuan ramana, sareng aranjeunna ogé masihan hadiah ka anjeunna, sareng Osnath masihan anjeunna hiji hadiah, sareng éta lima hadiah di leungeun Benyamin.
15 Yusup mawa anggur pikeun diinum, tapi maranehna teu daék nginum, terus pokna, "Ti poe Yusup leungit urang teu nginum anggur, teu dahar kadaharan naon-naon."
16 Yusuf sumpah ka aranjeunna, sarta anjeunna maksa aranjeunna pageuh, sarta aranjeunna nginum loba pisan sareng anjeunna dina dinten éta, sarta Yusuf saatosna malik ka lanceukna Benyamin pikeun nyarios sareng anjeunna, sareng Benyamin masih calik dina tahta di payuneun Yusuf.
17 Yusup naros ka anjeunna, "Naha anjeun gaduh murangkalih?" Anjeunna ngawaler, "Abdi gaduh sapuluh putra, sareng ieu namina: Bela, Beker, Asbal, Gera, Naaman, Aki, Rosh, Mupim, Chupim, sareng Ord, sareng abdi nyebatkeun nami aranjeunna sapertos nami lanceuk abdi anu teu acan kantos abdi tingali."
18 Anjeunna nitah aranjeunna mawa peta béntang-béntang ka payuneun anjeunna, anu ku kituna Yusuf terang sadaya waktos, teras Yusuf nyarios ka Benyamin, "Kuring parantos nguping yén urang Ibrani wawuh kana sagala hikmah, naha anjeun terang nanaon ngeunaan ieu?"
19 Benyamin ngawaler, "Abdi ogé terang kana sagala kawijaksanaan anu diajarkeun ku rama ka abdi." Yusup ngalahir ka Benyamin, "Ayeuna tingali ieu pakakas, sareng tingali di mana dulur anjeun, Yusup, aya di Mesir, anu ceuk anjeun parantos ka Mesir."
20 Benyamin ningali alat éta anu aya peta béntang-béntang di sawarga, sarta anjeunna wijaksana sarta ningali ka dinya pikeun terang di mana lanceukna aya, sarta Benyamin ngabagi sakumna tanah Mesir jadi opat bagian, sarta anjeunna mendakan yén anu calik dina tahta di payuneun anjeunna nyaéta lanceukna Yusuf, sarta Benyamin kacida héranna, sarta nalika Yusuf ningali yén lanceukna Benyamin kacida héranna, anjeunna nyarios ka Benyamin, Naon anu anjeun tingali, sareng kunaon anjeun héran?
21 Ceuk Binyamin ka Yusup, "Kuring bisa ningali ti ieu yen Yusup dulur kuring calik di dieu jeung kuring dina tahta," terus Yusup ngalahir ka anjeunna, "Kuring Yusup dulur anjeun, ulah ngungkabkeun hal ieu ka dulur-dulur anjeun. Tingali, kuring bakal ngutus anjeun jeung aranjeunna nalika aranjeunna indit, sarta kuring bakal nitah aranjeunna dibawa balik deui ka kota, sarta kuring bakal mawa anjeun jauh ti aranjeunna."
22 Lamun maranéhna wani ngalawan jeung ngorbankeun nyawana pikeun hidep, Kami bakal nyaho yén maranéhna geus tobat tina naon anu geus dilakukeun ka Kami, sarta

Kami bakal ngenalkeun diri ka maranéhna, jeung lamun maranéhna ninggalkeun hidep nalika Kami mawa hidep, hidep bakal tetep aya di Kami, sarta Kami bakal pasea jeung maranéhna, sarta maranéhna bakal indit, sarta Kami moal dikenal deui ku maranéhna.
23 Harita Yusup nitah kapala baladna ngeusian karung-karungna ku dahareun, duitna diasupkeun kana karungna masing-masing, kitu deui cangkirna diasupkeun kana karung Benyamin, sarta bekel keur di jalan. Eta karuhun-karuhun teh diturutan.
24 Isukna, isuk-isuk kénéh, jalma-jalma éta hudang, tuluy ngamuatkeun gandum ka kalde, tuluy indit jeung Benyamin, dulurna, ka tanah Kanaan.
25 Teu lila ti Mesir, Yusup nitah nu ngurus karatonna, pokna, "Udag ieu jalma-jalma méméh maranéhna jauh teuing ti Mesir, terus bejakeun ka maranéhna, 'Ku naon aranjeun maok piala dunungan kuring?'"
26Pajabat Yusup nangtung, tuluy nyampeurkeun aranjeunna, terus nyarioskeun sagala omongan Yusup ka aranjeunna; sarta nalika aranjeunna ngadangu hal ieu, aranjeunna ambek pisan, pokna, "Sing saha anu kapanggih mawa piala dunungan anjeun, bakal dipaehan, jeung urang oge bakal jadi budak beulian."
27 Aranjeunna buru-buru nurunkeun karungna tina kalde, tuluy ningali kana kantongna, gelasna kapanggih dina kantong Benyamin. Aranjeunna nyoéhkeun pakeanana, tuluy balik deui ka kota. Benyamin digebugan di jalan, terus digebugan nepi ka anjeunna asup ka kota. Terus aranjeunna nangtung di hareupeun Yusup.
28 Yuda kacida ambekna, pokna, "Ieu jalma ngan ukur mawa kuring balik deui ka Mesir pikeun ngancurkeun Mesir."
29 Jalma-jalma sumping ka bumi Yusup, sarta aranjeunna mendakan Yusup calik dina tahta, sareng sadaya jalma-jalma anu gagah nangtung di katuhu sareng di kénca anjeunna.
30 Yusup ngalahir ka aranjeunna, "Naon kalakuan maraneh, nyokot cangkir pérak kuring terus indit? Tapi kuring nyaho yen maraneh nyokot cangkir kuring teh pikeun nyaho di mana dulur maraneh aya di tanah eta."
31 Yuda naros, "Naon anu kedah diucapkeun ka juragan, naon anu kedah diucapkeun, sareng kumaha carana ngabenerkeun diri? Allah parantos mendakan kajahatan sadaya abdi-abdi Gusti dinten ieu, ku kituna Anjeunna ngalakukeun hal ieu ka urang dinten ieu."
32 Yusup hudang, terus nyekel Benyamin, tuluy ngarebut anjeunna ti dulur-dulurna kalawan kasar, terus anjeunna asup ka imah, terus ngonci panto pikeun aranjeunna, terus Yusup nitah nu ngurus imahna, pokna ka aranjeunna, "Kieu timbalan raja, geura indit ka ramana kalawan salamet, ieu jelema nu kapendak cangkir kuring."

BAB 54

1 Nalika Yuda ningali kalakuan Yusup ka aranjeunna, Yuda nyampeurkeun anjeunna teras mukakeun panto, teras sumping ka payuneun Yusuf sareng saderek-saderekna.
2 Yuda ngalahir ka Yusup, "Juragan ulah ngarasa sedih, mugia abdi kersa nyarios sakedap." Yusup ngawaler, "Mangga."
3 Yuda nyarios ka Yusup, sareng saderek-saderekna nangtung di payuneun aranjeunna; sareng Yuda nyarios ka Yusup, "Nalika kami mimiti sumping ka juragan mésér tuangeun, anjeun nganggap kami salaku mata-mata nagara, sareng kami mawa Binyamin ka payuneun anjeun, sareng anjeun masih ngahina kami dugi ka ayeuna."
4 Ayeuna mugia raja ngadangukeun cariosan abdi, sareng mugia anjeunna ngutus dulur urang supados anjeunna angkat sareng urang ka ramana, supados nyawa anjeun teu binasa dinten ieu sareng sadaya jiwa penduduk Mesir.
5 Naha anjeun teu terang naon anu dilakukeun ku dua dulur kuring, Simeon sareng Lewi, ka kota Sikem, sareng ka tujuh kota urang Emor, kusabab Dinah, dulur urang, sareng naon anu bakal dilakukeun ku aranjeunna pikeun dulurna Benyamin?
6 Jeung kuring kalawan tanaga kuring, anu leuwih hebat jeung leuwih perkasa ti batan duanana, poe ieu bakal datang ka anjeun jeung ka tanah anjeun lamun anjeun teu kersa ngutus dulur kuring.
7 Naha anjeun teu acan nguping naon anu dilakukeun ku Allah urang, anu milih urang ka Firaun kusabab Sarah, ibu urang, anu dicandak ti ramana urang, anu ngagebug anjeunna sareng kulawargana ku balai anu beurat, anu dugi ka ayeuna urang Mesir silih caritakeun kaajaiban ieu? Kitu ogé Allah urang bakal ngalakukeun ka anjeun kusabab Benyamin anu anjeun candak ayeuna ti ramana, sareng kusabab kajahatan anu anjeun timpahkeun ayeuna ka urang di tanah anjeun; sabab Allah urang bakal émut kana perjanjian-Na sareng ramana urang Ibrahim sareng bakal mawa cilaka ka anjeun, sabab anjeun parantos nyusahkeun jiwa ramana urang ayeuna.
8 Ayeuna dengekeun omongan kuring anu geus diomongkeun ka anjeun poe ieu, sarta kirim dulur urang indit supaya anjeunna ulah nepi ka anjeun jeung rahayat nagara anjeun paeh ku pedang, sabab anjeun kabeh moal bisa ngéléhkeun kuring.
9 Yusup ngawaler ka Yuda, pokna, "Naha anjeun ngagorowok tarik pisan, ngomong, 'Anjeun boga kakuatan?' Demi hirupna Firaun, lamun kuring nitah sadaya prajurit kuring anu gagah berani pikeun ngalawan anjeun, tangtu anjeun sareng dulur-dulur anjeun bakal tilelep dina leutak."
10 Ceuk Yuda ka Yusup, "Anjeun sareng rahayat anjeun kedah sieun ka abdi. Demi PANGERAN anu jumeneng, upami abdi nyabut pedang sakali ogé, abdi moal nyarungkeun deui pedang éta sateuacan abdi maehan sakumna Mesir. Abdi bakal ngamimitian sareng anjeun sareng ngarengsekeun ka Firaun, juragan anjeun."
11 Yusup ngawaler, "Kakuatan téh lain ngan ukur anjeun nu boga. Kami leuwih kuat jeung perkasa ti batan anjeun. Lamun anjeun nyabut pedang, pasti kami nusukkeun kana beuheung anjeun jeung kana beuheung dulur-dulur anjeun."
12 Ceuk Yuda ka anjeunna, "Lamun kuring ayeuna muka sungut kuring ngalawan anjeun, kuring bakal ngalegleg anjeun nepi ka anjeun ancur ti bumi jeung binasa ti karajaan anjeun." Ceuk Yusup, "Lamun anjeun muka sungut anjeun, kuring boga kakawasaan jeung kakawasaan pikeun nutup sungut anjeun ku batu nepi ka anjeun teu bisa nyarita sakecap-kecap acan. Tingali sabaraha batu di

hareupeun urang, kuring bisa nyokot batu, terus maksakeun kana sungut anjeun sarta meulahkeun rahang anjeun."

13 Ceuk Yuda, "Allah nu jadi saksi antara urang, yen urang teu acan hayang perang jeung maneh, ngan serahkeun dulur urang ka urang, terus urang indit ti maneh." Yusup ngawaler, "Demi Firaun nu hirup, sanajan kabeh raja Kanaan ngahiji jeung maneh, maneh moal ngarebut manehna ti leungeun kuring."

14 Ayeuna geura indit ka ramana, dulur anjeun bakal jadi budak kuring, sabab anjeunna geus ngarampog karaton raja." Yuda nanya, "Naon urusan anjeun jeung raja? Raja ngirimkeun emas jeung pérak ka sakuliah nagara, boh pikeun hadiah atawa pikeun biaya, tapi anjeun masih kénéh nyarita ngeunaan cangkir anu disimpen dina kantong dulur urang sarta nyebutkeun yen anjeunna geus maok eta ti anjeun?"

15 Mugia dulur urang Benyamin, atawa turunan Ibrahim, ulah ngalakukeun hal ieu pikeun maok ti anjeun, atawa ti saha waé, boh raja, pamingpin, atawa saha waé.

16 Ayeuna eureunkeun tuduhan ieu, bisi sakumna dunya ngadangu omongan anjeun, 'Kusabab ngan saeutik perak, raja Mesir pasea jeung jalma-jalma éta, terus anjeunna nuduh dulurna sarta ngarebut dulurna jadi budak beulian.'

17 Yusup ngawaler, "Candak ieu cangkir, tuluy indit ti dieu, tinggalkeun dulur anjeun jadi budak beulian, sabab sarua jeung maling nu jadi budak beulian."

18 Ceuk Yuda, "Naha anjeun teu era ku omongan anjeun, ninggalkeun dulur urang terus nyokot cangkir anjeun? Sanajan anjeun méré cangkir anjeun ka kami, atawa sarébu kali lipatna, kami moal ninggalkeun dulur kami pikeun duit anu kapanggih di leungeun saha waé, supaya kami moal maot ku lantaran anjeunna."

19 Yusup ngawaler, "Naha bet nepi ka ayeuna dulur maraneh ditinggalkeun terus dijual ka manehna ku harga dua puluh keping perak? Naha bet nepi ka ayeuna dulur maraneh teu kitu?"

20 Ceuk Yuda, "PANGERAN teh saksi antara kaula jeung hidep yen urang teu hayang perang jeung hidep. Ayeuna serahkeun dulur urang ka kami, supaya urang indit ti hidep tanpa pasea."

21 Yusup ngawaler, "Upami sadaya raja di nagara ieu ngumpul, aranjeunna moal tiasa ngarebut adi anjeun ti panangan abdi." Yuda naros, "Kumaha urang kedah nyarios ka rama urang, nalika anjeunna ningali adi urang henteu sumping sareng urang, sareng anjeunna bakal sedih ku anjeunna?"

22 Yusup ngawaler, "Ieu anu kudu dicaritakeun ka ramana, 'Talina geus diulur ku ember.'"

23 Ceuk urang Yuda, "Anjeun teh raja, naha bet ngomong kitu, ngan saukur ngaduga nu salah? Cilaka raja nu siga anjeun!"

24 Yusup ngawaler, "Teu aya putusan anu salah dina omongan kuring ngeunaan dulur anjeun, Yusup, sabab aranjeun sadayana ngajual anjeunna ka urang Midian ku harga dua puluh keping pérak, sareng aranjeun sadayana mungkir ka ramana sareng nyarios ka anjeunna, Sato galak parantos ngahakan anjeunna, Yusup parantos dicabik-cabik."

25 Ceuk Yuda, "Seuneu Sem hurung dina hate kuring, ayeuna kuring rek ngaduruk sakumna tanah anjeun." Yusup ngawaler, "Tamar, adi ipar anjeun, anu maehan putra-putra anjeun, anu mareuman seuneu di Sikem."

26 Ceuk Yuda, "Lamun kuring nyabut saenyana buuk kuring, Mesir bakal pinuh ku getihna."

27 Yusup ngawaler, "Kitu kabiasaan aranjeun, ngalakukeun sakumaha anu aranjeun lakukeun ka dulur aranjeun anu aranjeun jual, nyaéta nyelupkeun jubahna kana getih terus dibawa ka ramana, supaya anjeunna bisa nyebutkeun yen anjeunna geus didahar ku sato galak, jeung ieu getihna."

28 Nalika Yuda ngadangu hal ieu, anjeunna kacida ambekna sarta amarahna ngagedur dina jero haténa, sarta aya hiji batu di hareupeunna, beuratna kira-kira opat ratus syikal, sarta amarah Yuda ngagedur, tuluy anjeunna nyokot batu éta ku hiji leungeun terus dialungkeun ka langit sarta dicekel ku leungeun kéncana.

29Sanggeus éta batu disimpen di handapeun sukuna, tuluy diuk di luhurna kalawan sagala tanaga na, sarta batu éta robah jadi lebu ku kakuatan Yuda.

30 Yusuf ningali kalakuan Yuda, anjeunna kacida sieunna, tapi anjeunna nitah putrana, Manasye, pikeun nyieun batu séjén kawas kalakuan Yuda, sarta Yuda nyarita ka dulur-dulurna, "Ulah aya di antara aranjeun anu nyebutkeun, ieu lalaki téh urang Mesir, tapi ku lantaran anjeunna ngalakukeun hal ieu, anjeunna kaasup kulawarga bapa urang."

31 Yusup ngalahir, "Lain ngan ukur anjeun anu dipaparin kakuatan, sabab kami ogé jalma-jalma anu kuat, naha anjeun ngahina kami sadayana?" Yuda ngalahir ka Yusup, "Punten, dulur kami kedah angkat, sareng ulah ngaruksak nagara anjeun ayeuna."

32 Yusup ngawaler, "Bejakeun ka bapa maraneh yen aya sato galak nu ngahakan anjeunna, sakumaha anu geus diomongkeun ku maraneh ngeunaan dulur maraneh, Yusup."

33 Yuda nyarios ka Naftali, lanceukna, "Buru-buru, itung sadaya jalan di Mesir teras bejakeun ka abdi." Simeon nyarios ka anjeunna, "Ulah ngaganggu anjeun. Ayeuna abdi bade ka gunung, ngangkat hiji batu ageung ti gunung, teras ngaruntuhkeunana ka unggal jalmi di Mesir, sareng maehan sadaya jalmi anu aya di dinya."

34 Yusup ngadéngé sagala omongan saderek-saderekna, sarta maranéhna teu nyaho yén Yusup ngarti kana omongan maranéhna, lantaran maranéhna nyangka Yusup teu bisa basa Ibrani.

35 Yusup kacida sieunna ngadéngé omongan dulur-dulurna, bisi Mesir ancur, terus maréntahkeun ka putrana, Menase, "Ayeuna geura kumpulkeun sakumna pangeusi Mesir, kitu deui sakumna jalma-jalma anu gagah berani, tuluy datang ka dieu bari numpak kuda jeung leumpang, kitu deui mawa sagala rupa alat musik." Menase indit sarta ngalaksanakeun parentahna.

36 Naptali indit sakumaha anu diparentahkeun ku Yuda, sabab Naptali teh sukuna hampang kawas kidang anu gancang, sarta anjeunna sok ngaliwat kana bulir gandum sarta eta gandum moal pegat di handapeun anjeunna.

37 Anjeunna angkat ngitung sadaya jalan di Mesir, sareng mendakan yén éta dua belas jalan, teras anjeunna buru-buru sumping sareng ngawartosan ka Yuda, sareng Yuda nyarios ka dulur-dulurna, "Gancang-gancang sareng masing-masing nganggo pedang dina cangkéngna sareng

urang bakal sumping ka Mesir, sareng ngéléhkeun sadayana, sareng teu ngantepkeun sésa-sésa."
38 Ceuk Yuda, "Kuring rek ngancurkeun tilu jalan ku kakuatan kuring, jeung aranjeun masing-masing bakal ngancurkeun hiji jalan; jeung nalika Yuda keur nyarita hal ieu, tenjo pangeusi Mesir jeung sakabeh lalaki perkasa datang ka arah maranehna kalawan sagala rupa alat musik jeung kalawan sora nu tarik."
39 Jumlahna lima ratus pasukan berkuda jeung sapuluh rébu pasukan leumpang, jeung opat ratus lalaki anu bisa tarung tanpa pedang atawa tumbak, ngan ku leungeun jeung kakuatanana.
40Sadaya prajurit anu gagah berani sumping bari ngaguruh jeung ngagorowok, terus aranjeunna ngepung putra-putra Yakub sarta ngageterkeun aranjeunna, nepi ka taneuh oyag ngadéngé sora aranjeunna anu ngagorowok.
41 Nalika putra-putra Yakub ningali pasukan-pasukan ieu, aranjeunna kacida sieunna kana nyawana, sareng Yusuf ngalakukeun éta pikeun ngareureuwas putra-putra Yakub supados aranjeunna nenangkeun diri.
42 Yuda ningali sababaraha dulurna sieun pisan, tuluy nanya ka aranjeunna, "Naha anjeun sieun, padahal sih kurnia Allah aya sareng urang?" Nalika Yuda ningali sadaya urang Mesir ngepung aranjeunna ku parentah Yusup pikeun ngareureuwas aranjeunna, Yusup ngan ukur nitah aranjeunna, saurna, "Ulah nyabak saha waé di antarana."
43Urang Yuda buru-buru nyabut pedangna, tuluy ngajerit tarik pisan, tuluy ngagebugan ku pedangna, tuluy luncat ka taneuh bari terus ngajerit ngalawan jalma-jalma.
44Sanggeus anjeunna ngalakukeun hal ieu, PANGERAN ngajadikeun Yuda jeung dulur-dulurna sieun ka jalma-jalma gagah berani jeung sakumna jalma-jalma di sakurilingna.
45 Aranjeunna sadayana kabur nalika ngadangu sora anu ngagorowok, sareng aranjeunna reuwas teras silih tinggarusuh, sareng seueur di antarana anu maot nalika aranjeunna murag, sareng aranjeunna sadayana kabur ti payuneun Yuda sareng dulur-dulurna sareng ti payuneun Yusuf.
46 Nalika aranjeunna kabur, Yuda sareng dulur-dulurna ngudag aranjeunna ka karaton Firaun, sareng aranjeunna sadayana kabur, sareng Yuda calik deui di payuneun Yusuf teras ngagaur ka anjeunna sapertos singa, sareng masihan sora anu tarik pisan ka anjeunna.
47Jeritna kadéngé ti kajauhan, sarta sakumna pangeusi Sukot ngadéngé éta, sarta sakumna Mesir ngadegdeg ngadéngé éta sora, sarta ogé témbok-témbok Mesir jeung tanah Gosyen runtuh alatan oyagna bumi, sarta Firaun ogé labuh tina tahta na kana taneuh, sarta ogé sakabéh awéwé nu keur kakandungan di Mesir jeung Gosyen keguguran nalika ngadéngé sora oyagna, sabab maranéhna kacida sieunna.
48 Raja Firaun ngirim utusan, pokna, "Naon kajadian anu lumangsung di Mesir ayeuna?" Aranjeunna sumping ka Mesir sareng nyarioskeun sadayana ti mimiti dugi ka akhir, sareng Raja Firaun reuwas sareng reuwas pisan.
49 Sanggeus ngadéngé éta kabéh, anjeunna beuki sieun, terus ngirim pesen ka Yusup, "Anjeun geus mawa urang Ibrani ka dieu pikeun ngancurkeun sakumna Mesir; rék kumaha ieu budak maling téh? Hayu manéhna indit jeung dulur-dulurna, ulah nepi ka urang binasa ku kajahatan maranéhna, urang, anjeun, jeung sakumna Mesir."
50 Lamun hidep teu daék ngalakukeun ieu, buang sagala barang-barang hidep nu berharga ti hidep, terus indit ka tanahna bareng jeung maranéhna, lamun hidep resep, sabab poé ieu maranéhna bakal ngancurkeun sakabéh nagara hidep jeung maehan sakabéh rahayat hidep; malah sakabéh awéwé Mesir geus gagal lantaran ceurikna; tingali naon nu geus dilakukeun ku maranéhna ngan saukur ku cara ngagorowok jeung nyarita, komo deui lamun maranéhna tarung ku pedang, maranéhna bakal ngancurkeun tanah éta; ayeuna pilih naon nu hidep pikahayang, naha hidep atawa urang Ibrani, naha Mesir atawa tanah urang Ibrani.
51 Aranjeunna sumping sareng nyarioskeun ka Yusuf sadaya kecap-kecap Firaun anu parantos diucapkeun ngeunaan anjeunna, sareng Yusuf sieun pisan kana kecap-kecap Firaun sareng Yuda sareng dulur-dulurna masih nangtung di payuneun Yusuf ambek sareng ambek, sareng sadaya putra Yakub ngagaur ka Yusuf, sapertos ngagaur laut sareng ombakna.
52 Yusup kacida sieunna ku dulur-dulurna jeung ku lantaran sieun ku Firaun, sarta Yusup néangan alesan pikeun némbongkeun dirina ka dulur-dulurna, supaya maranéhna ulah ngancurkeun sakabéh Mesir.
53 Yusup maréntahkeun ka putrana, Menase, tuluy Menase nyampeurkeun Yuda, tuluy neundeun leungeunna kana taktakna, amarah Yuda eureun.
54 Ceuk Yuda ka dulur-dulurna, "Ulah aya nu nyebutkeun kieu kalakuan budak Mesir, da ieu pagawean kulawarga bapa kuring."
55 Yusuf ningali jeung nyaho yen amarah Yuda geus eureun, anjeunna nyampeurkeun Yuda pikeun nyarita ku basa anu lemes.
56Saur Yusup ka Yuda, "Enya, enya, enya, anjeun geus bener, poe ieu geus ngabuktikeun yen anjeun geus yakin kana kakuatan anjeun, sarta mugia Allah anjeun anu mikanyaah anjeun, nambahan karaharjaan anjeun; tapi caritakeun ka abdi kalawan saenyana, naha ti antara dulur-dulur anjeun anjeun pasea jeung abdi lantaran eta budak, sabab taya sahijieun sahijieun anu nyarita ka abdi ngeunaan eta budak."
57 Yuda ngawaler ka Yusup, "Anjeun tangtos terang yén abdi anu janten pananggung pikeun éta budak ka ramana, upami abdi henteu mawa anjeunna ka anjeunna, abdi bakal nanggung kalepatan anjeunna salamina."
58 Ku kituna, abdi sumping ka Gusti ti antara sadaya dulur abdi, sabab abdi ningali Gusti teu kersa ngantep anjeunna angkat ti Gusti; ku kituna mugia abdi kersa nampi sih kurnia ti Gusti supados Gusti ngutus anjeunna angkat sareng urang, sareng tingali abdi bakal tetep janten gaganti anjeunna, pikeun ngalayanan Gusti dina naon waé anu Gusti pikahoyong, sabab ka mana waé Gusti ngutus abdi, abdi bakal angkat pikeun ngalayanan Gusti kalayan tanaga anu ageung.
59 Ayeuna kirimkeun abdi ka raja anu perkasa anu parantos ngalawan ka anjeun, sareng anjeun bakal terang naon anu bakal Kami lakukeun ka anjeunna sareng ka nagarana; sanaos anjeunna gaduh pasukan berkuda sareng pasukan infantri atanapi jalma anu perkasa pisan, Kami bakal maehan sadayana sareng mawa sirah raja ka payuneun anjeun.

60 Naha anjeun teu terang atanapi teu acan nguping yén karuhun urang Ibrahim sareng abdina Eliezer ngéléhkeun sadaya raja Elam sareng pasukanana dina hiji wengi, teu aya hiji ogé anu ditinggalkeun ku aranjeunna? Sareng ti saprak dinten éta kakuatan karuhun urang dipasihkeun ka urang salaku warisan, pikeun urang sareng turunan urang salamina.

61 Yusup ngawaler, "Anjeun nyarita teh jujur, teu aya bohong dina sungut anjeun, sabab geus dibéjaan ka kami yen urang Ibrani teh boga kakawasaan jeung PANGERAN Allahna kacida resepna ka aranjeunna, jadi saha nu bisa nangtung di hareupeun aranjeunna?"

62 Nanging, kalayan sarat ieu Kami bakal ngutus lanceuk anjeun, upami anjeun badé mawa lanceukna ka payuneun Kami, putra ti indungna, anu anjeun carioskeun yén anjeunna parantos angkat ti anjeun ka Mesir; sareng éta bakal kajadian nalika anjeun mawa lanceukna ka Kami Kami bakal ngangkat anjeunna ngagentos anjeunna, sabab teu aya hiji ogé di antara anjeun anu janten jaminan pikeun anjeunna ka ramana anjeun, sareng nalika anjeunna sumping ka Kami, maka Kami bakal ngutus lanceukna anu anjeun janten jaminan pikeun anjeunna.

63 Yuda kacida ambekna ka Yusup, nepi ka panonna ngucur getih, pokna ka saderek-saderekna, "Kumaha ieu jelema teh hayang ngaruksak dirina sorangan jeung sakumna Mesir!"

64 Simeon ngawaler ka Yusup, "Naha ti mimitina kami teu acan ngawartosan ka anjeun yen kami teu terang tempat anu dituju ku anjeunna, naha anjeunna tos maot atanapi masih hirup, naha juragan abdi nyarios sapertos kieu?"

65 Yusup ningali beungeut Yuda, anjeunna sadar yén amarahna mimiti ngagedur nalika anjeunna nyarios ka anjeunna, "Bawa ka dieu dulur anjeun anu hiji deui pikeun ngagantikeun dulur ieu."

66 Yusup ngalahir ka dulur-dulurna, "Tangtosna aranjeun nyarios yén dulur aranjeun tos maot atanapi leungit, ayeuna upami kuring nyauran anjeunna dinten ieu sareng anjeunna sumping sateuacan anjeun, naha anjeun bakal masihan anjeunna ka kuring pikeun ngagentos dulurna?"

67 Yusuf mimiti nyarios sareng ngagorowok, Yusuf, Yusuf, sumping ka payuneun abdi dinten ieu, sareng nembongan ka dulur-dulur anjeun teras calik di payuneun aranjeunna.

68 Waktu Yusup nyarioskeun hal ieu di hareupeun aranjeunna, aranjeunna silih teuteup ka arah anu béda-béda pikeun ningali ti mana Yusup bakal sumping ka payuneun aranjeunna.

69 Yusup niténan sagala kalakuan maranéhna, tuluy ngalahir, "Ku naon aranjeun tingal-tingal waé? Ieu Yusup anu dijual ku aranjeun ka Mesir, ulah sedih ku lantaran aranjeun ngajual kuring, sabab Allah ngutus kuring miheulaan aranjeun pikeun nulungan nalika paceklik."

70 Dulur-dulurna kacida sieunna ka anjeunna nalika ngadéngé omongan Yusup, ari Yuda kacida sieunna ka anjeunna.

71 Nalika Benyamin ngadéngé omongan Yusup, anjeunna geus aya di hareupeun aranjeunna di jero imah, terus lumpat ka Yusup, lanceukna, terus ngarangkul anjeunna sarta ngagolerkeun beuheungna, bari aranjeunna ceurik.

72 Nalika dulur-dulurna Yusup ningali yén Binyamin geus ngarangkul lanceukna sarta ceurik bareng jeung anjeunna, aranjeunna ogé ngarangkul Yusup sarta ngarangkul anjeunna, sarta aranjeunna ceurik tarik bareng jeung Yusup.

73 Jeung aya sora kadéngé di kulawarga Yusup yén maranéhna téh dulur-dulur Yusup, sarta éta matak pikabungaheun pisan ka Firaun, sabab anjeunna sieun ka maranéhna bisi maranéhna ngancurkeun Mesir.

74 Piraon ngutus abdi-abdina ka Yusup pikeun ngucapkeun wilujeng ka anjeunna ngeunaan dulur-dulurna anu parantos sumping ka anjeunna, sareng sadaya kapala tentara sareng pasukan anu aya di Mesir sumping pikeun bingah sareng Yusup, sareng sakumna Mesir bingah pisan ngeunaan dulur-dulur Yusup.

75 Raja-raja ngutus abdi-abdina ka Yusup, pokna, "Bejakeun ka dulur-dulur anjeun supaya nyokot sagala barang-barang maranehna, terus datang ka Kami, supaya Kami nempatkeun maranehna di tempat anu pangsaena di tanah Mesir." Terus maranehna nurut.

76 Yusuf nitah jalma anu ditugaskeun ngurus imahna pikeun mawa ka dulur-dulurna hadiah jeung pakean, terus anjeunna mawa ka aranjeunna loba pakean anu mangrupa jubah karajaan jeung loba hadiah, terus Yusuf ngabagi-bagikeun eta ka dulur-dulurna.

77 Sareng anjeunna masihan ka unggal dulur-dulurna sapasang pakean emas sareng pérak, sareng tilu ratus keping pérak, sareng Yusuf maréntahkeun aranjeunna sadayana pikeun nganggo pakean ieu, sareng dibawa ka payuneun Firaun.

78 Raja-raja bungah pisan ningali yén sadaya dulur-dulur Yusup téh jalma-jalma anu gagah tur kasep.

79 Ti harita aranjeunna angkat ti payuneun Firaun ka tanah Kanaan, ka ramana, sareng sadérékna, Benyamin, aya sareng aranjeunna.

80 Yusuf tuluy masihan ka aranjeunna sawelas kareta perang ti Firaun, sarta Yusuf masihan ka aranjeunna kareta perangna, anu ditumpakan ku anjeunna dina dinten anjeunna dinobatkeun di Mesir, pikeun mawa ramana ka Mesir; sarta Yusuf ngirimkeun ka sadaya putra lanceukna, pakean numutkeun jumlahna, sareng saratus keping pérak ka masing-masing aranjeunna, sareng anjeunna ogé ngirimkeun pakean ka garwa-garwa lanceukna tina pakean garwa raja, sareng anjeunna ngirimkeunana.

81 Sareng anjeunna masihan sapuluh lalaki ka unggal dulurna pikeun angkat sareng aranjeunna ka tanah Kanaan pikeun ngalayanan aranjeunna, ngalayanan murangkalih sareng sadaya milik aranjeunna nalika sumping ka Mesir.

82 Yusup ngirimkeun sapuluh pakean pikeun sapuluh putrana, diwakilan ku lanceukna, Benyamin, ka sapuluh pakean, hiji bagian leuwih hade tibatan putra-putra Yakub lianna.

83 Anjeunna ngirimkeun ka unggal jalmi lima puluh keping pérak sareng sapuluh kareta perang pikeun kapentingan Firaun, sareng anjeunna ngirimkeun ka ramana sapuluh kalde anu dieusi ku sagala rupa barang-barang mewah di Mesir, sareng sapuluh kalde bikang anu dieusi ku gandum sareng roti sareng bahan kadaharan pikeun ramana, sareng ka sadaya anu aya sareng anjeunna pikeun bekel di jalan.

84 Tuluy anjeunna ngirimkeun ka Dinah, rayina, pakean-pakean tina pérak jeung emas, jeung kemenyan jeung mur, jeung gaharu jeung perhiasan-perhiasan awéwé anu loba

pisan, sarta anjeunna ngirimkeunana ti garwa-garwana Firaun ka garwa-garwana Benyamin.
85 Anjeunna masihan ka sadaya dulur-dulurna, ogé ka garwa-garwana, rupa-rupa batu oniks sareng bedolium, sareng tina sagala barang-barang anu berharga di antara jalma-jalma Mesir anu berpengaruh, teu aya anu tinggaleun tina sagala barang anu mahal iwal ti anu dikirimkeun ku Yusuf ka kulawarga ramana.
86 Tuluy anjeunna nitah dulur-dulurna indit, sarta aranjeunna oge indit, sarta anjeunna nitah dulurna, Binyamin, milu.
87 Yusuf angkat sareng aranjeunna pikeun ngiringan aranjeunna di jalan ka wates Mesir, sareng anjeunna maréntahkeun aranjeunna ngeunaan ramana sareng kulawargana, supados sumping ka Mesir.
88 Anjeunna ngalahir ka aranjeunna, "Ulah pasea di jalan, sabab ieu hal ti PANGERAN pikeun nyegah jalma-jalma anu ageung tina kalaparan, sabab bakal aya lima taun deui paceklik di nagara ieu."
89 Anjeunna maréntahkeun ka aranjeunna, kieu, "Lamun maraneh geus nepi ka tanah Kanaan, ulah ujug-ujug datang ka payuneun pun bapa dina urusan ieu, tapi kudu nurut kana kawijaksanaan maraneh."
90 Sareng Yusuf lirén maréntahkeun aranjeunna, teras anjeunna malik sareng uih deui ka Mesir, sareng putra-putra Yakub angkat ka tanah Kanaan kalayan kabagjaan sareng kabungah ka ramana Yakub.
91 Aranjeunna sumping ka wates tanah, teras silih tanya, "Kumaha anu kedah urang lakukeun dina perkara ieu di payuneun rama urang, sabab upami urang ujug-ujug sumping ka anjeunna sareng nyarioskeun hal ieu, anjeunna bakal reuwas pisan ku kecap-kecap urang sareng moal percanten ka urang."
92 Aranjeunna teras angkat dugi ka caket ka bumi masing-masing, teras mendakan Serach, putri Asher, nuju angkat nepungan aranjeunna, sareng mojang éta saé pisan sareng licik, sareng terang kumaha carana maénkeun kecapi.
93 Aranjeunna nyauran anjeunna sareng anjeunna sumping ka payuneun aranjeunna, teras anjeunna nyium aranjeunna, teras aranjeunna nyandak anjeunna sareng masihan anjeunna kecapi, pokna, "Ayeuna angkat ka payuneun bapak urang, sareng calik di payuneun anjeunna, teras petik kecapi éta, sareng ucapkeun kecap-kecap ieu."
94 Aranjeunna nitah manéhna indit ka imahna, terus manéhna nyokot harpa terus buru-buru miheulaan maranéhna, terus manéhna datang terus diuk deukeut Yakub.
95 Manehna maén jeung ngawih kalawan hade, sarta ngucapkeun kalawan amis kecap-kecapna, Yusup paman kuring masih hirup, sarta anjeunna maréntah di sakuliah tanah Mesir, sarta tacan maot.
96 Jeung manehna terus ngulang-ngulang jeung ngucapkeun kecap-kecap ieu, sarta Yakub ngadenge kecap-kecapna sarta eta kecap-kecap teh satuju ka Yakub.
97 Anjeunna ngadangukeun nalika Yakub ngulang deui dua kali tilu kali, sareng kabagjaan asup kana haté Yakub ku kecap-kecapna anu amis, sareng Roh Allah aya dina anjeunna, sareng anjeunna terang sadaya kecap-kecapna leres.
98 Yakub ngaberkahan Serach nalika anjeunna nyarioskeun kecap-kecap ieu di payuneun anjeunna, sareng anjeunna nyarios ka anjeunna, Putri abdi, mugia maot henteu ngawasa anjeun, sabab anjeun parantos ngahudangkeun sumanget abdi; ngan ukur nyarios di payuneun abdi sapertos anu anjeun parantos carioskeun, sabab anjeun parantos nyenangkeun abdi ku sadaya kecap anjeun.
99 Terus manéhna ngawihkeun kecap-kecap ieu, sarta Yakub ngadéngékeun sarta éta nyenangkeun manéhna, sarta manéhna bungah, sarta Roh Allah aya dina dirina.
100 Sabot anjeunna keur ngobrol jeung manéhna, putra-putrana datang ka anjeunna kalawan kuda, kareta perang, pakean karajaan, jeung para abdi lumpat di hareup.
101 Yakub nangtung pikeun nepungan aranjeunna, teras ningali putra-putrana nganggo pakean karajaan sareng anjeunna ningali sadaya harta karun anu dikirimkeun ku Yusuf ka aranjeunna.
102 Sareng aranjeunna nyarios ka anjeunna, "Bejakeun yén dulur urang Yusuf masih kénéh hirup, sareng anjeunna anu maréntah di sakuliah tanah Mesir, sareng anjeunna anu nyarios ka urang sapertos anu urang carioskeun ka anjeun."
103 Yakub ngadéngé sagala omongan putra-putrana, haténa ngadégdég ngadéngé éta omongan, sabab anjeunna teu percaya nepi ka ningali sagala anu dibikeun ku Yusup ka aranjeunna jeung naon anu dikirimkeun ka anjeunna, jeung sagala tanda anu diomongkeun ku Yusup ka aranjeunna.
104 Tuluy aranjeunna mukakeun panto di payuneun anjeunna, teras nunjukkeun sadaya anu dikirimkeun ku Yusuf, aranjeunna masihan ka masing-masing naon anu dikirimkeun ku Yusuf ka anjeunna, sareng anjeunna terang yén aranjeunna parantos nyarios leres, sareng anjeunna bungah pisan ngadangu carita ngeunaan putrana.
105 Yakub ngawaler, "Cukup kanggo abdi yén putra abdi Yusuf masih kénéh hirup, abdi badé angkat ningali anjeunna sateuacan abdi maot."
106 Putra-putrana nyarioskeun sagala anu kajantenan ka aranjeunna, teras Yakub nyarios, "Abdi bade ka Mesir kanggo ningali putra abdi sareng turunananana."
107 Yakub hudang tuluy nganggo pakean anu dikirimkeun ku Yusup ka anjeunna, sareng saatos anjeunna nyeuseuh, sareng nyukur rambutna, anjeunna ngagemkeun serban anu dikirimkeun ku Yusup ka anjeunna.
108 Sadaya jalmi di kulawarga Yakub sareng garwa-garwana nganggo pakean anu dikirimkeun ku Yusuf ka aranjeunna, sareng aranjeunna bungah pisan ku ayana Yusuf anu masih hirup sareng anjeunna maréntah di Mesir,
109 Sadaya penduduk Kanaan ngadangu hal ieu, teras aranjeunna sumping sareng bungah pisan sareng Yakub yén anjeunna masih hirup.
110 Yakub ngayakeun pésta pikeun aranjeunna salami tilu dinten, sareng sadaya raja Kanaan sareng para bangsawan di nagara éta tuang sareng nginum sareng bingah di kulawarga Yakub.

BAB 55

1 Ti harita Yakub nyarios, "Abdi bade angkat nepungan putra abdi di Mesir, teras bade uih deui ka tanah Kanaan anu parantos dijangjikeun ku Gusti ka Ibrahim, sabab abdi teu tiasa ninggalkeun tanah kalahiran abdi."

2 PANGERAN nimbalan ka anjeunna, "Maneh kudu indit ka Mesir jeung sakumna kulawarga maneh, cicing di dinya, ulah sieun indit ka Mesir, sabab di dinya maneh bakal dijieun bangsa anu gede."

3 Yakub ngagerendeng, "Kuring rek indit ningali naha anak kuring masih keneh sieun ka Allahna di antara sakumna pangeusi Mesir."

4 PANGERAN ngadawuh ka Yakub, "Ulah sieun ku Yusup, sabab anjeunna masih keneh tetep satia ngalayanan Kami, sakumaha anu dipikahayang ku hidep." Yakub bungah pisan ku ayana putrana.

5 Dina waktos éta Yakub maréntahkeun putra-putrana sareng kulawargana pikeun angkat ka Mesir numutkeun kecap PANGERAN ka anjeunna, teras Yakub angkat sareng putra-putrana sareng sadaya kulawargana, teras anjeunna angkat ti tanah Kanaan ti Bersyeba, kalayan kabungah sareng kabungah haté, teras aranjeunna angkat ka tanah Mesir.

6 Nalika aranjeunna caket ka Mesir, Yakub ngutus Yuda miheulaan anjeunna ka Yusuf supados anjeunna tiasa nunjukkeun kaayaan di Mesir, sareng Yuda ngalakukeun numutkeun kecap ramana, sareng anjeunna buru-buru lumpat sareng sumping ka Yusuf, sareng aranjeunna nangtukeun tempat pikeun aranjeunna di tanah Gosyen pikeun sadaya kulawargana, sareng Yuda uih deui sareng sumping ka ramana.

7 Yusup nyiapkeun kareta, sarta ngumpulkeun sadaya prajuritna, abdi-abdina, jeung sadaya perwira Mesir pikeun indit nepungan Yakub, ramana, sarta amanat Yusup diumumkeun di Mesir, kieu, "Saha waé anu henteu indit nepungan Yakub bakal dipaéhan."

8 Poe isukna, Yusup angkat jeung sakumna Mesir, pasukan anu gede pisan, kabeh make pakean tina lawon linen jeung wungu, kitu deui pakakas-pakakas tina perak jeung emas, kitu deui pakakas-pakakas perangna.

9 Tuluy aranjeunna sadayana angkat nepungan Yakub kalayan sagala rupa alat musik, kendang sareng rebana, nyebarkeun mur sareng gaharu di sapanjang jalan, sareng aranjeunna sadayana angkat sapertos kieu, sareng bumi oyag nalika aranjeunna ngagorowok.

10 Sareng sadaya awéwé Mesir naék ka luhur hateup Mesir sareng ka luhur témbok-témbok pikeun nepungan Yakub, sareng dina sirah Yusuf aya makuta karajaan Firaun, sabab Firaun parantos ngirimkeun éta ka anjeunna pikeun dianggo nalika anjeunna angkat nepungan ramana.

11 Nalika Yusup sumping ka tempat anu jarakna lima puluh hasta ti ramana, anjeunna lungsur tina kareta teras leumpang ka ramana. Nalika sadaya pajabat Mesir sareng para bangsawanna ningali yén Yusup parantos angkat ka ramana, aranjeunna ogé lungsur teras leumpang ka Yakub.

12 Waktu Yakub geus nyampeurkeun ka kemah Yusup, Yakub ningali kemah anu keur datang ka anjeunna jeung Yusup, sarta eta teh matak bungah pisan sarta Yakub reuwas ningalina.

13 Yakub naros ka Yuda, "Saha jalmi anu katingali ku sim kuring di kemah Mesir nganggo jubah karajaan, nganggo baju beureum pisan, sareng nganggo makuta karajaan, anu lungsur tina kareta perangna nuju ka arah urang?" Yuda ngawaler, "Anjeunna putra anjeun, Yusuf, raja." Yakub bungah ningali kamulyaan putrana.

14 Yusup nyampeurkeun ramana, tuluy sujud ka ramana, sarta sakumna lalaki di pasanggrahan sujud ka taneuh bareng jeung anjeunna di payuneun Yakub.

15 Yakub lumpat ka Yusuf, putrana, tuluy ngarangkul beuheungna sarta nyium anjeunna, sarta aranjeunna ceurik, sarta Yusuf ogé ngarangkul ramana sarta nyium anjeunna, sarta aranjeunna ceurik, kitu ogé sakumna urang Mesir ceurik bareng jeung aranjeunna.

16 Yakub ngalahir ka Yusup, "Ayeuna mah abdi rek maot kalawan bagja, sanggeus ningali beungeut hidep, sabab hidep masih hirup kalawan mulya."

17 Putra-putra Yakub, garwa-garwana, anak-anakna, abdi-abdina, kitu deui sakumna kulawarga Yakub ceurik bareng jeung Yusuf, sarta aranjeunna nyium anjeunna bari ceurik bareng jeung anjeunna.

18 Ti harita, Yusup jeung sakumna rahayatna balik deui ka Mesir, sarta Yakub jeung putra-putrana katut sakumna kulawargana bareng jeung Yusup, sarta Yusup nempatkeun aranjeunna di tempat anu pangsaéna di Mesir, di tanah Gosyen.

19 Yusup ngalahir ka ramana jeung saderek-saderekna, "Abdi bade angkat ka Firaun, bade ngawartosan, 'Saderek-saderek abdi sareng kulawargi ramana sareng sadaya harta banda parantos sumping ka abdi, sareng aranjeunna aya di tanah Gosyen.

20 Yusup ngalaksanakeun kitu, tuluy ngajak ti dulur-dulurna, Ruben, Isakar, Sebulon, jeung Benyamin, tuluy dideuheuskeun ka Firaun.

21 Yusup ngalahir ka Firaun, "Dulur-dulur kuring, kulawargana, jeung sagala harta banda, kitu deui ingon-ingonna, geus daratang ti Kanaan ka Mesir, rek cicing di dieu, lantaran paceklik kacida parahna."

22 Raja Firaun ngalahir ka Yusup, "Rama jeung dulur-dulur hidep kudu ditempatkeun di tempat anu panghadéna di tanah ieu, ulah dihalang-halang ku sagala rupa anu hade, sarta kudu didahar ku maranehna hasil bumi anu pangleutikna."

23 Yusup ngawaler, "Maranehna ku Kami geus ditempatkeun di tanah Gosyen, sabab maranehna teh pangangon, jadi hayu maranehna cicing di Gosyen pikeun ngurus ingon-ingon maranehna, misah ti urang Mesir."

24 Ti dinya Firaun nimbalan ka Yusup, "Laksanakeun ka dulur-dulur anjeun sagala anu dipiwarang ku aranjeunna ka anjeun." Putra-putra Yakub sujud ka Firaun, sarta aranjeunna angkat ti anjeunna kalawan salamet, sarta Yusup mawa ramana ka payuneun Firaun.

25 Yakub sumping ka payuneun Firaun, tuluy sujud, sarta Yakub ngaberkahan Firaun, tuluy anjeunna angkat; Yakub jeung sadaya putrana, katut sadaya kulawargana, cicing di tanah Gosyen.

26 Dina taun kadua, nyaéta dina taun ka-1030 Yakub hirup, Yusup nyumponan kabutuhan ramana, dulur-dulurna, jeung sakumna kulawarga ramana, ku dahareun nurutkeun budakna, sapanjang mangsa paceklik, sarta teu kakurangan nanaon.

27 Jeung Yusup méré ka maranéhna bagian anu pangsaéna di sakuliah tanah; anu pangsaéna di Mesir dipiboga ku maranéhna sapanjang hirup Yusup; jeung Yusup ogé méré ka maranéhna jeung ka sakumna kulawarga ramana, pakean jeung pakéan unggal taun; jeung putra-putra Yakub cicing di Mesir kalawan aman sapanjang hirup dulurna.

28 Yakub sok tuang di méja Yusup, Yakub jeung putra-putrana beurang peuting teu eureun-eureun ti méja Yusup, iwal ti anu didahar ku putra-putrana di imahna.

29Sakumna urang Mesir ngahakan roti salami mangsa paceklik ti kulawarga Yusup, sabab urang Mesir ngajual sagala harta banda maranéhanana lantaran paceklik.

30 Sareng Yusuf mésér sadaya tanah sareng kebon di Mesir kanggo roti kusabab Firaun, sareng Yusuf nyayogikeun roti ka sakumna Mesir salami paceklik, sareng Yusuf ngumpulkeun sadaya pérak sareng emas anu sumping ka anjeunna pikeun gandum anu aranjeunna mésér di sakumna nagara, sareng anjeunna ngumpulkeun seueur emas sareng pérak, sajaba ti seueur batu oniks, bedolium sareng pakean anu berharga anu aranjeunna bawa ka Yusuf ti unggal bagian nagara nalika artosna béak.

31 Yusup nyokot sakabéh pérak jeung emas anu aya dina leungeunna, kira-kira tujuh puluh dua talenta emas jeung pérak, kitu ogé batu oniks jeung bedolium anu loba pisan, tuluy Yusup nyumputkeun éta barang jadi opat bagian, hiji bagian di tegalan deukeut Laut Beureum, jeung hiji bagian di sisi walungan Perat, jeung bagian katilu jeung kaopatna disumputkeun di tegalan di sebrang tegalan Persia jeung Media.

32 Anjeunna nyandak sabagian emas jeung pérak anu sésana, tuluy dibikeun ka sakumna dulur-dulurna, ka sakumna kulawarga ramana, jeung ka sakumna awéwé di kulawarga ramana, sarta sésana dibawa ka karaton Firaun, kira-kira dua puluh talenta emas jeung pérak.

33 Yusuf masrahkeun sadaya emas sareng pérak anu sésana ka Firaun, teras Firaun nyimpen éta dina perbendaharaan, sareng dinten-dinten paceklik eureun saatos éta di tanah éta, sareng aranjeunna nyebarkeun sareng metik di sakumna tanah, sareng aranjeunna kéngingkeun jumlah anu biasa unggal taun; aranjeunna teu kakurangan nanaon.

34 Yusup cicing di Mesir kalawan aman, sarta sakumna tanah aya dina naséhatna, sarta ramana jeung sakumna dulur-dulurna cicing di tanah Gosyen sarta ngawasa eta tanah.

35 Yusup geus sepuh pisan, geus kolot pisan, dua putrana, Epraim jeung Manasye, tetep cicing di kulawarga Yakub, bareng jeung turunan-turunan Yakub sadulur-sadulurna, pikeun diajar jalan-jalan PANGERAN jeung hukum-Na.

36 Yakub jeung putra-putrana cicing di tanah Mesir di tanah Gosyen, sarta aranjeunna ngamilik eta tanah, sarta maranehna baranahan sarta loba pisan di dinya.

BAB 56

1 Yakub cicing di tanah Mesir tujuh belas taun, jeung umur Yakub saratus opat puluh tujuh taun.

2 Harita Yakub katarajang panyakit anu ngabalukarkeun anjeunna maot, terus anjeunna nimbalan ka putrana, Yusuf, ti Mesir, sarta Yusuf sumping ti Mesir ka ramana.

3 Yakub nyarios ka Yusup sareng ka putra-putrana, "Kuring bade maot, sareng Allah karuhun anjeun bakal nganjang ka anjeun, sareng mulangkeun anjeun ka tanah anu parantos dijanjikeun ku PANGERAN ka anjeun sareng ka turunan anjeun saatos anjeun. Ku kituna, nalika kuring tos maot, kuburkeun kuring di guha anu aya di Makpela di Hebron di tanah Kanaan, caket karuhun kuring."

4 Yakub maksa putra-putrana sumpah pikeun nguburkeun anjeunna di Makpela, di Hebron, sarta putra-putrana sumpah ka anjeunna ngeunaan hal ieu.

5Anjeunna nimbalan ka aranjeunna, pokna, "Sing ngabakti ka PANGERAN, Allah maraneh, sabab Mantenna anu nyalametkeun karuhun maraneh oge bakal nyalametkeun maraneh tina sagala kasusah."

6 Yakub ngalahir, "Kumpulkeun sadaya murangkalih anjeun ka dieu." Sareng sadaya putra-putra Yakub sumping sareng calik di payuneun anjeunna, teras Yakub ngaberkahan aranjeunna, sareng anjeunna nyarios ka aranjeunna, "PANGERAN, Allah karuhun anjeun, bakal masihan anjeun sarébu kali langkung seueur sareng ngaberkahan anjeun, sareng mugia Anjeunna masihan anjeun berkah sapertos ka ramana anjeun Ibrahim; sareng sadaya putra-putra Yakub angkat dina dinten éta saatos anjeunna ngaberkahan aranjeunna.

7 Poe isukna Yakub nyauran deui putra-putrana, terus aranjeunna kumpul, tuluy nyampeurkeun anjeunna, terus calik di payuneun anjeunna. Poe eta Yakub ngaberkahan putra-putrana sateuacan pupusna, unggal jalma diberkahan nurutkeun berkahna masing-masing. Eta teh geus kaserat dina kitab hukum PANGERAN ngeunaan Israil.

8 Yakub ngalahir ka Yuda, "Anaking, hidep teh jalma anu perkasa pikeun dulur-dulur hidep. Sing jadi raja di antara maranehna, sarta anak-anak hidep bakal jadi raja di antara anak-anakna salamina."

9 Ajarkeun ka putra-putra anjeun panah jeung sagala rupa pakarang perang, supaya maranehna bisa ngalawan dulur-dulurna anu bakal ngawasa musuh-musuhna.

10 Dina poe eta Yakub marentahkeun deui ka putra-putrana, pokna, "Dina poe ieu abdi rek dikumpulkeun ka kulawarga abdi; bawa abdi ti Mesir, teras kuburkeun di guha Makpela sakumaha anu parantos diparentahkeun ka anjeun."

11 Tapi sing ati-ati ulah aya putra-putra aranjeun anu ngagotong kuring, ngan ukur aranjeun sorangan, jeung kieu carana aranjeun ka kuring, nalika aranjeun ngagotong mayit kuring ka tanah Kanaan pikeun nguburkeun kuring,

12 Yuda, Isakar jeung Zebulon bakal ngangkat usungan Kami di sisi wétan; Rubin, Simeon jeung Gad di kidul, Epraim, Manasye jeung Benyamin di kulon, Dan, Aser jeung Naptali di kalér.

13 Ulah mawa barang-barang Lewi, sabab anjeunna sareng putra-putrana bakal mawa Peti Perjangjian PANGERAN sareng urang Israil di perkemahan, kitu deui putra abdi Yusup, sabab sakumaha raja, kitu ogé kamulyaanana; nanging, Epraim sareng Manasye bakal ngagentos aranjeunna.

14Kieu kudu dilakukeun ka Kami nalika maraneh mawa Kami indit; ulah ngalalaworakeun nanaon tina sagala anu Kami parentahkeun ka maraneh; sarta lamun maraneh ngalakukeun ieu ka Kami, PANGERAN bakal nginget-nginget maraneh jeung turunan maraneh salamina.

15 Jeung aranjeun, anak-anakku, kudu silih hormat ka dulur jeung dulurna, sarta parentahkeun ka anak-anak aranjeun jeung ka turunan aranjeun sangkan ngabakti ka PANGERAN, Allah karuhun aranjeun, saumur hirup.

16Sangkan maraneh jeung anak-anak maraneh bisa hirup lila di ieu tanah salamina, lamun maraneh ngalakukeun

naon anu hade jeung bener di payuneun PANGERAN Allah maraneh, sarta nurut kana sagala parentah-Na.
17 Jeung hidep, Yusup putra kuring, hapunten sagala kalepatan dulur-dulur hidep sareng sagala kalakuanana anu ngarugikeun hidep, sabab Allah parantos ngamaksudkeun ieu pikeun kauntungan hidep sareng anak-anak hidep.
18 Jeung anak kuring, ulah ngantep dulur-dulur anjeun ka urang Mesir, ulah nganyenyeri perasaan aranjeunna, sabab tingali kuring masrahkeun aranjeunna kana panangan Allah sareng dina panangan anjeun pikeun ngajaga aranjeunna tina urang Mesir; sareng putra-putra Yakub ngawaler ka ramana, saurna, "Duh, rama kami, sadayana anu diparentahkeun ku anjeun ka kami, kami bakal laksanakeun; mugia Allah ngan ukur aya sareng kami."
19 Yakub ngalahir ka putra-putrana, "Mugia Allah nyarengan aranjeun lamun aranjeun nurut kana sagala parentah-Na; ulah nyimpang tina parentah-Na, boh ka katuhu boh ka kenca, dina ngalakukeun naon anu hade jeung bener di payuneun Mantenna."
20 Sabab kuring terang yén seueur masalah anu pikasieuneun bakal nimpa anjeun dina dinten-dinten terakhir di tanah éta, enya anak-anak anjeun sareng incu-incuna, ngan ukur ngalayanan PANGERAN sareng anjeunna bakal nyalametkeun anjeun tina sagala masalah.
21 Jeung bakal kajadian nalika maraneh nurut ka Allah pikeun ngalayanan Mantenna sarta ngajarkeun ka anak-anak maraneh saterusna, kitu deui ka anak-anak maraneh, pikeun wanoh ka PANGERAN, mangka PANGERAN bakal ngangkat hiji abdi pikeun maraneh jeung ka anak-anak maraneh ti antara anak-anak maraneh, sarta PANGERAN bakal ngaleupaskeun maraneh tina sagala kasusahan, sarta ngaluarkeun maraneh ti Mesir sarta mulangkeun maraneh ka tanah karuhun maraneh pikeun meunangkeunana kalawan aman.
22 Yakub eureun marentahkeun ka putra-putrana, tuluy ngajulkeun sukuna kana ranjang, tuluy pupus sarta dikumpulkeun jeung kaumna.
23 Yusup ngarangkul ramana, ceurik bari nyium ramana, sarta ngagorowok bari sedih, pokna, "Ama, rama!"
24 Garwa-garwa putrana jeung sakumna kulawargana daratang ka Yakub, tuluy ceurik bari ngajerit tarik pisan lantaran Yakub.
25 Sakumna putra-putra Yakub nangtung babarengan, tuluy nyoéhkeun pakeanana, tuluy ngagem baju karung, tuluy sujud bari ngawurkeun kekebul ka langit.
26 Eta kajadian dicaritakeun ka garwana Yusup, terus Osnath hudang tuluy ngagem karung, tuluy bareng jeung sakumna awewe Mesir nu aya di dinya, tuluy ceurik jeung sedih ku Yakub.
27 Jeung sakabéh urang Mesir anu wawuh ka Yakub datang dina poé éta nalika maranéhna ngadéngé hal éta, sarta sakumna Mesir ceurik lila pisan.
28 Jeung ogé ti tanah Kanaan, awéwé-awéwéna sumping ka Mesir nalika aranjeunna ngadangu yén Yakub parantos maot, sareng aranjeunna ceurik anjeunna di Mesir salami tujuh puluh dinten.
29 Saatos éta, Yusuf maréntahkeun para abdina, para tabib, pikeun ngabalsem ramana ku mur, kemenyan, sareng sagala rupa dupa sareng seungit, teras para tabib ngabalsem Yakub sapertos anu diparentahkeun ku Yusuf.
30 Sakumna urang Mesir, para kokolot, jeung sakumna pangeusi tanah Gosyen ceurik jeung sedih ku karunya ka Yakub, kitu deui sakumna putra-putrana jeung kulawargana ceurik jeung sedih ku karunya ka Yakub, ramana, lila-lila.
31 Saatos tujuh puluh dinten ceurikna réngsé, Yusuf ngalahir ka Firaun, "Abdi bade angkat ka ditu, nguburkeun pun bapa di tanah Kanaan, sapertos anu parantos dijangjikeun ka abdi, teras abdi bade uih deui."
32 Piraon ngutus Yusup, pokna, "Geura indit ka ditu, kuburkeun ramana sakumaha anu geus ditimbalan ku anjeunna, jeung sakumaha anu geus diputuskeun ku anjeunna ka anjeun." Yusup angkat ka tanah Kanaan jeung sakumna dulur-dulurna pikeun nguburkeun Yakub, ramana, sakumaha anu geus diparentahkeun ku anjeunna ka aranjeunna.
33 Raja Firaun maréntahkeun pikeun ngumumkeun di sakuliah Mesir, kieu, "Sing saha waé anu henteu indit sareng Yusuf sareng saderek-saderekna ka tanah Kanaan pikeun nguburkeun Yakub, bakal dipaéhan."
34 Sakumna urang Mesir ngadéngé béja ti Firaun, terus maranéhna babarengan ngumpul, kitu deui sakabéh abdi-abdi Firaun, para kokolot karaton, jeung sakabéh kokolot tanah Mesir indit bareng jeung Yusuf, kitu deui sakabéh perwira jeung para bangsawan Firaun indit salaku abdi-abdi Yusuf, terus maranéhna indit pikeun nguburkeun Yakub di tanah Kanaan.
35 Putra-putra Yakub ngangkat usungan anu digolerkeun ku anjeunna, numutkeun sagala parentah ramana, kitu ogé putra-putrana ka anjeunna.
36 Eta usungan dijieunna tina emas murni, sakurilingna dihias ku batu oniks jeung bedolium; sarta panutup usungan dijieun tina emas, dihijikeun ku benang, sarta di luhurna aya kait-kait anu dijieun tina batu oniks jeung bedolium.
37 Yusuf nempatkeun makuta emas anu ageung kana sirah Yakub, ramana, sareng anjeunna nempatkeun iteuk emas dina pananganna, teras aranjeunna ngurilingan usungan éta sapertos adat raja-raja salami hirupna.
38 Sadaya pasukan Mesir maju di payuneun anjeunna dina barisan ieu, mimitina sadaya prajurit Firaun anu perkasa, sareng prajurit Yusuf anu perkasa, sareng saatosna sésana penduduk Mesir, sareng aranjeunna sadayana nganggo pedang sareng baju zirah, sareng perlengkapan perang aya dina aranjeunna.
39 Jeung jalma-jalma anu ceurik jeung anu ngalayad indit ti kajauhan ka hareupeun usungan mayit, bari ceurik jeung nalangsa, ari jalma-jalma lianna nuturkeun usungan mayit.
40 Yusup jeung kulawargana babarengan ngadeukeutan usungan mayit bari ceurik bari teu maké sapatu, ari abdi-abdi Yusup lianna ngurilingan anjeunna; masing-masing maké perhiasanana, sarta kabéhanana maké pakarang perangna.
41 Lima puluh abdi-abdi Yakub angkat ka payuneun usungan mayit, tuluy nyebarkeun mur, gaharu, jeung sagala rupa seungit di sapanjang jalan. Putra-putra Yakub anu ngagotong usungan éta leumpang di luhur tempat seungit-seungit éta, ari abdi-abdi Yakub angkat ka payuneun aranjeunna nyebarkeun seungit-seungitna di sapanjang jalan.

42 Yusup angkat sareng pasukan anu beurat, sareng aranjeunna ngalakukeun sapertos kieu unggal dinten dugi ka aranjeunna sumping ka tanah Kanaan, sareng aranjeunna sumping ka tempat pangirikan Atad, anu aya di sabrang Walungan Yordan, sareng aranjeunna ngaraos sedih pisan sareng beurat di tempat éta.
43 Raja-raja Kanaan ngadéngé hal éta, terus maranéhna kaluar ti imahna masing-masing, tilu puluh hiji raja Kanaan, sarta datang ka dinya jeung balad-baladna pikeun ceurik jeung ngarénjag Yakub.
44 Raja-raja sadayana ningali usungan Yakub, sareng ningali makuta Yusup aya di luhurna, sareng aranjeunna ogé nempatkeun makuta masing-masing dina usungan éta, sareng ngurilingan éta ku makuta.
45 Raja-raja di tempat éta ngayakeun acara duka cita anu ageung sareng beurat sareng putra-putra Yakub sareng Mesir pikeun Yakub, sabab sadaya raja Kanaan terang kana kawani Yakub sareng putra-putrana.
46 Beja ka Esau, "Yakub geus maot di Mesir, terus putra-putrana jeung sakumna urang Mesir mawa anjeunna ka tanah Kanaan pikeun dikurebkeun."
47 Esau ngadéngé hal éta, sarta anjeunna cicing di Pagunungan Seir, tuluy angkat jeung putra-putrana, sakumna rahayatna, jeung sakumna kulawargana, hiji bangsa anu kacida gedéna, sarta aranjeunna sumping pikeun ngadu'a jeung ceurik lantaran Yakub.
48 Waktu Esau sumping, anjeunna sedih ku lantaran Yakub, lanceukna. Sakumna urang Mesir jeung urang Kanaan mimiti deui sedih pisan jeung Esau di tempat éta.
49 Yusup jeung sadulur-sadulurna mawa Yakub, ramana, ti dinya, terus indit ka Hebron pikeun nguburkeun Yakub di guha nu dicicingan ku ramana.
50 Aranjeunna sumping ka Kireat-Arba, ka guha, sareng nalika aranjeunna sumping, Esau nangtung sareng putra-putrana ngalawan Yusuf sareng saderek-saderekna salaku halangan di jero guha, saurna, Yakub moal dikubur di dinya, sabab éta kagungan urang sareng rama urang.
51 Yusup jeung dulur-dulurna ngadéngé omongan putra-putra Esau, sarta maranéhna kacida ambekna, terus Yusup nyampeurkeun Esau, pokna, "Naon maksud maranéhna ngomong kitu? Rama kuring Yakub geus meuli ieu tanah ti anjeun kalawan harga anu kacida gedéna sanggeus Ishak pupus, ayeuna dua puluh lima taun ka tukang, kitu deui sakabéh tanah Kanaan dibeuli ku anjeunna ti anjeun, ti putra-putra anjeun, jeung ti turunan anjeun."
52 Yakub meuli eta tanah pikeun putra-putrana jeung turunan-turunanana pikeun jadi warisan salawasna, naha ayeuna hidep nyarita kitu?
53 Esau ngawaler, "Anjeun bohong, sabab abdi teu ngajual nanaon di ieu tanah sapertos anu anjeun carioskeun, sareng dulur abdi Yakub teu mésér nanaon di ieu tanah."
54 Esau nyarita kitu teh rek nipu Yusup ku omonganana, sabab Esau nyaho yen Yusup teu aya dina mangsa harita nalika Esau ngajual sagala harta banda di tanah Kanaan ka Yakub.
55 Yusup ngalahir ka Esau, "Rama abdi parantos nyelapkeun ieu barang-barang ka anjeun dina catetan pameseran, sareng parantos nyaksian catetan ieu sareng saksi-saksi, sareng tingali ieu barang-barang aya di Mesir sareng urang."
56 Waler Esau, "Candak catetanana, sagala anu anjeun mendakan dina catetan éta, kami bakal ngalaksanakeunana."
57 Yusup nyauran Naftali, lanceukna, "Buru-buru, ulah kagok, geura ka Mesir, bawa sadaya catetanana: catetan pameseran, catetan anu disegel sareng catetan anu dibuka, ogé sadaya catetan munggaran anu eusina sadaya transaksi hak karuhun ditulis."
58 Jeung anjeun kudu mawa aranjeunna ka dieu, supaya urang nyaho ti aranjeunna sagala ucapan Esau jeung putra-putrana anu diucapkeun ku aranjeunna poe ieu.
59 Naftali ngadéngékeun kana sora Yusup sarta anjeunna buru-buru lumpat ka Mesir, sarta Naftali leuwih hampang leumpangna tibatan menjangan naon waé anu aya di gurun, sabab anjeunna sok ngaliwat gandum tanpa ngaremukna.
60 Nalika Esau ningali yén Naftali parantos angkat pikeun nyandak catetan, anjeunna sareng putra-putrana ningkatkeun perlawananana ka guha éta, sareng Esau sareng sadaya rahayatna bangkit ngalawan Yusuf sareng dulur-dulurna pikeun perang.
61 Sadaya putra Yakub sareng urang Mesir perang ngalawan Esau sareng baladna, sareng putra Esau sareng baladna éléh ku putra Yakub, sareng putra Yakub maehan opat puluh lalaki ti balad Esau.
62 Kushim bin Dan, bin Yakub, harita aya sareng putra-putra Yakub, tapi anjeunna sakitar saratus hasta jauhna ti tempat perang, sabab anjeunna cicing sareng putra-putra Yakub di gigireun usungan Yakub pikeun ngajaga éta.
63 Jeung Chushim bisu jeung pireu, anjeunna tetep ngartos sora kahariwang di antara manusa.
64 Anjeunna naros, "Naha aranjeun teu ngubur nu maot, naon ari ieu teh matak reuwas?" Aranjeunna ngawaler kecap-kecap Esau sareng putra-putrana; anjeunna lumpat ka Esau di tengah-tengah perang, teras maehan Esau ku pedang, tuluy sirahna diteukteuk, sarta eta pedang ngalayang ka kajauhan, sarta Esau murag ka tengah-tengah jalma-jalma perang.
65 Nalika Kushim ngalakukeun hal ieu, putra-putra Yakub langkung unggul tibatan putra-putra Esau, sareng putra-putra Yakub ngubur Yakub ramana sacara paksa di guha, sareng putra-putra Esau ningali éta.
66 Yakub dikurebkeun di Hebron, di guha Makpela anu dibeuli ku Ibrahim ti urang Het pikeun tempat panguburan, sarta anjeunna dikurebkeun make pakean anu mahal pisan.
67 Jeung teu aya raja anu nampi kahormatan sapertos anu dibayar ku Yusuf ka ramana nalika anjeunna pupus, sabab anjeunna nguburkeun anjeunna kalayan kahormatan anu ageung sapertos nguburkeun raja-raja.
68 Yusup jeung saderek-saderekna ngayakeun acara sedih tujuh poé pikeun ngalayad ramana.

BAB 57

1 Saatos éta, putra-putra Esau perang ngalawan putra-putra Yakub, sareng putra-putra Esau perang ngalawan putra-putra Yakub di Hebron, sareng Esau masih kénéh maot, sareng teu acan dikubur.
2 Perangna sengit antara aranjeunna, sareng putra-putra Esau éléh ku putra-putra Yakub, sareng putra-putra Yakub maehan dalapan puluh lalaki ti putra-putra Esau, sareng teu aya hiji ogé anu maot ti bangsa-bangsa putra-putra Yakub;

sareng panangan Yusuf ngéléhkeun sadaya bangsa putra-putra Esau, sareng anjeunna nangkep Zepho, putra Elifas, putra Esau, sareng lima puluh lalakina, teras anjeunna ngabeungkeut aranjeunna ku ranté beusi, teras masrahkeun aranjeunna ka panangan abdi-abdina pikeun dibawa ka Mesir.
3 Nalika putra-putra Yakub parantos ngaboyong Zefo sareng rahayatna, sadaya anu sésana sieun pisan kana nyawana ti kulawarga Esau, bisi aranjeunna ogé bakal diboyong, sareng aranjeunna sadayana kabur sareng Elifas putra Esau sareng rahayatna, sareng mayit Esau, teras aranjeunna angkat ka Gunung Seir.
4 Aranjeunna sumping ka Pagunungan Seir, teras nguburkeun Esau di Seir, tapi sirahna teu dibawa ka Seir, sabab éta dikubur di tempat perang di Hebron.
5 Nalika putra-putra Esau kabur ti payuneun putra-putra Yakub, putra-putra Yakub ngudag aranjeunna dugi ka wates Seir, tapi aranjeunna henteu maehan hiji lalaki ogé ti antara aranjeunna nalika aranjeunna ngudag aranjeunna, sabab mayit Esau anu dibawa ku aranjeunna nyababkeun aranjeunna bingung, janten aranjeunna kabur sareng putra-putra Yakub malik ti aranjeunna sareng sumping ka tempat dimana dulur-dulurna aya di Hebron, sareng aranjeunna cicing di dinya dina dinten éta, sareng dina dinten salajengna dugi ka aranjeunna istirahat tina perang.
6 Dina dinten katilu aranjeunna ngumpulkeun sadaya putra Seir urang Hori, sareng aranjeunna ngumpulkeun sadaya urang wétan, seueur pisan sapertos keusik laut, teras aranjeunna angkat sareng sumping ka Mesir pikeun merangan Yusuf sareng dulur-dulurna, pikeun nyalametkeun dulur-dulurna.
7 Yusuf jeung sadaya putra Yakub ngadéngé yén putra-putra Esau jeung urang wétan geus datang ka aranjeunna pikeun perang pikeun nyalametkeun dulur-dulurna.
8 Yusup, saderek-saderekna, jeung jalma-jalma Mesir anu gagah berani maju perang di kota Rameses, terus Yusup jeung saderek-saderekna ngéléhkeun turunan Esau jeung urang wetan kalawan hebat.
9 Jeung maranéhna maehan genep ratus rébu lalaki ti antara maranéhna, sarta maranéhna maehan sakabéh lalaki gagah ti bani Seir urang Hori; ngan saeutik nu tinggaleun, jeung maranéhna maehan ogé loba pisan urang wétan, jeung ti bani Ésau; jeung Élipas bin Ésau, jeung urang wétan kabéh kabur ti payuneun Yusup jeung dulur-dulurna.
10 Yusup jeung saderek-saderekna ngudag maranehna nepi ka Sukot, tapi aya tilu puluh lalaki deui nu maehan di Sukot, sésana kabur ka kotana masing-masing.
11 Yusup, saderek-saderekna, jeung jalma-jalma Mesir anu perkasa, balik ti dinya kalawan kabungah jeung kabungah, sabab geus maehan sadaya musuhna.
12 Zefo bin Elifas jeung balad-baladna masih jadi budak di Mesir pikeun putra-putra Yakub, sarta kanyeri maranehna beuki nambahan.
13 Nalika turunan Esau sareng turunan Seir uih deui ka tanahna, turunan Seir sadar yén aranjeunna sadayana parantos murag ka leungeun turunan Yakub sareng urang Mesir, kusabab perang turunan Esau.
14 Putra-putra Seir nyarios ka putra-putra Esau, "Maraneh geus ningali, ku kituna maraneh nyaho yen ieu pasukan teh pikeun maraneh, jeung taya hiji oge prajurit atawa ahli perang anu nyesa."
15 Ayeuna geura indit ti tanah kami, indit ti kami ka tanah Kanaan ka tanah tempat cicing karuhun anjeun; naha kunaon anak-anak anjeun bakal ngawaris pangaruh anak-anak kami dina jaman ahir?
16 Turunan Esau teu ngadengekeun ka turunan Seir, sarta turunan Seir mikir rek perang jeung maranehna.
17 Turunan Esau ngirim pesen ka Angeas, raja Afrika, sacara rusiah, pokna,
18Kirimkeun sababaraha urang ti antara aranjeun ka dieu, sina datang ka dieu, urang perang bareng jeung urang Seir urang Hori, sabab maranehna geus niat perang jeung urang pikeun ngusir urang ti eta tanah.
19 Raja Angeas ti Dinhaba ngalakukeun kitu, sabab dina mangsa harita anjeunna ramah ka turunan Esau, sareng Angeas ngirim lima ratus pasukan infantri anu gagah berani ka turunan Esau, sareng dalapan ratus pasukan berkuda.
20 Urang Seir ngirim utusan ka urang ti wetan jeung ka urang Midian, pokna, "Maraneh geus ningali naon anu dilakukeun ku turunan Esau ka urang, anu ampir kabéh urang ancur ku lantaran perangna ngalawan turunan Yakub."
21 Ayeuna sumping ka dieu, tulungan kami, urang bakal merangan aranjeunna babarengan, sarta urang bakal ngusir aranjeunna ti nagara ieu sarta males dendam kana perkara dulur-dulur urang anu tiwas pikeun aranjeunna dina perang ngalawan dulur-dulurna, putra-putra Yakub.
22 Sadaya urang wétan ngadangukeun ka urang Séir, sareng aranjeunna sumping ka dinya, sakitar dalapan ratus lalaki anu mawa pedang anu dicabut, sareng urang Ésau perang ngalawan urang Séir harita di gurun Paran.
23 Harita turunan Seir ngéléhkeun turunan Esau, sarta turunan Seir maehan kira-kira dua ratus lalaki ti turunan Esau dina perang éta.
24 Dina poe kadua turunan Esau datang deui pikeun perang pikeun kadua kalina ngalawan turunan Seir, sarta perangna sengit pisan ka turunan Esau dina kadua kalina, sarta eta ngaganggu pisan aranjeunna ku lantaran turunan Seir.
25Barang turunan Esau ningali yén turunan Seir leuwih kuat tibatan maranéhna, sababaraha urang turunan Esau malik sarta ngabantu turunan Seir ngalawan musuh-musuhna.
26 Dina perang kadua, aya lima puluh dalapan urang turunan Esau anu tiwas di Angeas, raja Dinhaba.
27 Dina dinten katilu, turunan Esau ngadangu yen sababaraha dulurna parantos malik ti aranjeunna pikeun ngalawan aranjeunna dina perang kadua; sareng turunan Esau nalangsa nalika aranjeunna ngadangu hal ieu.
28 Aranjeunna naros, "Kumaha urang kedah ngalakukeun ka dulur-dulur urang anu parantos ngantunkeun urang sareng ngabantosan turunan Seir musuh urang?" Turunan Esau ngirim deui pesen ka Angeas raja Dinhaba, pokna,
29Kirimkeun deui pasukan-pasukan séjén ka kami, sina milu perang jeung maranéhna ngalawan urang Séir, sabab maranéhna geus dua kali leuwih beurat ti batan urang.
30 Sareng Angeas ngirim deui sakitar genep ratus lalaki anu gagah berani ka turunan Esau, sareng aranjeunna sumping pikeun ngabantosan turunan Esau.
31 Jeung dina waktu sapuluh poé, turunan Esau perang deui ngalawan turunan Seir di gurun Paran, jeung perangna kacida sengitna ka turunan Seir, jeung turunan Esau

meunang dina waktu ieu leuwih ti turunan Seir, jeung turunan Seir diéléhkeun ku turunan Esau, jeung turunan Esau maehan kira-kira dua rébu lalaki ti antara maranehna.
32 Sadaya prajurit Seir anu gagah perkasa tiwas dina perang ieu, sareng ngan ukur barudak anu masih kénéh aya di kota-kota maranéhanana.
33 Urang Midian jeung urang wetan kabeh kabur ninggalkeun eta perang, sarta maranehna ninggalkeun urang Seir sarta kabur nalika maranehna ningali yen perang keur sengit ka maranehna, sarta urang Esau ngudag kabeh urang wetan nepi ka nepi ka tanah maranehna.
34 Jeung turunan Esau maehan deui kira-kira dua ratus lima puluh lalaki ti antara maranehna, jeung ti antara turunan Esau aya kira-kira tilu puluh lalaki anu gugur dina perang eta, tapi cilaka ieu datang ka maranehna ngaliwatan dulur-dulurna anu malik ti maranehna pikeun ngabantu turunan Seir urang Hori, jeung turunan Esau deui ngadenge kalakuan jahat dulur-dulurna, jeung maranehna deui sedih ku lantaran hal ieu.
35 Saatos perang, turunan Esau balik deui ka Seir, sareng turunan Esau maehan jalma-jalma anu tetep aya di tanah turunan Seir; aranjeunna ogé maehan pamajikan sareng murangkalihna, teu aya hiji ogé anu ditinggalkeun kecuali lima puluh nonoman sareng mojang anu aranjeunna ngantepkeun hirup, sareng turunan Esau henteu maehan aranjeunna, sareng budak lalaki éta janten budakna, sareng mojang-mojang anu aranjeunna candak janten pamajikan.
36 Turunan Esau cicing di Seir ngagantikeun turunan Seir, sarta tanahna diwariskeun sarta dicicingan ku maranehna.
37 Turunan Esau ngarebut sagala harta banda di tanah éta pikeun turunan Seir, kitu ogé ingon-ingon, sapi jalu jeung barang-barangna, kitu deui sagala milik turunan Seir, turunan Esau ngarebut, sarta turunan Esau cicing di Seir ngagantikeun turunan Seir nepi ka ayeuna, sarta turunan Esau ngabagi tanah éta jadi sababaraha bagian pikeun lima putra Esau, nurutkeun kulawargana.
38 Dina mangsa harita, turunan Esau mutuskeun pikeun ngangkat raja di tanah anu geus dicicingan ku maranéhna. Aranjeunna silih ucap, "Teu kitu, sabab anjeunna anu bakal ngawasa urang di tanah urang, sareng urang bakal aya dina naséhatna sareng anjeunna anu bakal ngalawan perang urang, ngalawan musuh urang," sareng aranjeunna ngalakukeun kitu.
39 Sakumna turunan Esau sumpah, pokna, "Eta mah dulur-dulurna moal aya nu jadi raja, ngan ukur jalma asing nu lain dulur-dulurna." Sabab turunan Esau silih ambek ka anakna, dulurna, jeung babaturanana, lantaran kalakuan jahat nu ditimpah ku dulur-dulurna waktu perang jeung turunan Seir.
40 Ku kituna turunan Esau sumpah, pokna, "Ti poe eta ka hareup maranehna moal milih raja ti antara dulur-dulurna, tapi ti nagri asing nepi ka ayeuna."
41 Aya hiji lalaki ti rahayat Angeas, raja Dinhaba; ngaranna Bela bin Beor, lalaki anu gagah berani, geulis tur pikaresepeun, wijaksana dina sagala kawijaksanaan, jalma anu wijaksana tur pinter naséhat; jeung teu aya hiji ogé ti rahayat Angeas anu kawas anjeunna.
42 Sadaya turunan Esau nyandak anjeunna, tuluy diistrénan, tuluy dimahkotaan jadi raja, terus aranjeunna sujud ka anjeunna, bari pokna, "Mugia raja hirup salawasna, mugia raja hirup salawasna."
43 Tuluy aranjeunna ngamparkeun lawon éta, terus masing-masing mawa anting-anting emas jeung pérak atawa cincin atawa gelang, terus aranjeunna ngajadikeun anjeunna beunghar ku pérak jeung emas, batu oniks jeung bedolium, terus aranjeunna nyieun tahta karajaan pikeun anjeunna, sarta aranjeunna masang makuta karajaan dina sirahna, terus aranjeunna ngawangun karaton pikeun anjeunna sarta anjeunna cicing di dinya, sarta anjeunna jadi raja pikeun sakumna turunan Esau.
44 Urang Angeas nyokot upah perangna ti turunan Esau, terus maranéhna indit sarta balik deui ka dunungananana di Dinhaba.
45 Bela ngarajaan turunan Esau salila tilu puluh taun, sarta turunan Esau cicing di tanah éta pikeun ngagantikeun turunan Seir, sarta aranjeunna cicing di dinya kalawan aman nepi ka ayeuna.

BAB 58

1 Dina taun katilu puluh dua urang Israil angkat ka Mesir, nyaéta dina taun katujuh puluh hiji kahirupan Yusuf, dina taun éta pupusna Firaun raja Mesir, sareng Magron putrana janten raja ngagentos anjeunna.
2 Sareng Firaun maréntahkeun Yusuf sateuacan pupusna pikeun janten bapa ka putrana, Magron, sareng yén Magron kedah aya dina perawatan Yusuf sareng dina nasihatna.
3 Sakumna urang Mesir satuju kana hal ieu yén Yusup kedah janten raja di sakuliah nagarana, sabab sadaya urang Mesir mikanyaah Yusup sapertos sateuacanna, ngan Magron putra Firaun anu calik dina tahta ramana, sareng anjeunna janten raja dina jaman éta ngagentos ramana.
4 Magron yuswa opat puluh hiji taun nalika anjeunna mimiti ngawasa, sareng opat puluh taun anjeunna ngawasa di Mesir, sareng sakumna Mesir nyebat anjeunna Firaun dumasar kana nami ramana, sapertos adat anu dilakukeun di Mesir ka unggal raja anu ngawasa aranjeunna.
5 Nalika Firaun ngawasa Mesir ngagantikeun ramana, anjeunna masrahkeun hukum-hukum Mesir sareng sadaya urusan pamaréntahan ka Yusuf, sapertos anu diparentahkeun ku ramana.
6 Sareng Yusup janten raja di Mesir, sabab anjeunna ngawasa sakumna Mesir, sareng sakumna Mesir aya dina pangawasan sareng nasihatna, sabab sakumna Mesir condong ka Yusup saatos pupusna Firaun, sareng aranjeunna mikanyaah anjeunna pisan pikeun ngarajaan aranjeunna.
7 Tapi aya sababaraha jalma di antara aranjeunna, anu teu resep ka anjeunna, pokna, "Moal aya urang asing anu bakal ngawasa urang." Tapi dina mangsa harita, sakumna pamaréntahan Mesir tetep dipasrahkeun ka Yusuf, saatos pupusna Firaun, anjeunna anu ngatur di sakuliah tanah éta, ngalakukeun naon waé anu dipikahoyong ku anjeunna tanpa aya anu ngaganggu.
8 Sakumna Mesir aya dina kakawasaan Yusuf, sarta Yusuf perang ngalawan sadaya musuh-musuh di sakurilingna, sarta anjeunna nalukkeun aranjeunna; kitu deui sakumna tanah sareng sadaya urang Filistin, dugi ka wates Kanaan, ku Yusuf ditaklukkeun, sareng sadayana aya dina kakawasaanana sareng aranjeunna masihan pajeg taunan ka Yusuf.

9 Raja Firaun ti Mesir calik dina tahta ngagantikeun ramana, tapi anjeunna aya dina kakawasaan sareng naséhat Yusuf, sapertos anjeunna mimitina aya dina kakawasaan ramana.
10 Anjeunna teu ngan ukur ngarajaan di tanah Mesir, di handapeun parentah Yusup, tapi Yusup ngarajaan sakuliah nagara harita, ti Mesir nepi ka Walungan Perat anu gedé.
11 Yusup suksés dina sagala lampahna, sarta PANGERAN aya sareng anjeunna, sarta PANGERAN masihan Yusup hikmah, kahormatan, kamulyaan, sareng kanyaah ka anjeunna di manah urang Mesir sareng di sakuliah tanah éta, sareng Yusup ngarajaan sakumna nagara opat puluh taun.
12 Sadaya nagri Filistin, Kanaan, Sidon, sareng di sisi Walungan Yordan, sadayana mawa upeti ka Yusuf sapanjang hirupna, sareng sakumna nagri aya dina kakawasaan Yusuf, sareng aranjeunna mawa upeti taunan ka anjeunna sapertos anu diatur, sabab Yusuf parantos perang ngalawan sadaya musuh di sakurilingna sareng nalukkeun aranjeunna, sareng sakumna nagri aya dina kakawasaan Yusuf, sareng Yusuf calik kalayan aman dina tahta na di Mesir.
13 Sareng sadaya dulur-dulurna, putra-putra Yakub, cicing di tanah éta kalayan aman, salami hirupna Yusuf, sareng aranjeunna baranahan sareng baranahan pisan di tanah éta, sareng aranjeunna ngalayanan PANGERAN sapanjang hirupna, sapertos anu diparentahkeun ku Yakub, ramana.
14 Sanggeus sababaraha poé jeung taun, nalika turunan Esau cicing kalawan tenang di tanahna jeung Bela rajana, turunan Esau baranahan jeung loba di tanah éta, sarta maranéhna mutuskeun pikeun indit jeung ngalawan putra-putra Yakub jeung sakumna Mesir, sarta pikeun ngaleupaskeun lanceukna Zepho, putra Elifas, jeung jalma-jalmana, sabab dina mangsa harita maranéhna masih jadi budak Yusup.
15 Turunan Esau ngirim utusan ka sakumna urang wetan, sarta aranjeunna ngadamel perdamaian sareng aranjeunna, sareng sakumna turunan wetan sumping ka aranjeunna pikeun angkat sareng turunan Esau ka Mesir pikeun perang.
16 Jeung aya ogé jalma-jalma ti Angeas, raja Dinhaba, anu datang ka aranjeunna, sarta aranjeunna ogé ngirim utusan ka turunan Ismail, sarta aranjeunna ogé datang ka aranjeunna.
17 Sadaya jalmi ieu ngumpul teras sumping ka Seir kanggo ngabantosan turunan Esau dina perangna, sareng kémah ieu ageung pisan sareng beurat ku jalmina, seueurna sapertos keusik laut, sakitar dalapan ratus rébu lalaki, pasukan leumpang sareng pasukan berkuda, sareng sadaya pasukan ieu angkat ka Mesir kanggo perang sareng putra-putra Yakub, sareng aranjeunna masang kémah di Rameses.
18 Yusup angkat sareng saderek-saderekna sareng jalmi-jalmi anu gagah perkasa ti Mesir, sakitar genep ratus lalaki, teras aranjeunna perang sareng aranjeunna di tanah Rameses; sareng putra-putra Yakub dina waktos éta perang deui sareng turunan Esau, dina taun ka-50 putra-putra Yakub angkat ka Mesir, nyaéta taun ka-30 pamaréntahan Béla ka turunan Esau di Séir.
19 PANGERAN masrahkeun sadaya lalaki kuat Esau sareng turunan wétan ka panangan Yusuf sareng saderek-saderekna, sareng bangsa turunan Esau sareng turunan wétan éléh ku Yusuf.
20 Ti antara urang Esau jeung urang wetan anu tiwas, aya kira-kira dua ratus rebu lalaki anu gugur di hareupeun putra-putra Yakub, jeung rajana Bela bin Beor gugur bareng jeung maranehna dina perang, sarta nalika turunan Esau ningali yen rajana geus gugur dina perang jeung geus maot, leungeun maranehna jadi lemah dina perang.
21 Yusup, saderek-saderekna, jeung sakumna urang Mesir masih keneh maehan jalma-jalma turunan Esau, sarta sakumna jalma-jalma Esau sieun ku putra-putra Yakub sarta kabur ti payuneun aranjeunna.
22 Yusup, saderek-saderekna, jeung sakumna urang Mesir ngudag maranehna sapoe jauhna, sarta maranehna maehan deui kira-kira tilu ratus lalaki ti antara maranehna, terus-terusan maehan maranehna di jalan; tuluy maranehna malik ninggalkeun maranehna.
23 Yusup jeung saderek-saderekna balik deui ka Mesir, hiji-hiji acan euweuh hiji jalma anu leungit, ngan aya dua belas urang Mesir anu tiwas.
24 Nalika Yusup balik deui ka Mesir, anjeunna nitah Zefo sareng jalmi-jalmina pikeun dibeungkeut deui, teras aranjeunna dibeungkeut ku beusi sareng éta ngajantenkeun kasedih aranjeunna beuki ageung.
25 Sakumna jalma turunan Esau jeung urang wetan, balik ka kotana masing-masing kalawan era, sabab kabeh prajurit anu ngabarengan maranehna geus gugur dina perang.
26Barang turunan Esau ningali yén raja maranéhna geus maot dina perang, maranéhna buru-buru milih hiji lalaki ti urang wétan; ngaranna Yobab bin Zerah ti tanah Bozra, tuluy diangkat jadi raja ngagantikeun Béla jadi raja maranéhna.
27 Yobab calik dina tahta Bela ngagantikeun anjeunna, sareng Yobab ngarajaan di Edom ka sadaya turunan Esau salami sapuluh taun, sareng turunan Esau henteu deui perang ngalawan putra-putra Yakub ti dinten éta ka payun, sabab putra-putra Esau terang kana kawani putra-putra Yakub, sareng aranjeunna sieun pisan ka aranjeunna.
28 Tapi ti harita turunan Esau ngabenci turunan Yakub, sarta rasa benci jeung mumusuhan di antara maranehna teh kacida kuatna nepi ka ayeuna.
29Sanggeus sapuluh taun, Yobab bin Zerah ti Bozra maot, terus turunan Esau milih hiji lalaki nu ngaranna Kusham ti tanah Téman, tuluy diangkat jadi raja ngagantikeun Yobab. Kusham ngarajaan di Edom ka sakumna turunan Esau salila dua puluh taun.
30 Jeung Yusup, raja Mesir, jeung saderek-saderekna, jeung sakumna bani Israil cicing di Mesir kalawan aman dina mangsa harita, bareng jeung sakumna turunan Yusup jeung saderek-saderekna, teu aya halangan atawa kacilakaan anu jahat jeung tanah Mesir dina mangsa harita tenang tina perang dina mangsa Yusup jeung saderek-saderekna.

BAB 59

1 Ieu ngaran-ngaran putra-putra Israil anu cicing di Mesir, anu sumping sareng Yakub, sadaya putra-putra Yakub sumping ka Mesir, masing-masing sareng kulawargana.
2 Putra-putra ti Lea nyaéta Rubin, Simeon, Lewi, Yuda, Isakhar jeung Zebulon, katut Dinah, dulurna.
3 Putra-putra Rahel nyaéta Yusup sareng Benyamin.
4 Putra-putra Zilpa, abdina Lea, nyaéta Gad sareng Aser.

5 Putra-putra Bilha, emban Rahel, nyaéta Dan sareng Naptali.
6 Ieu turunan-turunan maranéhna anu lahir di tanah Kanaan, sateuacan maranéhna sumping ka Mesir jeung Yakub, ramana.
7 Putra-putra Rubin nyaéta Henokh, Palu, Kesron jeung Karmi.
8 Putra-putra Simeon nyaéta Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar sareng Saul, putra ti saurang awéwé Kanaan.
9 Putra-putra Lewi nyaéta Gerson, Kehat, jeung Merari, jeung Yokhebed, sadérék awéwéna, anu lahir nalika maranéhna indit ka Mesir.
10 Putra-putra Yuda nyaéta Er, Onan, Sela, Peres jeung Zerah.
11 Er jeung Onan maot di tanah Kanaan; ari putra-putra Peres nyaéta Hezron jeung Kamul.
12 Putra-putra Isaskar nyaéta Tola, Pua, Ayub jeung Samaria.
13 Putra-putra Zebulon nyaéta Sered, Elon jeung Yakleel, sarta putrana Dan nyaéta Kusim.
14 Putra-putra Naptali nyaéta Yaksel, Guni, Yezer jeung Silam.
15 Putra-putra Gad nyaéta Zifion, Haggi, Syuni, Ezbon, Eri, Arodi jeung Areli.
16 Putra-putra Aser nyaéta Yimna, Yiswa, Yiswi, Beria sareng Serah, sadérék awéwéna; sareng putra-putra Beria nyaéta Keber sareng Malkiel.
17 Putra-putra Benyamin nyaéta Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Aki, Rosh, Mupim, Hupim jeung Ord.
18 Putra-putra Yusup anu lahir di Mesir nyaéta Menase sareng Epraim.
19 Sadaya turunan Yakub aya tujuh puluh jalmi; ieu jalmi-jalmi anu sumping ka Mesir sareng Yakub, ramana, pikeun cicing di dinya. Yusuf sareng sadaya saderekna cicing di Mesir kalayan aman, sareng aranjeunna ngahakan anu pangsaéna ti Mesir sapanjang hirupna Yusuf.
20 Yusup cicing di Mesir salapan puluh tilu taun, sarta Yusup ngarajaan sakuliah Mesir dalapan puluh taun.
21 Nalika Yusup rék pupus, anjeunna nitah ngumpulkeun dulur-dulurna jeung sakumna kulawarga ramana, terus aranjeunna kumpul tuluy calik di payuneun anjeunna.
22 Yusup ngalahir ka saderek-saderekna jeung ka sakumna kulawarga ramana, "Kuring rek maot, tapi Allah pasti bakal ngalayanan maraneh sarta ngangkat maraneh ti ieu tanah ka tanah anu geus dijangjikeun ka karuhun maraneh yen rek dibikeun ka maranehna."
23 Jeung bakal kajadian nalika Allah nganjang ka maraneh pikeun mawa maraneh ti dieu ka tanah karuhun maraneh, tuluy bawa tulang-tulang kuring ti dieu.
24 Yusuf maksa putra-putra Israil pikeun sumpah demi turunan maranéhanana, pokna, "Allah pasti bakal nganjang ka anjeun sareng anjeun kedah mawa tulang-tulang kuring ti dieu."
25Sanggeus éta, Yusup pupus dina taun éta kénéh, nyaéta taun ka-71 urang Israil indit ka Mesir.
26 Yuswa Yusup saratus sapuluh taun nalika anjeunna pupus di tanah Mesir, sareng sadaya dulur-dulurna sareng sadaya abdina angkat teras ngabalsem Yusup, sapertos adatna, sareng dulur-dulurna sareng sakumna Mesir ngaraos sedih salami tujuh puluh dinten.
27 Tuluy Yusup diasupkeun kana peti anu dieusi ku rempah-rempah jeung sagala rupa seungit, tuluy dikurebkeun di sisi Walungan Sihor, kitu deui putra-putrana, dulur-dulurna, kitu deui sakumna kulawarga ramana, ngayakeun acara bela sungkawa tujuh poe pikeun anjeunna.
28 Sareng kajadian saatos pupusna Yusuf, sadaya urang Mesir mimiti maréntah ka bani Israil, sareng Firaun, raja Mesir, anu ngawasa ngagentos ramana, nyandak sadaya hukum Mesir sareng ngalaksanakeun sakumna pamaréntahan Mesir dina naséhatna, sareng anjeunna maréntah kalayan aman ka rahayatna.

BAB 60

1 Nalika taun éta sumping, nyaéta taun ka-72 ti saprak urang Israil turun ka Mesir, saatos pupusna Yusup, Zefo bin Élipas bin Ésau kabur ti Mesir, anjeunna sareng jalma-jalmana.
2 Anjeunna sumping ka Afrika, nyaéta Dinhabah, ka Angeas raja Afrika, sareng Angeas nampi aranjeunna kalayan kahormatan anu ageung, sareng anjeunna ngangkat Zepho janten kapten pasukanna.
3 Zepho meunang sih kurnia ti Angeas jeung ti rahayatna, sarta Zepho jadi panglima perang pikeun Angeas, raja Afrika, salila sababaraha poé.
4 Jeung Zepho ngarayu Angeas raja Afrika pikeun ngumpulkeun sakabéh pasukanana pikeun indit jeung perang ngalawan urang Mesir, jeung ngalawan putra-putra Yakub, sarta pikeun males dendam ka aranjeunna pikeun perkara dulur-dulurna.
5 Tapi Angeas teu daék ngadéngékeun ka Zepho pikeun ngalakukeun hal ieu, sabab Angeas nyaho kakuatan putra-putra Yakub, sareng naon anu parantos dilakukeun ku aranjeunna ka pasukanana dina perang ngalawan turunan Esau.
6 Dina mangsa harita, Zepho kacida pentingna di payuneun Angeas jeung di payuneun sakumna rahayatna, sarta anjeunna terus-terusan ngarayu aranjeunna pikeun perang ngalawan Mesir, tapi aranjeunna teu daék.
7 Jeung kajadian dina mangsa harita di tanah Kitim aya hiji lalaki di kota Puzimna, anu ngaranna Uzu, sarta anjeunna dijadikeun déwa ku turunan Kitim, sarta lalaki éta maot sarta teu boga anak lalaki, ngan hiji anak awéwé anu ngaranna Jania.
8Mojang éta kacida geulisna, geulis tur calakan, teu aya deui nu katingali kawas manéhna dina kaéndahan jeung kawijaksanaanna di sakuliah nagri.
9 Sareng rahayat Angeas raja Afrika ningali anjeunna teras aranjeunna sumping sareng muji anjeunna ka anjeunna, sareng Angeas ngirim pesen ka turunan Chittim, sareng anjeunna nyuhunkeun pikeun ngawin anjeunna, sareng rahayat Chittim satuju pikeun masihan anjeunna ka anjeunna pikeun dibojo.
10 Nalika utusan-utusan Angeas angkat ti tanah Chittim pikeun ngalaksanakeun lalampahanana, utusan-utusan Turnus raja Bibentu sumping ka Chittim, sabab Turnus raja Bibentu ogé ngirim utusan-utusanna pikeun ménta Jania pikeun anjeunna, pikeun dipigarwa, sabab sadaya jalmana ogé parantos muji anjeunna ka anjeunna, ku kituna anjeunna ngirim sadaya abdina ka anjeunna.

11 Para abdi Turnus sumping ka Chittim, teras aranjeunna nyuhunkeun Jania, supados diboyong ka Turnus, raja aranjeunna, pikeun dipigarwa.
12 Urang Kitim ngawaler ka aranjeunna, "Urang teu tiasa masihan anjeunna, sabab Angeas raja Afrika parantos hoyong anjeunna ngawin anjeunna sateuacan anjeun sumping, sareng urang kedah masihan anjeunna ka anjeunna, sareng ayeuna urang teu tiasa ngalakukeun hal ieu pikeun ngarebut mojang éta ti Angeas supados tiasa masihan anjeunna ka Turnus."
13 Sabab urang kacida sieunna ka Angeas bisi anjeunna datang perang ngalawan urang sarta ngancurkeun urang, sarta Turnus juragan anjeun moal bisa nyalametkeun urang ti leungeunna.
14 Nalika utusan-utusan Turnus ngadéngé sagala omongan urang Kitim, aranjeunna balik deui ka juraganna sarta nyaritakeun sagala omongan urang Kitim ka anjeunna.
15 Sareng turunan Chittim ngirim pangéling-ngéling ka Angeas, pokna, Turnus parantos ngirim pesen ka Jania pikeun ngawin anjeunna, sareng sapertos kieu kami parantos ngawaler ka anjeunna; sareng kami nguping yén anjeunna parantos ngumpulkeun sadaya pasukanna pikeun perang ngalawan anjeun, sareng anjeunna badé ngalangkungan jalan Sardunia pikeun perang ngalawan lanceuk anjeun Lukas, sareng saatos éta anjeunna bakal sumping pikeun perang ngalawan anjeun.
16 Sareng Angeas ngadangu kecap-kecap ti bani Kitim anu dikirimkeun ka anjeunna dina catetan, sareng amarahna hurung teras anjeunna hudang sareng ngumpulkeun sadaya tentarana teras sumping ngalangkungan pulo-pulo laut, jalan ka Sardunia, ka lanceukna Lucus raja Sardunia.
17 Niblos, putra Lucus, ngadangu yen pamanna Angeas bade sumping, teras anjeunna kaluar pikeun nepungan anjeunna sareng pasukan anu ageung, teras anjeunna nyium anjeunna sareng ngarangkul anjeunna, teras Niblos nyarios ka Angeas, "Upami anjeun naroskeun ka rama kuring ngeunaan kaayaan anjeunna, nalika kuring bade angkat sareng anjeun pikeun perang ngalawan Turnus, tanyakeun ka anjeunna pikeun ngajantenkeun kuring janten kapten pasukanna," teras Angeas ngalakukeun kitu, teras anjeunna sumping ka lanceukna sareng lanceukna sumping pikeun nepungan anjeunna, teras anjeunna naroskeun ka anjeunna ngeunaan kaayaan anjeunna.
18 Sareng Angeas naroskeun ka lanceukna Lucus ngeunaan karaharjaanana, sareng pikeun ngangkat putrana Niblos janten kapten pasukanna, sareng Lucus ngalaksanakeunana, teras Angeas sareng lanceukna Lucus bangkit sareng aranjeunna angkat ka Turnus pikeun perang, sareng aya pasukan anu ageung sareng jalma-jalma anu beurat.
19 Anjeunna sumping nganggo kapal, teras aranjeunna sumping ka propinsi Ashtorash, sareng Turnus sumping ka aranjeunna, sabab anjeunna angkat ka Sardunia, sareng niatna ngancurkeun éta sareng saatos éta angkat ti dinya ka Angeas pikeun ngalawan anjeunna.
20 Angeas jeung Lucus lanceukna patepang jeung Turnus di lebak Canopia, sarta perangna kacida sengitna di tempat éta.
21 Perangna sengit pisan ngalawan Lukas raja Sardunia, sarta sakumna pasukanana gugur, kitu deui Niblos putrana ogé gugur dina perang éta.
22 Sareng pamanna Angeas maréntahkeun abdi-abdina pikeun ngadamel peti mati emas pikeun Niblos teras aranjeunna nempatkeun anjeunna di jerona, sareng Angeas deui perang ka Turnus, sareng Angeas langkung kuat tibatan anjeunna, sareng anjeunna maehan anjeunna, sareng anjeunna maehan sadaya rahayatna ku pedang, sareng Angeas males dendam pikeun Niblos putra lanceukna sareng pikeun tentara lanceukna Lucus.
23 Nalika Turnus maot, leungeun jalma-jalma anu salamet tina perang janten lemah, sareng aranjeunna kabur ti payuneun Angeas sareng Lucus lanceukna.
24 Angeas jeung dulurna Lukas ngudag aranjeunna nepi ka jalan raya, anu aya di antara Alphanu jeung Romah, terus maranehna maehan sakumna pasukan Turnus ku pedang.
25 Raja Lukas ti Sardunia nitah abdi-abdina sangkan nyieun peti mati tina kuningan, tuluy neundeun mayit putrana Niblos di dinya, terus dikurebkeun di dinya.
26 Tuluy aranjeunna ngadegkeun hiji munara anu jangkung di jalan raya, sarta nepi ka ayeuna eta munara disebut Niblos, sarta dikurebkeunana oge Turnus raja Bibentu di dinya bareng jeung Niblos.
27 Di jalan raya antara Alfanu jeung Romah, aya makam Niblos di hiji sisi jeung makam Turnus di sisi séjénna, nepi ka ayeuna masih aya jalan aspal di antara maranéhna.
28 Sareng nalika Niblos dikubur, Lucus ramana uih deui sareng pasukanna ka nagri Sardunia, sareng Angeas lanceukna raja Afrika angkat sareng rakyatna ka kota Bibentu, nyaéta kota Turnus.
29 Sareng penduduk Bibentu ngadangu kawéntar anjeunna sareng aranjeunna sieun pisan ka anjeunna, teras aranjeunna angkat nepungan anjeunna bari ceurik sareng neneda, sareng penduduk Bibentu ngajurung Angeas supados henteu maehan aranjeunna atanapi ngancurkeun kota aranjeunna; sareng anjeunna ngalakukeun kitu, sabab Bibentu dina waktos éta dianggap salaku salah sahiji kota turunan Chittim; ku kituna anjeunna henteu ngancurkeun kota éta.
30 Tapi ti harita pasukan raja Afrika sok indit ka Kitim pikeun ngarampog jeung ngajarah eta tempat, jeung iraha waé maranéhna indit, Zefo, panglima pasukan Angeas, sok indit bareng jeung maranéhna.
31 Saatos éta Angeas malik sareng pasukanna teras sumping ka kota Puzimna, teras Angeas nyandak Jania putri Uzu janten istri teras mawa anjeunna ka kotana ka Afrika.

BAB 61

1 Harita Firaun, raja Mesir, nitah sakumna rahayatna pikeun nyieun karaton anu kuat di Mesir.
2 Sareng anjeunna ogé maréntahkeun putra-putra Yakub pikeun ngabantosan urang Mesir dina ngawangun éta, sareng urang Mesir ngadamel karaton anu éndah sareng elegan pikeun tempat cicing karajaan, sareng anjeunna cicing di dinya sareng anjeunna ngabarukeun pamaréntahanana sareng anjeunna maréntah kalayan aman.
3 Zebulon putra Yakub maot dina taun éta, nyaéta taun katujuh puluh dua turunna urang Israil ka Mesir, sareng Zebulon maot dina yuswa saratus opat belas taun, teras diasupkeun kana peti mati sareng diserahkeun ka panangan putra-putrana.

4 Dina taun katujuh puluh lima pupusna lanceukna, Simeon, dina yuswa saratus dua puluh taun nalika pupusna, anjeunna ogé diasupkeun kana peti mati sareng diserahkeun ka anak-anakna.
5 Jeung Zepho putra Elifas putra Esau, kapala pasukan Angeas raja Dinhaba, unggal dinten masih ngarayu Angeas pikeun nyiapkeun perang ngalawan putra-putra Yakub di Mesir, sareng Angeas teu daék ngalakukeun hal ieu, sabab abdi-abdina parantos nyaritakeun ka anjeunna sadaya kakuatan putra-putra Yakub, naon anu parantos aranjeunna lakukeun ka aranjeunna dina perang ngalawan turunan Esau.
6 Jeung dina mangsa harita, Zepho unggal poé ngarayu Angeas pikeun tarung ngalawan putra-putra Yakub.
7 Saatos sababaraha lami, Angeas ngadangukeun kecap-kecap Zepho sareng satuju anjeunna perang ngalawan putra-putra Yakub di Mesir, sareng Angeas ngumpulkeun sadaya rakyatna, hiji bangsa anu seueurna sapertos keusik anu aya di basisir laut, sareng anjeunna ngadamel tekadna pikeun angkat ka Mesir pikeun perang.
8 Di antara abdi-abdi Angeas aya hiji nonoman umur lima belas taun, ngaranna Bileam putra Beor sarta nonoman éta wijaksana pisan sarta ngarti kana élmu sihir.
9 Angeas nyarios ka Bileam, "Punten, jieun sihir pikeun kami, supados kami terang saha anu bakal unggul dina perang anu ayeuna kami laksanakeun."
10 Bileam nitah aranjeunna mawa lilin pikeun anjeunna, teras anjeunna ngadamel tina éta lilin rupa-rupa kareta perang sareng pasukan berkuda anu ngawakilan tentara Angeas sareng tentara Mesir, teras anjeunna nempatkeun éta lilin kana cai anu disiapkeun sacara cerdik anu anjeunna gaduh pikeun tujuan éta, teras anjeunna nyandak dahan-dahan tangkal murad dina leungeunna, teras anjeunna ngalaksanakeun akalna, teras anjeunna ngahijikeun éta lilin kana cai, sareng di dinya katingali ku anjeunna dina cai gambar-gambar anu mirip sareng pasukan Angeas anu murag di payuneun gambar-gambar anu mirip sareng urang Mesir sareng putra-putra Yakub.
11 Sareng Bileam nyarioskeun hal ieu ka Angeas, sareng Angeas putus asa sareng henteu nyiapkeun dirina pikeun angkat ka Mesir pikeun perang, sareng anjeunna tetep cicing di kotana.
12 Nalika Zepho putra Elifas ningali yén Angeas geus putus asa pikeun maju perang ngalawan urang Mesir, Zepho kabur ti Angeas ti Afrika, teras angkat ka Kitim.
13 Sareng sadaya jalmi Kitim nampi anjeunna kalayan kahormatan anu ageung, sareng aranjeunna nyewa anjeunna pikeun perang sapanjang dinten, sareng Zepho janten beunghar pisan dina waktos éta, sareng pasukan raja Afrika masih sumebar dina waktos éta, sareng turunan Kitim ngumpul sareng angkat ka Gunung Cuptizia kusabab pasukan Angeas raja Afrika, anu nuju maju ka aranjeunna.
14 Hiji mangsa, Zefo kaleungitan sapi ngora, terus anjeunna néangan éta sapi, terus kadéngé sora sapi éta di sakuriling gunung.
15 Zepho angkat, anjeunna ningali aya guha ageung di handapeun gunung, sareng aya batu ageung di lawang guha, sareng Zepho meulah batu éta, teras anjeunna lebet ka guha, anjeunna ningali aya sato ageung nuju ngahakan sapi éta; ti tengah ka luhur éta sato téh siga manusa, sareng ti tengah ka handap éta sato téh siga sato, teras Zepho nyerang éta sato terus maehan éta sato ku pedangna.
16 Urang Kitim ngadéngé hal éta, terus maranéhna bungah pisan, pokna, "Kumaha atuh jalma ieu anu maehan sato anu ngahakan ingon-ingon urang?"
17 Aranjeunna sadayana ngumpul pikeun ngabaktikeun hiji dinten dina sataun pikeun anjeunna, sareng aranjeunna nyebat nami éta Zefo dumasar kana namina, sareng aranjeunna nyanggakeun kurban inuman ka anjeunna unggal taun dina dinten éta, sareng aranjeunna nyanggakeun hadiah ka anjeunna.
18 Dina waktos éta Jania putri Uzu garwana raja Angeas gering, sareng panyakitna karasa pisan ku Angeas sareng para perwirana, teras Angeas nyarios ka para wijaksana, Naon anu kedah kuring lakukeun ka Jania sareng kumaha kuring nyageurkeun anjeunna tina panyakitna? Sareng para wijaksana nyarios ka anjeunna, Kusabab hawa nagara urang henteu sapertos hawa tanah Chittim, sareng cai urang henteu sapertos cai aranjeunna, ku kituna tina ieu ratu gering.
19 Sabab kusabab parobahan hawa jeung cai manéhna gering, jeung ogé kusabab di nagarana manéhna ngan nginum cai anu asalna ti Purmah, anu dibawa ku karuhunna maké sasak.
20 Angeas nitah abdi-abdina, terus aranjeunna mawa cai Purmah milik Kitim ka anjeunna dina wadah-wadah, terus aranjeunna nimbang cai-cai éta jeung sakabéh cai di tanah Afrika, sarta aranjeunna manggihan cai-cai éta leuwih hampang tibatan cai Afrika.
21 Sareng Angeas ningali hal ieu, teras anjeunna maréntahkeun sadaya perwirana pikeun ngumpulkeun tukang batu rébuan sareng puluhan rébu, sareng aranjeunna motong batu anu teu kaétang, sareng tukang ngawangun sumping sareng aranjeunna ngawangun sasak anu kuat pisan, sareng aranjeunna ngalirkeun sumber cai ti tanah Chittim ka Afrika, sareng cai éta kanggo Jania ratu sareng sadaya urusanana, pikeun nginum sareng ngadamel roti, ngumbah sareng mandi nganggo éta, sareng ogé pikeun nyiram sadaya siki anu tiasa didapet tina dahareun, sareng sadaya buah taneuh.
22 Raja maréntahkeun supaya aranjeunna mawa taneuh Kitim dina kapal-kapal ageung, sareng aranjeunna ogé mawa batu pikeun ngawangunna, sareng tukang-tukang ngawangun karaton pikeun Jania ratu, sareng ratu cageur tina panyakitna.
23 Sareng dina revolusi taun éta, pasukan Afrika teras-terasan sumping ka tanah Kitim pikeun ngarampog sapertos biasana, sareng Zepho putra Elifas ngadangu laporan aranjeunna, teras anjeunna masihan paréntah ngeunaan aranjeunna sareng anjeunna perang sareng aranjeunna, sareng aranjeunna kabur ti payuneun anjeunna, sareng anjeunna ngabébaskeun tanah Kitim ti aranjeunna.
24 Urang Kitim ningali kawani Zefo, terus urang Kitim nekad sarta ngangkat Zefo jadi raja di sakuliah maranehna, sarta anjeunna jadi raja di sakuliah maranehna, sarta nalika anjeunna ngaraja, maranehna indit pikeun nalukkeun urang Tubal, jeung sakumna pulo-pulo di sakurilingna.
25 Raja Zepho mingpin aranjeunna sareng aranjeunna perang ngalawan Tubal sareng pulo-pulo, sareng aranjeunna nalukkeun aranjeunna, sareng nalika aranjeunna uih deui ti perang, aranjeunna ngabarukeun

pamaréntahanana pikeun anjeunna, sareng aranjeunna ngawangun karaton anu ageung pisan pikeun tempat cicing sareng tahta karajaanna, sareng aranjeunna ngadamel tahta anu ageung pikeun anjeunna, sareng Zepho ngawasa sakumna tanah Chittim sareng tanah Italia salami lima puluh taun.

BAB 62

1 Dina taun éta, nyaéta taun ka-79 urang Israil angkat ka Mesir, Ruben putra Yakub pupus di tanah Mesir; nalika anjeunna yuswa saratus dua puluh lima taun, anjeunna diasupkeun kana peti mati, teras diserahkeun ka putra-putrana.
2 Dina taun ka-dalapan puluh, Dan, lanceukna, pupus; yuswana saratus dua puluh taun nalika pupusna, anjeunna ogé diasupkeun kana peti mati sareng diserahkeun ka anak-anakna.
3 Dina taun éta pupusna Kusham, raja Edom, tuluy Hadad putra Bedad jadi raja salila tilu puluh lima taun; sarta dina taun dalapan puluh hiji Isakar putra Yakub pupus di Mesir, sarta Isakar yuswana saratus dua puluh dua taun nalika pupusna, tuluy diasupkeun kana peti mati di Mesir, tuluy dibikeun ka anak-anakna.
4 Dina taun ka-dalapan puluh dua pupusna, Aser, lanceukna, dina yuswa saratus dua puluh tilu taun, anjeunna ditempatkeun dina peti mati di Mesir, teras diserahkeun ka putra-putrana.
5 Dina taun ka-dalapan puluh tilu Gad pupus, yuswana saratus dua puluh lima taun, tuluy diasupkeun kana peti mati di Mesir, tuluy diserahkeun ka anak-anakna.
6 Dina taun ka-dalapan puluh opat, nyaéta taun ka-lima puluh Hadad putra Bedad, raja Edom, Hadad ngumpulkeun sakumna turunan Esau, sarta ngumpulkeun sakumna pasukanana, kira-kira opat ratus rébu lalaki, tuluy anjeunna angkat ka tanah Moab, tuluy anjeunna angkat merangan Moab sarta ngajadikeun aranjeunna wajib mayar upeti ka anjeunna.
7Bangsa Moab ngadéngé hal éta, terus maranéhna kacida sieunna, terus ngirim utusan ka urang Midian pikeun ngabantu maranéhna merangan Hadad putra Bedad, raja Edom.
8 Sanggeus Hadad sumping ka tanah Moab, urang Moab jeung urang Midian kaluar pikeun ngalawan anjeunna, terus aranjeunna ngatur barisan perang ngalawan anjeunna di tanah Moab.
9 Hadad perang ngalawan Moab, sarta loba pisan jalma anu tiwas ti urang Moab jeung urang Midian, kira-kira dua ratus rebu lalaki.
10 Perang Moab kacida sengitna, sarta nalika urang Moab ningali yén perangna kacida sengitna, aranjeunna ngaleuleuskeun leungeunna sarta malik, sarta ngantep urang Midian nuluykeun perang.
11 Urang Midian teu nyaho kana niat Moab, tapi aranjeunna nguatkeun diri dina perang sarta ngalawan Hadad jeung sakumna pasukanana, sarta sakumna Midian éléh ku anjeunna.
12 Hadad ngagebugan urang Midian kalawan hebat pisan, sarta maehan maranehna ku pedang, teu aya hiji-hijina jalma anu nyesakeun salamet ti antara jalma-jalma anu datang nulungan Moab.
13 Nalika sadaya urang Midian tiwas dina perang, sareng urang Moab kabur, Hadad ngajantenkeun sadaya urang Moab dina waktos éta janten upeti ka anjeunna, sareng aranjeunna janten di handapeun panangganna, sareng aranjeunna masihan pajeg taunan sapertos anu diparentahkeun, sareng Hadad uih deui ka tanahna.
14 Nalika taun robah, nalika urang Midian anu aya di tanah éta ngadéngé yén sadaya dulurna tiwas dina perang ngalawan Hadad demi Moab, sabab urang Moab geus mundur tina perang sareng ninggalkeun Midian pikeun perang, maka lima pamingpin Midian mutuskeun sareng dulur-dulurna anu tetep aya di tanahna, pikeun perang ngalawan Moab pikeun males dendam ka dulur-dulurna.
15 Urang Midian nitah urang wétan pikeun ngabantu urang Midian merangan urang Moab, sarta ngirim utusan ka urang Ketura pikeun ngabantu urang Midian merangan urang Moab.
16 Urang Moab ngadéngé hal éta, terus maranéhna kacida sieunna lantaran sakabéh urang ti wétan geus ngumpul rék perang ngalawan maranéhna. Urang Moab ngirim surat ka tanah Edom ka Hadad putra Bedad, pokna,
17 Hayu urang datang ka dieu, tulungan urang, urang bakal ngéléhkeun urang Midian, sabab maranéhna geus ngumpul jeung datang ngalawan urang jeung sakumna dulur-dulurna, urang ti wétan, rék perang, pikeun males dendam ka urang Midian anu gugur dina perang.
18 Hadad putra Bedad, raja Edom, angkat ka tanah Moab sareng sadaya pasukanana pikeun merangan Midian. Urang Midian sareng urang wétan merangan Moab di tanah Moab, sareng perangna sengit pisan.
19 Hadad maehan sakumna urang Midian sareng urang wetan ku pedang, sareng Hadad dina waktos éta ngabébaskeun Moab tina leungeun Midian, sareng jalma-jalma anu sésana ti Midian sareng urang wetan kabur ti payuneun Hadad sareng pasukanna, teras Hadad ngudag aranjeunna ka tanahna, sareng maehan aranjeunna ku pembunuhan anu ageung pisan, sareng anu tiwas murag di jalan.
20 Hadad ngabébaskeun Moab ti leungeun Midian, sabab sakabéh urang Midian geus tiwas ku pedang, sarta Hadad balik deui ka tanahna.
21 Ti harita ka hareup, urang Midian ngabenci urang Moab, lantaran urang Moab geus gugur dina perang demi maranehna, sarta aya mumusuhan anu gede jeung kuat di antara maranehna sapanjang hirupna.
22 Sakur urang Midian anu kapanggih di jalan ka tanah Moab tiwas ku pedang Moab, kitu deui sakur urang Moab anu kapanggih di jalan ka tanah Midian, tiwas ku pedang Midian. Kitu anu dilakukeun ku Midian ka Moab jeung Moab ka Midian lila-lila.
23 Harita Yuda putra Yakub maot di Mesir, dina taun ka-86 Yakub angkat ka Mesir, sareng Yuda yuswana saratus dua puluh salapan taun nalika pupusna, teras mayitna diawetkeun teras diasupkeun kana peti mati, teras diserahkeun ka putra-putrana.
24 Dina taun ka-dalapan puluh salapan Naptali pupus, yuswana saratus tilu puluh dua taun, tuluy diasupkeun kana peti mati sarta dibikeun ka anak-anakna.
25 Dina taun ka-91 urang Israil turun ka Mesir, nyaéta dina taun ka-30 pamaréntahan Zefo bin Elifas bin Esau, nu ngawasa urang Kitim, urang Afrika datang ka urang Kitim

pikeun ngarampog aranjeunna sapertos biasana, tapi aranjeunna teu acan datang ka aranjeunna salami tilu belas taun ieu.
26 Dina taun éta ogé maranéhna datang ka maranéhna, terus Zefo bin Élifas kaluar ka maranéhna jeung sababaraha urangna, terus ngagebug maranéhna kalawan kejem, terus pasukan Afrika kabur ti hareupeun Zefo, nu tiwas ragrag di hareupeunna, terus Zefo jeung pasukanna ngudag maranéhna, terus ngagebug maranéhna nepi ka deukeut Afrika.
27 Raja Angeas ti Afrika ngadéngé hal anu dilakukeun ku Zepho, sarta éta ngaganggu pisan anjeunna, sarta Angeas sieun ka Zepho sapanjang poé.

BAB 63

1 Dina taun ka-93, Levi, putra Yakub, pupus di Mesir, sareng Levi yuswana saratus tilu puluh tujuh taun nalika anjeunna pupus, teras anjeunna diasupkeun kana peti mati sareng diserahkeun ka putra-putrana.
2 Saatos pupusna Lewi, nalika sakumna Mesir ningali yén putra-putra Yakub, dulur-dulurna Yusuf, parantos maot, sadaya urang Mesir mimiti nyiksa putra-putra Yakub, sareng ngajantenkeun aranjeunna pait ti dinten éta dugi ka dinten aranjeunna angkat ti Mesir, sareng aranjeunna ngarebut ti leungeunna sadaya kebon anggur sareng kebon anu dipasihkeun ku Yusuf ka aranjeunna, sareng sadaya bumi anu mewah dimana urang Israil cicing, sareng sadaya kakayaan Mesir, urang Mesir ngarebut sadayana ti putra-putra Yakub dina waktos éta.
3 Jeung kakawasaan Mesir beuki kuat dina mangsa harita ka urang Israil, jeung urang Mesir nyiksa urang Israil nepi ka urang Israil bosen ku kalakuan urang Mesir.
4 Dina mangsa harita, dina taun ka-102 sanggeus Israil indit ka Mesir, Firaun raja Mesir pupus, tuluy Melol putrana jadi raja ngagantikeun anjeunna. Sakumna jalma-jalma Mesir anu perkasa, kitu deui sakumna generasi anu wawuh ka Yusuf jeung dulur-dulurna, pupus dina mangsa harita.
5Geus kitu, generasi séjén muncul ngagantikeun maranéhna, anu tacan nyaho ka putra-putra Yakub jeung sagala kahadean anu geus dilakukeun ku maranéhna ka maranéhna, kitu deui sagala kakawasaan maranéhna di Mesir.
6 Ti harita keneh sakumna Mesir mimiti nganyenyeri hate putra-putra Yakub, sarta nyiksa aranjeunna ku sagala rupa pagawean anu beurat, lantaran aranjeunna teu nyaho saha karuhunna anu nyalametkeun aranjeunna dina mangsa paceklik.
7 Sareng ieu ogé ti PANGERAN, pikeun bani Israil, pikeun mangpaatna aranjeunna dina mangsa-mangsa akhir, supados sadaya bani Israil tiasa terang ka PANGERAN, Allahna.
8 Jeung supaya nyaho kana tanda-tanda jeung kaajaiban-kaajaiban anu bakal dilakukeun ku PANGERAN di Mesir pikeun umat-Na Israil, supaya urang Israil sieun ka PANGERAN, Allah karuhunna, sarta hirup dina sagala jalan-Na, maranehna jeung turunan-turunan maranehna salamina.
9 Melol yuswa dua puluh taun nalika anjeunna mimiti ngarajaan, sareng anjeunna ngarajaan salapan puluh opat taun, sareng sakumna Mesir nyebatkeun anjeunna Firaun dumasar kana nami ramana, sapertos adat anu dilakukeun ku aranjeunna ka unggal raja anu ngarajaan aranjeunna di Mesir.
10 Dina waktos éta sadaya pasukan Angeas raja Afrika angkat nyebarkeun ka sakuliah tanah Kitim sapertos biasana pikeun ngarampog.
11 Sanggeus Zefo bin Elifas bin Esau ngadéngé beja éta, anjeunna kaluar jeung pasukanana pikeun merangan aranjeunna di jalan.
12Sepho maehan pasukan raja Afrika ku pedang, teu aya hiji ogé anu nyésa, jeung teu aya hiji ogé anu balik deui ka dunungananana di Afrika.
13 Angeas ngadangu hal anu dilakukeun ku Zefo putra Elifas ka sadaya pasukanna, yén anjeunna parantos ngancurkeun aranjeunna, teras Angeas ngumpulkeun sadaya pasukanna, sadaya lalaki ti tanah Afrika, hiji bangsa anu seueurna sapertos keusik di basisir laut.
14 Angeas ngirim pesen ka Lucus lanceukna, "Hayu ka dieu jeung sakumna pasukan anjeun, tulungan kuring ngéléhkeun Zepho jeung sakumna urang Kitim anu geus ngancurkeun pasukan kuring." Lukas datang jeung sakumna pasukanna, pasukan anu kacida gedéna, pikeun ngabantu Angeas lanceukna tarung ngalawan Zepho jeung turunan Kitim.
15 Sanggeus Zefo jeung urang Kitim ngadéngé hal éta, maranéhna kacida sieunna sarta haténa pinuh ku rasa sieun.
16 Jeung Zefo ngirim surat ka tanah Edom ka Hadad putra Bedad raja Edom jeung ka sakumna turunan Esau, eusina kieu,
17 Kuring geus ngadéngé yén Angeas raja Afrika datang ka urang jeung lanceukna pikeun perang ngalawan urang, jeung urang kacida sieunna ka manéhna, sabab pasukanna kacida gedéna, utamana manéhna datang ngalawan urang jeung lanceukna sarta pasukanna ogé.
18 Ayeuna hayu urang bareng jeung kaula, bantu kaula, urang bakal perang bareng ngalawan Angeas jeung dulurna Lukas, sarta maneh bakal nyalametkeun urang tina leungeun maranehna, tapi lamun henteu, sing nyaho yen urang kabeh bakal paeh.
19 Turunan Esau ngirim surat ka turunan Kitim jeung ka Zefo raja maranéhanana, pokna, "Urang teu bisa ngalawan Angeas jeung rahayatna sabab geus aya perjanjian perdamaian di antara urang mangtaun-taun ieu, ti jaman Bela raja kahiji, jeung ti jaman Yusuf putra Yakub raja Mesir, anu urang perang di sabrang Yordan nalika anjeunna nguburkeun ramana.
20 Sanggeus Zefo ngadéngé omongan dulur-dulurna, turunan Esau, anjeunna eureun ngahubungan aranjeunna, sarta Zefo kacida sieunna ku Angeas.
21 Angeas jeung Lukas dulurna ngatur sakabéh pasukanna, kira-kira dalapan ratus rébu lalaki, ngalawan urang Kitim.
22Sadaya urang Kitim nyarios ka Zefo, "Mugia urang didoakeun ka Allah karuhun anjeun, mugia Anjeunna tiasa nyalametkeun urang tina panangan Angeas sareng pasukanana, sabab urang parantos nguping yén Anjeunna Allah anu agung sareng Anjeunna nyalametkeun sadaya anu percanten ka Anjeunna."
23 Zefo ngadéngé omongan maranéhna, terus Zefo neneda ka PANGERAN, terus ngalahir,

240 GUSTI, Allah Ibrahim sareng Ishak karuhun abdi, dinten ieu abdi terang yén Gusti teh Allah anu sajati, sareng sadaya allah bangsa-bangsa téh sia-sia sareng teu aya gunana.
25 Ayeuna sing émut kana perjanjian Anjeun ka Ibrahim, karuhun urang, anu dicaritakeun ku karuhun urang ka urang, sareng mugia Gusti maparin rahmat ka abdi dinten ieu demi Ibrahim sareng Ishak, karuhun urang, sareng salametkeun abdi sareng turunan Kitim tina panangan raja Afrika anu sumping ngalawan urang.
26 PANGERAN ngadangukeun sora Zefo, sarta Mantenna merhatikeun anjeunna ku lantaran Ibrahim jeung Ishak, sarta PANGERAN nyalametkeun Zefo jeung turunan Kitim ti leungeun Angeas jeung rahayatna.
27 Dina poe eta Zepho merangan Angeas raja Afrika jeung sakumna rahayatna, sarta PANGERAN masrahkeun sakumna rahayat Angeas ka leungeun turunan Kitim.
28 Perangna sengit pisan ngalawan Angeas, sarta Zepho maehan sakumna lalaki Angeas jeung Lukas dulurna ku pedang, sarta aya kira-kira opat ratus rebu lalaki anu gugur nepi ka peutingna.
29 Nalika Angeas ningali yén sadaya pasukanna tiwas, anjeunna ngirim surat ka sadaya penduduk Afrika pikeun sumping ka anjeunna, pikeun ngabantosan anjeunna dina perang, sareng anjeunna nyerat dina surat éta, saurna, Sadaya anu aya di Afrika hayu aranjeunna sumping ka abdi ti umur sapuluh taun ka luhur; hayu aranjeunna sadayana sumping ka abdi, sareng tingali upami anjeunna henteu sumping anjeunna bakal maot, sareng sadaya anu dipibogana, sareng sadaya kulawargana, raja bakal nyandak.
30 Sareng sadaya penduduk Afrika anu sanés reuwas ku kecap-kecap Angeas, sareng aya sakitar tilu ratus rébu lalaki sareng budak lalaki, ti umur sapuluh taun ka luhur, kaluar ti kota éta, teras sumping ka Angeas.
31 Saatos sapuluh dinten, Angeas ngamimitian deui perang ngalawan Zepho sareng bani Kitim, sareng perang éta hébat pisan sareng kuat di antara aranjeunna.
32 Ti pasukan Angeas jeung Lukas, Zepho ngirimkeun loba jalma anu tatu ka anjeunna, kira-kira dua rébu lalaki, sarta Sosiftar, kapten pasukan Angeas, gugur dina perang éta.
33 Nalika Sosiftar geus runtuh, pasukan Afrika malik kabur, terus aranjeunna kabur, jeung Angeas jeung Lucus dulurna aya bareng jeung maranehna.
34 Zepho jeung urang Kitim ngudag aranjeunna, sarta aranjeunna masih ngéléhkeun aranjeunna di jalan, kira-kira dua ratus lalaki, sarta aranjeunna ngudag Azdrubal putra Angeas anu geus kabur jeung ramana, sarta aranjeunna ngéléhkeun dua puluh lalakina di jalan, sarta Azdrubal kabur ti urang Kitim, sarta aranjeunna teu maehan anjeunna.
35 Angeas jeung Lukas lanceukna kabur bareng jeung balad-baladna nu séjénna, terus maranéhna kabur terus asup ka Afrika bari sieun jeung reuwas, terus Angeas hariwang terus-terusan bisi Zepho putra Elifas indit perang jeung manéhna.

BAB 64

1 Sareng Bileam putra Beor dina waktos éta aya sareng Angeas dina perang, sareng nalika anjeunna ningali yén Zepho ngéléhkeun Angeas, anjeunna kabur ti dinya sareng sumping ka Kitim.
2 Jeung Zepho jeung turunan Kitim narima anjeunna kalawan hormat anu gede, sabab Zepho nyaho kana hikmah Bileam, sarta Zepho méré loba hadiah ka Bileam sarta anjeunna tetep cicing jeung anjeunna.
3Sanggeus Zefo balik ti perang, anjeunna nitah sakumna urang Kitim pikeun ngitung jumlah jalma-jalma anu geus milu perang, sarta tétéla euweuh hiji ogé anu leungit.
4 Zefo bungah ku hal ieu, terus anjeunna ngabarukeun karajaananana, sarta anjeunna ngayakeun pésta pikeun sakumna rahayatna.
5 Tapi Zepho teu inget ka PANGERAN jeung teu mikir yen PANGERAN geus nulungan anjeunna dina perang, jeung yen Mantenna geus nyalametkeun anjeunna jeung rahayatna ti leungeun raja Afrika, tapi tetep leumpang dina jalan turunan Kitim jeung turunan Esau anu jahat, pikeun ngalayanan allah-allah sejen anu diajarkeun ku dulur-dulurna turunan Esau ka anjeunna; ku kituna disebutkeun, Ti jalma jahat kaluar kajahatan.
6 Jeung Zepho ngarajaan sakumna turunan Kitim kalawan aman, tapi teu wawuh ka PANGERAN anu geus nyalametkeun anjeunna jeung sakumna rahayatna ti leungeun raja Afrika; jeung pasukan Afrika teu datang deui ka Kitim pikeun ngarampog sakumaha biasana, sabab maranehna nyaho kana kakawasaan Zepho anu geus maehan maranehna kabeh ku pedang, jadi Angeas sieun ka Zepho putra Elifas, jeung ka turunan Kitim sapanjang poe.
7 Waktu Zepho balik ti perang, jeung ningali Zepho meunang ngalawan sakabéh urang Afrika sarta ngéléhkeun maranéhna ku pedang, Zepho jeung urang Kitim ngajak urang Mesir pikeun perang ngalawan putra-putra Yakub jeung Firaun raja Mesir.
8 Sabab Zefo ngadéngé yén jalma-jalma Mesir anu perkasa geus maot, kitu ogé Yusuf jeung dulur-dulurna, putra-putra Yakub, geus maot, sarta sakabéh turunan maranéhna, nyaéta bani Israil, tetep cicing di Mesir.
9Sefo mikir rék indit merangan maranéhna jeung sakumna Mesir, pikeun males dendam ka dulur-dulurna, turunan Ésau, anu geus diéléhkeun ku Yusup jeung dulur-dulurna, sarta sakumna Mesir di tanah Kanaan, nalika maranéhna indit ka Hebron rék nguburkeun Yakub.
10Tuluy Zefo ngirim utusan ka Hadad bin Bedad, raja Edom, jeung ka sakumna dulur-dulurna, turunan Esau, pokna,
11 Naha anjeun teu nyarios yén anjeun moal perang ngalawan raja Afrika sabab anjeunna anggota perjanjian anjeun? tingali kuring perang sareng anjeunna sareng ngéléhkeun anjeunna sareng sadaya rahayatna.
12 Ayeuna Kami geus mutuskeun rek merangan Mesir jeung turunan Yakub anu aya di dinya, sarta Kami bakal males dendam ka maranehna kana naon anu dilakukeun ku Yusup, dulur-dulurna, jeung karuhunna ka urang di tanah Kanaan nalika maranehna indit ka Hebron rek nguburkeun ramana.
13 Ayeuna upami anjeun daék sumping ka abdi pikeun ngabantosan abdi merangan aranjeunna sareng Mesir, maka urang bakal males dendam ka dulur-dulur urang.
14 Turunan Esau ngadengekeun kana omongan Zefo, sarta turunan Esau ngumpul, hiji bangsa anu kacida gedena,

terus indit pikeun ngabantu Zefo jeung turunan Kitim dina perang.
15 Zefo ngirim pesen ka sakumna urang wétan sareng ka sakumna turunan Ismael, sareng aranjeunna ngumpul sareng sumping pikeun ngabantosan Zefo sareng turunan Kitim dina perang ngalawan Mesir.
16 Raja-raja éta, raja Edom, urang wétan, turunan Ismael, jeung Zefo raja Kitim, angkat ka Hebron, ngumpulkeun sakabéh pasukanna.
17Pakemahan éta kacida beuratna, panjangna nepi ka tilu poé lalampahan, lobana kawas keusik di basisir anu teu kaétang lobana.
18 Raja-raja ieu sareng pasukan-pasukanna angkat ka ditu ka dieu pikeun merangan Mesir, teras masang kemah babarengan di Lebak Patros.
19Sakumna urang Mesir ngadéngé beja éta, terus maranéhna ngumpul, sakumna rahayat Mesir, jeung ti sakumna kota-kota Mesir, kira-kira tilu ratus rébu lalaki.
20 Urang Mesir ogé ngirim utusan ka urang Israil anu harita aya di tanah Gosyen, pikeun datang ka dinya pikeun merangan raja-raja éta.
21 Urang Israil kumpul, kira-kira saratus lima puluh urang, tuluy maju perang pikeun ngabantu urang Mesir.
22 Urang Israil jeung urang Mesir maju, kira-kira tilu ratus rebu urang jeung saratus lima puluh urang, terus aranjeunna maju perang ngalawan raja-raja ieu, terus aranjeunna nempatkeun diri ti luar tanah Gosyen di sebrang Patros.
23 Urang Mesir teu percaya ka Israil pikeun milu perang bareng jeung maranehna, sabab kabeh urang Mesir ngomong, "Meureun urang Israil bakal masrahkeun urang ka leungeun turunan Esau jeung Ismail, sabab maranehna teh dulur-dulurna."
24 Urang Mesir sadayana nyarios ka urang Israil, "Maraneh cicing di dieu babarengan, urang bakal indit merangan turunan Esau jeung Ismail, jeung lamun raja-raja ieu meunang ka urang, mending datang ka ditu jeung bantu urang." Urang Israil ngalakukeun kitu.
25Zefo bin Élipas bin Ésau raja urang Kitim, jeung Hadad bin Bedad raja urang Edom, katut sakabéh pasukanana, kitu deui sakabéh urang ti wétan, kitu deui turunan Ismael, lobana kawas keusik, ngariung di Lebak Patros nu ngepung Takpankes.
26 Bileam bin Beor urang Siria aya di dinya di kémah Zefo, sabab anjeunna sumping sareng urang Kitim ka perang, sareng Bileam mangrupikeun jalmi anu dihormat pisan di payuneun Zefo sareng baladna.
27 Ceuk Zefo ka Bileam, "Coba tenung heula, supaya urang nyaho saha nu unggul, urang atawa urang Mesir."
28 Bileam hudang terus nyobaan élmu ramal, sarta anjeunna ahli dina éta élmu, tapi anjeunna bingung sarta padamelan anu dilakukeunana ancur.
29 Anjeunna nyobian deui tapi teu hasil, sareng Bileam putus asa teras ninggalkeun éta sareng teu ngarengsekeunana, sabab ieu ti PANGERAN, supados Zefo sareng rahayatna murag kana panangan urang Israil, anu parantos percanten ka PANGERAN, Allah karuhunna, dina perangna.
30 Zefo jeung Hadad ngatur pasukanna, sarta urang Mesir sorangan-sorangan maju ngalawan maranehna, kira-kira tilu ratus rebu urang, sarta teu aya hiji-hiji acan urang Israil anu milu.
31Sadaya urang Mesir perang ngalawan raja-raja ieu ngalawan Patros sareng Takpanches, sareng perangna sengit ngalawan urang Mesir.
32 Raja-raja Mesir leuwih kuat tibatan urang Mesir dina perang éta, jeung kira-kira saratus dalapan puluh lalaki Mesir gugur dina poé éta, jeung kira-kira tilu puluh lalaki ti pasukan raja-raja, jeung sakabéh lalaki Mesir kabur ti hareupeun raja-raja, jadi turunan Esau jeung Ismael ngudag urang Mesir, terus ngéléhkeun maranéhna nepi ka tempat kémah urang Israil.
33 Urang Mesir kabeh ngageroan urang Israil, pokna, "Geura datang ka dieu, tulungan kami, salametkeun kami tina kakawasaan Esau, Ismail, jeung urang Kitim."
34Saratus lima puluh lalaki Israil lumpat ti tempatna ka kémah raja-raja éta, terus urang Israil sasambat ka PANGERAN, Allahna, pikeun nyalametkeun maranéhna.
35 PANGERAN ngadangukeun pamenta Israil, sarta PANGERAN masrahkeun sadaya raja-raja ka leungeunna, sarta urang Israil merangan raja-raja éta, sarta urang Israil maehan kira-kira opat rebu prajurit raja-raja.
36 PANGERAN nimbulkeun kareuwas anu kacida di kémah raja-raja, nepi ka urang Israil kacida sieunna.
37Sadaya pasukan raja-raja kabur ti payuneun urang Israil, terus diudag ku urang Israil bari nyerang nepi ka wates tanah Kus.
38 Urang Israil maehan dua rebu urang deui di jalan, jeung teu aya hiji-hiji acan anu tiwas.
39Barang urang Mesir ningali yén urang Israil geus tarung ngalawan raja-raja kalawan saeutik pisan jalmana, sarta perangna kacida sengitna ngalawan maranéhna,
40Urang Mesir kacida sieuneunana ku perang anu sengit ieu, nepi ka urang Mesir kabur, unggal jalma nyumput ti pasukan anu geus disiapkeun, terus nyumput di jalan, sarta ninggalkeun urang Israil pikeun tarung.
41 Urang Israil nganiaya pisan jalma-jalma raja-raja, sarta aranjeunna balik deui ti dinya sanggeus ngusir jalma-jalma éta nepi ka wates tanah Kus.
42 Sakumna urang Israil terang kana kalakuan urang Mesir ka maranehna, yen maranehna geus kabur ti dinya dina perang, sarta ngantep maranehna tarung sorangan.
43 Urang Israil ogé ngalakukeun tipu daya, sareng nalika urang Israil uih ti perang, aranjeunna mendakan sababaraha urang Mesir di jalan sareng maehan aranjeunna di dinya.
44 Bari maehan eta jalma-jalma, maranehna nyarita kieu ka eta jalma-jalma:
45 Ku naon maraneh ninggalkeun kami, ngan ukur sababaraha urang, pikeun merangan raja-raja anu boga bangsa gede pikeun ngéléhkeun kami, supaya maraneh bisa nyalametkeun nyawa maraneh sorangan?
46 Ti antara sababaraha urang Israil anu papanggih di jalan, urang Israil silih ucap, pokna, "Peuncit, peuncit, sabab manehna urang Ismael, atawa urang Edom, atawa ti urang Kitim." Terus maranehna nangtung di gigireun anjeunna terus maehan anjeunna, sarta maranehna nyaho yen manehna urang Mesir.
47 Urang Israil ngalakukeun hal-hal ieu kalawan licik ngalawan urang Mesir, sabab urang Mesir geus ninggalkeun urang Mesir dina perang sarta kabur ti dinya.

48 Ku cara kitu urang Israil maehan urang Mesir di jalan, kira-kira dua ratus urang.
49Sakumna urang Mesir ningali kajahatan anu dilakukeun ku urang Israil ka aranjeunna, sahingga sakumna urang Mesir kacida sieunna ka urang Israil, sabab aranjeunna geus ningali kakawasaanana anu ageung, sareng teu aya hiji ogé anu tiwas.
50 Ku kituna sadaya urang Israil mulih ka Gosyen kalawan bungah, sareng sésana urang Mesir masing-masing mulih ka tempatna masing-masing.

BAB 65

1Sanggeus kajadian kitu, sadaya juru bicara Firaun, raja Mesir, sareng sadaya pamingpin Mesir ngumpul, teras sumping ka payuneun raja, sujud ka taneuh, teras calik di payuneun anjeunna.
2 Para juru bicara sareng para kokolot Mesir nyarios ka raja, pokna,
3 Urang Israil ayeuna leuwih gede jeung leuwih kuat ti batan urang, sarta anjeun nyaho sagala kajahatan anu dilakukeun ku maranehna ka urang di jalan waktu urang balik ti perang.
4 Jeung anjeun ogé geus ningali kakuatan maranéhanana anu kuat, sabab kakuatan ieu asalna ti karuhun maranéhanana, sabab ngan sababaraha lalaki anu nangtung ngalawan jalma anu lobana kawas keusik, sarta ngéléhkeun maranéhanana ku pedang, sarta teu aya hiji ogé anu murag, jadi lamun maranéhanana loba, maranéhanana pasti bakal ngancurkeun maranéhanana sagemblengna.
5 Ayeuna, pasihan kami naséhat naon anu kedah dilakukeun ka aranjeunna, dugi ka kami ngabasmi aranjeunna ti antara kami, supados aranjeunna henteu janten seueur teuing tibatan kami di tanah ieu.
6Sabab lamun urang Israil beuki loba di tanah eta, maranehna bakal jadi halangan pikeun urang, jeung lamun aya perang, maranehna kalawan kakuatan anu gede bakal ngahiji jeung musuh urang ngalawan urang, terus merangan urang, ngancurkeun urang ti tanah eta terus indit ti dinya.
7Raja ngawaler ka para pamingpin Mesir, pokna, "Ieu rencana anu geus dijieun pikeun ngalawan Israil, anu moal bisa disingkahan ku urang.
8 Di tanah éta aya Pitom jeung Raamses, kota-kota anu teu dibenteng pikeun ngalawan perang, anjeun jeung urang kudu ngawangunna jeung nguatkeunana.
9 Ayeuna anjeun ogé kedah angkat sareng bertindak licik ka aranjeunna, sareng ngumumkeun di Mesir sareng di Gosyen numutkeun paréntah raja, saurna,
10 Sadaya jalmi Mesir, Gosyen, Patros sareng sadaya pendudukna! Raja parantos nitah urang pikeun ngawangun Pitom sareng Raamses, sareng nguatkeun éta pikeun perang; saha di antara anjeun ti sakumna Mesir, ti urang Israil sareng ti sadaya penduduk kota-kota, anu daék ngawangun sareng urang, masing-masing kedah nampi upahna unggal dintenna numutkeun paréntah raja. Janten angkat heula sareng laksanakeun kalayan akal, teras kumpulkeun diri anjeun sareng sumping ka Pitom sareng Raamses pikeun ngawangun.
11Sabari maraneh ngawangun, unggal poe kudu diumumkeun di sakuliah Mesir nurutkeun parentah raja.
12 Jeung lamun aya urang Israil nu datang pikeun ngawangun bareng jeung maneh, maneh kudu mere upahna unggal poe salila sababaraha poe.
13Sanggeus maranéhna ngawangun bareng jeung aranjeun pikeun upah sapopoéna, tarik aranjeun masing-masing ti maranéhna unggal poé sacara rusiah, terus aranjeun bakal jadi pamingpin jeung pajabat maranéhna, terus aranjeun kudu ngantep maranéhna ngawangun tanpa upah, jeung lamun maranéhna nolak, maksa maranéhna ku sagala tanaga aranjeun pikeun ngawangun.
14 Jeung lamun aranjeun ngalakukeun ieu, bakal hade pikeun urang nguatkeun tanah urang ngalawan urang Israil, sabab kusabab cape ngawangun jeung pagawean, urang Israil bakal ngurangan, sabab aranjeun bakal ngarampog pamajikan-pamajikan maranehna ti poe ka poe.
15 Sadaya pamingpin Mesir ngadangukeun naséhat raja, sareng naséhat éta karasa saé di payuneun aranjeunna sareng di payuneun abdi-abdi Firaun, sareng di payuneun sakumna Mesir, sareng aranjeunna ngalaksanakeun sakumaha anu ditimbalan ku raja.
16 Sadaya abdi angkat ti payuneun raja, teras ngaluarkeun pengumuman di sakuliah Mesir, di Takpankes sareng di Gosyen, sareng di sadaya kota di sakuriling Mesir, saurna,
17Maraneh geus ningali naon anu dilakukeun ku turunan Esau jeung Ismail ka urang, anu datang merangan urang sarta hayang ngancurkeun urang.
18 Ku kituna raja nitah urang pikeun nguatkeun tanah éta, ngawangun deui kota-kota Pitom jeung Raamese, sarta nguatkeun éta kota-kota pikeun perang, upama maranéhna datang deui ngalawan urang.
19Sing saha waé ti sakuliah Mesir sareng ti urang Israil anu daék ngiring ngawangun, anjeunna bakal dibéré upah sadinten ti raja, sakumaha anu diparentahkeun ku anjeunna ka kami.
20 Nalika urang Mesir sareng sadaya urang Israil ngadangu sadaya anu diomongkeun ku abdi-abdi Firaun, urang Mesir sareng urang Israil sumping pikeun ngawangun sareng abdi-abdi Firaun, Pitom sareng Raamses, tapi teu aya hiji ogé ti urang Lewi anu sumping sareng dulur-dulurna pikeun ngawangun.
21 Mimitina, sadaya abdi Firaun sareng para pajabatna sumping kalayan nipu pikeun ngawangun, sareng sadaya urang Israil salaku buruh anu diupah sadinten, sareng aranjeunna masihan ka urang Israil upah sadintenna dina awalna.
22 Abdi-abdi Firaun sareng sakumna urang Israil ngawangunna, sareng aranjeunna damel di dinya sareng urang Israil salami sabulan.
23 Dina ahir bulan éta, sadaya abdi-abdi Firaun mimiti nyingkah sacara rusiah ti urang Israil unggal dintenna.
24 Urang Israil nuluykeun padamelan harita, tapi harita maranehna narima upah sapopoe, sabab aya sababaraha urang Mesir anu masih ngalaksanakeun padamelan sareng Israil harita; ku kituna urang Mesir masihan upah ka Israil dina mangsa harita, supados maranehna, urang Mesir anu sasama pagawena, ogé tiasa nampi upah pikeun padamelan maranehna.
25 Sanggeus sataun opat bulan, urang Mesir geus ninggalkeun urang Israil, jadi urang Israil tinggaleun sorangan dina pagawean eta.

26 Saatos sadaya urang Mesir mundur ti urang Israil, aranjeunna uih deui sareng janten tukang nindas sareng pajabat ka aranjeunna, sareng sababaraha di antarana nangtung di luhur urang Israil salaku pawang tugas, pikeun nampi ti aranjeunna sadayana anu dipasihkeun ka aranjeunna pikeun bayaran padamelanna.
27 Urang Mesir ngalakukeun kitu ka urang Israil unggal dintenna, pikeun nganiaya aranjeunna dina padamelanna.
28 Sadaya urang Israil nyalira anu ngalakukeun padamelan éta, sareng urang Mesir ti saprak harita henteu masihan upah ka urang Israil.
29 Nalika sababaraha urang Israil nolak digawe lantaran upahna teu dibikeun ka aranjeunna, maka para pemaksa jeung abdi-abdi Firaun nindes aranjeunna, nganiaya aranjeunna ku pukulan anu beurat, sarta maksa aranjeunna balik deui, digawe bareng jeung dulur-dulurna; kitu anu dilakukeun ku urang Mesir ka urang Israil sapanjang dinten.
30Sakumna urang Israil kacida sieunna ka urang Mesir dina hal ieu, nepi ka sakumna urang Israil balik deui ka ditu ka dieu sarta digawe sorangan tanpa bayaran.
31 Urang Israil ngawangun Pitom jeung Rameses, sarta sakumna urang Israil ngalakukeun pagawean éta, aya anu nyieun bata, jeung aya anu ngawangun, sarta urang Israil ngawangun jeung nguatkeun sakumna tanah Mesir jeung témbok-témbokna, sarta urang Israil kalibet dina pagawean salila mangtaun-taun, nepi ka waktuna sumping nalika PANGERAN nginget aranjeunna jeung ngaluarkeun aranjeunna ti Mesir.
32 Tapi urang Lewi teu digawe bareng jeung dulur-dulurna di Israil, ti mimiti nepi ka poe aranjeunna kaluar ti Mesir.
33 Sabab sakumna urang Lewi nyaho yen urang Mesir geus nyarita kitu ka urang Israil kalawan nipu, ku kituna urang Lewi teu daék ngadeukeutan digawe bareng jeung dulur-dulurna.
34 Urang Mesir teu maksa urang Lewi digawe deui sanggeusna, lantaran ti mimitina mah urang Lewi teu kungsi babarengan jeung dulur-dulurna, jadi urang Mesir ngantepkeun urang Lewi digawe sorangan.
35 Leungeun urang Mesir terus-terusan nindes urang Israil dina pagawean eta, sarta urang Mesir maksa urang Israil digawe kalawan kasar.
36 Urang Mesir nganyenyeri hate urang Israil ku pagawean anu beurat, boh nyieun lempung, nyieun bata, boh nyieun rupa-rupa pagawean di tegalan.
37 Urang Israil nyebut Melol raja Mesir "Meror, raja Mesir," sabab dina jaman anjeunna urang Mesir geus nganyenyeri hate maranehna ku sagala rupa pagawean.
38Urang Mesir maksa urang Israil digawe kalawan beurat, supaya urang Israil disiksa. Tapi beuki disiksa, beuki loba jeung mekar, nepi ka urang Mesir nalangsa ku eta.

BAB 66

1 Harita Hadad putra Bedad raja Edom pupus, tuluy Samla ti Mesreka, ti tanah urang wetan, ngagantikeun anjeunna.
2 Dina taun ka-tilu belas pamaréntahan Firaun, raja Mesir, nyaéta taun ka-125 urang Israil angkat ka Mesir, Samla ngarajaan di Edom salila dalapan belas taun.
3 Nalika anjeunna jumeneng raja, anjeunna ngumpulkeun pasukanna pikeun merangan Zefo bin Elifas sareng turunan Kitim, sabab aranjeunna parantos perang ngalawan Angeas raja Afrika, sareng aranjeunna ngancurkeun sakumna pasukanna.
4 Tapi anjeunna teu adu hareupan jeung anjeunna, sabab turunan-turunan Esau nyegah anjeunna, pokna, "Anjeunna teh dulurna." Jadi Samla nurut kana omongan turunan-turunan Esau, tuluy balik deui ka tanah Edom jeung sakumna pasukanana, sarta teu nuluykeun perang ngalawan Zefo bin Elifas.
5 Raja Firaun ti Mesir ngadangu hal ieu, pokna, "Samla ti Edom geus niat rek merangan urang Kitim, sarta sanggeusna anjeunna bakal datang merangan Mesir."
6 Barang urang Mesir ngadéngé hal éta, maranéhna nambahan deui pagawean ka urang Israil, bisi urang Israil ngalakukeun hal anu sarua jeung anu dilakukeun ka urang Israil dina perang ngalawan turunan Esau dina jaman Hadad.
7 Urang Mesir arunjukan ka urang Israil, "Buru-buru laksanakeun padamelan aranjeun, bereskeun tugas aranjeun, jeung kuatkeun deui ieu tanah, bisi dulur-dulur aranjeun turunan Esau datang merangan urang, sabab ku lantaran aranjeun maranehna bakal datang merangan urang."
8Urang Israil ngalakukeun padamelan urang Mesir unggal dintenna, sareng urang Mesir nganiaya urang Israil supados ngirangan jumlah urang Israil di tanah éta.
9 Tapi beuki loba pagawean urang Mesir ka urang Israil, beuki loba jeung baranahan bae urang Israil, nepi ka sakuliah Mesir pinuh ku urang Israil.
10 Dina taun ka-125 Israil angkat ka Mesir, sadaya urang Mesir sadar yén rencana aranjeunna henteu suksés ngalawan Israil, tapi aranjeunna beuki ageung sareng mekar, sareng tanah Mesir sareng tanah Gosyen pinuh ku urang Israil.
11Sakumna pamingpin Mesir jeung para ahli wijaksana daratang ka payuneun raja, tuluy sujud ka anjeunna, tuluy calik di payuneun raja.
12 Para kokolot Mesir jeung para ahli wijaksana arunjukan ka raja, "Mugia raja jumeneng salamina! Gusti parantos maparin naséhat ka urang Israil, sareng urang ngalaksanakeun sakumaha anu ditimbalan ku raja."
13Tapi sabanding jeung kanaékan tanaga gawé, maranéhna ogé nambahan jeung mekar di éta tanah, jeung tingali sakuliah nagara pinuh ku maranéhna.
14 Ku kituna, Gusti, Raja, sadaya urang Mesir nuju mariksa ka Gusti, mugia Gusti maparin naséhat ka aranjeunna, supados aranjeunna tiasa ngéléhkeun Israil, ngancurkeun atanapi ngirangan aranjeunna ti nagara éta. Raja ngawaler, "Pasihan naséhat ka aranjeunna supados kami terang naon anu kedah dilakukeun ka aranjeunna."
15Aya saurang perwira, salah sahiji juru naséhat raja, anu ngaranna Ayub, ti Mésopotamia, di tanah Us, ngawaler ka raja, pokna,
16 Upami raja kersa ngadangukeun naséhat abdina, raja ngalahir, "Mangga."
17Ayub nyarios ka raja, ka para pamingpin, sareng ka sadaya kokolot Mesir, saurna,
18Tingali naséhat raja anu baheula ngeunaan padamelan urang Israil téh saé pisan, sareng anjeun teu kedah miceun jalma-jalma anu damel terus-terusan.
19 Tapi ieu naséhat anu dibikeun ku aranjeun pikeun ngurangan hukuman ka aranjeunna, upami raja satuju pikeun ngahukum aranjeunna.

20Tingali urang geus lila sieun ku perang, sarta urang nyarita, Lamun Israil jadi subur di tanah eta, maranehna bakal ngusir urang ti tanah eta lamun aya perang.
21Upami raja kersaeun, mugia aya parentah karajaan anu ditulis dina hukum-hukum Mesir anu teu tiasa dicabut deui, yén unggal budak lalaki anu lahir di Israil, getihna kedah dikucurkeun kana taneuh.
22 Ku cara kieu, nalika sadaya lalaki Israil tos maot, kajahatan perangna bakal eureun; mugia raja miwarang sadaya bidan Ibrani sareng maréntahkeun aranjeunna pikeun ngalaksanakeunana; janten raja sareng para pamingpin nyugemakeun, sareng raja ngalaksanakeun sakumaha anu diomongkeun ku Ayub.
23Raja nimbalan pikeun nyauran bidan-bidan Ibrani, anu hiji ngaranna Sefra, anu hiji deui ngaranna Pua.
24 Para bidan sumping ka payuneun raja, tuluy nangtung di payuneun raja.
25 Raja nimbalan ka aranjeunna, "Lamun aranjeun ngabidan awéwé Ibrani, terus ningali aranjeunna dina korsi, lamun orokna lalaki, kudu dipaehan, tapi lamun orokna awewe, kudu hirup."
26 Tapi lamun maraneh teu nurut kana ieu, maraneh jeung sakumna imah maraneh bakal dibeuleum.
27 Tapi bidan-bidan teh sieun ku Allah, teu ngadengekeun ka raja Mesir atawa kana kecap-kecapna, sarta nalika bidan ngalahirkeun anak lalaki atawa anak awewe, bidan ngalakukeun sagala rupa anu diperlukeun pikeun orok eta sarta ngantep eta orok hirup; kitu anu dilakukeun ku bidan-bidan sapanjang poe.
28 Raja ngawartosan hal ieu, terus nitah bidan-bidan pikeun nyauran, pokna, "Ku naon aranjeun ngalakukeun hal ieu, nepi ka barudakna tetep hirup?"
29 Para bidan ngawaler sarta nyarita babarengan di payuneun raja, pokna,
30 Gusti ulah nganggap awéwé Ibrani téh sarua jeung awéwé Mesir. Sabab sadaya urang Israil mah cageur, sateuacan bidan sumping, aranjeunna tos ngalahirkeun. Sareng abdi-abdi Gusti, salami sababaraha dinten teu aya awéwé Ibrani anu ngalahirkeun, sabab sadaya awéwé Ibrani téh bidan sorangan, kumargi aranjeunna cageur.
31 Raja Firaun ngadangu omongan maranéhna sarta percaya kana hal éta, sarta para bidan indit ti raja, sarta Allah maparin kasaéan ka maranéhna, sarta rahayat jadi loba pisan sarta beuki loba.

BAB 67

1 Aya hiji lalaki di tanah Mesir turunan Lewi, ngaranna Amram bin Kehat, putu Lewi, putu Israil.
2 Jelema ieu angkat tuluy nikah ka Yokhebed, putri Lewi, dulurna bapana, anu umurna saratus dua puluh genep taun.
3 Eta awewe teh ngandung terus ngalahirkeun anak awewe, tuluy dingaranan Miryam, sabab harita urang Mesir geus nganyenyeri hate urang Israil.
4 Tuluy manéhna ngandung deui terus ngalahirkeun anak lalaki, tuluy dingaranan Harun, sabab dina mangsa manéhna dikandung, Firaun mimiti ngucurkeun getih lalaki Israil.
5 Dina mangsa harita, Zefo bin Elifas putu Esau, raja Kitim, pupus, tuluy Janeas jadi raja ngaganti anjeunna.
6 Jeung lilana Zefo ngarajaan urang Kitim lima puluh taun, tuluy anjeunna pupus sarta dikurebkeun di kota Nabna di tanah Kitim.
7 Sareng Janeas, salah sahiji lalaki anu perkasa ti bani Kitim, ngarajaan saatos anjeunna sareng anjeunna ngarajaan lima puluh taun.
8Sanggeus raja Kitim pupus, Bileam bin Beor kabur ti tanah Kitim, tuluy indit ka Mesir ka Firaun, raja Mesir.
9 Piraon nampi anjeunna kalayan kahormatan anu ageung, sabab anjeunna parantos nguping ngeunaan kawijaksanaan anjeunna, teras masihan anjeunna hadiah sareng ngangkat anjeunna janten panaséhat, sareng ngaluhurkeun anjeunna.
10 Bileam cicing di Mesir, dihormat ku sadaya bangsawan raja, sareng para bangsawan ngagungkeun anjeunna, sabab sadayana hoyong diajar hikmahna.
11 Dina taun ka-1030 Israil angkat ka Mesir, Firaun ngimpi yen anjeunna keur calik dina tahta karajaanana, terus anjeunna ngangkat panonna sarta ningali hiji lalaki kolot nangtung di payuneunana, sarta aya timbangan dina leungeun lalaki kolot éta, timbangan anu biasa dianggo ku para padagang.
12 Tuluy aki-aki éta nyokot timbangan terus digantungkeun di hareupeun Firaun.
13 Tuluy eta aki-aki ngumpulkeun sakumna kokolot Mesir jeung sakumna bangsawan jeung jalma-jalma gede di dinya, tuluy dihijikeun kana hiji timbangan.
14 Tuluy anjeunna nyokot anak embe nu keur nyusuan tuluy diasupkeun kana timbangan nu hiji deui, sarta anak embe éta leuwih beurat tibatan sakabéhna.
15 Firaun reuwas ningali tetempoan anu pikasieuneun ieu, kunaon budak leutik éta leuwih unggul tibatan sadayana, terus Firaun hudang, katingalina éta téh impian.
16 Isuk-isuk kénéh Firaun hudang, tuluy nyauran sadaya abdi-abdina sarta nyaritakeun impian éta ka aranjeunna, sarta jalma-jalma éta kacida sieunna.
17 Raja nimbalan ka sadaya jalma wijaksana, "Sim kuring nyuhunkeun tafsiran impian anu diimpikeun ku sim kuring, supados sim kuring tiasa ngartos."
18 Bileam bin Beor ngawaler ka raja, "Ieu mah ngan saukur hiji kajahatan gede anu bakal datang ka Mesir di ahir jaman."
19Sabab hiji putra bakal lahir pikeun Israil, anu bakal ngancurkeun sakumna Mesir sareng pendudukna, sareng ngaluarkeun urang Israil ti Mesir ku panangan anu perkasa.
20 Ku kituna, nun raja, mangga geura renungkeun ieu perkara, supados Gusti tiasa ngancurkeun harepan sareng harepan urang Israil, sateuacan kajahatan ieu sumping ka Mesir.
21 Raja naros ka Bileam, "Kumaha atuh urang ka Israil? Urang mimitina mah geus ngarencanakeun pikeun ngalawan maranehna, tapi teu bisa ngéléhkeun maranehna."
22 Ayeuna, pasihan anjeun ogé naséhat pikeun ngalawan aranjeunna, kumaha urang tiasa ngéléhkeun aranjeunna.
23 Bileam ngawaler ka raja, "Ayeuna mah menta tulung ka dua juru bela anjeun, urang tingali heula naon saran ti aranjeunna ngeunaan ieu perkara, engke abdi bade nyarios."
24 Raja nimbalan dua juru naséhatna, nyaéta Rehuel urang Midian jeung Ayub urang Uzi, terus aranjeunna daratang ka payuneun raja.

25 Raja ngalahir ka aranjeunna, "Maraneh geus ngadenge impian anu diimpikeun ku kaula, jeung hartina; ayeuna geura bejakeun naséhat, nyaho, jeung tingali naon anu kudu dilakukeun ka urang Israil, sangkan urang bisa ngéléhkeun maranehna, méméh kajahatan maranehna datang ka urang."
26 Rehuel, urang Midian, ngawaler ka raja, "Mugia raja jumeneng, mugia raja jumeneng salamina."
27Upami raja kersaeun, mugia anjeunna eureun ngaganggu urang Ibrani sareng ngantepkeun aranjeunna, sareng ulah ngagebug aranjeunna.
28 Sabab ieu jalma-jalma anu dipilih ku PANGERAN dina jaman baheula, sarta nyokot warisan ti sakumna bangsa di bumi jeung ti raja-raja di bumi; saha anu ngulurkeun leungeun-Na ngalawan maranehna kalawan teu dihukum, anu teu dibales ku Allahna?
29 Tangtos anjeun terang nalika Ibrahim angkat ka Mesir, Firaun, raja Mesir anu sateuacanna, ningali Sarah garwana, teras ngajak Sarah janten garwana, sabab Ibrahim nyarios, "Eta teh dulur kuring," sabab anjeunna sieun dipaehan ku urang Mesir kusabab garwana.
30 Nalika raja Mesir nyandak Sarah, Allah ngahukum anjeunna sareng kulawargana ku wabah anu beurat, dugi ka anjeunna mulangkeun Sarah ka Ibrahim, garwana, teras anjeunna cageur.
31 Jeung Abimelek urang Gerar, raja urang Filistin, ku Allah dihukum lantaran Sarah, pamajikan Ibrahim, ku cara nutup unggal kandungan, boh lalaki boh sato.
32 Nalika Allah maranéhna sumping ka Abimelek dina impian peuting sarta ngageuingkeun anjeunna sangkan Anjeunna bisa mulangkeun Sarah anu geus dicokot ku Ibrahim, sarta sanggeus éta sakabéh jalma Gerar dihukum alatan Sarah, Ibrahim ngadoa ka Allahna pikeun maranéhna, sarta Anjeunna ngabulkeun pamenta-Na, sarta Anjeunna nyageurkeun maranéhna.
33 Abimelek sieun ku sagala rupa kajahatan anu bakal nimpa anjeunna sareng rahayatna, teras anjeunna uih deui ka Ibrahim, Sarah, garwana, sareng masihan seueur hadiah.
34 Anjeunna ogé ngalakukeun kitu ka Ishak nalika anjeunna ngusir anjeunna ti Gerar, sareng Gusti parantos ngalakukeun hal-hal anu luar biasa ka anjeunna, anu ngajantenkeun sadaya aliran cai Gerar garing, sareng tangkal-tangkal anu ngahasilkeun henteu ngahasilkeun buah.
35 Nepi ka Abimelek ti Gerar, jeung Ahuzat, salah sahiji sobatna, jeung Pikol, panglima pasukanna, datang ka anjeunna, terus maranehna sujud ka anjeunna nepi ka taneuh.
36 Aranjeunna nyuhunkeun anjeunna pikeun ngadoakeun aranjeunna, sareng anjeunna ngadoakeun ka Gusti pikeun aranjeunna, sareng Gusti ngabulkeun pamenta anjeunna sareng nyageurkeun aranjeunna.
37 Yakub ogé, lalaki anu polos, disalametkeun ku kajujuranana tina panangan lanceukna Esau, sareng panangan Laban urang Siria lanceukna indungna, anu parantos milarian nyawana; kitu ogé tina panangan sadaya raja Kanaan anu parantos ngahiji ngalawan anjeunna sareng murangkalihna pikeun ngancurkeun aranjeunna, sareng Gusti nyalametkeun aranjeunna tina panangan aranjeunna, anu ngajantenkeun aranjeunna malik ngalawan aranjeunna sareng nganiaya aranjeunna, sabab saha anu kantos nguluran panangan-Na ngalawan aranjeunna tanpa hukuman?
38 Memang Firaun, ramana rama anjeun, ngangkat Yusup putra Yakub langkung ti sadaya pamingpin di tanah Mesir, nalika anjeunna ningali kawijaksanaan Yusup, sabab ku kawijaksanaan Yusup anjeunna nyalametkeun sadaya penduduk tanah éta tina paceklik.
39 Saatos éta anjeunna nitah Yakub sareng putra-putrana sumping ka Mesir, supados ku kahadean aranjeunna, tanah Mesir sareng tanah Gosyen tiasa dibébaskeun tina paceklik.
40 Ku kituna, upami Gusti kersaeun ngabasmi urang Israil, eureunkeun ngabasmi aranjeunna, tapi upami Gusti henteu kersa aranjeunna cicing di Mesir, mugia aranjeunna kaluar ti dieu, supados aranjeunna tiasa angkat ka tanah Kanaan, tanah tempat karuhunna ngumbara.
41 Nalika Firaun ngadangu kecap-kecap Yitro, anjeunna ambek pisan ka anjeunna, dugi ka anjeunna angkat ka Midian, nagarana, bari mawa iteuk Yusup.
42 Raja ngalahir ka Ayub, urang Us, "Kumaha ceuk Ayub, jeung kumaha naséhat anjeun ngeunaan urang Ibrani?"
43Ayub ngawaler ka raja, "Sadaya nu nyicingan ieu nagri aya dina kakawasaan anjeun, mugia raja ngalakukeun sakumaha anu dipikahoyong ku anjeunna."
44 Raja ngalahir ka Bileam, "Kumaha ceuk Bileam, pok caritakeun heula supaya urang déngékeun."
45 Ceuk Bileam ka raja, "Sagala anu geus direncanakeun ku raja pikeun ngalawan urang Ibrani, maranéhna bakal disalametkeun, sarta raja moal bisa ngéléhkeun maranéhna ku cara naon waé."
46 Sabab lamun anjeun mikir rék ngurangan maranéhna ku seuneu nu ngagedur, anjeun moal bisa ngéléhkeun maranéhna, sabab pasti Allah maranéhna geus nyalametkeun Ibrahim, bapana, ti Ur di tanah Kaldea; jeung lamun anjeun mikir rék ngancurkeun maranéhna ku pedang, pasti Ishak, bapana, geus disalametkeun ti dinya, sarta domba jalu diganti ku domba jalu.
47 Jeung lamun ku pagawean anu beurat jeung atos maranéh mikir rék ngurangan maranéhna, maranéh moal meunang sanajan dina hal ieu, sabab Yakub, ramana, sok ngalayanan Laban dina sagala rupa pagawean anu beurat, sarta manéhna jadi beunghar.
48 Ku kituna, nun Raja, dengekeun kecap-kecap kaula, sabab ieu teh parentah anu dijieun pikeun ngalawan maranehna, anu ku Gusti bakal meunang leuwih ti maranehna, sarta moal bisa disingkahan.
49 Upami raja kersa, mugia sadaya murangkalihna anu bakal lahir ti dinten ieu ka payun, dialungkeun ka cai, sabab ku cara kieu anjeun moal tiasa ngahapus namina, sabab teu aya hiji ogé ti aranjeunna atanapi karuhunna anu diuji sapertos kitu.
50 Raja ngadangukeun omongan Bileam, sarta eta hal teh nyenangkeun raja jeung para pamingpin, sarta raja ngalaksanakeun sakumaha anu disaurkeun ku Bileam.
51 Raja maréntahkeun pikeun ngaluarkeun hiji pengumuman jeung nyieun hiji hukum di sakuliah tanah Mesir, unina, "Ti poe ieu ka hareup, unggal budak lalaki anu lahir ka urang Ibrani kudu dialungkeun ka cai."
52 Raja-raja nimbalan ka sadaya abdina, saurna, "Ayeuna geura teangan di sakuliah tanah Gosyen, tempat urang Israil cicing, jeung pastikeun unggal lalaki anu lahir ti

urang Ibrani kudu dialungkeun ka walungan, ari unggal awewe kudu dijaga hirupna."
53 Nalika bani Israil ngadangu paréntah Firaun pikeun miceun budak lalaki ka walungan, aya sababaraha urang anu misah ti pamajikanana, sedengkeun anu sanésna tetep satia ka pamajikanana.
54 Ti harita kénéh, nalika waktuna ngalahirkeun sumping ka awéwé-awéwé Israil anu tetep cicing jeung salakina, maranéhna indit ka tegal pikeun ngalahirkeun anakna, terus ngalahirkeun anakna di tegal, tuluy ninggalkeun anak-anakna di tegal terus balik ka imahna.
55 Sareng Gusti anu parantos sumpah ka karuhunna pikeun ngalikeun aranjeunna, ngutus salah sahiji malaikat anu ngalayanan anu aya di sawarga pikeun ngumbah unggal murangkalih ku cai, pikeun ngurapan sareng ngabungkusna sareng nempatkeun kana leungeunna dua batu anu lemes tina hiji anu disedot susu sareng tina anu sanésna madu, sareng Anjeunna ngajantenkeun rambutna tumuh dugi ka tuurna, anu ku éta tiasa nutupan dirina; pikeun ngahibur sareng nempel kana éta, ku welas asih-Na ka éta.
56 Sareng nalika Gusti welas asih ka aranjeunna sareng hoyong ngalikeun aranjeunna di luhur taneuh, Anjeunna maréntahkeun bumi-Na pikeun nampi aranjeunna supados dijaga di dinya dugi ka waktos aranjeunna dewasa, saatos éta bumi muka sungutna sareng utah aranjeunna sareng aranjeunna tumbuh kaluar ti kota sapertos jukut di bumi, sareng jukut di leuweung, sareng aranjeunna masing-masing uih deui ka kulawargana sareng ka bumi ramana, sareng aranjeunna cicing sareng aranjeunna.
57 Jeung orok-orok bani Israil aya di bumi kawas jukut di tegalan, ku ayana sih kurnia Allah ka aranjeunna.
58 Nalika sadaya urang Mesir ningali hal ieu, aranjeunna angkat ka sawahna masing-masing kalayan pasangan sapi sareng mata wuluku, teras aranjeunna ngabajak éta sapertos ngabajak taneuh nalika usum melak.
59 Nalika aranjeunna ngabajak, aranjeunna teu tiasa nyilakakeun orok-orok urang Israil, janten jalma-jalma beuki nambahan sareng beuki ageung.
60 Sareng Firaun maréntahkeun para perwirana unggal dintenna pikeun angkat ka Gosyen milarian orok-orok bani Israil.
61 Sanggeus néangan jeung manggihan hiji, maranéhna nyokot éta anak hayam tina dada indungna, terus dialungkeun ka walungan, tapi anak awéwéna ditinggalkeun jeung indungna; kitu nu dilakukeun ku urang Mesir ka urang Israil sapanjang hirupna.

BAB 68

1 Harita Roh Allah ngauban Miryam, putri Amram saderekna Harun, terus anjeunna angkat sarta ngaramal ngeunaan eta imah, pokna, "Ayeuna hiji putra bakal lahir pikeun urang ti bapa jeung indung kuring, sarta anjeunna bakal nyalametkeun Israil tina leungeun Mesir."
2 Nalika Amram ngadangu kecap-kecap putrina, anjeunna angkat sareng mawa garwana deui ka bumi, saatos anjeunna ngusir garwana nalika Firaun maréntahkeun unggal murangkalih lalaki ti kulawarga Yakub dialungkeun ka cai.
3 Tilu taun ti saprak Amram ngusir manéhna, Amram nikah ka Yokhebed, terus manéhna ngandung.
4 Saatos tujuh bulan ti saprak kakandungan, anjeunna ngalahirkeun putra, sareng sakumna bumi pinuh ku cahaya anu ageung sapertos cahaya panonpoé sareng bulan nalika aranjeunna nyaangan.
5 Nalika awéwé éta ningali yén éta murangkalih saé sareng pikaresepeun, anjeunna nyumputkeun éta murangkalih salami tilu bulan di kamar jero.
6Dina mangsa harita urang Mesir ngayakeun konspiratsi rék ngabasmi urang Ibrani di dinya.
7Awéwé-awéwé Mesir indit ka Gosyen tempat urang Israil cicing, terus maranéhna ngagotong orok-orokna nu can bisa nyarita.
8Dina mangsa harita, nalika awéwé-awéwé Israil ngalahirkeun, unggal awéwé nyumputkeun anakna ti hareupeun urang Mesir, supaya urang Mesir teu nyaho yen anakna geus lahir, sarta ulah ngancurkeun aranjeunna ti tanah Mesir.
9 Awéwé-awéwé Mesir sumping ka Gosyen sareng murangkalihna anu teu tiasa nyarios digendong dina taktakna, sareng nalika hiji awéwé Mesir sumping ka bumi saurang awéwé Ibrani, orokna mimiti ceurik.
10 Barang budak éta ceurik, budak anu aya di kamar jero ngawaler, terus awéwé-awéwé Mesir indit ka karaton Firaun pikeun nyaritakeun éta budak.
11 Tuluy Firaun nitah para perwirana pikeun ngarebut barudak jeung maehan maranehna; kitu bae kalakuan urang Mesir ka awewe Ibrani sapanjang hirupna.
12 Kira-kira tilu bulan ti saprak Yokhebed nyumputkeun putrana, hal éta kanyahoan di karaton Firaun.
13 Eta awewe buru-buru mawa anakna samemeh para perwira datang, terus manehna nyokot peti kai rungkad, tuluy diolesan ku leutak jeung ter, tuluy budakna diasupkeun ka jero peti, tuluy ditempatkeun dina umbul-umbul di sisi walungan.
14 Miryam, adina, nangtung ka kajauhan hayang nyaho naon anu bakal kajadian ka anjeunna, jeung kumaha nasib omonganana.
15 Sarta dina waktu éta Allah ngirimkeun panas anu dahsyat ka tanah Mesir, anu ngaduruk daging manusa sapertos panonpoé di sakurilingna, sareng éta pisan nindes urang Mesir.
16 Urang Mesir sadayana arindit ka walungan rek mandi, lantaran panasna ngagedur anu ngaduruk awakna.
17 Bathia, putri Firaun, ogé angkat mandi di walungan, kusabab panas anu ngagelebug, sareng dayang-dayangna leumpang di sisi walungan, sareng sadaya awéwé Mesir ogé.
18 Bathia neuteup ka walungan, terus ningali parahu di luhur cai, terus nitah dayangna pikeun ngajemput parahu éta.
19 Barang dibuka, katingali budakna keur ceurik, kacida welasna ka eta budak, pokna, "Ieu budak urang Ibrani."
20Sakumna awéwé Mesir anu leumpang di sisi walungan hayang nyusuan anjeunna, tapi anjeunna teu kersa, sabab ieu téh ti PANGERAN, supaya anjeunna disusuan deui ku indungna.
21 Harita Miryam, adina, keur aya di antara awéwé-awéwé Mesir di sisi walungan, sarta anjeunna ningali hal ieu terus nanya ka putri Firaun, "Kumaha abdi kedah milarian inang ti antara awéwé Ibrani, supados anjeunna nyusuan ieu orok?"

22 Putri Firaun ngalahir, "Hayu atuh!" Terus mojang éta angkat nyauran indung budak éta.
23 Putri Firaun ngalahir ka Yokhebed, "Candak ieu budak, nyusuan keur kuring, terus kuring rek mayar upah anjeun, dua keping perak sapoe." Tuluy eta awewe nyokot budak eta terus nyusuan.
24 Sanggeus dua taun, nalika éta budak geus gedé, manéhna mawa éta budak ka putri Firaun, sarta éta budak téh dianggap kawas putra ka manéhna, sarta manéhna méré ngaran Musa ka budak éta, sabab ceuk manéhna, "Kusabab kuring nu narik manéhna kaluar ti cai."
25 Amram, ramana, nyauran anjeunna Kebar, sabab saurna, "Éta kusabab anjeunna ngahiji sareng garwana anu parantos ditolak ku anjeunna."
26 Yokhebed, ibuna, nyebatkeun anjeunna Yekutiel, sabab saurna, "Kuring geus ngarep-ngarep anjeunna ka Nu Maha Kawasa, sarta Allah mulangkeun anjeunna ka kuring."
27 Miryam, adina, méré ngaran ka anjeunna Yered, lantaran anjeunna nuturkeun anjeunna ka walungan pikeun terang kumaha tungtungna.
28 Harun, lanceukna, nyauran éta budak téh Abi Zanuk, pokna, "Rama abdi ninggalkeun indung abdi teras uih deui ka anjeunna pikeun kapentingan anjeunna."
29 Kehat, ramana Amram, maparin ngaran ka eta budak, Abigdor, sabab ku lantaran eta budak Allah ngalereskeun deui kokotor turunan Yakub, nepi ka maranehna teu bisa deui miceun anak-anakna anu lalaki ka cai.
30 Embanna nyebat anjeunna Abi Sokho, pokna, "Anjeunna nyumput di jero kemahna salami tilu bulan, nyingkahan turunan Ham."
31Sakumna urang Israil nyebat anjeunna Semaya bin Netanel, sabab ceuk maranehna, "Dina jaman anjeunna Allah ngadangukeun panyuhunna sareng nyalametkeun aranjeunna ti jalma-jalma anu nganiaya aranjeunna."
32 Musa aya di karaton Firaun, sarta jadi anakna Bathia, putri Firaun, sarta Musa digedékeun di antara putra-putra raja.

BAB 69

1 Raja Edom pupus dina mangsa harita, dina taun kadalapan belas pamaréntahananana, teras dikurebkeun di kuil anu diwangunna pikeun dirina sorangan salaku karaton di tanah Edom.
2 Turunan Esau ngirim jalma ka Petor, anu aya di sisi walungan, pikeun ngajemput hiji nonoman anu kasep panonna jeung geulis awakna, anu ngaranna Saul, tuluy diangkat jadi raja ngagantikeun Samla.
3 Saul ngarajaan sakumna turunan Esau di tanah Edom salami opat puluh taun.
4 Raja Firaun ti Mesir ningali yén naséhat Bileam ngeunaan urang Israil teu hasil, malah maranéhna tetep baranahan, nambahan, jeung nambahan jumlah urang Israil di sakuliah tanah Mesir.
5 Harita Firaun maréntahkeun pikeun ngedalkeun hiji pengumuman ka urang Israil di sakuliah Mesir, unina, "Ulah aya anu ngurangan gajih sapopoe."
6Lalaki anu kapanggih kurang dina pagaweanana anu dilakukeun sapopoe, boh dina adukan atawa dina bata, anakna anu bungsu kudu diganti ku anakna.
7 Padamelan urang Mesir beuki kuat pikeun urang Israil dina mangsa harita, jeung lamun aya hiji bata anu kakurangan dina padamelan sapopoé, urang Mesir maksa budak lalaki bungsu ti indungna, terus nempatkeun anjeunna di tempat bata anu ditinggalkeun ku bapana.
8Urang Mesir kitu bae kalakuanana ka sakumna urang Israil, poe-poe eta teh lila pisan.
9 Tapi ti mimiti keneh urang Lewi teu digawe bareng jeung urang Israil, lantaran urang Lewi geus nyaho kana akal-akal urang Mesir anu mimitina dilakukeun ka urang Israil.

BAB 70

1 Dina taun katilu ti saprak lahirna Musa, Firaun keur calik dina pésta, nalika ratu Alparanith calik di katuhuna sareng Bathia di kéncana, sareng Musa ngora keur ngagoler dina dadana, sareng Bileam putra Beor sareng dua putrana, sareng sadaya pangeran karajaan calik dina méja di payuneun raja.
2 Budak lalaki éta ngulurkeun leungeunna kana sirah raja, tuluy nyokot makuta tina sirah raja, tuluy diteundeun kana sirahna sorangan.
3 Nalika raja sareng para pangéran ningali padamelan anu dilakukeun ku éta budak lalaki, raja sareng para pangéran sieun pisan, sareng hiji lalaki ka tatanggana ngébréhkeun rasa héran.
4 Raja ngalahir ka para pangéran anu aya di payuneun anjeunna bari tuang, "Naon anu diomongkeun ku aranjeun, para pangéran, ngeunaan ieu perkara, sareng naon hukuman anu kedah dijatuhkeun ka ieu budak kusabab kalakuan ieu?"
5 Bileam putra Beor, tukang sihir, ngawaler ka raja sareng para pamingpin, "Dulur, mugi emut kana impian anu diimpikeun ku Gusti salami sababaraha dinten kapengker, sareng kana naon anu ditafsirkeun ku abdi ka Gusti."
6Ku kituna ieu budak ti urang Ibrani, anu kaauban ku Roh Allah, sareng mugia Gusti ulah nganggap yén ieu budak ngalakukeun hal ieu tanpa pangaweruh.
7 Sabab anjeunna budak Ibrani, sarta anjeunna boga hikmah jeung pangarti, sanajan anjeunna masih budak kénéh, sarta kalawan hikmah anjeunna geus ngalakukeun ieu sarta milih karajaan Mesir pikeun dirina sorangan.
8Kitu kabiasaan urang Ibrani pikeun nipu raja-raja jeung para bangsawanna, pikeun ngalakukeun sagala hal ieu kalawan licik, sangkan raja-raja di bumi jeung rahayatna ngadegdeg.
9 Tangtos anjeun terang yén Ibrahim, karuhunna, ngalakukeun kitu, anu nipu tentara Nimrod raja Babul sareng Abimelek raja Gerar, sareng yén anjeunna ngawasa tanah bani Het sareng sadaya karajaan Kanaan.
10 Jeung yen anjeunna lungsur ka Mesir sarta nyebutkeun yen Sarah garwana, "Eta teh dulur kuring," pikeun nyasabkeun Mesir jeung rajana.
11 Putrana Ishak ogé ngalakukeun kitu nalika anjeunna angkat ka Gerar sareng cicing di dinya, sareng kakuatanana langkung unggul tibatan tentara Abimelek raja urang Filistin.
12 Anjeunna ogé mikir rék ngarubuhkeun karajaan urang Filistin, ku cara nyebutkeun yén Ribka, pamajikanana, téh adina.

13 Yakub ogé khianat ka lanceukna, sarta ngarebut hak kawinna jeung berkahna ti anjeunna.
14 Ti dinya anjeunna angkat ka Padan-Aram, ka bumi Laban, dulur indungna, sarta sacara licik ngarebut putrina, ingon-ingonna, jeung sagala barang-barangna ti Laban, tuluy kabur balik ka tanah Kanaan, ka ramana.
15 Putra-putrana ngajual lanceukna, Yusup, anu angkat ka Mesir teras janten budak beulian, teras dikurung di panjara salami dua belas taun.
16 Nepi ka Firaun anu baheula ngimpi, teras ngaluarkeun anjeunna ti panjara, sareng ngaluhurkeun anjeunna langkung ti sadaya pamingpin di Mesir kumargi anjeunna tiasa ngajelaskeun impianna ka anjeunna.
17 Nalika Allah nyababkeun paceklik di sakuliah nagri, Anjeunna nimbalan pikeun mawa ramana sareng sadaya dulur-dulurna, sareng sakumna kulawarga ramana, teras ngabantos aranjeunna tanpa harga atanapi ganjaran, sareng mésér urang Mesir pikeun budak.
18Ku kituna, Gusti, tingali ieu murangkalih parantos jumeneng di Mesir ngagentos aranjeunna, ngalakukeun sakumaha anu dilakukeun ku aranjeunna, sareng ngaheureuyan unggal raja, pamingpin, sareng hakim.
19Upami raja kersaeun, hayu urang ngucurkeun getihna ka taneuh, supados anjeunna teu dewasa sareng ngarebut pamaréntahan ti anjeun, sareng harepan Mesir musna saatos anjeunna janten raja.
20 Bileam ngalahir ka raja, "Salajengna, hayu urang panggil sadaya hakim Mesir sareng para ahli wijaksana, teras wartosan upami ieu budak kedah dihukum pati sapertos anu didugikeun ku Gusti, supados urang maehan anjeunna."
21 Raja Firaun nimbalan supaya sadaya jalma wijaksana di Mesir ditimbalan pikeun sumping ka raja, terus aya malaikat PANGERAN nu sumping ka tengah-tengah aranjeunna, siga salah sahiji jalma wijaksana di Mesir.
22Raja ngalahir ka jalma-jalma wijaksana, "Maraneh tangtu geus ngadenge naon anu dilakukeun ku budak Ibrani anu aya di imah ieu, sarta kitu anu geus diputuskeun ku Bileam dina perkara ieu."
23 Ayeuna aranjeun oge kudu ngahukum jeung ningali naon anu kudu dihukum ku eta budak pikeun kalakuan anu geus dilakukeunana.
24 Malaikat éta, anu siga salah sahiji jalma wijaksana Firaun, ngawaler kieu, di hareupeun sadaya jalma wijaksana Mesir sareng di hareupeun raja sareng para pamingpin:
25 Upami raja kersa, mugia raja nimbalan jalmi-jalmi anu kedah mawa batu oniks sareng areng seuneu, teras simpen di payuneun budak éta, sareng upami budak éta nguluran leungeunna sareng nyandak batu oniks éta, maka urang bakal terang yén nonoman éta parantos ngalakukeun sagala anu anjeunna lakukeun kalayan wijaksana, sareng urang kedah maehan anjeunna.
26 Tapi lamun anjeunna ngulurkeun leungeunna kana areng, urang bakal nyaho yen anjeunna ngalakukeun hal ieu lain kalawan kanyaho, sarta anjeunna bakal salamet.
27 Eta hal teh karasaeun hade ku raja jeung para pamingpin, jadi raja ngalaksanakeun sakumaha anu ditimbalan ku malaikat PANGERAN.
28 Raja nitah batu oniks jeung areng dibawa terus disimpen di hareupeun Musa.
29 Tuluy aranjeunna nempatkeun budak lalaki éta di payuneun aranjeunna, sarta budak lalaki éta nyoba ngulurkeun leungeunna kana batu oniks, tapi malaikat PANGERAN nyekel leungeunna sarta neundeunna kana areng, sarta areng dina leungeunna pareum, sarta anjeunna ngangkat éta sarta ngasupkeun kana sungutna, sarta ngaduruk sabagian biwirna jeung sabagian létahna, sarta sungut jeung létahna jadi beurat.
30 Nalika raja sareng para pamingpin ningali ieu, aranjeunna terang yén Musa henteu bertindak kalayan wijaksana dina nyabut makuta tina sirah raja.
31 Raja jeung para pamingpin teu maehan eta budak, jadi Musa tetep cicing di karaton Firaun, dewasa, sarta PANGERAN nyarengan anjeunna.
32 Nalika éta budak aya di karaton raja, anjeunna nganggo baju wungu sareng anjeunna ageung di antara putra-putra raja.
33 Nalika Musa ageung di karaton raja, Bathia putri Firaun nganggap anjeunna salaku putra, sareng sadaya kulawarga Firaun ngahormatan anjeunna, sareng sadaya lalaki Mesir sieun ka anjeunna.
34 Unggal dinten anjeunna angkat ka tanah Gosyen, tempat dulur-dulurna, urang Israil, sareng Musa ningali aranjeunna unggal dinten sesek napas sareng damel keras.
35 Musa nanya ka aranjeunna, "Naha bet kudu digawe kieu unggal poe?"
36 Tuluy aranjeunna nyaritakeun sagala rupa anu geus kajadian ka aranjeunna, jeung sagala parentah anu geus dikaluarkeun ku Firaun ka aranjeunna samemeh anjeunna lahir.
37 Tuluy aranjeunna nyaritakeun sagala naséhat anu dibikeun ku Bileam bin Beor ka aranjeunna, kitu deui naon anu dibikeun ku Bileam ka Bileam pikeun maehan anjeunna nalika anjeunna nyabut makuta raja tina sirahna.
38 Waktu Musa ngadéngé hal éta, anjeunna ambek ka Bileam, terus anjeunna hayang maehan Bileam, sarta anjeunna salawasna ngahaja ngahalangan Bileam.
39 Bileam sieun ka Musa, terus anjeunna jeung dua putrana kaluar ti Mesir, terus kabur sarta masrahkeun nyawana ka tanah Kus, ka Kikianus, raja Kus.
40 Musa aya di karaton raja, boh kaluar boh asup, ku PANGERAN dipaparin sih kurnia ka Firaun, boh ku sadaya abdina, kitu deui ku sadaya urang Mesir, sarta Musa kacida dipikanyaahna.
41 Poe Musa angkat ka Gosyen pikeun nepungan dulur-dulurna, anjeunna ningali urang Israil keur beurat jeung kerja paksa, sarta Musa kacida sedihna ku lantaran dulur-dulurna.
42 Musa balik deui ka Mesir, sumping ka karaton Firaun, tuluy sumping ka payuneun raja, terus Musa sujud ka payuneun raja.
43 Musa ngalahir ka Firaun, "Juragan, abdi sumping bade ngedalkeun hiji pamundut alit, mugia ulah ngantunkeun abdi kalayan kosong." Piraon ngawaler, "Sanggakeun."
44 Musa ngalahir ka Firaun, "Abdi-abdi Israil anu aya di Gosyen kenging masihan waktos sadinten kanggo istirahat tina padamelanna."
45 Raja ngawaler ka Musa, "Kami geus muji anjeun pikeun ngabulkeun pamundut anjeun."
46 Tuluy Firaun nitah supaya diumumkeun ka sakuliah Mesir jeung Gosyen, pokna,

47 Ka aranjeun, sakumna urang Israil, kieu timbalan raja, salila genep dinten aranjeun kudu ngalakukeun pagawean jeung tanaga, tapi dina dinten katujuh aranjeun kudu istirahat, jeung teu kudu ngalakukeun nanaon, kitu kudu aranjeun laksanakeun sapanjang dinten, sakumaha anu diparentahkeun ku raja sareng Musa putra Bathia.
48 Musa bungah ku hal anu geus dikabulkeun ku raja ka anjeunna, sarta sakumna urang Israil ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku Musa.
49 Sabab hal ieu ti PANGERAN ka urang Israil, sabab PANGERAN geus mimiti nginget-nginget deui ka urang Israil pikeun nyalametkeun maranehna demi karuhunna.
50 PANGERAN nyarengan Musa sarta kawentarna nyebar ka sakuliah Mesir.
51 Musa jadi kacida pentingna di hareupeun sakumna urang Mesir, kitu deui di hareupeun sakumna bani Israil, lantaran anjeunna ngincer kahadean pikeun umatna Israil sarta ngucapkeun kecap-kecap karapihan ka raja ngeunaan aranjeunna.

BAB 71

1 Nalika Musa yuswa dalapan belas taun, anjeunna hoyong pendak sareng ramana sareng ibuna teras anjeunna angkat ka aranjeunna ka Gosyen, sareng nalika Musa parantos caket Gosyen, anjeunna sumping ka tempat dimana bani Israil nuju damel, sareng anjeunna ningali beban aranjeunna, sareng anjeunna ningali hiji urang Mesir nuju ngéléhkeun salah sahiji dulurna Ibrani.
2 Nalika lalaki anu digebugan ningali Musa, anjeunna lumpat ka anjeunna pikeun ménta bantosan, sabab Musa téh jalma anu dihormat pisan di kulawarga Firaun, teras anjeunna nyarios ka anjeunna, "Juragan, ati-ati, ieu urang Mesir sumping ka bumi abdi peuting-peuting, ngabeungkeut abdi, teras sumping ka pamajikan abdi di payuneun abdi, sareng ayeuna anjeunna hoyong nyabut nyawa abdi."
3 Nalika Musa ngadangu hal anu jahat ieu, anjeunna ambek ka urang Mesir éta, teras malik ka ditu ka dieu, sareng nalika anjeunna ningali teu aya lalaki di dinya, anjeunna maehan urang Mesir éta sareng nyumputkeun anjeunna dina keusik, sareng nyalametkeun urang Ibrani éta tina leungeun jalma anu maehan anjeunna.
4 Urang Ibrani éta mulih ka imahna, Musa ogé mulih ka imahna, tuluy angkat deui ka karaton raja.
5 Sanggeus éta lalaki balik ka imah, anjeunna mikir rék miceun pamajikanana, sabab di kulawarga Yakub mah teu pantes lalaki nganjang ka pamajikanana sanggeus pamajikanana dihina.
6 Eta awewe indit ka dinya terus bejakeun ka dulur-dulurna, terus dulur-dulurna awewe eta narékahan maehan anjeunna, tapi anjeunna kabur ka imahna terus lumpat.
7 Poe kadua Musa angkat ka dulur-dulurna, terus ningali dua lalaki keur pasea. Anjeunna nanya ka nu jahat, "Ku naon maneh maehan tatangga maneh?"
8 Musa ngawaler, "Saha anu ngangkat hidep jadi pamingpin jeung hakim di dieu? Naha hidep niat maehan kuring kawas maehan urang Mesir?" Musa sieun, pokna, "Ieu pasti geus kanyahoan?"
9 Firaun ngadangu kajadian ieu, teras anjeunna maréntahkeun Musa dipaéhan, teras Gusti ngutus malaikat-Na, sareng anjeunna nembongan ka Firaun dina rupa kapten pengawal.
10 Malaikat PANGERAN nyabut pedang ti leungeun kapala pengawal, tuluy meulah sirahna ku pedang eta, sabab rupa kapala pengawal teh robah jadi rupa Musa.
11 Malaikat PANGERAN nyepeng leungeun katuhu Musa, tuluy ngaluarkeun anjeunna ti Mesir, terus ditempatkeun di luar wates Mesir, jarakna opat puluh poé lalampahan.
12 Ngan Harun, dulurna, anu cicing di Mesir, terus anjeunna ngalahir ka urang Israil, pokna,
13 Kieu timbalan PANGERAN, Allah karuhun maraneh, "Singkirkeun masing-masing brahala-brahala anu pikageuleuheun anu dipikaresep ku maraneh, jeung ulah najiskeun diri ku brahala-brahala Mesir."
14Urang Israil ngalawan sarta teu ngadengekeun ka Harun dina waktu harita.
15 PANGERAN kersa ngabasmi maranehna, upami bae PANGERAN henteu émut kana perjangjian anu dijieun ku Mantenna sareng Ibrahim, Ishak, sareng Yakub.
16 Dina mangsa harita, kakawasaan Firaun terus-terusan nindes urang Israil, nepi ka waktuna Allah ngaluarkeun pangandika-Na sarta merhatikeun maranehna.

BAB 72

1 Dina mangsa harita aya perang anu hebat antara urang Kus jeung urang wetan jeung Aram, sarta maranehna barontak ka raja Kus anu aya dina kakawasaan maranehna.
2 Raja Kikianus ti Kus angkat sareng sadaya turunan Kus, hiji bangsa anu seueurna sapertos keusik, teras anjeunna angkat merangan Aram sareng urang wétan, pikeun nalukkeun aranjeunna.
3 Sanggeus Kikianus kaluar, anjeunna ninggalkeun Bileam, tukang sihir, jeung dua putrana, pikeun ngajaga kota, jeung jalma-jalma anu panghandapna di nagara éta.
4 Kikianus angkat ka Aram sareng urang wétan, teras anjeunna perang ngalawan aranjeunna sareng ngéléhkeun aranjeunna, sareng sadayana tatu di payuneun Kikianus sareng rahayatna.
5 Anjeunna ngarebut loba di antarana sarta nalukkeun aranjeunna kawas mimitina, sarta anjeunna masang kemah di tanahna pikeun narima upeti ti aranjeunna sakumaha biasana.
6 Nalika raja Kus ninggalkeun anjeunna pikeun ngajaga kota sareng jalma-jalma miskin di kota éta, anjeunna bangkit sareng mamatahan jalma-jalma di tanah éta pikeun ngalawan Raja Kikianus, supados henteu ngantep anjeunna lebet ka kota nalika anjeunna kedah uih ka bumi.
7 Rahayat di dinya nurut ka anjeunna, terus sumpah ka anjeunna, sarta ngangkat anjeunna jadi raja, kitu deui dua putrana jadi panglima perang.
8 Tuluy aranjeunna nangtung tuluy ngangkat témbok kota di dua juruna, terus aranjeunna ngawangun wangunan anu kacida kuatna.
9 Di pojok nu katilu, aranjeunna ngali solokan-solokan anu teu kaétang jumlahna, antara kota jeung walungan anu ngurilingan sakumna tanah Kus, sarta cai walungan éta ngaburak-barik di dinya.
10 Di pojok kaopat, aranjeunna ngumpulkeun seueur oray ku cara mantra sareng sihirna, teras aranjeunna nguatkeun

kota sareng cicing di dinya, sareng teu aya anu kaluar atanapi lebet sateuacanna.
11 Kikianus perang ngalawan Aram jeung urang wétan, terus anjeunna nalukkeun maranéhna kawas samemehna, terus maranéhna méré upeti sakumaha biasana, terus anjeunna indit balik ka tanahna.
12 Nalika Kikianus, raja Kus, sumping ka kotana sareng sadaya panglima pasukan, aranjeunna ningali yén témbok kota parantos diwangun sareng ditinggikeun pisan, janten jalma-jalma éta héran ku hal éta.
13Maranehna silih carioskeun, "Lantaran maranehna ningali yen urang katinggaleun dina perang, sarta sieun pisan ka urang, ku kituna maranehna ngalakukeun hal ieu, ngadegkeun tembok kota sarta nguatkeunana sangkan raja-raja Kanaan teu bisa perang ngalawan maranehna."
14Raja jeung pasukan-pasukanna nyampeurkeun panto kota, terus ningali ka luhur, sarta katingali, sadaya panto kota geus ditutup, terus aranjeunna ngagorowok ka nu jaga, pokna, "Bukakeun panto ieu pikeun urang, sangkan urang bisa asup ka kota."
15Tapi para penjaga nolak mukakeun panto pikeun aranjeunna dumasar kana parentah Bileam, tukang sihir, raja aranjeunna, aranjeunna teu ngidinan panto asup ka kota aranjeunna.
16 Jadi maranéhna perang ngalawan maranéhna di hareupeun gapura kota, sarta saratus tilu puluh urang ti pasukan di Kikianus gugur dina poé éta.
17 Poe isukna aranjeunna terus tarung di sisi walungan; aranjeunna narékahan pikeun meuntas tapi teu bisa, jadi sababaraha di antarana tilelep kana sumur-sumur sarta maot.
18 Raja nitah aranjeunna nebang tangkal pikeun nyieun rakit, supaya bisa dijugjug ku aranjeunna, terus maranehna ngalaksanakeunana.
19 Nalika aranjeunna sumping ka tempat solokan, cai muter ku panggilingan, sareng dua ratus lalaki anu naék sapuluh rakit tilelep.
20 Dina dinten katilu aranjeunna sumping pikeun tarung di sisi tempat oray-oray éta aya, tapi aranjeunna teu tiasa ngadeukeutan ka dinya, sabab oray-oray éta maehan saratus tujuh puluh lalaki ti antara aranjeunna, sareng aranjeunna lirén perang ngalawan Kus, sareng aranjeunna ngepung Kus salami salapan taun, teu aya anu kaluar atanapi lebet.
21 Waktu perang jeung pangepungan ngalawan Kus, Musa kabur ti Mesir ti Firaun anu hayang maehan anjeunna lantaran geus maehan urang Mesir.
22 Musa yuswa dalapan belas taun nalika anjeunna kabur ti Mesir ti payuneun Firaun, teras anjeunna kabur sareng kabur ka kémah Kikianus, anu dina waktos éta ngepung Kus.
23 Musa aya di kémah Kikianus, raja Kus, salila maranéhna ngepung Kus, sarta Musa indit jeung asup bareng jeung maranéhna.
24 Raja, para pangéran, jeung sakumna prajurit nyaah ka Musa, sabab anjeunna agung jeung pantes dihormat, awakna siga singa anu mulya, beungeutna siga panonpoé, jeung kakuatanana siga singa, sarta anjeunna jadi panasehat raja.
25 Sareng dina ahir salapan taun, Kikianus katarajang panyakit anu parah, sareng panyakitna beuki parah, sareng anjeunna maot dina dinten katujuh.
26 Tuluy abdi-abdina ngabalsem anjeunna, tuluy mawa anjeunna teras dikurebkeun di hareupeun gapura kota di kalér tanah Mesir.
27 Tuluy aranjeunna ngawangun hiji wangunan anu megah tur kuat di luhureun anjeunna, sarta aranjeunna masang batu-batu anu ageung di handapna.
28 Para juru tulis raja ngukir dina batu-batu éta sagala kakawasaan raja Kikianus, sareng sadaya perang anu parantos dilaksanakeun ku anjeunna, tingali éta sadayana ditulis di dinya dugi ka ayeuna.
29 Saatos pupusna Kikianus, raja Kus, jalma-jalma sareng pasukanna sedih pisan kumargi perang éta.
30 Jadi maranehna silih tanya, "Bejakeun ka urang naon anu kudu dilakukeun ayeuna, sabab urang geus cicing di gurun jauh ti imah urang salapan taun."
31 Lamun urang ngomong rek merangan ieu kota, loba di antara urang anu bakal tatu atawa tiwas, jeung lamun urang tetep di dieu dina pangepungan ieu, urang oge bakal maot.
32 Ayeuna sadaya raja Siria sareng urang wetan bakal ngadangu yén raja urang parantos pupus, teras aranjeunna bakal nyerang urang ujug-ujug kalayan cara anu musuhan, sareng aranjeunna bakal merangan urang sareng moal aya anu nyésakeun sésa-sésa urang.
33 Ayeuna hayu urang angkat ngangkat raja pikeun ngawasa urang, sarta hayu urang tetep dikepung nepi ka kota ieu diserahkeun ka urang.
34 Jeung dina poe eta maranehna hayang milih saurang lalaki jadi raja ti pasukan Kikianus, tapi maranehna teu manggihan hiji jalma kawas Musa pikeun ngarajaan maranehna.
35 Maranehna buru-buru nyabut pakeanana masing-masing tuluy dialungkeun ka taneuh, tuluy nyieun tumpukan gede tuluy neundeun Musa di luhurna.
36 Tuluy aranjeunna nangtung, tuluy niup tarompet bari ngagorowok di payuneun anjeunna, "Mugia raja jumeneng, mugia raja jumeneng!"
37Sakumna rahayat jeung para bangsawan sumpah ka anjeunna rek mikeun Adonia, ratu urang Kus, garwana Kikianus, sarta dina poe eta keneh Musa diangkat jadi raja di dinya.
38Sadaya urang Kus ngaluarkeun hiji pangumuman dina dinten éta, ungelna, "Unggal jalmi kedah masihan ka Musa tina naon anu aya dina kakawasaanana."
39 Tuluy maranehna ngamparkeun hiji lambar lawon di luhureun tumpukan eta, terus unggal jalma ngalungkeun kana eta lawon sabagian tina barang-barangna, hiji anting emas jeung hiji deui duit receh.
40 Batu-batu oniks, bedolium, mutiara jeung marmer dialungkeun ka Musa dina tumpukan éta, kitu deui pérak jeung emas anu kacida lobana.
41 Musa nyandak sadaya pérak sareng emas, sadaya parabot, kitu ogé batu bedolium sareng batu oniks, anu dipasihkeun ku sadaya urang Kus ka anjeunna, teras disimpen dina harta karunna.
42 Dina poe eta Musa jadi raja di antara urang Kus, ngagantikeun Kikianus, raja Kus.

BAB 73

1 Dina taun kalima puluh lima pamaréntahan Firaun, raja Mesir, nyaéta dina taun ka-157 saprak urang Israil indit ka Mesir, Musa jadi raja di Kus.
2 Musa yuswa dua puluh tujuh taun nalika anjeunna mimiti ngarajaan di Kus, sareng opat puluh taun anjeunna ngarajaan.
3 PANGERAN maparin sih kurnia ka Musa di payuneun sadaya urang Kus, sareng urang Kus mikanyaah pisan ka Musa, janten Musa dipikaresep ku PANGERAN sareng ku manusa.
4 Dina dinten katujuh pamaréntahanna, sadaya urang Kus ngumpul teras sumping ka payuneun Musa teras sujud ka anjeunna.
5 Sadaya barudak nyarios babarengan di payuneun raja, pokna, "Pasihan kami nasého̱at supados kami tiasa ningali naon anu kedah dilakukeun ka ieu kota."
6Sabab geus salapan taun urang ngepung ieu kota, teu acan ningali anak jeung pamajikan urang.
7 Raja ngawaler ka aranjeunna, pokna, "Upami anjeun ngadangukeun sora kuring dina sagala anu kuring paréntahkeun ka anjeun, maka PANGERAN bakal masrahkeun kota ieu ka leungeun urang sareng urang bakal ngawasa éta."
8 Sabab lamun urang perang ngalawan maranehna kawas dina perang samemehna nu urang laksanakeun jeung maranehna samemeh Kikianus pupus, loba di antara urang nu bakal tatu kawas samemehna.
9 Ku kituna ieu naséhat pikeun aranjeun dina perkara ieu: Lamun aranjeun nurut kana sora kuring, kota ieu bakal diserahkeun ka urang.
10Sadaya pasukan ngawaler ka raja, "Sadaya anu diparentahkeun ku gusti kami, kami bakal ngalaksanakeunana."
11 Musa nimbalan ka aranjeunna, "Maraneh kudu ngaliwat ka sakuliah kémah, tuluy serukeun ka sakumna jalma-jalma, kieu,
12 Raja nimbalan, "Ka leuweung, candak anak bangau, masing-masing lalaki hiji-hiji."
13Sing saha waé anu ngalanggar parentah raja, anu henteu mawa anakna, bakal dipaéhan, sarta raja bakal nyokot sagala harta bandana.
14 Lamun maraneh mawa eta manuk, eta manuk bakal dijaga ku maraneh, kudu diurus nepi ka gede, sarta kudu diajar ngapung kawas anak heulang.
15Sakumna urang Kus ngadéngé omongan Musa, terus maranéhna bangkit sarta ngaluarkeun hiji pengumuman ka sakuliah perkemahan, pokna,
16 Raja marentah ka aranjeun, he sakumna urang Kus, supaya aranjeun kabeh indit ka leuweung, terus néwak anak bangau di dinya, terus bawa ka imahna.
17 Saha waé anu ngalanggar paréntah raja bakal dipaéhan, sarta raja bakal nyokot sagala kagunganana.
18 Sadaya jalmi nurut kana parentah raja, teras angkat ka leuweung, naék tangkal cemara, teras nyekel anak bangau, teras dibawa ka gurun, diurus dumasar kana parentah raja, diajarkeun manuk-manuk éta ngalayang kawas heulang ngora.
19 Saatos bangau ngora dipiara, raja maréntahkeun supaya aranjeunna didahar salami tilu dinten, sareng sadaya jalma nurut.
20 Dina dinten katilu, raja ngalahir ka aranjeunna, "Kudu kuatkeun diri, jadi jalma anu gagah berani, pake pakarang perangna masing-masing, pake pedangna, tunggang kudana masing-masing, jeung bawa bangau ngorana masing-masing."
21 Urang bakal bangkit sarta merangan kota di tempat ayana oray-oray; sarta sakumna rahayat ngalakukeun sakumaha anu diparentahkeun ku raja.
22 Tuluy aranjeunna masing-masing nyepeng anak bangauna, tuluy angkat, sarta nalika aranjeunna sumping ka tempat oray-oray, raja nimbalan ka aranjeunna, "Kirimkeun anak bangau masing-masing ka oray-oray éta."
23 Tuluy maranehna ngaleupaskeun bangau ngora masing-masing nurutkeun parentah raja, terus bangau ngora eta ngala lauk-lauk eta, terus ngahakan eta oray-oray eta terus dibasmi ti eta tempat.
24 Nalika raja sareng rahayat ningali yén sadaya oray parantos dibasmi di tempat éta, sadaya rahayat ngagorowok tarik.
25 Aranjeunna nyampeurkeun, merangan kota éta, ngarebut, jeung nalukkeun, tuluy asup ka jero kota.
26 Dina poe eta aya sarebu saratus lalaki ti jalma-jalma di kota eta, sakumna nu cicing di dinya, tapi teu aya hiji-hiji acan jalma nu maot ti jalma-jalma nu ngepung.
27 Ku kituna sadaya urang Kus mulih ka bumi masing-masing, ka pamajikan sareng murangkalihna sareng ka sadaya harta banda anjeunna.
28 Nalika Bileam, tukang sihirna, ningali yén kota éta geus direbut, anjeunna mukakeun gapura, terus anjeunna kabur ka Mesir, dua putrana, jeung dalapan sadulurna, ka Firaun, raja Mesir.
29 Aranjeunna teh tukang sihir jeung tukang sihir anu disebutkeun dina kitab Hukum, anu ngalawan Musa nalika PANGERAN ngadatangkeun bala ka Mesir.
30 Ku hikmahna Musa ngarebut éta kota, terus turunan Kus ngangkat anjeunna jadi raja ngagantikeun Kikianus ti Kus.
31 Tuluy aranjeunna ngagem makuta karajaan kana sirahna, sarta aranjeunna masrahkeun Adonia, ratu urang Etiopia, garwana Kikianus, ka anjeunna.
32 Musa sieun ka PANGERAN, Allah karuhunna, nepi ka teu nganjang ka dinya, atawa malik ka dinya.
33 Musa inget kana sumpah Ibrahim ka abdina, Eliezer, anu kieu, "Ulah nyokot awéwé ti antara awéwé-awéwé Kanaan pikeun anak kuring, Ishak."
34 Ogé naon anu dilakukeun ku Ishak nalika Yakub kabur ti lanceukna, nalika anjeunna nimbalan ka Yakub, "Ulah nikah ka awéwé-awéwé Kanaan, atawa nyieun satru jeung saha waé ti turunan Ham."
35 Sabab PANGERAN, Allah urang, masrahkeun Ham putra Nuh, katut turunanana katut sakumna turunanana, jadi budak ka turunan Sem jeung Yapet, sarta ka turunanana saterasna jadi budak, salawasna.
36 Ku kituna, Musa teu malik ka pamajikan Kikianus sapanjang anjeunna ngarajaan di Kus.
37 Musa sieun ka PANGERAN, Allahna, sapanjang hirupna, sarta Musa leumpang di payuneun PANGERAN kalawan satia, kalawan sakujur haténa jeung jiwana, anjeunna henteu nyimpang tina jalan anu bener sapanjang hirupna; anjeunna henteu nyimpang tina jalan ka katuhu atawa ka kénca, anu geus dijugjug ku Ibrahim, Ishak jeung Yakub.

38 Musa nguatkeun dirina di karajaan bani Kus, sarta anjeunna nungtun bani Kus ku hikmahna anu biasa, sarta Musa makmur di karajaanana.
39 Dina mangsa harita Aram jeung urang wetan ngadéngé yén Kikianus raja Kus geus maot, jadi Aram jeung urang wetan barontak ka Kus dina mangsa harita.
40 Musa ngumpulkeun sakumna urang Kus, hiji bangsa anu kacida kuatna, kira-kira tilu puluh rebu lalaki, tuluy anjeunna angkat merangan urang Aram jeung urang wetan.
41 Mimitina aranjeunna angkat ka urang wétan, sareng nalika urang wétan ngadangu laporanana, aranjeunna angkat nepungan aranjeunna, teras perang sareng aranjeunna.
42 Perangna kacida sengitna ngalawan urang wetan, jadi PANGERAN masrahkeun sakumna urang wetan ka Musa, sarta kira-kira tilu ratus lalaki tiwas.
43Sadaya urang wétan malik mundur, jadi Musa sareng urang Kus nuturkeun aranjeunna sareng nalukkeun aranjeunna, sareng mayar pajeg ka aranjeunna, sapertos adat aranjeunna.
44 Musa jeung sakumna rahayatna angkat ti dinya ka tanah Aram rek perang.
45 Urang Aram ogé maju ngalawan aranjeunna, terus aranjeunna perang ngalawan aranjeunna, sarta PANGERAN masrahkeun aranjeunna ka leungeun Musa, sarta loba urang Aram anu tiwas tatu.
46 Jeung Aram ogé ditaklukkeun ku Musa jeung urang Kus, sarta ogé mayar pajeg sakumaha biasana.
47 Musa ngawasa bangsa Aram jeung bangsa-bangsa ti wetan ka urang Kus, terus Musa katut sakumna jalma-jalma anu aya di dinya, balik ka tanah Kus.
48 Musa jadi kuat di karajaan urang Kus, sarta PANGERAN nyarengan anjeunna, sarta sakumna urang Kus sieun ka anjeunna.

BAB 74

1 Sababaraha taun ti harita, Saul raja Edom pupus, tuluy Baal-Khanan bin Akbor jadi raja ngaganti anjeunna.
2 Dina taun kagenep belas Musa ngarajaan Kus, Baal-Hanan bin Akbor ngarajaan di tanah Edom, ngarajaan sakumna urang Edom salila tilu puluh dalapan taun.
3 Dina jaman anjeunna, Moab ngalawan kakawasaan Edom, saprak jaman Hadad putra Bedad, anu ngéléhkeun aranjeunna sareng Midian, sareng ngawasaan Moab.
4 Waktu Baal-Khanan bin Akbor ngarajaan Edom, sakumna urang Moab eureun satia ka Edom.
5 Raja Angeas ti Afrika pupus dina mangsa harita, sarta putrana Azdrubal ngagantikeun anjeunna jadi raja.
6 Dina mangsa harita, Janeas raja bani Kitim pupus, sarta anjeunna dikurebkeun di kuil anu diwangunna pikeun dirina sorangan di dataran Canopia salaku tempat cicing, sarta Latinus jadi raja ngagantikeun anjeunna.
7 Dina taun kadua puluh dua Musa ngarajaan urang Kus, Latinus ngarajaan urang Kitim salila opat puluh lima taun.
8 Sareng anjeunna ogé ngawangun pikeun dirina sorangan menara anu ageung sareng perkasa, sareng anjeunna ngawangun di dinya kuil anu elegan pikeun tempatna cicing, pikeun ngalaksanakeun pamaréntahanana, sapertos adat.
9 Dina taun katilu pamaréntahananana, anjeunna nitah supaya aya pengumuman ka sadaya jalmi-jalmi anu ahli, anu ngadamel seueur kapal kanggo anjeunna.
10 Latinus ngumpulkeun sadaya pasukanna, teras aranjeunna sumping nganggo kapal, teras angkat ka dinya pikeun perang ngalawan Azdrubal putra Angeas raja Afrika, teras aranjeunna sumping ka Afrika sareng perang ngalawan Azdrubal sareng pasukanna.
11 Latinus ngéléhkeun Azdrubal, sarta Latinus ngarebut ti Azdrubal saluran cai anu dibawa ku bapana ti urang Kitim, nalika anjeunna nikah ka Janiah, putri Uzi, jadi Latinus ngarubuhkeun sasak saluran cai éta, sarta ngéléhkeun sakumna tentara Azdrubal kalawan parah.
12 Jeung jalma-jalma Azdrubal anu masih kénéh kuat nguatkeun diri, haténa pinuh ku sirik, sarta maranéhna ngincer maot, sarta perang deui ngalawan Latinus raja Kitim.
13 Perangna kacida sengitna ka sakumna lalaki Afrika, sarta aranjeunna sadayana tatu di hareupeun Latinus jeung rahayatna, sarta raja Azdrubal ogé gugur dina perang éta.
14 Raja Azdrubal gaduh putri anu geulis pisan, namina Ushpezena, sareng sadaya lalaki Afrika nyulam gambarna dina pakean aranjeunna, kusabab kageulisanana anu luar biasa sareng penampilanana anu endah.
15 Urang Latinus ningali Ushpezena, putri Azdrubal, terus muji anjeunna ka Latinus, raja maranéhna.
16 Latinus nitah supaya Ushpezena dibawa ka anjeunna, terus Latinus ngawin Ushpezena, terus anjeunna balik deui ka Chittim.
17 Saatos pupusna Azdrubal putra Angeas, nalika Latinus uih deui ka nagrina ti perang, sadaya penduduk Afrika bangkit sareng ngarebut Anibal putra Angeas, adi Azdrubal, sareng ngajantenkeun anjeunna raja pikeun ngagentos dulurna di sakumna tanah di Afrika.
18 Nalika anjeunna jumeneng raja, anjeunna mutuskeun pikeun angkat ka Kitim pikeun tarung ngalawan turunan Kitim, pikeun males dendam ka Azdrubal lanceukna, sareng ka penduduk Afrika, sareng anjeunna ngalaksanakeunana.
19 Anjeunna ngadamel seueur kapal, teras sumping ka dinya sareng sadaya pasukanna, teras angkat ka Kitim.
20 Jadi Anibal perang ngalawan urang Kitim, jeung urang Kitim tatu di hareupeun Anibal jeung pasukanana, terus Anibal males dendam ka lanceukna.
21 Anibal nuluykeun perang salami dalapan belas taun sareng urang Kitim, sareng Anibal cicing di tanah Kitim sareng masang kemah di dinya salami lami.
22 Anibal ngagebug urang Kitim kalawan kacida parahna, sarta anjeunna maehan jalma-jalma gede jeung para panglimana, sarta ti sésana rahayat anjeunna maehan kira-kira dalapan puluh rebu lalaki.
23 Saatos sababaraha dinten sareng taun, Anibal uih deui ka tanah Afrikana, teras anjeunna ngarajaan kalayan aman ngagentos Azdrubal, lanceukna.

BAB 75

1 Dina mangsa harita, dina taun ka-180 urang Israil angkat ka Mesir, aya tilu puluh rebu prajurit anu gagah berani kaluar ti Mesir, ti urang Israil, anu sadayana ti kaom Yusup, ti turunan Epraim bin Yusup.

2Sabab ceuk maranehna, mangsa anu geus ditangtukeun ku PANGERAN pikeun urang Israil dina jaman baheula, anu geus diucapkeun ka Ibrahim, geus réngsé.
3 Jelema-jelema ieu nyandangkeun sabuk, sarta masing-masing nyepeng pedangna dina beuteungna, sarta masing-masing nyandangkeun pakarangna, sarta aranjeunna ngandelkeun kakuatanana, tuluy kaluar ti Mesir babarengan kalawan kakuatan anu perkasa.
4Tapi bekel keur di jalan mah teu dibawa, ngan ukur pérak jeung emas, komo roti keur poe eta mah teu dibawa, lantaran maranehna mikir rek meunangkeun bekel ti urang Filistin pikeun bayaran, lamun teu kitu mah tangtu bakal dirampas ku pasukan.
5Jelema-jelema ieu teh jelema-jelema anu perkasa tur gagah berani, saurang bisa ngudag sarebu urang, dua bisa ngusir sapuluh rebu urang, jadi maranehna percaya kana kakuatan maranehna sorangan sarta indit babarengan sakumaha mistina.
6 Tuluy aranjeunna ngarahkeun jalanna ka tanah Gat, terus aranjeunna turun ka dinya sarta manggihan pangangon-pangangon Gat keur ngangon ingon-ingon urang Gat.
7Maranehna nyarita ka para pangangon, "Bejakeun sababaraha domba pikeun dibayar, supaya urang bisa dahar, sabab urang lapar, poe ieu urang teu dahar nanaon."
8 Para pangangon nanya, "Naha éta domba atawa sapi urang, nepi ka urang kudu mayar?" Urang Epraim nyampeurkeun rék ngarampog éta domba.
9 Para pangangon Gat ngagorowok ka arah aranjeunna, lantaran sorana kadéngé ti kajauhan, jadi sakabéh urang Gat kaluar nyampeurkeun aranjeunna.
10 Barang urang Gat ningali kalakuan jahat urang Epraim, aranjeunna balik deui ngumpulkeun urang Gat, tuluy masing-masing ngagem pakarangna, tuluy maju ka urang Epraim pikeun perang.
11 Aranjeunna perang ngalawan aranjeunna di Lebak Gat, sarta perangna sengit pisan, sarta dina poe eta loba pisan pasukan anu silih paehan.
12 Dina poe kaduana, urang Gat ngirim utusan ka sakumna kota di urang Filistin, menta bantuan ka maranehna, pokna,
13 Hayu urang datang ka dieu, tulungan urang, supaya urang bisa ngéléhkeun urang Epraim anu geus datang ti Mesir pikeun ngarampog ingon-ingon urang, sarta merangan urang tanpa alesan.
14 Urang Epraim geus capé pisan lantaran lapar jeung haus, lantaran geus tilu poé teu dahar. Opat puluh rébu urang Filistin kaluar ti kota-kota Pelisti pikeun ngabantu urang Gat.
15 Jelema-jelema ieu keur perang ngalawan urang Epraim, sarta PANGERAN masrahkeun urang Epraim ka urang Filistin.
16 Tuluy maranehna maehan sakumna urang Epraim, sakumna anu kaluar ti Mesir, taya anu nyesa iwal ti sapuluh lalaki anu kabur ti perang.
17 Sabab kajahatan ieu ti PANGERAN ka bani Efraim, lantaran maranehna ngalanggar parentah PANGERAN nalika kaluar ti Mesir, samemeh mangsa anu geus ditangtukeun ku PANGERAN pikeun Israil jaman baheula.
18 Urang Filistin ogé loba pisan anu tiwas, kira-kira dua puluh rébu lalaki, terus dulur-dulurna mawa éta jalma-jalma terus dikubur di kota-kota maranéhna.
19 Jalmi-jalmi anu tiwas di antara urang Epraim ditinggalkeun di Lebak Gat salami sababaraha dinten sareng mangtaun-taun, sareng henteu dibawa ka panguburan, sareng lebak éta pinuh ku tulang-tulang manusa.
20 Jelema-jelema anu lolos ti perang teh tuluy ka Mesir, terus nyaritakeun sagala hal anu karandapan ku urang Israil.
21 Ramana, Epraim, nalangsa lila pisan, nepi ka dulur-dulurna daratang pikeun ngalipur anjeunna.
22 Anjeunna sumping ka garwana, tuluy ngalahirkeun anak lalaki, anu dingaranan Beria, sabab garwana teh keur susah di kulawargana.

BAB 76

1 Musa putra Amram masih kénéh jadi raja di tanah Kus dina mangsa harita, sarta anjeunna makmur dina karajaanana, sarta anjeunna mingpin pamaréntahan turunan Kus kalawan adil, bener, jeung jujur.
2 Sadaya turunan Kus mikanyaah ka Musa salami anjeunna ngarajaan aranjeunna, sareng sadaya penduduk tanah Kus sieun pisan ka anjeunna.
3 Dina taun kaopat puluh Musa ngarajaan Kus, Musa calik dina tahta karajaan, sedengkeun Adonia, ratu, aya di payuneun anjeunna, sareng sadaya bangsawan calik di sakuriling anjeunna.
4Ratu Adonia ngalahir ka raja jeung para pajabat, "Naon anu geus dilakukeun ku aranjeun, urang Kus, salami ieu?"
5 Tangtos anjeun terang yén salami opat puluh taun ieu jalmi ngarajaan urang Kus teu acan sumping ka Kami, sareng teu acan ngabakti ka déwa-déwa urang Kus.
6 Ayeuna dengekeun, he urang Kus, ulah ngantep ieu jalma jadi raja deui ka aranjeun sabab anjeunna lain ti antara urang.
7 Tah kitu, putra abdi Menacrus parantos ageung, mugia anjeunna janten raja, sabab langkung sae pikeun anjeun ngawula ka putra juragan anjeun tibatan ngawula ka urang asing, abdi raja Mesir.
8Sakumna rahayat jeung para bangsawan ti bani Kus ngadéngé kecap-kecap anu diucapkeun ku ratu Adonia.
9 Sadaya jalmi parantos nyiapkeun diri dugi ka sonten, sareng énjing-énjing aranjeunna hudang énjing-énjing teras ngangkat Menacrus, putra Kikianus, janten raja di luhur aranjeunna.
10 Sadaya urang Kus sieun ngalawan Musa, sabab PANGERAN aya sareng Musa, sareng urang Kus émut kana sumpah anu aranjeunna sumpah ka Musa, ku kituna aranjeunna henteu nganyenyeri anjeunna.
11 Tapi urang Kus méré loba pisan hadiah ka Musa, sarta ngutus anjeunna ti dinya kalawan kahormatan anu gedé.
12 Musa angkat ti tanah Kus, teras mulih ka bumi sareng lirén ngawasa Kus, sareng Musa yuswa genep puluh genep taun nalika anjeunna angkat ti tanah Kus, sabab hal éta asalna ti PANGERAN, sabab période parantos sumping anu parantos ditetepkeun ku Anjeunna dina jaman baheula, pikeun ngaluarkeun Israil tina kasusahan turunan Ham.
13 Musa angkat ka Midian, sabab anjeunna sieun balik deui ka Mesir ku lantaran sieun ku Firaun, terus anjeunna angkat ka hiji sumur di Midian sarta calik.
14 Tujuh putri Rehuel urang Midian angkat ngangon domba ramana.

15 Tuluy aranjeunna sumping ka sumur, terus ngala cai pikeun nginum domba-domba bapana.
16 Tuluy para pangangon Midian datang, terus ngusir maranehna, terus Musa hudang, ngabantu maranehna sarta mere nginum ka maranehna.
17 Tuluy aranjeunna mulih ka bumi ka Rehuel, ramana, sarta nyaritakeun sagala hal anu dilakukeun ku Musa pikeun aranjeunna.
18 Ceuk maranehna, "Aya hiji urang Mesir anu nyalametkeun urang tina panangan pangangon, anjeunna nyiuk cai pikeun urang sareng nginumkeun domba-domba."
19 Rehuel nanya ka putri-putrina, "Di mana anjeunna? Ku naon anjeun ninggalkeun éta lalaki?"
20 Rehuel nimbalan supaya anjeunna dibawa ka imahna, tuluy anjeunna tuang sareng anjeunna.
21 Musa nyaritakeun ka Rehuel yén anjeunna kabur ti Mesir sareng anjeunna ngawasa Kus salami opat puluh taun, sareng saatos éta aranjeunna parantos ngarebut pamaréntahan ti anjeunna, sareng parantos ngijinkeun anjeunna angkat kalayan damai kalayan kahormatan sareng hadiah.
22 Barang Rehuel ngadéngé omongan Musa, Rehuel ngomong dina haténa, "Ieu jalma rék dipanjara, supaya urang Kus bisa ngadamaikeun urang Kus, lantaran manéhna geus kabur ti maranéhna."
23 Tuluy Musa dicerek terus diasupkeun ka panjara, terus dikurung salila sapuluh taun. Waktu Musa dikurung, Zipora putri Rehuel welas asih ka Musa, sarta terus-terusan méré dahareun jeung cai ka Musa.
24 Sakumna urang Israil masih aya di tanah Mesir, ngalalaworakeun urang Mesir ku sagala rupa pagawean beurat, sarta kakawasaan Mesir terus-terusan nindes urang Israil.
25 Harita PANGERAN ngagebug Firaun raja Mesir, sarta anjeunna katarajang ku panyakit kusta ti dampal suku nepi ka sirahna; lantaran kalakuan kasar ka urang Israil, wabah ieu ti PANGERAN ka Firaun raja Mesir harita.
26Sabab PANGERAN geus ngadangukeun pamenta umat-Na, urang Israil, sarta panyuhunna nepi ka Mantenna lantaran pagawean beuratna.
27 Amarahna teu eureun-eureun ti aranjeunna, leungeun Firaun tetep ngulurkeun leungeunna ka urang Israil, sarta Firaun tetep keras hate di payuneun PANGERAN, sarta anjeunna nambahan beban ka urang Israil, sarta nganyenyeri hate hirupna ku sagala rupa pagawean anu beurat.
28Sanggeus PANGERAN ngadatangkeun wabah ka Firaun, raja Mesir, anjeunna nitah tukang sihir jeung tukang sihir pikeun nyageurkeun anjeunna.
29 Jelema-jelema wijaksana jeung tukang sihirna nyarita ka anjeunna, "Lamun getih budak leutik dioleskeun kana tatu-tatuna, anjeunna bakal cageur."
30 Firaun ngadangukeun aranjeunna, teras ngutus para abdina ka Gosyen, nepungan urang Israil, pikeun nyandak barudakna anu masih alit.
31 Para menteri Firaun angkat sareng nyandak orok-orok bani Israil tina dada indungna sacara paksa, sareng aranjeunna mawa éta ka Firaun unggal dinten, hiji orok unggal dinten, sareng para dokter maehan aranjeunna sareng nerapkeun aranjeunna kana wabah; kitu anu aranjeunna lakukeun sapanjang dinten.
32 Jeung jumlah barudak anu dipaehan ku Firaun aya tilu ratus tujuh puluh lima.
33 Tapi PANGERAN teu ngadengekeun panyapa tabib-tabib raja Mesir, sarta pageblugna beuki parah.
34 Firaun ditarajang ku wabah éta salami sapuluh taun, tapi haté Firaun tetep beuki keras ngalawan urang Israil.
35Dina ahir sapuluh taun, PANGERAN terus ngahukum Firaun ku bala bencana anu ngancurkeun.
36 Tuluy PANGERAN ngagebug anjeunna ku borok anu parah sareng panyakit dina beuteungna, sareng wabah éta robah janten bisul anu parah.
37 Harita dua menteri Firaun sumping ti tanah Gosyen tempat sakumna urang Israil aya, teras angkat ka karaton Firaun sareng nyarios ka anjeunna, "Kami parantos ningali urang Israil males dina padamelanna sareng lalawora dina padamelanna.
38 Barang Firaun ngadéngé omongan para menterina kitu, anjeunna kacida benduna ka urang Israil, lantaran anjeunna kacida nalangsa ku kanyeri awakna.
39 Anjeunna ngawaler, "Ayeuna urang Israil geus nyaho yen kuring gering, aranjeunna malik jeung ngahina urang. Ayeuna pasangkeun kareta kuring, terus kuring rek indit ka Gosyen, ningali urang Israil ngahina kuring." Jadi abdi-abdina masangkeun kareta pikeun anjeunna.
40 Tuluy aranjeunna nyandak anjeunna sarta nitah anjeunna numpak kuda, sabab anjeunna teu tiasa numpak sorangan.
41 Tuluy anjeunna mawa sapuluh pasukan berkuda jeung sapuluh pasukan leumpang, tuluy indit ka Gosyen ka urang Israil.
42 Nalika aranjeunna sumping ka wates Mesir, kuda raja ngaliwat ka tempat anu heureut, anu ditinggikeun di bagian anu kosong tina kebon anggur, dipager di dua sisi, daérah anu handap sareng datar aya di sisi anu sanés.
43 Kuda-kuda lumpat gancang di tempat éta sarta silih dorong, kitu deui kuda-kuda séjénna némpél kuda raja.
44 Kuda raja murag ka lebak nalika raja keur nunggang éta kuda, sarta nalika anjeunna murag, kareta perangna malik ka beungeut raja, sarta kuda éta nangkuban ka raja, sarta raja ngajerit, sabab awakna nyeri pisan.
45 Daging raja dicabut tina awakna, tulang-tulangna pegat, anjeunna teu tiasa nunggang, sabab ieu hal ti PANGERAN ka anjeunna, sabab PANGERAN parantos ngadangukeun ceurik umat-Na, bani Israil, sareng kasangsaraan aranjeunna.
46 Abdi-abdina ngangkat anjeunna saeutik-saeutik, tuluy dibawa deui ka Mesir, kitu deui pasukan berkuda anu aya bareng jeung anjeunna.
47 Raja ditilepkeun dina ranjangna, sarta raja terang yén ajalna geus datang, jadi Aparanith, garwana, sumping sarta ceurik di payuneun raja, sarta raja ceurik bareng jeung anjeunna.
48 Sarta sadaya para bangsawan sareng abdi-abdina sumping dina dinten éta sareng ningali raja dina kasusahan éta, sareng aranjeunna ceurik bareng sareng anjeunna.
49 Para pamingpin raja jeung sadaya juru naséhatna maparin naséhat ka raja pikeun ngangkat saurang pikeun ngarajaan di nagara éta ngagantikeun anjeunna, nyaéta saha waé anu dipilih ku anjeunna ti antara putra-putrana.

50 Raja kagungan tilu putra sareng dua putri anu dilahirkeun ku Aparanith, garwana, ti ratu, sajaba ti putra-putra raja anu asalna ti para selir.
51 Ieu ngaran-ngaranna, nu cikal Othri, nu kadua Adikam, nu katilu Morion, jeung sadérék-sadérék awéwéna, ngaran Bathia nu cikal jeung ngaran Acuzi nu hiji deui.
52 Othri, anak cikal raja, jelema bodo, buru-buru nyarita.
53 Tapi Adikam teh jelema anu licik tur wijaksana, sarta nyaho sagala kawijaksanaan Mesir, tapi awakna teu pantes, awakna kandel, awakna pondok pisan; jangkungna ngan sameter.
54 Nalika raja ningali Adikam putrana anu calakan sareng wijaksana dina sagala hal, raja mutuskeun pikeun janten raja ngagentos anjeunna saatos pupusna.
55 Tuluy anjeunna nikah ka Geduda, anak Abilot, anu yuswana sapuluh taun, sarta ngalahirkeun opat putra.
56 Sareng saatos éta anjeunna angkat sareng nyandak tilu istri sareng ngalahirkeun dalapan putra sareng tilu putri.
57 Raja kacida hariwangna, awakna bau kawas bangké anu dialungkeun ka tegal dina usum panas, nalika panas panonpoé.
58 Nalika raja ningali yén panyakitna beuki parah, anjeunna nitah putrana Adikam dibawa ka anjeunna, teras aranjeunna ngangkat anjeunna janten raja di tanah éta pikeun ngagentos anjeunna.
59 Sanggeus tilu taun, raja pupus, kalawan rasa era, hina, jeung jijik, terus abdi-abdina mawa anjeunna terus dikurebkeun di makam raja-raja Mesir di Zoan Misraim.
60 Tapi mayitna teu dibalsem kawas biasana di raja-raja, lantaran awakna geus bau busuk, sarta maranéhna teu bisa ngadeukeutan pikeun ngabalsem lantaran bauna, jadi maranéhna buru-buru nguburkeun manéhna.
61 Sabab kajahatan ieu asalna ti PANGERAN ka anjeunna, lantaran PANGERAN geus males kajahatan ka anjeunna pikeun kajahatan anu dilakukeunana ka Israil dina mangsa anjeunna hirup.
62 Anjeunna pupus kalawan sieun jeung era, tuluy putrana Adikam jadi raja ngagantikeun anjeunna.

BAB 77

1 Adikam yuswa dua puluh taun nalika anjeunna ngarajaan Mesir, ngarajaanana opat taun.
2 Dina taun ka-26 sanggeus Israil indit ka Mesir, Adikam jadi raja di Mesir, tapi anjeunna teu lila ngarajaanana kawas karuhun-karuhunna.
3 Melol, ramana, ngarajaan di Mesir salila salapan puluh opat taun, tapi anjeunna gering sapuluh taun teras pupus, sabab anjeunna jahat di payuneun PANGERAN.
4Urang Mesir sadayana nyebatkeun Adikam ka Firaun sapertos nami karuhunna, sapertos adat kabiasaan aranjeunna di Mesir.
5Sadaya jalmi wijaksana Firaun nyauran Adikam Ahuz, singgetna Ahuz dina basa Mesir.
6 Adikam téh kacida goréngna, jangkung sahasta sajengkal, jeung janggotna panjang nepi ka dampal suku.
7 Firaun calik dina tahta ramana pikeun ngawasa Mesir, sarta anjeunna mingpin pamaréntahan Mesir kalawan wijaksana.
8Salila anjeunna ngaraja, anjeunna ngaleuwihan kajahatan ramana sareng sadaya raja-raja sateuacanna, sareng anjeunna nambihan beban ka urang Israil.
9 Tuluy anjeunna angkat sareng abdi-abdina ka Gosyen, ka urang Israil, sarta anjeunna nguatkeun padamelan anu dilakukeun ka aranjeunna, saurna ka aranjeunna, "Rengsekeun padamelan anjeun, tugas sadinten-dinten, sareng ulah ngantep leungeun anjeun kendur tina padamelan kami ti dinten ieu ka payun sapertos anu anjeun lakukeun dina jaman bapak kuring."
10 Anjeunna ngangkat pamingpin-pamingpin pikeun aranjeunna ti antara urang Israil, sareng ngangkat mantri-mantri pikeun aranjeunna ti antara abdi-abdina.
11 Tuluy anjeunna nempatkeun bata saukuran pikeun didamel ku aranjeunna numutkeun jumlah éta, unggal dintenna, teras anjeunna mulih ka Mesir.
12 Harita, para mandur pagawean Firaun nitah para mandur Israil nurutkeun parentah Firaun, pokna,
13 Kieu timbalan Firaun, "Laksanakeun padamelan anjeun unggal dinten, sareng réngsékeun padamelan anjeun, sareng perhatoskeun ukuran bata sadintenna; ulah ngirangan nanaon."
14 Jeung bakal kajadian, lamun bata sapopoe kurang, Kami bakal ngagantikeun barudak maraneh.
15 Jeung para mandur pagawean di Mesir ngalakukeun kitu dina mangsa harita sakumaha anu diparentahkeun ku Firaun.
16 Iraha waé aya kakurangan dina ukuran bata anu diperyogikeun ku urang Israil sadinten, para mandur Firaun sok ngajugjug pamajikan urang Israil, tuluy nyokot orok-orok urang Israil nurutkeun jumlah anu diperyogikeun, terus maranéhna nyokot éta bata ti pangkonan indungna, tuluy diasupkeun kana wangunan pikeun ngaganti bata.
17Samentawis bapa-bapa sareng ibu-ibu aranjeunna ceurik bari ngadéngé sora orok-orok anu keur ceurik di témbok gedong.
18 Para pamong gawé ngawasa Israil, nepi ka urang Israil nempatkeun budakna di jero wangunan éta, nepi ka aya hiji lalaki nu nempatkeun anakna dina témbok terus ngalapiskeun éta budak ku adukan, bari panonna ceurik ningali éta budak, jeung cimatana ngeclak ka anakna.
19Para mandur-mandur Mesir ngalakukeun kitu ka barudak Israil salami sababaraha dinten, sareng teu aya anu welas asih atanapi welas asih ka barudak Israil.
20 Jeung jumlah sakabéh barudak anu tiwas di wangunan éta aya dua ratus tujuh puluh, aya anu diwangun deui pikeun ngaganti bata anu ditinggalkeun ku karuhunna, jeung aya ogé anu dikaluarkeun deui ku maranéhna pikeun ngaluarkeun jalma-jalma anu geus maot ti wangunan éta.
21 Padamelan anu dibebankeun ka urang Israil dina jaman Adikam leuwih beurat tibatan anu dilakukeun dina jaman ramana.
22Urang Israil ngarenghap unggal dinten kusabab padamelan anu beurat, sabab aranjeunna nyarios ka dirina sorangan, "Tingali nalika Firaun maot, putrana bakal hudang sareng ngaringan padamelan urang!"
23 Tapi pagawean anu kadua leuwih beurat tibatan anu kahiji, nepi ka urang Israil ngarenghap ningali hal eta sarta ceurikna nepi ka ka Allah lantaran pagawean maranehna.
24 Allah ngadangu sora urang Israil jeung panyuhunna dina mangsa harita, sarta Allah inget ka maranehna kana

perjangjian anu dijieun ku Anjeunna jeung Ibrahim, Ishak, jeung Yakub.
25 Allah ningali beban anu ditanggung ku urang Israil, sareng padamelan anu beurat dina mangsa harita, teras Anjeunna mutuskeun pikeun ngabébaskeun aranjeunna.
26 Harita Musa putra Amram masih dikurung di jero panjara, di imah Rehuel urang Midian, jeung Zipora putri Rehuel salawasna nyumponan kabutuhanana ku cara cicingeun.
27 Musa dikurung di jero panjara di bumi Rehuel salami sapuluh taun.
28 Sanggeus sapuluh taun, nyaéta taun kahiji pamaréntahan Firaun di Mesir, ngagantikeun ramana,
29 Sipora ngawaler ka ramana, Rehuel, "Teu aya nu nanya atawa néangan urang Ibrani anu geus dipanjara salila sapuluh taun ku hidep."
30 Ayeuna, upami Gusti kersa ngawaler, hayu urang nitah anjeunna ningali naha anjeunna masih hirup atanapi parantos maot, tapi ramana teu terang yén anjeunna parantos ngabantosan anjeunna.
31 Rehuel ngawaler, "Naha aya kajadian kieu, nepi ka aya jalma anu dikurung di panjara bari teu meunang dahareun salila sapuluh taun, terus hirup kénéh?"
32 Sipora ngawaler ka ramana, "Anjeun tangtos parantos nguping yén Allah urang Ibrani téh agung sareng pikasieuneun, sareng salawasna ngalakukeun mujijat-mujijat pikeun aranjeunna."
33 Anjeunna anu nyalametkeun Ibrahim ti Ur di tanah Kasdim, jeung Ishak tina pedang ramana, jeung Yakub tina malaikat PANGERAN anu gulat jeung anjeunna di sisi walungan Yabuk.
34 Ogé sareng jalmi ieu Anjeunna parantos ngalakukeun seueur hal, Anjeunna ngabébaskeun anjeunna ti walungan di Mesir sareng tina pedang Firaun, sareng ti turunan Kus, janten Anjeunna ogé tiasa ngabébaskeun anjeunna tina paceklik sareng ngajantenkeun anjeunna hirup.
35 Eta hal karasaeun hade ku Rehuel, terus anjeunna nurut kana parentah putrina, terus nitah ka panjara pikeun mariksa naon anu geus kajadian ka Musa.
36Anjeunna ningali Musa keur cicing di jero panjara jero, nangtung bari muji jeung neneda ka Allah karuhunna.
37 Rehuel nitah Musa kaluar ti jero panjara, tuluy dicukur, tuluy anjeunna ngaganti pakean panjarana sarta dahar.
38Sanggeus éta Musa lebet ka kebon Rehuel anu aya di tukangeun imah, terus anjeunna neneda ka PANGERAN Allahna, anu geus ngalakukeun mujijat-mujijat anu luar biasa pikeun anjeunna.
39Sabari anjeunna ngadoa, anjeunna neuteup ka payuneun anjeunna, terus aya hiji tangkal nilam ditempatkeun dina taneuh, anu dipelak di tengah-tengah kebon.
40Anjeunna nyampeurkeun iteuk éta, terus ningali, jenengan GUSTI Allah Nu Maha Kawasa diukir dina iteuk éta, ditulis jeung diguratkeun.
41 Anjeunna maca éta kitab, tuluy ngulurkeun leungeunna, terus metik éta kitab kawas tangkal leuweung tina rungkun-rungkun, sarta iteukna aya dina leungeunna.
42Ieu iteuk anu dianggo pikeun ngalaksanakeun sagala padamelan Allah urang, saatos Anjeunna nyiptakeun langit sareng bumi, sareng sadaya mahluk di jerona, laut, walungan sareng sadaya laukna.
43Sanggeus Allah ngusir Adam ti Taman Eden, Anjeunna nyepeng iteuk tuluy ngolah taneuh ti mana anjeunna dicandak.
44 Tuluy iteuk éta turun ka Nuh sarta dibikeun ka Sem jeung turunanana, nepi ka iteuk éta nepi ka dipasrahkeun ka Ibrahim, urang Ibrani.
45 Sanggeus Ibrahim masrahkeun sagala kagunganana ka Ishak, putrana, anjeunna ogé masihan iteuk ieu ka anjeunna.
46 Waktu Yakub kabur ka Padan-Aram, anjeunna nyokot éta barang, sarta nalika anjeunna balik deui ka ramana, éta barang teu ditinggalkeun.
47 Ogé nalika anjeunna angkat ka Mesir, anjeunna nyandak éta ka leungeunna sareng masihan ka Yusuf, hiji bagian langkung ti dulur-dulurna, sabab Yakub parantos ngarebut éta ku cara paksa ti lanceukna Esau.
48 Saatos pupusna Yusup, para bangsawan Mesir sumping ka bumi Yusup, teras iteuk éta sumping ka leungeun Rehuel urang Midian, sareng nalika anjeunna kaluar ti Mesir, anjeunna nyandak iteuk éta teras melakna di kebonna.
49Sadaya jalmi Kiné anu gagah berani nyobian metik éta nalika aranjeunna nyobian ngarebut Zipora, putrina, tapi aranjeunna teu hasil.
50 Jadi éta kai tetep dipelak di kebon Rehuel, nepi ka anjeunna sumping anu boga hak kana éta kai terus nyokot éta kai.
51Barang Rehuel ningali iteuk dina leungeun Musa, anjeunna heran, terus anjeunna mikeun Zipora, putrina, ka Musa, pikeun dikawinkeun.

BAB 78

1 Harita Baal-Khanan bin Akbor, raja Edom, pupus, terus dikurebkeun di karatonna di tanah Edom.
2 Saatos pupusna, turunan Esau ngirim jalma ka tanah Edom, nyandak hiji lalaki ti dinya anu namina Hadad, teras ngangkat anjeunna janten raja ngagentos Baal-Khanan, raja aranjeunna.
3 Hadad ngarajaan urang Edom opat puluh dalapan taun.
4 Nalika anjeunna ngarajaan, anjeunna mutuskeun pikeun ngalawan turunan Moab, pikeun ngawasa turunan Esau sapertos sateuacanna, tapi anjeunna teu tiasa, sabab turunan Moab ngadangu hal ieu, sareng aranjeunna buru-buru milih raja pikeun aranjeunna ti antara dulur-dulurna.
5 Ti harita aranjeunna ngumpulkeun hiji bangsa anu gede pisan, terus ngirim pasukan ka dulur-dulurna ti bani Amon pikeun ménta bantuan merangan Hadad, raja Edom.
6 Hadad ngadéngé hal anu dilakukeun ku urang Moab, terus anjeunna sieun pisan ka maranéhna, sarta teu daék ngalawan maranéhna.
7Dina mangsa harita Musa putra Amram, anu cicing di Midian, nikah ka Zipora, putri Rehuel urang Midian.
8 Jeung Zipora leumpang dina jalan putri-putri Yakub, anjeunna teu kurang ti kabeneran Sarah, Rebecca, Rachel jeung Lea.
9 Zipora ngandung terus ngalahirkeun anak lalaki, anu dingaranan Gersom, sabab saurna, "Kuring teh urang asing di nagri deungeun," tapi anjeunna teu nyunatan kulupna nurutkeun parentah Rehuel, mitoha lalakina.
10 Tuluy anjeunna ngandung deui terus ngalahirkeun anak lalaki, tapi kulit kulupna disunatan, terus dingaranan

Elieser, sabab ceuk Musa, "Kusabab Allah karuhun kuring teh pitulung kuring, sarta nyalametkeun kuring tina pedang Firaun."
11 Raja Firaun ti Mesir dina mangsa harita ngagedekeun pagawean urang Israil, sarta terus-terusan ngabeuratkeun beban urang Israil.
12 Tuluy anjeunna nitah supaya diumumkeun di Mesir, pokna, "Ulah méré deui jarami ka jalma-jalma pikeun nyieun bata, sina ngumpulkeun jarami sakumaha anu kapanggih."
13Kitu ogé jumlah bata anu kudu dijieunna kudu dibikeun unggal poé, teu kudu dikurangan, sabab maranéhna keur digawe bari teu puguh.
14Urang Israil ngadéngé éta hal, terus maranéhna nalangsa jeung ngarenghap, sarta maranéhna sasambat ka PANGERAN lantaran nalangsa pisan.
15 PANGERAN ngadangukeun jerit urang Israil, sarta ningali kumaha urang Mesir nganiaya ka maranehna.
16 PANGERAN sirik ka umat-Na jeung ka tanah pusaka-Na, sarta ngadangu sora maranehna, sarta Anjeunna mutuskeun pikeun ngaluarkeun maranehna ti Mesir, pikeun masihan maranehna tanah Kanaan pikeun dipimilik.

BAB 79

1 Dina mangsa harita Musa keur ngangon domba-domba mitoha Rehuel, urang Midian, di saluareun gurun Sin, bari nyekel iteuk anu dicokot ti mitoha mitoha.
2 Hiji mangsa aya anak embe leungit ti ingon-ingonna, terus diudag ku Musa nepi ka gunung Allah di Horeb.
3 Nalika anjeunna sumping ka Horeb, PANGERAN nembongan ka anjeunna di jero rungkun, sarta anjeunna mendakan rungkun éta hurung ku seuneu, tapi seuneuna teu bisa ngaduruk rungkun éta.
4 Musa kacida reuwasna ningali tetempoan ieu, ku kituna rungkun teu kaduruk, terus anjeunna nyampeurkeun pikeun ningali hal anu perkasa ieu, terus PANGERAN nimbalan ka Musa kaluar ti jero seuneu sarta nitah anjeunna pikeun indit ka Mesir, ka Firaun raja Mesir, pikeun ngusir urang Israil tina pangabdianana.
5 PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Geura balik deui ka Mesir, sabab jalma-jalma anu hayang maehan maneh geus paraeh, jeung maneh kudu nyarita ka Firaun supaya urang Israil diusir ti nagarana."
6 PANGERAN nunjukkeun ka anjeunna pikeun ngalakukeun tanda-tanda sareng mujijat-mujijat di Mesir di payuneun Firaun sareng di payuneun rahayatna, supados aranjeunna percanten yén PANGERAN anu ngutus anjeunna.
7 Musa nurut kana sagala parentah PANGERAN, tuluy mulih ka mitoha lalaki sarta ngawartosan hal éta, tapi Rehuel ngawaler, "Mugia sing salamet."
8 Musa angkat ka Mesir, mawa garwa jeung putra-putrana, sarta anjeunna aya di hiji panginepan di jalan, terus aya malaikat Allah turun ka dinya, terus néangan alesan pikeun ngalawan anjeunna.
9 Jeung anjeunna hayang maehan Ibrahim lantaran anak cikalna teu disunat, sarta geus ngalanggar perjangjian anu dijieun ku PANGERAN jeung Ibrahim.
10 Musa geus ngadéngékeun omongan mitoha lalakina anu geus diomongkeun ka anjeunna, anu teu meunang nyunatan anak cikalna, ku kituna anjeunna teu nyunatan anakna.
11 Zipora ningali malaikat PANGERAN keur néangan alesan pikeun ngalawan Musa, sarta manéhna nyaho yén ieu téh lantaran Musa teu nyunatan Gersom, putrana.
12 Zipora buru-buru nyokot batu seukeut nu aya di dinya, tuluy nyunatan anakna, sarta ngaleupaskeun salakina jeung anakna ti panangan malaikat PANGERAN.
13 Harita Harun putra Amram, dulurna Musa, keur leumpang di sisi walungan di Mesir.
14 PANGERAN nembongan ka anjeunna di tempat éta, sarta ngadawuh, "Tepungan Musa di gurun keusik." Musa nepungan Musa di gunung Allah, terus dicium.
15 Harun ngarérét ka Musa, ningali Zipora, garwa Musa, jeung anak-anakna. Harun nanya ka Musa, "Saha ieu jalma-jalma?"
16 Musa ngawaler, "Eta teh pamajikan jeung anak-anak kuring, anu dipasihkeun ku Allah ka kuring di Midian." Hal eta ngajengkelkeun Harun ku lantaran eta awewe jeung anak-anakna.
17 Harun ngalahir ka Musa, "Pék geura indit éta awéwé jeung anak-anakna ka imah bapana." Musa ngadéngékeun omongan Harun, terus ngalaksanakeunana.
18 Zipora balik deui ka imah Rehuel jeung anak-anakna, terus cicing di dinya nepi ka waktuna PANGERAN nganjang ka umat-Na, sarta ngaluarkeun maranehna ti Mesir ti kakawasaan Firaun.
19 Musa jeung Harun sumping ka Mesir, nepungan urang Israil, terus nyaritakeun sagala pangandika PANGERAN ka maranehna, sarta jalma-jalma teh bungah kacida.
20 Isukna, Musa jeung Harun hudang isuk-isuk keneh, terus indit ka karaton Firaun bari mawa iteuk Allah.
21 Nalika aranjeunna sumping ka gapura raja, aya dua singa ngora anu dikurung di dinya nganggo pakakas beusi, sareng teu aya anu kaluar atanapi lebet ti payuneun aranjeunna, kecuali jalma-jalma anu diparentahkeun ku raja, nalika para tukang sihir sumping sareng narik singa-singa éta ku jampi-jampina, sareng ieu mawa aranjeunna ka raja.
22 Musa buru-buru ngangkat iteuk ka singa-singa éta, tuluy ngaleupaskeun éta singa-singa, terus Musa jeung Harun asup ka karaton raja.
23 Singa-singa ogé datang bareng jeung maranéhna kalawan bungah, sarta maranéhna nuturkeun maranéhna sarta bungah kawas anjing anu bungah ningali dununganana balik ti tegalan.
24 Nalika Firaun ningali hal ieu, anjeunna reuwas pisan ku beja éta, sabab rupana siga rupana anak-anak Allah.
25 Raja ngalahir ka Musa, "Naon anu anjeun peryogikeun?" Jawabna, "PANGERAN, Allahna urang Ibrani, ngutus kami ka anjeun, pikeun nimbalan, 'Widian umat Kami indit supaya aranjeunna ngabakti ka Kami.'"
26 Nalika Firaun ngadangu kecap-kecap éta, anjeunna kacida sieunna di payuneun aranjeunna, teras anjeunna nyarios ka aranjeunna, "Indit ayeuna sareng uih deui ka abdi énjing." Sareng aranjeunna ngalakukeun sakumaha anu ditimbalan ku raja.
27 Sanggeus aranjeunna angkat, Firaun nimbalan ka Bileam, tukang sihirna, jeung ka Yanes jeung Yambres, kitu deui ka sakumna tukang sihir, tukang ramal, jeung juru

naséhat raja. Aranjeunna sadayana sumping sarta calik di payuneun raja.
28 Raja nyarioskeun sagala kecap anu diucapkeun ku Musa sareng Harun ka anjeunna, sareng tukang sihir éta naros ka raja, "Nanging kumaha jalmi-jalmi éta tiasa sumping ka anjeun, kumargi aya singa-singa anu dikurung di gapura?"
29 Raja ngawaler, "Kusabab singa-singa éta diangkat ku iteukna pikeun ngalawan singa-singa éta, tuluy dileupaskeun, terus datang ka kami." Singa-singa éta ogé bungah ningali singa-singa éta kawas anjing bungah nepungan dunungananana.
30 Bileam bin Beor, tukang sihirna, ngawaler ka raja, pokna, "Ieu teh lain tukang sihir kawas kami."
31 Ayeuna geura nitah jalma-jalma datang, sina datang, urang uji, terus raja nurut.
32 Isukna Firaun nimbalan Musa jeung Harun pikeun datang ka raja, terus maranehna nyokot iteuk Allah, terus datang ka raja sarta nyarita ka anjeunna, pokna,
33 Kieu timbalan PANGERAN, Allahna urang Ibrani, "Idinan umat Kami supaya aranjeunna ngabakti ka Kami."
34 Raja ngalahir ka aranjeunna, "Tapi saha anu bakal percaya ka aranjeun yen aranjeun teh utusan Allah sarta yen aranjeun datang ka kaula ku parentah-Na?"
35 Ayeuna, pasihan hiji kaajaiban atanapi tanda dina hal ieu, supados kecap-kecap anu anjeun ucapkeun bakal dipercaya.
36 Harun buru-buru ngalungkeun iteukna ka payuneun Firaun jeung ka payuneun para abdina, terus iteukna robah jadi oray.
37Tukang-tukang sihir ningali ieu terus ngalungkeun iteukna ka taneuh, terus iteukna robah jadi oray.
38 Terus oray nu maké iteuk Harun ngangkat sirahna terus muka sungutna pikeun ngelek iteuk-iteuk tukang sihir.
39 Bileam, tukang sihirna, ngawaler, "Ieu geus kajadian ti jaman baheula, oray ngelek babaturanana, jeung mahluk hirup silih ngahakan babaturanana."
40 Ayeuna balikkeun deui iteukna ka kaayaan aslina, sarta iteuk urang ogé bakal balikkeun deui iteuk urang kawas kaayaan aslina, sarta lamun iteuk anjeun ngelek iteuk urang, mangka urang bakal nyaho yén Roh Allah aya dina diri anjeun, jeung lamun henteu, anjeun ngan ukur tukang kawas urang sorangan.
41 Harun buru-buru ngulurkeun leungeunna terus nyekel buntut oray, terus jadi iteuk dina leungeunna, terus tukang-tukang sihir ngalakukeun hal nu sarua ku iteukna, terus masing-masing nyekel buntut orayna, terus jadi iteuk kawas nu tadina.
42 Nalika aranjeunna dibalikkeun deui kana iteuk, iteuk Harun ngelek iteuk aranjeunna.
43 Nalika raja ningali hal ieu, anjeunna maréntahkeun pikeun mawa buku catetan anu aya hubunganana sareng raja-raja Mesir, sareng aranjeunna mawa buku catetan, nyaéta babad raja-raja Mesir, anu eusina sadaya brahala Mesir diukir, sabab aranjeunna mikir hoyong mendakan nami PANGERAN di jerona, tapi henteu mendakanana.
44 Raja Firaun ngalahir ka Musa jeung Harun, "Kuring teu manggihan jenengan Allah maraneh anu ditulis dina ieu kitab, jeung kuring teu nyaho ngaranna."
45 Para juru bicara sareng para ahli wijaksana ngawaler ka raja, "Kami parantos nguping yén Allah urang Ibrani nyaéta putra jalma wijaksana, putra raja-raja jaman baheula.
46 Raja Firaun malik ka Musa jeung Harun sarta ngalahir, "Kuring teu nyaho saha PANGERAN anu geus diumumkeun ku aranjeun, jeung kuring moal ngutus umat-Na."
47 Aranjeunna ngawaler ka raja, "PANGERAN, Allah Nu Maha Kawasa, jenenganana, sareng Anjeunna parantos ngumumkeun jenenganana ka urang ti jaman karuhun urang, sareng ngutus urang, saurna, "Pergi ka Firaun sareng bejakeun ka anjeunna, 'Kirimkeun umat Kami supados aranjeunna ngalayanan Kami.'"
48 Ayeuna, mugia abdi sadaya kersa angkat ka gurun salami tilu dinten, sareng ngurban ka Mantenna, sabab ti saprak urang angkat ka Mesir, Mantenna teu acan nampi kurban beuleuman, kurban sato, atanapi kurban kurban ti urang. Upami Gusti teu kersa ngutus, Mantenna bakal bendu ka Gusti, sareng Mantenna bakal ngagebug Mesir ku wabah atanapi pedang.
49 Sareng Firaun ngalahir ka aranjeunna, Caritakeun ayeuna kakawasaan sareng kakawasaanana; sareng aranjeunna ngawaler ka anjeunna, Anjeunna nyiptakeun langit sareng bumi, laut sareng sadaya laukna, Anjeunna ngabentuk cahaya, nyiptakeun gelap, nyababkeun hujan ka bumi sareng nyiramna, sareng ngajantenkeun jukut sareng jukut bertunas, Anjeunna nyiptakeun manusa sareng sasatoan sareng sasatoan leuweung, manuk-manuk di udara sareng lauk di laut, sareng ku sungutna aranjeunna hirup sareng maot.
50 Saéstuna Mantenna anu nyiptakeun anjeun dina kandungan indung anjeun, masihan anjeun napas kahirupan, ngurus anjeun sareng nempatkeun anjeun dina tahta karajaan Mesir, sareng Anjeunna bakal nyabut napas sareng nyawa anjeun ti anjeun, teras mulangkeun anjeun ka taneuh tempat anjeun dicandak.
51 Raja kacida ambekna ngadéngé omongan maranéhna, terus ngalahir, "Nanging, saha di antara déwa-déwa bangsa-bangsa anu tiasa ngalakukeun ieu? Walungan ieu milik kuring sorangan, sarta kuring anu ngadamelna pikeun diri kuring sorangan."
52 Tuluy anjeunna ngusir aranjeunna ti anjeunna, sarta anjeunna maréntahkeun pagawean ka Israil supaya leuwih beurat ti batan kamari jeung samemehna.
53 Musa jeung Harun kaluar ti payuneun raja, sarta ningali urang Israil dina kaayaan anu goréng lantaran para pawang geus ngajadikeun pagawean maranehna beurat pisan.
54 Musa balik deui ka PANGERAN sarta miwarang, "Naha Gusti nganiaya umat Gusti? Ti saprak abdi sumping ka Firaun pikeun nyarioskeun naon anu Gusti piwarang ka abdi, anjeunna parantos nganiaya pisan urang Israil."
55 PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Anjeun bakal ningali yén ku panangan anu diulurkeun sareng bala bencana anu beurat, Firaun bakal ngusir urang Israil ti nagarana."
56 Musa jeung Harun cicing di Mesir di antara dulur-dulurna, urang Israil.
57 Ari urang Israil mah, urang Mesir teh nyiksa pisan hirupna ku pagawean beurat anu dipaksakeun ka maranehna.

BAB 80

1 Saatos dua taun, PANGERAN ngutus deui Musa ka Firaun pikeun ngaluarkeun urang Israil, sareng ngusir aranjeunna ti tanah Mesir.
2 Musa angkat ka karaton Firaun, teras nyarioskeun kecap-kecap ti PANGERAN anu ngutus anjeunna, tapi Firaun teu ngadéngékeun kana sora PANGERAN, sareng Gusti ngahudangkeun kakawasaan-Na di Mesir ka Firaun sareng rahayatna, sareng Gusti ngagebug Firaun sareng rahayatna ku balai anu ageung sareng nyeri pisan.
3 PANGERAN ngutus Harun pikeun ngarobah sakumna cai di Mesir jadi getih, katut walungan-walunganana.
4Aya hiji urang Mesir datang rek nginum jeung ngala cai, anjeunna ningali kana kendina, sarta katingalina cai dina kendina robah jadi getih; sarta nalika anjeunna datang rek nginum tina cangkirna, cai dina cangkirna robah jadi getih.
5 Nalika aya saurang awéwé nu keur ngagiling adonan terus masak kadaharan, rupana jadi siga getih.
6 PANGERAN nimbalan deui ka sakumna cai di dinya pikeun ngaluarkeun bangkong, sarta eta bangkong-bangkong teh asup ka imah-imah urang Mesir.
7 Waktu urang Mesir nginum, beuteungna pinuh ku bangkong, terus aranjeunna ngibing dina beuteungna kawas nalika ngibing di walungan.
8 Cai nginum jeung cai masak maranéhna robah jadi bangkong, komo nalika maranéhna ngagoler dina ranjangna, késangna ngalahirkeun bangkong.
9 Sanajan kitu, amarah PANGERAN teu eureun-eureun ti aranjeunna, sarta leungeun-Na diulurkeun ka sakumna urang Mesir pikeun ngagebug aranjeunna ku sagala rupa wabah anu beurat.
10 Tuluy anjeunna nitah jalma-jalma ngagebugan taneuh Mesir nepi ka jangkungna dua hasta di luhur taneuh.
11 Kutu-kutu éta ogé loba pisan, dina daging manusa sareng sasatoan, di sakumna pangeusi Mesir, ogé ka raja sareng ratu PANGERAN ngutus kutu-kutu éta, sareng éta ngajantenkeun Mesir sedih pisan ku kutu-kutu éta.
12Sanajan kitu, amarah PANGERAN teu eureun-eureun, leungeun-Na tetep ngulurkeun ka Mesir.
13 PANGERAN ngutus sagala rupa sasatoan liar ka Mesir, sarta sasatoan-sasatoan liar datang sarta ngancurkeun sakumna Mesir, manusa jeung sasatoan, jeung tatangkalan, jeung sagala rupa anu aya di Mesir.
14 PANGERAN ngutus oray galak, kalajengking, beurit, cerpelai, bangkong, jeung nu sejenna nu ngarayap dina lebu.
15 Laleur, tawon, kutu, serangga jeung reungit, masing-masing ngariung nurutkeun jenisna.
16Sagala rupa sasatoan nu ngarayap jeung nu jangjangan daratang ka Mesir sarta kacida nganyenyerieunana urang Mesir.
17 Kutu jeung laleur asup kana panon jeung ceuli urang Mesir.
18Tuluy tawon datang ka arah maranéhna sarta ngusir maranéhna, tuluy maranéhna kaluar ti dinya ka kamar-kamar jero, terus diudag ku tawon éta.
19 Nalika urang Mesir nyumput kusabab aya sato-sato nu keur ngariung, panto-pantona dikunci, terus Gusti nitah urang Sulanuth nu aya di laut pikeun naék ka Mesir.
20 Jeung leungeunna panjang, sapuluh hasta panjangna sarua jeung hasta lalaki.
21 Tuluy manehna naék ka hateup, mukakeun hateup jeung lanténa, tuluy motongna, tuluy ngulurkeun leungeunna ka jero imah, muka konci jeung bautna, tuluy mukakeun imah-imah di Mesir.
22 Ti harita, sato-sato galak asup ka imah-imah urang Mesir, sarta sato-sato galak éta ngaruksak urang Mesir, sarta éta matak sedih pisan ka aranjeunna.
23Sanajan kitu, amarah PANGERAN teu eureun-eureun ti urang Mesir, sarta leungeun-Na tetep ngulurkeun ka maranehna.
24 Tuluy Allah ngutus pageblug, sarta pageblug nyebar ka Mesir, ka kuda, ka kalde, onta, sapi, domba, jeung manusa.
25 Isuk-isuk kénéh urang Mesir hudang rék mawa ingon-ingonna ka padang rumput, tapi tétéla ingon-ingonna geus paéh kabéh.
26 Sato ingon-ingon urang Mesir ngan ukur hiji dina sapuluh anu tinggaleun, jeung sato ingon-ingon urang Israil di Gosyen teu aya hiji ogé anu paeh.
27 Allah ngadatangkeun bareuh anu ngagedur kana daging urang Mesir, anu ngabebela kulitna, sarta eta jadi ateul anu parah dina sakumna urang Mesir ti dampal suku nepi ka luhur sirahna.
28 Jeung loba pisan bisul dina awakna, nepi ka dagingna buruk jeung bau busuk.
29Sanajan kitu, amarah PANGERAN teu eureun-eureun, leungeun-Na tetep ngulurkeun ka sakuliah Mesir.
30 PANGERAN nurunkeun hujan és anu kacida gedéna, anu ngagebugan tangkal anggur maranéhanana sarta meulahkeun tangkal buah maranéhanana sarta ngagaringkeun éta tangkal nepi ka murag ka dinya.
31 Unggal jukut héjo ogé garing jeung tumpur, sabab aya seuneu nu campur aduk turun di tengah-tengah hujan és, ku kituna hujan és jeung seuneu ngahakan sagala rupa.
32 Jalma-jalma jeung sasatoan anu aya di luar nagri ogé tiwas ku seuneu jeung hujan és, kitu deui singa-singa ngora kabéh capé.
33 PANGERAN ngutus jeung mawa loba pisan simeut ka Mesir, Chasel, Salom, Chargol, jeung Chagole, unggal jenis simeut, anu ngahakan sagala anu sésana tina hujan es.
34 Urang Mesir bungah ningali simeut, sanajan simeut ngahakan hasil kebon, terus néwak simeut loba pisan terus diasinan pikeun dahareun.
35 PANGERAN niup angin laut anu tarik pisan, anu nyipratkeun sagala simeut, kaasup anu diasinan, tuluy dialungkeun ka Laut Beureum; euweuh hiji ogé simeut anu nyésa di wates Mesir.
36 Allah ngutus poek ka Mesir, nepi ka sakuliah tanah Mesir jeung Patros jadi poek salila tilu poe, nepi ka hiji jalma teu bisa ningali leungeunna nalika leungeunna diangkat kana sungutna.
37 Dina waktu éta, loba urang Israil anu geus ngalawan ka PANGERAN sarta anu teu ngadengekeun Musa jeung Harun, sarta teu percaya ka aranjeunna yen Allah anu ngutus aranjeunna.
38Jeung anu geus nyarita, "Kami moal kaluar ti Mesir bisi tiwas ku kalaparan di gurun anu suwung, sarta anu teu ngadengekeun parentah Musa."
39 PANGERAN ngahukum aranjeunna dina tilu dinten anu poék mongkleng, teras urang Israil ngubur aranjeunna dina dinten-dinten éta, tanpa urang Mesir terang atanapi bungah ku aranjeunna.

40 Poék pisan di Mesir salila tilu poé, saha waé anu nangtung nalika poék datang, tetep nangtung di tempatna, anu diuk tetep diuk, anu ngagoler terus ngagoler dina kaayaan anu sarua, jeung anu leumpang tetep diuk dina taneuh di tempat anu sarua; jeung hal ieu kajadian ka sakumna urang Mesir, nepi ka poék éta leungit.
41 Poé-poé poék geus kaliwat, sarta PANGERAN ngutus Musa jeung Harun ka urang Israil, ngadawuh, Rayakeun pésta anjeun jeung jieun Paskah anjeun, sabab Kami datang tengah peuting ka sakuliah urang Mesir, sarta Kami bakal maehan sakabéh anak cikalna, ti anak cikal manusa nepi ka anak cikal sato, sarta nalika Kami ningali Paskah anjeun, Kami bakal ngaliwat anjeun.
42 Urang Israil ngalakukeun sagala rupa anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa jeung Harun, kitu anu dilakukeun ku maranehna dina peuting eta.
43 Tengah peuting, PANGERAN angkat ka Mesir, ngaliwat ka sakuliah Mesir, tuluy maehan sakumna anak cikal urang Mesir, ti anak cikal manusa nepi ka anak cikal sato.
44 Peuting éta Firaun hudang, anjeunna sareng sadaya abdina sareng sadaya urang Mesir, sareng aya sora jerit anu tarik di sakumna Mesir, sabab teu aya hiji ogé bumi anu henteu aya mayit.
45 Ogé gambar-gambar anak cikal Mesir, anu diukir dina témbok imahna, ancur tuluy murag ka taneuh.
46 Malah tulang-tulang anak cikalna anu geus maot samemehna sarta anu dikubur di imah-imahna, dikumpulkeun ku anjing-anjing Mesir dina peuting eta terus diséréd ka hareupeun urang Mesir sarta dialungkeun ka hareupeun maranehna.
47 Urang Mesir ningali musibah anu ujug-ujug datang ka aranjeunna, terus urang Mesir ngajerit tarik pisan.
48 Sakumna kulawarga Mesir ceurik dina peuting éta, masing-masing lalaki lantaran anakna lalaki, kitu deui anak cikalna awéwé, sarta sora ribut Mesir kadéngé ti kajauhan dina peuting éta.
49 Jeung Bathia putri Firaun indit jeung raja dina peuting eta pikeun néangan Musa jeung Harun di imah-imahna, sarta maranéhna manggihan Musa jeung Harun di imah-imahna, keur dahar jeung nginum sarta bungah bareng jeung sakumna Israil.
50 Bathia ngalahir ka Musa, "Naha ieu ganjaran pikeun kahadean anu parantos kuring pigawé ka anjeun, anu parantos ngatik sareng ngalatih anjeun, sareng anjeun parantos mawa cilaka ieu ka kuring sareng ka kulawarga bapa kuring?"
51 Musa ngalahir, "Pasti aya sapuluh balai anu ditimpakan ku PANGERAN ka Mesir; naha aya salah sahiji balai anu narajang anjeun? Naha aya salah sahiji anu narajang anjeun?" ceuk manehna, "Teu aya."
52 Musa ngalahir ka manehna, "Sanajan hidep anak cikal ti indung hidep, hidep moal maot, jeung moal aya bencana nu nepi ka hidep di Mesir."
53 Manehna nyarita, "Naon untungna kuring ningali raja, lanceuk kuring, jeung sakumna kulawargana katut rahayatna ngalaman kajahatan ieu, anu anak cikalna binasa bareng jeung sakabeh anak cikal urang Mesir?"
54 Musa ngalahir ka manehna, "Saenyana lanceuk maneh jeung kulawargana, kitu deui rahayat Mesir, teu ngadengekeun kana timbalan PANGERAN, ku kituna cilaka ieu datang ka maranehna."
55 Raja Firaun ti Mesir nyampeurkeun Musa jeung Harun, katut sababaraha urang Israil anu aya di dinya, tuluy anjeunna neneda ka aranjeunna, pokna,
56 Geura geura candak dulur-dulur maraneh, sakumna urang Israil anu aya di tanah ieu, bareng jeung domba, sapi, jeung sagala rupana, ulah aya anu disesakeun, ngan ukur kudu neneda ka PANGERAN, Allah maraneh, pikeun Kami.
57 Musa ngalahir ka Firaun, "Sanajan hidep anak cikal indung hidep, ulah sieun, sabab hidep moal maot, sabab PANGERAN geus nimbalan yen hidep kudu hirup, pikeun nembongkeun kakawasaan jeung panangan-Na anu kuat."
58 Tuluy Firaun maréntahkeun supaya urang Israil diusir, sarta sakumna urang Mesir nguatkeun diri pikeun ngusir aranjeunna, sabab ceuk maranehna, "Urang sadayana bakal binasa."
59 Urang Mesir ngutus urang Israil indit, mawa loba pisan harta banda, domba, sapi, jeung barang-barang anu berharga, nurutkeun sumpah PANGERAN antara Anjeunna jeung Rama urang Ibrahim.
60 Urang Israil ngalambat-lambatkeun angkat peuting-peuting, sarta nalika urang Mesir datang ka aranjeunna pikeun mawa aranjeunna kaluar, aranjeunna nanya ka aranjeunna, "Naha urang maling, nepi ka urang kaluar peuting-peuting?"
61 Urang Israil menta barang-barang perak jeung emas ka urang Mesir, kitu deui pakean, tapi urang Israil ngarampas barang-barang urang Mesir.
62 Musa buru-buru hudang, tuluy angkat ka walungan Mesir, tuluy ngangkat peti mayit Yusup ti dinya sarta dibawa.
63 Urang Israil ogé mawa peti mayit bapana masing-masing, kitu deui peti mayit ti kaomna masing-masing.

BAB 81

1 Urang Israil angkat ti Raamses ka Sukot, kira-kira genep ratus rebu lalaki nu leumpang, can kaasup barudak jeung pamajikanana.
2Ogé jalma-jalma campuran ogé ngiring ka dinya, kitu deui domba jeung sapi, malah loba pisan ingon-ingonna.
3 Urang Israil cicing di Mesir bari digawe beurat, lilana dua ratus sapuluh taun.
4 Saatos dua ratus sapuluh taun, PANGERAN ngaluarkeun urang Israil ti Mesir ku panangan anu kuat.
5Urang Israil angkat ti Mesir, ti Gosyen, jeung ti Rameses, tuluy masang kemah di Sukot dina tanggal lima belas bulan kahiji.
6 Urang Mesir nguburkeun sadaya anak cikal anu parantos dipaéhan ku PANGERAN, sareng sadaya urang Mesir nguburkeun jalmi-jalmi anu tiwas salami tilu dinten.
7Urang Israil maju ti Sukot terus masang kémah di Etom, di tungtung gurun.
8 Dina dinten katilu saatos urang Mesir ngubur mayit anak cikalna, seueur lalaki anu bangkit ti Mesir teras ngudag Israil pikeun mulangkeun aranjeunna ka Mesir, sabab aranjeunna tobat yén aranjeunna parantos ngantepkeun Israil ninggalkeun perbudakanana.

9 Aya hiji lalaki nu nyarita ka tatanggana, "Musa jeung Harun geus nyarita ka Firaun, pokna, 'Sim kuring rek indit ka gurun salila tilu poé, rek ngurban ka PANGERAN, Allah sim kuring.'"
10 Ayeuna hayu urang hudang isuk-isuk terus nitah aranjeunna mulang, jeung lamun maranehna balik bareng jeung urang ka Mesir ka dunungananana, urang bakal nyaho yen maranehna teh boga kapercayaan, tapi lamun maranehna teu daék balik, urang bakal ngalawan maranehna, sarta nitah maranehna mulang kalawan kakuatan anu gede jeung leungeun anu kuat.
11 Isuk-isuk kénéh, sakumna bangsawan Firaun hudang, bareng jeung kira-kira tujuh ratus rébu lalaki, tuluy maranéhna kaluar ti Mesir dina poé éta, terus sumping ka tempat urang Israil aya.
12Urang Mesir kabeh narenjo Musa, Harun, jeung sakumna urang Israil keur calik di hareupeun Pi-Hahirot, keur dahar nginum bari ngarayakeun pésta pikeun PANGERAN.
13 Urang Mesir sadayana nyarios ka urang Israil, "Leres pisan aranjeun parantos nyarios, 'Kami bade angkat ka gurun salami tilu dinten kanggo ngurban ka Allah kami, teras uih deui.'"
14 Ayeuna dinten ieu parantos lima dinten ti saprak hidep angkat, naha hidep teu acan mulih ka juragan hidep?
15 Musa jeung Harun ngawaler, "Kusabab PANGERAN, Allah urang, geus ngadawuh ka urang, 'Maraneh moal balik deui ka Mesir, tapi urang bakal indit ka tanah anu pinuh ku susu jeung madu, sakumaha anu geus dijangjikeun ku PANGERAN, Allah urang, ka karuhun urang yen rek dibikeun ka urang.'"
16 Barang para bangsawan Mesir ningali yén urang Israil teu ngagugu ka aranjeunna, antukna balik deui ka Mesir, aranjeunna nyiapkeun diri pikeun merangan Israil.
17 PANGERAN nguatkeun hate urang Israil ngalawan urang Mesir, nepi ka maranehna ngagebug urang Mesir kalawan hebat, sarta perangna sengit pisan ka urang Mesir, sarta kabeh urang Mesir kabur ti hareupeun urang Israil, sabab loba di antarana anu tiwas ku urang Israil.
18 Para bangsawan Firaun angkat ka Mesir sareng ngawartosan ka Firaun, saurna, "Urang Israil parantos kabur, sareng moal uih deui ka Mesir, sareng sapertos kieu Musa sareng Harun nyarios ka kami."
19 Sareng Firaun ngadangu hal ieu, haténa sareng haté sadaya rahayatna malik ngalawan Israil, sareng aranjeunna tobat yén aranjeunna parantos ngintunkeun Israil; sareng sadaya urang Mesir mamatahan Firaun pikeun ngudag bani Israil pikeun ngajantenkeun aranjeunna uih deui kana beban aranjeunna.
20 Tuluy silih tanya, "Naon ieu anu geus dilakukeun ku urang, nepi ka urang ngantep urang Israil indit ti pangbudakan?"
21 PANGERAN nguatkeun hate sakumna urang Mesir pikeun ngudag urang Israil, sabab PANGERAN kersa ngagebug urang Mesir di Laut Beureum.
22 Raja-raja tuluy nyiapkeun kareta perangna, sarta nitah sakumna urang Mesir kumpul, teu aya hiji-hiji acan anu tinggaleun iwal ti barudak jeung awewe.
23Sadaya urang Mesir angkat sareng Firaun ngudag urang Israil, sareng pasukan Mesir éta ageung pisan sareng beurat, sakitar sapuluh ratus rébu lalaki.
24Sakumna pasukan Israil ngudag urang Israil pikeun dibawa balik ka Mesir, sarta nepi ka aranjeunna geus kémah di sisi Laut Beureum.
25 Urang Israil ngarérét, terus ningali urang Mesir ngudag maranéhna, sarta urang Israil kacida sieunna ningali maranéhna, sarta urang Israil neneda ka PANGERAN.
26 Ku lantaran urang Mesir, urang Israil dibagi jadi opat golongan, sarta aranjeunna pasea, sabab sieun ku urang Mesir, sarta Musa nyarita ka masing-masing golongan.
27 Rombongan kahiji nyaéta ti kaom Rubin, Simeon, jeung Isakar, sarta maranéhna mutuskeun rék nyemplung ka laut, lantaran maranéhna kacida sieunna ku urang Mesir.
28 Musa ngalahir ka aranjeunna, "Ulah sieun, sing tetep nangtung, sarta tingali kasalametan ti PANGERAN anu bakal dilaksanakeun poe ieu pikeun maraneh."
29 Rombongan kadua nyaéta ti bani Zebulon, Binyamin jeung Naptali, sarta aranjeunna mutuskeun rék balik deui ka Mesir bareng jeung urang Mesir.
30 Musa ngalahir ka aranjeunna, "Ulah sieun, sabab sakumaha anu geus katingali ku maraneh ayeuna, nya kitu deui moal katingali ku maraneh salamina."
31 Rombongan katilu nyaéta turunan Yuda jeung Yusup, sarta aranjeunna mutuskeun rék indit merangan urang Mesir.
32 Musa ngalahir ka aranjeunna, "Maraneh kudu nangtung di tempat maraneh, sabab PANGERAN bakal merangan maraneh, sarta maraneh kudu cicing."
33 Rombongan kaopat nyaéta ti bani Lewi, Gad, jeung Aser, sarta maranéhna mutuskeun rék indit ka tengah-tengah urang Mesir pikeun ngabingungkeun maranéhna, terus Musa ngalahir ka maranéhna, "Tetep di tempat anjeun jeung ulah sieun, ngan ukur ngadu'a ka PANGERAN supaya Mantenna nyalametkeun anjeun tina leungeun maranéhna."
34Sanggeus kitu Musa nangtung ti tengah-tengah jalma rea, tuluy neneda ka PANGERAN, pokna,
35Nun GUSTI, Allah nu ngawasa sakumna bumi, mugia urang Mesir ulah nepi ka gumunggung yen kakawasaan sareng kakawasaan teh kagungan aranjeunna.
36 PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Naha anjeun sasambat ka Kami? Bejakeun ka urang Israil supaya aranjeunna maju, tuluy ulurkeun iteuk anjeun ka laut, beulah lautna, supaya urang Israil bisa meuntas."
37 Musa ngalakukeun kitu, tuluy ngangkat iteukna ka luhur laut, tuluy meulah eta laut.
38 Cai laut dibagi jadi dua belas bagian, terus urang Israil ngaliwat bari leumpang bari make sapatu, kawas jalma nu ngaliwat jalan nu geus disiapkeun.
39 PANGERAN nembongkeun kaajaiban-kaajaiban-Na ka urang Israil di Mesir jeung di laut ku perantaraan Musa jeung Harun.
40 Nalika urang Israil geus asup ka laut, urang Mesir ngudag aranjeunna, jeung cai laut mimiti ngagebrét deui ka aranjeunna, sarta aranjeunna sadayana tilelep dina cai, jeung teu aya hiji jalma anu tinggaleun iwal ti Firaun, anu muji syukur ka PANGERAN sarta percaya ka Anjeunna, ku kituna PANGERAN teu ngabalukarkeun anjeunna binasa dina waktu éta jeung urang Mesir.
41 PANGERAN nitah hiji malaikat pikeun nyokot anjeunna ti antara urang Mesir, anu tuluy ngalungkeun

anjeunna ka tanah Ninewe sarta anjeunna ngarajaan éta tempat salami lila.
42 Dina poe eta PANGERAN nyalametkeun Israil tina kakawasaan Mesir, sarta sakumna bani Israil ningali yen urang Mesir geus binasa, sarta maranehna ningali kakawasaan PANGERAN anu agung, dina naon anu geus dilakukeun ku Mantenna di Mesir jeung di laut.
43 Tuluy Musa jeung urang Israil ngawihkeun ieu lagu ka PANGERAN, dina poean PANGERAN ngagebug urang Mesir ku maranehna.
44Sakumna urang Israil ngawih bareng, pokna, "Kuring rek ngawih ka PANGERAN, sabab Mantenna kacida agungna, kuda jeung nu numpakna geus dilelepkeun ka laut; eta teh geus katulis dina kitab Hukum Allah."
45 Saatos ieu, urang Israil angkat, teras masang kemah di Mara, sareng PANGERAN masihan ka urang Israil aturan sareng putusan di tempat éta di Mara, sareng PANGERAN nitah urang Israil pikeun leumpang dina sagala jalan-Na sareng ngalayanan Mantenna.
46 Ti Mara aranjeunna angkat ka Elim, di dinya aya dua belas cinyusu jeung tujuh puluh tangkal korma, sarta barudak ngakemah di dinya di sisi cai.
47 Ti Elim aranjeunna angkat ka gurun Sin, dina tanggal lima belas bulan kadua saatos aranjeunna angkat ti Mesir.
48 Dina mangsa harita PANGERAN masihan manna ka urang Israil pikeun didahar, sarta PANGERAN nurunkeun hujan ti sawarga pikeun urang Israil unggal poe.
49 Urang Israil ngadahar manna salila opat puluh taun, sapanjang hirupna di gurun, nepi ka datang ka tanah Kanaan pikeun ngarebutna.
50 Ti dinya aranjeunna maju deui ti gurun Sin, tuluy masang kemah di Alus.
51 Ti Alus aranjeunna maju terus masang kemah di Rafidim.
52 Waktu urang Israil aya di Rafidim, urang Amalek bin Elifas, putu Esau, dulurna Zefo, datang merangan urang Israil.
53 Anjeunna mawa dalapan ratus sarébu lalaki, tukang sihir jeung tukang sihir, tuluy nyiapkeun diri pikeun perang ngalawan Israil di Rafidim.
54 Aranjeunna ngalaksanakeun perang anu hebat sareng sengit ngalawan Israil, sareng PANGERAN masrahkeun Amalek sareng rahayatna ka Musa sareng ka urang Israil, sareng ka Yosua putra Nun, urang Efrata, abdi Musa.
55 Urang Israil ngéléhkeun urang Amalek jeung baladna ku pedang, tapi perangna kacida sengitna ka urang Israil.
56 PANGERAN nimbalan ka Musa, "Tuliskeun ieu hal dina hiji buku pikeun pangéling-ngéling, tuluy simpen dina leungeun Yosua putra Nun, abdi anjeun. Parentahkeun ka urang Israil, 'Lamun maraneh geus nepi ka tanah Kanaan, kudu ngahapuskeun pangéling-ngéling ka urang Amalek ti sakuliah dunya.'"
57 Musa ngalaksanakeun kitu, tuluy nyokot kitab éta sarta nyeratkeun kecap-kecap ieu dina éta kitab, pokna,
58 Sing inget kana naon anu geus dilakukeun ku urang Amalek ka maraneh di jalan nalika maraneh kaluar ti Mesir.
59 Anu nepungan anjeun di jalan sarta ngagebug ti tukang, malah jalma-jalma anu lemah di tukangeun anjeun nalika anjeun leuleus jeung capé.
60 Ku kituna, nalika PANGERAN Allah maraneh geus maparin katengtreman ti sakumna musuh di tanah anu dipasihkeun ku PANGERAN Allah maraneh ka maraneh pikeun dijadikeun milik pusaka, maraneh kudu ngahapus sagala pangeling-eling ka urang Amalek ti handapeun langit, ulah nepi ka poho.
61 Raja anu welas asih ka urang Amalek, atawa ka jalma-jalma anu diingetan atawa ka turunanana, Kami bakal nagih hukuman ti manehna, sarta Kami bakal ngabasmi manehna ti antara rahayatna.
62 Musa nyeratkeun sagala hal ieu dina hiji kitab, sarta maréntahkeun ka urang Israil ngeunaan sagala hal ieu.

BAB 82

1 Urang Israil angkat ti Rafidim tuluy masang kemah di Gurun Sinai, dina bulan katilu ti saprak aranjeunna kaluar ti Mesir.
2 Harita Rehuel, urang Midian, mitoha Musa, sumping ka ditu, bareng jeung Zipora, putrina, katut dua putrana, lantaran anjeunna geus ngadéngé hal-hal mujijat anu dilakukeun ku PANGERAN ka Israil, nyaéta ngabébaskeun maranéhna ti Mesir.
3 Rehuel sumping ka Musa di gurun tempat anjeunna masang kémah, di gunung Allah.
4 Musa angkat nepungan mitoha lalaki kalawan kahormatan anu ageung, sareng sakumna urang Israil ngiringan anjeunna.
5 Rehuel jeung anak-anakna cicing di antara urang Israil lila-lila, sarta ti harita Rehuel wanoh ka PANGERAN.
6 Dina bulan katilu ti saprak urang Israil kaluar ti Mesir, dina dinten kagenepna, PANGERAN masihan ka Israil sapuluh parentah di Gunung Sinai.
7Sakumna urang Israil ngadangukeun sagala parentah ieu, sarta sakumna urang Israil bungah pisan dina poe eta karana PANGERAN.
8 Kamulyaan PANGERAN aya di Gunung Sinai, terus Mantenna nimbalan ka Musa, terus Musa sumping dina jero mega terus naék ka gunung.
9 Musa aya di gunung opat puluh poé opat puluh peuting; anjeunna teu dahar roti jeung teu nginum cai, sarta PANGERAN ngajarkeun anjeunna kana aturan jeung putusan-putusan pikeun ngajarkeun ka urang Israil.
10 PANGERAN nyeratkeun sapuluh parentah anu diparentahkeun ka urang Israil dina dua papan batu, anu dipasihkeun ka Musa pikeun diparentahkeun ka urang Israil.
11 Sanggeus opat puluh poé opat puluh peuting, sanggeus PANGERAN réngsé ngandika ka Musa di Gunung Sinai, PANGERAN maparin papan batu ka Musa, anu ditulis ku ramo Allah.
12 Nalika urang Israil ningali yén Musa ngantosan turun ti gunung, aranjeunna ngumpul di sakuriling Harun, teras nyarios, "Ari Musa, urang teu terang naon anu kajantenan ka anjeunna."
13Ayeuna geura jumeneng, jieun hiji allah pikeun urang, anu bakal mingpin urang, supaya maneh ulah nepi ka maot.
14 Harun kacida sieunna ka jalma-jalma, terus nitah maranehna mawa emas ka anjeunna, terus dijieunna anak sapi cair pikeun jalma-jalma.
15Samemeh Musa lungsur ti gunung, PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Turun heula, sabab umat-Na anu ku maneh dibawa kaluar ti Mesir geus ngaruksak dirina."

16Maranehna geus nyieun anak sapi cair, tuluy sujud ka dinya, jadi ayeuna ulah nepi ka Kami numpes maranehna ti bumi, sabab maranehna teh bangsa anu keras beuheungna.
17 Musa neneda ka PANGERAN pikeun jalma-jalma lantaran barang jieun anak sapi, tuluy turun ti gunung bari nyekel dua papan batu anu dipasihkeun ku Allah ka urang Israil.
18Barang Musa nyampeurkeun ka kémah tuluy ningali anak sapi anu dijieun ku jalma-jalma, Musa kacida ambekna, terus meulahkeun papan-papan di handapeun gunung.
19 Musa sumping ka kémah, tuluy nyokot anak sapi, dibeuleum, tuluy digiling nepi ka jadi lebu leutik, tuluy diawurkeun kana cai, tuluy dibikeun ka urang Israil supaya diinum.
20Jeung aya kira-kira tilu rebu jalma anu nyieun eta anak sapi, anu paeh ku pedang silih tembak.
21 Isukna Musa ngalahir ka jalma-jalma, "Sim kuring rek naék ka luhur ngadeuheus ka PANGERAN, sugan sim kuring bisa ngahampura dosa-dosa aranjeun anu geus dilakukeun ka PANGERAN."
22 Musa naék deui ka PANGERAN, terus cicing di dinya opat puluh poé opat puluh peuting.
23 Salila opat puluh poé Musa neneda ka PANGERAN pikeun urang Israil, sarta PANGERAN ngadangukeun pamenta Musa, sarta PANGERAN ngabulkeun pamenta Musa pikeun urang Israil.
24 Tuluy PANGERAN nimbalan ka Musa supaya nyieun dua papan batu tuluy dibawa ka PANGERAN, anu bakal nuliskeun sapuluh parentah dina eta papan.
25 Musa lungsur, ngukir dua papan batu, tuluy naék ka Gunung Sinai ka PANGERAN, sarta PANGERAN nyeratkeun sapuluh parentah dina eta papan batu.
26 Musa tetep aya di payuneun PANGERAN opat puluh dinten opat puluh wengi, sarta PANGERAN ngajarkeun anjeunna aturan-aturan sareng hukum-hukum anu kedah ditepikeun ka Israil.
27 PANGERAN nimbalan ka anjeunna ngeunaan urang Israil supaya aranjeunna ngadamel tempat suci pikeun PANGERAN, supados nami-Na tiasa aya di dinya, sareng PANGERAN nunujukkeun ka anjeunna rupa tempat suci sareng rupa sadaya parabotna.
28 Sanggeus opat puluh poé, Musa lungsur ti gunung bari mawa dua papan batu.
29 Musa sumping ka urang Israil, tuluy nyarioskeun sagala timbalan PANGERAN ka aranjeunna, sarta ngajarkeun hukum-hukum, aturan-aturan, jeung putusan-putusan anu geus diajarkeun ku PANGERAN ka anjeunna.
30 Musa ngawartosan ka urang Israil ngeunaan pangandika PANGERAN, yen anjeunna kudu dijieun tempat suci pikeun cicing di tengah-tengah urang Israil.
31 Jalma-jalma bungah pisan ku sagala kahadean anu geus dijangjikeun ku PANGERAN ka aranjeunna, ku jalan Musa, sarta aranjeunna nyarios, "Sadaya anu geus dijangjikeun ku PANGERAN ka anjeun, kami bakal ngalaksanakeunana."
32 Jalma-jalma teh bareng ngahiji, tuluy méré kurban ka tempat suci PANGERAN, sarta masing-masing mawa kurban ti PANGERAN pikeun kaperluan ibadah di tempat suci jeung pikeun sagala rupa kaperluanana.
33Sakumna urang Israil mawa barang-barang anu aya dina kakawasaanana pikeun dianggo di Bait Suci PANGERAN, emas, pérak, tambaga, jeung sagala rupa anu dipaké di Bait Suci.
34Sadaya ahli anu ahli dina padamelan éta sumping teras ngadamel tempat suci pikeun PANGERAN, numutkeun sagala anu diparentahkeun ku PANGERAN, masing-masing dina padamelan anu parantos dilakukeun ku anjeunna; sareng sadaya ahli anu wijaksana dina haténa ngadamel tempat suci, sareng sadaya parabotna sareng sadaya alat-alat pikeun ibadah suci, sapertos anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa.
35 Sanggeus lima bulan, pagawean nyieun tempat suci di Kemah Suci teh geus réngsé, sarta urang Israil ngalaksanakeun sagala parentah PANGERAN ka Musa.
36 Tuluy maranehna mawa tempat suci katut sagala parabotna ka Musa; sakumaha anu dipidangkeun ku PANGERAN ka Musa, kitu oge anu dilakukeun ku urang Israil.
37 Musa ningali eta pagawean, sarta katingali yen maranehna geus ngalakukeun sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN, tuluy Musa ngaberkahan maranehna.

BAB 83

1 Dina bulan kadua belas, tanggal dua puluh tilu bulan éta, Musa nyandak Harun jeung putra-putrana, tuluy ngagemkeun pakean ka aranjeunna, tuluy ngolesan aranjeunna ku minyak suci, sarta ngalaksanakeun sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN. Musa nyanggakeun sagala kurban anu diparentahkeun ku PANGERAN dina poe eta.
2 Ti dinya Musa nyandak Harun jeung putra-putrana, tuluy ngalahir, "Maneh kudu cicing di lawang Kemah Suci salila tujuh poe, sabab kitu parentah Kami."
3 Harun jeung putra-putrana ngalaksanakeun sagala parentah PANGERAN ka Musa, sarta aranjeunna tetep di lawang Kemah Suci salila tujuh poé.
4 Dina dinten kadalapan, nyaéta dinten kahiji bulan kahiji, dina taun kadua ti saprak urang Israil angkat ti Mesir, Musa ngadegkeun tempat suci, teras masang sadaya parabot Kemah Suci sareng sadaya parabot tempat suci, teras anjeunna ngalaksanakeun sagala anu diparentahkeun ku PANGERAN ka anjeunna.
5 Musa nyauran Harun sareng putra-putrana, teras aranjeunna nyanggakeun kurban beuleuman sareng kurban pamupus dosa kanggo dirina sorangan sareng kanggo urang Israil, sapertos anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa.
6 Dina poe eta dua putra Harun, Nadab jeung Abihu, nyokot seuneu asing terus dibawa ka payuneun PANGERAN anu teu diparentahkeun ka maranehna, terus aya seuneu kaluar ti payuneun PANGERAN, ngaduruk maranehna, nepi ka maranehna maot di payuneun PANGERAN dina poe eta.
7Dina poe Musa réngsé ngadegkeun tempat suci, para pamingpin Israil mimiti nyanggakeun kurban-kurbanna ka PANGERAN pikeun upacara ngaresmikeun altar.
8Saban pamingpin pikeun sapoé, unggal pamingpin pikeun dua belas poé.

9 Jeung sagala rupa kurban anu dibawa ku unggal jalma dina sapoe-poena, hiji pinggan pérak anu beuratna saratus tilu puluh syikal, hiji mangkok pérak anu beuratna tujuh puluh syikal nurutkeun syikal suci, duanana pinuh ku tipung anu dicampur jeung minyak pikeun kurban kadaharan.
10 Hiji sendok, beuratna sapuluh syikal emas, pinuh ku dupa.
11 Hiji sapi jalu ngora, hiji domba jalu, hiji anak domba jalu umur sataun pikeun kurban beuleuman.
12 Jeung hiji embe jalu pikeun kurban pamupus dosa.
13Jeung pikeun kurban karapihan, dua sapi jalu, lima domba jalu, lima embe jalu, jeung lima anak domba jalu umur sataun.
14Kitu anu dilakukeun ku dua belas pamingpin Israil unggal dintenna, unggal jalmi dina dintenna.
15 Ti harita, dina tanggal tilu belas bulan éta, Musa maréntahkeun urang Israil pikeun ngalaksanakeun Paskah.
16 Urang Israil ngayakeun Paskah dina tanggal opat belas bulan éta dina waktuna, sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa, kitu ogé anu dilakukeun ku urang Israil.
17 Dina bulan kadua, dina tanggal hiji, PANGERAN ngandika ka Musa,
18 Catet sadaya kapala lalaki urang Israil anu umurna dua puluh taun ka luhur, anjeun sareng Harun lanceuk anjeun sareng dua belas pamingpin Israil.
19 Musa ngalaksanakeun kitu, Harun sumping sareng dua belas pamingpin Israil, teras aranjeunna ngitung sadaya urang Israil di Gurun Sinai.
20 Urang Israil anu umurna dua puluh taun ka luhur jumlahna nurutkeun kulawargana masing-masing, aya genep ratus tilu rebu lima ratus lima puluh urang.
21 Tapi urang Lewi teu kaasup kana golongan dulur-dulurna, urang Israil.
22 Jumlah lalaki urang Israil ti umur sabulan ka luhur aya dua puluh dua rebu dua ratus tujuh puluh tilu.
23Jumlah urang Lewi anu umurna sabulan ka luhur aya dua puluh dua rébu urang.
24 Musa nempatkeun para imam jeung urang Lewi masing-masing pikeun ngalaksanakeun tugas jeung tanggung jawabna di Kemah Suci, sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa.
25 Dina tanggal dua puluh bulan éta, méga geus pindah ti Kemah Suci tempat kasaksian.
26 Harita urang Israil nuluykeun lalampahanana ti gurun Sinai, sarta maranehna ngalaksanakeun lalampahan tilu poe, terus mega eureun di gurun Paran; di dinya amarah PANGERAN hurung ka Israil, lantaran maranehna geus ngajengkelkeun PANGERAN ku cara ménta dahareun supaya maranehna bisa dahar.
27 PANGERAN ngadangukeun pamenta maranehna, sarta maparin dahareun ka maranehna, anu didahar salila sabulan.
28 Tapi sanggeus kitu, PANGERAN bendu ka maranehna, nepi ka maranehna dibasmi ku balahi nu kacida gedena, terus maranehna dikurebkeun di dinya.
29 Urang Israil nyebut tempat éta Kebrot Hataawa, sabab di dinya maranéhna ngubur jalma-jalma anu napsu dahar.
30 Ti dinya aranjeunna angkat ti Kebrot-Hataawa, tuluy masang kemah di Haserot, anu aya di gurun Paran.
31 Waktu urang Israil aya di Haserot, PANGERAN bendu ka Miryam lantaran Musa, nepi ka Miryam katarajang kusta, bodas kawas salju.
32 Manehna dikurung di luar perkemahan salila tujuh poe, nepi ka cageur deui sanggeus katarajang kusta.
33 Ti dinya urang Israil miang ti Haserot, tuluy masang kémah di tungtung gurun Paran.
34 Harita, PANGERAN ngandika ka Musa, supaya ngutus dua belas lalaki ti urang Israil, saurang ti unggal kaom, pikeun ngintip tanah Kanaan.
35 Musa ngutus dua belas lalaki, tuluy aranjeunna sumping ka tanah Kanaan pikeun nalungtik jeung nalungtik, sarta aranjeunna nalungtik sakuliah tanah ti mimiti gurun Sin nepi ka Rekhob nu rek ka Kamot.
36 Sanggeus opat puluh poé, maranéhna daratang ka Musa jeung Harun, terus ngabéjaan sakumaha anu aya dina haténa. Sapuluh lalaki ti antara maranéhna ngabéjakeun laporan goréng ka urang Israil ngeunaan tanah anu geus dijelajah ku maranéhna, pokna, "Mending urang balik deui ka Mesir tibatan indit ka ieu tanah, tanah anu ngahakan pangeusina."
37 Tapi Yosua bin Nun jeung Kaleb bin Yefune, anu kaasup jalma-jalma anu nalungtik eta tanah, nyarita, "Tanah eta teh kacida hadena."
38Upami PANGERAN kersaeun ka urang, tangtos Mantenna bakal mawa urang ka ieu tanah sareng masihan ka urang, sabab ieu tanah anu pinuh ku susu sareng madu.
39 Tapi urang Israil teu ngadengekeun ka aranjeunna, malah ngadengekeun omongan sapuluh lalaki anu geus nyebarkeun beja goreng ngeunaan tanah eta.
40 PANGERAN ngadangu gerentes urang Israil, sarta Anjeunna bendu sarta sumpah, kieu,
41 Tangtos moal aya hiji ogé jalmi ti generasi jahat ieu anu bakal ningali tanah ieu, ti anu umurna dua puluh taun ka luhur, iwal ti Kaleb bin Yefune sareng Yosua bin Nun.
42 Tapi pasti generasi jahat ieu bakal binasa di gurun ieu, sareng anak-anakna bakal sumping ka tanah éta sareng aranjeunna bakal ngagaduhan éta; janten amarah PANGERAN hurung ka Israil, sareng Anjeunna ngajantenkeun aranjeunna ngumbara di gurun salami opat puluh taun dugi ka akhir generasi jahat éta, sabab aranjeunna henteu nuturkeun PANGERAN.
43 Jalma-jalma cicing di gurun Paran lila pisan, teras aranjeunna angkat ka gurun ngalangkungan Laut Beureum.

BAB 84

1 Harita Korah bin Yezer bin Kehat bin Lewi ngumpulkeun loba lalaki ti antara urang Israil, terus maranehna ngabantah Musa, Harun, jeung sakumna jalma rea.
2 PANGERAN bendu ka maranehna, nepi ka taneuh muka sungutna, ngelehkeun maranehna, katut imah-imahna jeung sagala harta banda maranehna, kitu deui sakumna jalma-jalma nu aya di kulawarga Korah.
3Sanggeus kitu, Allah nitah jalma-jalma ngurilingan ngaliwatan Pagunungan Seir lila pisan.
4 Harita PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Ulah ngajak perang ngalawan turunan Esau, sabab Kami moal masihan ka maneh nanaon ti maranehna, sanajan ngan sakitu ge bisa

diinjek ku dampal suku, sabab Kami geus mere Gunung Seir jadi warisan ka Esau."
5 Ku kituna turunan Esau perang ngalawan turunan Seir baheula, sarta PANGERAN geus masrahkeun turunan Seir ka leungeun turunan Esau, sarta ngabasmi aranjeunna ti hareupeun maranehna, sarta turunan Esau cicing di tempatna nepi ka ayeuna.
6 Ku kituna PANGERAN nimbalan ka urang Israil, "Ulah ngalawan turunan Esau dulur-dulur maraneh, sabab tanah maranehna teu boga maraneh, tapi maraneh bisa meuli dahareun ti maranehna ku duit terus didahar, jeung cai ku duit terus diinum."
7Urang Israil ngalakukeun sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN.
8Urang Israil ngurilingan gurun pasir, ngaliwatan Gunung Sinai lila pisan, teu nepi ka turunan Esau, sarta aranjeunna cicing di dinya salila salapan belas taun.
9 Harita Latinus raja bani Kitim pupus, dina taun kaopat puluh lima pamaréntahananana, nyaéta taun kaopat belas kaluarna bani Israil ti Mesir.
10Anjeunna dikurebkeun di tempat anu diwangunna pikeun dirina sorangan di tanah Kitim, tuluy Abimnas ngarajaan ngagantikeunana salila tilu puluh dalapan taun.
11 Dina mangsa harita, sanggeus salapan belas taun, urang Israil ngaliwat wates tanah milik turunan Esau, terus aranjeunna nepi ka dinya, ngaliwat jalan ka gurun Moab.
12 PANGERAN nimbalan ka Musa, "Ulah ngepung Moab, ulah merangan maranehna, sabab Kami moal méré nanaon ka maraneh sabagian tanah maranehna."
13Urang Israil ngaliwat jalan ka gurun Moab salila salapan belas taun, sarta aranjeunna teu merangan ka eta.
14 Dina taun katilu puluh genep urang Israil kaluar ti Mesir, PANGERAN ngagebug haté Sihon, raja urang Amori, terus anjeunna perang ngalawan urang Moab.
15 Sihon ngirim utusan ka Beor bin Janeas, putra Bileam, juru wartos raja Mesir, sareng ka Bileam putrana, pikeun nyumpahan Moab, supados Moab diserahkeun ka Sihon.
16 Para utusan angkat mawa Beor bin Janeas, jeung Bileam binna, ti Petor di Mesopotamia, tuluy Beor jeung Bileam binna sumping ka kota Sihon, terus aranjeunna nyumpahan Moab jeung rajana di hareupeun Sihon, raja urang Amori.
17 Sihon kaluar jeung sakumna pasukananana, tuluy indit ka Moab, merangan maranehna, sarta anjeunna nalukkeun maranehna, sarta PANGERAN masrahkeun maranehna ka leungeunna, sarta Sihon maehan raja Moab.
18 Sihon ngarebut sadaya kota Moab dina perang éta; anjeunna ogé ngarebut Hesbon ti dinya, sabab Hesbon mangrupikeun salah sahiji kota Moab, sareng Sihon nempatkeun para panglima sareng para bangsawanna di Hesbon, sareng Hesbon dina waktos éta kagungan Sihon.
19 Ku kituna, Beor jeung Bileam, nu ngomongkeun misil, ngucapkeun kieu, "Hayu urang ka Hesbon, kota Sihon bakal diwangun deui jeung ditetepkeun."
20 Cilaka anjeun Moab! Anjeun geus leungit, he urang Kemos! Tingali, eta teh geus katulis dina kitab Hukum Allah.
21 Sareng nalika Sihon parantos ngawasa Moab, anjeunna nempatkeun pangawal di kota-kota anu parantos direbut ti Moab, sareng seueur pisan urang Moab anu gugur dina perang ka leungeun Sihon, sareng anjeunna ngarebut seueur pisan aranjeunna, putra sareng putri, sareng anjeunna maehan raja aranjeunna; janten Sihon uih deui ka tanahna nyalira.
22 Sihon masihan seueur pisan hadiah pérak sareng emas ka Beor sareng Bileam putrana, teras anjeunna ngantepkeun aranjeunna angkat ka Mesopotamia, ka bumi sareng nagarana.
23 Harita sakumna urang Israil ngaliwat ti jalan ka gurun Moab, tuluy balik deui ka dinya sarta ngepung gurun Edom.
24Sakumna jalma rea sumping ka gurun Sin dina bulan kahiji taun kaopat puluh ti saprak maranéhna kaluar ti Mesir, sarta urang Israil cicing di dinya di Kades, di gurun Sin. Miryam maot di dinya sarta dikurebkeun di dinya.
25 Harita Musa ngirim utusan ka Hadad, raja Edom, pikeun nimbalan, "Kieu parentah dulur anjeun, Israil, 'Mugia abdi kersa ngaliwat tanah anjeun. Kami moal ngaliwat tegalan atanapi kebon anggur, moal nginum cai sumur. Kami bakal nuturkeun jalan raja.'
26 Ceuk Edom ka anjeunna, "Anjeun teu kenging ngaliwat nagara abdi." Terus Edom kaluar pikeun merangan urang Israil kalawan balad anu kuat.
27 Turunan Esau nolak ngantepkeun urang Israil ngaliwat tanahna, jadi urang Israil nyingkah ti dinya jeung teu ngalawan maranehna.
28 Sabab samemehna PANGERAN geus marentahkeun ka urang Israil, kieu, "Maraneh ulah merangan turunan Esau," ku kituna urang Israil nyingkah ti dinya jeung teu merangan maranehna.
29 Ti dinya urang Israil angkat ti Kades, sarta sakumna jalma-jalma sumping ka Gunung Hor.
30 Harita PANGERAN nimbalan ka Musa, "Bejakeun ka lanceuk anjeun Harun yen anjeunna bakal maot di dinya, sabab anjeunna moal bisa asup ka tanah anu geus Kami bikeun ka urang Israil."
31 Harun naék ka Gunung Hor, numutkeun timbalan PANGERAN, dina taun ka-opat puluh, dina bulan kalima, dina tanggal hiji bulan eta.
32 Harun yuswana saratus dua puluh tilu taun nalika anjeunna pupus di Gunung Hor.

BAB 85

1 Raja Arad, urang Kanaan anu cicing di kidul, ngadéngé béja yén urang Israil geus datang ngaliwatan jalan mata-mata, terus anjeunna ngatur pasukanna pikeun merangan urang Israil.
2Urang Israil kacida sieunna ka anjeunna, sabab anjeunna boga pasukan anu loba pisan, jadi urang Israil mutuskeun rék balik deui ka Mesir.
3 Urang Israil balik deui ka Maserath Beni Yaakon, kira-kira tilu poe perjalananana, sabab maranehna kacida sieunna ku raja Arad.
4Urang Israil teu daék balik deui ka tempatna, jadi maranéhna cicing di Beni Yaakon salila tilu puluh poé.
5 Nalika urang Lewi ningali yén urang Israil teu daék balik deui, aranjeunna sirik demi PANGERAN, teras aranjeunna bangkit sareng merangan dulur-dulurna urang Israil, sareng maehan seueur pisan di antara aranjeunna, sareng maksa aranjeunna uih deui ka tempatna, Gunung Hor.
6 Waktu aranjeunna balik deui, raja Arad masih ngatur pasukanna pikeun perang ngalawan urang Israil.

7 Urang Israil geus sumpah, pokna, "Lamun hidep serahkeun ieu bangsa ka leungeun kami, kota-kota maranehna bakal dibasmi."
8 PANGERAN ngadangukeun pamenta Israil, sarta Mantenna masrahkeun urang Kanaan ka leungeun maranehna, sarta Mantenna ngabasmi maranehna katut kota-kota maranehna, sarta eta tempat dingaranan Horma.
9Urang Israil maju ti Gunung Hor tuluy masang kemah di Obot. Ti Obot deui aranjeunna maju terus masang kemah di Iye-Abarim, di wates tanah Moab.
10 Urang Israil ngirim pesen ka Moab, "Hayu urang ngaliwat tanah anjeun ka tempat urang." Tapi urang Moab teu ngidinan urang Israil ngaliwat tanahna, sabab urang Moab kacida sieunna yen urang Israil bakal ngalakukeun ka aranjeunna sapertos anu dilakukeun ku Sihon, raja urang Amori, ka aranjeunna, anu geus ngarebut tanahna sarta maehan loba di antarana.
11 Ku kituna, urang Moab teu ngidinan urang Israil ngaliwat tanahna, sarta PANGERAN nimbalan ka urang Israil, "Maranehna ulah merangan Moab," jadi urang Israil indit ti Moab.
12 Urang Israil maju ti wates Moab, terus nepi ka sisi Walungan Arnon nu sejen, wates Moab, antara Moab jeung urang Amori, terus masang kemah di wates Sihon, raja urang Amori, di gurun Kedemot.
13Urang Israil ngirim utusan ka Sihon, raja urang Emor, eusina kieu,
14Mugia abdi-abdi kersa ngaliwat tanah anjeun, abdi moal malik ka tegalan atanapi ka kebon anggur, abdi-abdi bade ngalangkungan jalan raya raja dugi ka parantos ngaliwat wates anjeun, tapi Sihon teu kersaeun ngaliwat urang Israil.
15 Sihon ngumpulkeun sakumna urang Emor terus angkat ka gurun pikeun merangan urang Israil, terus merangan Israil di Yahas.
16 PANGERAN masrahkeun Sihon, raja urang Amori, ka urang Israil, sarta urang Israil maehan sakumna rahayat Sihon ku pedang sarta males dendam ka Moab.
17 Urang Israil ngarebut tanah Sihon ti Aram nepi ka Yabuk, tanah milik urang Amon, sarta aranjeunna ngarampog sagala jarahan ti kota-kota eta.
18 Israil ngarebut kota-kota éta, sarta Israil cicing di kota-kota urang Emor.
19Sadaya urang Israil mutuskeun rék merangan urang Amon, hayang ngarebut tanah maranéhna ogé.
20 Ku kituna PANGERAN nimbalan ka urang Israil, "Ulah ngepung urang Amon, ulah perang ngalawan maranehna, sabab Kami moal méré nanaon ka maraneh sabagian tanah maranehna." Urang Israil ngadenge kana timbalan PANGERAN, sarta teu perang ngalawan urang Amon.
21 Urang Israil malik terus naék ka tanah Basan, tanahna Og, raja Basan, terus Og kaluar pikeun merangan urang Israil, dibarengan ku loba lalaki gagah berani jeung pasukan anu kacida kuatna ti urang Amori.
22 Raja Og ti Basan teh jalma anu kacida kuatna, tapi Naaron putrana mah kacida kuatna, malah leuwih kuat ti batan anjeunna.
23 Ceuk Og dina haténa, "Ayeuna sakumna pasukan Israil ngeusian rohangan tilu parsa, ayeuna kuring rék ngagebug aranjeunna sakaligus tanpa pedang atawa tumbak."
24 Og naék ka Gunung Yahas, tuluy nyokot hiji batu gedé anu panjangna tilu paras, tuluy ditumpangkeun kana sirahna, tuluy mutuskeun rék dialungkeun ka perkemahan urang Israil, pikeun ngagebug sakumna urang Israil ku batu éta.
25 Malaikat PANGERAN sumping terus nembuskeun batu kana sirah Og, terus batu éta murag kana beuheung Og, nepi ka Og labuh ka taneuh lantaran batu anu beurat pisan kana beuheungna.
26 Harita PANGERAN ngadawuh ka urang Israil, "Ulah sieun ka manehna, sabab Kami geus masrahkeun manehna ka maraneh, sakumna rahayatna, jeung sakumna tanahna, sarta maraneh kudu ngalakukeun ka manehna sakumaha maraneh ngalakukeun ka Sihon."
27 Musa lungsur ka dinya jeung sababaraha urang Israil, terus Musa neunggeul Og ku iteuk dina pigeulang sukuna nepi ka Og maot.
28 Ti harita urang Israil ngudag turunan Og jeung sakumna rahayatna, terus aranjeunna ngagebug jeung ngabasmi maranehna nepi ka teu aya deui nu nyesa.
29 Ti harita Musa ngutus sababaraha urang Israil pikeun ngintip Yaeser, sabab Yaeser teh kota anu kasohor pisan.
30 Para mata-mata angkat ka Yaezer sarta nalungtik eta tempat, sarta para mata-mata percaya ka PANGERAN, sarta aranjeunna merangan jalma-jalma Yaezer.
31 Tuluy jalma-jalma ieu ngarebut Yaezer jeung desa-desa di dinya, sarta PANGERAN masrahkeun eta ka leungeun maranehna, sarta maranehna ngusir urang Emor anu aya di dinya.
32 Urang Israil ngarebut tanah dua raja urang Emor, genep puluh kota anu aya di sakuliah Walungan Yordan, ti mimiti Walungan Arnon nepi ka Gunung Herman.
33 Urang Israil maju terus ka lebak Moab di sisi Walungan Yordan deukeut Yerikho.
34 Urang Moab ngadéngé sagala kajahatan anu dilakukeun ku urang Israil ka dua raja urang Emor, nyaéta Sihon jeung Og, jadi sakumna urang Moab kacida sieunna ku urang Israil.
35 Para kokolot Moab ngalahir, "Duanana raja urang Emor, Sihon jeung Og, anu leuwih kuat ti batan sakumna raja di dunya, teu kuat ngalawan urang Israil, kumaha urang bisa ngalawan maranehna?"
36 Pasti aranjeunna parantos ngirim pesen ka urang sateuacanna supados ngaliwat tanah urang dina perjalananana, sareng urang henteu ngantepkeun aranjeunna, ayeuna aranjeunna bakal malik ngalawan urang ku pedang beuratna sareng ngancurkeun urang; sareng Moab sedih ku ayana urang Israil, sareng aranjeunna sieun pisan ka aranjeunna, sareng aranjeunna ngarencanakeun naon anu kedah dilakukeun ka urang Israil.
37 Para pamingpin Moab mutuskeun pikeun milih salah sahiji jalmana, nyaéta Balak bin Sipor urang Moab, tuluy diangkat jadi raja di Moab harita. Balak téh jalma anu wijaksana pisan.
38 Para pamingpin Moab bangkit sarta ngirim utusan ka urang Midian pikeun ngadadasaran aranjeunna, sabab dina mangsa harita aya perang anu hebat jeung mumusuhan antara Moab jeung Midian, ti jaman Hadad putra Bedad raja Edom, anu ngéléhkeun Midian di wewengkon Moab, nepi ka ayeuna.
39 Urang Moab ngirim utusan ka urang Midian, sarta aranjeunna ngadadarkeun karapihan jeung maranehna,

sarta para pamingpin Midian sumping ka tanah Moab pikeun ngadadarkeun karapihan pikeun urang Midian.
40 Para kokolot Moab geus rembugan jeung para kokolot Midian ngeunaan naon anu kudu dilakukeun sangkan bisa nyalametkeun nyawa maranehna ti Israil.
41 Urang Moab ngomong ka para kokolot Midian, "Ayeuna urang Israil ngaletak sagala rupa nu aya di sakuriling urang kawas sapi ngaletak jukut di tegalan, sabab kitu kalakuan maranéhna ka dua raja urang Emor anu leuwih kuat ti batan urang."
42 Para kokolot Midian nyarios ka Moab, "Kami parantos ngadangu yén nalika Sihon, raja urang Amori, perang ngalawan anjeun, nalika anjeunna ngéléhkeun anjeun sareng ngarebut tanah anjeun, anjeunna parantos ngutus ka Beor putra Janeas sareng ka Bileam putrana ti Mesopotamia, sareng aranjeunna sumping sareng nyumpahan anjeun; ku kituna panangan Sihon ngéléhkeun anjeun, sahingga anjeunna ngarebut tanah anjeun.
43 Ayeuna hidep kudu nitah Bileam, putrana, sabab anjeunna masih kénéh aya di nagarana, sarta pasihan upahna, supaya anjeunna datang sarta nyumpahan sakumna jalma anu dipikasieun ku hidep. Para kokolot Moab ngadéngé hal ieu, sarta aranjeunna ngarasa reueus pikeun nitah Bileam, putra Beor.
44 Balak putra Sipor raja Moab ngirim utusan ka Bileam, pokna,
45 Aya hiji bangsa anu kaluar ti Mesir, geus nutupan sakumna bumi, sarta aranjeunna keur ngariung di hareupeun Kami.
46 Ayeuna geura sumping ka dieu, kutuk ieu bangsa pikeun Kami, sabab maranehna leuwih kuat tibatan Kami, sugan Kami bisa merangan maranehna, sarta ngusir maranehna, sabab Kami geus ngadenge yen saha anu ku Kami diberkahan bakal diberkahan, jeung saha anu ku Kami kutuk bakal dikutuk.
47 Tuluy utusan-utusan Balak angkat ka Bileam, tuluy mawa Bileam pikeun nyumpahan jalma-jalma supaya bisa merangan Moab.
48 Bileam sumping ka Balak rek nyumpahan Israil, sarta PANGERAN ngadawuh ka Bileam, "Ulah nyumpahan ieu bangsa, sabab eta bangsa geus dibere berkah."
49Saban poé Balak ngadesek Bileam pikeun nyumpahan Israil, tapi Bileam teu ngadéngékeun ka Balak lantaran geus nimbalan ti PANGERAN ka Bileam.
50Barang Balak ningali yén Bileam teu daék nurut kana kahayangna, anjeunna hudang teras mulih ka bumi, sareng Bileam ogé mulih ka tanahna teras angkat ti dinya ka Midian.
51 Urang Israil maju ti dataran Moab, tuluy masang kémah di sisi Walungan Yordan ti Bet-Yesimot nepi ka Abel-Sitim, di tungtung dataran Moab.
52 Waktu urang Israil cicing di lebak Sitim, aranjeunna mimiti ngalakukeun laku jina jeung putri-putri Moab.
53 Urang Israil geus nyampeurkeun Moab, terus masang kémahna di hareupeun kémah urang Israil.
54 Urang Moab sieun ku urang Israil, nepi ka urang Moab nyokot sadaya putri-putrina sareng garwa-garwana anu geulis sareng rupana endah, teras ngagemkeun emas, pérak, sareng pakean anu mahal ka aranjeunna.
55 Urang Moab ngajurung awéwé-awéwé éta di lawang kémahna masing-masing, supaya urang Israil bisa ningali aranjeunna terus malik ka aranjeunna, sarta teu ngalawan Moab.
56 Sakumna urang Moab ngalakukeun hal ieu ka urang Israil, sarta unggal lalaki nempatkeun pamajikan jeung anakna awewe di lawang kémahna, sarta sakumna urang Israil ningali kalakuan urang Moab, sarta urang Israil malik ka anak-anak awewe Moab sarta hayang ka maranehna, sarta maranehna indit ka maranehna.
57 Jeung kajadian, nalika aya urang Ibrani datang ka panto kemah Moab, terus ningali saurang putri Moab terus hayang pisan ka eta awewe, terus nyarita ka eta awewe di panto kemah naon anu dipikahayang ku eta awewe, bari maranehna keur ngobrol, jalma-jalma di jero kemah sok kaluar terus nyarita ka eta awewe kawas kieu:
58 Tangtos anjeun terang yén urang sadayana dulur, urang sadayana turunan Lut sareng turunan Ibrahim saderekna, naha kunaon anjeun henteu kersa cicing sareng urang, sareng kunaon anjeun henteu kersa tuang roti sareng kurban urang?
59 Nalika urang Moab geus ngabobodo anjeunna ku omongan-omonganana, sarta ngarayu anjeunna ku kecap-kecap anu pikabitaeun, aranjeunna ngajugjug anjeunna diuk di jero kémah sarta masak sarta ngurbankeun anjeunna, sarta anjeunna ngadahar kurban jeung roti maranéhanana.
60 Tuluy aranjeunna masihan anggur ka anjeunna, anjeunna nginum nepi ka mabok, tuluy aranjeunna nempatkeun mojang geulis di payuneun anjeunna, teras anjeunna ngalakukeun ka anjeunna sakumaha karepna, sabab anjeunna teu terang naon anu kedah dilakukeun, sabab anjeunna parantos nginum anggur seueur pisan.
61 Kitu anu dilakukeun ku urang Moab ka Israil di tempat éta, di lebak Sitim, sarta PANGERAN bendu ka Israil ku lantaran hal éta, sarta Mantenna ngutus sasalad ka aranjeunna, sarta aya dua puluh opat rebu urang Israil anu maot.
62 Aya hiji lalaki ti kaom Simeon, ngaranna Zimri bin Salu, anu ngahiji jeung Kosbi, putri Zur raja Midian, urang Midian, di hareupeun sakumna urang Israil.
63 Pinehas putra Élazar, putra imam Harun, ningali kalakuan jahat Zimri, terus anjeunna nyokot tumbak tuluy ngudag maranéhna, terus ditusuk nepi ka maéhan maranéhna duaan, nepi ka wabah eureun ti urang Israil.

BAB 86

1 Saatos wabah éta, PANGERAN ngandika ka Musa sareng ka Imam Elasar putra Harun,
2 Catetkeun para kapala sakumna umat Israil, anu umurna dua puluh taun ka luhur, sakur anu layak perang.
3 Musa jeung Elaser ngitung jumlah urang Israil nurutkeun kulawargana masing-masing, sarta jumlah sakumna urang Israil aya tujuh ratus rebu tujuh ratus tilu puluh urang.
4 Jumlah urang Lewi, ti umur sabulan ka luhur, aya dua puluh tilu rebu urang, jeung di antara maranehna teu aya hiji jalma acan anu kacatet ku Musa jeung Harun di Gurun Sinai.
5Sabab PANGERAN geus ngadawuh ka maranehna yen maranehna bakal paraeh di tegalan, jadi maranehna kabeh paraeh, jeung taya hiji oge anu kari iwal ti Kaleb bin Yefune jeung Yosua bin Nun.

6 Ti harita PANGERAN ngandika ka Musa, "Bejakeun ka urang Israil supaya males ka urang Midian ku lantaran dulur-dulurna, urang Israil."
7 Musa ngalaksanakeun kitu, sarta urang Israil milih dua belas rebu lalaki ti antara maranehna, sarebu lalaki ti unggal kaom, tuluy indit ka Midian.
8 Urang Israil perang ngalawan urang Midian, sarta aranjeunna maehan sakumna lalaki, kitu deui lima pamingpin Midian, sarta Bileam bin Beor dipaehan ku pedang.
9Urang Israil ngaboyong pamajikan-pamajikan urang Midian, kitu deui barudakna, ingon-ingonna, jeung sagala harta banda maranehna.
10 Tuluy aranjeunna nyokot sagala jarahan jeung sagala barang rampasan, tuluy dibawa ka Musa jeung Elaser di dataran Moab.
11 Musa, Élazar, jeung sakumna pamingpin jamaah angkat nepungan aranjeunna kalawan kabungah.
12 Tuluy aranjeunna ngabagi-bagi sagala rampasan ti Midian, sarta urang Israil geus males dendam ka Midian pikeun dulur-dulurna, urang Israil.

BAB 87

1 Dina waktos éta PANGERAN ngadawuh ka Musa, "Ieu mangsa anjeun geus rék réngsé, candak ayeuna Yosua putra Nun, abdi anjeun, teras tempatkeun anjeunna di Kemah Suci, sareng Kami bakal nitah anjeunna." Musa ngalaksanakeunana.
2 PANGERAN nembongan di Kemah Suci dina tihang awan, sarta tihang awan éta nangtung di lawang Kemah Suci.
3 PANGERAN nimbalan ka Yosua putra Nun, "Sing kuat jeung sing wani, sabab maneh anu bakal mawa urang Israil ka tanah anu geus Kami jangjikeun ka maranehna, sarta Kami bakal nyarengan maneh."
4 Musa ngalahir ka Yosua, "Sing kuat jeung sing wani, sabab maneh nu bakal ngajadikeun urang Israil ngamilik tanah eta, sarta PANGERAN bakal nyarengan maneh, moal ninggalkeun maneh atawa ngantunkeun maneh, ulah sieun atawa putus asa."
5 Musa nyauran sadaya urang Israil teras nyarios ka aranjeunna, "Maraneh geus ningali sagala kahadean anu parantos dilakukeun ku PANGERAN Allah maraneh pikeun maraneh di gurun pasir.
6 Ayeuna, turutan sagala parentah hukum ieu, turutan jalan PANGERAN Allah maraneh, ulah nyimpang ti jalan anu diparentahkeun ku PANGERAN ka maraneh, boh ka katuhu boh ka kenca.
7 Musa ngajarkeun ka urang Israil aturan, putusan, jeung hukum-hukum anu kudu dilampahkeun di tanah éta sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka anjeunna.
8Anjeunna ngajarkeun jalan PANGERAN jeung hukum-hukum-Na ka aranjeunna; eta teh geus ditulis dina kitab hukum Allah anu dipasihkeun ka urang Israil ku perantaraan Musa.
9 Sanggeus Musa réngsé maréntahkeun ka urang Israil, PANGERAN nimbalan ka anjeunna, "Naék ka Gunung Abarim terus maot di dinya, tuluy kumpulkeun ka umat anjeun kawas Harun, dulur anjeun, anu geus kumpul."
10 Musa angkat ka ditu sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN, teras anjeunna pupus di tanah Moab numutkeun parentah PANGERAN, dina taun kaopat puluh ti saprak urang Israil kaluar ti tanah Mesir.
11Urang Israil ceurik ka Musa di dataran Moab salila tilu puluh poé, sarta poé-poé ceurik jeung kasedih ka Musa geus réngsé.

BAB 88

1 Saatos pupusna Musa, PANGERAN ngandika ka Yosua putra Nun,
2Maneh kudu meuntas Walungan Yordan ka tanah anu geus Kami pasihan ka urang Israil, sarta maneh kudu maparin eta tanah ka urang Israil.
3 Unggal tempat anu dijugjug ku dampal suku maraneh bakal jadi milik maraneh, ti mimiti gurun Libanon nepi ka Walungan Perat anu gede, bakal jadi wates tanah maraneh.
4 Moal aya nu bisa nandingan maneh sapanjang hirup maneh; sakumaha Kami geus nyarengan ka Musa, Kami oge bakal nyarengan ka maneh. Sing kuat jeung sing wani ngalaksanakeun sagala hukum anu diparentahkeun ku Musa ka maneh. Ulah nyimpang ti jalan ka katuhu atawa ka kenca, supaya maneh hasil dina sagala hal anu maneh pigawe.
5 Yosua maréntahkeun ka para perwira Israil, "Ngaliwatan perkemahan, terus pasihan parentah ka jalma-jalma, 'Sadiakeun bekel, sabab tilu poé deui maraneh bakal meuntas Walungan Yordan pikeun ngarebut tanah éta.'"
6 Para pamingpin Israil ngalaksanakeun kitu, nitah jalma-jalma pikeun ngalaksanakeun sagala parentah Yosua.
7 Yosua ngutus dua jalma pikeun ngintip tanah Yerikho, terus eta jalma-jalma indit ngintip kota Yerikho.
8 Sanggeus tujuh poé, maranéhna daratang ka Yosua di kémahna sarta arunjukan, "PANGERAN geus masrahkeun sakabéh tanah ieu ka urang, sarta pangeusina reuwas ku sieun ku urang."
9 Ti harita isuk-isuk kénéh Yosua hudang jeung sakumna Israil, tuluy indit ti Sitim, terus Yosua jeung sakumna Israil meuntas Walungan Yordan; Yosua yuswa dalapan puluh dua taun nalika anjeunna meuntas Walungan Yordan jeung Israil.
10 Jalma-jalma naék ti Walungan Yordan dina tanggal sapuluh bulan kahiji, tuluy masang kemah di Gilgal di pojok wétan Yerikho.
11 Urang Israil ngayakeun Paskah di Gilgal, di dataran deukeut Yerikho, dina tanggal opat belas bulan éta, sakumaha anu kaungel dina Hukum Musa.
12 Isukna dina Paska, manna eureun, sarta urang Israil teu meunang deui manna, sarta maranehna ngadahar hasil tanah Kanaan.
13Jericho ditutup pageuh pikeun urang Israil, taya sahijieun anu kaluar atawa asup.
14Dina bulan kadua, dina tanggal hiji bulan éta, PANGERAN nimbalan ka Yosua, "Geura hudang, tingali Yerikho geus diserahkeun ka maneh ka Kami jeung sakumna rahayatna; jeung sakumna prajurit maraneh kudu ngurilingan kota eta, sakali sapoé, kitu kudu dilakukeun salila genep poé."
15 Para imam kudu niup tarompet, sarta lamun maraneh ngadenge sora tarompet, sakumna rahayat kudu

ngagorowok tarik, nepi ka tembok kota runtuh; sakumna rahayat kudu narajang, unggal jalma, ngalawan musuhna.
16 Yosua ngalaksanakeun sagala parentah PANGERAN ka anjeunna.
17 Dina poe katujuh aranjeunna ngurilingan kota tujuh kali, sarta para imam niup tarompet.
18 Dina puteran katujuh, Yosua nimbalan ka jalma-jalma, "Sing surak, sabab PANGERAN geus masrahkeun sakumna kota ka urang."
19 Ngan éta kota jeung sagala eusina anu kudu dikutuk pikeun PANGERAN, sarta sing ati-ati ulah nepi ka barang-barang anu dikutuk éta, bisi maraneh nyieun kemah Israil dikutuk sarta ngaganggu eta.
20 Tapi sadaya pérak, emas, kuningan, sareng beusi kedah disucikeun pikeun PANGERAN, éta sadayana kedah disimpen dina perbendaharaan PANGERAN.
21 Jalma-jalma niup tarompét bari ngagorowok tarik pisan, témbok-témbok Yérikho runtuh, terus jalma-jalma nanjak, unggal lalaki lempeng ka hareupna, terus ngarebut éta kota sarta ngancurkeun sagala eusina, lalaki jeung awéwé, kolot jeung ngora, sapi, domba jeung kalde, ku pedang.
22 Tuluy sakumna kota diduruk, ngan ukur barang-barang tina pérak, emas, kuningan, jeung beusi anu diasupkeun kana perbendaharaan PANGERAN.
23 Harita Yosua sumpah, pokna, "Sing dikutuk jalma anu ngawangun deui Yerikho; anak cikalna bakal dikubur ku pondasina, jeung gapura-gapurana bakal dikubur ku anak bungsu."
24 Tapi Akhan bin Karmi, bin Zabdi, bin Zerah, bin Yuda, ngalakukeun kajahatan dina barang-barang anu dikutuk, anjeunna nyokot sabagian barang anu dikutuk tuluy disumputkeun di jero kemah, sarta PANGERAN bendu ka Israil.
25 Sanggeus éta, nalika urang Israil balik ti ngaduruk kota Yerikho, Yosua ngutus jalma pikeun ngintip kota Ai, sarta merangan éta kota.
26 Jalma-jalmana tuluy narajang Ai, terus balik deui bari ngomong, "Ulah kabeh jalma milu ka Ai, ngan ukur tilu rebu urang anu kudu narajang kota eta, sabab jumlah jalmana saeutik."
27 Yosua ngalaksanakeun kitu, sarta aya kira-kira tilu rebu urang Israil anu ngiring anjeunna, tuluy merangan urang Ai.
28 Perangna sengit pisan ngalawan Israil, sarta urang Ai maehan tilu puluh genep urang Israil, sarta urang Israil kabur ti hareupeun urang Ai.
29 Barang Yosua ningali hal ieu, anjeunna nyoéhkeun pakeanana tuluy sujud ka taneuh di payuneun PANGERAN, anjeunna sareng para kokolot Israil, sarta aranjeunna ngawuran sirah ku kekebul.
30 Yosua ngalahir, "Nun PANGERAN, naha Gusti maksa ieu jalmi-jalmi meuntas Walungan Yordan? Naon anu kedah abdi carioskeun saatos urang Israil malik ti musuh-musuhna?"
31 Ku kituna, sadaya urang Kanaan, anu cicing di tanah ieu, bakal ngadangu hal ieu, teras ngepung sareng ngabasmi nami urang.
32 PANGERAN ngalahir ka Yosua, "Ku naon anjeun sujud? Geura hudang, geura indit, sabab urang Israil geus ngalakukeun dosa, geus nyokot barang anu dikutuk. Kami moal aya deui sareng aranjeunna kajaba lamun barang anu dikutuk teh dibasmi ti antara aranjeunna."
33 Yosua ngumpulkeun jalma-jalma, tuluy mawa Urim nurutkeun parentah PANGERAN, sarta suku Yuda anu kapilih, Akhan bin Karmi anu kapilih.
34 Yosua ngalahir ka Akhan, "Ceuk anak, naon anu geus hidep pigawé?" Akhan ngawaler, "Di antara barang-barang jarahan, kuring ningali aya baju anu éndah dijieun ti Sinear, dua ratus sékel pérak, jeung sapotong emas anu beuratna lima puluh sékel. Kuring hayang éta barang-barang terus nyokotna, tapi éta kabéh disumputkeun di jero taneuh di tengah-tengah kémah."
35 Yosua nitah jalma-jalma pikeun nyokot eta barang-barang ti kemah Akhan, tuluy dibawa ka Yosua.
36 Yosua nyandak Akhan jeung parabot-parabot éta, kitu deui putra-putrana, putri-putrina, jeung sagala barang-barangna, tuluy dibawa ka Lebak Akhor.
37 Yosua ngaduruk aranjeunna di dinya, terus Akhan dibalang ku batu ku sakumna urang Israil, terus di luhureun anjeunna aya tumpukan batu, ku kituna tempat éta disebut Lebak Akhor. Bendu PANGERAN eureun, terus Yosua datang ka kota éta sarta merangan éta kota.
38 PANGERAN ngadawuh ka Yosua, "Ulah sieun, ulah reuwas. Kami geus masrahkeun Ai ka leungeun maneh, rajana jeung rahayatna, sarta kudu laksanakeun ka maranehna sakumaha anu geus maneh pigawe ka Yerikho jeung rajana. Ngan barang-barang jarahan jeung ingon-ingonna kudu dijarah ku maraneh sorangan. Pasangkeun pasukan pikeun ngahadang kota di tukangeunana."
39 Yosua ngalaksanakeun sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN, milih tilu puluh rebu prajurit anu gagah berani ti antara pasukan-pasukan perang, tuluy nitah aranjeunna pikeun ngahadang kota.
40 Tuluy anjeunna maréntahkeun ka aranjeunna, pokna, "Lamun maraneh ningali urang, urang bakal kabur ti hareupeun maranehna kalawan akal-akalan, sarta maranehna bakal ngudag urang, tuluy maraneh kudu kaluar ti tempat panyumputan terus ngarebut kota." Tuluy maranehna ngalakukeun kitu.
41 Yosua tarung, terus urang kota eta kaluar nyerang urang Israil, lantaran teu nyaho yen maranehna keur ngahadang ti tukangeun kota.
42 Yosua jeung sakumna urang Israil pura-pura capé di hareupeun maranehna, terus kabur ka gurun kalawan akal-akalan.
43 Urang Ai ngumpulkeun sakumna jalma anu aya di kota pikeun ngudag urang Israil, tuluy aranjeunna kaluar sarta katarik kaluar ti kota, taya hiji ogé anu tinggaleun, sarta aranjeunna ngantepkeun kotana kabuka sarta ngudag urang Israil.
44 Jalma-jalma Ai anu keur ngahadang buru-buru kaluar ti tempatna, tuluy buru-buru asup ka kota, ngarebut sarta ngaduruk eta kota. Sanggeus éta, urang Ai malik deui, sarta katingali haseup kota geus naék ka langit, sarta aranjeunna teu bisa mundur ka ditu ka dieu.
45Sadaya urang Ai aya di tengah-tengah Israil, aya anu ti dieu aya anu ti ditu, terus dielehkeun nepi ka teu aya hiji-hiji acan anu tinggaleun.
46Melos raja Ai ku urang Israil ditéwak hirup-hirup, tuluy dibawa ka Yosua, tuluy digantungkeun dina kai nepi ka maot.
47 Sanggeus ngaduruk eta kota, urang Israil balik deui ka dinya, terus maehan sakur nu aya di jerona ku pedang.

48Jumlah jalma-jalma Ai anu tiwas, boh lalaki boh awéwé, aya dua belas rébu urang; ngan ukur ingon-ingon jeung barang-barang jarahan kota anu dirampas, sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN ka Yosua.
49 Raja-raja di sisi Yordan, raja-raja Kanaan, ngadéngé kajahatan anu dilakukeun ku urang Israil ka Yerikho jeung Ai, terus aranjeunna ngumpul rék merangan Israil.
50 Ngan urang Gibeon anu sieun pisan merangan urang Israil bisi maranehna binasa, jadi maranehna ngalakukeun akal-akalan, terus maranehna datang ka Yosua jeung ka sakumna Israil, terus nyarita ka maranehna, "Kami teh ti nagri jauh, ayeuna mah jieun perjangjian jeung kami."
51 Urang Gibeon ngarebut urang Israil, terus urang Israil nyieun perjanjian jeung maranehna, sarta maranehna ngadadasaran maranehna, sarta para pamingpin jamaah sumpah ka maranehna, tapi sanggeusna urang Israil nyaho yen maranehna teh tatangga maranehna sarta cicing di antara maranehna.
52 Tapi urang Israil teu maehan maranehna, sabab maranehna geus sumpah ka maranehna demi PANGERAN, sarta maranehna jadi tukang ngala kai jeung tukang ngala cai.
53 Yosua ngalahir ka aranjeunna, "Ku naon aranjeun nipu kuring, nepi ka ngalakukeun hal ieu ka kami?" Aranjeunna ngawaler, "Kusabab abdi-abdi anjeun parantos dibéjaan sagala hal anu anjeun lakukeun ka sadaya raja urang Emor, sareng kami sieun pisan kana nyawa kami, sareng kami ngalakukeun hal ieu."
54 Dina poe eta Yosua nitah maranehna pikeun meulah kai jeung ngala cai, tuluy dibagi-bagi jadi budak beulian ka sakumna kaom Israil.
55 Raja Adonisédek ti Yerusalem ngadangu sagala rupa anu dilakukeun ku urang Israil ka Yerikho sareng Ai, anjeunna ngirim utusan ka Raja Hoham ti Hebron, Raja Piram ti Yarmut, Raja Yafia ti Lakis, sareng Raja Deber ti Eglon, pokna,
56 Hayu urang datang ka dieu, tulungan urang, supaya urang bisa ngéléhkeun urang Israil jeung urang Gibeon, anu geus ngayakeun daméy jeung urang Israil.
57 Tuluy aranjeunna ngumpul, sarta lima raja urang Amori narajang ka ditu ka dieu, sarta sakumna pasukanna, hiji bangsa anu kacida lobana kawas keusik basisir.
58 Raja-raja éta datang ka Gibeon, tuluy masang kemah di hareupeun Gibeon, terus mimiti merangan urang Gibeon. Urang Gibeon ngirim pesen ka Yosua, "Hayu geura sumping ka dieu, tulungan kami, sabab raja-raja urang Emor geus ngahiji rék merangan kami."
59 Yosua jeung sakumna pasukan perang angkat ti Gilgal, terus Yosua ujug-ujug datang ka dinya, terus maehan lima raja eta ku loba pisan balad.
60 PANGERAN ngabingungkeun aranjeunna di hareupeun urang Israil, anu maehan aranjeunna ku cara anu dahsyat di Gibeon, teras ngudag aranjeunna di jalan anu naék ka Bet Horon ka Makeda, sareng aranjeunna kabur ti payuneun urang Israil.
61 Nalika aranjeunna kabur, PANGERAN nurunkeun hujan es ti sawarga ka aranjeunna, sareng langkung seueur anu maot ku hujan es tibatan ku urang Israil anu dibantai.
62 Urang Israil ngudag aranjeunna, tapi terus-terusan digebugan di jalan, bari terus-terusan digebugan.
63 Waktu maranéhna keur nyerang, poé geus rék surup, Yosua ngalahir ka jalma-jalma, "Panonpoé, eureun di luhur Gibeon, jeung bulan di luhur Lebak Ayalon, nepi ka éta bangsa males dendam ka musuh-musuhna."
64 PANGERAN ngadangukeun kana pamenta Yosua, sarta panonpoe eureun di tengah langit salila tilu puluh genep menit, kitu deui bulan eureun teu buru-buru surup sapoe pinuh.
65 Teu aya deui dinten anu sapertos kitu, sateuacan atanapi saatosna, anu PANGERAN ngadangukeun sora manusa, sabab PANGERAN anu merangan Israil.

BAB 89

1 Yosua ngawihkeun ieu lagu dina poé nalika PANGERAN masrahkeun urang Amori ka Yosua jeung urang Israil, sarta anjeunna ngadawuh ka sakumna Israil,
2 Gusti parantos ngalakukeun hal-hal anu perkasa, nun PANGERAN, parantos ngalakukeun hal-hal anu agung; saha anu sapertos Gusti? Biwir abdi bakal ngawih pikeun jenengan Gusti.
3 Kabecikan sareng benteng abdi, menara abdi anu luhur, abdi bade ngawihkeun lagu énggal ka Gusti, kalawan ucapan sukur abdi bade ngawihkeun ka Gusti, Gusti teh kakuatan kasalametan abdi.
4 Sadaya raja di dunya bakal muji Gusti, para pamingpin dunya bakal ngawih ka Gusti, barudak Israil bakal bungah ku kasalametan Gusti, aranjeunna bakal ngawih sareng muji kakawasaan Gusti.
5Ka Gusti, nun PANGERAN, urang percaya, urang ngaku Gusti teh Allah urang, sabab Gusti teh panyalindungan urang jeung munara anu kuat ngalawan musuh urang.
6 Ka Gusti abdi sasambat sareng teu era, ka Gusti abdi percanten sareng disalametkeun; nalika abdi sasambat ka Gusti, Gusti ngadangu sora abdi, Gusti nyalametkeun jiwa abdi tina pedang, Gusti nunjukkeun sih kurnia Gusti ka abdi, Gusti masihan kasalametan Gusti ka abdi, Gusti nyenangkeun manah abdi ku kakuatan Gusti.
7 Gusti miang pikeun nyalametkeun urang, ku panangan Gusti Gusti nebus umat Gusti; Gusti ngawaler ti sawarga kasucian Gusti, nyalametkeun urang ti puluhan rébu jalma.
8 Panonpoé jeung bulan eureun di sawarga, sarta Gusti nangtung dina amarah Gusti ngalawan jalma-jalma anu nindes urang sarta maréntahkeun hukuman ka aranjeunna.
9 Para pamingpin di dunya geus narangtung, raja-raja bangsa-bangsa geus ngumpul, aranjeunna teu obah di payuneun Gusti, aranjeunna hayang perang.
10 Gusti ngalawan aranjeunna dina amarah Gusti, sareng nurunkeun amarah Gusti ka aranjeunna; Gusti ngancurkeun aranjeunna dina amarah Gusti, sareng ngabasmi aranjeunna dina manah Gusti.
11 Bangsa-bangsa geus beak ku amarah Gusti, karajaan-karajaan geus runtuh ku lantaran amarah Gusti, Gusti geus ngagebug raja-raja dina poean Gusti amarah.
12 Gusti ngucurkeun amarah ka aranjeunna, amarah Gusti anu ngagedur nyepeng aranjeunna; Gusti malikkeun kajahatanana ka aranjeunna, sareng ngabasmi aranjeunna dina kajahatanana.
13Maranehna masang bubu, tuluy ragrag ka dinya, kana jaring anu disumputkeun, sukuna kajebak.

14 Panangan Gusti siap ngalawan sadaya musuh Gusti anu nyarios, 'Ku pedangna aranjeunna ngarebut tanah, ku leungeunna aranjeunna cicing di kota; Gusti ngeusian beungeutna ku éra, tandukna anjeun muragkeun ka taneuh, Gusti ngareureuwaskeun aranjeunna dina amarah Gusti, sareng ngancurkeun aranjeunna dina amarah Gusti.
15 Bumi ngadegdeg jeung oyag ku sora angin topan Gusti nu ngagelebug aranjeunna, Gusti teu nahan nyawana tina maot, malah nurunkeun nyawana ka alam kubur.
16 Gusti ngudag aranjeunna dina angin puyuh Gusti, ngabasmi aranjeunna dina angin puyuh Gusti, hujan aranjeunna dirobah jadi hujan es, aranjeunna murag kana liang anu jero nepi ka teu bisa hudang deui.
17 Bangké-bangkéna kawas runtah anu dialungkeun ka tengah jalan.
18 Aranjeunna ancur lebur ku amarah Gusti, umat Gusti disalametkeun ku kakawasaan Gusti.
19 Ku kituna hate urang bungah ku ka Gusti, jiwa urang ngagumkeun ku kasalametan Gusti.
20 Letah kami bakal nyaritakeun kakawasaan Gusti, kami bakal ngawih sareng muji padamelan Gusti anu ajaib.
21 Gusti parantos nyalametkeun urang ti musuh-musuh urang, parantos ngaleupaskeun urang ti jalma-jalma anu ngalawan urang, parantos ngancurkeun aranjeunna ti payuneun urang sareng ngarubuhkeun aranjeunna di handapeun dampal suku urang.
22Kitu bakal musna sadaya musuh Gusti, nun PANGERAN, sareng jalmi-jalmi jahat bakal sapertos jarami anu ditiup angin, sareng jalmi-jalmi anu dipikacinta ku Gusti bakal sapertos tangkal anu dipelak di sisi cai.
23 Yosua jeung sakumna Israil balik deui ka pakemahan di Gilgal, sanggeus maehan raja-raja eta, teu aya hiji oge anu tinggaleun.
24 Lima raja kabur sorangan ti medan perang, tuluy nyumput di hiji guha, terus Yosua néangan maranéhna di medan perang, tapi teu kapanggih.
25 Ti harita aya nu ngawartosan ka Yosua, "Raja-raja geus kapanggih, ayeuna keur nyumput di jero guha."
26 Yosua nimbalan, "Tempatkeun jalma-jalma pikeun ngajaga di lawang guha, bisi aya nu kabur." Urang Israil ngalaksanakeun kitu.
27 Yosua nyauran sakumna Israil sarta nimbalan ka para panglima perang, "Tempatkeun dampal suku maraneh kana beuheung raja-raja ieu." Yosua ngalahir, "Kitu anu bakal dilakukeun ku PANGERAN ka sakumna musuh maraneh."
28 Ti harita Yosua nitah maehan raja-raja, tuluy dialungkeun ka jero guha, sarta neundeun batu-batu gede di sungut guha.
29 Ti harita Yosua jeung sakumna baladna angkat ka Makeda, tuluy maehan eta kota ku pedang.
30 Anjeunna ngabasmi jalma-jalma jeung sakumna nu aya di kota éta, sarta raja jeung rahayatna dibasmi kawas nu dilakukeun ka Yerikho.
31 Ti dinya anjeunna ngajugjug ka Libna, tuluy merangan eta kota, tapi PANGERAN masrahkeun eta kota ka anjeunna, terus Yosua maehan eta kota jeung sakumna jalma-jalmana ku pedang, sarta Yosua ngalakukeun ka eta kota jeung ka rajana sakumaha anu dilakukeun ka Yerikho.
32 Ti dinya anjeunna angkat ka Lakhis pikeun merangan éta, teras Horam, raja Gaza, angkat pikeun ngabantosan jalma-jalma Lakhis, sareng Yosua ngéléhkeun anjeunna sareng rahayatna dugi ka teu aya anu tinggaleun pikeun anjeunna.
33 Yosua ngarebut Lakis katut sakumna rahayatna, sarta anjeunna ngalawan eta kota sakumaha anu geus dilakukeun ka Libna.
34 Ti dinya Yosua maju ka Eglon, tuluy ngarebut eta tempat, tuluy maehan eta tempat katut sakumna rahayatna ku pedang.
35 Ti dinya anjeunna angkat ka Hebron, terus merangan eta kota, ngarebut eta kota, terus ngancurkeun eta kota sagemblengna, tuluy balik deui ka Debir jeung sakumna Israil, terus merangan eta kota, terus maehan eta kota ku pedang.
36 Anjeunna ngabasmi sakumna jalma di dinya, teu aya anu nyésakeun sasaha, sarta anjeunna ngalakukeun ka dinya jeung rajana sakumaha anu dilakukeun ka Yerikho.
37 Yosua ngéléhkeun sadaya raja urang Amori ti Kades-Barnea dugi ka Aza, sareng anjeunna langsung ngarebut nagarana, sabab PANGERAN anu parantos merangan Israil.
38 Yosua jeung sakumna urang Israil sumping ka pakemahan di Gilgal.
39 Waktu harita Yabin, raja Hazor, ngadangu sagala rupa anu dilakukeun ku Yosua ka raja-raja urang Emor, Yabin ngirim utusan ka Yobat, raja Midian, ka Laban, raja Simron, ka Yepal, raja Akhsaf, jeung ka sakumna raja-raja urang Emor, pokna,
40 Gancang sumping ka dieu, tulungan kami, supados kami tiasa ngéléhkeun urang Israil, sateuacan aranjeunna nyerang kami sareng ngalakukeun ka kami sapertos anu aranjeunna lakukeun ka raja-raja Emor anu sanés.
41 Raja-raja ieu ngadéngékeun kana omongan Yabin, raja Chazor, terus maranéhna indit jeung sakabéh pasukanna, tujuh belas raja, jeung rahayatna lobana kawas keusik di basisir laut, bareng jeung kuda jeung kareta perang anu teu kaétang jumlahna, terus maranéhna datang jeung masang pager babarengan di sisi cai Merom, terus maranéhna patepang pikeun ngalawan Israil.
42 PANGERAN ngadawuh ka Yosua, "Ulah sieun ka maranehna, sabab isukan kira-kira waktu kieu Kami bakal nyerenkeun maranehna kabeh ka hareupeun maraneh, kuda-kudana kudu dicacag jeung kareta-kareta perangna kudu dibeuleum."
43 Yosua jeung sakumna prajurit ujug-ujug nyerang aranjeunna, terus maehan aranjeunna, sabab PANGERAN geus masrahkeun aranjeunna ka urang Israil.
44 Raja-raja éta diudag ku urang Israil katut pasukan-pasukanna, terus dielehkeun nepi ka teu aya nu tinggaleun, terus Yosua ngalaksanakeun sakumaha anu geus ditimbalan ku PANGERAN ka anjeunna.
45 Harita Yosua balik deui ka Chazor, tuluy maehan eta kota ku pedang, ngabasmi sakur jalma di jerona, sarta ngaduruk eta kota ku seuneu. Ti Chazor, Yosua ngajugjug ka Simron, tuluy maehan eta kota nepi ka ancur.
46 Ti dinya anjeunna angkat ka Akhsaf, sarta anjeunna ngalawan eta tempat sakumaha anu dilakukeunana ka Simron.
47 Ti dinya anjeunna angkat ka Adulam, tuluy maehan sakumna jalma-jalma di dinya, sarta anjeunna ngalakukeun ka Adulam sakumaha anu dilakukeun ka Akhsaf jeung Simron.

48 Ti dinya anjeunna ngaliwat ka kota-kota raja-raja anu geus dielehkeun, sarta anjeunna maehan sakumna rahayat anu tinggaleun sarta ngancurkeun eta kota-kota.
49 Ngan barang-barang jarahan jeung ingon-ingonna anu dijarah ku urang Israil, tapi unggal jalma dipaehan, euweuh hiji-hiji acan anu disesakeun.
50Sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa, kitu deui Yosua jeung sakumna Israil ngalaksanakeun parentahna, teu aya nanaon anu kaleuleuwihi.
51 Yosua jeung sakumna urang Israil ngarebut sakumna tanah Kanaan sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN, sarta maehan sakumna raja-rajana, tilu puluh hiji raja, sarta urang Israil ngarebut sakumna nagarana.
52 Salian ti karajaan Sihon jeung Og anu aya di sakuliah Walungan Yordan, anu lobana kota-kotana geus dielehkeun ku Musa, sarta Musa masrahkeun eta kota-kota ka urang Ruben, urang Gad, jeung ka satengah kaom Manasye.
53 Yosua ngéléhkeun sadaya raja anu aya di sisi kulon Walungan Yordan, teras masihan tanah ka salapan kaom sareng satengah kaom Israil pikeun diwariskeun.
54 Salila lima taun Yosua perang ngalawan raja-raja éta, sarta anjeunna masrahkeun kota-kota maranéhanana ka urang Israil, sarta tanah éta jadi tenang teu aya deui perang di sakuliah kota-kota urang Amori jeung urang Kanaan.

BAB 90

1 Dina mangsa harita, dina taun kalima sanggeus urang Israil meuntas Walungan Yordan, sanggeus urang Israil eureun perang ngalawan urang Kanaan, harita aya perang anu gede jeung sengit antara urang Edom jeung urang Kitim, sarta urang Edom merangan urang Kitim.
2 Raja Abianus ti Kitim maju perang dina taun éta, nyaéta dina taun katilu puluh hiji pamaréntahanana, sareng pasukan anu ageung ti jalma-jalma anu perkasa ti bani Kitim, teras anjeunna angkat ka Seir pikeun merangan bani Esau.
3 Hadad, raja Edom, ngadéngé beja éta, terus maju merangan anjeunna kalawan balad anu loba pisan sarta pasukan anu kuat, tuluy perang ngalawan anjeunna di wewengkon Edom.
4 Urang Kitim ngéléhkeun turunan Esau, sarta turunan Kitim maehan dua puluh dua rébu lalaki ti turunan Esau, sarta sakumna turunan Esau kabur ti hareupeun maranéhna.
5Balad urang Kitim ngudag maranéhna nepi ka Hadad, raja Edom, nu keur lumpat ti payuneun maranéhna, terus maranéhna néwak manéhna hirup-hirup, tuluy dibawa ka Abianus, raja Kitim.
6 Abianus nitah supaya anjeunna dipaéhan, sarta Hadad, raja Edom, pupus dina taun ka-48 pamaréntahanana.
7 Urang Kitim terus ngudag Edom, terus maehan maranehna kalawan loba pisan, nepi ka Edom jadi takluk ka urang Kitim.
8 Jeung turunan Kitim ngawasa Edom, jeung Edom jadi di handapeun kakawasaan turunan Kitim sarta ti harita jadi hiji karajaan.
9 Ti harita aranjeunna teu tiasa deui ngangkat sirahna, sareng karajaan aranjeunna ngahiji sareng turunan Kitim.
10 Sareng Abianus nempatkeun pajabat di Edom sareng sadaya turunan Edom janten bawahan sareng upeti ka Abianus, sareng Abianus uih deui ka tanahna nyalira, Kitim.
11 Nalika anjeunna uih deui, anjeunna ngabarukeun pamaréntahanana sareng ngawangun karaton anu lega sareng dibenteng pikeun tempat cicing karajaan, sareng ngarajaan kalayan aman ka bani Kitim sareng Edom.
12 Dina mangsa harita, sanggeus urang Israil ngusir sakumna urang Kanaan jeung urang Emor, Yosua geus sepuh pisan.
13 PANGERAN ngadawuh ka Yosua, "Maneh geus kolot, geus loba umur, jeung masih keneh loba tanah anu kudu direbut.
14 Ayeuna bagi-bagi ieu tanah jadi warisan pikeun salapan kaom jeung satengah kaom Manasye, tuluy Yosua ngalaksanakeun sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN ka anjeunna.
15Sakumna tanah éta dibagi-bagikeun ka kaom-kaom Israil nurutkeun babagian masing-masing.
16 Tapi kaom Lewi teu dipaparin tanah milik, kurban-kurban ka PANGERAN teh milik pusaka maranehna, sakumaha anu geus ditimbalan ku PANGERAN ka maranehna ku jalan Musa.
17 Yosua masihan Gunung Hebron ka Kaleb bin Yefune, hiji bagian ti batan dulur-dulurna, sakumaha anu ditimbalan ku PANGERAN ku jalan Musa.
18 Ku kituna Hebron jadi tanah pusaka Kaleb jeung turunan-turunanana nepi ka ayeuna.
19Sakumna tanah éta dibagi-bagikeun ku Yosua ka sakumna Israil pikeun jadi tanah pusaka, sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka anjeunna.
20Urang Israil masihan kota-kota ka urang Lewi tina tanah milikna sorangan, kitu deui sampalan-sampalan pikeun ingon-ingon jeung harta banda maranehna, sakumaha anu diparentahkeun ku PANGERAN ka Musa, kitu oge anu dilakukeun ku urang Israil. Eta tanah dibagi-bagi ku undian, boh nu gede boh nu leutik.
21 Tuluy maranehna indit rek ngarebut tanah eta nurutkeun wates-watesna, sarta urang Israil mere tanah pusaka ka Yosua putra Nun di tengah-tengah maranehna.
22Ku timbalan PANGERAN, kota anu dipénta ku anjeunna dibikeun ka anjeunna, nyaéta Timnat-Serak di Pagunungan Epraim. Anjeunna ngadegkeun deui éta kota sarta cicing di dinya.
23 Ieu tanah-tanah anu dibagi-bagikeun ka urang Israil ku cara undian ku Imam Élaser, ku Yosua bin Nun, jeung ku para kapala kulawarga kaom-kaom di Silo, di payuneun PANGERAN, di lawang Kemah Suci, sarta sanggeus aranjeunna eureun ngabagi-bagikeun tanah.
24Tungtungna tanah éta ku PANGERAN dipasihkeun ka urang Israil, sarta maranéhna ngamilik éta tanah sakumaha anu geus dijangjikeun ku PANGERAN ka maranéhna, sarta sakumaha anu geus dijangjikeun ku PANGERAN ka karuhunna.
25 PANGERAN masihan urang Israil katengtreman ti sakumna musuh-musuh di sakurilingna, sareng teu aya anu tiasa ngalawan aranjeunna, sareng PANGERAN masrahkeun sadaya musuhna ka leungeunna, sareng teu aya hiji hal anu gagal tina sagala kahadean anu parantos dijanjikeun ku PANGERAN ka urang Israil, enya PANGERAN ngalaksanakeun sagala hal.

26 Yosua nyauran sadaya urang Israil teras ngaberkahan aranjeunna, sareng nitah aranjeunna pikeun ngalayanan PANGERAN, sareng saatos éta anjeunna ngantepkeun aranjeunna angkat, sareng aranjeunna angkat ka kotana masing-masing, sareng ka tanah milikna masing-masing.
27Urang Israil ngawula ka PANGERAN sapanjang hirup Yosua, sarta PANGERAN maparin aranjeunna katengtreman ti sakumna tempat di sakurilingna, sarta aranjeunna cicing kalawan aman di kota-kota maranéhanana.
28 Dina mangsa harita, Abianus raja Kitim pupus, dina taun katilu puluh dalapan pamaréntahananana, nyaéta taun katujuh pamaréntahananana di Edom, teras anjeunna dikurebkeun di tempat anu parantos diwangunna pikeun dirina sorangan, sareng Latinus ngawasa ngagantikeun anjeunna lima puluh taun.
29 Sareng salami pamaréntahanna anjeunna ngaluarkeun pasukan, teras anjeunna angkat sareng perang ngalawan penduduk Britannia sareng Kernania, turunan Elisa putra Yawan, sareng anjeunna ngéléhkeun aranjeunna sareng ngajantenkeun aranjeunna janten upeti.
30 Anjeunna ngadangu yen Edom geus ngalawan ti kakawasaan urang Kitim, terus Latinus indit ka dinya terus ngéléhkeun jeung nalukkeun maranehna, terus nempatkeun maranehna di handapeun kakawasaan urang Kitim, terus Edom jadi hiji karajaan jeung urang Kitim sapanjang hirupna.
31 Mangtaun-taun di Edom teu aya raja, sarta pamaréntahanana dikawasaan ku urang Kitim jeung rajana.
32 Dina taun ka-26 saatos urang Israil meuntas Walungan Yordan, nyaéta taun ka-66 saatos urang Israil kaluar ti Mesir, Yosua parantos sepuh pisan, yuswana saratus dalapan taun dina mangsa harita.
33Sanggeus PANGERAN maparin katengtreman ka sakumna Israil, ka para kokolot, ka para hakim, jeung ka para perwirana, Yosua ngahimpun sakumna Israil, ka para pamingpinna, ti sakumna musuh-musuh di sakurilingna. Yosua ngalahir ka para kokolot jeung ka para hakimna, "Kuring geus kolot, geus lanjut umur, sarta maraneh geus ningali naon anu geus dilakukeun ku PANGERAN ka sakumna bangsa-bangsa anu geus diusir ti hareupeun maraneh, sabab PANGERAN anu geus merangan maraneh."
34 Ayeuna kudu kuat pikeun ngajaga jeung ngalaksanakeun sagala parentah Hukum Musa, ulah nyimpang ti dinya ka katuhu atawa ka kenca, ulah campur jeung bangsa-bangsa anu tinggaleun di tanah eta; ulah nyebut-nyebut ngaran dewa-dewana, tapi kudu ngahiji jeung PANGERAN Allah maraneh, sakumaha anu geus dilakukeun nepi ka ayeuna.
35 Yosua pisan ngajurung urang Israil pikeun ngalayanan PANGERAN sapanjang hirupna.
36 Urang Israil sadayana ngalahir, "Kami sadayana bakal ngawula ka PANGERAN, Allah kami, sapanjang hirup kami, kami sareng anak-anak kami, sareng incu-incu kami, sareng turunan kami salamina."
37 Dina poe eta Yosua ngadamel perjangjian jeung jalma-jalma, tuluy nitah urang Israil indit, sarta maranehna masing-masing indit ka tanah milikna jeung ka kotana.
38 Dina mangsa harita, nalika urang Israil cicing di kota-kota maranéhanana kalawan aman, aranjeunna ngubur peti mati suku-suku karuhun maranéhanana, anu dibawa ti Mesir, masing-masing di tanah pusaka anak-anakna, dua belas putra Yakub dikubur ku urang Israil, masing-masing di tanah milik anak-anakna.
39 Ieu ngaran-ngaran kota-kota tempat dikurebkeunana dua belas putra Yakub, anu dibawa ku bani Israil ti Mesir.
40 Aranjeunna nguburkeun Ruben sareng Gad di sisi Walungan Yordan ieu, di Rum, anu parantos dipasihkeun ku Musa ka turunan-turunanana.
41 Simeon jeung Lewi dikurebkeun di kota Mauda, anu geus dibikeun ka turunan Simeon, sarta wewengkon kota eta teh pikeun turunan Lewi.
42Layon Yuda dikurebkeun di kota Benyamin di sisi Betlehem.
43 Tulang-tulang Isakar jeung Zebulon dikuburkeun di Sidon, di bagian anu geus jadi milik turunan-turunanana.
44 Dan dikurebkeun di kota turunan-turunanana di Estael, ari Naftali jeung Aser dikurebkeun di Kades-Naftali, masing-masing di tempatna sorangan anu geus dibikeun ka turunan-turunanana.
45 Tulang-tulang Yusup dikuburkeun di Sikem, di lahan anu dibeuli ku Yakub ti Hemor, anu jadi warisan Yusup.
46Layonna dikurebkeun di Yerusalem, di sisi urang Yebus, anu dibikeun ka urang Benyamin. Urang Israil nguburkeun karuhunna masing-masing di kota turunanna.
47 Sanggeus dua taun, Yosua putra Nun pupus dina yuswa saratus sapuluh taun, sarta lilana Yosua ngahukum Israil dua puluh dalapan taun, sarta Israil ngawula ka PANGERAN sapanjang hirupna.
48 Jeung kajadian-kajadian séjénna ngeunaan Yosua, perang-perangna, jeung teguran-teguranna anu dipaké pikeun ngahukum Israil, jeung sagala parentahna ka maranéhna, kitu ogé ngaran-ngaran kota-kota anu direbut ku urang Israil dina mangsa anjeunna, éta kabéh kacatet dina kitab pangandika Yosua ka urang Israil, jeung dina kitab perang-perang PANGERAN, anu ditulis ku Musa, Yosua, jeung urang Israil.
49 Urang Israil nguburkeun mayit Yosua di wewengkon tanah milikna, di Timnat-Serakh, anu dibikeun ka anjeunna di Pagunungan Epraim.
50Elaser putra Harun pupus dina mangsa harita, terus dikurebkeun di pasir milik Pinehas putrana, anu dibikeun ka anjeunna di Pagunungan Epraim.

BAB 91

1 Harita, sanggeus Yosua pupus, urang Kanaan masih kénéh aya di tanah éta, sarta urang Israil mutuskeun rék ngusir maranéhna.
2Urang Israil naros ka PANGERAN, "Saha anu kedah mimiti maju ka ditu ka dieu pikeun merangan urang Kanaan?" PANGERAN ngawaler, "Kaom Yuda anu kedah maju."
3 Urang Yuda arunjukan ka Simeon, "Hayu urang ka tanah milik urang, urang bakal merangan urang Kanaan, sarta urang ogé bakal milu ka tanah milik maneh." Jadi urang Simeon milu ka tanah milik urang Yuda.
4 Urang Yuda maju perang ngalawan urang Kanaan, jadi PANGERAN masrahkeun urang Kanaan ka urang Yuda, sarta urang Yuda maehan sapuluh rebu urang di Bezek.

5 Aranjeunna perang ngalawan Adonibezek di Bezek, tapi anjeunna kabur ti payuneun aranjeunna, terus diudag terus dicekel, terus dicekel terus dipotong jempol suku jeung jempol sukuna.
6 Adonibezek ngalahir, "Tilu puluh raja anu dipotong jempol suku jeung jempol sukuna, ngumpulkeun dahareun di handapeun méja kuring, sakumaha anu geus kuring pigawé, kitu ogé Allah males ka kuring." Aranjeunna mawa anjeunna ka Yerusalem sarta anjeunna maot di dinya.
7 Urang Simeon indit bareng jeung urang Yuda, terus maranehna maehan urang Kanaan ku pedang.
8 PANGERAN aya sareng bani Yuda, sareng aranjeunna ngarebut pagunungan éta, sareng bani Yusup angkat ka Betel, nyaéta Lus, sareng PANGERAN aya sareng aranjeunna.
9 Turunan Yusup ngintip ka Betel, terus para pangawal ningali aya lalaki nu keur kaluar ti kota, terus néwak éta lalaki terus ngomong ka manéhna, "Témbongkeun jalan asup ka kota ka kami, kami bakal némbongkeun kasaean ka hidep."
10 Eta jelema nunjukkeun jalan asup ka kota, terus turunan Yusup datang terus maehan eta kota ku pedang.
11 Eta lalaki jeung kulawargana diusir, tuluy anjeunna indit ka urang Het sarta anjeunna ngadegkeun hiji kota, sarta anjeunna nyebut eta kota Luz, jadi sakabeh urang Israil cicing di kota-kota maranehna, jeung barudak Israil cicing di kota-kota maranehna, sarta barudak Israil ngawula ka PANGERAN sapanjang hirupna Yosua, jeung sapanjang hirupna para kokolot, anu geus manjangkeun umurna sanggeus Yosua, sarta ningali pagawean PANGERAN anu agung, anu geus dilakukeun pikeun Israil.
12Sanggeus Yosua pupus, para kokolot ngahukum Israil salila tujuh belas taun.
13 Sareng sadaya sesepuh ogé perang di Israil ngalawan urang Kanaan sareng Gusti ngusir urang Kanaan ti payuneun urang Israil, supados urang Israil nempatkeun di tanahna.
14 Sareng Anjeunna ngalaksanakeun sagala pangandika anu parantos diucapkeun ka Ibrahim, Ishak, sareng Yakub, sareng sumpah anu parantos diikrarkeun, pikeun masihan ka aranjeunna sareng ka turunan-turunanana, tanah urang Kanaan.
15 PANGERAN masihan sakumna tanah Kanaan ka urang Israil, sakumaha anu geus dijangjikeun ka karuhunna, sarta PANGERAN masihan aranjeunna katengtreman ti jalma-jalma di sakurilingna, sarta urang Israil cicing kalawan aman di kota-kota maranéhanana.
16 Mugia Gusti diberkahan salamina, amin, sareng amin.
17 Sing kuat, sarta sing teger haté aranjeun anu percaya ka PANGERAN. Panutup.